אלגז אלתאני מן

סדר טהרות

מע שרח

הרב רבינו משה בן ר' מימון זצ"ל

ישתמל עלי צדר אלסדר ושרח מסכת כלים.

סדר טהרות

עם פירוש

הרב ר' משה בן מימון זצ"ל

בלשון ערבי על פי כ"י פארים ואקספורד

ונעתק מערבי לעברי

על ידי

נפתלי יוסף בן לאאמ"ו צבי הירש דירנבורג.

חלק שני

אהלות. נגעים.

ברלין, תרמ"ח.

בדפוס של צבי הירש איטצקאווסקי בברלין.

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA
B. 300 3

 Die noch fehlende Abtheilung פרה **wird im nächsten Jahrgange miterfolgen.**

ספרים

היוצאים לאור בפעם ראשונה

על ידי

חברת מקיצי נרדמים

(הוקמה מחדש בשנת תרמ"ה)

תחת השגחת ראשי החברה:

אברהם ברלינער בבערלין,
דוד גינסבורג בפטערסבורג
יוסף דערענבורג בפאריז,
שלמה חיים האלבערשטאם בבילין,
אברהם אליהו הרכבי בפטערסבורג,
מרדכי יאסטראוו בפילאדעלפיא,
משה עהרענרייך ברומא,
דוד קויפמאנן בבודאפעסט.

שנה רביעית תרמ"ח.

Seder Tohoroth.

BERLIN 1888.

Herausgegeben im Selbstverlage des Vereins M'KIZE NIRDAMIM.

(Dr. A. Berliner).

In Commission bei:

J. Kauffmann in Frankfurt a/M.

H. Engel in Berlin, Klosterstr. 15.

Für den Buchbinder. Diese inneren Titel gehören nach Seite 336 der vorjährigen Lieferung.

M.T. AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

אלגז אלתאני מן

סדר טהרות

מע שרח

הרב רבינו משה בן ר' מימון זצ"ל

ישתמל עלי צדר אלסדר ושרח מסכת כלים.

סדר טהרות

עם פירוש

הרב ר' משה בן מימון זצ"ל

בלשון ערבי על פי כ"י פאריס ואקספורד

ונעתק מערבי לעברי

על ידי

נפתלי יוסף בן לאאמ"ו צבי הירש דירינבורג.

חלק שני

אהלות. נגעים. פרה.

ברלין, תרמ"ח.

בדפוס של צבי הירש איטצקאווסקי בברלין.

COMMENTAIRE DE MAIMONIDE

SUR

LA MISCHNAH SEDER TOHOROT

PUBLIÉ POUR LA PREMIÈRE FOIS EN ARABE

ET ACCOMPAGNÉ D'UNE TRADUCTION HÉBRAIQUE

PAR

J. DERENBOURG,

MEMBRE DE L'INSTITUT.

TROISIÈME LIVRAISON.

BERLIN.

IMPRIMERIE H. ITZKOWSKI, GR. HAMBURGERSTRASSE 18-19.

1888.

AKADEMIA NAUK TARA

אלדי נלקה אלסנדל טפח על טפח הכל טמא יעני אלעליה וכל מא פיהא מן אלכלים עלי מא תקדם פי אלפרק אלעאשר. ואן לם יכן פיהא טפח על טפח העליה טהורה ודלך אלסנדל וחדה הו אלדי ינתגם בכונה האהיל על הטומאה וקד צאר גז מן אלאהל פיכון אב הטומאה ואלסריר אלמסתגד עליה אב הטומאה ואלשי אלדי ינצם באלסריר ראשון עלי מא קד אצלנא וביגא פי צדר הדא אלסדר והו מעני קולה מונים בו כדרך שמונים במת וכדלך אן דנאת כלי מתכות וכלי שטף בהדא אלסנדל ואלסריר או בגדים סאנהא תציר אב עלי הכם אנתאם אלכלים במת כמא תבין פי אול הדה אלמסכתא.

לומר העליה וכל מה שבה מהכלים לפי מה שקדם בפרק עשירי ה). ואם אין בו טפח על טפח העליה טהורה וזה הסנדל לבדו הוא אשר יטמא לפי שהוא האהיל על הטומאה ונהיה כבר חלק מן האהל ויהיה אב הטומאה והמטה הנשענת עליו אב הטומאה ג) והדבר הנוגע בהמטה ראשון ג) על מה שהשרשנו וביארנו בפתיחת זה הסדר וזה ענין אמרו מונין בו כדרך שמונין במת וכמו זה אם נגעו כלי מתכות וכלי שטף ז) בזה הסנדל והמטה ח) או בגדים הם נעשו אב לפי דין הטמאות הכלים במת כמו שהתבאר בראש זאת המסכתא.

ה קורות הבית והעליה שאין עליהן מעזיבה והן מכוונות טומאה תחת אחת מהן תחתיה טמא בין התחתונה לעליונה ביניהן טמא על גבי העליונה כנגדו עד הרקיע טמא היו העליונות כבין התחתונות טומאה תחת אחת מהן תחת כולם טמא על גביהן כנגדו עד הרקיע טמא:

מכוונות אן תכון ואחדה מקאבל תאניה עלי הדה אלצורה. העליונות כבין התחתונות הו אן תכון כל נשבה מן אלפוקאניה תואזי אלפצא אלדי בין כל נשבתין מן אלספלאניה ותכון סעתהא מתל סעה דלך אלאויר עלי הדה אלצורה. וקד תקדם לך פי שבת וסוכה ועירובין אן מן אצלנא גוד אחית מחיצאתא גוד אסיק מחיצאתא ואן דלך הלכה למשה מסיני ומעני דלך אנא נתכיל אלמחיצות מנחדרה מן פוק אלי אספל וצאעדה מן אספל אלי פוק. וקד תבין פי אלתוספתא אן דלך כלה בשרט אן יכון פי ערץ כל נשבה פותה טפח פמא זאד ובינהמא אויר איצא פותה טפח וחינית נתכיל אלנשב אלפוקיה אנהא גזלת למא בין אלנשב אלספליה וצאר אלכל סקף ואחד וכדלך נתכיל אלנשב אלספליה אנהא צעדת אלי מא בין אלנשב אלפוקיה וצאר אלכל סקפא ואחדא ודלך אדא כאנת טומאה תחת קורות הבית והעליה טמאין.

מכוונות שתהיה אחת כנגד השנית על זאת הצורה 40. והעליונות כבין התחתונות הוא שתהיה כל קורה מהעליונות מקבלת להחלל אשר בין כל שתי קורות מן התחתונות ויהיה רחבה כמו רוחב זה האויר על זאת הצורה 41. וכבר קדם לך בשבת ו) וסוכה ז) ועירובין ח) שמן שרשינו גוד אחית מחיצאתא גוד אסיק מחיצאתא ושוה הלכה למשה מסיני וענין זה שנדמה במחשבתינו המחיצות יורדות מלמעלן למטן ועולות מלמטן למעלן. וכבר התבאר בתוספתא ט) שכל זה בתנאי שיהיה ברחב כל קורה פותח טפח או יותר ובין שתיהן אויר גם כן פותח טפח ואז נדמה הקורות העליונות כאילו ירדו למה שבין הקורות התחתונות ויהיה הכל תקרה אחת וכמו זה נדמה הקורות התחתונות כאילו עלו למה שבין הקורות העליונות ויהיה הכל תקרה אחת. ולזה אם היתה טומאה תחת קורות הבית הבית והעליה טמאים. אבל אם היה

אמא ברוחב

ה) מ"א. 3) בכ"י פארים ובהעתקה הנדפסת ראשון. ג) בכ"י פארים ובהעתקה הנדפסת שני.
ד) בכ"י פארים ובהעתקה הנדפסת חסרים המלות וכלי שטף. ה) חסר בכ"י פארים ובהעתקה הנדפסת.
ו) ק"א א'. ז) ד' ב'. ח) ד' ב'. ט) אהלות פי"ג הלכה ז'.

M. T. AKADÉMIA KÖNYV-TÁRA

אמא מתי כאן פי ערץ כל קורה אקל מן טפח פאן אלחכם כמא באן פי אלתוספתא ודלך אן פי אלפרצה אלאולי אלתי הי אן תכון אלכשב מכוונות סוי כאנת אלטומאה תחתיהן או ביניהן או על גביהן טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת עלי מא תקדמת מן אלאצול. ופי אלפרצה אלתאניה איצא כדלך אין מא כאנת אלטומאה פהי בוקעת ועולה בוקעת ויורדת אלא אן תכון אלטומאה תחת אוהל טפח פמא זאד פאן כל מא פוק אלאוהל טהור כמא תקדם.

ברוחב הקורה פחות מטפח הדין כמו שהוא מבואר בתוספתא[ב]) וזה שבאופן הראשון והוא שיהיו הקורות מכוונות בין שתהיה הטומאה תחתיהן או ביניהן או על גביהן טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת לפי השרשים שקדמו. ובאופן השני גם כן כמו זה באיזה מקום שתהיה הטומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת אם לא שתהיה הטומאה תחת אהל טפח או יותר שאז כל מה שלמעלה מן האהל טהור כמו שקדם.

ו קורה שהיא נתונה מכותל לכותל טומאה תחתיה אם יש בה פותח טפח מביאה את הטומאה תחת כולה ואם לאו טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת. כמה יהיה בהקיפה ויהא בה פותח טפח בזמן שהיא עגולה הקיפה שלשה טפחים בזמן שהיא מרובעת ארבעה שהמרובע יתר על העגול רביע:

קד כתר תכריר הדא אלאצל והו אן אלטומאה מתי לם ינבסט חכמהא תחת אוהל פהי תנגס באלמחאדאה עלוא וספלא. וקד תבלמנא פי נסבה אלמרובע ללעגול במא פיה כפאיה פי אול עירובין פאנטרה הנאך.

השרש הזה נזכר כבר הרבה פעמים והוא שאם הטומאה לא נתפשטה פעולתה תחת אהל תטמא למעלן ולמטן בעבור שהיא כנגדן. וכבר דברנו ביחס המרובע לעיגול מה שיש בו די בראשון[ג]) מעירובין ועין שם.

ז עמוד שהוא מוטל לאויר אם יש בהקיפו עשרים וארבעה טפח מביא את הטומאה תחת דפנו ואם לאו טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת:

מעלום אן אלסטה אלדי פיהא טפח על טפח יחיט בה ארבעה טפחים וכמא תקדם קולה בזמן שהיא מרובעת ארבעה. ומעלום אן אלשכל אלדי פיה טפח על טפח על רום טפח מביא את הטומאה ואן כל שיש בו רוחב טפח יש בהקיפו שלשה טפחים וכל שיש בו טפח על טפח יש באלכסונו טפח ושני חמשין. פאדא כאנת הדה אלאצול כלהא מעלומה לזם מנהא אן אדא כאן עמוד מדור עלי שכל אלאסטואנה ופי מחיט כל דאירה מן דאירתי קאעדתיה ארבעה ועשרין טפח וכאן ממדוד עלי סטה אלארץ תתי תכון דאירתי קאעדתיה קאימה עלי אלארץ ממאסה להא עלי נקטה תם תבילנא סטחה ממאסא ללאסטואנה עלי

ידוע שהשטח אשר בו טפח על טפח הקיפו ארבעה טפחים וכמו שקדם אמרו בזמן שהיא מרובעת ארבעה. וידוע שהתמונה אשר בה טפח על טפח על רום טפח מביא את הטומאה ושכל שיש בו רחב טפח יש בהקיפו שלשה טפחים וכל שיש בו טפח על טפח יש באלכסונו טפח ושני חמשים. ואחר שאלו השרשים כולם הם ידועים יתחייב מהם שאם היה עמוד עגול על צורת אסטואנה ובהקף כל עגול משני עגולי תושבתו עשרים וארבעה טפחים והיה מוטל על שטח הארץ עד שעגולי תושבתו הם עומדים על הארץ ונוגעים בה בנקודה אהת ואחר זה נדמה במחשבתינו שטח הנוגע באסטואנה לארכה ויורד אל הארץ

ב) שם. ג) מ״ה.

טולהא ונאזלא אלי אלארץ קאימא עלי אלארץ פאן דלך אלפצא כלה אלדי תחת דופן העמוד אלדי בין אלעמוד ובין אלסטה אלממאם לה יכון פיה טפח על טפח מרובע עלי קדר טול אלעמוד והדה צורתה דלך במקאדירהא כי יבין נדא. פאעלמנא הנא אן מע כון הדא אלטפח על טפח על רום טפח לא ימתד בתרביע אלי נהאיתה סטה אלעמוד פאנה יביא את הטומאה תחת כל העמוד והדה הי אלפאידה אלתי אסמענא פי הדא אלהכם פאפהמה פאנה מעני עגיב נדא.

ועומד עליה בקו ישר הנה זה החלל כולו שהוא תחת דופן העמוד אשר בין העמוד ובין השטח הנוגע בו יהיה בו טפח על טפח מרובע על שיעור ארך העמוד וזה צורתו 42 ושיעוריה כדי שיהיה ברור מאד. ולמדנו כאן שאף על פי שזה הטפח על טפח על רום טפח אינו נמדד ברבוע עד סוף שטח העמוד יביא את הטומאה תחת כל העמוד וזהו התועלת אשר השמענו בזה הדין והבן אותו לפי שהוא ענין נפלא מאד.

ח כזית מן המת מודבק לאסקופה רבי אליעזר מטמא את הבית רבי יהושע מטהר.
היה נתון תחת האסקופה ידון מחצה למחצה. מודבק לשקוף הבית טמא רבי יוסי מטהר היה נתון בתוך הבית הנוגע במשקוף טמא הנוגע באסקופה רבי אליעזר מטמא רבי יהושע אומר מטפח ולמטן טהור מטפח ולמעלן טמא:

קד תקדם פי מואצע מן הדה אלמסכתא אן אלטומאה אדא כאנת מרתפעה ען אלארץ פהי אשד אנגאם לכונהא תאהיל. וקולה נדון מחצה למחצה אנא ננטר מוצע אלטומאה אן כאן פי נצף סעה אלעתבה אלדי ילי אלבית הבית טמא ואן כאן פי אלנצף אלאכר אלדי ילי כארג אלבית הבית טהור מתל לו כאנת אלטומאה פי נפס כתלי הבית עלי מא תבין פי סאדם הדה אלמסכתא. מן הדה אלהלכה יבין לך אן מן דכל בעין נסמה פי אהל המת אנתנם. ונין ספרי כל הבא אל האוהל זה שבא מקצתו וכל אשר באוהל זה שבא כולו והלכה כר' יהושע ואין הלכה כר' יוסי.

כבר קדם במקומות רבות מזאת המסכתא שהטומאה אם היתה גבוהה מן הארץ תטמא יותר מפני שהיא תאהיל. ואמרו נדון מחצה למחצה הוא שנעיין במקום הטומאה אם היא בחצי רוחב האסקופה מצד הבית הבית טמא ואם היא בחצי האחר אשר מצד חוץ הבית הבית טהור כמו אם היתה הטומאה בתוך כתלי הבית על מה שהתבאר בששי[ה]) מזאת המסכתא. ומזאת הלכה יתבאר לך שמי שבא מקצת גופו באהל המת אנתנם. ולשון ספרי[ג]) כל הבא אל האהל זה שבא מקצתו וכל אשר באהל זה שבא כולו והלכה כר' יהושע ואין הלכה כר' יוסי.

פרק שלשה עשר.

א העושה מאור בתחלה שעורו מלא מקדח גדול של לשכה שירי המאור רום אצבעיים על רוחב הגודל אלו הן שירי המאור חלון שסתמה ולא הספיק לגומרה חררוהו מים או שרצים או שאכלתו מלחת שעורו מלא אגרוף חשב עליו לתשמיש שעורו בפותח טפח למאור שעורו מלא מקדח:

קד תבין פי סאבע עשר כלים אן מלא אגרוף כראש גדול שלאדם ואן מלא מקדח גדול של לשכה כפונדיון. ומאור הי אלרוזנה

כבר התבאר בשבעה עשר ג) מכלים שמלוא אגרוף כראש גדול של אדם ושמלוא מקדח גדול של שלכה כפונדיון. ומאור הוא

אלתי

ה) מ"ג. ג) במדבר פיסקא קכ"ו. ג) מ"ב.

אלתי ידכל מנהא אלצו. פקאל אן מן פתח רוזנה לידכל מנהא אלצו אן כאנת כפונדיון פמא זאד פהי תביא את הטומאה. ואן כאן פתח הדה אלרוזנה ללתצרף פיהא לא לידכל מנהא אלצו פהי לא תביא את הטומאה אלא אן כאן פיהא טפח על טפח פמא זאד עלי מא תקדם פי פרצאת הדה אלמסכתא כלהא. פאן כאנת הדה אלרוזנה אנפתחת מן תלקי נפסהא אעני מן גיר פעל אנסאן בל באחד אלאסבאב אלתי דכר או גירהא פאן הדה אלרוזנה תתסמי מאור שנעשה שלא בידי אדם פהי לא תגרג מנהא אלטומאה ותדכל לבית אגר אלא אן כאנת מלא אגרוף פמא זאד. הדא אדא לם יעול אלאנסאן עלי הדה אלרוזנה אלתי אנפתחת בגיר קצד לאמר מן אלאמור בל אהמלהא. אמא אן עול עליהא לאמר מא פהי תקדר בשיעור דלך אלאמר ועלי אנה לא נעשה בידי אדם פלדלך אן חשב עלי הדא אלחלון אלדי פתחה אלמא או נחוה ליבקיה ליתצרף פיה שיעורו בפותח טפח ואם חשב עליו ליכון ידכל מנה אלצו שיעורו מלא מקדח מתל לו פתחה מתחלה לכך. פקד תבין מעני הדה אלהלכה עלי אלכמאל וצה לך אן ללרוזנה ארבעה שיעורין אקלהא מלא מקדח ואלדי אליה אורך אצבעים על רוחב הגודל ואלדי אליה טפח על טפח ואעטמהא מלא אגרוף ותבין אלחאל אלדי יחתאג פיה לכל שיעור מנהא.

הוא החלון אשר תכנס ממנו האורה. ואמר שמי שפתח חלון להכנס ממנו אורה אם היתה כפונדיון או יותר תביא את הטומאה. ואם פתח זה החלון לתשמיש לא להכנס ממנו האורה לא יביא את הטומאה אלא אם היה בו טפח על טפח או יותר על מה שקדם בכל הלכות מואת המסכתא. ואם נפתח זה החלון מעצמו רצה לומר מבלי מעשי אדם אלא באחת מן הסיבות אשר זכר או בזולתן הנה זה החלון יקרא מאור שנעשה שלא בידי אדם ואז לא תצא הטומאה ממנו לבא לבית אחר אלא אם היה מלוא אגרוף או יותר. וזה אם לא חשב האדם על זה החלון אשר נפתח בלא כונה לאיזה דבר מן הדברים אלא עזב אותו בעצלותו. אבל אם חשב עליו לאיזה ענין ישוער בשיעור זה הדבר אף על פי שלא נעשה בידי אדם ולזה אם חשב על זה החלון אשר פתחוהו המים או כיוצא בהן להניח אותו לתשמישו שיעורו בפותח טפח ואם חשב עליו כדי שתכנס מכנו האורה שיעורו מלוא מקדח כאלו פתחו מתחלה לכך. הנה כבר התבאר ענין זאת הלכה על השלימות וברור לך שלהחלון ארבעה שיעורים היותר קטן מלוא מקדח ואחריו אורך אצבעים על רוחב הגודל ואחריו טפח על טפח והיותר גדול מלוא אגרוף והתבאר כל ענין אשר יצטרך בו לכל שיעור מהם.

ב הסריגות והרפפות מצטרפות כמלא מקדח כדברי בית שמאי בית הלל אומרים עד שיהא במקום אחד מלא מקדח להביא את הטומאה ולהוציא את הטומאה רבי שמעון אומר להביא הטומאה אבל להוציא את הטומאה בפותח טפח:

סריגות אלשבאך אלמנסוג מן אלקצבאן ונחוהא ואסם אלקציב אלרקיק שריג וקד ד׳כרנא פי אלתאסע מן הדה אלמסכתא אן תרגום שבכה סריגא. וכדלך רפפות נוע מן אלתשביך פתעמל אכויה כבירה לידכל מנהא אלצו תם יעמל עלי אלכוה בגמלתהא שבאך קד יעמל מן עוד או גריד נכל או

סריגות הן השבכות הסרוגות מקנים וזולתן ושם הקנה הרך שריג וכבר זכרנו בשמיני ט) מואת המסכתא שתרגום שבכה סריגא. וכן רפפות מין שבכה ויעשו כוין גדולות להכנס מהן האורה ואחר זה יעשו על אלו הכוין בכללם שבכות הנעשות לפעמים מעץ או מחריות דקל או בגין

בגיא

זולת

ט) מ״ב.

בניאן וגיר דלך. פיקול בית שמאי אן אדא כאן פי מגמוע תכסיר עיון דלך אלשבאך מלא מקדה יביא את הטומאה אד ואלצו ידכל מן מגמועהא ולדלך קצר בהא. תם רגע באלכלאם עלי גרץ אלהלכה וקאל אן הדא אלדי נעלנא שיעור אלמאור מלוא מקדה פהו להביא את הטומאה לבית אנהא תדכל מן הדא אלתקב אדא כאנת הנאך טומאה או תחת אוהל מתצל בדלך אלמאור עלי מא תקדם ביאנה. וכדלך להוציא את הטומאה לאנהא אדא כאנת טומאה בבית תצא מן הדא אלמאור אלצגיר ויטמא כנגדו. ונאלף רבי שמעון וקאל אן ולו מן אלמאור לא תצא טומאה מן אקל מן טפח ואין הלכה כר' שמעון.

וזולת זה. ואומרים בית שמאי שאם היה בצירוף הלקי הנקבים שבזאת השבכה מלוא מקדה יביאו את הטומאה מפני שהאוהל נכנסת באלו הנקבים בצירופן ולזה היתה כונתו בהם. אחר זה ידבר עוד על ענין ההלכה ואמר שזה אשר הנחנו שיעור המאור מלוא מקדה הוא להביא את הטומאה לבית שתכנס מזה הנקב אם היתה שם טומאה או תחת אוהל המחובר בזה המאור על מה שקדם ביאורו. וכמו זה להוציא את הטומאה שאם היתה טומאה בבית תצא מזה המאור הקטן ויטמא כנגדו. ור' שמעון חולק ואומר שאפילו מן המאור לא תצא טומאה בפחות מטפח ואין הלכה כר' שמעון.

ג חלון שהוא לאויר שעורה מלא מקדח בנה בית חוצה לה שעורה בפותח טפח נתן את התקרה באמצע החלון התחתון בפותח טפח והעליון מלא מקדח:

אדא בני בית חוצה לה רגעת בין שני בתים ולים הי חיניד ללצו אד לים ידכל מנהא צו ואנמא תבקי ללתצרף פקט פלדלך שיעורה בפותח טפח. ואן געל תסקיף הדא אלבית אלדי בנאה חוץ לחלון פי בעץ ארתפאע אלרוזנה צאר מא מנהא תחת אלסקף ללתצרף ואלדי פוק אלסקף ללצו לאנה מכשוף ללסמא וידכל מנה אלצו.

אם בנה בית חוצה לה תהיה החלון בין שני בתים ואינה אז לאורה הואיל ולא תכנס ממנו אורה ולא תשאר אלא לתשמיש בלבד ולזה שיעורו בפותח טפח. ואם נתן תקרת זה הבית אשר בנה חוץ לחלון בקצת גובה החלון נהיה מה שממנו תחת הגג לתשמיש ומה שהוא למעלה מן הגג לאורה מפני שהוא מגולה לשמים ותכנס ממנו האורה.

ד החור שבדלת שעורו מלא אגרוף דברי רבי עקיבה רבי טרפון אומר בפותח טפח שיר בה החרש מלמטן או מלמעלן הגיפה ולא מירקה או שפתחתו תרוח שעורו מלא אגרוף:

אדא כאנת תקבה פי באב אלבית יקול ר' עקיבה אנה מתל מאור שנעשה שלא בידי אדם לאנה לם יקצדה ליכל מנה אלצו ואן כאן ידכל מנה אלצו ולדלך יקדרה במלא אגרוף. ור' טרפון יקול אנה יתצרף מנה פי אוכאל שי אלי אלבית ואכראנה מנה וצאר ללתשמיש ולדלך שיעורו בפותח טפח. תם קאל אדא כאן אלבאב אקצר מן פתח אלבאב חתי יבקא פצא

ידכל

אם היה חור בדלת הבית ר' עקיבה אומר שהוא כמו מאור שנעשה שלא בידי אדם מפני שלא היתה הכונה בו שתכנס ממנו האורה אף על פי שהאורה נכנסת ממנו ולזה שיעורו כמלוא אגרוף. ור' טרפון אומר שתשמיש זה החור הוא להכנים בו דבר אל הבית ולהוציאו ממנו ונהיה לתשמיש ולזה שיעורו בפותח טפח. עוד אמר שאם היתה הדלת קצרה מפתיחת ב)

השער

ב) ר"ל פחלל הדלת.

ידכל מנה אלצו ענד נלק אלבאב אמא מן השער עד שישאר חלל אשר יכנס ממנו
פוק ממא ילי אלסקף או ממא ילי אלארץ האורה אחר נעילת הדלת אם מלמעלה
או סד אלאנסאן אלבאב ולם יסתוף גלקה לצד השקוף או מלמטה לצד הארץ או
פבקית שקה מפתוחה בין אלבאבין או בין אם סתם האדם השער ולא השלים סתימתו
אלבאב ואלבר או אחכם סדה ופתחה אלריח ונשאר סדק פתוח בין הדלתים או בין הדלת
פאן הדה אלפתחאת כלהא הי מתל מאור והמזוזה או שסתם אותו כתיקונו ופתחו הרוח
שנעשה שלא בידי אדם לדברי הכל ושיעורו כל אלו הפתיחות דומות למאור שנעשה
מלא אגרוף וחיניד תצא הטומאה מן הבית שלא בידי אדם ולדברי הכל שיעורו מלוא
או תכנים לו מן דלך אלפצא והלכה כר׳ אגרוף ואז תצא הטומאה מהבית או תכנס
עקיבה. לו מזה החלל והלכה כר׳ עקיבה.

ה העושה מקום לקנה ולאספתי ולנר שעורו כל שהוא כדברי בית שמאי בית
הלל אומרים בפותח טפח לזון את עיניו ולדבר עם חבירו ולתשמיש בפותח טפח:

יקול אן מן תקב פי אלחאיט תקבא אמר שהעושה נקב מפולש בכותל
נאפדא לידפע פיה קצבה יעדהא לאמר מא להכנים בו קנה אשר ייחדהו לאיזה דבר
או מסמר ינלק בה אלבאב והו אלדי או מסמר לסגור בו השער והוא אשר
יתסמי אספתי לנמעה אלבאבין או לינעל יקרא אספתי לפי שהוא אוסף השתי דלתות
הנאך אלה ינצב עליהא אלסראג או ליתטלע או להניח שם כלי אשר ישים עליו הנר
מנהא למן ימר ויגי או לינאדי מנהא מן או לראות ממנו עובר ושב או לקרוא ממנו מי
אראר פתקדיר דלך אלתקב כמא וצף. שירצה הנה שיעור זה הנקב הוא כמו שאומר.

ו אלו ממעטין את הטפח פחות מכזית בשר ממעט על ידי רובע עצמות ופחות
מעצם כשעורה ממעט על ידי כזית בשר פחות מכזית מן המת פחות מכזית מן
הנבלה פחות מכעדשה מן השרץ פחות מכביצה אוכלים התבואה שבחלון וכבי
שיש בה ממש ונבילת העוף הטהור שלא חשב עליה ונבלת עוף הטמא שחשב
עליה ולא הכשירה או הכשירה ולא חשב עליה:

מעני הדא אלקול אן אדא כאן חלון ענין זה המאמר שאם היה למשל
בין ביתין מתלא פיה טפח על טפח מצומצם חלון בין שני בתים אשר בו טפח על
אלדי יביא את הטומאה כמא תקדם וכאן טפח מצומצם המביא את הטומאה כמו
פי אחד אלביתין טומאה מן אלטמאות אלתי שקדם והיתה באחד מן השני בתים טומאה
תטמא באהל מן המת וקר תקדם עדדהא מן הטומאות המטמאות באהל המת וכבר
פי תאני הדה אלמסכתא ובאן אן מן גמלתהא קדם ענינם בשני ב) מזאת המסכתא והתבאר
כזית בשר ורובע עצמות ובאן פי דלך שמכללם כזית בשר ורובע עצמות והיה
אלחלון שיא מאהרא פאנה קד אנקץ מקדאר בזה החלון דבר טהור הנה כבר נתמעט
אלחלון וצאר אקל מן טפח ולא יגתגם שיעור החלון ונהיה פחות מטפח על טפח
אלבית אלתאני. ואשתרט פי דלך באן לא ולא נטמא הבית השני. והתנה בזה שלא
יכון אלשי אלדי מיעט אלחלון מן נוע יהיה הדבר שמיעט החלון ממין הטומאה
אלטומאה אלתי פי אלבית מתל אן יכון אשר בבית כמו אם היה בבית כזית מן
פי אלבית כזית מן המת ופי אלחלון פחות המת ובחלון פחות מכזית מבשר המת אף
מכזית על

ב) מ״א.

מכזית מבשר המת ועלי אן פחות מכזית טהור כמא תקדם פי תאני הדה אלמסכתא או יכון פי אלבית רובע עצמות עלי מא אשתרט פי תאני הדה אלמסכתא ופי אלחלון פחות מעצם כשעורה לאן אדא כאן אלשי אלדי פי אלחלון מן נוע אלטומאה פהו יצטרף עמו. פלמא ד׳כר הדא אלשרט רגע לתעדיד אלאשיא אלתי תמעט אדא צחת להא אלשרוט. וקד בינא פי סאדם הדה אלמסכתא אן מן שרוט אלשי אלדי יחוץ בפני הטומאה אן לא תכון דעתו לפנותו. וקד בינא מראת אן טומאת אכלין בכביצה ומא כאן אקל מן אלביצה פהו לא ינגס נגאסה אכלין טמאין פלדלך נחסבה כאלשי אלטאהר כמא נבין פי אול מסכת טהרות. והתבואה שבחלון אן תכון נאבתה הנאך וכל שי מתצל באלארץ פהו טאהר וקד אשתרט אלתלמוד אן יכון הדא אלנבאת בעיד אלאצל מן אלחאיט ומאל וגלק אלחלון באטראפה לאנה אן כאן פי נפס אלחאיט פתכון דעתו לפנותו לאנה אן תרכה אפסד אלחאיט. וקד בינא פי אלסאדם מן הדה אלמסכתא אן מן שרוט אלשי אלדי יחוץ אן לא יכון פי גרצה אזאלתה. ובין הו אן אדא כאן פי אלחלון מתלא ארבעה טפחים ותכון הדה אלתבואה קד נלקת מנה יתר על שלשה טפחים פאן הטפח נתמעט ולא תדכל טומאה ולא תגרג מן הדא אלחלון. וקד בינא פי סאבע עשר כלים אן כבי הו דלך אלנסיג אלרקיק אלאביץ אלדי יונד פי נוף אלקצב אלכבירה והו שבה נסג אלענכבות וכדלך יתסמי נסג אלענכבות כבי ומנה שי רקיק גדא ארק מן ביוט אלאבריסם וכדלך הו כבי שאין בו ממש ומנה נסיג ספיק שבה אלתיאב אלמסקולה אלשדידה אלביאץ וכדלך הו כבי שיש בה ממש. וסיבין לך פי אול מסכת טהרות אן נבלת העוף הטהור צריכה מחשבה וחיניד תטמא טומאת אוכלין בכביצה ולא תחתאג הכשר ואן נבלת עוף הטמא צריכה מחשבה והכשר וחיניד תנתגם

על פי שפחות מכזית טהור כמו שקדם בשני מזאת המסכתא או שהיה בבית רובע עצמות על מה שהותנה בשני[ה] מזאת המסכתא ובחלון פחות מעצם כשעורה לפי שאם היה הדבר אשר בחלון ממין הטומאה הוא יצטרף עמו. ואחר שזכר זה התנאי ישוב למנות הדברים הממעטים אם יש בהן בבירור אלו התנאים. וכבר ביארנו בששי[ג] מזאת המסכתא שמתנאי הדבר אשר יחוץ בפני הטומאה שלא תהיה דעתו לפנותו. וכבר ביארנו כמה פעמים שטומאת אוכלין בכביצה ומה שהוא פחות מכביצה אינו מטמא טומאת אוכלין טמאין ולכן נחשבתו כדבר הטהור כמו שנבאר בראשון[ג] ממסכת טהרות. והתבואה שבחלון שתצמח שם וכל דבר המחובר בארץ טהור וכבר התנה התלמוד[ד] ושיהיה שורש זאת התבואה רחוק מהכותל נטה וסתם החלון בענפיו לפי שאם היה בכותל עצמו יהיה דעתו לפנותו מפני שאם יניחהו ישחית הכותל. וכבר ביארנו בששי[ה] מזאת המסכתא שמתנאי הדבר החוצץ שלא יהיה בדעתו לפנותו. ומבואר הוא שאם היה למשל בחלון ארבעה טפחים וכבר סתמה זאת התבואה יתר על שלשה טפחים מהם הנה הטפח נתמעט ואינו מביא את הטומאה ואינו מוציאה מזה החלון. וכבר ביארנו בשבעה עשר[ו] מכלים שכבי היא האריג הדק הלבן הנמצא בתוך הקנים הגדולים הוא דומה לקורי העכביש וכן יקרא קורי עכביש כבי ומזה האריג יש שהוא דק מאד יותר דק מחוטי המשי וזהו כבי שאין בו ממש ויש שהוא יותר עב הדומה לאריג הזך והלבן מאוד וכזה הוא כבי שיש בה ממש. ויתבאר לך בראשון[ז] ממסכת טהרות שנבלת העוף הטהור צריכה מחשבה ואז תטמא טומאת אוכלים בכביצה ואינה צריכה הכשר ושנבלת העוף הטמא צריכה מחשבה והכשר ואז תטמא טומאת אוכלים בכביצה. וענין המחשבה שיחשוב עליה שתהיה מאכל אדם

כמו

טומאת

ה) מ״ח. ג) מ״ב. ג) מ״א. ד) בבא בתרא כ׳ ע״א. ה) מ״ב. ו) מי״ז. ז) מ״א.

טומאת אכלין בכביצה. ומעני אלמחשבה אן יעול עליהא אן תכון מאכל אדם עלי מא נבין פי אכר עקצין. והכשר הו אן תבתל לרצונו באחד שבעה משקין כמא יבין פי מכשירין והדה אלמעדודה כלהא טאהרה ולדלך תמעט:

כמו שנבאר באחרון[ס]) מעוקצין. והכשר הוא שיתלחלה לרצונו באחד משבעה משקין כמו שיתבאר במכשירין[נ]) ואלו המנויין כולן טהורין ולזה ימעטו.

ז ואלי שאינן ממעטים אין העצם ממעט על ידי עצמות ולא בשר על ידי בשר ולא כזית מן המת[ג]) ולא כזית מן הנבלה ולא כעדשה מן השרץ ולא כביצה אוכלים ולא תבואה שבחלונות ולא ככי שאין בה ממש ולא נבלת העוף הטהור שחשב עליה ולא נבלת עוף הטמא שחשב עליה והכשירה ולא השתי והערב המנוגעים ולא לבינה מבית הפרס דברי רבי מאיר וחכמים אומרים הלבינה ממעטת מפני שעפרה טהור וה הכלל הטהור ממעט והטמא אינו ממעט:

ניז אלתורה פי כון אלסדא ואללחמה תנתנם באלצרעה קאל תעאלי או בשתי או בערב. ולבנה מבית הפרס טובה מן אלטוב אלני אלמעמולה מן בית הפרס ומעלום אן בית הפרס טמא לכנהם קאלוא פי אלתוספתא לא אמרו אלא גוש כבריתו ותבין נמלה אהכאמה פי הדה אלמסכתא. וקולה הטמא אינו ממעט יעם אלשי אלדי הו טמא פי נפסה מתל כזית מן הנבלה וכעדשה מן השרץ או אלשי אלדי ינתנם בכונה פי אלחלון מתל כביצה אכלין מוכשרין או ככי[ו]) או הדומה להם והלכה כחכמים.

לשון התורה שהשתי והערב מיטמאין בצרעת אמר יתברך[ד]) או בשתי או בערב. ולבינה מבית הפרס לבינה מן הלבינים שאינם מבושלים הנעשים מבית הפרס וידוע שבית הפרס טמא אבל אמרו בתוספתא[ה]) לא אמרו אלא גוש כבריתו ויתבארו כל אלו הדינים בזאת המסכתא. ואמרו הטמא אינו ממעט הוא כלל לכל דבר שהוא טמא בעצמו כמו כזית מן הנבילה וכעדשה מן השרץ או לדבר הנטמא לפי שהוא בחלון כמו בביצה אוכלין מוכשרין או ככי[ו]) או הדומה להם והלכה כחכמים.

פרק ארבעה עשר

א הזיז מביא את הטומאה כל שהוא הגיזרה והגבלית בפותח טפח איזהו הזיז שפניו למטה והגיזרה שפניה למעלה ובמה אמרו הזיז מביא את הטומאה כל שהוא בזיז שהוא גבוה מן הפתח שלשה נדבכין שהם שנים עשר טפח יתר מכאן מביא את הטומאה בפותח טפח. העטרות והפתוחים מביאין את הטומאה בפותח טפח:

הדא אלזיז אלדי יביא את הטומאה בכל שהוא קד בין לך כיף צורתה ושרטה ודלך אן תכון לה עטפה אלי מא ילי אלארץ הכדא ויכון בינה ובין אלארץ ארתפאע אתנתי עשרה קבצה פמא דונהא והו כארג מן גאנב באב אלבית פנתכיל דלך אלטרף אלמנעטף כאנה קד וצל אלי אלארץ ואחאז

זה הזיז אשר יביא את הטומאה בכל שהוא כבר התבאר לך[ז]) מה צורתו ותנאו וזה שיש לו נטיה לצד הארץ כמו זה 43 ויהיה בינו ובין הארץ גובה שנים עשר טפחים או פחות מזה והוא יוצא מדופן פתח הבית ונדמה במחשבתינו כאילו הקצה הנטוי כבר הגיע לארץ וכלל הטומאה אשר

אלמומאה — תחתיו

ס) מ״ב. נ) פ״ו מ״ד. ג) בכ״י ובמא״י חסירות המלות ולא כזית מן המת. ד) ויקרא י״ג מ״ח.
ה) פ״ו הלכה ז׳. ו) בכל כתבי יד נכתב בטעות כלי ובהעתקה העברית נשמטה המלה. ז) פ״ח מ״ב.

אלטומאה אלתי תחתיו לנהה אלבית והדה אלשיעורין כלהא הלכה למשה מסיני. ונדבכין נמע נדבך וקר בינא פי ברכות הדא אלאסם עלי מא דא ידל. ועטרות אלתינאן יעני אלכארגה מן אלמבאני. ופתוחין אלנקושאת תכון איצא נאתיה וכתיר מא יפעל הדא פי אלמבאני מן אלהנארה או מן אלגבס.

תחתיו מצד הבית ואלו השיעורים כולם הלכה למשה מסיני. ונדבכים קבוץ נדבך וכבר ביארנו בברכות[ב]) על מה יורה זה השם. ועטרות הכתרות רצה לומר היוצאות מן הבנינים. ופתוחין הציורים שהם גם כן בולטים ועל הרוב יעשה זה בבנינים מאבנים או מן גפסים.

ב זיז שעל גבי הפתח מביא את הטומאה בפותח טפח שעל גבי החלון רום אצבעיים שעל גבי מלא מקדח כל שהוא רבי יוסי אומר מלואו:

שעל גבי הפתח אן יכון כארג מן אלמשקוף פלכונה סוק שנים עשר טפח אחתאג אן יכון פיה פותח טפח וחינית יביא טומאה לבית. תם קאל שעל גבי החלון רום אצבעים פמא דונהא וחינית יביא טומאה לבית. ותבין פי אלתוספתא אן יחתאג אן יכון רוחב הדא אלזיז רוחב הגודל. הדא אדא כאן חלון שהיא עשויה לתשמיש אלדי שיעורה טפח על טפח כמא תקדם אמא חלון העשויה למאור אלדי שיעורה מלוא מקדח פאי מקדאר כאן אלזיז ובאי ארתפאע כאן יביא את הטומאה פכאנה יקול שעל גבי חלון העשויה למאור ששיעורה מלוא מקדח כל שהוא. ור׳ יוסי קאל אן יחתאג יכון ארתפאע הדא אלזיז איצא מלוא מקדח פמא דונה ואין הלכה כר׳ יוסי.

שעל גבי הפתח שהוא יוצא מן המשקוף ומפני שהוא למעלה משנים עשר טפח צריך שיהיה בו פותח טפח ואז יביא טומאה לבית. אחר זה אמר שעל גבי החלון רום אצבעים או פחות מזה ואז יביא טומאה לבית. והתבאר בתוספתא[ג]) שיצטרך שיהיה רוחב זה הזיז רוחב אגודל. זהו אם היתה חלון שהיא עשויה לתשמיש אשר שיעורה טפח על טפח כמו שקדם[ג]) אבל חלון עשויה למאור אשר שיעורה מלא מקדח יביא את הטומאה באיזה שיעור שיהיה הזיז ובאיזה גובה שיהיה הנה זה כאילו אמר שעל גבי חלון העשויה למאור ששיעורה מלא מקדח כל שהוא. ור׳ יוסי אומר שצריך שיהיה גובה זה הזיז גם כן מלא מקדח או פחות מזה ואין הלכה כר׳ יוסי.

ג קנה שעל גבי הפתח אפילו גבוה מאה אמה מביא את הטומאה כל שהוא דברי רבי יהושע רבי יוחנן בן נורי אומר אל יחמיר זה מן הזיז:

יקול ר׳ יהושע לכון אלקנה ממתד עלי טולה ובלצק אלחאיט ועלי אנה סוק שנים עשר טפח פהו יביא את הטומאה לבית בכל שהוא. וקאל ר׳ יוחנן בן נורי לא תכון הדה אלקצבה אשד חכם מן אלזיז אלדי לא יביא את הטומאה אדא כאן למעלה משנים עשר טפח אלא בפותח טפח כמא תקדם והלכה כר׳ יוחנן בן נורי.

ר׳ יהושע אומר לפי שהקנה מתפשט על ארכו ודבוק לכותל אף על פי שהוא למעלה משנים עשר טפחים הוא יביא את הטומאה לבית בכל שהוא. ר׳ יוחנן בן נורי אומר אל יהא דין זה הקנה חמור מן הזיז אשר לא יביא את הטומאה אם היה למעלה משנים עשר טפחים אלא בפותח טפח כמו שקדם והלכה כר׳ יוחנן בן נורי.

ד זיז שהוא סובב את כל הבית ואוכל בפתח שלש אצבעות טומאה בבית כלים

שתחתיו

ב) פ״ב מ״ד ג) אהלות פי״ד הלכה ז׳. ג) פי״ג מ״א.

שתחתיו טמאים טומאה תחתיו רבי אליעזר מטמא את הבית ורבי יהושע מטהר וכן בחצר שהיא מוקפת אכסדרה:

הדא שבה נטאק דאיר בארבע היטאן אלבית ונארג מנה פי פצא אלפתה שלש אצבעות הכדא. וקולה וכן בחצר המוקפת אכסדרה יריד בה אן אדא כאנת אלדאר דאירה בפרטלאת וכאנת טומאה בבית פכל מא תחת תלך אלפרטלאת טמא לאן אלטומאה תצא מן הבית ותנתשר תחת אלתסקיף כלה. אמא אדא כאנת טומאה בחצר פלא כלאם אן כלים שבאכסדרה טהורים לאן אלטומאה מבשופה ללהוא פאן כאנת אלטומאה פי אחד אלפרטלאת הבית טמא לדברי הכל לאן תסקיף אלפרטל קד אעם גמלה פתח הבית ואנמא אנתלפא פי אלזיז לכונה אנד מן אלבאב שלש אצבעות פקט. קול ר' אליעזר אד ופי אלזיז חומרא בכונה יטמא בכל שהוא כמא תקדם כדלך יביא טומאה לבית בשלש אצבעות. אמא לו כאן אנד מן פתח הבית טפח לכאן אלבית טמא לדברי הכל והלכה כר' יהושע.

זה הזיז דומה להגורה אשר סביב לארבעה כותלי הבית ויוצא ממנו בהלל הפתח שלש אצבעות כזה 44. ואמרו וכן בחצר המוקפת אכסדרה יריצה בו אם היתה חצר מוקפת באכסדראות והיתה טומאה בבית כל מה שהוא תחת האכסדראות טמא מפני שהטומאה תצא מן הבית ותתפשט תחת התקרה כולה אבל אם היתה טומאה בחצר אין צריך לומר שהכלים שבאכסדרה טהורים לפי שהטומאה מגולה לאויר. ואם היתה הטומאה באחת מן האכסדראות הבית טמא לדברי הכל לפי שתקרת האכסדרה כוללת כל פתח הבית ולא נחלקו אלא בזיז לפי שהוא אוכל מן הפתח שלש אצבעות לבד. ר' אליעזר אומר הואיל ויש חומרא בזיז שיטמא בכל שהוא כמו שקדם כן יביא טומאה לבית בשלש אצבעות אבל אילו אכל מן הבית טפח היה הבית טמא לדברי הכל. והלכה כר' יהושע.

ה שני זיזין זה על גבי זה ויש בהן פותח טפח וביניהן פותח טפח טומאה תחתיהן תחתיהן טמא ביניהם ביניהן טמא על גביהן כנגדו ער לרקיע טמא. היה העליון עודף על התחתון פותח טפח טומאה תחתיהן תחתיהן או ביניהן תחתיהן וביניהן טמא על גביהן כנגדו ער לרקיע טמא. היה העליון עודף על התחתון פחות מטפח טומאה תחתיהן תחתיהן וביניהן טמא ביניהן או תחת המותר רבי אליעזר אומר תחתיהן וביניהן טמא רבי יהושע אומר ביניהן ותחת המותר טמא ותחתיהן טהור:

אעלם אן כל מא יקול תחתיהן פמעני דלך תחת התחתון פי מא בינה ובין אלארץ וכל מא יקול על גביהן פמענאה על גבי העליון. פאדא כאן העליון עודף טפח פלא פרק בין כון אלטומאה תחת אלזיז אלספלי או תחת אלטפח אלואיד אלדי יזיד אלפוקי או על גבי זיז התחתון אלדי תגי אלטומאה ביניהן כל מא תחת אלפוקי טמא פי גמיע הדה אלאוצאע. ואצול דלך קד תברדת מראת ולדלך קאל תחתיהן וביניהן טמא והלכה כר' יהושע.

דע שכל מה שאומר תחתיהן ענינו תחת התחתון במה שהוא בינו ובין הארץ וכל מה שאומר על גביהן ענינו על גב העליון. ואם היה העליון עודף טפח אין הבדל בין שהטומאה תחת הזיז התחתון או תחת הטפח העודף של העליון או על גבי זיז התחתון שאז תבוא הטומאה ביניהם וכל מה שתחת העליון טמא בכל אלו המקומות. ושרשי זה הדין כבר נזכרו כמה פעמים ולזה אמר תחתיהם וביניהם טמא. והלכה כר' יהושע.

ו יש בהן פותח טפח ואין ביניהן פותח טפח טומאה תחתיהן תחתיהן טמא ביניהן או על גביהן כנגדו עד הרקיע טמא:

אדא כאנת טומאה ביניהן וכאן בינהמא אקל מן ארתפאע טפה פליסת תלך אלטומאה פי אוהל ואנמא הי מצנוטה והי אלתי תתסמי פי אלתלמוד טומאה רצוצה פלדלך כנגדו עד הרקיע טמא וכאנהא על גביהן. ואלדי אוגב אן לא תגנס ואיצא תחתיהן לכון פי אלתחתון פותח טפח והו מרתפע ען אלארץ ארתפאעא כתירא לאן אלכלאם פי אלזיז והו מרתפע כמא תקדם.

אם היתה טומאה ביניהן והיה בין שניהן פחות מגובה טפח זאת הטומאה אינה באוהל אלא היא דהוקה והיא אשר תקרא בתלמוד טומאה רצוצה ולכן כנגדה עד הרקיע טמא וכאילו היתה על גביהן. ומה שיהייב שלא תטמא גם כן תחתיהן זהו לפי שבתחתון פותח טפח והוא גבוה מן הארץ גובה רב מפני שהדבור הוא בזיז והוא גבוה כמו שקדם.

ז אין בהן פותח טפח בין שיש ביניהן פותח טפח בין שאין ביניהן פותח טפח טומאה תחתיהן ביניהן או על גביהן טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת וכן שתי יריעות שהן גבוהות מן הארץ פותח טפח:

הדא בין ממא תקדם ואחכאם אלשתי יריעות זו על גבי זו כחכם שני זיזין.

זהו מבואר ממה שקדם ודיני השתי יריעות זו על גב זו כדין שני זיזין.

פרק חמשה עשר.

א סגום עבה וכופת עבה אינן מביאין את הטומאה עד שיהוא גבוהין מן הארץ פותח טפח קפילין זו על גבי זו אינן מביאות את הטומאה עד שתהא העליונה גבוהה מן הארץ פותח טפח. טבליות של עץ זו על גב זו אינן מביאות את הטומאה עד שתהא העליונה גבוהה מן הארץ פותח טפח ואם היו של שיש טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת:

קד בינא פי אלחאדי עשר מעני קולה אין מביאין את הטומאה ושרחנא סגום אלברנס וכופת קטעה בשב וטבליות אלואה ומעני קולה הנא עד שיהוא גבוהין מן הארץ פותח טפח עלי מא אצף לך ודלך אן אדא כאנת בראנס או קטע בשב או אלואח או תיאב מגעולה ואחד פוק תאן חתי גא פי ארתפאעהא טפח פמא זאד תם כאנת טומאה מן פוק תלך אלטבלה מתלא אלתי הו גבוהה מן הארץ טפח וכאנת טבלה תאניה מן פוק אלטומאה לאצקה בהא פאן תלך אלטבלה אלעליונה מביאה את הטומאה ותנתגס גמיע אלטבלאות ומא בינהא מן אלכלים והדא אלחכם בעינה פי אלסגום ואלקפילין ונחוהא. ובהדא אלשי כאלפת

כבר ביארנו באחד עשר ענין אמרו אין מביאין את הטומאה וביארנו שסגום הוא אלברגום וכופת התיכת קורה וטבליות לוחות וענין אמרו כאן עד שיהוא גבוהין מן הארץ פותח טפח על מה שאומר לך וזה שאם היו סגוסין או כופתות או טבליות או בגדים מונחים אלו כפי אלו עד שהיה בגבהם טפח או יותר ואחר זה למשל היתה טומאה למעלה מזאת הטבלה שהיא גבוהה מן הארץ טפח והיתה טבלה שנית על הטומאה ודבוקה בה הנה זאת הטבלה העליונה מביאה את הטומאה ויטמאו כל הטבלאות ומה שביניהן מן הכלים וזה הדין בעצמו הוא בסגום והקפילין והדומה להן. ובזה הדבר נבדלות טבלאות של

טבלאות שלשיש לאנהא מחסובה כאלארץ ואדא כאנת רבאמה עלי רבאמה ולו כאן בין אלרבאמה אלפוקיה אלתי תחתהא אלטומאה ובין אלארץ ארתפאע אלף רבאמה לא נחסב מא תחתהא מן אלרבאם כאנה מעדום בל נקול אלטומאה רצוצה והי בוקעת ועולה בוקעת ויורדת. וגץ אלתוספא פי תבין הדא אלמעני הכדא טבלאות שלשיש חלוקות נתונות זו על גבי זו וטומאה תחת אחת מהן ואפילו גבוהות מן הארץ אלף אמה טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת:

שיש לפי שהן נחשבות כקרקע ואם היתה טבלה של שיש על טבלה של שיש ואפילו אם היה בין הטבלה של שיש העליונה אשר תחתיה הטומאה ובין הארץ גובה אלף טבליות לא נחשוב מה שתחתיהם מן הטבליות כאילו אינם אבל נאמר הטומאה רצוצה והיא בוקעת ועולה בוקעת ויורדת. ולשון התוספתא[ס]) בביאור זה הענין כמו זה. טבלאות של שיש חלוקות נתונות זו על גבי זו וטומאה תחת אחת מהן ואפילו גבוהות מן הארץ אלף אמה טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת.

ב טבליות של עץ שהן נוגעות זו בזו בקרנותיהם והן גבוהות מן הארץ פותח טפח טומאה תחת אחת מהן הנוגע בשניה טמא טומאת שבעה כלים שתחת הראשונה טמאים ושתחת השניה טהורין. השלחן אינו מביא את הטומאה עד שיהא בו ריבוע בפותח טפח:

נוגעות בקרנותיהם עלי הדה אלצורה. הנוגע בשנייה טמא טומאת שבעה לאנהא גז מן אהל המת וכלים שתחתיה טהורים לאן לים יוצל בינהא ובין אלטבלה אלתי תחתהא אלטומאה פותח טפח חתי תבוא לה טומאה ואנמא תמאסת אלזויה ללזויה סקט כמא בינא פחצל הדא אלמעני וקס עליה. וקולה עד שיהא בו רבוע בפותח טפח לאן קד יכון קליל אלארתפאע או קליל אלערץ פהו לא יביא טומאה תחתו חתי יכון סיה טפח על טפח על רום טפח סמא זאד:

נוגעות בקרנותיהן על זאת הצורה 45 הנוגע בשניה טמא טומאת שבעה לפי שהיא חלק מאוהל המת וכלים שתחתיה טהורים לפי שאין חיבור ביניהם ובין הטבלה אשר תחתיה הטומאה פותח טפח עד שתבוא לה טומאה והקרנות לבד נוגעות זו בזו כמו שביארנו והבן זה הענין והקש עליו. ואמרו עד שיהא בו ריבוע בפותח טפח מפני שלפעמים השלחן הוא גבוה מעט או רחב מעט והוא לא יביא טומאה תחתיו עד שיהיה בו טפח על טפח על רום טפח או יותר.

ג חביות שהן יושבות על שוליהן או מוטות על צדיהן באויר והן נוגעת זו בזו בפותח טפח טומאה תחת אחת מהן טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת. במה דברים אמורים בטהורות אבל אם היו טמאות או גבוהות מן הארץ פותח טפח טומאה תחת אחת מהן תחת כולם טמא:

קד עלמת שכל אלנואבי כיף הו ורלך אן בטונהא נאתיה וקיעאנהא וראוסהא מנגרטה פאדא רנאת נאביה מן נאביה סקד ימס סטח הדה לסטח הדה עלי טפח ועלי אכתר מן טפח פאדא מסת ואחדה

כבר ידעת איך היא תמונת החביות וזה שבטניהן בולטות ושוליהן וראשיהן יותר מהודדין הנה אם נגעה חבית בחבית כבר נגע שטח זו בשטח זו בטפח או ביותר מטפח ואם נגעה חבית אחת בשנית והתחברו

כולן

תאניה

ס) פט״ו הלכה א׳.

תאניף ואתצלת כלהא סוי כאנת נאלסף עלי קיאנהא או עלי אנאבהא וכאנת כלהא מרתפעף ען אלארץ טפח פמא זאד פקד צארת כלהא אוהל ואחד ולדלך אדא כאנת טומאה תחת אחת מהן תחת כולן טמא. וזאד פי הדה אלחביות חכם וקאל אנהא אדא אתצלת כמא וצפנא בסותח טפח וכאנת קד אנתגסת מן קבל בנוע מן אנואע אלטמאות וכאנת טומאה תחת אחת מהן תחת כולן טמא ועלי אן ליס הנאך חלל טפח הדא לכונהא דאת אגואף להא חלל כתיר פאנא נקול הצד העליון מביא את הטומאה עלי מא תקדם מן קול בית הלל פי אלטומאה אד והדה אלחביות כלהא טמאות ואוירן טמא אמא לו כאנת טהורות למא אתסע הדא אלקול לאן הצד העליון לם תצלה אלטומאה אד וכלי חרס אינו מטמא מגבו כמא תאצל:

כולן בין שהן יושבות על שוליהן או מוטות על צידיהן והיו כולן גבוהות מן הארץ טפח או יותר כבר נהיו כולן לאוהל אחד ולזה אם היתה טומאה תחת אחת מהן תחת כולן טמא. והוסיף באלו החביות דין ואמר שאם נתחברו כמו שביארנו בסותח טפח והיו כבר טמאות קודם זה במין ממיני הטומאות והיתה טומאה תחת אחת מהן תחת כולן טמא אף על פי שאין שם הלל טפח וזה לפי שיש להן גופות אשר חללם גדול ולכן נאמר הצד העלין מביא את הטומאה על מה שקדם ממאמר בית הילל בטומאה הואיל ואלו החביות כולן טמאות ואוירן טמא אבל אילו היו טהורות זה המאמר אינו נופל עליהן לפי שהטומאה לא תבוא להצד העליון מפני שכלי חרס אינו מטמא מגבו כמו שהושרש.

ד בית שחצצו בנסרים או ביריעות מן הצדדים או מן הקורות טומאה בבית כלים שבחצץ טהורים טומאה בחצץ כלים שבבית טמאין כלים שבחצץ אם יש שם פותח טפח טמאים ואם לאו טהורים:

כלים שבחצץ יעני אן תכון פי נפס אלמחיצה פאן כאן פי מוצעהא פצא טפח על טפח פהי תנתגס בין היתה טומאה בבית בין היתה מן כלף אלחצץ והדה אליריעות תחוץ בפני הטומאה לאנהא נעלהא אוהל עלי מא קד תבין פי אלפרק אלתאמן מן הדה אלמסכתא.

כלים שבחצץ רצה בו שהם בעצם המחיצה ואם היה במקומן חלל טפח על טפח נטמאו הכלים בין היתה טומאה בבית בין היתה אחורי החצץ ואלו היריעות יחוצו בפני הטומאה לפי שעשה אותן אוהל לפי מה שכבר התבאר בפרק שמיני ס) מואת המסכתא.

ה חצצו מארצו טומאה בחצץ כלים שבבית טמאים טומאה בבית כלים שבחצץ אם יש במקומן טפח על טפח על רום טפח טהורים ואם לאו טמאים שארצו של בית כמוהו עד התהום:

קולה כלים שבחצץ לא פרק בין כונהא פי נפס אלחצץ או בין אלחצץ ואלארץ לאן מתי מא לם יכן בין אלחצץ ואלארץ ארתפאע טפח פמא זאד פכאן דלך אלחאנו מעדום וכאן אלכלים מדפונה פי נפס אלארץ אלתי תנתגס ללאצל אלדי דכר שארצו של בית כמוהו עד התהום.

אמרו כלים שבחצץ אין הבדל בין שהם בחצץ עצמו או בין החצץ והארץ לפי שכל זמן שאין בין החצץ והארץ גובה טפח או יותר זה הדבר המבדיל הוא כאילו אינו והכלים הם כטמונים בארץ עצמה ויטמאו על השורש אשר זכר שארצו של בית כמוהו עד התהום. ולשון ספרי ג) כל

אשר ונין

ס) מ״א. ג) במדבר פיסקא קכ״ו.

ונין ספרי כל אשר באהל לעשות קרקעו שלבית כמוהו עד התהום. ובהדא אלמעני נאלף חציצה מן הצדדין או כנגד הקורות לאנה לא יחתאג הנאך הלל טפח. וקד תבין לך אן הדה אלמחיצות תציל על הטהורים מליטמא ולא תציל על הטומאה חתי לא תנגס מתל צמיד פתיל עלי מא בינא פי תאמן כלים. ואלי הדא אלמעני אשאר פי אלתוספתא פי קולה צמיד פתיל ואהלין מצילין עלהטהורים מליטמא ואין מצילין על הטמאין מלטמא פאחפט דלך.

אשר באוהל לעשות קרקעו של בית כמוהו עד התהום. ובזה ענין נבדלת חציצה מן הצדדין או כנגד הקורות מפני ששם לא יצטרך הלל טפח. וכבר התבאר לך שאלו המחיצות מצילות על הטהורים מליטמא ואין מצילות על הטמאות מלטמא כמו צמיד פתיל לפי מה שביארנו בשמיני ה) מכלים. ואל זה ענין רמז בתוספתא ג) באמרו צמיד פתיל ואהלין מצילין על הטהורים מליטמא ואין מצילין על הטמאין מלטמא ושמור זה.

ו בית שהוא מלא תבן ואין בינו לבין הקורות פותח טפח טומאה בפנים כלים שכנגד היציאה טמאים טומאה בחוץ כלים שבפנים אם יש במקומם טפח על טפח על רום טפח טהורים ואם לאו טמאים אם יש בין תבן לקורות פותח טפח בין כך ובין כך טמאים:

טומאה בפנים פי דאכל אלבית סוי כאנת פי נפס אלתבן או בין תבן לקורות. וכלים שכנגד היציאה יריד בה אלכלים אלתי תכון פי פתח הבית פי גמלה פצא אלפתח ממא ילי צחן אלדאר. ונין אלתוספתא כלים שכנגד יציאת הטומאה במלואו של פתח טמא. וקולה טומאה בחוץ יריד בה חוץ לתבן במלואו של פתח ואלדי אוגב אן לא תתכלין אלכלים ואן כאן מקומן טפח על טפח בתוך התבן אדא כאן בין תבן לקורות פותח טפח לאן סתם תבן דעתו לפנותו ואינו חוצץ.

טומאה בפנים בתוך הבית בין שהיא בתבן עצמו או בין תבן לקורות. וכלים שכנגד היציאה יוצאה בו הכלים שהם בפתח הבית בכל חלל הפתח מצד חצר הבית. ולשון התוספתא ג) כלים שכנגד יציאת הטומאה במילואו של פתח טמא. ואמרו טומאה בחוץ יוצאה בו חוץ לתבן במילואו של פתח. ואשר יחייב שהכלים אינן ניצלין אף על פי שבמקומן טפח על טפח בתוך התבן אם היה בין תבן לקורות פותח טפח הוא מפני שסתם תבן דעתו לפנותו ואינו חוצץ.

ז בית שמלאו עפר או צרורות בטלו. וכן כרי של תבואה או גל של צרורות אפילו כגלו של עכן ואפילו טומאה בצד הכלים טומאה בוקעת ועולה בוקעת וזורדת:

בטלו יעני אבטל חכם אלבית ואן כאן פי דאכל דלך אלעפר כלים ופי מוצע אכר מנה טומאה פלים תנתגס תלך אלכלים באהל או חכם אלאהל קד בטל לכון אלבית קד רדם. וכדלך כדים אלקמח ומרגמה אלחנארה ולו כאן הנאך טומאה בצד הכלים ולא תכון תם נגיעה הכלים טהורים לאן אלטומאה רצוצה פהי לא תנגס אלא באלמחאדאה כמא תאצל. פאן כאנת

ביטלו רצה לומר ביטל דין הבית אף על פי שבתוך זה העפר כלים ובמקום אחר ממנו טומאה לא יטמאו אלו הכלים באוהל לפי שדין האוהל כבר בטל מפני שהבית כבר נתמלא. וכן כרי של תבואה וגל אבנים אף על פי שהיתה שם טומאה בצד הכלים אם אין שם נגיעה הכלים טהורים לפי שהטומאה רצוצה והיא לא תטמא אלא במה שכנגדה כמו שהושרש. ואם היתה

ה) מ״ו. ג) כלים פ״ו הלכה י״ב. ג) פט״ו הלכה ה׳.

אלטומאה

הטומאה

אלטומאה פי דלך אלכדים פי מוצע פיה טפח על טפח על רום טפח צאר אלכדים כלה במנולה קבר סתום ומטמא מכל סביביו. וגיז אלתוספתא כרי של תבואה וטומאה בתוכו טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת ואם יש במקום הטומאה טפח על טפח הרי הוא כקבר סתום ומטמא מכל סביביו:

הטומאה בזה הכרי במקום שבו טפח על טפח על רום טפח הכרי כולו נחשב כקבר סתום ומטמא מכל סביביו. ולשון התוספתא ה) כרי של תבואה וטומאה בתוכו טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת ואם יש במקום הטומאה טפח על טפח הרי הוא כקבר סתום ומטמא מכל סביביו.

ח חצר הקבר העומד בתוכה טהור עד שיהא בה ארבע אמות כדברי בית שמאי בית הלל אומרים ארבעה טפחים. קורה שעשאה גולל לקבר בין עומדת בין מוטה על צדה אין טמא אלא כנגד הפתח. עשה ראשה גולל לקבר אין טמא אלא עד ארבעה טפחים בזמן שהוא עתיד לגוד רבי יהודה אומר כולה חבור:

קד תבין פי אלתוספתא אן הדה אלחצר מסקפה ואבואב אלמערות אלתי פיהא אלקבר מפתוחה אלי הדה אלחצר והי אלתי תתסמי חצר הקבר ומן וקף פיהא פהו טהור אלא אן כאן פיהא ארבע אמות על ארבע אמות פמא דון דלך פאנה חיניד לקרבה מן פם אלמערה ינתגס ועלי מדהב בית הלל אנה מאחר חתי יכון פי אלחצר ארבע קבצאת פי ארבע קבצאת פמא דון דלך. ומתי מא כאנת הדה אלחצר מכשופה ללסמא הנכנס לתוכה טהור עלי אי חאל אלא אן נגע בבאב אלמערה. ופי אלתוספתא בזמן שהיא פתוחה לאויר אפילו אינו מורחק מן השקוף אלא כל שהוא הנכנס לתוכה טהור ובלבד שלא יגע בשקוף. וקולה אין טמא אלא כנגד הפתח יצה יעני פתח הקבר. תם קאל אנה אדא נצב אלנשבה ואקפה עלי פם אלקבר וגעלהא לחדא פאן ארתפאע ארבעה טפחים מנהא פקט יטמא משום גולל ובשרט אן יעול עלי קטע אלואיד עלי ארבעה טפחים ורבי יהודה יקול ולו עול כלהא הי גולל. ולגוד ליקטע מן קולה גודו אילנא ואין הלכה כר׳ יהודה:

כבר התבאר בתוספתא ג) שעל זאת החצר תקרה ושפתחי המערות אשר בהם הקבר פתוחים לזאת החצר והיא אשר תקרא חצר הקבר והעומד בה הוא טהור אלא אם יש בה ארבע אמות על ארבע אמות או פחות מזה לפי שאז לקרבתו לפי המערה יטמא. ועל דעת בית הלל הוא טהור עד שיהיה בחצר ארבעה טפחים על ארבעה טפחים או פחות מזה ואם זאת החצר היא מגולה לשמים הנכנס לתוכה טהור על כל פנים אלא אם נגע בפתח המערה. ובתוספתא ג) בזמן שהיא פתוחה לאויר אפילו אינו מורחק מן השקוף אלא כל שהוא הנכנס לתוכה טהור ובלבד לא יגע בשקוף. ואמרו אין טמא אלא כנגד הפתח יצה בו פתח הקבר. אחר זה אמר שאם זקף הקורה עומדת על פי הקבר ועשאה גולל לא יטמא אלא גובה ארבע טפחים ממנה משום גולל ובתנאי שברעתו להתוך המותר על ארבעה טפחים ור׳ יהודה אומר אף על פי שדעתו כן הקורה כולה נחשבת גולל. ולגוד לחתוך מאמרו ד) גודו אילנא ואין הלכה כר׳ יהודה.

ט חבית שהיא מליאה משקים טהורים ומוקפת צמיד פתיל ועשאה גולל לקבר הנוגע בה טמא טומאת שבעה וחבית והמשקין טהורין. בהמה שעשאה גולל לקבר הנוגע בה טמא טומאת שבעה רבי מאיר אומר כל שיש בו רוח חיים אינו מטמא משום גולל:

כבר

קד

ה) פט״ו הלכה ו. ג) שם הלכה ז. ד) דניאל ד׳ י״א.

קד עלמת אן כלי הרש המוקף צמיד פתיל לא ינתנם בטומאת מת וכדלך אלבהאים אלחיה לא תנתנם ראסא בנוע מן אנואע אלטמאות כמא אצלנא פי אלצדר. פאדא עמל מנהא לחדא ללקבר פהי תטמא משום גולל לים לאנהא אנתנסת אלא בכונהא גז מן אלקבר ואלדי ינצם בהא קד נגע בקבר פהי תטמא במגע טאל מא הי עלי אלקבר ואדא זאלת ען אלקבר בקית טאהרה לאנהא טאהרה פי נאתהא ואין הלכה כר׳ מאיר.

כבר ידעת שכלי חרס המוקף צמיד פתיל אינו מיטמא בטומאת מת וכן הבהמות החיות לא ישמאו כלל במין ממיני הטומאות כמו שהשרשנו בפתיחה. הנה אם עשה מהם גולל לקבר שאו ישמאו משום גולל אין זה מפני שנטמאו אלא מפני שהם חלק מן הקבר והנוגע בהם כבר נגע בקבר ולזה ישמאו במגע כל זמן שהם על הקבר ואם הוסרו מן הקבר ישארו טהורים לפי שהם טהורים בעצמן ואין הלכה כר׳ מאיר.

י הנוגע במת ונוגע בכלים המאהיל על המת ונוגע בכלים טמאין מאהיל על המת ומאהיל על הכלים הנוגע במת ומאהיל על הכלים טהורים אם יש בידו פותח טפח טמאין שני בתים ובהן כשני חצאי זיתים פשט את שתי ידיו להן אם יש בידו פותח טפח מביא את הטומאה ואם לאו אינו מביא את הטומאה:

קד תקדם לך פי אלפרק אלאול מן הדה אלמסכתא אן אלאנסאן אדא נטמא במת ונגע בכלים ישמא אותן טומאת שבעה פלדלך אדא אנתנם אדם במת אמא אנה נגע בו או האהיל עליו תם נגע בכלים פתלך אלכלים טמאים אמא אן נגע במת או האהיל עליו תם האהיל על הכלים פלא ינפסהא לאן טמא מת אינו מטמא באהל ואנמא ישמא במגע. אללהם אלא אן האהיל בידו אחת על הטומאה ובאליד אלתאניה על הכלים מעא וכאן פי ידה פותח טפח אלדי הו שיעור הבאת הטומאה פאן תלך אלכלים תנתנם לחצולהא מע אלטומאה תחת אוהל אחר. וקד תקדם לך פי אלפרק אלסאדם אן אדם נעשה אוהל לטמא. וכדלך אדא כאן ביתין מתקארבין ובהן כשני חציי זתים תם פשט ידיו ללביתין מעא פאן כאן פי ידיה פותח טפח פי כל יד פקד אוצל אלטומאה בינהמא ואנתנם הו ואלביתין וצארת כבית אחד וצאר כזית מן המת תחת אוהל מתצל ולא תסתנכר קולה אם יש בידו פותח טפח לאן קד קדמנא אן קטן בן יומו מטמא טמא מת פקט יכון צבי צניר.

כבר קדם לך בפרק הראשון[ח]) מזאת המסכתא שאדם הנטמא במת ונגע בכלים ישמא אותן טומאת שבעה ולכן אם נטמא אדם במת בין שנגע בו או האהיל עליו ואחר זה נגע בכלים אלו תם נגע בכלים טמאים אבל אם נגע במת או האהיל עליו ואחר זה האהיל על הכלים לא ישמא אותן לפי ששמא מת אינו מטמא באוהל ולא ישמא אלא במגע. האלהים הלא אם האהיל בידו אחת על הטומאה ובידו השנית על הכלים כאחת והיה בידו פותח טפח שהוא שיעור הבאת הטומאה אז אלו הכלים טמאים מפני שהם תחת אוהל אחר עם הטומאה. וכבר קדם לך בששי[ג]) שאדם נעשה אוהל לטמא. וכמו זה אם היו שני בתים קרובים זה לזה ובהן כשני חציי זיתים ואחר זה פשט שתי ידיו לשני בתים כאחת אם היה בידיו פותח טפח בכל יד כבר חיבר הטומאה בין שניהן ויטמא הוא והשני בתים ויהיו כבית אחר וכזית מן המת יהיה תחת אוהל מחובר ואל יקשה לך אמרו אם יש בידו פותח טפח לפי שכבר הקדמנו[ג]) שקטן בן יומו מטמא טמא מת הנה אפשר שיהיה נער קטן[ד]).

כל

כל

ח) מ״ב. ג) מ״א. ג) גרה פ״ה מ״ג. ד) ר״ל שאין בידו פותח טפח, לכן הוצרך להתנות אם יש בידו פותח טפח.

M. T. AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

פרק ששה עשר.

א כל המטלטלין מביאין את הטומאה בעובי המרדע, אמר רבי טרפון אקפח את בני שזו הלכה מקופחת ששמע השומע וטעה שהאיכר עובר והמרדע על כתפו והאהיל צדו אחד על הקבר וטמאוהו משום כלים המאהילים על המת. אמר רבי עקיבה אני אתקן שיהו דברי חכמים קיימים שיהוא כל המטלטלין מביאין את הטומאה על אדם הנושאן בעובי המרדע ועל עצמן בכל שהן ועל שאר אדם וכלים בפותח טפח:

מרדע אלמחראת וקד תקדם לך פי סאבע עשר כלים אנה מרדע בינוני והו אלדי הקיפו טפח פאדא כאן מחיטה טפח פיכון רחבו אצבע ותלת ודלך תלת אלטפח באלתקריב. וקד בין אלתלמוד אן רבי טרפון טן ענד סמאע הדא אלקול אן מענאה אן אלמרדע או כל מא הו בגלט אלמרדע אדא האהיל על הטומאה ועל הכלים אנתגם תלך אלכלים והביא להן טומאה פאנכי דלך ודעי אן יעזמה אללה אולאדה אן כאן לים הדא אלחכם גלט בל הו גלט והדה אלהלכה עאדמה אלצואב והו מעני קולה הלכה מקופחת. ומנה קולהם אין הקב״ה מקפח זכות כל בריה אי לא יעדמהא לה בל יגד פאידתהא וכדלך קאלוא אוי לה לרבנות שהיא מקברת את בעליה אין לך כל נביא ונביא שלא קיפח ארבעה מלכים שנאמר חזון ישעיהו וכו׳. יעני עדמהם ובקי הו בעדמהם. תם אטהר מוצע אלוהם וקאל אנא וקע הדא אלגלט למא סמע אלסאמע אן אלחראת אדא משי אלמחראת עלי כתפה והאהיל טרף דלך אלעוד עלי אלקבר פקד אנתגם אלחראת פטן אלסאמע אן עלה אנתגאם אלחראת אנמא הי חצולה מע אלמת או אלקבר תחת טלאל ואחד והו טלאל אלמרדע פקטע וקאל אן כל המטלטלין מביאין את הטומאה בעובי המרדע ולים אלאמר כדלך ואנמא עלה אנתגאסה כונה נוגע במרדע ואלמרדע קד האהיל על הטומאה ומן נגע בכלים המאהילים על המת פקד אנתגם כמא בינא סי צדר הדא אלסדר ואמא הבאת הטומאה

מרדע המלמד ב) וכבר קדם לך בשבעה עשר מכלים ג) שהוא מרדע בינוני והוא אשר הקיפו טפח ואם היה הקיפו טפח יהיה רחבו אצבע ושליש וזהו שליש טפח בקירוב. וכבר ביאר התלמוד ד) שר׳ טרפון חשב כאשר שמע זה המאמר שענינו הוא שהמרדע או כל מה שהוא בעובי המרדע אם האהיל על הטומאה ועל הכלים נטמאו אלו הכלים והביא להם טומאה ותמה על זה ונשבע שיקח לו השם את בניו אם אין זה הדין טעות אבל היא טעות וזאת ההלכה נעדרת היושר וזה ענין אומרו הלכה מקופחת. וכן אמרם ה) אין הקב״ה מקפח זכות כל בריה כלומר לא יעדירה לו אבל האדם ימצא שכרה וכמו זה אמרו ו) אוי לה לרבנות שהיא מקברת את בעליה ואין לך כל נביא ונביא שלא קיפח ארבעה מלכים שנאמר ז) חזון ישעיהו וכו׳ ירצה בו שהם נעדרים והוא נשאר אחריהם. אחר זה גילה מקום הטעות ואמר שנפלה זאת הטעות מפני ששמע השומע שהאיכר העובר והמרדע על כתפו אם האהיל קצה זה העץ על הקבר כבר נטמא האיכר וחשב השומע שטעם הטמאות האיכר אינו אלא מפני שבא עם המת או הקבר תחת צל אחד והוא צל המרדע ולזה גזר ואמר שכל המטלטלין מביאין את הטומאה בעובי המרדע והדבר אינו כן וטעם הטמאות האיכר אינו אלא לפי שנגע במרדע והמרדע כבר האהיל על הטומאה והנוגע בכלים המאהילים על המת כבר נטמא כמו שביארנו

בפתיחת

פלא

ב) בכ״י א׳ אלמנגאם. ג) מ״ח, ג) שבת י״ז א׳. ד) פסחים ק״ח א׳. ה) שם פ״ז ב׳. ו) א׳ א׳.

פלא תכון באקל מן פותח טפח. פעלי הדא אלראי אדא האהיל עובי המרדע על האדם ועל הטומאה ולא יגע האדם בדלך אלשי אלמאהיל לא ינתגס דלך אלאדם. וופק ר׳ עקיבה בין קול ר׳ טרפון ומא תגילה ר׳ טרפון מן כלאם אלמשנה כמא תרי. והלכה כרבי עקיבה לאן קול אלמשנה מביאין את הטומאה בעובי המרדע אנמא אראד בדלך על האדם הנושאן פקט והי מן גמלה שמונה עשר דבר שגזרו כמא ד׳כרנא פי אול שבת.

בפתיחת זה הסדר אבל הבאת הטומאה לא תהיה בפחות מפותח טפח. הנה לפי זאת הדעת אם האהיל עובי המרדע על האדם ועל הטומאה בלתי שיגע האדם בזה הדבר המאהיל לא ישמא זה האדם. והכריע ר׳ עקיבה בין מה שאמר ר׳ טרפון ומה שדימה ר׳ טרפון במחשבתו ממאמר המשנה כמו שתראה. והלכה כר׳ עקיבה לפי שמה שאמרה המשנה מביאין את הטומאה בעובי המרדע אין כוונתה בזה אלא על אדם הנושאן לבד וזה מכלל שמנה עשר דבר שגזרו כמו שזכרנו בראשון[ב]) משבת.

ב כיצד כוש שהוא תחוב בכותל כחצי זית מתחתיו וכחצי זית מעל גביו אף על פי שאינן מכוונין טמא נמצא מביא את הטומאה לעצמו בכל שהוא:

כוש אלמגזל וקד בינא מראת אן לא פרק בין אלשי אלדי יאהיל על הטומאה או אלדי תאהיל הטומאה עליו.

כוש המסכת וכבר ביארנו כמה פעמים שאין הבדל בין הדבר המאהיל על הטומאה או אשר האהיל הטומאה עליו.

ג הקדר שהוא עובר ואאסל על כתיפו והאהיל צדו אחד על הקבר הכלים שבצד השני טהורין אם יש באסל פותח טפח טמאים התלוליות הקרובות בין לעיר בין לדרך אחד חדשות ואחד וישנות טמאות הרחוקות חדשות טהורות וישנות טמאות אי זו היא קרובה חמשים אמה וישנה ששים שנה דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר קרובה שאין קרובה ממנה וישנה שאין אדם ווכרה:

אסל שם אלעוד אלדי ינקל בה אלעתאלין אלאהמאל ונחוהא. פאדא כאנת אלקדור מעלקה מן טרף אלאסל נלף טהר אלחמאל ואלטרף אלאכר מאהיל על הטומאה וכאן פי אלעוד פותח טפח תנגסת תלך אלקדור אלתי פי אלטרף אלתאני והדה הו מעני קולה ועל שאר אדם וכלים בפותח טפח. ותלוליות קבוץ תל ושמו בערבי גם כן תל. וואת העיר בתנאי שהיא עיר קרובה לבית הקברות והדרך אשר זכר גם כן דרך בית הקברות. ולא גזר על אלו התלוליות בטומאה אלא על מה שהוא מבואר בתלמוד[ג]) שהנשים קוברות בהן הנפלים והמקוצצים קוברים בהן איבריהן אם נפרדו מהן. ולא גזרנו בתלוליות הישנות בטומאה אף על פי שהן רחוקות מן הישוב אלא

מפני

באלטומאה

ב) מ״ד. ג) כתובות כ׳ ע״ב.

באלטומאה ולו כאנת בעידה עין אלעמארה לאנהא קד רבמא כאנת קריבה מן מדינה וכאן אהל תלך אלמדינה ידפנון הנאך מא ד׳כרנא ופרבת תלך אלמדינה והלכה כר׳ יהודה.

מפני שלפעמים היו קרובות מעיר ואנשי זאת העיר היו קוברים שם מה שזכרנו ונחרבה זאת העיר והלכה כר׳ יהודה.

ד המוצא מת בתחלה מושכב כדרכו נוטלו ואת תבוסתו מצא שנים נוטלן ואת תבוסתן מצא שלשה אם יש בין זה לזה מארבע אמות ועד שמנה כמלא מטה וקוברים הרי זו שבונת קברות בורק ממנו ולחלן עשרים אמה מצא אחד בסוף עשרים אמה בורק ממנו ולחלן עשרים אמה שרגלים לדבר שאלו מתחלה מצאו היה נטלו ואת תבוסתו:

קד בינא פי אנר נזירות אן קולה מת לא הרוג מושכב לא יושב כדרכו ולא ראשו בין ירכותיו לאנה מתי כאן עלי חאלה מן הדה אינו עושה שבונת קברות לאנא נקול לעלהם גוים ואין להם שבונת קברות. וכדלך קולה המוצא אן יגדה בעד אלבחת ואלחפר. והנאך תבין איצא אן מת שחסר אין לו תבוסה וכא שבונת קברות. פאדא וגד מית בהדה אלשרוט ואראד אן יטהר דלך אלמוצע פירפעה וירפע אכתראב אלדי אכתלט פיה דמה וצדידה ודלך אלתראב יתסמי תבוסה לאכתלאט מאדתה הנאך כמא בינא פי מעני דם תבוסה פי מא תקדם. ודלך באן ירפע כל מא תחתה מן אלתראב אלנדי אלניר מתראכם אלדי לא יתאנ חפר ויחפר פי אלארץ אלצלבה עמק תלת אצבאע. אסנד דלך לקול יעקב אבינו ונשאתני ממצרים קאל לה טול עמי מעפר מצרים לאן פיה מאדה אלמית. ומתי מא וגד אמואת כתירין פי מוצע ואחד מלקאין בעצהם עלי בעץ פהם במנזלה שכין ואחד ונוטלן ואת תבוסתן. פאן וגדהם עלי הדה אלשרוט ובאלבעד אלמדכור פדלך אלמוצע בחזקת בית הקברות. וקד תבין פי אלפרק אלסאדס מן בתרא אן ענד אלחכמים כל מערה מן אלמערות אלתי ידפן פיהא אלאמואת לא אקל מן שש אמות על ארבע אמות ואן אלחצר אלתי אמאם אלמערה שש על שש פיכון טול שתי מערות וחצר שביניהם תמאניה עשר דראע ואנמא אחוג הנא אלי פתש עשרים אמה חוטה לאנה קד רבמא חפר

כבר בארנו באחרון[ס] מנזירות שאמרו מת לא הרוג מושכב לא יושב כדרכו ולא ראשו בין ירכותיו לפי שאם היה כמו זה על אלו הדרכים אינו עושה שבונת קברות שאנחנו אומרים אולי היו גוים ואין להם שבונת קברות[ב]. וכן אמרו[ג] המוצא שימצא המת אחר החקירה והחפירה. ושם התבאר גם כן שמת שחסר אין לו תבוסה ולא שבונת קברות. ואם מצא מת באלו התנאים ורצה שיטהר זה המקום נוטלו ונוטל העפר אשר נתערבו בו דמו ולחויתו וזה העפר יקרא תבוסה לפי שחומרו מעורב שם כמו שבארנו ענין דם תבוסה במה שקדם[ד] וזה שיטול כל מה שתחתיו מן העפר הלה ושאינו דבוק ושאינו צריך לחפירה ויחפור בארץ הקשה עומק שלשה אצבעות. וסמכו זה[ה] למה שאמר יעקב אבינו ונשאתני ממצרים אמר לו טול עמי מעפר מצרים לפי שבו חומר המת. ואם מצא מתים הרבה במקום אחד מונחים קצתם על קצתם הם במדרגת גוף אחד ונוטלן ואת תבוסתן. ואם מצאם על אלו התנאים ברוחק הנזכר זה המקום הוא בחזקת בית הקברות. וכבר התבאר בפרק שישי[ו] מבתרא שלפי דעת החכמים כל מערה מן המערות אשר יקברו בהן המתים אינו פחות משש אמות על ארבע אמות ושהחצר אשר לפני המערה שש על שש הנה יהיה אורך שתי מערות וחצר שביניהם שמונה עשרה אמות ולא הצריך כאן לברוק עשרים אמה אלא לזהירות לפי שלפעמים יחפור על אלכסון

ס) מ״ג. ב) נזיר ס״ת א׳. ג) שם. ד) פ״ב מ״ב. ה) נזיר ס״ה א׳. ו) מ״ת.

עלי אלקטר ולם יחפר עלי טול צלע אלשתי מערות ואלחצר. וכדא גאוב אלתלמוד למא קיל תמני סרי הויאן פנאוב אימור באלכסונא בדק. והי אלעלה איצא פי קולנא מארבע אמות ועד שמונה לאן אלמערה אנמא הי ארבע על שש לכן אלכסונה של מערה אכתר מן שבע אמות פלדלך אנד הו שמונה תתקיל ומתי וגדהם פי טי אלתמאניה אדרע נקול לעל הדה מערה והדה בית הקברות. שאלו מתחלה מצאו יעני הדא אלדי וגד בסוף עשרים אמה לו וגדה מן אוליה אלחאל ולם יגדה בעד חצול תתמה בית הקברות למא לזמה אן יפתש ממנו עשרים אמה ואנמא כאן ירפעה ותרבתה פקט.

ואינו חופר על אורך צלע השתי מערות והחצר. וכן השיב התלמוד ס) על מה שנאמר תמני סרי הויאן והשיב אימור באלכסונא בדק. וזה הטעם גם כן לאמרנו מארבע אמות ועד שמונה לפי שהמערה אינה אלא ארבע על שש אבל אלכסונה של מערה הוא יותר משבע אמות ולכן נקט שמונה לחומרא ואם מצא המתים בתוך שמונה אמות נאמר אולי זו היא המערה וזו היא בית הקברות. שאילו מתחילה מצאו רצה לומר אילו מתחילה מצאו המוצא את המת בסוף עשרים אמה ולא רק אחר שבא לסוף בית הקברות לא היה חייב שיבדוק ממנו עשרים אמה ולא היה נוטל אלא הוא ועפרו לבד.

ה הבודק בורק אמה על אמה ומניח אמה עד שהוא מגיע לסלע או לבתולה המוציא את העפר ממקום טומאה אוכל ברמעו המפקה בגל אינו אוכל ברמעו:

למא קאל בודק ממנו ולהלן עשרים אמה בין לנא כיף תכון אלבדיקה ואקל מא יכון בין קבר לקבר אמה אחת פלדלך אדא וגד הדא אלמית אלתאלת מדפון כמא וצפנא יתרך אמאמה דראע לאנה אקל מא יכון בין אלקברין ויחפר פי אלדראע אלתאני לאן קד רבמא תם קבר אכר ולא יתאנ איצא יחפר עלי טול אלקבר פי עריץ דראע בל מקדאר טול דראע איצא והו קולה אמה על אמה לאן אן כאן הנאך מית טהר וחיניד יתבלין אן יכשף עץ גמלתה והכדא אלי אכר אלעשרין דראע יתרך עריץ דראע ויחפר דראע פי דראע. תם בין מקדאר עמק אלחפיר כם יכון לאן קד יכון אלקבר פי נהאיה מן אלעמק פקאל עד שהוא מגיע לסלע או לבתולה. ובתולה יריד בה אלאריץ אלתי לא תטהר פיהא עלאמאת אלעמארה לא רדם ולא תראב ולא מא אשבה דלך אלא אריץ צלבה תשביה בבתולת אדם. וקולה המוציא את העפר יריד בה אלדי ינקל הדא אלתראב ונחוה יגוז לה אכל אלתרומה ובשרט אן לא ידכל למקום הטומאה אלא יכרג לה

אחר שאמר בודק ממנו ולהלן עשרים אמה יבאר לנו כיצד תהיה הבדיקה והפחות מה שהוא בין קבר וקבר אמה אחת ולזה אם מצא זה המת השלישי קבור כמו שאמרנו יניח לפניו אמה מפני שהוא הפחות מה שיהיה בין שני קברים ויחפור באמה השנית מפני שאולי יש שם קבר אחר ולא יצטרך גם כן שיחפור לאורך הקבר ברוחב אמה אלא רק בשיעור אורך אמה והוא אמרו אמה על אמה מפני שאם היה שם מת היה נראה ואז יתחייב שיגלה כולו ויעשה כן עד סוף העשרים אמה יניח רוחב אמה ויחפור אמה על אמה. אחר זה יבאר כמה שיעור עומק החפירה לפי שלפעמים הקבר הוא בתכלית העומק ואמר עד שהוא מגיע לסלע או לבתולה. ובתולה יראה בו הארץ אשר לא יראו בה סימני העבודה לא עפר תיחוח ולא הדומה לזה אלא ארץ קשה למשל כבתולת אדם. ואמרו המוציא את העפר יראה בו הנושא זה העפר וכיוצא בו מותר לאכול בתרומה ובתנאי שלא יכנם למקום הטומאה

אלא

אלתראב

ס) בבא בתרא ק״ב א׳.

אלתראב וירמיה. ומעלום אן אסם אלתרומה דמע מלאתך ודמעך. ומפקה בגל הו אלדי יכשף אלרדם עלי אלאקואם אלדי ינהדם עליהם מוצע לא יעלם הל תם מית או חי והל הו עומד במקום הטומאה או הו ואקף פי מוצע טאהר ודלך כלה לא יעלם חתי יכשף אלמוצע ומע דלך אינו אוכל בתרומה.

אלא שיוציאו לו העפר והוא ישליכהו. וידוע ששם התרומה דמעה) מלאתך ודמעך. ומפקה בגל הוא המחפש אחרי האנשים במקום שנהפך עליהם לגל ואינו יודע אם שם מת או חי ואם הוא עומד במקום הטומאה או אם הוא עומד במקום טהור וכל זה לא יודע עד שהמקום מגולה ואף על פי כן אינו אוכל בתרומה.

ו היה בורק הגיע לנחל או לשלולית או לדרך הרבים מפסיק שרה שנהרגו בה הרוגים מלקט עצם עצם והכל טהור המפנה קברו מתוך שדהו מלקט עצם עצם והכל טהור בור שמטילים לתוכו נפלים או הרוגים מלקט עצם עצם והכל טהור רבי שמעון אומר אם התקינו לקבר מתחלה יש לו תבוסה:

קד בינא פי תאני פאה אן שלולית הי סאקיה אלמא אלתי תגרג מנהא אדרע תסקי אלגנאת ואלבסאתין. ודרך הרבים לים ידפן אחד פיהא פלדלך לא תחתאג בדיקה ומנ׳ יצל אלי אחד הדה פקד אנקטעת שבונת קברות ולא יחתאג אלי אכמאל עשרים אמה ואין הלכה כר׳ שמעון.

כבר ביארנו בשני׳) מפאה ששלולית היא שוקת המים אשר נמשכות ממנה האמות להשקות הגנות והפרדסים. ודרך הרבים שאין קוברין בה ולכן אינה צריכה בדיקה ומי שהגיע אל אחד מאלו כבר פסקה שבונת קברות ואינו צריך להשלים עשרים אמה ואין הלכה כרבי שמעון.

פרק שבעה עשר.

א החורש את הקבר הרי זה עושה בית הפרס עד כמה הוא עושה מלא מענה מאה אמה בית ארבעה סאים רבי יוסי אומר בית חמש במורד וכמעלה נותן רובע כרשינים על בורך המחרישה עד מקום שיצמחו שלשה כרשינים זו בצד זו עד שם הוא עושה בית הפרס רבי יוסי אומר במורד ולא במעלה:

קד ד׳כרנא פי צדר כלאמנא פי הדא אלסדר אן בית הפרס טמא והו מדרבנן ואנה אנואע והדא אחדהא והו החורש את הקבר ולדלך יתסמי בית הפרס לאנבסאט אלקבר עלי גמיעה מן מעני אלבסט ואלמד תרגום ויפרוש את האוהל ופרס ית משכנא. פקאל אן מן חרת מוצע פיה קבר פאנה יגעל בית הפרס מן דלך אלמוצע אלדי פיה אלקבר אלי טול מאית דראע מן תלך אלארץ אלתי אקלבהא והרתהא ודלך טול מענה. ומענה הו אלבט אלדי יבטה אלמחראת עלי טול אלפדאן קאל אלנבי על נבי חרשו חורשים האריכו למעניתם. וכדלך יגעל בית

כבר זכרנו בפתיחת דברינו בזה הספר שבית הפרס טמא והוא מדרבנן ושהוא כמה מינים וזה אחד מהן והוא החורש את הקבר ולזה יקרא בית הפרס לפי שהקבר פרוש על הכל מענין ההתפשטות והמשך תרגום) ויפרש את האוהל ופרס ית משכנא. ואמר שהחורש מקום אשר בו קבר עושה בית הפרס מזה המקום אשר בו הקבר עד אורך מאה אמה מזאת הארץ אשר הפך וחרש אותה וזהו אורך מענה. ומענה הקו אשר תרשום המחרישה על אורך השדה אמר הנביא׳) על נבי חרשו חורשים האריכו למעניתם. וכן הוא עושה בית הפרס

מאה

ב) תמורה ד׳ א׳. ג) מ״א. ד) שמות מ׳ י״ט ובתרגום שלנו ופרסית פרסא על משכנא. ה) תהלים קכ״ט ג׳.

הפרס מאה דראע פי אלערץ. ומוצע פיה מאה אמה על מאה אמה פהו בית ארבעת סאין לאן בית סאה חמשים על חמשים כמא בינא מראת. ור׳ יוסי יקול אן אדא כאן אלמוצע אלמחרות גיר מסתוי בל פיה ארתפאע ואנפסאל פאנה יגעל בית הפרס בית חמשת סאין ודלך מאה ואחדי עשר ותלתה ארבאע פי מתלהא בתקריב. ותנא קמא יקול בית ארבעת סאין אבדא לא פי מוצע מסתוי ולא פי מוצע גיר מסתוי. ثم אעטאנא תנא קמא דלילא נעלם לה מקדאר בית ארבעת סאין כם הו אדא כאן אלמוצע גיר מסתוי אלסטח פקאל אנה יגעל רובע קב כרשינים עלי עטפה אלמחראת והי אלתי תתסמי בורך המחרישה לאנהא שבה רכבה אלשכין ויכון פי אלועא אלדי פיה תלך אלחבוב תקבה מקדאר מא תגרג מנהא חבה ואחדה מן הדה אלחבוב אלגרסנה ثم ימשי אלדאבה ואלחבוב תסקט חתי תנפד תלך אלחבוב כלהא ובלא שך אן אדא בקית מנהא בקיה יסירה מן תלך אלחבוב פאנהא לא תסקט אלא בעד אהתזאג כתיר פלדלך תכון אלחבוב פי אכר אלחרת מתבאעדה בעצהא מן בעץ פקאל אן חית תנבת שלשה כרשינין זה בצד זה אלי הנאך ינתהי בית הפרס והו מקדאר ארבע סאין. וקד בינת אלתוספתא מעני כלאם ר׳ יוסי וקולה במוריד אבל לא במעלה וקאלוא אן ר׳ יוסי יקול אנה אדא חרש את הקבר מע מוצע מרתפע אינו עושה בית הפרס מתל אן יכון אלקבר למטה ויבדי באלחרת מנה מאלעא אלי אעלי דלך אלגבל או אלבדיה. ואין הלכה כר׳ יוסי פי אלקולין.

מאה אמה ברוחב. ומקום אשר בו מאה אמה על מאה אמה הוא בית ארבעת סאין לפי שבית סאה חמשים על חמשים כמו שביארנו כמה פעמים. ר׳ יוסי אומר שאם היה המקום הנחרש בלתי שוה אבל היו בו מעלה ומורד הוא עושה בית הפרס בית חמשת סאין וזה קרוב למאה ואחד עשרה אמה ושלש רביעיות באורך וברוחב. ותנא קמא אומר בית ארבעת סאין לעולם בין במקום שוה בין במקום שאינו שוה. אחר זה התנא קמא נותן לנו אות אשר בו נדע כמה שיעור בית ארבעת סאין אם היה המקום בלתי שוה השטח ואומר שהוא נותן רובע קב כרשינים על החלק הכפוף מן המחרישה והוא אשר יקרא בורך המחרישה לפי שהוא דומה לברך האדם ויהיה בבית קבול אשר בו אלו הגרעינים נקב בשיעור שנרעין אחד מאלו הכרשינין יכול ליצא ממנו ואחר זה תלך הבהמה והגרעינים יפלו עד שעברו אלו הגרעינים כולם ובלא ספק שאם נשאר מהם מעט מאלו הגרעינים לא יפלו אלא אחר נענוע הרבה ולכן יהיו בסוף החרישה הגרעינים רחוקים קצתן מקצתן ואמר שהמקום אשר יצמחו בו שלשה כרשינין זה בצד זה שם יכלה בית הפרס והוא שיעור רובע ארבע סאין. וכבר בארה התוספתא[ב] ענין מאמר ר׳ יוסי ואמרו במוריד אבל לא במעלה ואמרו שר׳ יוסי אומר שאם חרש את הקבר במקום גבוה אינו עושה בית הפרס כגון אם היה הקבר למטה והתחיל לחרוש ממנו בעלותו לעליונו של ההר הזה או אל הסלע. ואין הלכה כר׳ יוסי בשני המאמרים.

ב היה חורש והטיח בסלע או בגדר או הפרס רבי אליעזר אומר בית הפרס עושה בית הפרס רבי יהושע אומר פעמים עושה פעמים אינו עושה כיצד חרש חצי מענה וחזר וחרש חציה וכן הצדדין הרי זה עושה בית פרס חרש מלא מענה חזר וחרש ממנה ולחוץ אינו עושה בית פרס:

הטיח בסלע או בגדר אן תנחך אלמחרישה בסלע או בגדר או ינפצהא מן אלתראב

הטיח בסלע או בגדר שנתחככה המחרישה בסלע או בגדר או שניערה

מהנאך

מהעפר

ב) אהלות פי״ז הלכה ב׳.

פהנאך ינתהי חכם בית הפרס. אמא אן תמאדי פי אלחרת̇ ולא ינפצל פמאיה̈ ד̇ראע מנהא תכון בית הפרס ואלבקיה̈ טאהר כמא קדמנא לאן פי טי תלך אלמאיה̈ ד̇ראע יתלף ג̇מיע עט̇אמה ולחמה ותביד הנאך. ר׳ אליעזר אומר בית הפרס עושה בית הפרס יעני אנה אד̇א חרת̇ איצ̇א בית הפרס פהו יג̇על מאיה̈ ד̇ראע מן אלמוצ̇ע אלד̇י בדי מנה באלחרת̇ בית הפרס מת̇ל לו חרת̇ אלקבר. ור׳ יהושע יקול אן ד̇לך אנמא יכון אד̇א חרת̇ אלקבר ולם יתם מאה אמה ת̇ם חרת̇ מן טרף ד̇לך בית הפרס ותם אלמאיה̈ ד̇ראע פיציר אלכל בית הפרס. אמא אן תם כ̇ט מן מאיה̈ ד̇ראע והו מלוא מענה אלמשרוח פוק פקד תם הנאך חכם בית הפרס ואן חרת̇ה ומד אלחרת̇ כ̇ארג̇ ענה פלא יעשה בית הפרס ואין הלכה כר׳ אליעזר.

מהעפר הנה שם יכלה דין בית הפרס. ואם הלך וחרש בלי הפסק מאה אמות ממה שחרש הם בית הפרס והשאר טהור כמו שהקדמנו מפני שבתוך אלו המאה אמה יכלו כל העצמות והבשר של בית הפרס ויאבדו שם. ר׳ אליעזר אומר בית הפרס עושה בית הפרס רוצה לומר שאם חרש גם כן בית הפרס הוא עושה מאה אמה מן המקום אשר התחיל לחרוש ממנו בית הפרס כאילו חרש הקבר. ר׳ יהושע אומר זה לא יהיה אלא אם חרש הקבר ולא השלים המאה אמה ואחר זה חרש מצד בית הפרס הזה והשלים המאה אמה עושה הכל בית הפרס. אבל אם השלים קו ממאה אמה והוא מלא מענה המובא למעלה כבר כלה שם דין בית הפרס ואם חרש אותו ומשך החרישה לחוץ מן המענה לא יעשה בית הפרס ואין הלכה כר׳ אליעזר.

ג החורש מלהטמייא מצבירת העצמות משדה שאבד קבר בתוכה או שנמצא בה קבר החורש את שאינו שלו וכן נכרי שחרש אינו עושה בית פרס שאין בית פרס לכותיים:

טמייא אסם עט̇ם אלמית ומן כלאם אלחכמים אנדרינוס שחיק טַמְיָא מענאה שחיק עצמות ומְלַהְטַמְיָיא לפט̇ה̈ מרכבה̈ מלא טמייא ואלגרץ̇ חפיר ממלוא עט̇אם. שדה שאבד הקבר בתוכה ולם יתחקק מוצ̇עה או שדה שנמצא בה קבר פקד רבמא כאן ת̇ם קבר אכ̇ר וקד נחרש או לם יכן או מן חרת̇ גיר ארצ̇ה או נכרי שחרש פהד̇ה כלהא ליס פיה אחכאם בית הפרס לאן בית הפרס הו דרבנן כמא בינא ולם יגזרו עלי הד̇ה כלהא ואנמא כאנת אצל אלגזירה עלי שדה שנחרש בה קבר מעלום באלשרוט אלמתקדמה̈. וקולה שאין בית פרס לכותים תעליל לקולה נכרי שחרש אינו עושה בית הפרס לאן אד̇א כאן אלכותי אינו עושה בית הפרס וכל שכן נכרי לאן לא גזרו עליהם.

טמייא שם לעצמות המת וממאמר החכמים[6]) אנדרינוס שחיק טמיא ענינו שחיק עצמות ומלהטמיא הוא מלה מורכבת מלא טמייא והכוונה בו חפירה מלאה עצמות. שדה שאבד קבר בתוכה ולא ניכר מקומו או שדה שנמצא בו קבר שאפשר שהיה בה קבר אחר וכבר נחרש או לא או החורש שדה שאינו שלו או נכרי שחרש אלו כולם אין להם דיני בית הפרס לפי שבית הפרס דרבנן כמו שביארנו ולא גזרו על כל אלו. ועיקר הגזירה אינה אלא על שדה שנחרש בה קבר ידוע ובתנאים הקודמים. ואמרו שאין בית הפרס לכותים נותן בו טעם לאומרו נכרי שחרש אינו עושה בית הפרס לפי שאם הכותי אינו עושה בית הפרס כל שכן נכרי מפני שלא גזרו עליהן.

ד שדה בית הפרס על גבי טהורה שטפו גשמים מבית פרס לטהורה אפילו אדומה והלבינוה או לבנה והאדימוה אין עושה אותה בית הפרס:

על על

6) בראשית רבה פע״ח.

על גבי טהורה יעני אן תכון אעלי מנהא ועלה דלך מא דכרנא לא אמרו אלא גוש כברייתו כדלך איצא לא גזרו עלי הדא אלסאיל מע אלמא.

על גבי טהורה רצה לומר שתהיה למעלה ממנה וטעם זה מה שזכרנו ב) לא אמרו אלא גוש כברייתו כזה גם כן לא גזרו על מה ששטפו המים.

ה שדה שאבד קבר בתוכה ובנה בה בית ועליה על גביו אם היתה פתחה של עליה מכוון כנגד פתחו של בית עליה טהורה ואם לאו עליה טמאה. עפר בית הפרס ועפר חוצה לארץ שבא בירק מצטרפים כחותם המרצפים דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים עד שיהא במקום אחד כחותם המרצפים. אמר רבי יהודה מעשה שהיו איגרות באות ממדינת הים לבני כהנים גדולים והיו בהם כסאה וכסאתים חותמות ולא חשו להם משום טומאה:

אדא כאן באב אלעליה עלי קדר באב אלבית סוא ומואזיה לה פאלעליה טאהרה באלצרורה לאן אין מא כאן אלקבר פקד חצל פי חכם אלבית לאנה אן כאן דאכל אלבית פאלעליה טאהרה ואן כאן תחת האיט מן חיטאן אלבית פאלעליה איצא טהורה לאן אלבית צאר אוהל עלי אלקבר ואלעליה אהל אחר פוק דלך אלאוהל ואן כאן אלקבר תחת באב אלבית פאלמשקוף אלדי ללבית יאהיל עליו ויכון משקוף אלעליה אוהל על גבי אוהל. אמא אן לם יכן אלבאב עלי אסתקאמה אלבאב פאלעליה טמאה לאן קד רבמא אלקבר תחת אלחאיט אלדי אעאלה עתבה באב אלעליה ויכון משקוף אלעליה מאהיל על הקבר פתכון אלעליה טמאה והדא בין. וקד תקדם לך אן עפר חוצה לארץ ועפר בית הפרס מטמאין במגע ובמשא פאדא תעלק באטראף אלכצרה ענד קלעהא תראב בית הפרס וכאן פי גמלתה כתותם המרצפין אנגם ענד ר׳ אליעזר. ומרצפין הי אלאכראג אלתי יגעל פיהא אלטפאפרין תיאבהם ואואניהם תגלק ותטבע בטואבע מן אלטין אלעלך וקד תטבע אלכתב איצא בתלך אלאטיאן. וקד דכרוא פי אלתוספתא אן ר׳ אליעזר אנמא באלף אלחכמים פי עפר חוצה לארץ פקט. וגאב ר׳ יהודה כלאמא יקוי בה כלאם אלחכמים וקאל אן קד יגתמע מן עפר חוצה לארץ מחטל סאתים אן לו גמע ולא חשו להם

אם היה פתח העליה שוה לשעור פתח הבית וכנגדו העליה טהורה בהכרח לפי שבאיזה מקום שיהיה הקבר הנה כבר הוא נכלל בדין הבית לפי שאם היה הקבר בתוך הבית העליה טהורה ואם היה תחת כותל מכתלי הבית העליה גם כן טהורה מפני שהבית נהיה אוהל על הקבר והעליה אוהל אחר על גבי זה האוהל ואם היה הקבר תחת פתח הבית המשקוף אשר לבית יאהיל עליו ויהיה משקוף העליה אוהל על גבי אוהל. אבל אם לא היה זה הפתח בשוה עם פתח הבית העליה טמאה לפי שאפשר שיהיה הקבר תחת הכותל אשר עליונו משקוף פתח העליה ויאהיל משקוף העליה על הקבר ואז תהיה העליה טמאה וזה ברור. וכבר קדם לך ג) שעפר חוצה לארץ ועפר בית הפרס מטמאין במגע ובמשא ואם נתלה בקצות הירק כאשר נתלש עפר בית הפרס והיה בכללו כחותם המרצפין יטמא לדעת ר׳ אליעזר. ומרצפין הם השקים אשר ישימו בהן הולכי דרכים בגדיהן וכליהם ונועלין אותן וישימו עליהן חותמות מטיט הדבק ולפעמים יחתמו גם כן הכתבים בזה הטיט וכבר זכרו בתוספתא ג) שר׳ אליעזר אינו חולק על החכמים אלא בעפר חוצה לארץ לבד. והביא ר׳ יהודה מעשה לקיים בו דעת החכמים ואמר שכבר היה מעפר חוצה לארץ משא סאתים אילו היו החותמות מאוספים יחד ולא חשו להם

משום

משום

ב) פ״ב מ״ג. ג) מ״ז הלכה ו׳.

משום טומאה אוֹ ולים פי כל טאבע מנהא כחותם המרצפין. והלכה כחכמים.

משום טומאה לפי שאין בכל הותם מהם כחותם המרצפין. והלכה כחכמים.

פרק שמונה עשר.

א כיצד בוצרים בית הפרס מזים על הארם ועל הכלים ושונים ובוצרים ומוציאים חוץ לבית הפרס ואחרים מקבלים מהם ומוליכים לגת אם נגעו אלו באלו טמאים כדברי בית הלל בית שמאי אומרים אוחז את המגל בסיב או בוצר בצור ונותן לתוך הכפישה ומוליך לגת אמר רבי יוסי כמה דברים אמורים בכרם הנעשה בית הפרס אבל הנוטע בית הפרס ימכר לשוק:

קר עלמת אן אלאכלין לא תנתגם אלא בעד אלהכשר וקר אעלמתך פי שבת אן מן גמלה שמונה עשר דבר שגזרו הבוצר לגת הוכשר לטומאה. וקר בין פי גמר שבת עלל דלך מן גמלה תלך אלעלל אנה קר יפתקר כרמה אוֹ קצר עצרה ויעצר מנה ענקדא ואהדא לירי כיף עצרה תם ירמיה עלי אלענב אלמקטוף בעד דלך אמא הבוצר לשוק אינו מוכשר פאוֹ כאן כרם פי בית הפרס רגין פי הדה אלגזרה לכון טומאת בית הפרס דרבנן כמא בינא. וקאל אן תטהר אלאואני ואלאשנאץ בהזאה שלישי ושביעי והו קולה ושונין חתי לא תכון תם טומאת מת חקיקה לילא יסן אנה יתהאון פי דלך אוֹ ובית הפרס נפסה טמא. תם יקטף ויכרג אלענב חוץ לבית הפרס וינקלה אשנאץ טאהרין לאנה אנמא תסאמח פי האולא ללצרורה לאנה מנוֹ ידכל בית הפרס ינתגם פגעלנא דלך אלענב באנה גיר מוכשר טאל כונה פי בית הפרס פאוֹ יצא חוץ לבית הפרס ארתפעת אלצרורה ויבקי בחכם אלמוכשר כמא גזרו עלי בוצר לגת סלדלך אן אנגם אלטאהרון אללדין ינקלונה ללמעצרה באלדין יקטפונה אללדין הם טמאין טומאת בית הפרס אנתגסוא וינגסון אלענב לאנה מוכשר כמא בינא. וקאל בית שמאי אן לא רבצה פי גזרת בוצר לגת ראסא אלא אלדי יקטף לא ימס אלכלי לילא ינגסה ויטמא אלכלי ללענב ואנמא ילף ליף עלי אלמנגל וחיניד יקטע בה פי אואני טאהרה לא תקבל כבר ידעת שהאוכלין אינן מיטמאין אלא אחר ההכשר וכבר הודעתיך בשבת[ב] שמכלל שמונה עשר דבר שגזרו הבוצר לגת הוכשר לטומאה. וכבר ביאר בגמר שבת[ג] טעמים לזה ומכלל אלו הטעמים שלפעמים יברוק אדם כרמו אם רצה לבצור אותו ויסחוט ממנו אשכול אחד לראות איך יהיה הבציר ואחר זה ישליך אותו על הענבים אשר נחתכו. אבל הבוצר לשוק אינו מוכשר ואם היה כרם בבית הפרס הקילו בזאת הגזירה לפי שטומאת בית הפרס דרבנן כמו שביארנו. ואמר ומשהרין הכלים והאדם בהזאה שלישי ושביעי וזה אמרו ושונין עד שיתאמת שאין שם טומאת מת כדי שלא יהיו חושבים שמזלזלין בו הואיל ובית הפרס עצמו טמא[ג] ואחר זה בוצרין ומוציאין הענבים חוץ לבית הפרס ואנשים טהורים מקבלין אותם לפי שלא הקילו באלו הענבים אלא לצורך מפני שמשננם לבית הפרס נטמא ועשינו אלו הענבים כאילו אינם מוכשרים כל זמן שהם בבית הפרס אבל אם יצאו חוץ לבית הפרס ניטל הצורך ודין המוכשר קיים כמו שגזרו על בוצר לגת ולכן אם נגעו הטהורים המוליכין אותם לגת בבוצרים שהם טמאים טומאת בית הפרס נטמאו ויטמאו הענבים לפי שהם מוכשרים כמו שביארנו. ואומרין בית שמאי שאין מקילין בגזרת בוצר לגת כלל אלא הבוצר לא יגע את הכלי כדי שלא ישמאהו ויטמא הכלי את הענבים ויכרוך

סיב נגאסה

ב) שבת פ״א מ״ד. ג) שם פי״ז א׳. ג) ר״ל בטומאה דרבנן ובמ״ת טומאת אוכלין פי״א הלכה ה׳ אמר כדי להכיר שאין מקילין בטומאת בית הפרס מפני שהוא ספק.

נגאסה או יקטע אלענב באלחגר אלדי לא ינתגם וינעלה פי אלכפישה. וקר קלנא אנהא אניה להא האשיה מרתפעה ואלצחיח ענדי אנהא לא תקבל טומאה הי לא שך מן כלי אבנים ונחוהא ולדלך תציל באהל המת כמא תבין פי נאמס הדה אלמסכתא. וקאל ר׳ יוסי אן הדא אלחכם אלדי דכר בית הלל אנמא הו פי כרם גרם פי ארץ טאהרה ובעד דלך רגעת בית הפרס אמא מן גרם פי בית הפרס פלא רגצה פיה כל מתי קטף ללעציר פהו מוכשר וינתגם ואנמא יקטף ליבאע ללאכל אלדי אינו מוכשר פלא ינתגם ואין הלכה כר׳ יוסי. וקר קדמנא פי צדר הדא אלסדר אן אלאדם אלדי ינתגם בבית הפרס הו אב הטומאה פלדלך יטמא אדם וכלים כמא אצלנא הנאך.

סיב על המגל ואז יבצור בו בכלים טהורים שאינם מקבלין טומאה או יחתוך את הענבים בצור שאינו מיטמא ונותנם לתוך הכפישה. וכבר אמרנו[b] שהכפישה היא כלי אשר לו שפה גבוהה והאמת אצלי שאינה מקבלת טומאה לפי שהיא בלא ספק מן כלי אבנים והדומה להן ולכן תציל באוהל המת כמו שהתבאר בחמישי[3] מזאת המסכתא. ור׳ יוסי אומר שזה הדין אשר זכרו בית הלל אינו אלא בכרם הנטוע בארץ טהורה ואחר זה נעשה בית הפרס אבל אם היה נטוע בבית הפרס אין מקילין בו אלא משנבצר לגת הוא מוכשר ויטמא אבל יבצור וימכור לאבילה שאינו מוכשר ולא יטמא ואין הלכה כר׳ יוסי. וכבר הקדמנו בפתיחת זה הסדר שהאדם הנטמא בבית הפרס הוא אב הטומאה ולזה יטמא אדם וכלים כמו שהשרשנו שם.

ב שלשה בית פרסות הן החורש את הקבר נטעת כל נטע ואינה נורעת כל זרע חוץ מזרע הנקצר ואם עקרו צובר את גורנו לתוכו וכוברו בשתי כברות דברי רבי מאיר וחכמים אומרים החבואה בשתי כברות והקטניות בשלשה כברות ושורף את הקש ואת העצה ומטמא במגע ובמשא ואינו מטמא באהל:

אדא חרת אלקבר פקד תבדד עלי וגה אלארץ פלדלך תגרס פיה אלשגר לאמתראד אצולהא תחת אלארץ ולא תזרע פיה אלזראע לאנהא תכון מתצלה באלתראב אלפוקי אלדי פיה תבדדת אלעטאם פענד מא תקלע תלך אלגצר ינקלע מעהא אלתראב ופיה אלעטאם ובקאיא אללחם. פאן כאן אלשי אלדי זרע פיהא מא מן שאנה אן יחצד אלדי לא תנקלע אצולה מן אלארץ פדלך נאיז מתל אלקמח ואלשעיר פאן זרע פיהא מא שאנה אן יחצד תם קלעה באצולה ולם יחצרה אלדי ינקלע מעה אלתראב כמא דכרנא פידרסה פי בית הפרס נפסהא והו מעני קולה אם עקרו צובר את גרנו לתוכו. תם יגרבלה מרה בעד מרה חתי לא יכון הנאך עצם כשעורה. ותבואה הי חמשת המינים. וקטניות הי אלקטאני כאלפול

ואלחמץ

אם חרש הקבר כבר נתפזר על פני הארץ ולכן יטע בה האילנות מפני ששרשיהן מתפשטים תחת הארץ ואינה נזרעת כל זרע לפי שהזרעים מתחברים בעפר העליון שבו נתפזרו העצמות ובעת שעוקר זה היזק עוקר העפר אשר בו העצמות ושארית הבשר. אם היה הדבר אשר זרע בארץ מה שדרכו להקצר ולא לעקר שרשיו מן הארץ זה מותר כמו החיטה והשעורה ואם זרע בה מה שדרכו שיקצר ואחר זה עקרו עם שרשיו ולא קצרו הנה מה שנעקר עמו העפר כמו שזכרנו ידוש אותו בבית הפרס עצמו וזה ענין אומרו אם עקרו צובר את גרנו לתוכו. ואחר זה כוברו פעם אחר פעם עד שלא ישאר שם עצם כשעורה. ותבואה היא חמשת המינין. וקטניות הקטניות כמו הפולין

והאפונין

b) פ״ה מ״ו. 3) שם.

ואלחמץ ואלגלבאן לא יתצל בהא תראב כתיר. וקש הו תבן חמשת המינים. ועצה תבן אלקטניות. ת"ם קאל אן הדא אל בית הפרס אלמדכור מטמא במגע ובמשא ואינו מטמא באוהל והדא הו בית הפרס אלמעדוד פי תאני הדה אלמסכתא. והלכה כחכמים.

והאפונין והפורקדן לפי שאין עפר הרבה מחובר בהם. וקש הוא תבן חמשת המינים. ועצה תבן הקטניות. אחר זה אמר שזה הבית הפרס הנזכר מטמא במגע ובמשא ואינו מטמא באוהל וזהו בית הפרס הנמנה בשני מזאת המסכתא[ב]. והלכה כחכמים.

ג שרה שאבר קבר בתוכה נורעת כל זרע ואינה נטעת כל נטע ואין מקיימין בה אילנות חוץ מאילן סרק שאינו עושה פירות ומטמא במגע ובמשא ובאהל:

הדא הו בית הפרס אלת'אני למא לא יעלם מוצע אלקבר לא תגרס פיה אלשגר אלמטעמה לאן קד רבמא עלי דלך אלקבר הי הדה אלשגרה אלמטעמה ותמתד תחת אלארץ ותתצל באלמית ויגוז זראעתהא לאן לא תמתד אצול אלזרע אלי דאכל אלקבר. והדא אלבית הפרס מטמא באהל לאן קד רבמא עלי אלקבר האהיל אד ולא יערף מוצעה לכנה יחקק אן פי הדה אלארץ קבר וקד כאנת פיה טומאה קבועה. וקולה חוץ מאילן סרק שאינו נושא פירות לים יפהם מן דלך אן ענדנא אילן סרק עושה פירות לאנה לם ינעת ואנמא אכבר באלעלה פקאל אן אלעלה פי אבאחה גרם אילן סרק כונה לא יעשה פירות פלים ת"ם שיא נחוש לו שמא יטמא.

זהו בית הפרס השני אחר שלא נודע מקום הקבר לא יטע בו עצי מאכל לפי שחוששין שמא זה העץ מאכל הוא על זה הקבר ויתפשט תחת הארץ ויתחבר עם המת אכל מותר לזרוע בו זרע מפני ששרשי הזרעים אינן מתפשטים לתוך הקבר. וזה הבית הפרס מטמא באוהל לפי שאפשר שעל הקבר האהיל אד' ולא יערף מוצעה לכנה יחקק אן פי הדה אלארץ קבר וקד כאנת פיה טומאה קבועה. וקולה חוץ מאילן סרק שאינו נושא פירות לים יפהם מן דלך אן ענדנא אילן סרק עושה פירות לאנה לם ינעת ואנמא אכבר באלעלה פקאל אן אלעלה פי אבאחה גרם אילן סרק כונה לא יעשה פירות פלים ת"ם שיא נחוש לו שמא יטמא. ואמרו חוץ מאילן סרק שאינו עושה פירות לא יובן מזה שיש אצלנו אילן סרק עושה פירות לפי שלא נתן תואר לאילן סרק ורק הגיד לנו הטעם ואמר שמותר ליטע אילן סרק מפני שאינו עושה פירות ואין שם דבר שנחוש לו שמא יטמא.

ד שרה בוכין לא נטעת ולא נזרעת ועפרה טהור ועושים ממנה תנורים לקדש ומודים בית שמאי ובית הלל שבודקים לעושה פסח ואין בודקין להרומה ולנזיר בית שמאי אומרים בודקין ובית הלל אומרים אין בודקין כיצד הוא בודק מביא את העפר שהוא יכול להסיטו ונותן לתוך כברה שנקביה דקים וממהה אם נמצא שם עצם כשעורה טמא:

הדא הו בית הפרס אלת'אלת והו מוצע בעיד מן אלמקאבר קריב מן אלמדינה ינעי פיה אלאמואת ויבכון אלנאס פיה עלי אלאמואת ולים הו מוחזק לטומאה מתל אלמתקדמין ולמא ליס הו מוחזק לטומאה צאר תראבה טאהר ואנמא מנע גרסה וזרעתה כי לא יתצרף אלנאס הנאך אד' ונתהם ת"ם אלטומאה והו קולהם שלא להרגיל רגל אדם להכנס לשם. ולם נפעל דלך פי בית

זהו בית הפרס השלישי והוא מקום רחוק מבית הקברות וקרוב לעיר אשר שם מתועדים לקבורת המתים ובוכים על המתים ובית הפרס הזה אינו מוחזק לטומאה כמו הקודמים ואחר שאינו מוחזק לטומאה עפרו טהור ולא הזהיר על נטיעתו וזריעתו אלא כדי שלא ירגילו אדם שם הואיל ונחוש שם לטומאה וזה אמרם שלא להרגיל שם רגל אדם להכנס לשם. ולא עשינו זה

בבית הפרס

ב) מ"ג.

הפרס אלמתקדם לאן כל מן ידכלה טמא לאנה מטמא במגע ובמשא כמא תקדם פלא נבאלי בכתרה אלתצרף פיה אמא הדא אלתאלת כל מן ידכלה טהור וקד רבמא פיה טומאה פנרום תקליל דכולה ואלתצרף פיה. תם קאל ומודים שבודקין לעושה פסח מעני הדא אן ההולך לשחוט את פסחו לה אן יגוז פי בית הפרס תם יאכל דלך אלתראב אלדי משי עליה ויפתשה כמא דכר פאן וגד פיה עצם כשעורה פהו טמא ואינו עושה פסח ואן לם יגד הנאך טומאה פהו טהור ועושה פסחו. וכדלך אם נכנם לבית הפרס לאמר מן אלאמור תם פאנאה פצל פסח בודק ועושה פסחו ולא יפעל הדא ללתרומה בל מנע ידכל בית הפרס נטמא לתרומה ואינו בודק כלל. ועלה דלך מן טומאת בית הפרס דרבנן ופסח בזמנו בכרת ולא העמידו דבריהם במקום כרת פי גמיע אלאשיא פלים בגזרה דרבנן יתעטל ען קרבן י״י במועדו בל יפתש כמא דכר דלך אלמוצע אלדי משא פיה אמא אכילת תרומה פליסת הי ניר מצות עשה לאן כל אכילת קדשים מצות עשה פאעלם דלך ובמקום עשה העמידו דבריהם. ואלנזיר אדא דכל בית הפרס הל ינתגס ולא יחתאג בדיקה או יבדוק הל פי דלך אלמוצע מא ינגסה אלא פהו אנתלאף בית שמאי ובית הלל. ועפר שהוא יכול להסיטו כל מא ימכן גרדה וגרפה באליד. ומקהה הו אן יחרך ידה באלגרבאל באסתקצא ומבאלגה.

בבית הפרס שקדם מפני שכל הנכנס בו טמא לפי שהוא מטמא במגע ובמשא כמו שקדם ולזה אין חשש שירניל בו הרבה אבל זה השלישי הנכנס בו טהור ואפשר שיש בו טומאה לכן נרצה להמעיט בניסתו ושמושו בו. אחר זה אמר ומודים שבודקין לעושה פסח ענין זה ההולך לשחוט את פסחו מותר לו שיעבור בבית הפרס ואחר זה יקח זה העפר אשר הלך עליה ויבדקהו כמו שזכר ואם מצא בו עצם כשעורה הוא טמא ואינו עושה פסח ואם לא מצא בו טומאה הוא טהור ועושה פסחו. וכן אם נכנס לבית הפרס לאיזה דבר ואחר זה הגיע זמן הפסח בודק ועושה פסחו ולא יעשה זה לתרומה אבל משנכנס לבית הפרס נטמא לתרומה ואינו בודק כלל. וטעם זה שטומאת בית הפרס דרבנן ופסח בזמנו בכרת ולא העמידו דבריהן במקום כרת[ס] בכל הדברים ולכן בגזרה דרבנן לא יתבטל מקרבן ה׳ במועדו אבל יבדוק כמו שזכר זה המקום אשר הלך בו אבל אכילת תרומה אינה אלא מצות עשה מפני שכל אכילת קדשים מצות עשה ודע זה ובמקום עשה העמידו דבריהם. ובנזיר הנכנס לבית הפרס אם יטמא ואינו צריך בדיקה או יבדוק אם יש בזה המקום מה שיטמאהו או לא מחלוקת בית שמאי ובית הלל. ועפר שהוא יכול להסיטו כל מה שאפשר לגרדו ולגרפו בידו. וממהה שיניע ידו בכברה בתכלית יכלתו.

ה כיצד מטהרין בית הפרס נוטל ממנו שלשה טפחים או נותן על גביו שלשה טפחים אם נטל מחציו אחד שלשה טפחים ונתן על גב חציו אחר שלשה טפחים טהור רבי שמעון אומר אפילו נטל ממנו טפח ומחצה ונתן עליו טפח ומחצה מכוקום אחר טהור. הרוצף בית הפרס באבנים שאינו יכול להסיטן רבי שמעון אומר אף העוזק בית הפרס טהור:

הרוצף מן רצפה מעגאה אן יפרשה באלחגארה חגר אמאם חגר ותכון אלחגארה מן אלכבר מן חית לא תתחרך באליד אדא ראם אלשכין דלך. ועוזק באלערבי אלתעזיק

הרוצף מן רצפה ענינו שיפרוש עליו אבנים אבן בצד אבן ויהיו האבנים גדולות באופן שאין האדם יוכל להסיטן בידו אם ירצה להסיטם. ועוזק בערבי אלתעזיק והוא

וחו

שיחפור

ס) חגיגה כ״ה ב׳.

והו חפרה ותוטיתה ותנקיה ונהה חתי יסתוי. ופי אלתוספתא עזקו אין לך בדיקה גדולה מזו והו כלאם ר׳ שמעון והו מן קול אלכתאב ויעוקהו ויסקלהו. ואין הלכה כר׳ שמעון פי אלקולין.

שיחפור את בית הפרס וייישרהו ושוה פניו עד שישתוה. ובתוספתא[ס]) עזקו אין לך בדיקה גדולה מזו והוא מאמר ר׳ שמעון וזה מלשון הכתוב[ג]) ויעוקהו ויסקלהו. ואין הלכה כר׳ שמעון בשני המאמרים.

ו המהלך בבית הפרס על אבנים שאינו יכול להסיטן על האדם ועל הבהמה שכחן יפה טהור על אבנים שהוא יכול להסיטן על האדם ועל הבהמה שכחן רע טמא. המהלך בארץ העמים בהרים ובסלעים טמא בים ובשונית טהור ואיזהו השונית כל מקום שהים עולה מזעפו:

קד בין אלתלמוד אן אדם שכוחו רע אן תכון רגליה תצטרב ותרעד פי חאל נקלאנה ובהמה שכוחה רע הו אן תכון מן אלצעף מן חית אדא רכבהא תטיל גללים פאדא כאן האמלה צעיף פכאנה משי הו בנפסה פי בית הפרס. ואעלמנא אן קולה הדה אלגזרה אלתי גזרו על ארץ העמים טומאה אלי חית אן לו משי פי גבאלהא ועלי חנארתהא אלתי לא ינדפן הנאך מית ראסא פהו טמא לאסתראקה עפר ארץ העמים. וקד בין אן שונית הו אלמוצע אלדי ימתד אליה אלבחר ענד אלמלא פהדה אלמואצע גושה טהור לאנהא לא תעמר פכיף אן תדפן פיהא אלאמואת ולדלך לא ינתגס אלמאשי הנאך בכונה נגע בארץ העמים. לכן אויר הדה אלמואצע מתל סאיר אויר ארץ העמים ואנר גזרה גזרו על ארץ העמים אן יטמא גושה ואוירה מעני דלך אנהא תנגס במגע ובמשא כמא תקדם ותנגס מן לאבסה אוירה ואן לם ינגס באלארץ. ונין אלתוספתא הכנים ראשו ורובו לארץ העמים טמא וכדלך יבין פי גמר גיטין אן אלבחור ואלאודיה אלתי פי ארץ העמים הי מתל ארץ העמים. פאדא כאן דלך כדלך פקולה הנא טהור ללמאשי פי אלבחר ונחוה אנמא הו עלי גזרה ראשונה אלתי כאנוא גזרו על גושה פקט לא על אוירה כמא באן פי גמר שבת. או אן יכון מעני קולה טהור אנה לא תלומה אחכאם טומאת מת אעני הוא

כבר ביאר התלמוד[ג]) שאדם שכוחו רע הוא שרגליו מתנועעות ורועדות כאשר נושא אדם ובהמה שכוחה רע שהיא חלשה עד שאם ירכב עליה תשיל גללים הנה אם היה הנושא אותו חלש הוא כאילו הלך הוא בעצמו בבית הפרס. והודיענו שואת הגזרה אשר גזרו על ארץ העמים טומאה היא חוקה עד שאילו הלך על ההרים שלה ועל אבניה אשר לא יקבר שם מת כלל הוא טמא מפני שהוא דורך עפר ארץ העמים. וכבר התבאר ששונית המקום אשר יתפשט אליו הים בעת מילואו ואלו המקומות גושם טהור מפני שאינם לישוב וכל שכן שלא יקברו בהם מתים ולזה לא יטמא המהלך שם מפני שנגע בארץ העמים. אבל אויר אלו המקומות דומה לאויר שאר ארץ העמים וגזרה שגזרו על ארץ העמים היתה שיטמא גושה ואוירה ענינו שתטמא במגע ובמשא כמו שקדם ושתטמא העומד באוירה אף על פי שלא נגע בארץ. ולשון התוספתא[ה]) הכנים ראשו ורובו לארץ העמים טמא וכמו זה יבאר בגמר גיטין[ה]) שהימים והנחלים אשר בארץ העמים הם כמו ארץ העמים. הנה אם הדבר כן אמרו כאן טהור למהלך בים ובדומה לו אינו אלא על גזרה ראשונה אשר גזרו על גושה לבד לא על אוירה כמו שהתבאר בגמר שבת[ו]). או שיהיה ענין אמרו טהור שאין על המהלך דיני טומאת מת רצה לומר הואה שלישי ושביעי ואין

שלישי

שורפין

ס) י״ז הל׳ ט׳. ג) ישעיה ה׳ ב׳. ד) בי״מ ק״ה ע״ב. ה) י״ח הל׳ ח׳. ו) ח׳ א׳. ו) ט״ו ע״ב.

שלישי ושביעי ואין שורפין תרומה וקדשים שנכנסו שם לאן הדא הו חכם אוירה אעני אן אלגזרה הי אגושה לשרוף ואאוירה לתלות ואינו צריך אלא טבילה והערב שמש והדא הו אלאצח ענדי.

שורפין תרומה וקדשים שנכנסו שם מפני שזהו דין אוירה רוצה לומר שהגזרה היא אגושה לשרוף ואאוירה לתלות ואינו צריך אלא טבילה והערב שמש וזהו היותר נכון אצלי.

ז הקונה שדה בסוריא סמוכה לארץ ישראל אם יכול להכנס לה בטהרה טהורה וחייבת במעשרות ובשביעית ואם אינו יכול להכנס לה בטהרה טמאה וחייבת במעשרות ובשביעית. מדורות הגויים טמאים כמה ישהא בתוכן ויהא צריך בדיקת ארבעים יום אף על פי שאין עמו אשה ואם היה עבד או אשה משמרים אותו אינו צריך בדיקה את מה הם בודקים את הביבים העמוקים ואת המים המרוחים בית שמאי אומרים אף האשפתות ועפר התיחוח ובית הלל אומרים כל מקום שהחזיר והחולדה יכולים להליכו אינו צריך בדיקה:

סוריא אלבלאד אלדי אסתפתחהא דוד נארנה ען ארץ ישראל והי דמשק וחלב ותלך אלנהה. וקד בינא פי אלפרק אלסאדס מן מסכת דמאי אנהא ליסת מתל ארץ ישראל פי נמיע אלאחכאם ולא מתל חוצה לארץ וכינא הנאך עלה דלך. ופי תוספת כלים בשלשה דברים שוות סוריא לארץ ישראל ובשלשה לחוצה לארץ עפרה טמא כחוצה לארץ המביא נט מסוריא כמביא מחוצה לארץ והמוכר עבדו לסוריא כמוכר לחוצה לארץ ושלשה כארץ ישראל הקונה שדה בסוריא הרי הוא כקונה בפרוד שבירושלם וחייבת במעשרות ובשביעית ואם יכול להכנס לה בטהרה טהורה. וקד תברר מראת פי זרעים אן אלדי יתכון לה קרקע נאצה פי סוריא הו אלדי ילזמה אן יכרג מנהא אעני ממא תנבת תלך אלקרקע אלמעשרות והו מעני קולהם הקונה בסוריא כקונה בפרוד של ירושלים כמא בינא פי אכר חלה. ומעני להכנס לה בטהרה אן תכון מלאצקה לארץ ישראל הרפא בחרף לא תפצל בינהמא ארץ אכר ולא מוצע טמא. ופי אלתוספתא כמה תהא סמוכה ויהא יכול להכנס לה בטהרה רבן שמעון בן גמליאל אומר אפילו תלם אחד מפסיק יעני ולו כאן בינהמא מן ארץ העמים או מארץ טמאה מתל בית הקברות ונחוהא ערץ

סוריא הארץ אשר כבש דוד חוץ לארץ ישראל והיא דמשק וחלב ואלה הגלילות. וכבר ביארנו בפרק ששי ו) ממסכת דמאי שסוריא אינה כמו ארץ ישראל ולא כחוצה לארץ לכל דיניה וביארנו שם טעם זה. ובתוספת כלים ג) בשלשה דברים ג) שוות סוריא לארץ ישראל ובשלשה לחוצה לארץ עפרה טמא כחוצה לארץ המביא נט מסוריא כמביא מחוצה לארץ והמוכר עבדו מסוריא כמוכר לחוצה לארץ ושלושה כארץ ישראל הקונה שדה בסוריא הרי הוא כקונה בפרוד שבירושלם וחייבת במעשרות ובשביעית ואם יכול להכנס לה בטהרה טהורה. וכבר הובא כמה פעמים בזרעים שאם יש לו אחוזת קרקע בסוריא הוא חייב שיוציא ממנה רוצה לומר ממה שיצמיח זה הקרקע המעשרות וזה ענין אמרם הקונה בסוריא כקונה בפרוד של ירושלם כמו שבארנו באהרון ז) מחלה. וענין להכנס לה בטהרה שגבול ארץ ישראל דבוק בגבולה מבלי שיפסיק בין שתיהם ארץ אחרת ולא מקום טמא. ובתוספתא ה) כמה תהא סמוכה ויהא יכול להכנס לה בטהרה רבן שמעון בן גמליאל אומר אפילו תלם אחד מפסיק כלומר אף על פי שמה שבין שתיהם מארץ העמים או מארץ טמאה כבית הקברות והדומה לו רוחב תלם אחד

תלם

ו) מ״א. ג) פ״א תל׳ ח׳. ג) ג״א דרכים. ז) י״ח תל׳ ב׳. ה) פ״א מ״ח.

וזה

תלם אחד ודלך טפה פאנה יפצלהא ולא תכון טהורה מתל ארץ ישראל. ומדורת הגוים יעני אף סכנוא מואצע מן ארץ ישראל. אף על פי שאין עמו אשה גזרה משום שיש עמו אשה לאנא לא נראעי פי אנתגאם אלמסאכן גיר טומאת מת פאנא כאנת מעה אשה נקול איאך חמלת ואסקטת ודפנת אלסקט פי דלך אלמוצע ולא יכון נפל מן אקל מן ארבעין יומא כמא בינא פי כרתות אמא מן ליס מעה אשה פאלקיאס יוגב אנה לא יחתאג בדיקה ואנמא פעל דלך חטה כמא בינא פאן כאן תם מן יחרוהם לילא ידפנוא הנאך שיא פלא יחתאג בדיקה. וקד שרחנא ביב אלב אעה אלתי יסיל פיהא אלמא ונמעה ביבין. כל מקום שהחזיר והחולדה יכולין להוליכו אינו צריך בדיקה לאן הדה אלחיואנאת תחדם עלי דלך אלשי אלמדפון ותאכלה. ועפר תוחח אלתראב אלגיר מתראכם ולא מתלזז אלא ימכן אלחיואן אלמדכור אן יחפרה בידה ויבדג מא דפן פיה.

וזה טפה יפסיק ביניהם ולא תהיה טהורה כמו ארץ ישראל. ומדורות הגוים ירצו בו שאם ישבו במקום מארץ ישראל. אף על פי שאין עמו אשה גזרה משום שיש עמו אשה מפני שאנחנו איננו מקפידים בטומאת המדורות אלא על טומאת מת ואם יש עמו אשה נאמר שמא הרתה והפילה וקברה הנפל בזה המקום ולא יהיה נפל פחות מארבעים יום כמו שבארנו בכרתות ס) אבל מי שאין עמו אשה הסברא מחייבת שאינו צריך בדיקה ולא יעשה זאת אלא לזהירות כמו שביארנו ואם היה שם מי שישמרם שלא יקברו דבר בזה המקום אינו צריך בדיקה. וכבר ביארנו ביב הצינור אשר יורדין בו המים וקיבוצו ביבין. כל מקום שהחזיר והחולדה יכולין להוליכו אינו צריך בדיקה מפני שאלו החיות מרגישות בדבר שקבור שם ואוכלים אותו. ועפר תוחח העפר שאינו קשה ולא דבוק אלא אפשר לחיות הנזכרות לחפור אותו בידה ולהוציא מה שהוא קבור בו.

ח האסטוניות אין בהן משום מדור הגוים רבן שמעון בן גמליאל אומר עיר גוים שחרבה אין בה משום מדור גויים מזרח קסרון ומערב קסרון קברות ומזרח עכו היה ספק וטהרוהו חכמים רבי ובית דינו נמנו על קיני וטהרוהו:

אסטוניות הי מוצע בראה לכנה מנחאז ען רשות הרבים ולים לה האיט דאיר והו מן אנואע אלכרמלית. קאלו הים והבקעה והאסטונית אינן לא כרשות הרבים ולא כרשות היחיד וקד בינא דלך פי שבת. וקולה עיר גוים שחרבה יריד בה אן תכון מדינה מן ארץ ישראל אלמחדודה מלכא ללגוים תם כרבת. יקול רבן שמעון בן גמליאל אן אלחיואנאת תחפרהא עלי אלדואם ותכרג כלמא הנאך ותתלפה. ונין אלתוספתא אין מדור העמים ובית הפרס בחוצה לארץ לאן חוצה לארץ קד אנפרדת בטומאתה בגזרה דרבנן כמא בינא. תם ערפנא במואצע מן אלשאם הי מקאבר ובמוצע כאן שך

אסטונית היא מקום רחב אבל הוא נפרד מרשות הרבים ואין לו מחיצות המקפות אותו והוא ממיני הכרמלית. אמרו ג) הים והבקעה והאסטונית אינן לא כרשות היחיד ולא כרשות הרבים וכבר ביארנו זה בשבת ג). ואמרו עיר גוים שחרבה ירצה בו שהיא עיר בארץ ישראל המיוחדת לאחוזת הגוים ואחר זה חרבה. ואמר רבן שמעון בן גמליאל שהחיות חופרות אותה תמיד ומוציאין ומאבידין כל מה שהוא שם. ולשון התוספתא ז) אין מדור העמים ובית הפרס בחוצה לארץ מפני שחוצה לארץ כבר נפרדת בטומאתה בגזירה דרבנן כמו שביארנו. אחר זה נתן שמות מקומות

תם מארץ

ס) פ״א מ״ח. ג) שבת ו׳ ב׳. ז) ט״ו ב׳. וע״ש בפירוש הר״ם מ״א. ז) פי״ה הלכה י״א.

תם דלת שואהד אנה טאהר פטהרוה אלחכמים וקני מוצע כאן ספק וכאן תטן סיה טומאה ענד אלנמהור תם פי זמאן רבינו הקדוש תצחה אמרה פטהרה ואין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל.

מארץ ישראל שהם קברות ושם מקום שהיה בספק ואחר זה העידו עליו שהוא טהור וטיהרוהו החכמים וקני מקום שהיה בספק וחששו בו טומאה אצל ההמון ואחר זה בזמן רבינו הקדוש נברר ענינו וטיהרו ואין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל.

ט עשרה מקומות אין בהם משום מדור גוים אהלי הערביים וחסוכות והצריפין והבורגנין והאלקטיות ובית שער ואוירה של חצר והמרחץ ומקום החצים ומקום הלגיונות:

צריפין נוע מן אלכים מנסובה אלי שכלהא לאנהא מכנסה והם יסמון אלסקף אלדי הדא שכלה כמין צריף ולעלהא מנסובה אלי אלשי אלדי תעמל מנהא והי חצר מן ברדי תתסמי צריפא ופי אלתלמור צְרִיפָא דאורבְּנִי. ובורגנין אבראג תעמל לתרפע פיהא אלפירות ונחוהא. ואלקטיות סקף דון חיטאן עלי קואים ידכלהא אלריח מן כל נהה והי יסכן פי אלציף ואסם אלציף קיטא. ובית שער דהליז אלדאר. ואוירה שלחצר צחן אלדאר. ומקום החיצים אלמואצע אלתי ינגרון פיהא אלסהאם ואלאת אלחרב. ולגיונות אלעסאכר אלמחאולה ללקתאל לאן הדה אלמואצע אלמדכורה ליסת תסכן סגנא דאימא פידסן פיהא ואנמא תסכן מדה יסירה ולדלך לא גזרו עליהם ולא אחוגנא בדיקה אלא היא בחזקתה.

צריפין מין ממיני אהל ונקראין על תמונתם לפי שרפנותיהן נוגעות זו בזו ויקראו הגג אשר זה תמונתו כמין צריף[ב]. ואולי נקראו כן על הדבר אשר יעשו ממנו והם מחצלאות מגמי הנקראות צריפא ובתלמוד ג) צריפא דאורבני. ובורגנין סוכות הנעשות להצניע בהם הפירות והדומה להן. ואלקטיות גג בלא כתלים נשען על עמודים אשר הרוח עוברת בו מכל צד ויושבים שם בקיץ. ושם הקיץ קייטא. ובית שער פרוזדור הבית. ואוירה של חצר מקום החצר אשר לפני הבית. ומקום החצים מקום שהחרש עושה שם החצים וכלי מלחמה. ולגיונות אנשי חיל המלומדים למלחמה מפני שאלו המקומות הנזכרים אין יושבין בהן לדירה קבועה עד שיקברו בהן ואין יושבין שם אלא זמן מועט ולכן לא גזרו עליהן ולא הצריכום בדיקה אלא הם בחזקתן.

בריך רחמנא דסייע בהדן.

ב) סוכה י״ג ב.

מסכת נגעים

פרק ראשון.

א מראות נגעים שנים שהן ארבעה בהרת עזה כשלג שניה לה כסיד ההיכל והשאת כקרום ביצה שניה לה כצמר לבן דברי רבי מאיר וחכמים אומרים השאת כצמר לבן שניה לה כקרום ביצה:

אבתדי בתקסים מראות נגעי עור הבשר כמא פעל אלכתאב. והמא לונין בהרת ושאת ותנקסם אלי ארבעה אלואן בהרת ושניה לה. ושאת ושניה לה הו קולה תעאלי אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת. וספחת ליסת מן מראות נגעים אלמסתקלה בנפסהא והו קולהם מה לשון ספחת טפילה שנאמר ספחני נא אל אחת הכהונות מעני דלך אנהא מצאפה ודכרהא אלנין בין אלשאת ואלבהרת ליתבת לנא אלאצאפה להמא נמיע אעני לשאת ולבהרת פתכון שאת ואלמצאפה אליהא ובהרת ואלמצאפה אליהא. והאדין אללונין אעני שאת ובהרת המא לון אלביאץ קאל תעאלי שאת לבנה וקאל בהרת לבנה וכדלך בלא שך אללונין אלמצאפין להמא פנאת ארבע אלואן כלהא מנסובה ללביאץ תנתלף באלאשד ואלאצעף פאשדהא ביאץ אלבהרת ומעני עזה כשלג קויה אלביאץ כאלתלג והו קולה ואם בהרת לבנה היא ונא אלתפסיר היא לבנה ואין למעלה ממנה. כמה תהא לבנוניתה כשלג. ודונהא פי אלביאץ כסיד ההיכל פהדה שני מראות הבהרת. ולון אלשאת כצמר לבן והו צמר נקי בן יומו אעני יום ולאדה אלכרוף קבל אן תציבה מרתה אדא גסל

התחיל בהלוקת מראות נגעי עור הבשר כמו שעשה הכתוב והם שני מראות בהרת ושאת ויחלקו לארבעה מראות בהרת ושניה לה ושאת ושניה לה. והוא אמרו יתברך[ה] אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת וספחת אינה ממראות נגעים העומדות בעצמן וזה אמרם[ג] מה לשון ספחת טפילה שנאמר[ג] ספחני נא אל אחת הכהונות ענין זה שהיא סמוכה וזכרה הפסוק בין הבהרת ובין השאת ללמד לנו שיש לכל אחת משתיהן סמיכות רוצה לומר לשאת ולבהרת ויהיו שאת והסמוכה לה ובהרת והסמוכה לה. ואלו השני מראות שאת ובהרת שניהם מראה הלובן אמר יתברך[ד] שאת לבנה ואמר[ה] בהרת לבנה וכמו זה בלא ספק המראות הסמוכים לשניהם ויהיו ארבעה מראות שכולם מיוחסים ללובן וישתנו במה שהוא יותר חזק ויותר חלש. והיותר חזק מהם לובן הבהרת וענין עזה כשלג שהלובן חזק כשלג וזה אמרו[ו] ואם בהרת לבנה היא ובא הפירוש[ז] היא לבנה ואין למעלה ממנה כמה תהא לבנוניתה כשלג. ולמטה ממנה בלובן כסיד ההיכל אלו הם שני מראות הבהרת. ומראה השאת כצמר לבן והוא

צמר

דלך

ה) ויקרא י״ג ב׳. ג) ספרא תזריע פ״א ד׳ (פ׳ ע״א). ד) שמואל א׳ ב׳ ל׳. ה) ויקרא י״ג י״ט.
ו) שם. ז) שם י״ג י״ד. ח) ספרא תזריע פ׳ ב׳ ב׳ (פ״א ע״א).

דלך אלצוף וביץ באלנסל והו מעני קולה נקי והדא אללון אשד ביאץ מן סיד ההיכל ודונהא פי אלביאץ כקרום ביצה והי שני מראות השאת. ור׳ מאיר יעתקד אן בעד קרום ביצה מראה אכר והו שני של שאת ואן כאן אצעף ביאץ מן קרום ביצה. ואלחכמים ירון אן כל מא כאן אצעף ביאץ מן קרום ביצה פלים הו מן מראות נגעים והלכה כחכמים.

צמר נקי בן יומו רוצה לומר יום הולד הכבש קודם שינעהו טינוף אחר שנרחיץ זה הצמר ונתלבן ברחיצה וזה ענין אמרו נקי ולובן זה המראה חזק מן סיד ההיכל. ולמטה ממנו בלובן כקרום ביצה והם שני מראות השאת. ור״מ סובר שלמטה מקרום ביצה מראה אחר והוא שני של שאת אף על פי שהוא יותר חלש בלובן מן קרום ביצה וחכמים סוברים שכל מה שהוא יותר חלש בלובן מן קרום ביצה איננו ממראות נגעים.

ב הפתוך שבשלג כיון המזוג בשלג הפתוך שבסיד כדם המזוג בחלב דברי רבי ישמעאל רבי עקיבה אומר אדמדם שבזה ושבזה כיון המזוג במים אלא של שלג עזה ושל סיד דיהה ממנה:

פתוך אללין אלמכתלט מן אלביאץ ואלחמרה והו איצא מן מראות נגעים ואן כאן לם יתבין דלך פי אלשאת בל קאל שאת לבנה פקט לכנה תבין פי אלבהרת קאל או בהרת לבנה אדמדמת. ופי ספרא מנין ליתן את האמור בבהרת בשאת ואת האמור בשאת בבהרת תלמוד לומר צרעת היא לאן גא פי אלבהרת צרעת היא וכדלך פי אלשאת. פחצל מן דלך אן הדה אלארבעה אלואן כלהא אדא נאלט כל ואחד מנהא אלחמרה אליסירה חתי יכון ביאץ שאבתה חמרה פאנה איצא נגע צרעת. פקאל אן יתגיל כל לון מנהא קד נאלטה אלבמר ויקאם עליה לון אלצרעת וד׳כר מנהא אללונין אעני כשלג וכסיד והו אלקיאם לסאיר אלאלואן. וכדלך געלוא אלמתאל פי אלתלמוד לדלך ארבעה אכואם ממלוה לבן מתסאויה אלמקדאר אחדהא אציף היה נקטתין דמא ופי אלתאני ארבע נקט ופי אלתאלת תמאניה נקט ופי אלראבע סתה עשר ועלי הדה אלנסבה מן אלאנתלאט תקאם אלארבעה אלואן אלמרכבה מן אלביאץ ואלחמרה לאן כיף מא כאן אלביאץ אצעף פאן יסיר אלחמרה אדא נאלטה יטהר כתיר אלחמרה שדידהא ולדלך

פתוך המראה המעורב מן הלובן והאדמימות והוא גם כן מן מראות נגעים ואף על פי שלא התבאר זה בשאת אבל אמר שאת לבנה לבד בכל זה התבאר בבהרת אמרו) או בהרת לבנה אדמדמת. ובספרא ב) מנין ליתן את האמור בבהרת בשאת ואת האמור בשאת בבהרת תלמוד לומר צרעת היא מפני שבא בבהרת ג) צרעת היא וכמו זה בשאת ד). ויצא מזה שאלו הארבעה מראות כולם אם נתערב ה) בכל אחד מהם מעט אדמימות עד שהלובן בהה באדמימות הוא גם כן נגע צרעת. ואמר שנדמה במהשבתנו כל מראה מאלו המראות ו) כאילו מעורב ביין ויוקש עמו מראה הצרעת וזכר מהן שני מראות רוצה לומר כשלג וכסיד והוא היקש לשאר המראות. וכמו זה שמו למשל בתלמוד על זה ז) ארבע כוסות מלאות חלב ושוות בשיעורן שבאחת מהן נפלו שתי טיפי דם ובשנית ארבע טיפין ובשלישית שמונה טיפין וברביעית שש עשרה ועל זה האופן מן התערובת יוקשו הארבעה מראות המורכבות מן הלובן והאודם לפי שכל מה שיהיה הלובן יותר חלש אם נתערב בו מעט האדמימות האדמימות נראית כאלו היא רבה וחזקה

יכון ולזה

ב) ויקרא ג׳ י״ט. ג) תזריע פ״ד ג׳ ס״ד ג׳. עיין פ״ב ט׳ (ס״ה ע״ב). ד) ויקרא י״ג כ״ה.
ה) שם י״ג ה׳. ו) בכ״י גאלט. ז) ר״ל הלבנים. ח) שבועות ו׳ א׳.

יכון יסיר אלחמרה מע לון קרום ביצה מתל סתה עשר נקטה מן דם פי דלך אלמקדאר מן אללבן אלדי יני דלך חמרה טאהרה בינה פאפהם הדא. ושרח דיה נאמרה קלילה אלאשראק והלכה כר׳ עקיבה.

ולזה יהיה מעט האדמימות עם מראה קרום ביצה כמו שש עשרה טיפי דם בזה השיעור מהחלב שתהיה בו אדמימות נראית וניכרת והבן זה. וביאור דיה עכור המזהיר מעט והלכה כר׳ עקיבה.

ג ארבעה מראות האלו מצטרפין זה עם זה לפטור ולהחליט ולהסגיר להסגיר את העומד בסוף שבוע ראשון לפטור את העומד בסוף שבוע שני להחליט את שנולד לו מחיה או שער לבן בתחלה בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטור להחליט את שנולד לו פשיון בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטור להחליט את ההופך כולו לבן מתוך הפטור לפטור את ההופך כולו לבן מתוך החלט או מתוך הסגר. אלו מראות נגעים שכל נגעים תלוים בהן:

מצטרפין זה עם זה לנמיע אלאחכאם. תם בין כיף תנצאף ונחסבהא כלון ואחד לנוגב בדלך אחד אלתלתה אחכאם אמא לפטור או להסגיר או להחליט. פאנה מתי אונב אנצ׳יאפהא וכונהא כלון ואחד אן יקאל לה טהור אתה והדא הו לפטור או יסתוקף אלחאל שבעת ימים והדא הו להסגיר או יבת אמרה ויקאל לה טמא אתה והדא הו להחליט פיפעל דלך. ואנד פי תביין חכמא חכמא פקאל להסגיר את העומד בסוף שבוע ראשון ודלך אנה סיבין לך פי ראבע הדה אלמסכתא אן מן כאנת פי גסמה בהרת כחצי גרים ולים פיהא מחיה ולא שער לבן תם חדת לה בעד דלך בהרת כחצי גרים לאצקה באלאולי ופיהא שערה ואחדה ביצא פאנה יחתאג הסגר שבעת ימים. פאדא כאן שכין מוסגר ופי גסמה איצא בהרת כחצי גרים ובסוף השבוע חדת לה שאת כחצי גרים ובה שערה אחת לבנה לאצקה באלבהרת אלתי כאנת פיה פאנה איצא יסגיר מתל לו כאנת בהרת ובהרת. תם קאל לפטור את העומד בסוף שבוע שני מתל אן תכון עלאמה אלצרעת אלתי אוקפה בהא שבוע שני בעצהא מראה בהרת ובה כגרים ובגנבהא לאצקה בהא מראה שאת כגרים תם נקץ בעץ מראה השאת ובקי מראה בהרת עלי קדרה פהו טהור לאן קד נקצת אלצרעת

מצטרפין זה עם זה לכל הדינים. אחר זה ביאר איך יצטרפו ונחשבם כמראה אחד לדון בו אחד מהשלשה דינים אם לפטור או להסגיר או להחליט לפי שאם יתחייב שיצטרפו ושיהיו כמראה אחד עד שיאמר לו[b]) טהור אתה וזהו לפטור או שיעמד על מצבו שבעת ימים וזהו להסגיר או שיפסק דינו ויאמר לו טמא אתה וזהו להחליט יעשה כפי דינו. והתחיל בביאור דין ודין ואמר להסגיר את העומד בסוף שבוע ראשון וזהו מה שיתבאר לך ברביעי[c]) מזאת המסכתא שמי שהיתה בגופו בהרת כחצי גרים ואין בה מחיה ולא שער לבן אחר זה נולדה לו עוד בהרת כחצי גרים הדבוקה בראשונה ובה שערה אחת לבנה הנה הוא יצטרך הסגר שבעת ימים. ואם היה אדם מוסגר ובגופו גם כן בהרת כחצי גרים ובסוף השבוע נולדה לו שאת כחצי גרים ובה שערה אחת לבנה דבוקה בבהרת אשר היתה בו הנה הוא ג״כ יסגיר כאלו היה בהרת ובהרת. ואמר עוד לפטור את העומד בסוף שבוע שני זהו שיהיה באדם סימן צרעת ובו העמידו הכהן שבוע שני שקצתו מראה בהרת ובה כגרים ובצדו דבוק בו מראה שאת כגרים ואחר זה הלך קצת מראה השאת ונשאר מראה בהרת על שיעורו הנה הוא טהור מפני שכבר הלכה לה הצרעת ונחשב אותה כלה כמראה

אחר

ונחסב

b) ר״ל לאשר לו הנגע. c) מ״י.

ונחסבהא גמיעא כלון ואחד וסיתצח הדא כלה פי מא נסתקבל. תם קאל להחליט את שנולד לו מחיה ולך אנה סיבין לך פי תאלת הדה אלמסכתא אן עלאמאת אלטומאה פי צרעת העור שלשה סימנין מחיה או שער לבן או פשיון. ואלמחיה הוא אן תכון קדר עדסה מרבעה מן לחם צחיח פי דאכל אלמוצע אלאברין. ושער לבן אן יכון פי אלמוצע אלמברוץ שערתין ביצתין פמא זאר. ואלפשיון אן ינתשר אלברין ויזיד אמתאדה פי אלנסם ולו איסר שי. אמא אלמחיה או שער לבן פהמא עלאמה טומאה אבדא סוי כאן דלך אול מא נא ללכהן והו מעני בתחלה או הדת אחרהמא פי שבוע ראשון או פי שבוע שני או בעד אן קאל לה אלכהן טאהר אנת והדא הו מעני קולה לאחר הפטור והו קולה תעאלי אחרי הראותו אל הכהן לטהרתו ונראה שנית אל הכהן יעני אן הדת עליה חאדת בעד אן חכם עליה באלטהארה ירגע ללכהן תאניה. פאדא כאן פי אלשכין עלאמה ברץ פיהא שתי מראות בעצהא לון אלבהרת ובעצהא לון אלשאת תם הדת פי אחד אללונין מחיה או שער לבן פאנה מוחלט לטומאה לאנהא גמיעא במנזלה לון ואחד סוי כאן דלך אלשער לבן או אלמחיה בתחלה והו אול מא נא ללכהן או הדת בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני או בעד אן טהרה אלכהן וקאל לה אלכהן טהור אתה. קאל וכדלך איצא תנצאף להחליט את שנולד לו פשיון ובין הו אן לא יכון פשיון אלא מן בעד שבוע ראשון לאן אלזיאדה אנמא תעלם באלמקאיסה בין מא כאן מקדאר אלנגע פי אול וקופה אמאם אלכהן ובין מא הו אלאן בעד אלסאבע פמתי כאנת פי אלנגע זיאדה פי אלסאבע אלאול או אלתאני או אחר הפטור פהו טמא. פאן כאן פי אלשכין עלאמה ברץ ובעצהא מראה בהרת ובעצהא מראה שאת ואמתה אחד אללונין פי סטה אלנסם או כאנת אלעלאמה אלתי

אסתוקפה

אחד ויתברר כל זה במה שיבא. עוד אמר להחליט את שנולד לו מחיה וזה שיתבאר לך בשלישי ב) מזאת המסכתא שסימני הטומאה בצרעת העור שלשה סימנין מחיה או שער לבן או פשיון. והמחיה הוא שיהיה שיעור עדשה מרובעת מבשר חי בתוך מקום הצרעת. ושער לבן הוא שיהיו במקום המנוגע שתי שערות לבנות או יותר. והפשיון הוא שתפשה הצרעת ותוסיף להתפשט בגוף אפילו מעט מזער. והמחיה או השער לבן שניהם סימני טומאה לעולם בין שיהיו כאשר בא אל הכהן בראשונה וזה ענין בתחלה או שנולד אחד משניהם בשבוע ראשון או בשבוע שני או אחר שאמר לו הכהן טהור אתה וזהו ענין אמרו לאחר הפטור והוא אמרו יתברך ג) אחרי הראותו אל הכהן לטהרתו ונראה שנית אל הכהן רוצה לומר אם נולד לו דבר חדש אחר שנזר עליו בטהרה ישוב אל הכהן שנית. ואם היה באדם סימן צרעת אשר בו שני ג) מראות קצתו מראה הבהרת וקצתו מראה השאת ואחר זה נולדה באחד המראות מחיה או שער לבן הנה הוא מוחלט לטומאה לפי ששתיהם ביחד במדרגת מראה אחר בין שיהיה זה השער לבן או המחיה בתחלה וזה כאשר בא אל הכהן בראשונה או שנולדו בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני או אחר שטהרו הכהן ואמר לו טהור אתה. אמר וכמו זה גם כן מצטרפין להחליט את שנולד לו פשיון וברור הוא שהפשיון לא יהיה אלא אחר שבוע ראשון מפני שהפשיון לא יודע כי אם בהקשה בין מה שהיה שיעור הנגע בתחלת עמדו לפני הכהן ובין מה שהוא עתה אחר שבעה ימים ואם היה בנגע פשיון בשבוע ראשון או בשני או אחר הפטור הוא טמא. ואם היה באדם סימן צרעת קצתו מראה בהרת וקצתו מראה שאת והתפשט אחר המראות בשטה הגוף או שהיה הסימן אשר בו העמיד אותו הכהן

מראה

ב) מ״ג. ג) ויקרא י״ג ז׳. ג) בכ״י שתי.

אסתוקפה בהא מראה בהרת וכאנת אלויאדה אלתי אמתדת פי סוף שבוע מראה שאת פהו מוחלט לטומאה פי גמיע דלך אד והדתת זיאדה לאן אללונין גמיעא במנולה לון ואחד. קאל וכדלך איצא תנצאף מראות נגעים להחליט את ההופך כלו לבן מתוך הפטור ומעני הדא אלכלאם אנה סיבין פי אלתאמן מן הדה אלמסכתא אן אלשבין אלדי תטהר פיה עלאמה צרעת ויקאל לה פטור אתה אד ולא יכון תם מחיה ולא שער לבן תם בעד דלך תעם אלצרעת גמיע גסמה פאנה טמא ואן קולה תעאלי כולו הפך לבן טהור הוא אנמא הו פי מוחלט לטומאה אדא אעמה אלנגע בעד אן כאן טמא פאדא כאן שבין פי גסמה בהרת ופטרו הכהן תם אעם גסמה כלה מראה שאת פאנהא תנצאף מע אלבהרת אלאולי ויכון מוחלט עלי מא אצלנא והדא הו קולה להחליט את ההופך כולו לבן מתוך הפטור. וכדלך אדא כאן מוחלט בבהרת טמאה עני אן יכון פיהא שער לבן או מחיה או פשתה בעור ומן בעד אלהחלט אעם גסמה כלה מראה שאת פאנהא כלון ואחד ונקול כולו הפך לבן טהור הוא והדא הו מעני קולה לפטור את ההופך כולו לבן מתוך החלט או מתוך הסגר לאנה אדא אעם גסמה אלצרעת והו מוסגר פאנה איצא טהור לאן אלמוסגר הו טמא מתל אלמוחלט עלי מא בינא פי אול כלים. והדה אלמתאלאת כלהא אלתי מתלנא פי שרח הדה אלהלכה בלון אלבהרת ואלשאת הו אלקיאם בעינה אן כאן אלנגע מן תלתה אלואן או מן אלארבעה אלואן אלמעדודה פאנהא כלהא במנולה לון ואחד לגמיע אלאחכאם לפטור להסגיר ולהחליט. וכל מא קלנא פי הדה אלמתאלאת עלמה ברין או מוצע אלברין פאנא נריד בה אלמקדאר אלדי יטמא בנגעים והו כגרים וסנבין דלך. וקד סאל ר׳ יהושע בנו של ר׳ עקיבה לרי עקיבה ען הדה אלארבעה אלואן

מראה בהרת והיה הפשין המתפשט בסוף שבוע מראה שאת הנה הוא מוחלט בכל זה לטומאה הואיל וגולד פשין לפי שהשני מראות יחד הן במדרגת מראה אחד. אמר וכמו זה מצטרפין גם כן מראות נגעים להחליט את ההופך כולו לבן מתוך הפטור וענין זה המאמר הוא מה שיתבאר בשמיני[ה] מזאת המסכתא שאדם אשר נראה בו סימן צרעת ונאמר לו פטור אתה מפני שאין שם מחיה ולא שער לבן ואחר זה כללה הצרעת כל גופו הנה הוא טמא ושאמרו יתברך[ג] כולו הפך לבן טהור הוא אין זה אלא במוחלט לטומאה אם כלל אותו הנגע אחר שהיה טמא ואם היתה בגוף אדם בהרת ופטרו הכהן ואחר זה כלל גופו כולו מראה שאת תצטרף שאת עם הבהרת הראשונה ויהיה מוחלט לפי מה שהשרשנו וזהו אמרו להחליט את ההופך כולו לבן מתוך הפטור. וכמו זה אם היה מוחלט בבהרת טמאה רוצה לומר שהיה בו שער לבן או מחיה או פשתה בעור ואחר ההחלט כלל כל גופו מראה שאת הם במראה אחד ונאמר כולו הפך לבן טהור הוא וזהו ענין אמרו לפטור את ההופך כולו לבן מתוך החלט או מתוך הסגר מפני שאם כללה הצרעת גופו והוא מוסגר הוא גם כן טהור כי המוסגר הוא טמא כמו המוחלט לפי מה שבארנו בראשון[ג] מכלים. ואלו המשלים כולם אשר המשלנו בביאור זאת ההלכה במראה הבהרת או השאת תקיש עליהם אם היה הנגע מהשלשה או מהארבעה מראות המנויים לפי שהם כולם במדרגת מראה אחד לכל הדינים לפטור להסגיר ולהחליט. וכל מה שאמרנו באלו המשלים בסימן הצרעת ובמקום הצרעת נרצה בו את השיעור אשר יטמא בנגעים והוא בגרים ונבאר זה[ד]. וכבר שאל ר׳ יהושע בנו של ר׳ עקיבה לר׳ עקיבה על אלו הארבעה מראות למה ראה לחלק אותם במספר אחר שבלן הן במדרגת מראה אחד ומצטרפים לכל

דיניהם

ה) מ״א. ג) ויקרא י״ג ג׳. ג) מ״ח. ד) מ״ה.

אלואן מא פאידה תקסימהא באלעדד אדא כאנת כלהא במנזלה לון ואחד ומצטרפין לגמיע אלאחכאם כאנוא יקולון כל ביאץ הו מתל ספאק אלביצה או אשר ביאץ מנה פהו נגע צרעת והו קולה פי אלתוספתא ויאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא ומצטרפין זה עם זה אמר לו מלמד שאם אינו בקי בהן ובשמותיהן לא יראה את הנגעים יעני אנהא אנמא עדדת ללארתיאץ פי תפציל אלאלואן ותמייזהא חתי יקול הדא אללון בהרת והדא שאת והדא שני של בהרת והדא שני של שאת. וממא ינב אן תעלמה אן ר' עקיבה יעתקד אן תולדת הבהרת אשר ביאץ מן אלשאת אמא אלחכמים פיקולון אן אלשאת אשר ביאץ מן סיד החיכל אלדי הו תולדת הבהרת כמא קד דכרנא ואן סיד החיכל אשר ביאץ מן קרום ביצה פתכון רתבה הדה אלאלואן עלי מדהב אלחכמים פי אלשדה ואלצעף הכדא בהרת תם אלשאת תם תולדת הבהרת תם תולדת השאת עלי מא באן פי גמר שבועות. וקולה הרי אלו מראות נגעים ישיר אלי אלארבעה אלבסיטה ואלי אלארבעה אלמרכבה מנהא ומן אלחמרה כמא בינא.

דיניהם ויאמרו כל לובן שהוא כמו קרום ביצה או יותר חזק ממנו הוא נגע צרעת וזה אמרו בתוספתא ה) ויאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא ומצטרפין זה עם זה אמר לו מלמד שאם אינו בקי בהם ובשמותיהן לא יראה את הנגעים רוצה לומר שלא נמנו אלא להרגיל בחלוקת המראות והברתם עד שיאמר זה המראה בהרת וזה שאת וזה שני של בהרת וזה שני של שאת. וממה שצריך שתדעהו שר' עקיבה סובר שתולדת הבהרת לבנוניתה יותר חזקה מן השאת. וחכמים אומרים שהשאת יותר חזקה בלובן מן סיד ההיכל שהוא תולדת בהרת כמו שכבר זכרנו ושסיד ההיכל יותר חזק בלובן מן קרום ביצה ויהיה סדר אלו המראות על דעת החכמים בחזקם ובחלשם כזה בהרת ואחר זה השאת ואחר זה תולדת הבהרת ואחר זה תולדת השאת לפי מה שהתבאר בגמר שבועות ו). ואמרו הרי אלו מראות נגעים רומז אל ארבעה הפשוטים ואל ארבעה המורכבים מהם ומן האודם כמו שביארנו.

ד רבי חנינא סגן הכהנים אומר מראות נגעים ששה עשר רבי דוסא בן הרכינס אומר מראות נגעים שלשים ושישה עקביא בן מהללאל אומר שבעים ושנים. רבי חנינא סגן הכהנים אומר אין רואים את הנגעים בתחלה לאחר השבת ששבוע שלו חל להיות בשבת ולא בשני ששבוע שלו שני חל להיות בשבת ולא בשלישי לבתים ששבוע שלישי שלו חל להיות בשבת רבי עקיבה אומר לעולם רואים חל להיות בתוך השבת מעבירין לאחר השבת ויש ברבר להקל ולהחמיר:

קד בינא פי אלהלכה אלתי קבל הדה אנא אנמא ענינא בתעדיד אלמראות לסבב אלתדרב ואלארתיאץ פי אלאלואן. פקאל לדלך ר' דוסא אנה אן כאן ולא בד מן אלארתיאץ פאלמראות אלתי ינבני אן ירתאץ פיהא סתה ותלאתין. וביאן דלך אן אלנגעים סתה אנואע נגעי עור בשר אולא ואלתאני נגעי שחין ומכוה ואלתאלת

כבר ביארנו בהלכה אלתי לפני זאת שלא טרחנו למנות המראות אלא בעבור הרגילות והבקיאות במראות. ולזה אמר ר' דוסא אחר שהרגילות היא מובחת הנה המראות שצריך להיות רגיל בהן הם ששה ושלשים. וביאור זה שהנגעים ששה מינים המין הראשון נגעי עור בשר והשני נגעי שחין ומכוה והשלישי נגעי קרחת וגבחת

נגעי — וחרביעי

ה) נגעים א' א' ולשון ספרא תזריע פ"ב ו' (ר' ס"א ע"ב) איננה מדוייקת וחסר קצת התוספתא בירושלמי שבועות פ"א ה"א (ל"ג ע"ב). ו) ו' א' ב'.

נגעי קרחת וגבחת ואלראבע נגעי ראש וזקן
וחי אלתי תתסמי נתקים ואלכאמס נגעי
בגדים ואלסאדס נגעי בתים. ונין אלתוספתא
השחין והמכוה שניהם סימן אחד ושניהם
טומאה אחת ולמה נחלקו שאין מצטרפין
זה עם זה. והנאך קיל איצא הקרחת והגבחת
שניהן סימן אחד ושניהן טומאה אחת ולמה
נחלקו שאין מצטרפין זו עם זו. וסיבין גמיע
דלך פי מא נסתקבל. וקד תקדם לך אן
מראות נגעים בעור הבשר תמאניה ארבעה
בסיטה ואלארבעה אלתי תכאלטהא אלחמרה
כמא בינא וחי אלתי יקולון ענהא ארבעה
בחלוק וארבעה בפתוך. ופי אלתוספתא קאלוא
מראות שעור הבשר מיטמא בהן השחין
והמכוה והקרחת והגבחת מיטמאין והנאך
קיל איצא הנתקין מטמאין בכל מראה.
פאדא חצלת הדה אלמקדמאת כלהא כאנת
מראות נגעים באדם אתנין ותלאתין תמאניה
בעור הבשר ותמאניה בשחין ותמאניה
בקרחת ותמאניה בגבחת והי בעינהא בנתקים
ופי נגעי בגדים לונין ירקרק ואדמדם ופי
נגעי בתים לונין איצא ירקרק ואדמדם פהדה
סתה ותלאתין מראה באכתלאף אלאלואן
ואלמוצע אלדי יכון פיה אללון. וקאל
עקביה בן מהללאל פאן כאן אלאמר הכדא
עלי גהה אלארתיאץ פהי אתנין וסבעין לאן
הדה אלמראות כלהא באכתלאף אלואנהא
ואכתלאף מוצועאת אלאלואן קד תכון
בתחלה וקד תכון בעד אלרויה אלמתקדמה
פיחתאג אן יקאים בינהא אלאן ובין מא
כאנת עליה קבל אמא פי שבוע ראשון או
שני או שלישי לאנה קד ינתהי אלהסגר
פי נגעי בתים אלי שבוע שלישי כמא סיבין
פהדה אתנין וסבעין מראה סתה ותלאתין
בתחלה כמא עדדנאהא והי בעינהא בסוף
בעד אלהסגר אי זמאן כאן אלהסגר אמא
שבוע אחד או שני שבועות או שלשה
כיף אונב אלחכם. ואלי הדא אלמעני אשאר
פי אלתוספתא מנין אתה אומר כהן שהוא
בקי בנגעין ולא בנתקים בנתקים ולא בקרחות
והרביעי נגעי ראש וזקן והם הנקראין נתקין
והחמישי נגעי בגדים והששי נגעי בתים.
ולשון התוספתא[ה] השחין והמכוה שניהם
סימן אחד ושניהם טומאה אחת ולמה נחלקו
שאין מצטרפין זה עם זה. ושם נאמר[ז]
גם כן הקרחת והגבחת שניהם סימן אחד
ושניהם טומאה אחת ולמה נחלקו שאין
מצטרפין זו עם זו. ויתבאר כל זה במה
שיבא. וכבר קדם שמראות נגעים בעור
הבשר הם שמונה ארבעה פשוטים וארבעה
אשר תתערב בהם האדמימות כמו שביארנו
והן אשר יאמרו עליהם[ג] ארבעה בחלוק
וארבעה בפתוך. ובתוספתא אמרו[ד] מראות
שעור הבשר מיטמא בהן השחין והמכוה
והקרחת והגבחת מיטמאין ושם נאמר גם
כן הנתקין מטמאין בכל מראה. ואם הבנת
כל אלה ההקדמות יהיו מראות נגעים באדם
שנים ושלשים שמונה בעור הבשר ושמונה
בשחין ושמונה בקרחת והם עצמם הנמצאים
בנתקין ובנגעי בגדים שני מראות ירקרק
ואדמדם ובנגעי בתים שני מראות גם כן
ירקרק ואדמדם הנה הם ששה ושלשים
מראות בחלוף המראות והמקום אשר יהיה
בו המראה. ואמר עקביה בן מהללאל אם
הדבר כן בענין ההרגל המראות הם שבעים
ושנים מפני שהם כלם לפי חילוף מיניהם
וחילוף מקומות המראות פעם יהיו בתחלה
ופעם יהיו אחר הראייה הקודמת ויצטרך
שיוקש בין מה שהם עתה ובין מה שהיו
קודם זה אם בשבוע ראשון או שני או
שלישי כי ההסגר יגיע לפעמים גם כן
בנגעי בתים אל שבוע שלישי כמו שיתבאר
ולכן אלו השנים והשבעים מראות הם
ששה ושלשים בתחלה כמו שמנינום והם
הם בעצמם בסוף אחר ההסגר באיזה זמן
שיהיה ההסגר אם בשבוע אחד או בשני
שבועות או בשלשה לפי מה שיחייב
הדין. ואל זה הענין רמז בתוספתא[ה] מנין
אתה אומר כהן שהוא בקי בנגעין ולא
בנתקים נתקים ולא בקרחות באדם ולא
בבגדים

ב) נגעים ג׳ י״ג. ג) שם ד׳ י׳. ד) שם פ״א ג׳. ה) נגעים פ״א ב׳ ועיין ספרא מצורע פ״ח ט״ז (ע״ד ד׳).

באדם ולא בבגדים בבגדים ולא בבתים במראה ראשון ולא במראה שני במראה שני ולא בבתים בבגדים ולא בבתים במראה ראשון ולא במראה שני במראה שני ולא במראה שלישי לא יראה את הנגעים עד שיהא בקי בהן ובשמותיהן תלמוד לומר[ב]) זאת התורה לכל נגע הצרעת ולנתק ולצרעת הבגד ולבית ולשאת ולספחת ולבהרת ולהורת ביום הטמא וכולי יעני אנה לא יורה חתי ירתאץ פי הדה אלמראות כלהא פי תחציל אלמעאני ופי מערפה אלאסמא אלדאלה עלי כל מעני מנהא. פחצל הדה אלמעאני אנהא ענידה גדא וקד אשכל הדא אלעדד עלי כל מן סמעת כברה או ראית לה כלאמא וקד פתה אללה לנא פי פהמה. וארגע אלי תמאם שרח אלהלכה. קאל ולא בשני שהשבוע השני שלו חל להיות בשבת ודלך אן שבוע שני יבתדי עדדה מן אליום אלסאבע מן שבוע ראשון חתי יכון אליום אלסאבע משתרך ללאסבועין גמיעא וכדלך אלשלשה שבועות של נגעי בתים יכון אליום אלסאבע משתרך ללאסבוע אלאול ואבתדי אלתאני ואליום אלתאלת עשר משתרך לאכר אלאסבוע אלתאני ואבתדי אלתאלת פיכון עדד אלשני שבועות שלשה עשר יום ועדד אלשלשה שבועות תשעה עשר יום פלדלך אן בדי באלרויה יום אלאתנין גא אליום אלתאלת עשר יום אלסבת ואן בדי באלרויה יום אלתלתא גא אליום אלתאסע עשר יום אלסבת וסיבין דלך פי תאלת הדה אלמסכתא. וקאל ר' עקיבה אנה יבדי באלרויה פי אי יום אתפק פאדא גא יום תמאם שבוע מן אלשבועות יום אלסבת אלדי לא יגוז ראית הנגע בו לכון דלך שבה דין מן אלדינים פיוכר אלרויה לאחר השבת. וקד יכון פי הדא אלתאניר לאחר השבת חומרא לבעל הצרעת או קולא והו יבין דלך והלכה כר' עקיבה.

בבגדים בבגדים ולא בבתים במראה ראשון ולא במראה שני במראה שני ולא במראה שלישי לא יראה את הנגעים עד שיהא בקי בהן ובשמותיהן תלמוד לומר[ב]) זאת התורה לכל נגע הצרעת ולנתק ולצרעת הבגד ולבית ולשאת ולספחת ולבהרת ולהורת ביום הטמא וכולי רצה לומר שלא יורה עד שיהיה רגיל באלו המראות כולם בהבנת הענינים ובידיעת השמות המורים על כל ענין מהם. והבן אלו הענינים שהן נפלאים מאוד וכבר היה קשה זה המנין על כל מי ששמעתי מאמריו או ראיתי פירושו וגילה לנו השם את הבנתו. ואשוב להשלים פירוש זאת ההלכה. אמר ולא בשני שהשבוע השני שלו חל להיות בשבת וזה שהשבוע השני אשר יתחיל מנינו מהיום השביעי של שבוע ראשון עד שיהיה יום השביעי משותף לשני שבועות יחד וכמו זה השלשה שבועות של נגעי בתים יהיה היום השביעי משותף לשבוע הראשון[ג]) ולהתחלת השני והיום השלש עשר משותף לסוף השבוע השני ולהתחלת השלישי ויהיה מנין השני שבועות שלשה עשר יום ומנין השלשה שבועות תשעה עשר יום ולפיכך אם התחיל לראות ביום השני יחול היום השלשה עשר בשבת ואם התחיל לראות ביום השלישי יחול היום התשעה עשר בשבת ויתבאר זה בשלישי מזאת המסכתא. ואמר ר' עקיבה שיתחיל לראות באיזה יום שיודמן ואם חל יום שנשלם בו שבוע מן השבועות בשבת אשר בו אינה מותרת ראיית הנגע מפני שזה דומה לדין מן הדינים[ג]) תתאחר הראייה לאחר השבת. פעם יהיה בזה האיחור לאחר השבת חומרא לבעל הצרעת או קולא והוא יבאר זה והלכה כר' עקיבה.

ה כיצד להקל היה בו שער לבן והלך לו שער לבן היו לבנות והשחירו אחת לבנה ואחת שחורה והשחירו שתיהם ארוכות והקצירו אחת ארוכה ואחת קצרה והקצירו

שתיהן

ב) ויקרא י"ד נ"ד. ג) כן הוא בכתיבת יד וצריך להיות לסוף שבוע ראשון. ג) ואין דנין בשבת.

שתיהן נסמך השחין לשתיהן או לאחת מהן הקיף השחין לשתיהן או לאחת מהן או חלקן השחין ומחית השהין והמכוה ומחית המכוה והבוהק היתה בו מחיה והלכה לה המחיה היתה מרובעת ונעשית עגולה או ארוכה מבוצרת ונעשית מן הצד מבונסת ונתפוררה ובא השחין ונכנס לתוכה הקיפה חלקה או מעטה השחין או מחית השחין והמכוה ומחית המכוה והבוהק היה בו פשיון והלך לו פשיון או שהלכה לה האום או שנתמעטה ואין בזה ובזה כגרים השחין ומחית השחין והמכוה ומחית המכוה והבוהק חולקין בין האום לפשיון הרי אלו להקל:

אחפט הדה אלאצול והי אן כל נגע צרעת קדרה לא אקל מכנרים מרובע ואן נגעי עור הבשר תנגם בשלשה סימנין אי"ה כאן והי שער לבן או מחיה או פשיון וקד תקדם ד'כר דלך. ואעלם אן מן שרוט שער לבן אן יכון פי אלנגע לא אן יכון בשחין או במכוה או מחית השחין והמכוה או בתוך הבוהק ואן כאן דלך אלשחין אלדי פיה אלשער לבן בתוך הנגע וכדלך אלמחיה אן כאנת בשחין שבתוך הנגע אינה סימן טומאה. וכדלך אלפשיון לא יכון מן עור הבשר לתוך השחין או למחית השחין או לתוך המכוה או למחית המכוה או לבוהק ויתבארו כל אלו השרשים וראיותיהן. ומשיארע לנגע דבר המציל אחד מאלו השלשה סימנים מהיות סימן טומאה היא קולא לבעל הנגע. ומתנאי נגעי עור בשר הוא שעור הבשר יהיה סביב הנגע מכל צד עד שהפשיון יהיה אפשר לו באיזה צד שיהיה. ולשון ספרא[ג] בעור הבשר שיהא כל החוצה לו סמוך לעור הבשר ראוי לפשיון שאם היה סמוך לראש ולזקן ולשחין ולמכוה ולקרחת אינו מוהלט. וכן אלו השתי שערות לבנות אשר הן סימני טומאה אם היו שתיהן או אחת מהן קצרה פחות מן השיעור אשר יתבאר אחר זה או אם השחירו או היו בצד שחין או מחית השחין או מכוה או מחית המכוה אינו מוהלט. וכן אם נולד בין צמיחת השתי שערות שחין או מחית השחין או מכוה או מחית המכוה או בוהק אינו מוהלט ויתבארו שרשי כל זה. והנגע הראשון שיהיה בגוף האדם בעת עמדו ראשונה לפני הכהן יקרא אום והנוסף על

שמור אלו השרשים והם ששיעור כל נגע צרעת לא אקל מכנרים מרובע ושנגעי עור בשר מיטמאין בשלשה סימנין איזה מהם שיהיה והם שער לבן או מחיה או פשיון וכבר קדם זכרון זה.[ב] ודע שמתנאי שער לבן שיהיה בנגע לא שיהיה בשחין או במכוה או מחית השחין והמכוה או בתוך הבוהק ואם היה זה השחין אשר בו השער לבן בתוך הנגע וכן המחיה אם היתה בשחין שבתוך הנגע אינה סימן טומאה וכמו זה לא יהיה הפשיון מן עור הבשר לתוך השחין או למחית השחין או לתוך המכוה או למחית המכוה או לבוהק ויתבארו כל אלו השרשים וראיותיהן. ומשיארע לנגע דבר המציל אחד מאלו השלשה סימנים מהיות סימן טומאה היא קולא לבעל הנגע. ומתנאי נגעי עור בשר הוא שעור הבשר יהיה סביב הנגע מכל צד עד שהפשיון יהיה אפשר לו באיזה צד שיהיה. ולשון ספרא[ג] בעור הבשר שיהא כל החוצה לו סמוך לעור הבשר ראוי לפשיון שאם היה סמוך לראש ולזקן ולשחין ולמכוה ולקרחת אינו מוהלט. וכן אלו השתי שערות לבנות אשר הן סימני טומאה אם היו שתיהן או אחת מהן קצרה פחות מן השיעור אשר יתבאר אחר זה או אם השחירו או היו בצד שחין או מחית השחין או מכוה או מחית המכוה אינו מוהלט. וכן אם נולד בין צמיחת השתי שערות שחין או מחית השחין או מכוה או מחית המכוה או בוהק אינו מוהלט ויתבארו שרשי כל זה. והנגע הראשון שיהיה בגוף האדם בעת עמדו ראשונה לפני הכהן יקרא אום והנוסף על

ב) מ"ב. ג) תוריע פ"ב א' (ס' ג') ועיין תוספתא נגעים ב' י"ב.

בין ידי אלכהן יתסמי אום ואלדי יזיד עליה אן אנתשר בעד דלך יתסמי פשיון. פאדא מא זאד אלנגע וזאל אלאצל ובקאת אלוזיאדה או בקי בעין אלאצל מע אלוזיאדה ומגמוע מא בקי מע אלדי זאד אקל מכנרים פלים הו טמא. וכדלך אן חדת בין אלאצל ואלוזיאדה אחר אלאשיא אלתי לא יכון פיהא פשיון מתל אן יכון בין אלאצל ואלוזיאדה שחין או מכוה או מחית השחין או מחית המכוה או חדת בין אלאום ואלוזיאדה בוהק פפצלהמא פקד תנלין מן אן יכון מוחלט בפשיון מן אגל חדות מא חדת. פדכר לך פי הדה אלהלכה גמיע הדה אלאשיא אלתי הדותהא ירפע סימני טומאה אנה ימכן אן יכון יום אלסבת אלדי הו שביעי שלו טמא או קריב אלהחלט פיחדת לה אחד הדה אלחואדת אלמנלצה לה מן אלהחלט פי בקיה אלנהאר מע לילה אלאחד ומן אלגד יוגד עלי האלה אכרי פקד כאן לה פי אלתאכיר קולא. וקד יכון יום אלסבת גיר מוחלט ויוגב לה אלתאכיר אן יכון יום אלאחד מוחלט כמא יד׳כר בעד הדה. ומן שרוט אלמחיה אדא כאנת כעדשה מצומצמת אן תכון מרבעה כמא סנבין וכדלך מן שרוט כל מחיה אן תכון מחצורה פי דאכל אלנגע ואלנגע דאיר בהא וחיניד תכון סימן טומאה והו קולה מבוצרת אמא אן כאנת בצד הנגע הכדא פליסת תכון סימן טומאה. ומן שרוט אלמחיה איצא אן יכון מקדאר אלעדשה מנהא מתצל כלה גסם ואחד אמא אן כאנת מפורת בתוך הנגע נקטה הנא ונקטה הנא ואן כאן פי מגמועהא כעדשה ועלי אן כל גז מנהא מחצור בתוך הנגע פליסת סימן טומאה. וכדלך אדא חלקה השחין או הקיפה או מעטה פליסת סימן טומאה חתי תכון כלהא מגתמעה מחצורה פי נפס אלנגע לא בתוך בוהק או שחין או מכוה שבתוך הנגע לקולה תעאלי ומחית בשר חי בשאת. וכדלך פי סאיר אלמראות נגעים לא תכון סימני

זה אם התפשט הנגע אחר זה יקרא פשיון. ואם פשה הנגע והלכה לה האום ונשאר הפשיון או נישאר קצת האום עם הפשיון וכל הנשאר יחד עם הפשיון פחות מכנרים אינו טמא. וכן אם נולד בין האום והפשיון אחד מן הדברים אשר אין בהן פשיון כמו אם היה בין האום והפשיון שחין או מכוה או מחית השחין או מחית המכוה או נולד בין האום והפשיון בוהק המבדיל בין שניהן הנה כבר ניצל מהיותו מוחלט בפשיון מפני הדבר החדש אשר נולד. הנה זכר לך בזאת ההלכה כל אלו הדברים אשר בהולדם ידחו סימני טומאה לפי שהוא אפשר שהיה ביום השבת שהוא שביעי שלו טמא או קרוב להחלט ושנולד לו אחד מאלו המקרים המצילין אותו מן ההחלט בשארית היום ובליל יום ראשון שימצא בבקר במצב אחר או כבר נהיה לו האיחור לקולא. ואפשר שיהיה ביום השבת אינו מוחלט ואיחור יבריחהו להיות מוחלט ביום הראשון כמו שיזכר אחר זאת. ומתנאי המחיה שאם היתה כעדשה מצומצמת תהיה מרובעת כמו שנבאר[ב]) וכן מתנאי כל מחיה שתהיה מוקפת מכל צד בתוך הנגע והנגע סביב לה ואז תהיה סימן טומאה וזה אמרו מבוצרת אבל אם היתה בצד הנגע כמו זה 46 אינה מסימני טומאה. ומתנאי המחיה גם כן שיהיה שיעור העדשה שלה מכונס כולו בגוף אחד אבל אם היתה מפוזרת בתוך הנגע ועיר שם וועיר שם אף על פי שבכללו היא כעדשה ואף על פי שכל חלק ממנה מבוצר בתוך הנגע אינה סימן טומאה. וכמו זה אם חלקה השחין או הקיפה או מיעטה אינה סימן טומאה עד שתהיה כל המחיה מכונסת מבוצרת בגוף הנגע לא בתוך בוהק ושחין או מכוה שבתוך הנגע לאמרו יתברך[ג]) ומחית בשר חי בשאת. וכמוזה בשאר המראות נגעים אינם סימני טומאה עד שיהיו בתוך הנגע

לא

טומאה חתי תכון בתוך הנגע לא מן הצד

וחיניד

ב) פ״א א׳. ג) ויקרא י״ג י׳. ג) מ״ו.

וחיניד תכון עלאמה טומאה כמא קדמנא וסנבין דלך פי ראבע הדה אלמסכתא.

לא מן הצד ואז הם סימן טומאה כמו שהקדמנו וכמו שנבאר זה ברביעי ג) מואת המסכתא.

ו כיצד להחמיר לא היה בו שער לבן ונולד לו שער לבן היו שחורות והלבינו אחת שחורה ואחת לבנה והלבינו שתיהן קצרות והאריכו אחת קצרה ואחת ארוכה והאריכו שתיהן נסמך השחין לשתיהן או לאחת מהן הקיף השחין את שתיהן או את אחת מהן או חלקן השחין ומחית השחין והמכוה ומחית המכוה והבוהק והלכו להם לא היתה בו מחיה ונולדה לו מחיה היתה עגולה או ארוכה ונעשית מרובעת מן הצד ונעשת מבוצרת מפוורת ונתבנסה ובא השחין ונכנס בתוכה הקיפה חלקה או מיעטה השחין או מחית השחין והמכוה ומחית המכוה והבוהק והלכו להן לא היה בו פשיון ונולד בו פשיון השחין ומחית השחין והמכוה ומחית המכוה והבוהק חולקין בין האום לפשיון והלכו להן הרי אלו להחמיר:

הדה אלהלכה כלהא בינה אדא פהמת מא תקדם מן אלקול לאן אלנרץ פיהא אן יכון מאהר יום אלסאבע אלדי הו יום אלסבת ויחדת לה מן אלנד יום אלאחד מא יוגב לה אלנאסה מתל חדות מחיה ושער לבן ופשיון או תעדם תלך אלאשיא אלתי כאנת תנלצה. מתל אן תכון האלה יום אלסבת כמא דכר אן יכון אלשחין סמוך לבהרת וסאיר אלאשיא אלתי בינא אנהא תנלין תם עדם תלך אלמנלצאת והו מעני קולה והלכו להן יעני אנהא זאלת בקית יום אלסבת מע ליל אלאחד ויצבח טמא פהדא להחמיר. וקד באן לך מן הדה אלהלכה ומן אלתי קבלהא אן שער לבן לא יכון עלאמה טומאה אלא אדא כאן פי נפס אלנגע אמא אדא כאן שחין או מכוה בתוך הנגע ושער לבן פי דלך אלשחין או אלמכוה פליס הו עלאמה טומאה ולדלך יקול נסמך השחין לשתיהן או לאחת מהן וכולי. וממא יגב אן תעלמה אן אלמחיה לא תכון עלאמה טומאה חתי תכון מחצורה פי דאכל אלבהרת ואלנגע דאיר בהא מן כל גהה ואן תכון איצא מנתמעה אמא אן כאנת אלמחיה מן הצד והו אן יכון שבה שראך מן בשר חי קד אמתה ודכל פי דאכל אלנגע ולם ידה אלנגע בה מן כל גהה פליסת הי עלאמה טומאה וסיבין דלך וכדלך אלמחיה אדא כאנת מתפרקה בתוך הנגע פליסת עלאמה טומאה. פאדא כאן

זאת הלכה כולה מבוארת אם הבנת מה שקדם מן המאמר לפי שהכוונה בה שהיה טהור ביום השביעי שהוא יום השבת ונולד לו למחר ביום הראשון מה שיחייב לו הטומאה כמו שנולד מחיה ושער לבן ופשיון או שהלכו להם אלו הדברים אשר הצילוהו. למשל אם היה מצבו ביום השבת כמו שנזכר שהשחין היה סמוך לבהרת ושאר הדברים אשר ביארנו שהם מצילים ואחר זה הלכו אלו המצילים וזה ענין אמרו והלכו להם רצה לומר שהלכו להן בשארית יום השבת עם ליל יום ראשון ויהיה בבקר טמא הנה והו להחמיר. הנה התבאר לך מואת ההלכה ומאשר לפניה ששער לבן לא יהיה סימן טומאה אלא אם היה בעצם הנגע אבל אם היה שחין או מכוה בתוך הנגע בשער לבן בזה השחין או במכוה אינו סימן טומאה ולזה אמר נסמך השחין לשתיהן או לאחת מהן וכולי. וממה שצריך שתדעהו הוא שהמחיה לא תהיה סימן טומאה עד שתהיה מבוצרת בתוך הבהרת והנגע סביב לה מכל צד ושתהיה גם כן מכונסת אבל אם היתה המחיה מן הצד והוא שתהיה דומה לרצועה מבשר חי אשר התפשטה ונכנסה בתוך הנגע ולא הקיף את הנגע מכל צד איננה סימן טומאה והתבאר זה וכמו זה אם היתה המחיה מפוזרת בתוך הנגע איננה סימן טומאה. ואחר שהדבר כן כבר התברר שאמרו מבוצרת ונעשית

דלך כדלך פקד באן אן קולה מבוצרת ונעשת מן הצד מכונסת ונתפזרה עז אלמחיה וכדלך כל מא אתצל בדלך מן אלקול פי קולה הקיפה השחין חלקה מעטה וגיר דלך אלכל צמיר אלמחיה כמא בינא פי אלהלכה אלמתקדמה ופי הדה. והדה הי גמלה אלאצול אלתי ישרד עליהא אלקול.

מן הצד מכונסת ונתפזרה מוסב על המחיה וכן בכל מה שהוא דבוק בו מן המאמר באמרו הקיפה השחין חלקה מיעטה וזולתם הכינוי מוסב על המחיה כמו שביארנו בהלכה הקודמת ובואת ההלכה. אלו הן כל השרשים אשר עליהם הולך תמיד המאמר.

פרק שני.

א בהרת עזה נראית בגרמני כהה והכהה בכושי עזה. רבי ישמעאל אומר בני ישראל אני כפרתן הרי הן כאשברוע לא שחורים ולא לבנים אלא בינונים. רבי עקיבה אומר יש לציירים סממנין שהן צרין צורות שחורות לבנות ובינונית מביא סם בינוני ומקיפו מבחוץ ותראה כבינוני. רבי יהודה אומר מראות נגעים להקל אבל לא להחמיר יראה הגרמני בבשרו להקל והכושי כבינוני להקל וחכמים אומרים זה וזה בבינוני:

גרמני אסם אלשדיד אלביאץ מנסוב אלי אלעטם אלתי אסמה גרמא ואלבהרת תטהר פי אלגסם אלשדיד אלביאץ צעיפה אלביאץ וכדלך אלבהרת אלצעיפה אלביאץ תטהר פי גסם אלאסוד שדידה אלביאץ. ומעני אני כפרתן געלת פדאהם והו קול יקולה אלקאיל מן שדה אלמחבה פלמא דכר אעתדאל אלואנהם כתר אסתחסאנה להם פקאל אני כפרתן. ואשברע נוע מן אנואע אלארז מתוסט אללון בין אלאביץ ואלאסוד קיל אנה אלבקם ותרגום ברוש תדהר ותאשור בירון מורנין ואשברעין וגאנא נין אן מראות נגעים באצאפתה לגסם אלתי פיה אלנגע והו קולה בעור בשרו וגאנא נין אנר אנהא בהיר אצאפה והו קולה בעור הבשר. ר׳ יהודה יקול אד ומראות נגעים בתחלה להקל כמא יבין בעד פאנהא תצאף אליה אעני אלי עור בשרו אד כאן פי דלך קולא ולא תצאף אלי גסמה אן כאן פי דלך חומרא פיקול יראה הגרמני בבשרו אד ודלך קולא וכושי כבינוני אד ופי דלך קולא. ואלחכמים יקולון אן אלכל כבינוני וקולה בעור בשרו אנמא הו כבינוני והלכה כחכמים.

נרמני שם הלובן החזק מיוחס אל העצם אשר שמו גרמא ולבנונית הבהרת נראית הלשה בנוף שהוא חזק הלובן וכמו זה הבהרת שלבנוניתה הלשה נראית בנוף שחור כלובן חזק. וענין אני כפרתן לו אהיה פדיונם וזהו מאמר שיאמר האומר להחזק אהבתו ואחר שזכר שמראה בני ישראל בינוני הגדיל להלל את יפים ואמר אני כפרתן. ואשברוע מין ממיני הארז אשר מראהו בינוני בין הלבן והשחור ויש אומרים שהוא אלבקם ותרגום ב) ברוש תדהר ותאשור בירון מורנין ואשברעין. ובא לנו כתוב אחר שמראות נגעים הן ביחס אל הנוף אשר בו הנגע וזה אמרו ג) בעור בשרו ובא לנו כתוב אחר שהם בלא יחס וזה אמרו ג) בעור הבשר. ור׳ יהודה אומר הואיל ובמראות נגעים בתחלה להקל כמו שיתבאר אחר זה יתיחסו אליו רצה לומר אל עור בשרו אם היה בזה קולא ולא יתיחסו אל גופו אם היה בזה חומרא ולזה אומר יראה הגרמני בבשרו לפי שזה קולא וכושי כבינוני לפי שזה קולא. וחכמים אומרים שהכל כבינוני ואמרו בעור בשרו הוא רק בבינוני והלכה כחכמים.

ב אין רואים את הנגעים בשחרית ובין הערבים ולא בתוך הבית ולא ביום המעונן לפי שהכהה נראית עזה ולא בצהרים לפי שעזה נראית כהה. אימתי רואין בשלש

בארבע

ב) ישעיה מ״א י״ט. ג) ויקרא י״ג ב׳. ג) שם י״ג ג׳.

בארבע ובחמש ובשבע ובשמונה ובתשע דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר בארבע בחמש בשמנה ובתשע:

בין הערבים אסם עשיה אלנהאר וצהרים קריב נצף אלנהאר מן קבל ומן בעד. ואמא כון מראות נגעים ביום ולא בלילה פדלך נין לאן כל מא גא פי אלנגעים אנמא גא בלפט יום ופי ספרא יכול כל מראה היום יהא כשר תלמוד לומר לכל מראה עיני הכהן מה כהן פרט לשחשך מאור עיניו אף היום פרט לשחשך מאור היום מכאן אמרו אין רואין את הנגעים בשחרית וכולי והלכה כר' יהורה.

בין ערבים שם לפנות היום וצהרים קרוב לחצות היום לפניו ולאחריו. ומה שמראות נגעים הם ביום ולא בלילה זה מן הכתוב לפי שכל מה שאמר בנגעים לא בא אלא במלת יום. ובספרא יכול כל מראה היום יהא כשר ת"ל לכל מראה עיני הכהן מה כהן פרט לשחשך מאור עיניו אף היום פרט לשחשך מאור היום מכאן אמרו אין רואין את הנגעים בשחרית וכולי והלכה כר' יהודה.

ג כהן הסומא באחת מעיניו או שכהה מאור עיניו לא יראה את הנגעים שנאמר לכל מראה עיני הכהן. בית האפל אין פותחין בו חלונות לראות את נגעו:

כהה מאור עיניו אן יצעף בצרה חתי לא ירי רוחי אלאצחא. וקאל אללה פי נגעי בתים כנגע נראה לי בבית אן יכון יטהר מן דאתה למן נטרה וכדא קאלוא נראה לי ולא לנרי מכאן אמרו בית האפל אין פותחין בו חלונות.

כהה מאור עיניו שחלש מאור עיניו עד שלא יראה כמו שרואים הבריאים. ואמר השם[ה]) בנגעי בתים כנגע נראה לי בבית שיהיה נראה הנגע מעצמו למי שיביט בו. וכן אמרו[ו]) נראה לי ולא לנרי מכאן אמרו בית האפל אין פותחין בו חלונות וכולי.

ד כיצד ראיית הנגע האיש נראה כעודר וכמוסק זיתים האישה בעורכת וכמניקה את בנה כאורגת בעומדין לשחי ליד הימנית רבי יהודה אומר אף כטווה פשתן לשמאלית. כשם שנראה לנגעו כן הוא נראה לתגלחתו:

קאל פי ראית נגעים לכל מראה עיני הכהן פלא ילום אן תפתש אלארפאג וטיאת אלאעצא חתי ירי הל הנאך נגע או בשר חי בל אדא תגרד עריאן ווקף בין ידי אלכהן פכל מוצע יטהר מנה והו עלי אלוצע אלמוצוף הו אלדי יטמא בנגעים. ثם אנד יבין אלוצע פקאל אן אלרגל יקף כמן יחפר והו אלדי יתסמי עודר או כמן ינפץ אלזיתון והו אלדי יתסמי מוסק פכל מא יטהר מנה והו עלי האדין אלוצעין ינתגם בנגעים. ואלמראה תתגרד עריאנה ותגלם עלי אלארץ ותבסט אעצאהא בסט מן תענן ובסט מן תרצע אבנהא ווצע מן

אמר בראית נגעים[ג]) לכל מראה עיני הכהן הנה איננו זקוק לחפש באצילי הידים ובקמטי האברים עד שיראה אם שם נגע או בשר חי אבל אם היה עדום בלא לבוש ועמד לפני הכהן כל מקום הנראה ממנו כאשר הוא על המצב המתואר הוא אשר יטמא בנגעים. אחר זה יתחיל לבאר המצב ואמר שהאיש יעמוד כחופר[ד]) והוא הנקרא עודר או כנושר זיתים והוא הנקרא מוסק וכל הנראה ממנו כאשר הוא על שני המצבים האלו יטמא בנגעים. והאשה תהיה ערומה בלא לבוש ותשב אל הארץ ותפשט את אבריה כמו שתפשטם בעת שתלוש

תנסג

או

ה) ויקרא י"ד ל"ה. ו) ספרא פ"ח מ"א (ע"ג א') וכן במועד קטן ח' א' ושם הנוסחא לאורי במקום לנרי. ג) ויקרא י"ג י"ב. ד) נ"א יחרת ר"ל כחורש.

תנסג פי מנסג ואקף ותמד ידהא אלימני חתי ינכשף אבטהא אד לא בד ללתי תנסג מן אן תמד ידהא אלימני הדא אלקדר. ור׳ יהודה יקול אנהא איצא תגלם עלי היה מן תנזל אלכתאן ותמד ידהא אלשמאליה חתי ינכשף אבטהא איצא. וכל מא יטהר מן גסם אלרגל ענד האדין אלוצעין או מן גסם אלמראה ענד הדה אלאוצאע פהו אלדי ילתפת אליה פי אלנגעים והו קול אללה לכל מראה עיני הכהן. וכדלך ענד אלתגלחת אלדי קאל פיהא וגלח את כל שערו פאנה איצא לא יכלף אן יחלק מא לא יטהר מן גסמה אדא כאן עלי הדה אלאוצאע ואין הלכה כר׳ יהודה.

או כאשר תניק את בנה או במצב אורגת במסכת עומדת ותפשט ידה הימנית עד שיגלה בית השחי שלה לפי שאי אפשר לאורגת שלא תפשט ידה הימנית כזה השיעור. ור׳ יהודה אומר שתשב גם כן כאלו היא טווה פשתן ותפשט ידה השמאלית עד שתגלה בית השחי שלה גם כן. וכל הנראה מגוף האיש באלו השני מצבים או מגוף האשה באלו המצבים והו אשר יביט אליו הכהן בנגעים וזה מה שאמר השם לכל מראה עיני הכהן. וכן הוא בתגלחת שאמר בהה) וגלח את כל שערו שגם כן אינו חייב שיגלח מה שאינו נראה מגופו כאשר הוא על אלו המצבים ואין הלכה כר׳ יהודה.

ה כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו רבי מאיר אומר אף לא נגעי קרוביו. כל הנדרים אדם מתיר חוץ מנדרי עצמו רבי יהודה אומר אף לא נדרי אשתו שבינה לבין אחרים. כל הבכורות אדם רואה חוץ מבכורות עצמו:

קד תבין פי בכורות אלמומין אלתי אדא חדת פי אלבכור יאכל במומו ולא יקרב ותבינת גמיע אלשרוט פי דלך ואין הלכה כר׳ יהודה ולא כר׳ מאיר.

כבר התבארו בבכורות ג) המומין אשר אם נולדו בבכור יאכל במומו ולא יקרב והתבארו כל התנאים בזה ואין הלכה כר׳ יהודה ולא כר׳ מאיר.

פרק שלישי.

א הכל מיטמאין בנגעים חוץ מן הגוים וגר תושב. הכל כשרים לראות את הנגעים אלא שהטומאה והטהרה בידי כהן אומרים לו אמור טמא והוא אומר טמא אמור טהור והוא אומר טהור. אין רואין שני נגעים כאחד בין באיש אחד ובין בשני אנשים אלא רואה את האחד ומסגירו ומחליטו ופוטרו וחוזר לשני. אין מסגירין את המוסגר ולא מחליטין את המוחלט אין מסגירין את המוחלט ולא מחליטין את המוסגר אבל בתחלה בסוף שבוע המסגיר מסגיר והמחליט מחליט מסגיר ופוטר מחליט ופוטר:

הכל ולו אלעביד ואלצנאר אלסן ואפילו קטן בן יומו מטמא בנגעים. ואנת תגד ניך אלתורה פי גמלה אלנגעים והסגירו הכהן טמא ישמאנו הכהן וטהרו הכהן פנעל אנגאז אלחכם פי אלהסגר ואלהחלט ואלפטור ללכהן. ואעלם אן אלחלל פסול לראית נגעים לקולה או אל אחד מבניו הכהנים ומעלום אן בני אהרן כהנים ואנמא קאל הכהנים עד שיהוא בכיהונם להוציא

הכל ואפילו העבדים והקטנים ואפילו קטן בן יומו מטמא בנגעים. ואתה תמצא לשון התורה בכל הנגעים והסגירו הכהן ג) טמא ישמאנו הכהן ד). וטהרו הכהן ה) הנה חלק פסק הדין בהסגר ובהחלט ובפטור לכהן. ודע שהחלל פסול לראית נגעים לאמרו ו) או אל אחד מבניו הכהנים וידוע שבני אהרן היו כהנים ולא אמר הכהנים אלא עד שיהוא בכיהונם להוציא חללים. ואמר ז)

חללים

וראהו

ב) ויקרא י״ד ח׳. ג) פ״ו א׳. ד) ויקרא י״ג ה׳. ה) שם י״ג י״ד. ו) שם. ז) שם י״ג ב׳ ועיין ספרא תזריע פ״א ח׳ (ס׳ ד׳). ח) שם י״ג ג׳ עיין מ״ת טומאת צרעת מ׳ י׳.

חללים. וקאל וראהו הכהן יעני אנה לא ינטר גיר נגע אחר פאדא ראה וחכם פיה במא חכם ירגע וינטר נגע אחר וכדלך אן כאנת שני נגעים פי שכין ואחד לא ינטרהמא מעא לקול אללה וראה הכהן את הנגע. וקולה בתחלה בסוף שבוע מענאה אן הדה אלאחכאם כלהא לא תכון אלא אמא פי אול מא יקף בין ידיה פאנה חינית יפטור או יסגיר או יחליט או פי אכר סאבע אמא אכר אלסאבע אלאול או אלתאני אן כאן ממן ילזמה הסגר שני אמא אן יסגיר או יחליט או יפטור קבל כמאל אלסאבע או בעדה פלא סביל אלי דלך לאן אלנין אנמא חכם אן תכון אלרויה פי אול אלחאל או פי אואכר אלסאבע. וקולה אין מסגירין את המוחלט יריד בה אנה אדא חדת לה נגע יוגב אלהסגר בתוך ימי חלוטו לא יסגירנו בו ואסנד דלך לקולה לא יסגירנו כי טמא הוא. וכדלך אין מחליטין בתוך ימי החלט אדא חדת לה נגע אחר יוגב לה אלהחלט איצא ולא יחליט כמא יוגב אלהחלט בתוך ימי הסגר ולא יסגיר בנגע אחר בתוך ימי הסגר. וקד תבין פי ספרא אנה יסוג אן יקול לה פי וקת ואחד אמא בתחלה או בסוף שבוע הרי את מוסגר בזה ומוחלט בזה או מוחלט בזה או מוחלט בזה ומוסגר בזה אמא בעד אן יבת אחד אלחכמין במא יוגב אלנגע אלואחד ליס ירגע יחכם עליה במא יוגבה אלנגע אלתאני והו בתוך הסגרו של נגע ראשון או בתוך חלוטו. וקולה מסגיר ופוטר מענאה אנה בתחלה או בסוף שבוע יקול לה הרי את מוסגר בנגע זה ופטור מזה וכדלך איצא לה אן יקול לה הרי את מוחלט בנגע זה ופטור מזה. וקד תבין פי אלתוספתא אן אלכהן אלדי ירי אלנגע אול אלחאל הו אלדי יראה בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני והו בנפסה אלדי יסגיר או יחליט או יפטור. ואן מאת אלכהן אלאול רואהו כהן שני ואדא ראי אלנגע הכהן והסגירו ומאת אלכהן פאן חכם וראהו הכהן רצה לומר שלא יראה אלא נגע אחר ואחר שראה ודן בו מה שדן ישוב ויראה נגע אחר וכמו זה אם היו שני נגעים באדם אחד לא יראה שניהם יחד למאמר השם[ה]) וראה הכהן את הנגע. ואמרו בתחלה בסוף שבוע ענינו שאלו הדינים כלם אינם אלא בתחלת עמדו לפני הכהן ואז יפטור או יסגיר או יחליט או בסוף שבוע אם בסוף השבוע הראשון או השני אם הוא ממי שיחוייב הסגר שני אבל אי אפשר שיסגיר או שיחליט או שיפטור קודם שלמות השבוע או אחריה לפי שהכתוב לא גזר אלא שתהיה הראיה בתחלה או בסוף השבועות. ואמרו אין מסגירין את המוחלט ירצה בו שאם נולד לו נגע אשר יחייב ההסגר בתוך ימי חילוטו לא יסגירנו בו ונסמך זה לאמרו[ו]) לא יסגירנו כי טמא הוא. וכמו זה אין מחליטין בתוך ימי החלט אם נולד לו נגע אחר אשר יחייב ההחלט גם כן ולא יחליט במה שיחייב ההחלט בתוך ימי הסגר ולא יסגיר בנגע אחר בתוך ימי הסגר. וכבר התבאר בספרא[ג]) שמותר שיאמר לו בשעה אחת אם בתחלה או בסוף שבוע הרי את מוסגר בזה ומוחלט בזה או מוחלט בזה ומוסגר בזה אבל אחר שפסק אחד מהשני דינים במה שיחייב הנגע האחד לא ישוב וידון עליו במה שיחייב הנגע השני בעודו בתוך הסגרו של נגע הראשון או בתוך חילוטו. ואמרו מסגיר ופוטר ענינו שיאמר לו בתחלה או בסוף שבוע הרי את מוסגר בנגע זה ופטור מזה וכמו זה גם כן יאמר לו הרי את מוחלט בנגע זה ופטור מזה. וכבר התבאר בתוספתא[ד]) שהכהן אשר ראה הנגע בתחלה הוא אשר יראהו בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני והוא בעצמו יסגיר או יחליט או יפטור. ואם מת הכהן הראשון רואהו כהן שני ואם ראה הכהן את הנגע והסגירו ומת הכהן הנה נדחה דין הפשיון בזה השבוע מפני שהפשיון יודע בהקשה כמו[ה]) שקדם.

התוספתא

אלפשיון

ב) ויקרא י״ג ג׳. ג) שם י״ג י״א. עיין ספרא תזריע פ״ג ג׳ (ס״ג אי). ג) תזריע פ״ב ח׳ (ס׳ ד׳). ד) נגעים פ״א ט״ו. ה) ג״א ערבית במא ר״ל במה.

אלפשיון קד ארתפע פי דלך אלשבוע לאן אלפשיון יעלם באלמקאיסה כמא תקדם. וקד קדמנא אן לא ינטר אלנגעים אלא מן ארתאץ פי גמיע אנואעהא כמא בינת אלתוספתא[ה] פי קולהם עד שיהא בקי בהן ובשמותיהן ופי ספרא ולהורות ביום הטמא וכו' קאלוא מלמד שאינו רואה את הנגעים עד שיורנו רבו.

וכבר הקדמנו שלא יראה הנגעים אלא מי שהוא רגיל בכל מיניהם כמו שביארה התוספתא[ה] באמרם עד שיהא בקי בהם ובשמותיהם ובספרא[ג] ולהורת ביום הטמא וכולי אמרו מלמד שאינו רואה הנגעים עד שיורנו רבו.

ב חתן שנראה בו נגע נותנים לו שבעת ימי המשתה לו ולביתו ולכסותו וכן ברגל נותנים לו כל ימות הרגל. עור הבשר מיטמא בשני שבועות ובשלשה סימנין בשער לבן ובמחיה ובפשיון בשער לבן ובמחיה בתחלה ובסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני לאחר הפטור בפסיון בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני לאחר הפטור ומיטמא בשני שבועות שהן שלשה עשר יום:

קאל תעאלי וצוה הכהן ופנו את הבית וכו' פקד אמהלה אלנץ מדה מא מן אלזמאן חתי יזיל כל מא פי אלבית וחיניד יראה ויחכם עליה. קאלוא פי ספרא אם ממתינין לדבר הרשות לא ימתינו לדבר מצוה פלדלך התן אלדי הו עוסק במצות פריה ורביה או אלאנסאן פי אלעיד אלדי הו איצא משתגל בשמחת הרגל יתרך חתי יתם אלעיד או אלערס. וכדלך ביתה ותיאבה אדא חדת פיהא צרעת לא תנטר חתי אלי בעד אלעיד או אלערס כי לא ינכר בוגה מן וגוה אלנכר. וקולה בשני שבועות יריד בה אנה קד יוקפה סאבע בעד סאבע פי בעץ נגעי עור בשר אלדי ילום פיהא דלך ונץ אלתורה והסגירו שבעת ימים שנית. אמא הדה אלסימנין פבלהא נץ קאל ושער בנגע הפך לבן וטמא אותו וקאל והנה פשתה המספחת בעור וטמאו הכהן וקאל ומחית בשר חי בשאת צרעת נושנת היא ואן כאן לם יבן אלנץ פי אלבהרת מחית בשר חי לבן כל מא באן פי אלבהרת פהו לאזם פי אלשאת וכל מא באן פי אלשאת פהו לאזם פי אלבהרת כמא בינא פי אול הדה אלמסכתא וכדלך פי סאיר מראות נגעים. פצה לך מן הדא אן כל

אמר יתברך[ג] וצוה הכהן ופנו את הבית וכו' הנה כבר המתין לו הכתוב איזה זמן עד שיפנה כל מה שבבית ואז יראהו וידון עליו. אמרו בספרא[ד] אם ממתינים לדבר הרשות לא ימתינו לדבר מצוה ולזה חתן העוסק במצות פריה ורביה או האדם במועד שהוא גם כן עסוק בשמחת הרגל ממתינים להם עד שיעבור המועד או ימי המשתה. וכן לביתו ולכסותו אם נולדה בהם צרעת לא יראו עד לאחר הרגל או ימי המשתה כדי שלא יעצב באיזה עצבון שיהיה. ואמרו בשני שבועות ירצה בו שיעמידהו שבוע אחר שבוע בקצת נגעי עור בשר אשר יחוייב בהן זה ולשון התורה[ה] והסגירו שבעת ימים שנית. אולם אלו הסימנים הם כולם מן הכתוב אמר[ו] ושער בנגע הפך לבן וטמא אותו ואמר[ז] והנה פשתה המספחת בעור וטמאו הכהן ואמר[ח] ומחית בשר חי בשאת צרעת נושנת היא. ואף על פי שלא ביאר הכתוב בבהרת מחית בשר חי בכל זאת כל מה שהוא מבואר בבהרת מצווה בשאת וכל מה שהוא מבואר בשאת הוא מצווה בבהרת כמו שביארנו בראשון מזאת המסכתא[ט] וכן בשאר מראות נגעים. הנה ברור לך מזה שכל אחד מארבעה

ואחר — מראות

ה) נגעים פ"א ב'. ג) מצורע פ"ה ט"ז (ע"ד ד'). ד) ויקרא י"ד ל"ו. ה) תזריע פ"ה א' ס"ג) ד'). ו) ויקרא י"ג ח'. ז) שם י"ג ג'. ח) שם י"ג ח'. ט) שם י"ג י', י"א. י) מ"ב.

M.T. AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

ואחר מן אלארבעה מראות אלביצא או אלתי תבאלטהא אלחמרה אליסירה כמא תקדם פי אול אלמסכתא אדא כאן פי אי מראה מנהא חדת פי אלגסם אחר הדה אלתלתה אשיא והי שער לבן או מחיה או פשה בעור פהו טמא סוי טהר דלך אלסימן בתחלה או בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני או לאחר הפטור. וקד בינא אן אלפשיון לא יתצור כונה בתחלה. ואעלמנא אן אלשני שבועות שלשה עשר יום ודלך אן יום שביעי שלשבוע ראשון עולה לכאן ולכאן כמא בינא פי אלפרק אלאול.

מראות הלבנים או אשר נתערב בו מעט אדמימות כמו שקדם בראש המסכתא[א] אם נולד בגוף באיזה מראה מהם שיהיה אחר מאלו השלשה דברים והם שער לבן או מחיה או פשה בעור הנה הוא טמא בין שנראה זה הסימן בתחילה או בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני או לאחר הפטור. וכבר ביארנו שהפסיון לא יצוייר היותו בתחילה. והודיענו שהשני שבועות הם שלשה עשר יום ושהיום שביעי של שבוע ראשון עולה לכאן ולכאן כמו שביארנו בפרק ראשון.[ג]

ג השחין והמכוה מיטמאין בשבוע אחר בשני סימנין בשער לבן ובפשיון. בשער לבן בתחלה בסוף שבוע לאחר הפטור ובפשיון בסוף שבוע לאחר הפטור ומיטמאין בשבוע אחד שהוא שבעה ימים:

אלנין לא יחכם פי שחין ומכוה אדא חדת פיהמא צרעת בהסגר שני ואנמא נא פיהא אלהסגר שבעת ימים פקט פי מא יחתאג הסגר ובעד אלסאבע יחליט או יפטור. ולם יד׳כר פיהמא מחיה ואנמא קאל פי ננע השחין ושערה הפך לבן וקאל פיה איצא ואם פשה תפשה בעור. וקאל פי מכות אש והנה נהפך שער לבן בבהרת וקאל פיהא איצא אם פשה תפשה בעור. ולא אחתאג אן אעיד פי כל מוצע אן אלפשיון לא ימכן אלא בעד מדה לא אקל מן שבוע כמא תאצל.

הכתוב לא גזר בשחין ומכוה אם נולדו בשניהם צרעת בהסגר שני ולא בא בהם אלא ההסגר שבעת ימים לבד במה שיצטרך הסגר ולאחר השבוע יחליט או יפטור. ולא זכר בשניהם מחיה ולא אמר בננע השחין כי אם[ג] ושערה הפך לבן ואמר בו גם כן[ד] ואם פשה תפשה בעור ואמר[ה] במכות אש והנה נהפך שער לבן בבהרת ואמר[ו] בה גם כן אם פשה תפשה בעור. ואיני צריך לחזור ולומר בכל מקום שהפסיון אי אפשר אלא אחר זמן לא פחות מן שבוע כמו שהשרשנו[ז].

ד הנתקים מיטמאין בשני שבועות ובשני סימנין בשער צהוב דק ובפשיון. בשער צהוב דק בתחלה בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני לאחר הפטור ובפשיון בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטור ומיטמאין בשני שבועות שהן שלשה עשר יום:

נתקים הי ננעי הראש והזקן והי אלתי קאל תעאלי פיהא נתק הוא ודכר פיהא איצא והסגירו שבעת ימים שנית ודכר פי עלאמה אלטומאה ובו שער צהוב דק וקאל איצא והנה פשה הנתק בעור.

נתקים הם ננעי הראש והזקן והם אשר בהם אמר יתברך[ח] נתק הוא וזכר בהם גם כן[ט] והסגירו שבעת ימים שנית וזכר בסימן טומאה[י] ובו שער צהוב דק ואמר גם כן[יא] והנה פשה הנתק בעור.

הקרחת

ח) מ״ב. ג) מ״ד. ד) ויקרא י״ג כ. ה) שם י״ג כ״ז. ו) שם י״ג כ״ב. ז) ס״א ג׳. ח) ויקרא י״ג ל׳. ט) שם י״ג ל״ג. י) שם י״ג ל׳. יא) שם י״ג ל״ו.

ה הקרחת והגבחת מטמאות בשני שבועות ושני סימנין במחיה ובפשיון במחיה בתחלה בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטור ובפשיון בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטור ומטמאות בשני שבועות שהן שלשה עשר יום:

יעני אלנגעים אלתי תחדת בקרחת ובגבחת קאל אללה פיהא כמראה צרעת עור בשר פכמא אן צרעת עור בשר תטמא במחיה ובפשיון ובשני שבועות כדלך איצא הדה אלצרעת אלתי תכון פי אלקרחת ואלגבחת ולא יתצור הנא שער לבן לאן אלקרחת ואלגבחת מוצע לא שער פיה.

ירצה הנגעים הנולדים בקרחת ובגבחת אמר השם בהם[ה] כמראה צרעת עור בשר הנה כמו שצרעת עור בשר תטמא במחיה ובפשיון ובשני שבועות כמו זה גם כן זאת הצרעת הנולדת בקרחת ובגבחת ולא יצוייר כאן שער לבן מפני שהקרחת והגבחת הן במקום אשר אין בו שער.

ו הבגדים מיטמאים בשני שבועות ובשלשה סימנין בירקרק ובאדמדם ובפשיון בירקרק ובאדמדם בתחלה בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני לאחר הפטור ובפשיון בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטור ומטמאין בשני שבועות שהן שלשה עשר יום:

קאל פי נגעי בגדים ירקרק או אדמדם וקאל איצא כי פשה הנגע בבגד וקאל פיהא איצא והסגירו שבעת ימים שנית.

אמר בנגעי בגדים[ג] ירקרק או אדמדם ואמר גם כן[ג] כי פשה הנגע בבגד ואמר בהם גם כן[ד] והסגירו שבעת ימים שנית.

ז חבתים מיטמאין בשלשה שבועות ובשלשה סימנין בירקרק ובאדמדם ובפשיון בירקרק ובאדמדם בתחלה בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני בסוף שבוע שלישי לאחר הפטור ובפשיון בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני בסוף שבוע שלישי לאחר הפטור ומיטמאין בשלשה שבועות שהן תשעה עשר יום. אין בנגעים פחות משבוע אחד ולא יותר על שלשה שבועות:

קאל פי נגעי בתים שקערורות ירקרקות או אדמדמות וקאל פיהא איצא והנה פשה הנגע בקירות הבית אמא הדה אלשלשה שבועות פליס הי גיז בין לכנהא מן אלגין ואלתפסיר אלמרוי. ולדלך אנה קאל והסגיר את הבית שבעת ימים תם אמר אנה אן וגדה קד זאד יגלע תלך אלחגארה ויזיל אלתלבים וילבם אלבית מרה תאניה והו קולה ועפר אחר יקח וטח את הבית תם גא אלגין בעד דלך וקאל ובא הכהן וראה והנה פשה הנגע בבית וגא אלנקל אן הדא אלפסוק לם יג פי צרעת תרגע פי אלבית בעד תלביסה לאנא חיניד לא נחתאג פשיון בל מתי מא טהרת פיה צרעת יהדם

אמר בנגעי בתים[ה] שקערורות ירקרקות או אדמדמות ואמר בהם גם כן[ו] והנה פשה הנגע בקירות הבית אבל אלו השלשה שבועות אין זה כתוב מבואר אכן הם מן הכתוב ומן הפירוש המקובל. וזה שאמר[ז] והסגיר את הבית שבעת ימים תם אמר אנה אן צוה שאם מצא שהנגע כבר פשה יחלץ אלו האבנים ויסיר הטיט ויטוח הבית פעם שנית וזה אמרו[ח] ועפר אחר יקח וטח את הבית ועוד בא הכתוב אחר זה ואמר[ט] ובא הכהן וראה והנה פשה הנגע בבית ובאה הקבלה שזה הפסוק לא בא בצרעת ההוזרת בבית אחר שטה אותו מפני שאז לא נצטרך לפסיון אבל משנראה בו הצרעת

אלבית יותץ

ד) ויקרא י״ג מ״ג ועיין סיפרא פרי״א א׳ ב׳ ג׳ (ס״ז ג׳). ג) ויקרא י״ג מ״ט. ג) שם י״ג נ״א. ד) שם י״ג נ״א. ה) שם י״ד ל״ז. ו) שם שם ל״ט. ז) שם שם ל״ח. ח) שם שם מ״ב. ט) שם שם מ״ד.

אלבית והו קולהם צרעת ממארת לגזרה שוה מה צרעת ממארת האמורה בבגדים יטמא את החוזר אף על פי שאינו פושה אף צרעת ממארת האמורה בבתים יטמא את החוזר אף על פי שאינו פושה. ואנמא נא הדא אלפסוק אלדי קאל והנה פשה הנגע בבית בעד שבוע שלישי ודלך אן אלצרעת אדא טהרת פי אלבית ווקף סבעה איאם פלם תזדד תם וקף סבעה תאניה פזאד פאנה חיניד תגלע אלחגארה ויבני בחגארה אכרי וילבם אלבית ויוקף שבוע שלישי פאן פשה הנגע בעד דלך הדם ופיה נא והנה פשה הנגע בבית. וסנזיד לך ביאן פי מוצעה מן הדה אלמסכתא. פקד תבין אן ליס ענדנא תוקיף פי גמיע אנואע אלנגעים אקל מן שבוע אחד והי נגעי שחין ומכוה ולא אכתר מן שלשה שבועות והי נגעי בתים. וקד תבין לך אן גמיע אנואע אלנגעים סתה אנואע נגעי עור בשר ונגעי שחין ומכוה ונגעי ראש וזקן ונגעי קרחת וגבחת ונגעי בגדים ונגעי בתים ואן לכל נוע מנהא עלאמאת מתי מא טהרת אנגסת ועלאמה ואחדה תעמהא כלהא והי אלפשיון מתי מא טהר אנגס ואנה לא יכון אלא בעד שבוע אחד פמא זאד והדא כלה בין.

יותין הבית וזה אמרם[ב]) צרעת ממארת לגזרה שוה מה צרעת ממארת האמורה בבגדים יטמא את החוזר אף על פי שאינו פושה אף צרעת ממארת האמורה בבתים יטמא את החוזר אף על פי שאינו פושה. ולא בא זה הפסוק אשר אמר והנה פשה הנגע בבית אלא אחר שבוע שלישי וזה שהצרעת אם נראית בבית ועמד שבעה ימים ולא פשתה ואחר זה עמד שבוע שני ופשתה אז יחלין האבנים ויבנה באבנים אחרות ויטוח הבית ויעמוד שבוע שלישי ואם פשה הנגע אחר זה יתוץ הבית ובזה בא הכתוב והנה פשה הנגע בבית. ונוסיף לך ביאור במקומו מזאת המסכתא[ג]). הנה כבר התבאר שבכל מיני הנגעים אין אנו ממתינים פחות משבוע אחד והם נגעי שחין ומכוה ולא יותר משלשה שבועות והם נגעי בתים. וכבר התבאר לך שכל מיני נגעים הם ששה מינים נגעי עור בשר ונגעי שחין ומכוה ונגעי ראש וזקן ונגעי קרחת וגבחת ונגעי בגדים ונגעי בתים ושלכל מין מהם סימנים שאם נראו יטמאו וסימן אחד כולל לכל הנגעים והוא הפשיון שאם נראה יטמא ושהפשיון לא יהיה אלא אחר שבוע אחד ויותר וכל זה ברור.

פרק רביעי.

א יש בשער לבן מה שאין בפשיון ויש בפשיון מה שאין בשער לבן ששער לבן מטמא בתחלה ומטמא בכל מראה לובן ואין בו סימן טהרה. יש בפשיון שהפשיון מטמא בכל שהוא ומטמא בכל הנגעים חוץ לנגע מה שאין כן בשער לבן:

למא דכר פי מא תקדם אלסימנין אלתי בהא תבון אלטומאה אכד פי וצף אלאחכאם אלתי תבתין בכל ואחד. פקאל אן שער לבן אשד מן אלפשיון פי אשיא ואלפשיון אשד מנה פי אשיא אכר. ודלך אן שער לבן מטמא בתחלה כמא תקדם ולא יכון פשיון אלא בעד שבוע כמא תקדם. ושער לבן יטמא בכל מראה לובן ולים אלפשיון

אחר שוכר במה שקדם הסימנים אשר בהם תהיה הטומאה התחיל בביאור הדינים שהם מיוחדים לכל אחד. ואמר ששער לבן חמור מן הפשיון באיזה דברים והפשיון חמור ממנו בדברים אחרים. וזה ששער לבן מטמא בתחלה כמו שקדם והפשיון איננו אלא אחר שבוע כמו שקדם. ושער לבן יטמא בכל מראה לובן ואין זה בפשיון

כדלך

שאם

ב) ספרא מצורע פ״ז ה׳ (ע״ג ד׳). ג) פי״ג א׳.

כדלך לאן אלא כאן נגע צרעת בעור הבשר ופשה בעור וכאנת תלך אלזיאדה ביצא לבן ביאץ צעיף דון קרום ביצה פהו טאהר והו קולהם בוהק הוא טהור הוא יכול לא יטמא משום אום אבל יטמא משום פשיון תלמוד לומר פרח בעור טהור הוא פקד נגד פי אלפשיון מראה לובן ולא ינגס. וכדלך שער לבן לא יכון אבדא סימן טהרה ואלפשיון קד יכון סימן טהרה אלא אעם אלגסם כלה ואנתשר פיה הו קולה כולו הפך לבן טהור הוא. ופי אלפשיון איצא תתקיל אכתר מן שער לבן ודלך אן שער לבן לה מקדאר ודלך שתי שערות לא אקל מן דלך והפשיון בכל שהוא. ושער לבן לא ינגס חתי יכון בתוך הנגע כמא יבין ואלפשיון אנמא כארג עז אלנגע אלדי טהר אולא. ואלפשיון סימן טומאה פי גמיע אלסתה אנואע ושער לבן הוא סימן טומאה פי נועין פקט פי נגעי עור בשר ופי נגעי שחין ומכוה.

שאם היה נגע צרעת בעור הבשר ופשה בעור והיה זה הפשיון לבן בלובן חלש פחות מקרום ביצה הנה הוא טהור וזה אמרם[ה]) בהק הוא טהור הוא יכול לא יטמא משום אום אבל יטמא משום פשיון תלמוד לומר פרח בעור טהור הוא הנה כבר מצאנו בפשיון מראה לבן שלא יטמא. וכמו זה שער לבן לא יהיה לעולם סימן טהרה והפשיון יהיה לפעמים סימן טהרה אם כלל את הגוף כולו והתפשט בו זה אמרו ג) כולו הפך לבן טהור הוא. ויש גם בפשיון חומרא יותר גדולה מבשער לבן וזה ששער לבן יש לו שיעור והוא שתי שערות לא פחות מזה והפשיון בכל שהוא. ושער לבן לא יטמא עד שיהיה בתוך הנגע כמו שיתבאר והפשיון איננו אלא חוץ לנגע אשר נראה בתחלה. והפשיון סימן טומאה בכל הששה מינים ושער לבן הוא סימן טומאה בשני מינים לבד בנגעי עור בשר ובנגעי שחין ומכוה.

ב יש במחיה מה שאין בפשיון ויש בפשיון מה שאין במחיה שהמחיה מטמא בתחלה ומטמא בכל מראה ואין בה סימן טהרה. יש בפשיון שהפשיון מטמא בכל שהוא ומטמא בכל הנגעים חוץ לנגע מה שאין כן במחיה:

קד דכרנא אן אלמחיה לא תטמא מן הצד אלא בתוך הנגע כמא סיבין ואן מקדארהא לא אקל מכעדשה והי סימן טומאה פי נועין פקט פי נגעי עור בשר ופי נגעי קרחת וגבחת ואלמחיה אי לון כאן דלך אלבשר חי פהו טמא ולים כדלך אלפשיון. ואלא פהמת מא תקדם פי אלהלכה אלתי קבל הדה תבין לך גמיע מא קלנאה.

כבר זכרנו ג) שהמחיה לא תטמא מן הצד אלא בתוך הנגע כמו שיתבארה) וששיעורו איננו פחות מכעדשה והיא סימן טומאה בשני מינים לבד בנגעי עור בשר ובנגעי קרחת וגבחת והמחיה באיזה מראה שיהיה זה הבשר חי הוא טמא ואין זה בפסיון. ואם הבנת מה שקדם בהלכה אשר לפני זאת יתברר לך כל מה שאמרנו.

ג יש בשער לבן מה שאין במחיה ויש במחיה מה שאין בשער לבן ששער לבן מטמא בשחין ובמכוה במכונס ומפוזר במבוצר ושלא במבוצר. יש במחיה שהמחיה מטמא בקרחת ובגבחת הפוכה ושלא הפוכה ומעכבת את התופך כולו לבן ומטמא בכל מראה מה שאין כן בשער לבן:

קד תקדם לך אן שער לבן סימן טומאה בשחין ובמכוה ולים פי אלשחין

כבר קדם לך ה) ששער לבן סימן טומאה בשחין ובמכוה ואין בשחין ובמכוה בשר חי

ואלמכוה העור

ב) ספרא תזריע פ״ו א׳ (ס״ב א׳) ויקרא י״ג ל״ט. ג) שם י״ג י״ג. ג) פ״א מ״ה. ד) מ״ג.
ה) פ״ג ד׳.

ואלמכוה בשר חי לאן דלך אלגלד קד תגיר לאנה גרח כמא יבין בעד. במבוצר ושלא במבוצר יעני אן שער לבן סוי כאן פי מחיט אלבהרת מן גנבהא סוי אן כאן מחצור פי דאכל אלנגע ולים אלמחיה כדלך אלא מן שרוטהא אן תכון דאכל אלנגע מחצורה פיה לא מן הצר ואן תכון מנתמעה לא אן יכון גז בשר חי פי מוצע וגז פי מוצע אבר ומגמוע אלגואין כעדשה ואן כאנת אלגואין בתוך הנגע. ואלמחיה הי סימן טומאה איצא בקרחת ובגבחת ולים הנאך שער ראסא כמא קד בינא. ומעני קולה הפוכה ושלא הפוכה מא אבין לך ודלך אן שער לבן לא יכון עלאמה טומאה אדא תקדם אלנגע מתל אן יבין בעין אלשער ואלגסם דון צרעת ובער דלך חדת נגע צרעת פי דלך אלמוצע פהו חיניד אינו סימן טומאה אלא חתי תתקדם אלצרעת והי אלתי תחיל אלשער ותרדה אביץ והו קולה והיא הפכה שער לבן וסיבין דלך פי מא בעד אניא ביאן. אמא אלמחיה פליסת כדלך בל אדא חדת נגע דאיר במוצע מן אלגסם ובקי פי דאכלה בשר חי פהי מחיה שאינה הפוכה ואדא חדת נגע פי אלגסם ואביץ אלמוצע ובעד דלך נהפך פי דאכל דלך אלנגע גז ורגע בשר חי והדה הי מחיה הפוכה פכלאהמא סימן טומאה. והנהפך כולו לבן אדא בקאת פיה מחית בשר חי פהו טמא חתי תעדם אלמחיה ושער לבן לא יצרה. וקד בינא אן אלמחיה מטביאה בכל מראה אמא אלשער פבלון אלביאץ פקט שדידה או צעיפה.

מפני שזה העור כבר נשתנה במכה כמו שיתבאר אחר זה. במבוצר ושלא במבוצר רצה לומר ששער לבן [מטמא] בין שיהיה בהיקף הבהרת בצידה בין שיהיה מבוצר בתוך הנגע ואין זה במחיה אלא מתנאיה שתהיה מבוצרת בתוך הנגע ולא מן הצד ושתהיה מכונסת ולא שיהיה חלק בשר חי במקום אחד וחלק במקום אחר ובין שני חלקים כעדשה אף על פי ששניהם בתוך הנגע. והמחיה היא גם כן סימן טומאה בקרחת ובגבחת ואין שם שער כלל כמו שכבר ביארנו[ה]. וענין אמרו הפוכה ושלא הפוכה הוא כמו שאבאר לך וזה ששער לבן לא יהיה סימן טומאה אם קדם לנגע כמו אם הלבין קצת השער כאשר היה הגוף בלא צרעת ואחר זה נולד נגע צרעת בזה המקום אינו אז סימן טומאה עד שקדמה הצרעת ושואת הצרעת שינתה השער והפכה אותו לבן וזה אמרו[ג] והיא הפכה שער לבן ויתבאר זה במה שיבא[ג] בתכלית הביאור. והמחיה אינה כן אבל אם נולד נגע סביב למקום אחד מן הגוף ונשאר בתוכו בשר חי וזהו מחיה שאינה הפוכה או נולד נגע בגוף והלבין המקום ואחר זה נהפך חלק אחד בתוך זה הנגע ונהיה בשר חי וזהו מחיה הפוכה הנה שתיהם סימן טומאה. והופך כולו לבן אם נשארה בו מחית בשר חי הוא טמא עד שתסור המחיה ושער לבן אינו מעכב. וכבר בארנו[ז] שהמחיה מטמאה בכל מראה אבל השער אינו מטמא אלא במראה לבן חוק או חלש.

ד שחי שערות עקרן משחיר וראשן מלבין טהור עקרן מלבין וראשן משחיר טמא. וכמה יהא בלבנונית רבי מאיר אומר כל שהוא רבי שמעון אומר כרי לקרוץ בווג. היתה אחת מלמטן ונחלקה מלמעלן והיא נראית כשתים טהור. בהרת ובו שער לבן ושער שחור טמא אין חוששין שמא מיעט מקום שער שחור את הבהרת מפני שאין בו ממש:

קאל תעאלי ושער בנגע הפך לבן אן יכון אביצאץ אלשער ממאלי אלנגע. כדי

אמר יתברך[ה]) ושער בנגע הפך לבן שתהיה לבנונית השער מצד הנגע. כדי

לקרוץ

ב) פ״ג מ״ה. ג) ויקרא י״ג י. ג) מ״ו. ז) מ״ב. ה) ויקרא י״ג ג׳.

לקרוץ בזוג קדר מא תלתקט באלכלבתין ונא אלנקל מיעוט שער שתים. וקד אעלמתך אן כל נגע יכון אקל מכגרים פהו טהור פאדא כאנת בהרת כגרים מצומצם ופיהא שער שחור ושער לבן פהו טמא לאן מקדאר אלמסאם אלדי יכרג מנה אלשער יסיר גדא ולים לה קדר מחסום חתי ימעט אלשיעור. והלכה כר' מאיר פי קולה אן אללבנונית כל שהוא אמא מקדאר אלשתי שערות בנמלתהא אעני אביצהא ואפודהא או אן כאנת אלשערה כלהא ביצא פיחתאג אן יכון טולהא כדי שתהא ניטלת בזוג כמא סיבין פי סאדס נדה.

לקרוץ בזוג שיעור מה שיוכל לינטל במספרים ובאה הקבלה ה) מיעוט שער שתים. וכבר הודעתיך ג) שכל נגע שהוא פחות מכגרים טהור הנה אם היתה בהרת כגרים מצומצם ובה שער שחור ושער לבן הוא טמא לפי ששיעור מקום הנקב אשר יצא ממנו השער מעט מזער ואין לו שיעור מוחש עד שימעט השיעור. והלכה כר' מאיר באמרו שהלבנונית כל שהוא אבל שיעור השתי שערות בכללם רצה לומר לבנוניתם עם שחרותם או אם היתה השערה כולה לבנה צריך שיהיה ארכה כדי שתהא ניטלת בזוג כמו שיתבאר בששי מנדה ג).

ה בהרת כגרים וחוט יוצא ממנה אם יש בו רוחב שתי שערות זוקקה לשער לבן ולפשיון אבל לא למחיה שתי בהרות וחוט יוצא מזו לזו אם יש בו רוחב שתי שערות מצרפן ואם לאו אינו מצרפן:

הדא בין ומפהום ואלדי ינבגי אן תחפטה דאימא ולא אחתאג תבריר פי כל מוצע אן קולה בהרת עלי נהה אלמתאל ולא פרק פי גמיע אלאחכאם בין אלבהרת ובין בקיה אלתמאניה אלאלואן ארבעה בחלוק וארבעה בפתוך אלתי תקדם וצפהא פאעלם דלך.

זה מבואר ומובן ומה שראוי שתשמרהו תמיד ולא אצטרך לחזור עליו בכל מקום שאמרו בהרת הוא על דרך משל ואין חילוק בכל הדינים בין הבהרת ובין שאר השמונה מראות ארבעה בחלוק וארבעה בפתוך אשר קדם תארם ודע זה.

ו בהרת כגרים ובה מחיה כעדשה ושער לבן בתוך המחיה הלכה המחיה טמאה מפני שער לבן הלך שער לבן טמא מפני המחיה רבי שמעון מטהר מפני שלא הפכתו הבהרת. בהרת היא ומחיתה כגרים ושער לבן בתוך הבהרת הלכה המחיה טמאה מפני שער לבן הלך שער לבן טמא מפני המחיה רבי שמעון מטהר מפני שלא הפכתו בהרת כגרים ומודה שאם יש במקום שער לבן כגרים שהוא טמא:

קד תקדם אן שער לבן במפרדה סימן טומאה וכדלך אלמחיה. פאדא כאנת בהרת כגרים ופיהא מחיה כעדשה ואיד עלי מקדאר אלגרים ושער לבן בתוך המחיה תם זאלת אלמחיה ובקי שער לבן בתוך הבהרת יקול ר' שמעון אנה חיניד אינו סימן טומאה לאן דלך אלשער אלאבים לים אלבהרת רדתה אביץ לאן פי בשר חי כאן מנבתה ואללה יקול והיא הפכה שער לבן חתי יכון אלנגע

כבר קדם ששער לבן לבדו סימן טומאה וכן המחיה. ואם היתה בהרת כגרים ובה מחיה כעדשה נוספת על שיעור הגרים ושער לבן בתוך המחיה ואחר זה הלכה לה המחיה ונשאר שער לבן בתוך הבהרת ר' שמעון אומר שאז אינו סימן טומאה לפי שזה השער לבן לא הבהרת הפכתו לבן מפני שצמיחתו היתה בבשר חי ואמר השם ו) והיא הפכה שער לבן עד שיהיה הנגע

שמשהיה הו

ב) ספרא תזריע פ"ב ב' (ס' ג'). ג) פ"א ה' ג) טי"ב. ד) ויקרא י"ג י'. עי' ספרא תזריע פ"ב ב' (ס"א ב').

הו אלדי אחאל אלשער. ואלחכמים יקולון אן מנד צאר שער לבן בתוך הנגע פהו טמא לקולה ושער בנגע הפך לבן וקולה והיא הפכה שער לבן לילא יתקדם שער לבן לנגע כמא סיבין. וכדלך אדא כאן מגמוע אלבהרת מע אלמחיה כגרים ושער לבן בבהרת אלתי הי אקל מכגרים וואלת אלמחיה ורגע אלמוצע כלה אביץ והו בהרת כגרים יקול ר׳ שמעון אן הדא אלשער לבן לא הפכתו בהרת כגרים לאן ענד מא כאן הדא אלשער אלאביץ אקל מכגרים כאנת אלבהרת והו קד קאל והיא הפכה שער לבן. ואין הלכה כר׳ שמעון פי אלקולין.

הוא אשר שינה את השער. וחכמים אומרים שמשהיה שער לבן בתוך הנגע הוא טמא לאמרו[ס] ושער בנגע הפך לבן ומה שאמר והיא הפכה שער לבן הוא שלא יקדם שער לבן לנגע כמו שיתבאר. וכמו זה אם היתה הבהרת יחד עם המחיה כגרים ושער לבן בבהרת אשר היא פחות מכגרים והלכה לה המחיה והלבין המקום כולו והוא בהרת כגרים ר׳ שמעון אומר שזה השער לבן לא הפכתו בהרת כגרים לפי שבזמן שהיה זה השער לבן הבהרת היתה פחות מכגרים והשם כבר אמר והיא הפכה שער לבן. ואין הלכה כר׳ שמעון בשני המאמרים.

ז בהרת ובה מחיה ופשיון הלכה מחיה טמאה מפני הפשיון הלך הפשיון טמא מפני המחיה וכן בשער לבן ובפשיון. הלכה וחזרה בסוף שבוע הרי היא כמות שהיית לאחר הפטור הראה כתחלה. היתה עזה ונעשת כהה או כהה ונעשת עזה הרי היא כמות שהיית ובלבד שלא תתמעט מארבע מראות כנסה ופשתה או פשתה וכנסה רבי עקיבה מטמא וחכמים מטהרין:

הלכה הבהרת בסוף שבוע אלדי הו מוסגר תם רגעת באלמקדאר אלדי כאנת פלים נקול אן הדא פשיון הו אד וקד זאד עלי מא הו לאן קיאם אלפשיון אנמא הו אלי מא כאן פי אול אלשבוע פלדלך קאל הרי היא כמות שהית פאן רגעת איצא בעד אן עדמת אלבהרת ראסא וחכם עליה אנה טהור תראה כתחלה ולא נקיסהא אלי אלאולי ונחסב דלך פשיון אד קד זאלת אלאום כלהא ואלשי אלחאדת הו נגע אחר. אמא אן בקי מנהא שי וזאדת בעד אן חכם עליה אנה טהור פהו טמא מוחלט כמא תקדם לך פי אלפרק אלדי קבל הדא אן אלפשיון סימן טומאה אחר הפטור פי נמיע אנואע אלנגעים אלסתה. וכדלך אן אשתד ביאץ אלנגע או נקץ פהו כמא כאן אולא ובשרט אן לא יציר אקל ביאץ מן מספאק אלביץ אלדי הו אנר מראות נגעים אלארבעה. פאן נקץ מקדאר אלנגע ממא כאן תם זאד מתל מא נקץ ורגע אלקדר

הלכה הבהרת בסוף שבוע אשר הוא מוסגר ואחר זה חזרה בשיעור אשר היתה לא נאמר שזהו פשיון הואיל וכבר פשה כמו שהוא לפי שהקשת הפשיון אינה אלא למה שהיה בתחילת השבוע ולזה אמר הרי היא כמות שהית ואם חזרה גם כן אחר שהלכה לה הבהרת לגמרי ודן עליו שהוא טהור תראה בתחלה ולא נקיש אותו לבהרת הראשונה ונחשב זה פשיון הואיל והאום כבר הלכה לה כולה והדבר הנולד הוא נגע אחר. אבל אם נשאר ממנה דבר ופשתה אחר שדן עליו שהוא טהור הוא טמא מוחלט כמו שקדם לך בפרק אשר לפני זה שהפשיון סימן טומאה אחר הפטור בכל ששה מיני נגעים. וכן אם לבנונית הנגע נעשית עזה או כהה הרי הוא כמו שהיה בתחלה ובתנאי שהלובן לא יהיה פחות מקרום ביצה אשר הוא סוף הארבעה מראות נגעים. ואם נמעט שיעור הנגע ממה שהיה ואחר כך פשה בכמו שנמעט וחזר השיעור אשר

היה

אלדי

ס) ויקרא י״ג ג׳.

אלדי כאן אולא או זאד עלי אלמקדאר אלדי כאן אולא תם נקץ מתל מא זאד ורגע אלי אלקדר אלדי כאן ר׳ עקיבה יחסב הדא כלה פשיון ויטמא לאן אלנגע קד אמתד פי אלגסם ואלחכמים ירון אן לים הדא פשיון אד והו אלאן פי אבר אלשבוע או אחר הפטור מתל מא כאן אולא ולא נבאלי במא הדת פי טי אלמדה מן אלויאדה ואלנקצאן. והלכה כחכמים.

היה בתחלה או פשה על השיעור אשר היה בתחלה ואחר זה נמעט בכמו מה שפשה וחזר אל השיעור אשר היה ר׳ עקיבה חושב כל זה פשיון ויטמא מפני שהנגע כבר התפשט בגוף וחכמים סוברים שאין זה פשיון מפני שהוא עתה בסוף השבוע או אחר הפטור כמו שהיה בתחלה ולא נחוש שנולדו בתוך זה הזמן פשיון ומיעוט. והלכה כחכמים.

ח בהרת[b]) כגרים ופשת כחצי גרים ועור והלך מן האום כחצי גרים רבי עקיבה מטמא חכמים מטהרין:

אצל אלמוהבין אן ר׳ עקיבה יקול מתי הצלת זיאדה עלי אי וגה כאנת פהו פשיון ואלחכמים יקולון אן אלפשיון הו אן יזיד עלי אלנגע אלדי כאן אולא פאדא הלך מן האום כחצי גרים פלם יבק ננע כאמל ולו כאן אלדי בקי מן אלאום מע אלפשיון יתר מגרים פהו טאהר. ואין הלכה כר׳ עקיבה.

עיקר השתי דיעות הוא שר׳ עקיבה אומר כאשר נמצאה תוספת על איזה אופן שתהיה היא פשיון וחכמים אומרים שהפשיון הוא שיש תוספת על הנגע אשר היה בתחלה ואם הלך מן האום כחצי גרים לא נשאר נגע שלם אף על פי שהנשאר מן האום עם הפשיון הוא יתר מגרים הוא טהור. ואין הלכה כר׳ עקיבה.

ט בהרת כגרים ופשת כגרים ועור והלכה לה האום רבי עקיבה מטהר וחכמים אומרים תראה כתחלה:

מעני תראה כתחלה אן יסגיר שבעת ימים כמתל לו נאנא קבל אן תתקדם רויה. ואין הלכה כר׳ עקיבה.

ענין תראה כתחלה שיסגיר שבעת ימים כאילו באה עלינו קודם שהיתה הראיה ראשונה. ואין הלכה כר׳ עקיבה.

י בהרת כגרים ופשת כגרים ונולד לפשיון מחיה או שער לבן והלכה לה האום רבי עקיבה מטמא וחכמים אומרים תראה כתחלה. בהרת כחצי גרים ואין בה כלום נולדה בהרת כחצי גרים ובה שערה אחת הרי זו להסגיר. בהרת כחצי גרים ובה שערה אחת נולדה בהרת כחצי גרים ובה שערה אחת הרי זו להסגיר. בהרת כחצי גרים ובה שתי שערות ונולדה בהרת כחצי גרים ובה שערה אחת הרי זו להסגיר:

ר׳ עקיבה מטמא מן גהה אלפשיון סלולך הו ענדה טמא כיף כאן אלשער לבן

ר׳ עקיבה מטמא מפני הפשיון ולזה הוא טמא אצלו איך שיהיה השער לבן

---

b) משנה ה׳ שבדפוסים חסרה בכתבי יד א׳ וב׳ ומשנה ט׳ נחלקת לשתי משניות אבל כולן הן במתניתא דבני מערבא. עיין משנה תורה הלכות טומאות צרעת פ״ד ה׳ וראב״ד וכסף משנה שם.

לבן או אלמחיה. ועלי מרהב אלחכמים יעתבר אלשער לבן ואלמחיה פאן כאנת באלמקדאר אלמוצוף ועלי אלצפה אלמתקדם דכרהא פיכון טמא לאן שער לבן ומחיה מטמאין כתחלה לדברי הכל עלי מא תקדם ביאנה. והלכה כחכמים.

לבן או המחיה. ועל דעת החכמים צריך להסתכל בשער לבן ובמחיה ואם היו בשיעור המתואר ועל דמיון מה שקדם וכרו יהיה טמא לפי ששער לבן ומחיה מטמאין כתחלה לדברי הכל לפי מה שקדם ביאורו והלכה כחכמים.

יא בהרת כחצי גריס ואין בה כלום נולדה בהרת כחצי גריס ובה שתי שערות הרי זו להחליט מפני שאמרו אם בהרת קדמה לשער לבן טמא ואם שער לבן קדם לבהרת טהור ואם ספק טמא ורבי יהושע קהה:

קד אעלמתך אן אלשתי שערות חכמהמא אן יביצא פי נגע כגריס פלדלך יסגיר פי הדה אלפרצאת חתי ירי מא יחדת ממא יוגב פטור או החלט. וקד אנברך באלאצל פי דלך כלה והו קולה מפני שאמרו אם בהרת קדמה לשער לבן טמא. וקד אעלמנאך אן דליל דלך קולה והיא הפכה שער לבן חתי תבון אלבהרת הי אלתי אחאלת אלשתי שערות פאד ולם תחדת האתין אלשערתין אלא בעד כמאל בהרת כגריס פהו טמא. ושרה קהה נבא ען הדא אלראי ובעד ענה והו מן קול אלכתאב תקהינה שניו סמי האלה אלצרם בהדא אלאסם לכון אלאסנאן תנבו ען מצג אלשי ואלקרב מנה. וקאלוא מאי קהה קיהה וטיהר יעני בעד מן הדא אלראי ולג וטהר הדא אלספק. ואין הלכה כר' יהושע.

כבר הודעתיך[ב]) שדין השתי שערות הוא שיתלבנו בנגע כגריס ולזה יסגיר באלו הפנים עד שיראה מה שיולד ממה שיהייב פטור או החלט. וכבר הגיד לך השרש בזה כולו והוא אמרו מפני שאמרו אם בהרת קדמה לשער לבן טמא. וכבר הודעתיך[ג]) שהראייה לזה אמרו והיא הפכה שער לבן עד שתהא הבהרת היא אשר שינתה השתי שערות הנה הואיל ולא נולדו אלו השתי שערות אלא אחר שנשלמה הבהרת כגרים הוא טמא. ופירוש קהה קץ בזאת הדעת והרחיק ממנה והוא ממה שאמר הכתוב[ג]) תקהינה שניו ונקרא כן מה שיקרה לשינים לפי שהשינים יקוצו מלעוס הדבר ומלקרב אליו. ואמרו[ד]) מאי קיהה קיהה וטיהר רצה לומר הרחיק מזאת הדעת ועמד על דעתו וטיהר זה הספק. ואין הלכה כר' יהושע.

פרק חמישי.

א כל ספק נגעים טהור חוץ מזה ועוד אחר ואיזה זה מי שהיתה בו בהרת כגריס והסגירה בסוף שבוע והרי היא כסלע ספק שהיא ספק שאחרת באה תחתיה טמא:

חוץ מזה ישיר אלי אלספק אלמתקדם והו הל אלבהרת קדמה שער לבן או שער לבן קדם אלבהרת. והדא אלספק אלתאני אלדי דכר לאנא לו תחקקנא אן תלך אלבהרת אלתי כאנת כגריס ואדת חתי צארת כסלע היה

חוץ מזה רומז אל הספק הקודם והוא אם הבהרת קדמה לשער לבן או שער לבן קדם לבהרת. וזה הספק השני אשר זכר הוא שאילו התאמת לנו שואת הבהרת אשר היתה כגרים פשתה עד שהיתה כסלע

ב) מ"ו. ג) שם. ג) ירמיה ל"א ל'. ד) נידה י"ט א'.

כסלע לכאן טמא בפשיון ולו תחקקנא איצא אן תלך אלבהרת אלאולי קד זאלת והדה אלתי נרי אלאן הי אכרי אכבר מן תלך הדהת פי מוצעהא לכאן אלחכם אן תראה כתחלה כמא תקדם פי אלפרק אלדי קבל הדא פלמא וקע אלשך פהו טמא. פהדאן אלשכאן פקט תטמא בנגעים.

היה טמא בפשיון ואילו התאמת לנו גם כן שזאת הבהרת הראשונה כבר הלכה לה והבהרת אשר נראה עתה היא אחרת יותר גדולה מן הבהרת אשר במקומה נולדה היה הדין שתראה כתחלה כמו שקדם בפרק אשר לפני זה הנה אחר שנפל הספק הוא טמא. אלו הם השני ספקות לבדן אשר יטמאו בנגעים.

ב החליטו בשער לבן הלך שער לבן וחזר שער לבן וכן במחיה ובפשיון בתחלה בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטור הרי הוא כמות שהיה. החליטו במחיה והלכה חמחיה וחזרה המחיה וכן בשער לבן ובפשיון בתחלה בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר חפטור הרי הוא כמות שהיה. החליטו בפשיון הלך הפשיון וחזר הפשיון וכן בשער לבן בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטור הרי הוא כמות שהיה:

אלאצל אלדי יכבך בה אן אלמצורע אדא הוחלט באחד סימני טומאה וזאל דלך אלסימן אלדי הוחלט בו ורגע סימן טומאה אחר פהו טמא כאלדי כאן אד וסימן טומאה באקיא פיה ולא יטהר התי תרתפע סימני טומאה כלהא לקולה תעאלי ונרפא נגע הצרעת מן הצרוע. וגיז ספרא ונרפא שהלך לו נגעו נגע שהלך לו שער לבן הצרעת שהלכה לה המחיה. פקאל אנה אדא החליטו בשער לבן והלך שער לבן וחזר שער לבן אחר או הלך שער לבן נמלה ואחדה ונולדה בו מחיה או הלך שער לבן ראסא ונולד לו פשיון והדא הו מעני קולה וכן במחיה ובפשיון פלא פרק בין כון דלך אלהחלט אלדי החליט בשער לבן כאן בתחלה או בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני או כאן לאחר הפטור מנד הוחלט פהו טמא טאל מא תוגר פיה עלאמה טומאה והו קולה הרי הוא כמות שהיה. וכדלך אן כאן החליטו במחיה ועדמת תלך אלמחיה וחרתת בער דלך מחיה אחרת או עדמת אלמחיה ראסא וחדת פשיון או שער לבן פהו טמא כמות שהיה סוי כאן אלהחלט בתלך אלמחיה בתחלה או בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני

השרש אשר ילמרך הוא שהמצורע אם הוחלט באחד מסימני טומאה והלך לו זה הסימן אשר הוחלט בו וחזר סימן טומאה אחר הוא טמא כמו שהיה הואיל ונשאר בו סימן טומאה ולא יטהר עד שהוסרו סימני טומאה כולם לאמרו יתברך[ה]) ונרפא נגע הצרעת מן הצרוע. ולשון סיפרא[ג]) ונרפא שהלך לו נגעו נגע שהלך לו שער לבן הצרעת שהלכה לה המחיה. ואמר שאם החליטו בשער לבן והלך שער לבן וחזר שער לבן אחר או הלך שער לבן לגמרי ונולדה בו מחיה או הלך שער לבן לגמרי ונולד לו פשיון וזהו ענין אמרו וכן במחיה ובפשיון אין חילוק בין שהיה זה ההחלט אשר החליט בשער לבן אשר היה בתחילה או בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני או לאחר הפטור משהוחלט הוא טמא כל זמן שימצא בו סימן טומאה והוא אמרו הרי הוא כמות שהיה. וכמו זה אם כבר החליטו במחיה ונעדרה זאת המחיה ונולדה אחר זה מחיה אחרת או נעדרה המחיה לגמרי וגולד פסיון או שער לבן הוא טמא כמות שהיה בין שהיה ההחלט בזאת המחיה בתחלה או בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני או אחר

או

הפטור

ה) ויקרא י"ד ג'. ג) מצורע פ' א' ו' (ע' ב').

או לאחר הפטור. וכדלך אדא החליטו בפשיון אלדי לא ימכן דלך גיר בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני או לאחר הפטור תם זאל דלך אלפשיון וחדת פשיון אחר או זאל אלפשיון גמלה וחדת שער לבן פהו טמא. ולם יקל פי הדא אלקסם אדא זאל אלפשיון וחדתת אלמחיה לאן לים מתי זאל אלפשיון וחדתת אלמחיה בתוך האום יכון טמא לאן קד ימכן בזואל אלפשיון והדות אלמחיה אן יתמעט הנגע מכנרים פי כון טאהר עלי מא יבין פי אלפרק אלדי בער הדא.

הפטור. וכן אם החליטו בפשיון וזה אי אפשר כי אם בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני או לאחר הפטור ואחר זה הלך זה הפשיון ונולד פשיון אחר או הלך הפשיון לגמרי ונולד שער לבן הוא טמא. ולא אמר בזה החלק אם הלך הפשיון ונולדה המחיה מפני שאם הלך הפשיון ונולדה המחיה בתוך האום אינו טמא לפי שלפעמים אפשר שכאשר הלך הפשיון ונולדה המחיה יתמעט הנגע מכנרים ויהיה טהור לפי מה שיתבאר בפרק אשר אחר זה[ה]).

ג שער פקודה עקביה בן מהללאל מטמא וחכמים מטהרין אי זה הוא שער פקודה מי שהיתה בו בהרת ובה שער לבן הלכה הבהרת והניחה לשער לבן במקומו וחזרה עקביה בן מהללאל מטמא וחכמים מטהרין. אמר רבי עקיבה מודה אני בזה שהוא טהור אי זה הוא שער פקודה מי שהיתה בו בהרת כגרים ובה שתי שערות וחלך הימנה כחצי גרים ונתיח שער לבן במקום הבהרת וחזר אמרו לו כשם שבטלו את דברי עקביה אף דבריך אינן קיימין:

קד אעלמתך אלאצל פי דלך והו קולה תעאלי והיא הפכה שער לבן שהפכתו הבהרת. פיקול עקביה בן מהללאל אן אלגרץ אן יחיל הדא אלשער אלאבין נוע אלבהרת פמנד אחאלתה בהרת וואלת ונאת תאניה פהו טמא לאן הדא אלשער אלאבין אלדי פי הדה אלבהרת בהרת איצא כאנת אחאלתה. ואלחכמים יקולון אן אלגרץ אן יחיל הדא אלשער אלאבין שין אלבהרת והדי תכון הדה אלבהרת בעינהא הי אלתי אחאלתה לא גירהא. והו קולהם פי ספרא והיא הפכה שהפכתו היא לא שהפכתו חברתה. ור' עקיבה יאכד מן אלמדהבין כמא תראה. ואנמא תסמי הדא שער פקודה עלי טריק אלמתאל כאן אלבהרת הפקידה אותו במקומו והלכה לה עד שתחזור ותמצא אותו. והלכה כחכמים.

כבר הודעתיך[ג]) השרש בזה והוא אמרו יתברך[ג]) והיא הפכה שער לבן שהפכתו הבהרת. ואמר עקביה בן מהללאל שכון בזה שמין הבהרת ישנה זה השער לבן ומששינתה אותו הבהרת והלכה לה וחזרה שנית הוא טמא לפי שזה השער לבן אשר בזאת הבהרת נשתנה גם כן בבהרת. וחכמים אומרים שכון שזה השער לבן נשתנה בזאת הבהרת באופן שתהיה זאת הבהרת בעצמה היא ששינתה אותו לא אחרת. והוא אמרם בספרא[ד]) והיא הפכה שהפכתו היא ולא שהפכתו חבירתה. ור' עקיבה אוחז משתי הדיעות כמו שתראה. ולא יקרא זה השער שער פקודה אלא על דרך משל באילו הבהרת הפקידה אתו במקומו והלכה לה עד שתחזור ותמצא אותו. והלכה כחכמים.

ד כל ספק נגעים בתחלה טהור עד שלא נזקק לטומאת משנזקק לטומאה ספקו טמא כיצד שנים שבאו אצל כהן בזה בהרת כגרים ובזה כסלע בסוף שבוע בזה

כסלע

ה) מ"ב. ג) פ"ד מ"ו. ד) ויקרא י"ג י. ד) תזריע פ"ג ג' (ס"ב ד').

כסלע ובזה כסלע ואינו יודע באיזה מהן פשה בין באיש אחד בין בשני אנשים טהור רבי עקיבא אומר באיש אחד טמא ובשני אנשים טהור:

אן כאנת הדה אלבהרת אלתי וקע פיהא אלשך בעור הבשר ווקע הדא אלשך בסוף שבוע ראשון פאלאתנין מוסגרין צרורה לאן אלדי כאנת פיה כסלע ובקית כסלע יהתאג הסגר שבוע שני לאן העומר בראשון יסגיר בשני כמא נא אלנין והסגירו שבעת ימים שנית. ואן כאן וקע הדא אלשך בסוף שבוע שני פחינית יכונאן שניהם טהורים כמא נין אלכתאב פי עומר בשני וטיהרו הכהן. לכן קאל הנא שניהם טהורים ולו פי שבוע ראשון אלדי כל ואחד מנהמא טמא ממה נפשך לאנה אמא מוסגר או מוחלט כמא בינא ועלה דלך כונה לא יחקק הל הדא אלנגע אלדי פי הדא להסגיר או להחליט. וכדלך לו כאנת אלשתי בהרות באיש אחר אלדי הו איצא טמא ממה נפשך אד ולא יחקק אלנגע אלדי יחכם עליה באלטומאה מן אגלה פהו טהור לקולה וטמא אותו והדא אלצמיר ראגע אלי אלנגע והו קולהם את הודאי מטמא ואינו מטמא את הספק. ור' עקיבה יקול מכל מקום קד פשה הנגע. ואין הלכה כר' עקיבה.

אם היתה זאת הבהרת אשר נפל בה הספק בעור הבשר ונפל זה הספק בסוף שבוע ראשון שניהם מוסגרין בהכרח מפני שהאיש אשר היתה בו כסלע ונשארה כסלע צריך הסגר שבוע שני לפי שהעומר בראשון יסגיר בשני כמו שבא הכתוב[ב] והסגירו שבעת ימים שנית. ואם נפל זה הספק בסוף שבוע שני אז יהיו שניהם טהורים כמו שאמר הכתוב בהעומר בשני[ג] וטהרו הכהן. אבל אמר כאן שניהם טהורים אפילו בשבוע ראשון אשר בו כל אחד מהם טמא ממה נפשך מפני שהוא או מוסגר או מוחלט כמו שביארנו וטעם זה לפי שלא התאמת אם זה הנגע אשר בזה[ד] להסגיר או להחליט. וכן אילו היו השתי בהרות באיש אחד אשר הוא טמא גם כן ממה נפשך הוא טהור הואיל ולא התאמת הנגע אשר בעבורו ידון עליו בטומאה לאמרו[ה] וטימא אותו וזה הכינוי שב אל הנגע והוא אמרם[ו] את הודאי מטמא ואינו מטמא את הספק. ור' עקיבה אומר מכל מקום כבר פשה הנגע. ואין הלכה כר' עקיבה.

ה משנזקק לטומאה ספקו טמא כיצד שנים שבאו אצל כהן בזה בהרת כגריס ובזה כסלע בסוף שבוע בזה כסלע ועור ובזה כסלע ועור שניהן טמאין אף על פי שחזרו להיות כסלע וכסלע שניהן טמאין עד שיחזרו לחיות כגריס זה הוא שאמרו משנזקק לטומאה ספקו טמא:

מעלום אן אדא ואל אלפשיון אלדי הוחלט בו פאנה טהור. פלמא הוחלטו שניהם בפשיון אלדי תבת פיהמא נמיעא ובעד דלך רגע בזה כסלע ובזה כסלע לו תחקקנא אלדי כאנת אולא בהרתו כסלע לכאן טהור לאן הלך הפשיון פלמא וקע אלשך שניהם טמאים אד וקד הוחלטו ולים באלשך יכרג מן חוקתו והו קולהם וטהרו את הודאי הוא מטהר ואינו מטהר

ידוע שאם הלך לו הפסיון אשר הוחלט בו הוא טהור. ואם הוחלטו שניהם בפשיון הקבוע בכל אחד משניהם ואחר זה חזר בזה כסלע ובזה כסלע אילו התאמת לנו מי הוא זה אשר בתחלה היתה בהרתו כסלע היה טהור מפני שהלך הפשיון ואחר שנפל הספק שניהם טמאים אד וקד הוחלטו הוחלטו ואין אדם יוצא בספק מחזקתו והוא אמרם[ו] וטהרו הודאי הוא מטהר ואינו מטהר

את

ב) ויקרא י"ג ה'. ג) שם י"ג ו'. ד) ר"ל מי הוא המוסגר או המוחלט. ה) שם י"ג ג'. ו) ספרא תזריע פ"ד ה' (ס"ד ד'). ז) שם פ"ד ט' (ס"ד ד').

את הספק. פאד̇א רג̇ע בזה כגרים ובזה כגרים פקד צח בודאי אן הלך הפשיון משניהם אלד̇י בו הוחלטו פלד̇לך שניהם טהורים.

מטהר את הספק. ואם חזר בזה כגרים ובזה כגרים הרי נראה בודאי שהלך הפשיון משניהם אשר בו הוחלטו ולזה שניהם טהורים.

פרק ששי.

א גופה של בהרת כגרים הקלקי מרובע מקום הגרים תשע עדשות מקום עדשה ארבע שערות נמצאו שלשים ושש שערות:

גרים נצף חבה̈ פול. וקלקי מנסוב אלי מוצ̇ע כאן פול ד̇לך אלמוצ̇ע כביר ומאיל נחו אלתרביע. ת̇ם אשתרט ובין אנה חתי יכון אלנגע מרובע אד̇א כ̇אן מצומצם עלי הד̇א אלקדר וחיניד̇ ינג̇ם אמא אד̇א זאד עלי מקדאר הד̇א אלמרבע פהו ינג̇ם עלי אי שכל כאן. וכד̇לך אלמחיה אלתי שעורה כעדשה ובשרט אן תכון מרבעה̈ איצ̇א כמא ד̇כרנא. וקד בינת אלתוספתא ד̇לך פי מואצ̇ע פאנא אנמא נשתרט פיהא אלתרביע אד̇א כאנת כעדשה מצומצמת חתי תכון אלעדשה פיהא מת̇ל דאירה̈ פי מרבע תמאס̈ אצ̇לאעה מחיט תלך אלדאירה̈ אמא אד̇א זאדת אלמחיה עלי הד̇א אלמקדאר חתי יכון מרבע כעדשה יסתגרק פי דאכ̇להא פהי תנג̇ם עלי אי שכל כאנת פאחפט̇ הד̇ה אלאצול. וקאל תעאלי פי אלשאת והיא הפכה שער לבן ומחית בשר חי בשאת וקאלוא פי ספרא יכול לא תהא טמאה עד שיהא בה שער לבן ומחיה תלמוד לומר צרעת נושנת היא היא טמאה אינה צריכה דבר אחר לסעדה. פצח אנהא תטמא באחדהמא כמא תקדם מראת ואנמא קאל בשר חי ושער לבן ליעטינא אלמקדאר אנהא לא תכון נגע חתי יכון פיהא כדי לקבל שער לבן ומחיה. וקד קלנא אן אקל אלג̇מע את̇נין פקולה שער לבן אקל מא יכון שערתין ומנד̇ קאל בשר חי ושער לבן ולם יקל פי אלבשר חי מקדאר פיחתאג̇ אן יכון אלבשר חי קדר מנבת שערתין. פלקד כאן יקאל עלי הד̇א אן ערץ̇

אלנגע

גרים חצי גרעין פול. וקלקי מיוחס אל מקום והיה פול זה המקום גדול ונוטה אל הרבוע. אחר זה התנה וביאר שמה שצריך שיהיה הנגע מרובע זהו אם היה זה השיעור מצומצם ואז יטמא אבל אם היה זה הנגע יותר משיעור זה המרובע יטמא על איזה תמונה שיהיה. וכן המחיה אשר שיעורה כעדשה ובתנאי שתהיה מרובעת היא גם כן כמו שזכרנו. וכבר ביארה זאת התוספתא בכמה מקומות[ח] ואנחנו לא נתנה במחיה הרבוע אלא אם היתה כעדשה מצומצמת עד שתהיה העדשה בבהרת כמו עגול ברבוע אשר צלעותיו נוגעות בהקיף זה העגול אבל אם היתה המחיה יותר מזה השיעור עד שיכנס הרבוע כעדשה בתוך העגול תטמא על איזו תמונה שתהיה ושמור אלו השרשים. ואמר יתברך בשאת[ג] והיא הפכה שער לבן ומחית בשר חי בשאת ואמרו בסיפרא[ג] יכול לא תהא טמאה עד שיהא בה שער לבן ומחיה תלמוד לומר[ד] צרעת נושנת היא היא טמאה אינה צריכה דבר אחר לסעדה. הנה ברור שהיא תטמא באחד משניהם כמו שקדם כמה פעמים ולא אמר בשר חי ושער לבן אלא ליתן לנו השיעור שהשאת לא תהיה נגע עד שיהא בה כדי לקבל שער לבן ומחיה[ה]. וכבר אמרנו[ו] שמיעוט רבים שנים הנה אמרו שער לבן הפחות מה שיהיה שתי שערות ומשאמר[ז] בשר חי ושער לבן ולא נתן שיעור בבשר חי יצטרך שיהיה הבשר החי שיעור צמיחת שתי שערות. אכן לפי זה היינו יכולים

לומר

ח) לא מצאתי אלו המקומות. ג) ויקרא י״ג י׳. ג) תזריע פ״ג ה׳ (ס״ב ד׳). ד) ויקרא י״ג י״א. ה) שם. ו) פ״ד ד׳. ז) ספרא תזריע פ״ג ד׳ (ס״ב ד׳).

אלנגע יכון מנבת ארבע שעראת לימכן פיה בשר חי פי מנבת שערתין ושער לבן פי אלשערתין אלבאקיה לבן לקולה בשר חי בשאת לום אן יכון אלבשר חי מתוסט פי אלנגע לא מן נגבה עלי מא בינא אן אלמחיה אנמא הי עלאמה טומאה אדא כאנת מבוצרת בתוך הנגע לא אן תכון מן הצד פיכון עלי הדא ערך אלנגע מנבת סת שעראת התי ימכן אן יכון פי וסטהא מחיה מנבת שערתין ויבקי מנבת שערתין ען ימין אלמחיה ושערתין ען שמאלהא. פאדא כאן אלנגע מרבע כאן מקדארה מנבת סת ותלאתין שערה והי כגרים הקלקי לאנה ערך סת פי טול סת ויכון איצא פיה טול תלת עדסאת פי ערך תלת עדסאת לאן אלעדשה טולהא מנבת שערתין וערצהא מנבת שערתין אעני אלמרבע אלמחיט באלעדשה אלדי הו שיעור המחיה כמא תקדם. ונמלה אקול לך אן אלשעור הלכה למשה מסיני והדה אסנאדאת ותלויהאת לוה בהא אלגץ וקד כררנא הדא אלאצל מראת. וקד אעלמתך אן קלנא צרעת צרעת לגזרה שוה לאן כל נגע צרעת לא יכון מקדארה אקל מן הדא והו קולהם בנין אב לכל הצרעות שיהוא כגרים.

לומר שרוחב הנגע יהיה מקום צמיחת ארבע שערות עד שיהיה אפשר בו בשר חי במקום צמיחת שתי שערות ושער לבן בשתי שערות הנשארות אבל לאמרו בשר חי בשאת צריך שיהיה הבשר חי באמצע הנגע ולא מצדו לפי מה שבארנו שהמחיה אינה סימן טומאה אלא אם היתה מבוצרת בתוך הנגע ולא שתהיה מן הצד ואם הדבר כן יהיה רוחב הנגע מקום צמיחת שש שערות עד שיהיה אפשר שהמחיה תהיה באמצע במקום צמיחת שתי שערות וישאר מקום שתי שערות מימין המחיה ושתי שערות משמאלה. ואחר שהנגע מרובע יהיה שיעורו מקום צמיחת ששה ושלשים שערות והוא כגרים הקלקי מפני שזה רוחב ששה באורך ששה ויהיה גם כן בו אורך שלש עדשות ברוחב שלש עדשות מפני שאורך העדשה הוא מקום צמיחת שתי שערות ורחבה מקום צמיחת שתי שערות רצה לומר המרובע המקיף את העדשה שהוא שיעור המחיה כמו שקדם. וכלל אומר לך שהשיעור הלכה למשה מסיני[ה] ואלו [השיעורים] הם אסמכתות ורמיזות אשר רמז אליהן הכתוב וכבר חזרנו על זה השורש כמה פעמים. וכבר הודעתיך שאמרנו[ג] צרעת צרעת לגזרה שוה לפי שכל נגע צרעת לא יהיה שיעורו פחות מזה והוא אמרם[ג] בנין אב לכל הצרעות שיהוא כגרים.

ב בהרת כגרים וכה מחיה כעדשה רבת המחיה טמאה נתמעטה טהורה: חבהרת טמאה נתמעטה טהורה רבת

הדא בין עלי אלאצלין אללדין קדמנא והמא אן אלבהרת אנמא תטמא אדא כאנת כגרים פמא זאד ואלמחיה כעדשה פמא זאד, פאדא נתמעטה המחיה מכעדשה פקד טהר לאן זאל סימן אלטומאה. וכדלך אדא רבת המחיה טהור לאן אלבהרת נתמעטה מכגרים לאן כדלך פרץ אלבהרת כגרים מצומצם ולדלך לא תנגס אלא בכעדשה מצומצמת.

זה מבואר על השני שרשים אשר הקדמנו והם שלא תטמא הבהרת אלא אם היתה כגרים ולמעלה והמחיה כעדשה ולמעלה. ואם נתמעטה המחיה מכעדשה כבר טהר לפי שהלך סימן הטומאה. וכן אם רבת המחיה טהור[ד] לפי שהבהרת נתמעטה מכגרים מפני שהדין היה בבהרת כגרים מצומצם ולזה לא תטמא אלא בכעדשה מצומצמת.

בהרת

ה) עירובין ד׳ א׳. ג) כן הוא בשני כ״י. ג) ספרא תזריע פ׳ ג׳ א׳ (ס״ג א). ד) עיין תוי״ט.

ג בהרת כגרים ובה מחיה פחותה מכעדשה רבת הבהרת טמאה נתמעטה טהורה רבת המחיה טמאה נתמעטה רבי מאיר מטמא וחכמים מטהרים שאין הנגע פושה לתוכה:

אדא רבת הבהרת פחי טמאה מן טריק אלפשיון. ואדא נתמעטה המחיה יעתקד ר׳ מאיר אן דלך איצא פשיון לאן אלבהרת קד אמתדת פי בשר חי אלדי כאן דאבלהא. ואלחכמים יקולון אן אלפשיון אנמא יכון חוץ לנגע לא אן יפשה לתוך המחיה שבתוכו. ודליל דלך קולה נגע הנתק הקיש נגע לנתק מה נתק אינו פושה לתוכו כמא סיבין אף הנגע אינו פושה לתוכו. וקולה רבת המחיה טמאה הו אן תציר כעדשה פקט אמא אן זאדת עלי דלך פהי טהורה כמא תקדם פי אלהלכה אלתי קבל הדה. והלכה כחכמים.

אם רבת הבהרת טמאה מחמת הפשיון. ואם נתמעטה המחיה ר׳ מאיר סובר שזה גם כן פשיון לפי שהבהרת כבר נתפשטה בבשר חי שנכנסה בו וחכמים אומרים שהפשיון לא יהיה אלא חוץ לנגע לא שיפשה לתוך המחיה שבתוכו. וראיית זה אמרו[ב]) נגע הנתק הקיש נגע לנתק מה נתק אינו פושה לתוכו כמו שיתבאר אף הנגע אינו פושה לתוכו. ואמרו רבת המחיה טמאה הוא שנעשית כעדשה לבד אבל אם היא יותר מזה היא טהורה כמו שקדם בהלכה אשר לפני זאת. והלכה כחכמים.

ד בהרת יתרה מכגרים ובה מחיה יתרה מכעדשה רבו או שנתמעטו טמאין ובלבד שלא יתמעטו מכשעור:

שלא יתמעטו מכשיעור אן לא תציר אלבהרת אקל מכגרים ולא תציר אלמחיה אקל מכעדשה. וחצל הדא אלמעני אלדי אבינה לך אלאן ודלך אן אדא כאנת בהרת גדולה אעני יתירה מכגרים ובתוכה מחיה גדולה אן כאנת זיאדה אלבהרת עלי אלמחיה קדר מנבת שתי שערות מן כל נהה פמא זאד פהי טמאה ואן כאן אקל מן דלך פהי טהורה לאן אלבהרת נתמעטה במחיה עלי מא תקדם. והדא בין אדא פהמת כל מא בינאה פי הדא אלפרק.

שלא יתמעטו מכשיעור שלא תהיה הבהרת פחותה מכגרים ולא תהיה המחיה פחותה מכעדשה. והבן זה הענין אשר אבאר לך עתה וזה שאם היתה בהרת גדולה רצוני לומר יתרה מכגרים ובתוכה מחיה גדולה ואם היה יתרון הבהרת על המחיה בשיעור מקום צמיחת שתי שערות מכל צד או יותר מזה היא טמאה ואם היה פחות מזה היא טהורה לפי שהבהרת נתמעטה במחיה לפי מה שקדם. וזה מבואר אם הבנת כל מה שאמרנו בזה הפרק.

ה בהרת כגרים ומחיה כעדשה מקפחה וחוץ למחיה בהרת הפנימית להסגיר והחיצונה להחליט. אמר רבי יוסי אין המחיה סימן טומאה לחיצונה שהבהרת לחוכה נתמעטה והלכה לה. רבן גמליאל אומר אם מבפנים היא כלת סימן פשיון לפנימית והחיצונה טהורה ואם מבחוץ החיצונה [טהורה והפנימית להסגיר. רבי עקיבה אומר בין כך ובין כך טהורה:

הדא אלנוע אלדי יתפקה פיה הו אן תכון בהרת פי דאבלהא בשר חי ופי דאבל אלבשר חי בהרת תאניה עלי הדה אלצורה

זה המין שהוא עוסק בדינו הוא שיהיה בתוך בהרת בשר חי ובתוך הבשר חי בהרת שנייה על זאת הצורה 48. הנה מפני שיש

פלכון

בשר

ב) ויקרא י״ג ל״א ספרא תזריע פ״ח ד׳ (ס״ה ד׳).

פלכון בשר חי פי דאפל בהרת החיצונה צאר מוחלט בחיצונה אמא בהרת הפנימית פהו מוסגר מן אנלהא חתי ירי הל יחדת פיהא סימן טומאה פיכון טמא או תבקי עלי האלהא פיכון פטור מן תלך אלבהרת. ור׳ יוסי יקול אן הדה אלמחיה אלתי עלי הדה אלצפה ליסת מחיה אד ופי דאפל תלך אלמחיה בהרת ולים תכון אלמחיה עלאמה טומאה חתי תכון כלהא בשר חי ולא יכון פי דאפלהא שי. תם קאל פאן עדם אלבשר חי אלהאנז בין אלשתי בהרות וצארת בהרת אחת יקול רבן גמליאל ינטר אן כאן בהרת הפנימית חי אלתי אנתשרת פיה פהו טמא בפנימית לאנהא פשתה בעור והחיצונה טהורה לאן הלכה המחיה או נתמעטה מכשיעור אן בקי מנהא אקל מן ערץ שתי שערות. ואן כאנת בהרת החיצונה חי אלתי אנתשרת פי בשר חי אלדי דאפלהא ומיעטה המחיה או עדמתהא באלנמלה פאלחיצונה טהורה אן אלפשיון לא יכון למחיה שבתוך הנגע כמא תקדם קולהם שאין הנגע פושה לתוכה. ור׳ עקיבה יקול כמא לא נחסב דלך אלפשיון למחיה שבתוכה ולדלך החיצונה טהורה כדלך לא נחסבה פשיון למחיה שבתוך הברתה פלדלך אדא אמתדת אלפנימית למחיה שבתוך הבהרת החיצונה אינו פשיון. ואין הלכה כר׳ יוסי והלכה כר׳ עקיבה.

בשר חי בתוך בהרת החיצונה יהיה מוחלט בחיצונה אבל בעבור הבהרת הפנימית הוא מוסגר עד שיראה אם יולד בו סימן טומאה ויהיה טמא או תשאר כמו שהיתה ויהיה פטור מזאת הבהרת. ור׳ יוסי אומר שזאת המחיה אשר על זאת הצורה איננה מחיה הואיל ובתוך זאת המחיה בהרת והמחיה איננה סימן טומאה עד שתהיה כולה בשר חי ולא יהיה בתוכה כלום. אחר זה אמר ואם נעדר הבשר חי המפטיק בין השתי בהרות ונהיו לבהרת אחת רבן גמליאל אומר יראה אם היתה הבהרת הפנימית אשר רבתה בו הוא טמא בפנימית מפני שהיא פשתה בעור והחיצונה טהורה לפי שהלכה המחיה או נתמעטה מכשיעור אם נשאר ממנה פחות מרוחב שתי שערות. ואם היתה בהרת החיצונה אשר רבתה בבשר חי אשר בתוכה ומיעטה המחיה או כילתה אותה כולה החיצונה טהורה שהפשיון לא יהיה במחיה שבתוך הנגע כמו שקדם אמרו ב) שאין הנגע פושה לתוכה. ור׳ עקיבה אומר כמו שלא נחשוב זה הפסיון למחיה שבתוכה ולזה החיצונה טהורה כמו כן לא נחשבהו פשיון למחיה שבתוך חבירתה ולזה אם נתפשטה הפנימית אל המחיה שבתוך הבהרת החיצונה אינו פשיון. ואין הלכה כר׳ יוסי והלכה כר׳ עקיבה.

ו אמר רבי שמעון אימתי בזמן שהיא בערשה מובאת היתה יתרה מבערשה המותר סימן פשיון לפנימית והחיצונה טמאה היה בו בחק פחות מבערשה סימן פשיון לפנימית ואין סימן פשיון לחיצונה:

כערשה מובאת מענאה תחריר אלמקדאר מתל קולהם פי אלתלמוד מצומצם כאנה קד אבד כערשה סוי וגיב וגעל הנאך. ואין הלכה כר׳ שמעון אלא לא פשיון פי אללחם אלדי בין אלשתי בהרות עלי אלצורה אלמתקדמה בונה ולו כאן דלך אללחם דא ערץ כביר. פאן כאן דלך אלשי אלפאצל בין אלשתי בהרות בוהק פחות מכערשה

כערשה מובאת ענינו ששיעורו מכוון הוא כמו שיאמרו בתלמוד מצומצם כאילו כבר לקח דבר השוה לכערשה והביאו ושם אותו שם. ואין הלכה כר׳ שמעון אלא אין פסיון כלל בבשר אשר בין השתי בהרות על הצורה הקודמת אף על פי שרוחב זה הבשר גדול. ואם היה זה הדבר המפסיק בין שתי הבהרות בוהק פחות

פאן

מכערשה

ב) ט״ג.

פאן אלפנימית אן אמתדת פיה ורגע דלך אלבוהק לון מן ארבע מראות פהו פשיון לאן אלבהרת פושה לבוהק. ולא יגלטך קולהם פי ספרא צרעת היא פרט לשפסת לבוהק לאן מעני הדא אלקול אן יכון אלפשיון לון אלבוהק וגמיע אלקול אלמקול הנאך ידל עלי דלך. וארגע אלי תמאם שרח אלהלכה אמא אלהיצונה פאנהא לא תפשה לדאכלהא. ואשתראטה בפחות מכעדשה לאנה אן כאן כעדשה פהו מחיה לאן קד תקדם לך אן אלמחיה מטמא בכל מראה.

וכעדשה אם נתפשטה הפנימית בו וחזר מראה זה הבוהק להיות מן ארבע מראות הנה הוא פשיון לפי שהבהרת פושה לבוהק. ולא תטעה באמרם בסיפרא צרעת היא פרט לשפשת לבוהק מפני שענין זה המאמר הוא שיהיה הפשיון במראה הבוהק וכל מה שנאמר שם יורה על זה. ואשוב להשלים ביאור זאת ההלכה אבל החיצונה לא תפשה לתוכה. והתנה בפחות מכעדשה מפני שאם היה הבוהק כעדשה הוא מחיה לפי שכבר קדם לך שהמחיה מטמאה בכל מראה.

ז עשרים וארבעה ראשי אברים באדם שאינן מיטמאין משום מחיה ראשי אצבעות ידים ורגלים וראשי אזנים וראש החוטם וראש הגויה וראשי הדדים שבאשה. רבי יהודה אומר אף של איש רבי אלעזר אומר אף היבולת והדלדולין אינן מיטמאין משום מחיה:

קאל אללה פי אלנגעים וראהו הכהן וטמא אותו וגא אלנקל וראהו עד שיהא רואהו כאחת שאם היה בראש חוטמו ושופע הֵלך והֵלך בראש אצבעו ושופע הלך והלך אינו טמא מכאן אמרו עשרים וארבעה ראשי אברים אינם מיטמאין משום מחיה. ומעני הדא אלקול אן אלנגע יחתאג אן יכון פי סטה ואחד התי יעם אלכהן גמיעה בנשרה ואחדה פאדא כאן אלנגע פי אחד הדה אלאטראף ומחיה פי טרף אלעצו פאנה ינקסם פי סטחין לכון הדה אלאטראף נחו אלדור פלדלך אן כאן נגע פי אחד הדה אלאעצא ומחיה פי טרפה פאנה לא ינגם ועלי אן אלמחיה בתוך הנגע או ולים ירי אלנגע בגמלתה מע אלמחיה פי סטה ואחד. ויבולת אלתואליל. ודלדולין אללחם אלמתדלי מתל אלאוראם אלרטובה ואלנאנג. וראש הגויה ראם אלאהליל. והו יעד ראשי אזנים בואחד וכדלך ראשי הדדין. ואין הלכה כר' יהודה ולא כר' אלעזר.

אמר השם בנגעים[ס]) וראהו הכהן וטמא אתו ובאה הקבלה[ג]) וראהו עד שיהא רואהו כאחת שאם היה בראש חוטמו ושופע הילך והילך בראש אצבעו ושופע הילך והילך אינו טמא מכאן אמרו עשרים וארבעה ראשי אברים אינם מיטמאין משום מחיה. וענין זה המאמר שהנגע יצטרך שיהיה בשטה אחד עד שיכלול הכהן כולו בראייה אחת ואם היה הנגע באחד מאלו ראשי אברים ומחיה בקצה האבר הנגע נחלק בשני שטחים מפני שאלו הקצוות קרובים לענגל ולזה אם היה נגע באחד מאלו האברים ומחיה בראשו לא יטמא אף על פי שהמחיה בתוך הנגע לפי שהנגע אינו נראה בכללו עם המחיה בשטה אחד. ויבולת היא היבלת. ודלדולין הבשר המדולדל כמו המורסות הרכות והזפק. ראש הגויה ראש האמה. ומונה ראשי אזנים כאחד וכמו זה ראשי הדדים. ואין הלכה כר' יהודה ולא כר' אלעזר.

ח אלו מקומות באדם שאינן מיטמאין בבהרת תוך העין ותוך האזן ותוך החוטם ותוך הפה והקמטים והקמטין שבצואר תחת הדד ובית השחי כף הרגל והצפורן הראש והזקן

ס) ויקרא י"ג מ"ג. ג) ספרא תזריע פ' ב' ה' (ס' ד').

והזקן השחין והמכוה והקרח המורדין אינן מיטמאין בנגעים ואינן מצטרפין בנגעים ואין הנגע פושה לתוכן ואינן מיטמאין משום מחיה ואינן מעכבין את ההיפך כלו לבן. חזר הראש והזקן ונקרחו והשחין והמכוה והקרח ונעשו צרבת הרי אלו מיטמאין בנגעים ואינן מצטרפין בנגעים ואין הנגע פושה לתוכן ואינן מיטמאין משום מחיה אבל מעכבין את ההופך כולו לבן. הראש והזקן עד שלא העלו שער והדלדלון שבראש ושבזקן נידונים כעור הבשר:

קאל אללה פי מראות נגעי עור בשר אעני אלבהרת ומא דונהא והיה בעור בשרם פלדלך לא תכון תוך העין ותוך האוזן ותוך הפה ותוך החוטם ובקמטים והי טיאת אללהם ואלרפאג וכדלך פי טיאת להם אלענק ולא פי בית השחי והי אלאבאט וכף הרגל והו קאע אלרגל ואלאטפאר לאן הדה כלהא ליסת עור טאהר ללעין וכדלך אלראס ואלדקן לא תנתגס בנגעי עור בשר. ונין ספרא יכול תהא הבהרת מטמא בראש ובזקן תלמוד לומר נתק הוא צרעת הראש או הזקן הוא אין לראש ולזקן טומאה אלא מטומאת נתקים בלבד והי אנתתאף אלשער אלטביעי ונבאת שער אצהב הנאך כמא סיבין פי מוצעה. ושחין הו אלגרה בכל מא יגרה כאלחגר ואלעוד ואלחריד וגיר דלך. ומכוה גרה באלנאר או בשי קד חמי באלנאר כאלחגר אלחאמי ואלחריד אלמחמי ונחוהמא. וקרח אלגרה אלכאין מן אגלאט מחתרקה מלתהבה פי אלגסם כאלאוראם ואלבראנאת אלתי תברק אלגלד ותסלכה והו מן קולה כי איש קרחתם באפי יעני אלהבתמוהא. ויקולון ללעצו אלמעתל מורד וקאלוא עין שמרדה ומעני קולה הנא המורדין אן תכון הדה אלגראה טריה לם יאכד להמהא פי אלתצלב ואלאנדמאל בל יכון להם טרי מתי למס אלם ולדלך אסתעיר לה אסם מורד אנה יסר מן אללמס ולא יגיב אליה פלים הו עור והו קולהם את כל עור הנגע עור הראוי לקבל נגע פרט לשחין המורד ולמכוה המורדת ולקרח המורד. וקולה אין מצטרפין בנגעים יעני אדא כאן בעצה פי עור הבשר ובעצה פי אמר השם במראות נגעי עור בשר רוצה לומר בבהרת ובמה שלמטה ממנה ה) והיה בעור בשרם ולזה לא יהיו בתוך העין ובתוך האוזן ובתוך הפה ובתוך החוטם ובקמטים והם קמטי הבשר וגומות הגוף וכן בקמטי בשר הצואר ולא בבית השחי והם האצילים ובכף הרגל והוא תחתית הרגל והצפרנים לפי שאלו כולם אינם עור הנראה לעינים וכמו זה הראש והזקן לא יטמאו בנגעי עור בשר. ולשון ספרא ז) יכול תהא הבהרת מטמא בראש ובזקן תלמוד לומר נתק הוא צרעת הראש או הזקן הוא אין לראש ולזקן טומאה אלא מטומאת נתקים בלבד והיא שניתק השער השבעי וצמח שם שער צהוב כמו שיתבאר במקומו ח). ושחין הוא המכה בכל מה שיחבול כמו האבן והעץ והברזל וזולת זה. ומכוה מכה באש או בדבר המתחמם באש כמו האבן החמה והברזל המתחמם וכיוצא בהן. וקרח הוא המכה שתהיה מן הליחות נשרפות מתלהבות בנוף כמו המורסות ואבעבועות השורפות את העור וקולפות אותו והוא מאמרו ט) כי איש קרחתם באפי רצונו לומר הבערתם אותה. ויקראו לאבר הרפה מורד ואמרו י) עין שמרדה וענין אמרו כאן המורדין שאלו המכות הן טריות אשר לא התחיל בשרן להגליד ולהעלות ארוכה אבל הבשר הוא לה ויכאיב כאשר יגעו בו ולזה נתנו לו שם מורד על דרך העברה מפני שהוא בורח מפני המישוש ואינו רוצה בו הנה אינו עור וזה אמרם יא) את כל עור הנגע עור הראוי לקבל נגע פרט לשחין המורד ולמכוה המורדת ולקרח

המורד חדה

ה) ויקרא י״ג ב׳. ז) תזריע פ׳ ח׳ ט׳ (ס״ה ג׳). ח) פ״ו מ״א. ט) ירמיהו י״ז ד׳. י) עבודה זרה כ״ח ב׳. יא) ספרא תזריע פ״ד ב׳ (ס״ג ב׳).

הדה אלמואצע אלמדכורה. ואין הנגע פושה לתוכן אין אדא כאן נגע פי עור הבשר ופשה לאחד הדה אלמואצע אינו פשיון. ולדלך אדא כאן אלנגע בגנב אחד הדה אלמואצע פהו טאהר כמא בינא פי אול אלמסכתא וכדלך אדא כאן אלשי אלדי בתוך הנגע אחד הדה לא נחסבה מחיה. ומן נהפך כולו לבן ובקית מנה הדה אלמואצע עלי האלהא פהו טאהר לקול אללה פיה את כל עור הנגע והדה אלמואצע אינן ראויות לנגע. פאן זאל שער אלראס ואללחיה מן אצולה וצאר אצלע גמלה ואחדה פאנה חיניד יטמא בנגעים ודלך ניז אלתורה וכי יהיה בקרחת או בגבחת וכו׳ והדא הו סולה חזר הראש והזקן ונקרחו. או אדא אנדמלת תלך אלגראה ואנדת פי אלתצלב פאנהא חיניד תטמא בנגעים ודלך איצא ניז אלתורה והיה במקום השחין שאת לבנה וכו׳ והיתה מחית המכוה בהרת וכו׳ והו קולה ונעשו צרבה מן קולה צרבת השחין יעני אתרה ורשמה וסנבין לך פי מוצעה מן הדה אלמסכתא דליל אלשחין ואלמכוה אלמדכורה פי אלתורה אנהא אלתי אנדת פי אלבר ולם יכמל בראהא ולא תצלבת נאיה צלאבתהא. ולכן מע כונהא תטמא בנגעים פאנהא לא תצטרף בנגעים בל אדא אלנגע משתרך בין אלשחין ואלמכוה או בין ראש וזקן לא ינצאף ויכמל אלשעור מנהמא גמיעא קאלוא ובשר כי יהיה בעורו שחין וכו׳ או בשר כי יהיה בעורו מכות אש וכו׳ מלמד שאין השחין והמכוה מצטרפין זה עם זה לכון אלכתאב פצלהמא פאדא כאן כחצי גרים בשחין וכחצי גרים במכוה אין מצטרפין וכדלך ראש וזקן קאלוא בראש או בזקן מלמד שאין מצטרפין זה עם זה ואין הנגע פושה לתוכן ועלי אן נצרבו כמא בינא. וקאלוא פי ספרא כשם שאין מצטרפין זה עם זה כך אין פושין מזה לזה. וקולה אינן מטמאין משום מחיה כמא בינא והו אן יכון המורד. ואמרו אין מצטרפין בנגעים רוצה לומר אם היה קצת הנגע בעור הבשר וקצתו באלו המקומות הנזכרים. ואין הנגע פושה לתוכן שאם היה נגע בעור הבשר ופשה לאחד מאלו המקומות אינו פשיון. ולזה אם היה הנגע בצד אחד מאלו המקומות הוא טהור כמו שבארנו בראשון מן המסכתא[ה]) וכן אם היה הדבר אשר בתוך הנגע אחד מאלו לא נחשבהו מחיה. וההופך כולו לבן ונשארו אלו המקומות כמו שהיו הוא טהור שהשם אמר בו את כל עור הנגע ואלו המקומות אינן ראויים לנגע. ואם ניתק שער הראש והזקן משרשיו ונקרח בכל ראשו או בכל זקנו אז יטמא בנגעים וזה לשון התורה[ז]) וכי יהיה בקרחת או בגבחת וכו׳ וזהו אמרו חזר הראש והזקן ונקרחו. או אם עלתה ארוכה לאלו המכות והתחילו להגליד אז יטמאו בנגעים וזה גם כן לשון התורה[ג]) והיה במקום השחין שאת לבנה וכו׳[ד]) והיתה מחית המכוה בהרת וכו׳ והוא אמרו ונעשה צרבה מאמרו[ה]) צרבת השחין רצה לומר אותו ורושמו ונבאר לך במקומו מזאת המסכתא הראיה שהשחין והמכוה הנזכרים בתורה הן אשר התחילו להתרפא ולא נשלמה רפואתם ולא נתקשו בתכלית הקושי. אבל אף על פי שיטמאו בנגעים אינם מצטרפין בנגעים שאם השחין והמכוה או ראש וזקן משותפים בנגע אינן מצטרפין ולא ישלם השיעור בשניהם יחד אמרו[ח]) ובשר כי יהיה בעורו שחין וכו׳ או בשר כי יהיה בעורו מכות אש וכו׳ מלמד שאין השחין והמכוה מצטרפין זה עם זה לפי שהכתוב הבדיל ביניהן ואם היה כחצי גרים בשחין וכחצי גרים במכוה אין מצטרפין וכמו זה ראש וזקן אמרו[ט]) בראש או בזקן מלמד שאין מצטרפין זה עם זה ואין הנגע פושה לתוכן ואף על פי שנצרבו כמו שבארנו. ואמרו בספרא[י]) כשם שאין מצטרפין זה עם זה כך אין פושין מזה

לזה שחין

ה) מ״ה. ז) ויקרא י״ג מ״ב. ג) שם י״ט. ד) שם י״ג כ״ד. ה) שם י״ג כ״ג. ח) ספרא תזריע פ״ז א׳ (ס״ד ד׳) ויקרא י״ג י״ח. ט) ספרא תזריע פ״ה א׳ (ס״ה ב׳). ויקרא י״ג כ״ט. י) תזריע פ״ח ב׳ (ס״ה ב׳).

שחין או מכוה בתוך הבהרת ועלי אנה נעשה צרבה פאנא לא נחסבה מחיה אבל מעכבין את ההופך כולו לבן לאנהא ראויה לנגעים אעני קרחת וגבחת ושחין ומכוה שנצרבו כמא קדמנא. וקר קלנא אן כל מא הו ראוי לנגעים יעכב לקולה פי אלדי נהפך כולו לבן והנה כסתה הצרעת את כל עור הנגע עור הראוי לנגע. והראש והזקן שלא העלו שער קבל אן ינבת פיהמא שער אמא פי אלזקן פדלך מעלום ובראש שאד לאנה קד יולד דון שער ראם וינבת בעד דלך או לא ינבת. והדלדולין שבראש ושבזקן אדא תעלקת מנהא תואליל ואוראם רבוה לון אללהם דון שער עליהא בלא שך פחכמהא כהכם עור הבשר אן תטמא בנגעי עור בשר ותעכב את ההופך כולו לבן.

לזה. ואמרו אינן מיטמאין משום מחיה כמו שביארנו והוא שיהיה שחין או מכוה בתוך הבהרת אף על פי שנעשו צרבה לא נחשבם מחיה אבל מעכבין את ההופך כולו לבן מפני שאינן ראויין לנגעים רצה לומר קרחת וגבחת ושחין ומכוה שנצרבו כמו שהקדמנו. וכבר אמרנו שכל מה שהוא ראוי לנגעים מעכב לאמרו במה שנהפך כולו לבן[ס] והנה כסתה הצרעת את כל עור הנגע עור הראוי לנגע. והראש והזקן שלא העלו שער קודם שיצמח בשניהם שער וזה ידוע בזקן ואינו מצוי בראש לפי שלפעמים הילד יולד בלא שער הראש ויצמח השער אחר זה או לא יצמח. והדלדולין שבראש או שבזקן כאשר יתלו מהן יבלות ומורסות רבות אשר מראיהם מראה הבשר ואין שער עליהם בלא ספק דינם כדין עור הבשר ויטמאו בנגעי עור בשר ומעכבין את ההופך כולו לבן.

פרק שביעי.

א אלו בהרות טהורות שהיו בו קודם למתן תורה בגר ונתגייר בקטן ונולד בקמט ונגלה בראש ובזקן בשחין ובמכוה ובקרח ובמורדין. חזר הראש והזקן ונקרחו השחין והמכוה והקרח ונעשו צרבה טהורים הראש והזקן עד שלא העלו שער העלו שער ונקרחו השחין והמכוה והקרח עד שלא נעשו צרבה. נעשו צרבה וחיו רבי אליעזר בן יעקב מטמא שתחלתן וסופן טמא וחכמים מטהרים:

קאל תעאלי אדם כי יהיה בעור בשרו מן הדבור ואילך לקולה יהיה בלפט אלאסתקבאל. בקמט ונגלה אן אנסאן אדא כאן כציב אלגם תם הזל לחמה תנבשף מנה תלך אלטיאת אלתי כאנת מסתורה. וקר בינא פימא תקדם אן ראש וזקן אדא כאנת דון שער אמא אנהא לם תנבת שער אצלא פהי תנתגם בנגעי עור בשר או אנבתת תם עדם פהי תנתגם בנגעי קרחת וגבחת. ואן אלשחין ואל מכוה ואלקרח אדא כאנת רטבה והי אלתי תתסמי מורדין כמא בינא פאנהא חיניד לא תנתגם בנוע מן אנואע אלנגעים. פאדא נעשו צרבה והו אן תאבד פי אלתצלב פאנהא חיניד תנתגם בסימני

אמר יתברך אדם[נג] כי יהיה בעור בשרו מן הדבור ואילך לאמרו יהיה בלשון עתיד. בקמט ונגלה שהאדם אם היה גופו שמן ואחר זה כחש בשרו נגלו אלו הקמטים שהיו נסתרים. וכבר בארנו במה שקדם[ד] שכשהיו ראש וזקן בלא שער אם לא הצמיחו שער כלל אז יטמאו בנגעי עור בשר ואם הצמיחו שער ואחר כך נעדר אז יטמאו בנגעי קרחת וגבחת. ושהשחין והמכוה והקרח שהיו טריות והם הנקראין מורדין כמו שבארנו אז לא יטמאו במין מן מיני הנגעים ואם נעשו צרבה והוא שהתחילו להגליד אז יטמאו בסימני שחין ומכוה כמו שקדם[ה]. ואם חיו והוא שנתרפאו ברפוי גמור רוצה

שחין לומר

ס) ויקרא י״ג י״ב. נג) ספרא תזריע פ״א ב׳ (ס׳ ע״א). ויקרא י״ג ב׳. ד) פ״ו מ״ח. ה) שם.

שחין ומכוה כמא תקדם. פאדא חיו והו אן תברי ברא תאמא אעני אלשחין ואלמכוה פאנהא תרגע כעור הבשר ותנתגם בסימני עור בשר והו מעני קולה וחיו וסיבין דלך כלה פי מא בעד. וקולה עד שלא נעשו צרבה מענאה אן חדת אלנגע פיהא והי בחכם עור הבשר קבל אנסלאך אלגלד פכאנת בהרת טמאה בלא שך ובעד דלך רגעת צרבה אלדי טהר דלך אלנגע אלדי כאן בעור הבשר בחדות אלשחין או אלמכוה פיה כמא תבין פי אול אלפרק אלאול מן הדה אלמסכתה תם חיו השחין והמכוה אלתי רגעת לחכם עור הבשר ורגע דלך אלנגע טמא. חכמין מטהרין לאנהם יקולון מנד נדחה נדחה ואנמא ינגם אלנגע אדא לם יחדת לה מא יוגב דפעה וכרוזה עז אן יכון נגע מנד טהר פי אלגסם אלי אלאן. והלכה כחכמים.

לומר השחין והמכוה יהיו כעור הבשר ויטמאו בסימני עור הבשר והוא ענין אמרו וחיו ויבואר כל זה במה שיבא. ואמרו עד שלא נעשו צרבה ענינו שנולד בהם הנגע כאשר היה להם דין עור הבשר קודם שנקלף העור והיתה בהרת טמאה בלי ספק ואחר זה נעשו צרבה ואז נטהר זה הנגע שהיה בעור הבשר בהתחדשות השחין והמכוה בתוכו כמו שהתבאר בתחלת פרק הראשון מזאת המסכתא ואחר זה חיו השחין והמכוה אשר שבו לדין עור הבשר ונהיה זה הנגע טמא. חכמים מטהרין לפי שהם אומרים משנדחה נדחה והנגע אינו מטמא אלא אם לא נולד לו מה שיחייב לו דהייה שיצא מלהיות נגע מן העת אשר נראה בנוף עד עתה. והלכה כחכמים.

ב נשתנו מראיהן בין להקל בין להחמיר כיצד להקל היתה כשלג ונעשת כסיד החיכל כצמר לבן וכקרום ביצה ונעשת מספחת שאת או מספחת עזה. ביצד להחמיר היתה כקרום ביצה ונעשת כצמר לבן כסיד החיכל וכשלג רבי אלעזר בן עזריה מטהר. רבי אלעזר חסמא אומר להקל טהור ולהחמיר תראה כתחלה. רבי עקיבה אומר בין להקל בין להחמיר תראה כתחלה:

הדא אלכלאם מתצל באלדי קבלה ודלך אן תלך אלבהרות אלתי עדד וקאל אנהא טהורים מן אגל זמאן מא או חאלה מא אדא תגירת אלואנהא ואשתד ביאצהא או נקץ בעד דלך אלזמאן או בעד ארתפאע תלך אלחאלה מתל אן יתגיר לון אלבהרת אלתי כאנת פיה והו גוי או קבל מתן תורה בעד דכולה פי אלמדהב או בעד אלתנזיל או יתגיר לון אלבהרת אלדי כאן פי אלקמט בעד אן נגלה ר' אלעזר בן עזריה יקול אנה טאהר אד ואצל אלנגע טהור ור' אלעזר חסמא יקול אנהא אן אשתד ביאצהא חינית יכון טמא ונקול כאן אלנגע אלאן אבתדי חדותה ורבי עקיבה יקול תראה כתחלה. וקולה הנא כסיד החיכל וכצמר לבן לים אלגרץ בדלך אנהא כאנת כסיד החיכל פנקץ לונהא ורגע

זה המאמר דבק במה שלפניו וזה שאלו הבהרות אשר מנה ואמר בהם שהן טהורות מחמת איזה זמן או איזה ענין אם נשתנו מראיהן ונעשית לבנוניתן עזה או כהה אחר זה הזמן או אחר שהלך לו זה הענין כמו אם היתה הבהרת בגוי או בישראל קודם מתן תורה ונשתנה מראה אחר שנתגייר או אחר מתן תורה או שמראה הבהרת אשר היתה בקמט נשתנה אחר שנגלה ב) ר' אלעזר בן עזריה אומר שהוא טהור הואיל והנגע היה טהור בתחלה ור' אלעזר חסמא אומר שאם לבנונית הבהרת נעשית עזה אז יהיה טמא ונאמר שהוא כאילו התחיל הנגע להולד עתה ור' עקיבה אומר תראה כתחלה. ואמרו כאן כסיד החיכל וכצמר לבן אין הכונה בזה שהיתה

כסיד

אן

ב) עיין ספרא תזריע פ"א א' (ס' א').

כצמר לבן לאנא קד בינא פי אול אלמסכתא אן צמר לבן ענד אלחכמים אשד ביאץ מן סיד ההיכל וביגא מעני דלך. ואנמא יריד בה אן אלבהרת עזה אלתי כאן לונהא כשלג רגע לון סיד ההיכל או לון אלשאת אלדי הו צמר לבן או לון קרום ביצה פכאנה יקול אן לא פרק בין רגוע לונהא לון חברתה אלתי הי אלשאת או לון תולדה דידה או לון תולדה דחברתה והו קולה נעשת מספחת שאת או מספחת עזה. ודלך אן אללון אלדי צעף ונקץ ביאצה סמאה אללה מספחת והו קולה והנה כהה הנגע מספחת היא וגאנא אלתפסיר אן קולה הנא כהה ליס יריד בה אנה נקץ ביאצה חתי צאר אצעף מן קרום ביצה אלדי הו אבר מראות נגעים לאן כל מא כאן אקל ביאץ מן קרום ביצה פהו בוהק כמא קד בינא. ואנמא יריד בדלך אנה נקץ עמא כאן ולם יכרג מן ארבעה מראות נגעים והו קולהם פי ספרא והנה כהה יכול למטה מארבע מראות תלמוד לומר הנגע אי הנגע יכול במראיו תלמוד לומר כהה הא ביצד כהה מן הכהה לא למטה מארבע מראות פכאנה אתי בהדה אלגמלה הנא וקאל נעשת מספחת שאת יעני אנחטת ען ביאץ אלשאת והו אלערץ אלדי בין אול צמר לבן אלי אבר קרום ביצה או מספחת עזה יעני אנחטת ען שדה ביאץ בהרת עזה והו אללון אלדי בין אול לון אלשלג אלי אול לון אלשאת פאפהם דלך. והלכה כרי עקיבה.

כסיד ההיכל וכהה מראיה ונהיה כצמר לבן מפני שכבר ביארנו בתחלת המסכתא שצמר לבן לפי דעת החכמים לבנוניתו יותר עזה מסיד ההיכל וביארנו ענינו. ואינו רוצה בו אלא שהבהרת עזה שהיתה כשלג חזרה למראה סיד ההיכל או למראה השאת שהוא צמר לבן או למראה קרום ביצה כאילו אמר שאין חילוק בין שחזר מראיה למראה חבירתה שהיא השאת או למראה תולדה דידה או למראה תולדה דחבירתה והוא אמרו נעשת מספחת שאת או מספחת עזה. וזה שהמראה אשר לבנוניתו חלשה וכהתה קראהו השם מספחת והוא אמרו ב) והנה כהה הנגע מספחת היא ובא לנו הפירוש שאמרו כאן כהה אין רצונו בזה שכהתה לבנוניתה עד שנהיתה יותר חלשה מקרום ביצה שהוא סוף מראות נגעים מפני שכל מה שלבנוניתו פחות מקרום ביצה הוא בוהק כמו שכבר ביארנו ג). ואינו רוצה בזה כי אם שכהתה ממה שהיתה ואינה למטה מארבעה מראות נגעים והוא אמרם בספרא ג) הנה כהה יכול למטה מארבע מראות תלמוד לומר הנגע אי הנגע יכול במראיו תלמוד לומר כהה הא ביצד כהה מן הכהה לא למטה מארבע מראות נגעים והוא כאילו הביא כאן זה הכלל ואמר נעשת מספחת שאת רצה לומר שירדה מלבנונית השאת והוא כל מראה שאפשר בין תחילת צמר לבן עד סוף קרום ביצה או מספחת עזה רצה לומר שירדה מחזק לובן בהרת עזה והוא המראה אשר בין תחילת מראה השלג ותחלת מראה השאת והבן זה. והלכה כרי עקיבה.

ג בהרת ואין בה כלום כחהלה בסוף שבוע ראשון וסגיר בסוף שבוע שני לאחר הפטור יפטור. עודהו מסגירו ופוטר ונולדו לו סימני טומאה יחליט בהרת ובה סימני טומאה יחליט. עודהו מחליטו והלכו להן סימני טומאה כתחלה בסוף שבוע ראשון וסגיר בסוף שבוע שני לאחר הפטור יפטור:

קד תבין פי תאלת הדה אלמסכתא אן סימני טומאה פי נגעי עור בשר שער לבן או מחיה או פשיון ופי נגעי שחין ומכוה

כבר התבאר בשלישי מזאת המסכתא ז) שסימני טומאה בנגעי עור בשר הם שער לבן או מחיה או פסיון ובנגעי שחין ומכוה

שער שער

ב) ויקרא י"ג ו'. ג) פ"ד א'. ג) תזריע פ"ב ח' (פ"א ד') ד) מ' ג' ד' ו'.

שער לבן או פשיון ופי נגעי קרחת וגבחת מחיה או פשיון והו יתכלם הנא פי נגעי עור בשר או נגעי קרחת וגבחת אלתי פיהא שני שבועות כמא תקדם והו אלקיאם פי סאיר אלנגעים. וגרץ הדה אלהלכה אנה אן ראם אן יטמא או יטהר וקבל אן ילפט בדלך ולא יבת אלחכם חדת פי אלנגע מא יוגב בלאה מא כאן ראם אן יקול פאנה יקצי באלחאלה אלמתאנרה ולא נקול מנד כאן עלי אן יחליט פחכמה חכם אלמוחלט ולא יקדר יסניר לאן אין מסגירין את המוחלט כמא תקדם וכדלך פי סאיר אלחאלאת.

שער לבן או פשיון והוא מדבר כאן בנגעי עור בשר או נגעי קרחת וגבחת אשר בהם שני שבועות כמו שקדם והוא ההיקש בשאר נגעים. וכונת זאת ההלכה היא שאם רצה לטמא או לטהר וקודם שיבטא זה ולא פסק עדיין הדין נולד בנגע מה שיחייב הפך מה שהיה רוצה לומר ידין לפי הענין המאוחר ולא נאמר משהיה רצונו להחליט דינו כדין מוחלט ולא יוכל להסגיר לפי שאין מסגירין את המוחלט כמו שקדם[ה] וכן בשאר הענינים.

ד התולש סימני טומאה והכווה את המחיה עובר בלא תעשה ולטהרה עד שלא בא אצל כהן טהור לאחר החליטו טמא אמר רבי עקיבה שאלתי את רבן גמליאל ואת רבי יהושע כשהולכין לנדוד בתוך הסגירו מה הוא אמרו לי לא שמענו אבל שמענו עד שלא בא אצל כהן טהור לאחר החליטו טמא התחלתי מביא להם ראיות אחד עומד בפני הכהן ואחד עומד בתוך הסגירו טהור ער שיטמאנו הכהן. מאמתי היא טהרתו רבי אליעזר אומר לכשיולד לו נגע אחר ויטהר ממנו וחכמים אומרים עד שתפרח בבולו או עד שתתמעט בהרתו מכגרים:

התולש סימני טומאה אן יקלע שער לבן או יקטע אלמחיה ומא נחי הדא אלנחו וקד אצלנא פי מסכת מכות אן כל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא מצות לא תעשה וקאל תעאלי השמר בנגע הצרעת פכל מן יזיל נגע צרעת מן גסמה או מן גסם צאחבה או מן אלתוב יצרב מלקות. הדא למעני אקאמה אלחדוד ממה יתעלק באלאסור ואלהתר ויחתאג פי דלך שרוט אקאמה אלחדוד כלהא אעני עדים והתראה ודיינין כמא תבין פי מואצעה. אמא למעני אלנגאסה ואלטהארה פכמא דכר פאנה אן אזאל אלנגע קבל אן יראה אלכהן פהו טהור ואן כאן אזאלה בעד אלהחלט פהו טמא. ואדא אזאלה בתוך ימי הסגר ففי דלך סאל ר' עקיבה לרבן גמליאל ור' יהושע והם מאזון ללמוצע אלדי כאן אסמה נדוד ולם יכן ענדהם פי דלך גואב ונאב הו אדלה תדל אנה טהור. וקר בינת אלתוספא

התולש סימני טומאה שיתלוש שער לבן או שיחתוך המחיה וביוצא בו וכבר השרשנו במסכת מכות[ג] כל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא מצות לא תעשה ואמר יתברך[ג] השמר בנגע הצרעת הנה כל התולש נגע צרעת מגופו או מגוף חבירו או מן הבגד לוקה מלקות. זהו לענין קיום העונשין ממה שנוגע באיסור והיתר וצריך שיהיו בו תנאי קיום העונשין כולם רצה לומר עדים והתראה ודיינין כמו שהתבאר במקומותיו. אבל לענין טומאה וטהרה הוא כמו שנזכר שאם תלש הנגע קודם שראהו הכהן הוא טהור ואם תלש אותו אחר ההחלט הוא טמא. ואם תלש הנגע בתוך ימי הסגר על זה שאל ר' עקיבה את רבן גמליאל ור' יהושע והם הולכים למקום שהיה שמו נדוד ולא היה אצלם תשובה בזה והביא הוא ראיות המורות שהוא טהור. וכבר ביארה התוספתא[ד] ענין ראיות ר' עקיבה

מעני

ב) פ"ג א'. ג) י"ג ב'. ג) דברים כ"ד ח'. ד) נגעים פ"ח ד', ספרא תזריע פ"ב י' (ס"א א').

מעני ראיות ר׳ עקיבה ואנהמא הודו לו והו קולהם הנאך מפני מה עד שלא בא אצל כהן טהור לא מפני שלא ראה כהן סימני טומאה אף תוך הסגר טהור עד שיראה כהן סימני טומאה אמרו לו יפה אמרת. ולא יגלשך קולה אף תוך הסגר טהור פתמן אן הדא ינאקץ אלאצול אלתי תבינת אול אלסדר אן מצורע מוסגר טמא לאן תקדיר אלכלאם הכדא אף תולש סימני טומאה תוך הסגר טהור יכון בעד תמאם איאם אלהסגר אד ולא יגד פיה אלכהן סימן טומאה ולא תקדמת לה איצא רויה אלסימן. ثم רגע יתפקה תנא קמא פי אלדי אזאל סימני טומאה בעד אלהחלט וקאל מאמתי היא טהרתו. והלכה כחכמים וכר׳ עקיבה.

עקיבה וששני חכמים הודו לו וזה אמרם שם מפני מה עד שלא בא אצל כהן טהור לא מפני שלא ראה הכהן סימני טומאה אף תוך הסגר טהור עד שיראה הכהן סימני טומאה אמרו לו יפה אמרת. ואל יטעך אמרו אף תוך הסגר טהור ותחשוב שזה סותר השרשים אשר התבארו בתחלת הסדר שמצורע מוסגר טמא מפני ששיעור המאמר כזה אף תולש סימני טומאה תוך הסגר טהור יהיה אחר שלמות ימי הסגר הואיל ולא ימצא בו הכהן סימן טומאה ולא קדמה לו גם כן ראיית הסימן. אחר זה שב התנא קמא לעיין בדין התולש סימני טומאה אחר ההחלט ואמר מאמתי היא טהרתו. והלכה כחכמים וכר׳ עקיבה.

ה מי שהיתה בו בהרת ונקצצה טהורה. קצצה מתכוין רבי אליעזר אומר לכשיולד לו נגע אחר ויטהר ממנו. וחכמים אומרים עד שתפרח בכולו. היתה בראש הערלה ימול:

למא אן תכלם פי תולש סימני טומאה מן הנגע תכלם פי מן יקטע אלנגע בגמלתה וקד בינת אלתוספתא אנה מתי קטע אלבהרת בגמלתהא מע בעץ בשר חי אלמחיט בהא מן סטה אלגסם פאנה אין לו טהרה עולמית לדברי הכל ואנה מתי קטע בעץ אלבהרת ושייר ממנה כל שהוא פאנה יטהר כשתפרה בכולו לדברי הכל ואנמא אנתלפוא פי אלמשנה פי אלדי יקטע בצמצום. והלכה כחכמים. אחר זה אמר אם היה נגע בראש הערלה ימול אף על פי שהוא קוצץ הנגע והמאמר אינו על יום שמיני מפני שזה ברור שאם היתה המילה בזמנה דוחה שבת[ב] שהוא איסור סקילה כל שכן שתדחה צרעת שהוא איסור לאו כמו שזכרנו[ג]. והמאמר כאן אינו אלא במילה שלא בזמנה שתדחה צרעת מפני שהמילה מצות עשה וקציצת הצרעת מצות לא תעשה ולפי שרשינו[ד] כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם יכול אתה לקיים שניהם מוטב ואם לאו יבא עשה וידחה את לא תעשה.

אחר שדיבר בתולש סימני טומאה מן הנגע ידבר בקוצץ הנגע כולו וכבר ביארה התוספתא[א] שאם קצץ הבהרת כולה עם קצת בשר חי המקיף אותה משטה הגוף אין לו טהרה עולמית לדברי הכל ושאם קצץ קצת הבהרת ושייר ממנו כל שהוא הוא טהור כשתפרח בכולו לדברי הכל ולא נחלקו במשנה אלא במי שקצץ בצמצום. והלכה כחכמים. אחר זה אמר אם היה נגע בראש הערלה ימול אף על פי שהוא קוצץ הנגע והמאמר אינו על יום שמיני מפני שזה ברור שאם היתה המילה בזמנה דוחה שבת[ב] שהוא איסור סקילה כל שכן שתדחה צרעת שהוא איסור לאו כמו שזכרנו[ג]. והמאמר כאן אינו אלא במילה שלא בזמנה שתדחה צרעת מפני שהמילה מצות עשה וקציצת הצרעת מצות לא תעשה ולפי שרשינו[ד] כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם יכול אתה לקיים שניהם מוטב ואם לאו יבא עשה וידחה את לא תעשה.

התורה

ב) פ״ג א׳ ושם צריך להיות מובאת במקום מת עיין ר״ש. ג) שבת קל״ב ב׳. ג׳ מ״ר. ד) שבת קל״ג א׳.

פרק שמיני.

א הפורח מן הטמא טהור חזרו בו ראשי אברים טמא עד שתתמעט בהרתו מכגרים. מן הטהור טמא חזרו בו ראשי אברים טמא עד שתחזור בהרתו לכמות שהיית:

אעלם אן אלמצורע אדא כאן מוחלט באי סימן מן אלסימנין כאן אלהחלט או אדא כאן מוסגר תם פרחה צרעת בכולו ונהפך לבן פהו טהור כמא ניז אלכתאב אמא אדא נפטר ונרג טהור באן תכון פיה בהרת לא סימן טומאה פיהא ובעד דלך פרחה בכולו פהו טמא. וכדלך אדא גא אול מא וקף בין ידי אלכהן והו כולו לבן פהו טמא איצא לאן אלניז לם יחכם פיה באלטהרה אלא בעד מא תקדם אלטומאה. וניז ספרא יכול הבא בכולו לבן בתחלה יהא טהור תלמוד לומר הוא הוא טהור ואין הבא בכולו לבן בתחלה טהור אלא טמא והדא הו מעני קולה הפורח מן הטהור טמא. וקד תבין פי ספרא אן פורח מתוך הסגר טהור לכון אלמוסגר טמא כמא תאצל פקד תקדמת אלטומאה. קאל חזרו בו ראשי אברים טמא יעני הדא אלדי נהפך כולו לבן בעד אלטומאה אלדי הו טהור אדא רגע ולו אחד ראשי אברים בשר חי פאנה יטמא ועלי אן ראשי אברים לא תטמא במחיה כמא תקדם ודלך לקול אללה וביום הראות בו בשר חי יטמא חית מא טהר ובשרט אן יכון כעדשה פמא זאד כמא קאלוא נאמר כאן בשר חי ונאמר להלן בשר חי יעני במחיה מה בשר האמור להלן בכעדשה כמא בינא פי אלסאדם אף כאן כעדשה. פאן פרח כל העור מן שניז טהור אעני בעד אן נפטר אלדי הו טמא כמא בינא תם אנכשף איצא מנה ראשי אברים פהו באקיא פי טומאתו וביף מא ינכשף בשר חי פהו טמא חתי ינכשף כלה ותרנע אלבהרת אלתי נפטר בה מתל מא כאנת קבל אנתשארהא פהו חיניד טהור לארתפאע אלפשיון.

דע שאם היה המצורע מוחלט באיזה סימן מן הסימנים שהיה ההחלט או היה מוסגר ואחר זה פרחה הצרעת בכולו ונהפך לבן הוא טהור כמו שאמר הכתוב אבל אם נפטר ויצא טהור לפי שהיה בו בהרת בלא סימן טומאה ואחר זה פרחה בכולו הוא טמא. וכמו זה אם בא בכולו לבן כאשר עמד בתחלה לפני הכהן הוא טמא גם כן מפני שהתורה לא דנה עליו בטהרה אלא אחר שקדמה הטומאה. וזה לשון סיפרא[א]) יכול הבא בכולו לבן בתחלה יהא טהור תלמוד לומר הוא הוא טהור ואין הבא בכולו לבן בתחלה טהור אלא טמא וזהו ענין אמרו הפורח מן הטהור טמא. וכבר התבאר בספרא[ב]) פורח מתוך הסגר טהור לפי שהמוסגר טמא כמו שהושרש הנה כבר קדמה הטומאה. אמר חזרו בו ראשי אברים טמא רצה לומר זה הנהפך כולו לבן אחר הטומאה שהוא טהור אם חזר אפילו אחד מראשי אברים בשר חי הוא טמא אף על פי שראשי אברים לא יטמאו במחיה כמו שקדם[ג]) וזה לפי שאמר השם[ד]) ביום הראות בו בשר חי יטמא באיזה מקום שיראה ובתנאי שיהיה כעדשה או יותר כמו שאמרו[ה]) נאמר כאן בשר חי ונאמר להלן בשר חי רצה לומר במחיה מה בשר חי האמור להלן בכעדשה כמו שבארנו בששי[ו]) אף כאן כעדשה. ואם פרח כל העור מאיש טהור רצה לומר אחר שנפטר שהוא טמא כמו שביארנו ואחר זה נתגלו גם כן ראשי האברים שלו ישאר בטומאתו ועל איזה אופן שיתגלה בשר חי הוא טמא עד שיתגלה כולו ותשוב הבהרת אשר נפטר בה כמו שהיתה קודם שפרחה אז הוא טהור מפני שהלך הפשיון.

בהרת

א) תזריע פ״ו ד׳ (ס״ד ב׳). ב) שם פ״ד ו׳ (ס״ג ג׳). ג) פ״ו מ״ד. ד) ויקרא י״ג י״ד. ה) ספרא תזריע פ״ה א׳ (ס״ג ד׳). ו) מ״א.

ב בהרת כגרים ובה מחיה כעדשה פרחה בכולו ואחר כך הלכה לה המחיה או שהלכה לה המחיה ואחר כך פרחה בכלו טהור נולר לו מחיה טמא נולד לו שער לבן רבי יהושע מטמא וחכמים מטהרין:

נולד לו מחיה טמא כמא גא אלניץ וביום הראות בו בשר חי יטמא. ור׳ יהושע יקול מחיה סימן טומאה ושער לבן סימן טומאה פכמא אנה יטמא בחדות מחיה כדלך יטמא בחדות שער לבן ואלחכמים יסתדלון מן קולה או כי ישוב הבשר החי יקולון בשר חי מטמא ואין שער לבן מטמא יענון להופך כולו לבן. והלכה כחכמים.

נולד לו מחיה טמא כמו שבא הכתוב[ה] וביום הראות בו בשר חי יטמא. ור׳ יהושע אומר מחיה סימן טומאה ושער לבן סימן טומאה כמו שיטמא אם נולד לו מחיה כן יטמא אם נולד לו שער לבן וחכמים מביאים ראייה מאמרו[ג] או כי ישוב הבשר החי ואומרים בשר חי מטמא ואין שער לבן מטמא ירצו בו להופך כולו לבן. והלכה כחכמים.

ג בהרת ובה שער לבן פרחה בכולו אף על פי ששער לבן במקומו טהור בהרת ובה פשיון פרחה בכולו טהור. וכולן שחזרו בהן ראשי אברים הרי אלו טמאין פרחה במקצתו טמא פרחה בכולו הרי הוא טהור:

קאל אן אדא כאן שער לבן במקומו פהו טהור ואפילו ענד ר׳ יהושע. וקד בינא אן מעני חזרו ראשי אברים אן ירגע בשר חי ואפילו כעדשה בראש אבר אחד מהן. וקולה פרחה במקצתו טמא פרחה בכולו טהור ליעלמך אן ליס מן שרוט קולה תעאלי כולו הפך לבן אן ינקלב דפעה ואחדה בל ולו אנתשרת פיה שיא בעד שי ענד מא תעמה יטהר.

אמר שאם היה שער לבן במקומו טהור ואפילו לדעת ר׳ יהושע. וכבר ביארנו שענין חזרו ראשי אברים שהזר בשר חי ואפילו כעדשה בראש אבר אחד מהם. ואמרו פרחה במקצתו טמא פרחה בכולו טהור להודיעך שאין מתנאי אמרו יתברך ג) כולו הפך לבן שיתהפך בבת אחת אבל אף על פי שפרחה בו הבהרת מעט מעט בעת שתפרח בכולו טהור.

ד כל פריחת ראשי אברים שבפריחתן טהרו טמא בשחזרו טמאים. כל חזירת ראשי אברים שבחזירתם טמאו טהור נתכסו טהור נתגלו טמא אפילו מאה פעמים:

שבפריחתן טהרו טמא הוא אלדי קלנא אנה כאן טמא תם פרחה בכולו פצאר טהור פאן תלך אלראשי אברים אלתי בעמום אלצרעת להא רגע טהור אדא אנכשף ענהא אלנגע ורגע פיהא בשר חי כעדשה פאנה ירגע טמא והו קולה כשחזרו טמאים. וכדלך איצא הדא אלדי כאן טהור בעמום אלצרעת לה ואנתגם ברגוע ראשי אברים בשר חי פאן תלך אלאברים אלתי בטהור בשר חי פיהא נטמא הדא אלדי

שבפריחתן טיהרו טמא הוא האדם אשר אמרנו שהיה טמא ואחר שפרחה בכולו נהיה טהור אלו ראשי האברים אשר בפריחת הצרעת בכולם נהיה טהור אם נתגלו וחזר בהם בשר חי כעדשה יחזור טמא וזה אמרו כשחזרו טמאים. וכמו זה גם כן האדם אשר היה טהור בפריחת הצרעת בכולו ונטמא כשחזרו ראשי האברים בשר חי אלו האברים אשר בהראות בשר חי בהם טימאו האדם אשר היה טהור אם פרחה בהם

כאן הצרעת

ב) ויקרא י״ג י״ד, ספרא תזריע פ״ח ד׳ (ס״ג ד׳), תוספתא נגעים פ״ח ט׳. ג) ויקרא י״ג ט״ז.
ג) שם י״ג י״ג.

כאן טהור אלא אעמהא אלצרעת ורגעת ותגמאת תאניה פאנה ירגע טהור ואן אנבשפת בעד דלך רגע טמא וכלא דאימא אפילו מאה פעמים מתי אנבשף מנה עצו יטמא פאלא אעמתה אלצרעת טהור. ודלך ניץ אלתורה קאל וראה הכהן את הבשר החי וטמאו וקאל בעד דלך או כי ישוב הבשר החי ונהפך ללבן וטהר הכהן את הנגע.

הצרעת וחזרה וכיסתה אותם שנית יהזור טהור ואם נתגלו אחר זה יהזור טמא וכן תמיד אפילו מאה פעמים אם נתגלה אחד מאבריו טמא ואם פרחה בו הצרעת טהור. וזה לשון הכתוב אמרי) וראה הכהן את הבשר החי וטימאו ואמר אחר זה או כי ישוב הבשר החי ונהפך ללבן וטהר הכהן את הנגע.

ה כל הראוי ליטמא בנגע הבהרת מעכב את הפריחה וכל שאינו ראוי ליטמא בנגע הבהרת אינו מעכב את הפריחה. כיצד פרחה בכולו אבל לא בראש ובזקן בשחין במכוה ובקרח המורדין חזר הראש והזקן ונקרחו השחין והמכוה והקרח ונעשו צרבה טהורים. פרחה בכולו אבל לא בכחצי עדשה סמוך לראש ולזקן לשחין ולמכוה ולקרח חזר הראש והזקן ונקרחו השחין והמכוה והקרח ונעשו צרבה אף על פי שנעשה מקום המחיה בהרת טמא עד שתפרח בכולו:

הדה אלהלכה כלהא קד תבינת באצולא פי אנר אלפרק אלסאדס מן הדה אלמסכתא. וקולה אף על פי שנעשה מקום המחיה בהרת יעני דלך אלנו אלדי כאן בקי מן אלגסם והו כחצי עדשה סמוך לראש או למחיה אלתי כאנת בקאת מן אלגסם קבל אן תרגע הדה אלמואצע ראויין לבהרת פהו טמא התי תעם אלצרעת לראש ולזקן אד ונקרחו וכדלך לשחין ולמכוה אד ונעשו צרבה פקד צארת ראויין לנגע הבהרת ולדלך מעכבין.

זאת ההלכה כולה כבר התבארו שרשיה בסוף פרק ששי ג) מואת המסכתא. ואמרו אף על פי שנעשה מקום המחיה בהרת כלומר זה החלק הנשאר מן הגוף והוא כחצי עדשה סמוך לראש או למחיה אשר היתה נשארת מן הגוף קודם שאלו המקומות חזרו ראויים לבהרת הוא טמא עד שתפרח הצרעת בראש ובזקן כולו הואיל ונקרחו וכמו זה בשחין ובמכוה הואיל ונעשו צרבה וכבר נהיו ראויין לנגע הבהרת ומפני זה מעכבין.

ו שתי בהרות אחת טמאה ואחת טהורה פרחה מזו לזו ואחר כך פרחה בכולו טהור. בשפתו העליונה בשפתו התחתונה בשתי אצבעותיו בשני ריסי עיניו אף על פי מודבקים זה לזה והם נראים כאחד טהור. פרחה בכולו אבל לא בבוהק טמא חזרו בו ראשי אברים כמין בוהק טהור חזרו בו ראשי אברים פחות מכעדשה רבי מאיר מטמא וחכמים אומרים בוהק פחות מכעדשה סימן טומאה בתחלה ואינו סימן טומאה בסוף:

בהרת טמאה הי אלתי יכון פיהא שער לבן או מחיה או פשיון ואעלמך הנא אן אלא כאן פי אלאנסאן שתי בהרות אחת טמאה ואחת טהורה ופרחה הצרעת בכולו מן הטהורה פהו טהור ולא נגעלה מתל פורה מן הטהור אלדי הו טמא כמא תקדם.

בהרת טמאה אשר בה שער לבן או מחיה או פשיון והודיעך כאן שאם היו באדם שתי בהרות אחת טמאה ואחת טהורה ופרחה הצרעת בכולו מן הטהורה הוא טהור ולא נעשה אותו כפורח מן הטהור אשר הוא טמא כמו שקדם ג). אף על פי מודבקין

אף

זה

ב) ויקרא י״ג ט״ו. ג) מ״ח. ג) מ״א.

אף על פי מודבקין זה בזה והן נראין כאחת טהור ואלמעני פי הדא אלכלאם אנה אדא אנתשרת אלצרעת פי גמיע גסמה ואעמת עצוין מתקארבין פאן תקארבהמא לא יפיד אלא אן כאן יטהר אלביאץ עאם להמא גמיעא כמתל עמומה ללעצו אלואחד. פאן כאן אלאצבעין מתלא אדא אפתרקא טהר פי מא בינהמא בשר חי ואדא אנצמת אלואחדה ללתאניה והן נראין כאחת טהר אלביאץ עאם להמא פהו טהור והדא הו מעני קולה אף על פי מודבקין זה לזה יעני ועלי אנהא לא תטהר כלהא ביצא אלא עגד אנצמאם בעצהא אלי בעץ פהו טהור. וקאל תעאלי פי אלדי יביץ כלה והנה כסתה הצרעת פלדלך יחתאג אן יכון אללון אלאביץ אלדי יעם גסמה צרעת לא בוהק פמתי מא אעם גסמה אחד אלארבעה אלואן או גמלתהא פהו טהור כמא בינא פי אול אלמסכתא אנהא מצטרפין לפטור את ההופך כולו לבן. אמא אן אעמה אלביאץ ובעץ דלך אלביאץ צרעת ובעצה בוהק פהו טמא חתי ירגע דלך אלבוהק מן אחד ארבע מראות. פאן אעמתה אלצרעת וצאר טהור כמא קלנא תם אנכשפת מנה ראשי אברים לכנהא לא תרגע בשר חי בל יתנאקץ אלביאץ מנהא חתי תרגע בוהק פהו טהור כמא כאן לקולה וביום הראות בו בשר חי יטמא לא מוצע אביץ וקאל תעאלי או כי ישוב הבשר החי ונהפך ללבן ולם יקל ונהפך לצרעת כמא קאל אולא והנה כסתה הצרעת. פתלגץ מן גמיע דלך אן ענד אנתשאר אלצרעת לא יטהר ונקול פיה כולו הפך לבן התי ירגע מוצע אלבוהק צרעת וענד טהור בשר חי בעד דלך לא ינתגם בה חתי יזול מנה אלביאץ גמלה ולו בוהק לא יבקי פי דלך אלבשר חי. הזרו בו ראשי אברים פחות מכעדשה יעני אדא כאן בשר חי כעדשה ופחות מכעדשה מן תלך אלעדשה בוהק יקול ר׳ מאיר אף והדא אלבשר חי ליס הו כלה בוהק בל

זה בזה והן נראין כאחת טהור ענין זה המאמר שאם פרחה הצרעת בכל גופו וכללה שני אברים קרובים זה לזה לא תועיל קרבותם אלא אם נראה הלובן כולל שניהם יחד כאילו הוא כולל אבר אחר. ואם היו למשל שתי אצבעות אשר אם נפרדו יראה בהן בשר חי במה שביניהם ואם נדבקה האחת עם השנית והן נראות כאחת יראה הלובן כולל שתיהן הנה הוא טהור וזהו ענין אמרו אף על פי מודבקין זה לזה רצה לומר אף על פי שאין נראין כולן לבנים אלא כאשר נדבקו קצתן עם קצתן הוא טהור. ואמר יתברך במי שנעשה כולו לבן ה) והנה ביסתה הצרעת הנה לזה צריך שיהיה המראה הלבן הכולל את גופו צרעת לא בהק ומשיכלול גופו אחד מארבעה מראות או כולם הוא טהור כמו שביארנו בראשון מהמסכתא ו) שהם מצטרפין לפטור את ההופך כולו לבן. אבל אם כלל הלובן את גופו ומקצת זה הלובן צרעת ומקצתו בוהק הוא טמא עד שיחזור זה הבוהק לאחד מן ארבעה מראות. ואם כללה אותו הצרעת ונהיה טהור כמו שאמרנו ואחר זה נתגלו ראשי אברים שלו אבל לא חזרו בשר חי כי אם נתמעטה לבנוניתם עד שחזרה בוהק הוא טהור כמו שהיה לאמרו ז) וביום הראות בו בשר חי יטמא ולא מקום לבן ואמר יתברך ח) וכי ישוב הבשר החי ונהפך ללבן ולא אמר ונהפך לצרעת כמו שאמר בתחילה ט) והנה כסתה הצרעת. היוצא מכל זה הוא שבפריחת הצרעת לא יטהר ולא נאמר בו כולו הפך לבן עד שחזר מקום הבהק צרעת ובהראות בשר חי אחר זה לא יטמא בו עד שיסור ממנו הלובן לגמרי ולא ישאר בזה הבשר החי אפילו בוהק. חזרו בו ראשי איברים פחות מכעדשה רצה לומר אם היה בשר חי כעדשה ופחות מכעדשה מואת העדשה בוהק ר׳ מאיר אומר הואיל וזה הבשר חי אינו כולו בוהק אבל הבוהק אשר בו הוא פחות מכעדשה וכל פחות מכעדשה אין

אלדי

חוששין

ה) ויקרא י״ג י״ב ועיין ספרא תזריע פ״ד א׳ (ס״ג ב׳). ו) מ״ג. ז) ויקרא י״ג י״ד. ח) שם י״ג ט״ז. ט) שם י״ג י״ד.

AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

אלדי פיה מן אלבוהק פחות מכעדשה וכל פחות מכעדשה לא ילתפת אליה פהו טמא. והדא אלכלאם אנמא קאלה ר׳ מאיר לדברי ר׳ יוסי אלדי יקול אן אדא טהר בשר חי פי ראשי אברים לא ינגם חתי יכון כעדשה פקאל לה ר׳ מאיר עלי הדא אלראי ולו כאן בעין תלך אלעדשה בוהק. אמא ענד ר׳ מאיר פיקול אן בשר חי אדא טהר פי אלדי נהפך כולו לבן פהו יטמא בכל שהוא כמא תבין פי ספרא. ואלחכמים יקולון אן ענד אנתשאר אלצרעת פי נסמה אן אעמתה כלה גיר פחות מכעדשה בשר חי ותמאם אלשיעור כעדשה בוהק פאנה באקיא פי טומאתו ונקול אן כעדשה בגמלתה בשר חי ינחסב לקולה והנה כסתה הצרעת והדא בוהק כמא תקדם. אמא אדא אעמתה אלצרעת וטהר ואנכשף מנה בשר חי כעדשה ומנהא בעצהא בוהק אעני בעין תלך אלעדשה פלים הוא סימן טומאה ולא נחסבהא כלהא בשר חי חתי ינכשף בשר חי דון בוהק כעדשה כמה אצלנא. ואין הלכה כר׳ מאיר.

חוששין לו הנה הוא טמא. וזה המאמר שאמר ר׳ מאיר אינו אלא לדברי ר׳ יוסי שאמר שאם נראה בשר חי בראשי אברים לא יטמא עד שיהיה כעדשה ואמר לו ר׳ מאיר על זאת הדעת אף על פי שמקצת זאת העדשה היא בוהק. אבל לדעתו ר׳ מאיר אומר שאם נראה בשר חי בזה הנהפך כולו לבן הוא יטמא בכל שהוא כמו שהתבאר בספרא[ה]. וחכמים אומרים משפרחה הצרעת בכל גופו אם כללה אותו כולו חוץ מפחות מכעדשה בשר חי ונשלם השיעור כעדשה בבוהק ישאר בטומאתו ונאמר שיחשב כולו כבשר חי בכעדשה לפי שנאמר[ז] והנה כסתה הצרעת וזה בוהק כמו שקדם. אבל אם כלל אותו הצרעת ונטהר ונתגלה ממנו בשר חי כעדשה ומקצתה בוהק רצה לומר מקצת זאת העדשה אין זה סימן טומאה ולא נחשוב אותה כלה בשר חי עד שיתגלה בשר חי כעדשה בלא בוהק כמו שהשרשנו. ואין הלכה כר׳ מאיר.

ז הבא בכולו לבן יסגיר נולד לו שער לבן יחליט השחירו שתיהם או אחת מהן הקצירו שתיהן או אחת מהן נסמך השחין לשתיהן או לאחת מהן הקיף השחין את שתיהן או את אחת מהן או חלקן השחין ומחית השחין והמכוה ומחית המכוה והבוהק נולד לו מחיה או שער לבן טמא לא נולד לו לא מחיה ולא שער לבן טהור. וכלן שחזרו בהן ראשי אברים הרי אלו כמו שהיו פרחה במקצתו טמא פרחה בכולו הרי הוא טהור:

קד בינא אן אלדי יני אול מא יקף בין ידי אלכהן והו כלה אביץ פאנה יתסמי הבא בכולו לבן ואנה טמא וכדלך קאל הנא יסגיר וקד עלמת אן אלמוסגר טמא. פאן הדת לה שער לבן יחליט פאן הדת לדלך אלשער לבן אלדי החליטו בו מא יזילה מן אן יכון עלאמת טומאה והי אלאשיא אלתי עדד אי ואחד מנהא אתפק תם הדת לה סימן טומאה אחר אמא מחיה או שער לבן פהו טמא. פאן לם יהדת לא שער לבן אחר ולא מחיה בל תנלין מן אלשער אלאול אלדי החליטו בו באחדי

— כבר ביארנו[ג] שהבא בתחלת עמדו לפני הכהן והוא כולו לבן יקרא הבא בכולו לבן ושהוא טמא וכן אמר כאן יסגיר וכבר ידעת שהמוסגר טמא. ואם נולד לו שער לבן יחליט ואם נולד לזה השער לבן אשר החליטו בו מה שיבטלהו מלהיות סימן הטומאה והם הדברים אשר מנה איזה מהן שיזדמן ואחר זה נולד לו סימן טומאה אחר אם מחיה או שער לבן הוא טמא. ואם לא נולד לו שער לבן אחר ולא מחיה אבל ניצל מן השער הראשון אשר החליטו בו באחד מאלו המצילים ולא נולד לו סימן

טומאה

תלך

ה) תזריע פ״ה א׳ (ס״ג ד׳). ז) ויקרא י״ג י״ב. ג) מ״א.

תלך אלמכלצאת ולם יהדת סימן טומאה פהו טהור. וקולה וכולן שחזרו בהן ראשי אברים הרי אלו כמו שהיו פהו עלי מא אצף לך ודלך אן אלדי יחכם עליה באלטומאה תם תעמה אלצרעת פהו טהור עלי מא תבין וכדלך מן אעמתה אלצרעת קבל וצולה ללכהן והסגירו וטהר בעד אלהסגר במא לם יהדת לה סימן טומאה או מן בא כולו לבן תם החליטו וזאל אלשי אלדי החליטו בו ורגע טהור כמא תבין פי הדה אלהלכה פכל ואחד מן האולא אלתלתה אשבאץ אללדין כלהם טהורים מן אגל עמום אלצרעת אלדי אחדהם אעמתה בעד אלטומאה ואלתאני אעמתה קבל וצולה לפני כהן תם הוסגר ונפטר ואלתאלת אעמתה קבל וצולה לפני כהן תם הוסגר והוחלט ונפטר בעד אלהחלט בזואל סימן טומאה פאן כל ואחד מנהם מתי אנכשפת מנה ראשי אברים עלי מא וצפנא אן ינכשף מנה כעדשה בשר חי פאנה ירגע כמא כאן אולא. אן כאן אבין ואנכשפת בשר חי רגע טמא כמא כאן קבל אן יעמה אלברץ. ואן אעמתה אלצרעת בעד דלך ואתנטאת תלך אלמואצע אלתי אנכשפת רגע טהור. וקד בינא פי הדא אלפרק אן מעני קולה פרחה במקצתו טמא בכולו טהור אנה ולו תזיד אולא. פאולא חתי תעמה פאנה טהור ולא נקול חתי תעמה דפעה וחיניד יכון טהור. ואנמא כרר הדה אלאחכאם הנא ואן כאן קד דכר הדא אלחכם בעינה פי הדא אלפרק וכדלך דכר חזירת ראשי אברים וקאל נתכסו טהור נתגלו טמא אפילו מאה פעמים לילא תטן אן דלך אנמא הו פי מן נהפך כולו לבן בעד אלהחלט ואנמא פי מן אעמתה קבל אלוצול ללכהן פלא פאעלמך אנהם כלהם סוי פי הדה אלאחכאם כמא בינא.

טומאה הוא טהור. ואמרו כולן שחזרו בהן ראשי אברים הרי אלו כמו שהיו זהו כמו שאומר לך וזה שאדם הנידון בטומאה אם פרחה אחר זה הצרעת בכולו הוא טהור כמו שהתבאר וכן מי שפרחה הצרעת בכולו קודם שבא אל הכהן והסגירו וטהרו אחר ההסגר מפני שלא נולד לו סימן טומאה או הבא כולו לבן ואחר זה החליטו והלך הדבר אשר החליטו בו ונהיה טהור כמו שהתבאר בזאת ההלכה כל אחד מאלו השלשה אנשים שהן כולן טהורים לפי שפרחה הצרעת בכולם הראשון שכללה אותו אחר הטומאה והשני שכללה אותו קודם עמדו לפני הכהן ואחר זה הוסגר ונפטר והשלישי שכללה אותו קודם בואו לפני הכהן ואחר זה הוסגר והוחלט ונפטר אחר ההחלט מפני שהלך לו סימן טומאה הנה כל אחד מאלו השלשה אם נתגלו ראשי אברים שלו על האופן שאמרנו שנתגלה בשר חי כעדשה הרי הוא כמו שהיה בתחלה. אם היה לבן ונגלה בשר חי הוא טמא כמו שהיה קודם שכללה אותו הצרעת. ואם כללה אותו הצרעת אחר זה ונתכסו אלו המקומות אשר נתגלו יחזור טהור. וכבר ביארנו בזה הפרק[ב]) שענין אמרו פרחה במקצתו טמא בכולו טהור שאף על פי שפשתה מעט מעט עד שפרחה בכולו הוא טהור ולא נאמר עד שתפרח בבת אחת ואז יהיה טהור. ולא חזר על אלו הדינים כאן אף על פי שכבר זכר זה הדין בעצמו בזה הפרק וכמו זה זכר חזירת ראשי אברים ואמר נתכסו טהור נתגלו טמא אפילו מאה פעמים אלא כדי שלא תחשוב שזה אינו כי אם בנהפך כולו לבן אחר ההחלט אבל לא במי שכללה אותו הצרעת קודם שבא אל הכהן והודיעך שהם כולם שוים באלו הדינים כמו שביארנו.

ח אם בכולו פרחה כאחת מתוך הטהרה טמא ומתוך הטומאה טהור. הטהור מתוך הסגר פטור מן הפריעה ומן הפרימה ומן החגלחת ומן הצפרים מתוך החלט חייב בכולן וזה ווה מטמאים בביאה:

ב) מ״ג.

הדא כלה בין וקד תקדמת אצולה וקד בינא חכם אלמוסגר ואלמוחלט פי תגלחת וצפרין פי אול פרק מן כלים ואן מעני מטמאין בביאה אדא דכל אלאוהל אנגם כל מא פיה עלי אלשרוט אלתי תבין פי תאלת עשר הדה אלמסכתא.

זה כולו מבואר וכבר קדמו שרשיו ה) וכבר ביארנו דין המוסגר והמוחלט בתגלחת ובצפורים בפרק הראשון ג) מכלים ושענין מטמאין בביאה הוא שאם נכנם לאוהל יטמא כל מה שבתוכו על התנאים אשר יתבארו בשלשה עשר ג) מזאת המסכתא.

ט הבא בכולו לבן ובו מחיה כעדשה פרחה בכולו ואחר כך חזרו בו ראשי אברים רבי ישמעאל אומר כחזירת ראשי אברים בבהרת גדולה. רבי אלעזר בן עזריה אומר כחזירת ראשי אברים בבהרת קטנה:

בהרת גדולה הי עמום אלצרעת לגמיע אלגסם. פיקול רבי ישמעאל אנה אדא אנכשף כעדשה בראשי אברים פאנה טמא כחכם חזירת ראשי אברים פי הופך כולו לבן והו בעל הבהרת גדולה. ור׳ אלעזר בן עזריה יקול אנה מנד ענד וצולה ללכהן כאן כלה אביץ ופיה מחיה פחכמה כחכם בעל בהרת קטנה פאדא אנכשף מנה כעדשה בראשי אברים לא יטמא לאן ראשי אברים לא תטמא משום מחיה בבהרת קטנה כמא קד אצלנא פי אלפרק אלסאדם והלכה כר׳ ישמעאל.

בהרת גדולה היא שכללה הצרעת הגוף כולו. ואמר ר׳ ישמעאל שאם נגלה כעדשה בראשי אברים הוא טמא בדין חזירת ראשי אברים בהופך כולו לבן וזהו בעל בהרת גדולה. ר׳ אלעזר בן עזריה אומר משהיה בעת שבא אל הכהן כולו לבן ובו מחיה דינו כדין בעל בהרת קטנה ואם נגלה ממנו כעדשה בראשי אברים לא יטמא לפי שראשי אברים לא יטמאו משום מחיה בבהרת קטנה כמו שכבר השרשנו בפרק ששי ד) והלכה כר׳ ישמעאל.

י יש מראה נגעו לכהן ונשבר ויש מראה ומפסיד. כיצד מי שהיה מוחלט והלכו להן סימני טומאה לא הספיק להראות לכהן עד שפרחה בכולו טהור שאילו הראהו לכהן היה טמא. בהרת ואין בה כלום לא הספיק להראותה לכהן עד שפרחה בכולו טמא שאלו הראהו לכהן היה טהור:

פי אלפרצה אלאולי לו ראה אלכהן ענד מא הלכו סימני טומאה לכאן יפטור אותו וענד מא כאן תנתשר אלצרעת פי גמלה נסמה בעד דלך יכון טמא עלי מא אצלת לך אן הופך כולו לבן מתוך הפטור טמא. ופי אלפרצה אלתאניה ענד מא כאנת פיה בהרת ואין בה כלום לו ראה אלכהן לכאן יסגירו עלי מא תקדם פי אלסאבע ואדא אנתשרת פי נסמה בעד דלך כאן יכון טהור עלי מא בינא אן הופך כולו לבן מתוך הסגר טהור פלמא תרך נפסה חתי פרחה בכולו צאר טמא עלי מא תקדם אן הבא בכולו לבן יסגיר ומעלום אן כל מוסגר טמא הו.

בהנחה הראשונה אילו ראהו הכהן בעת אשר הלכו להם סימני טומאה היה פוטר אותו ובאשר פרחה הצרעת בכל גופו אחר זה יהיה טמא על מה שהשרשתי לך ה) שהופך כולו לבן מתוך הפטור טמא. ובהנחה השנית אם היתה בו בהרת ואין בה כלום אילו ראהו הכהן היה מסגירו על מה שקדם בשביעי ו) ואחר שפרחה בגופו אחר זה היה טהור על מה שביארנו ז) שהופך כולו לבן מתוך הסגר טהור אבל אחר שהמתין עד שפרחה בכולו נהיה טמא על מה שקדם ח) שהבא בכולו לבן יסגיר וידוע שכל מוסגר הוא טמא.

השחין

ד) מ״א. ג) מ״ה. ג) מ״א. ד) מ״ד. ה) מ״א. ו) מ״ג. ז) מ״א. ח) מ״ז.

פרק תשיעי.

א השחין והמכוה מיטמאין בשבוע אחת בשני סימנים בשער לבן ובפשין אי זה הוא שחין לקה בעץ או באבן או בגפת או במי טבריה כל שאינו מחמת האש זה הוא שחין אי זו היא מכוה נכוה בגחלת או ברמץ כל שהוא מחמת האש זו היא מכוה:

מעלום אן פי טבריה מיאה סנינה פיקול אן מיאה אלחמאת אלתי תסכן לנריהא עלי מעאדן אלואנ ואלכברית ונחוהא פאן ליס חכמהא חכם חמי האור וקד תקדם פי אלפרק אלתאלת תבין גמיע אלסימנין.

ידוע שבטבריה מים חמים ואמר שהמים חמים שנתחממו בעברם על מקורי קנקנתום וגפרית וכיוצא בזה אין דינם כדין חמי האור וכבר קדם בפרק שלישי ביאור כל הסימנים.

ב השחין והמכוה אין מצטרפין זה עם זה ואין פושין מזה לזה ואין פושין לעור הבשר ולא עור הבשר פושה לתוכן היו מוררין טהורין עשו קרום בקליפת השום זו היא צרבת השחין האמורה בתורה חזרו וחיו אף על פי שמקומן צלקת נדונין כעור הבשר:

קד תקדם שרח הדה אלהלכה ודכר אצולהא פי אנר אלפרק אלסאדס ולם יבק אלא זיאדה ביאן פי וצף אלשחין ואלמכוה. ודלך אן אלגסם אדא אנגרח ואנשק אלגלד ואנכשט באי סבב כאן אמא בסבב באד או בסבב סאבק פאן דלך אלמוצע אלמנסלך לא ינתגם בנגעים טאל מא הו טריא ואללחם מכשוף והו אלדי יסמי מורר. פאדא אנדמל אלנרח ותצלב טאהרה ושאבה אלגלד ולם יבק אלא אלאתר פקט כמא יבקי פי סאיר אלנראח ואלאוראם אלטאהרה פאנה חינית חכמה כחכם אלגלד אלצחיח אלדי לם יצבה נרח ויטמא בנגעי עור הבשר. פאדא אנדמל ואנך פי אלצלאבה ועקדת פי אעלאה קשרה רקיקה חינית יתסמי שחין או מכוה או קרח כפי סיבתו ואז יטמא בנגעי שחין ומכוה הנזכרים בתורה והרושם אשר ישאר בגוף אחר שנשלמה רפואת המכה ונתקשתה ודמה שטחו לעור יקרא צלקת. ולשון ספרא[ב] ובשר כי יהיה בעורו שחין יכול מורד תלמוד לומר ונרפא א"נ) ונרפא יכול עד שיעשה צלקת תלמוד

כבר קדמו ביאור זאת ההלכה וזכרון שרשיה בסוף פרק הששי ולא נשאר לנו כי אם להוסיף ביאור בתואר השחין והמכוה. וזה שאם היתה בגוף מכה ונבקע ונפשט העור באיזה סיבה שיהיה אם בסיבה נראית או בסיבה קודמת זה המקום שנקלף עורו לא יטמא בנגעים כל זמן שהוא והבשר מגולה וזה הנקרא מורר. אבל אם הגלידה המכוה ונתקשו פניה ודמתה לעור ולא נשאר אלא הרושם לבד כמו שישאר בכל פני המכות והמורסות הנראות אז יהיה דינו כדין העור הבריא אשר לא אירעה לה מכה ויטמא בנגעי עור הבשר. ואם הגלידה והתחילה להתקשות והיה בעליונה קרום דק או יקרא שחין או מכוה או קרח כפי סיבתו ואז יטמא בנגעי שחין ומכוה הנזכרים בתורה והרושם אשר ישאר בגוף אחר שנשלמה רפואת המכה ונתקשתה ודמה שטחו לעור יקרא צלקת. ולשון ספרא[ב] ובשר כי יהיה בעורו שחין יכול מורד תלמוד לומר ונרפא

לומר הא

ב) ויקרא י"ג י"ח. תזריע פ"ו ח' (ס"ד ב'). ג) בכ"י הר"ם או.

יכול עד שיעשה צלקת תלמוד לומר שחין הא כיצד נרפא ולא נרפא וכן הוא אומר צרבת עד שתקרום בקליפת השום וקאלוא הנאך מכות אש יכול מורדת תלמוד לומר והיתה מחית המכוה יכול עד שתעשה צלקת תלמוד לומר והיתה מכות אש הא כיצד חיתה ולא חיתה וכן הוא אומר צרבת המכוה עד שתקרום בקליפת השום. וחכם אלקדה ואלשחין שיא ואחדא לאנהמא נועין מן אלשחין אן כאן סבבה אכלאט מהתרקה כמא בינא סמוה קדה ואן כאן בסבב צרבה בחגר או עוד ונחוהמא סמוה שחין. ופי ספרא אין לי אלא שחין שעלה מאליו מנין לקה בעין באבן וכו' תלמוד לומר שחין שחין ריבה.

לומר שחין הא כיצד נרפא ולא נרפא וכן הוא אומר צרבת עד שתקרום בקליפת השום ואמרו שם[א] מכות אש יכול מורדת תלמוד לומר והיתה מחית המכוה יכול עד שתעשה צלקת תלמוד לומר מכות אש הא כיצד חיתה ולא חיתה וכן הוא אומר[ג] צרבת המכוה עד שתקרום בקליפת השום. ודין הקדח והשחין דבר אחד לפי ששניהם מינים מן השחין אם היתה סיבתו ליהות נשרפות כמו שביארנו קראוהו קדח ואם היה מפני שלקה באבן או בעין וביוצא בהן קראוהו שחין. ובספרא[ג] אין לי אלא שחין שעלה מאליו מנין לקה באבן וכולי תלמוד לומר שחין שחין ריבה.

ג שאלו את רבי אליעזר מי שעלתה לתוך ידו בהרת כסלע ומקומה צרבת שחין אמר להם יסגיר. אמרו לו למה לגדל שער לבן אינה ראויה ולפשיון אינה פושה ולמחיה אינה מטמא אמר להן שמא תכנס ותפשה. אמרו לו והלא מקומה בגרים אמר להן לא שמעתי. אמר לו רבי יהודה בן בתירה אלמד בו אמר לו אם לקיים דברי חכמים הין אמר לו שמא יולד לו שחין אחר חוצה לו ויפשה לתוכו אמר לו חכם גדול אתה שקיימתה דברי חכמים:

קד תקדם אן אלשחין ואלמכוה לא תטמא במחיה ואנמא עלאמה אלטומאה פיהמא שער לבן או פשיון. וקד תקדם אן שחין ומכוה אינן פושין לעור הבשר ולא עור הבשר פושה לתוכן ואנמא יכון אלפשיון פי אלשחין נפסה. ומעלום אן כף אלאנסאן לא יגבת פיה שער פפרצוא לר' אליעזר הדה אלפרצה והו אן יכון פי אלכף שחין עלי אלצפה אלמשתרטה פיה ובהרת פי גמלה דלך אלשחין קד אעמתה פקאל יסגיר. פאעתרץ באן קיל לה וירתני בהדא אלהסגר אי חאלה הדה אלבהרת לא שער יגבת פיהא ולא מחיה תנגם פיהא ולא ענדהא חית תפשה לאנהא בתוך השחין ועור הבשר דאיר בהא ואין השחין פושה לעור הבשר. פקאל להם פאידה אלהסגר שמא תכנס פי אגר אלסאבע חתי תרגע כגרים ויפטור אותו הכהן ובער דלך תמתה פי בקיה אלשחין אלדי כנסה ממנו פיכון פשיון ויכון מוחלט לאן אלפשיון מטמא אחר הפטור

כבר קדם[ד] שהשחין והמכוה לא יטמאו במחיה ואין לשניהם סימן טומאה אלא שער לבן או פשיון. וכבר קדם[ה] ששחין ומכוה אינן פושין לעור הבשר ולא עור הבשר פושה לתוכן ושהפשיון אינו אלא בשחין עצמו. וידוע שכף אדם לא יצמח בו שער. והניחו לר' אליעזר זאת ההנחה אם היה בכף שחין על התואר המותנה בו וכבר כללה בהרת זה השחין כולו ואמר יסגיר. והשיבו ואמרו לו לאיזה ענין תקוה בתוך זה ההסגר שזאת הבהרת השער אינו צומח בה והמחיה אינה מטמאה בה ואין שם מקום אשר תפשה בו מפני שהיא בתוך השחין ועור הבשר סביב לה ואין השחין פושה לעור הבשר. ואמר להן תועלת ההסגר הוא שמא תכנס בסוף השבוע עד שתהיה בגרים ויפטור אותו הכהן ואחר זה יתפשט בשארית השחין אשר כנסה ממנו ואז יהיה פשיון ויהיה מוחלט מפני שהפשיון מטמא אחר הפטור כמו שקדם בשלישי[ו]. ואמרו לו

כמא זה

ב) ויקרא י"ג כ"ר. ג) שם י"ג כ"ח. ד) פ"ד מ"ג. ה) מ"ב. ו) מ"ג. ז) תזריע פ"ו ו' (ס"ד ב').

כמא תקדם פי אלתאלת. פקאלוא לה הדא ימכן אדא כאנת אלבהרת בסלע כמא פרצנא פאנהא ימכן אן תכנם ותעמוד על כגרים פאן כאן מקומה כגרים מא פאידה אלהסגר יעני אדא כאן בתוך הכף שחין כגרים ובהרת כגרים במקום השחין. פקאל לא שמעתי יעני אנא לם נסמע מא פאידה אלהסגר פי הדה אלפרצה אלתאניה. פקאל לה ר׳ יהודה בן בתירה אנא נקול פי הדה אלמסאלה שיא. פקאל לה ר׳ אליעזר אן כאן תוגה וגה תוגב בה אלהסגר ותטהר מא פאידה אלהסגר פהדא חסן וקל ואן כאן תקים אלחגה אנה לא יחתאג הסגר פלא אסמע מנך כלאם אני רוית אנה יחתאג הסגר ולא אעלם אי שי ימכן אן יחדת בהדא אלהסגר ממא יוגב טומאה אד הדה הי נאיה אלהסגר. פאעלמנא ר׳ יהודה בפאידה אלהסגר כמא תרי פקאל שמא יולד לו שחין אחר הוצה לו ויפשה לתוכו אד אלשחין פושה ללשחין כמא אצלנא והדא כלאם צחיח.

זה אפשר אם היתה הבהרת כסלע כמו שהנחנו לפי שאז אפשר שתכנם ותעמוד על כגרים אבל אם היה מקומה כגרים מה תועלת ההסגר רצה לומר אם היה בתוך הכף שחין כגרים ובהרת כגרים במקום השחין. אמר לא שמעתי רצה לומר אנחנו לא שמענו מה הוא תועלת ההסגר בזאת ההנחה השנית. ואמר לו ר׳ יהודה בן בתירה אני אומר דבר בזאת השאלה. ואמר לו ר׳ אליעזר אם יש פנים שתחייב ההסגר ושתראה מה תועלת ההסגר מוטב ואמור ואם תביא ראיה שאין צריך הסגר לא אשמע ממך דבר לפי שאני קיבלתי שצריך הסגר אלא שאיננו יודע איזה דבר אפשר שיולד בזה הסגר ממה שיחייב טומאה הואיל וזהו תכלית ההסגר. והודיענו ר׳ יהודה תועלת ההסגר כמו שתראה ואמר שמא יולד לו שחין אחר הוצה לו ויפשה לתוכו הואיל והשחין פושה לשחין כמו שהשרשנו וזה מאמר אמתי.

פרק עשירי.

א הנתקים מיטמאין בשני שבועות ובשני סימנים בשער צהוב דק ובפשיון. בשער צהוב דק לקוי קצר דברי רבי עקיבה רבי יוחנן בן נורי אומר אפילו ארוך. אמר רבי יוחנן בן נורי מה הלשון אומרים דק מקל וה דק קנה וה דק לקוי קצר או דק לקוי ארוך אמר לו רבי עקיבה עד שאנו למדים מן הקנה נלמד מן השער דק שערו של פלוני דק לקוי קצר לא דק לקוי ארוך:

קד עלמת אן אלנתקים הי ננעי ראש או זקן ואעלמתך אנהמא אעני הראש והזקן אין מצטרפין זה עם זה ואין פושין מזה לזה ואעלמתך אן הדה אלנגעים אלתי תבון פי האדין אלעצוין הי אן יעדם אלשער אלטביעי ויכבר ברלה שער צהוב דק או אלפשיון והו אמתדאד אלנתף וסקוט אלשער ודלך קולה שער צהוב דק. וצהוב הו אללון אלדהבי והו לון מנתלט מן אלצפרה ואלחמרה. קאלוא למה הוא דומה לתבנית הזהב והדא הו מעני לקוי לאן לקה

כבר ידעת שהנתקים הם ננעי ראש או זקן והודעתיך[ב] ששניהם רצה לומר הראש והזקן אין מצטרפין זה עם זה ואין פושין מזה לזה והודעתיך[ג] שאלו הנגעים שיהיו באלו השני אברים הם שנעדר השער הטבעי וגדל במקומו שער צהוב דק או הפסיון והוא שיתפשט הנתק ויפול השער וזה אמרו[ג] שער צהוב דק. וצהוב הוא מראה הזהב והוא מראה מעורב מן הירקות והאדמימות. אמרו[ד] למה הוא דומה לתבנית הזהב וזהו ענין לקוי לפי שיאמרו לקה על

יקולון

מי

ב) פ״ו מ״ח. ג) שם. ג) ויקרא י״ג ל׳. ד) ספרא תזריע פ״ח ו׳ (ס״ה ג׳).

יקולון למן אנצר באי וגה כאן מן אלאצראר פיסמון פסאד ולון הדא אלשער לקוי. ובקי קולה תעאלי דק יקול ר׳ עקיבה מענאה קציר פיקול אן קולה צהוב דק הו לקוי קצר ור׳ יוחנן בן נורי יקול אן מעני דק רקיק ואמא טולה פמא יפיד. ואסתדל מן קול אלנאם קנה דק ומקל דק ואן כאן טויל והדא הוא מעני קולה דק לקוי קצר או דק לקוי ארוך יעני אנה טמא ודק יתסמי סוי כאן לקוי ארוך או לקוי קצר אד והו רקיק. ור׳ עקיבה יסתדל מן קולהם דק שערו של פלוני יעגון קצרה לא גלשה פלולך לא ישמא ענדה אלא דק לקוי קצר אמא דק לקוי ארוך פלים הו סימן טומאה והדא הו קולה ולא דק לקוי ארוך. והלכה כר׳ עקיבה.

מי שניזק באיזה נזק שיהיה ויקראו הפסד מראה זה השער לקוי. ונשאר אמרו יתברך דק ר׳ עקיבה אומר שענינו קצר ואמר שאמרו צהוב דק הוא לקוי קצר ור׳ יוחנן בן נורי אומר שענין דק מה שאינו עב אבל ארכו אין הוששין בו. והביא ראייה ממה שאומרים קנה דק ומקל דק אף על פי שהם ארוכים וזהו ענין אמרו דק לקוי קצר או דק לקוי ארוך רוצה לומר שהוא טמא ויקרא דק בין שיהיה לקוי ארוך או לקוי קצר הואיל ואינו עב. ור׳ עקיבה מביא ראייה מלשון האומרים דק שערו של פלוני ירצו בו קצרו ולא עביו ולזה לא ישמא לפי דעתו אלא דק לקוי קצר אבל דק לקוי ארוך אינו סימן טומאה וזהו אמרו ולא דק לקוי ארוך. והלכה כר׳ עקיבה.

ב שער צהוב דק מטמא מכונם וטפוור מבוצר ושלא מבוצר הפוך ושלא הפוך דברי רבי יהודה רבי שמעון אומר אינו מטמא אלא הפוך. אמר רבי שמעון ודין הוא מה אם שער לבן שאין שער אחר מציל מידו אינו מטמא אלא הפוך שער צהוב דק ששער אחר מציל מידו אינו דין שלא יטמא אלא הפוך רבי יהודה אומר כל מקום שצריך לומר הפוך אמר הפוך אבל הנתק שנאמר בו לא היה בו שער צהוב מטמא הפוך ושלא הפוך:

מבוצר אן יכון דלך אלשער פי וסט אלנתק ואלנתק פאצל עליה מן כל נהה. ושלא מבוצר אן יכון דלך אלשער בצד הנתק. הפוך ושלא הפוך סוי הדה אלשער צהוב בנתק והדא הו הפוך או תקדם חדות אלשער צהוב לחדות אלנתק והדא הו שלא הפוך עלי מא בינא פי אלמחיה פי אלפרק אלראבע. ורבי שמעון יקול ליס הו סימן טומאה אלא אן כאן אלנתק הו אלדי הפכו ורדה צהוב דק מתל שער לבן שבבהרת עלי מא תקדם ביאנה. והדא אלקל וחומר אלדי דן ר׳ שמעון בין אדא חצלת אצלין אחדהמא אן אלבהרת אדא כאן בתוכה שער שחור ושער לבן פחי טמאה מנה סיהא שתי שערות לבנות בשרוטהא ואלאצל אלתאני אן אלנתק אדא כאן פיה שער צהוב דק וחדה פהו טמא אמא אן נבת

מבוצר שיהיה זה השער באמצע הנתק והנתק עודף עליו[ז]) מכל צד. ושלא מבוצר שיהיה זה השער בצד הנתק. הפוך ושלא הפוך בין שנולד השער צהוב בנתק וזהו הפוך או שנולד השער צהוב קודם שנולד הנתק וזהו שלא הפוך לפי מה שביארנו במחיה בפרק רביעי[ז]) ור׳ שמעון אומר שאינו סימן טומאה אלא אם היה הנתק הוא אשר הפכו ועשהו צהוב דק כמו שער לבן שבבהרת לפי מה שקדם ביאורו. וזה הקל וחומר אשר דן ר׳ שמעון מבואר עם הבנת שני שרשים האחר שאם היו בתוך הבהרת שערות שחורות ושערות לבנות היא טמאה משיש בה שתי שערות לבנות בתנאיהן והשורש השני שאם היה בנתק שער צהוב דק לבדו הנתק טמא אבל אם צמח שער שחור בזה הנתק עם השער

שער צהוב

ז) ר״ל סובב אותו. ז) ט״ג.

שער שחור פי דלך אלנתק מע אלשער צהוב פהו טהור. ודלך לקול אללה ושער שחור אין בו פדלך דליל אנה אן כאן פיה שער שחור מע אלשער צהוב פהו טאהר. ור׳ יהודה יקול אן כל מא אלשרט פיה אן יחדת אלשער בעד אלנגע קאל אללה פיה הפך כמא קאל פי צרעת עור בשר והיא הפכה שער לבן ואלנתק אלדי קאל פיה ולא היה בו שער צהוב ולם יקל ולא הפך שער צהוב פאלגרץ אן מתי מא כאן הנאך שער צהוב פהו טמא סוי תקדם שער צהוב לנתק או תקדם אלנתק לשער צהוב. והלכה כר׳ יהודה.

צהוב הוא טהור. וזה לפי שאמר השם[ה]) ושער שחור אין בו וזה ראיה שאם היה בו שער שחור עם השער צהוב הוא טהור. ור׳ יהודה אומר שבכל מקום שהתנאי בו שיולד השער אחר הנגע אמר השם בו הפך כמו שאמר בצרעת עור בשר[ג]) והיא הפכה שער לבן והנתק אשר אמר בו ולא היה בו שער צהוב ולא אמר ולא הפך שער צהוב הכונה בו שכל זמן שיש שם שער צהוב הוא טמא בין שקדם שער צהוב לנתק או שקדם הנתן לשער צהוב. והלכה כר׳ יהודה.

ג הצומח מציל מיד שער צהוב ומיד הפשיון מכונם ומפוזר מבוצר ושלא מבוצר והמשואר מציל מיד שער צהוב ומיד הפשיון מכונם ומפוזר ומבוצר ואינו מציל מן הצד עד שיהא רחוק מן הקמה מקום שתי שערות אחת צהובה ואחת שחורה אחת צהובה ואחת לבנה אונן מצילות.

קד אעלמתך אן אלנתק הו דהאב אלשער מן בעץ אלראם ובעץ אללחיה. פאן כאן פי דלך אלמוצע שתי שערות מן שער צהוב דק פהו טמא וכדלך אן אמתה אלנתק פי אלראם או אללחיה פאן כאן מע דלך אלשער צהוב שתי שערות שחורות פהו טהור. פאן כאן הדא אלשער אלאסוד נבת פי אלנתק פהו יתסמי הצומח ואן כאן בקי פי אלנתק ענד מא הדת שתי שערות שחורות פמא זאד מע אלשער צהוב פהו יתסמי המשואר. וכלאהמא מצילין ומעני מצילין אנה אדא כאן מע אלשער צהוב פאן דלך אלנתק טהור ואלפרק בינהמא אן הצומח חית מא נבת יציל והמשואר אן בקי דאכל אלנתק התי יכון מבוצר פהו יציל ואן כאן בקי מן גנב אלנתק פאנה לא יציל לאן דלך הו שכל אלנתק אן ינתתף מוצע ויבקי אלשער דאיר בה. פאן כאן דלך אלשער אלאסוד אלדי בצד הנתק בעיד ען גמלה שער אלראם או אללחיה פאנה איצא יציל והדא הו קולה עד שיהא רחוק מן הקמה שתי

כבר הודעתיך[ד]) שהנתק הוא שניטל השער ממקצת הראש וממקצת הזקן. ואם היו בזה המקום שתי שערות משער צהוב דק הוא טמא וכן כאשר התפשט הנתק בראש ובזקן אם היו עם זה השער צהוב שתי שערות שחורות הוא טהור. ואם היה זה השער השחור צומח בתוך הנתק יקרא הצומח ואם היה נשאר בתוך הנתק בעת שנולדו שתי שערות שחורות או יותר עם השער צהוב יקרא המשואר. ושניהם מצילים וענין מצילים שאם היה השחור עם השער הצהוב זה הנתק טהור וההפרש בין שניהם שהצומח יציל בכל מקום שיצמח והמשואר אם נשאר בתוך הנתק עד שיהיה מבוצר יציל ואם היה נשאר בצד הנתק לא יציל מפני שזאת היא תמונת הנתק שינטל השער במקום אחד וישאר השער סביב לו. ואם היה זה השער השחור אשר בצד הנתק רחוק מכלל שער הראש או הזקן הוא יציל גם כן וזהו אמרו עד שיהא רחוק מן הקמה שתי שערות. אחר זה ביאר שאמרו[ו]) ושער שחור צמח בו יצטרך שיהיו שתי שערות או יותר

שערות ושתיהן

ה) ויקרא י״ג ל״א. ג) שם י״ג י׳. ד) מ״א. ו) ויקרא י״ג ל״ז.

שערות. תם בין אן קולה ושער שחור צמח בו יהתאג אן תכון שערתין פמא זאד ושתיהן שחורות אמא אן כאנת אלואחדה לבנה או צהובה ואלאכרי שחורה אינן מצילות.

ושתיהן שחורות אבל אם היתה האחת לבנה או צהובה והאחרת שחורה אינן מצילות.

ד שער צהוב שקדם את הנתק טהור רבי יהודה מטמא רבי אליעזר בן יעקב אומר לא מטמא ולא מציל רבי שמעון אומר כל שאינו סימן טומאה בנתק הרי הוא סימן טהרה בנתק:

קד תקדם לך מדהב ר׳ שמעון אנה יעתקר פי שער צהוב שקדם אנה אינו סימן טומאה והו יקול הנא אן כל מא ליס הו סימן טומאה פהו יציל ויכון הכמה חכם שער שחור וקד קלנא אן הלכה כר׳ יהודה.

כבר קדמה לך ט) דעת ר׳ שמעון שהוא סובר בשער צהוב שקדם שאינו סימן טומאה ואמר כאן שכל שאינו סימן טומאה יציל ויהיה דינו כדין שער שחור וכבר אמרנו ז) שהלכה כר׳ יהודה.

ה כיצד מגלחין את הנתק מגלח הוצה לו ומניח שתי שערות סמוך לו כדי שיהא ניכר אם פשה החליטו בשער צהוב הלך שער צהוב וחזר שער צהוב וכן בפשיון בתחלה. בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטור הרי הוא כמות שהיה החליטו בפשיון הלך הפשיון וחזר הפשיון וכן בשער צהוב. בסוף שבוע אחד בסוף שבוע שני לאחר הפטור הרי הוא כמות שהיה:

נצוץ אלתורה אן אלנתק אדא לם יכן פיה לא שער שחור ולא שער צהוב פאנה יוקף שבעת ימים פאן בקי עלי האלה ולם יחדת לה שער לא צהוב ולא שחור ולא פשה פחכמה אן יהלק חולה ויוקף שבעת ימים שנית והו קולה והתגלח ואת הנתק לא יגלח. פאנה יעלמנא כיף תכון אלהלאקה חול אלנתק בסוף שבוע ראשון. וממא יגב אן אדכרה הנא אן אלנתק יטמא במראה עמוק ושלא במראה עמוק ואנמא ד׳כר אללה פי אלנתקים מראה עמוק למא תבין פי אלנקל והו קולהם יכול אם נתקו אדם יהא טמא תלמוד לומר מראה עמוק מה מראה עמוק בידי שמים אף אני אין לי אלא בידי שמים אמא נגעי עור בשר נאצה פלא יתסמי נגע ויטמא בסימנין אלא אן כאן מראהו עמוק כמא נא אלנץ וקאלוא מראהו עמוק ולא ממשו עמוק וחדוא דלך באן קאלוא כחמה שהיא עמוקה מן הצל לאן כדלך יטהר פי ראי אלעין אלשטל פוק

פסוקי התורה בנתק שאם לא היה בו לא שער שחור ולא שער צהוב יעמוד שבעת ימים ואם נשאר כמו שהיה ולא נולד לו שער לא צהוב ולא שחור ולא פשה דינו שיתגלח סביב לנתק ויעמוד שבעת ימים שנית וזה אמרו ג) והתגלח ואת הנתק לא יגלח. והתחיל ללמדנו כיצד תהיה התגלחת סביב הנתק בסוף שבוע ראשון. ומה שצריך שאזכרהו כאן הוא שהנתק יטמא במראה עמוק ושלא במראה עמוק ולא זכר השם בנתקים מראה עמוק אלא לפי מה שהתבאר בקבלה והוא אמרם ד) יכול אם נתקו אדם יהא טמא תלמוד לומר מראה עמוק מה מראה עמוק בידי שמים אף אני אין לי אלא בידי שמים מראה עמוק מה מראה עמוק אף אני אין לי אלא בידי שמים אבל נגעי עור בשר בפרט לא יקראו נגע ואינן מטמאין בסימנים אלא אם היה הנגע מראהו עמוק כמו שבא הכתוב ואמרו ה) מראהו עמוק ולא ממשו עמוק וגדרו זה באמרם ו) כחמה שהיא עמוקה מן הצל מפני שכמו

אלסטח זה

ט) מ״ב. ז) שם. ג) ויקרא י״ג ל״ג. ד) ספרא תזריע פ״ה ד׳ (ס״ה ג׳). ה) ויקרא י״ג ל׳ שם ס״ב ה׳ (ס״ב ד׳). ו) ספרא תזריע פ״א ד׳ (ס׳ א׳).

אלסטח אלמצי. וארנע אלי תמאם שרח אלהלכה. קאל וחור שער צהוב וכן בפשיון יעני או הלך שער צהוב שהוחלט בו ונולד לו פשיון פאנה באקיא בטומאתו סוי החליטו בדלך אלשער צהוב בתחלה או בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני או אחר הפטור עלי נחו מא בינאה פי נגעי עור בשר פי אלפרק אלכאמס ואדא פהמת מא קלנאה הנאך צארת ענדך הדה אלהלכה לא תתהאג שרח.

זה עין רואה את הצל למעלה משטח הדבר אשר יפול עליו האור. ואשוב להשלים ביאור ההלכה. אמר חזר שער צהוב וכן בפשיון רצה לומר או הלך שער צהוב שהוחלט בו ונולד לו פשיון הוא ישאר בטומאתו בין שהחליטו בזה השער צהוב בתחילה או בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני או אחר הפטור כמו שביארנו בנגעי עור בשר בפרק חמישי[ה] ואם הבנת מה שאמרנו שם לא תצטרך זאת ההלכה אצלך ביאור.

ו שני נתקים זה בצד זה ושטה של שער מפסקת ביניהם נפרץ ממקום אחר טמא משני מקומות טהור כמה תהא הפרצה מקום שתי שערות. נפרץ ממקום אחר כגרים טמא:

קד תקדם לך אן שער שחור אלבאקי בתוך הנתק יציל בשרט אן יכון מבוצר ואינו מציל מן הצד וזלך לקולה ושער שחור אין בו ונא אלנקל עד שיהא בתוכו. פלהדא אלאצל אדא כאנת שני נתקים זה בצד זה ושטה שלשער שחור ביניהם ואתצל אלנתק באלנתק מן נהתין פיצירן נמיעא נתק אחד ושער שחור בתוכו וזלך קאל משני מקומות טהור והדה צורה דלך. ואעלם אן שיעור אלנתק כגרים לקול אללה נגע הנתק הקיש נגע לנתק מה נגע כגרים אף נתק כגרים פלזלך אדא כאנת אחדי הדה אלשתי פרצות אלתי נפרצו בין אלשני נתקים כגרים פאנה טמא לאן יני שער שחור מצד הדא אלנתק אלדי הו כגרים אעני מקום הפרצה לאן קד צאר מקום הפרצה נתק לכברה וכונה שעור נתק. והכדא קאלוא פי ספרא פי תעליל דלך קאלוא מפני שלא כנם שער שחור לתוכו.

כבר קדם לך[ג] שהשער השחור הנשאר בתוך הנתק יציל בתנאי שיהיה מבוצר ואינו מציל מן הצד וזה לאמרו[ד] ושער שחור אין בו ובאה הקבלה[ה] עד שיהא בתוכו. הנה לפי זה השורש אם היו שני נתקים זה בצד זה ושטה של שער שחור ביניהם ונתחבר הנתק בנתק משני צדדים יהיו יחד נתק אחד ושער שחור בתוכו ולזה אמר משני מקומות טהור וזה צורתו. ודע ששעור הנתק כגרים לפי שאמר השם[ו] נגע הנתק הקיש נגע לנתק מה נגע כגרים אף נתק כגרים ולפי זה אם היתה אחת מאלו השתי פרצות אשר נפרצו בין השני נתקים כגרים הוא טמא מפני שאז יהיה שער לבן מצד זה הנתק שהוא כגרים רצה לומר מקום הפרצה לפי שכבר נהיה מקום הפרצה נתק לגדלו ולהיותו שיעור נתק. וכמו זה אמרו בסיפרא[ז] לתת טעם לזה אמרו מפני שלא כנם שער שחור לתוכו.

ז שני נתקים זה לפנים מזה ושטה של שער מפסקת ביניהם נפרץ ממקום אחר טמא משני מקומות טהור. כמה תהא הפרצה מקום שתי שערות. נפרץ ממקום אחר כגרים טהור:

נתק לפנים מנתק הו אן יכון ואחד פי דאכל תאני פאדא נפרץ ממקום אחד יכון נתק לפנים מנתק הוא שיהיה האחד בתוך השני ואם נפרץ ממקום אחד יהיה

נתק

ד) מ״ב. ג) מ״ג. ד) ויקרא י״ג ל״א. ה) ספרא תזריע פ״ח ז׳ (ס״ו א׳). ו) ספרא תזריע פ״ח ד׳ (ס״ה ד׳). ז) שם פ״ח ז׳ (ס״ו א׳). ח) ויקרא י״ג ל״א.

נתק הפנימי טמא לאן שער שחור מצדו פאדא נפרצה השטה שלשער משני מקומות רגע אלכל נתק אחד ושער שחור בתוכו והדה צורה דלך. וכדלך אדא נפרצה השטה ממקום אחד וכאנת תלך אלפרצה כנרים פאן הפנימי ירגע טהור לאן ירגע הפנימי ואלחיצון נגע אחד ושער שחור בתוכו ולים יגי פיה שער שחור מן הצד מתל מא יגי פי נתק בצד נתק. והדא יבין מן תאמל אלצורתין אלתי צורנא.

נתק הפנימי טמא מפני ששער שחור מצידו ואם נפרצה השטה של שער משני מקומות יהיה הכל לנתק אחד ושער שחור בתוכו וזה צורתו. וכמו זה אם נפרצה השיטה ממקום אחד והיתה זאת הפרצה כנרים הפנימי יהיה טהור מפני שהפנימי וההיצון נהיו נגע אחד ושער שחור בתוכו ואין בו שער שחור מן הצד כמו שבא בנתק בצד נתק. וזה יתבאר למי שיסתכל בשתי הצורות אשר ציירנו.

ח מי שהיה בו נתק ובו שער צהוב טמא נולר לו שער שחור טהור אף על פי שהלך לו שער שחור טהור. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון כל נתק שטהר שעה אחת אין לו טומאה לעולם. רבי שמעון אומר כל שער צהוב שטהר שעה אחת אין לו טומאה לעולם:

עלי מדהב תנא קמא אלנתק טהור ולו זאל מנה אלשער שחור ובקי אלשער צהוב והו בחאלה פהו טהור. אמא אן נבת פיה שער צהוב אחר בעד דהאב אלשער שחור אלדי כאן פיה או אן פשה בעור פהו טמא. ור׳ שמעון בן יהודה יקול אן הדא אלנתק אלדי טהר לא ינתגם אבדא ואפילו פשה בעור בעד זואל אלשער שחור ואפילו נולד בו שער צהוב אחר. ור׳ שמעון יקול אנה אם פשה בעור בעד דהאב שער שחור פהו טמא אמא אן הדת פיה שער צהוב בעד דלך פהו טהור אד והדא אלשער צהוב אלמוגוד פיה אלאן טהור ולים הו סימן טומאה מן אגל שער שחור אלדי כאן מעה. פכדלך כל שער צהוב יחדת לם יבק אן יכון עלאמה טומאה פי הדא אלנתק. ודליל תלאתתהם מן קולה נרפה הנתק טהור הוא והלכה כתנא קמא.

לפי דעת תנא קמא הנתק טהור ואף על פי שהלך ממנו השער שחור ונשאר השער צהוב והנתק כמו שהיה הוא טהור. אבל אם צמח בו שער צהוב אחר אחר שהלך לו השער שחור אשר היה בו או אם פשה בעור הוא טמא. ר׳ שמעון בן יהודה אומר שזה הנתק שטהר אין לו טומאה לעולם אפילו פשה בעור אחר שהלך לו השער שחור ואפילו נולד בו שער צהוב אחר. ור׳ שמעון אומר שאם פשה בעור אחר שהלך השער שחור הוא טמא אבל אם נולד בו שער צהוב אחר זה הוא טהור הואיל וזה השער צהוב הנמצא בו עתה טהור ואינו סימן טומאה מפני השער השחור שהיה עמו. וכמו זה כל שער צהוב שיולד לא יהיה גם כן סימן טומאה בזה הנתק. וראיית שלשתן מאמרו נ) נרפא הנתק טהור הוא. והלכה כתנא קמא.

ט מי שהיה בו נתק כנרים וניתק כל ראשו טהור. הראש והזקן אין מעכבין זה את זה דברי רבי יהודה רבי שמעון אומר מעכבין זה את זה אמר רבי שמעון ודין הוא מה אם עור הפנים ועור הבשר שיש דבר אחר מפסיק ביניהם מעכבין זה את זה הראש והזקן שאין דבר אחר מפסיק ביניהם אינו דין שיעכבו זה את זה. הראש והזקן אין מצטרפין זה עם זה ואין פושין מזה לזה. איזה הוא זקן מן הפרק של לחי עד פיקה של גרגרת.

אם

אדא

נ) ויקרא י״ג ל״ז.

אלא נתק כל ראשו פלים יתסמי חיניד נתק ואנמא הו קרחת וכדלך אלא דהב שער אללהיה בנמלתה פלים יכון נתק ואנמא ירנע חכמה כחכם ראש קרח ויטמא חיניד בנגעי קרחת וגבחת כמא בינא פי מא תקדם. ותעלמנא דלך מן קולה ואיש כי ימרט ראשו וכו׳ לאן הדא אלחכם שאמל ללרנאל ואלנסא ואנמא קאל איש לנעלם אן אלאיש אלא דהב מנה אלשער אלמתן בה בנמלתה והו שער אללהיה או אלא דהב שער אלראס מן כל אנסאן פאן אלכל טאהר ואן דלך יתסמי קרח והדא הו מעני קולהם ואיש להביא את הזקן. ثם קאל הראש והזקן אין מעכבין זה את זה ואלא נתק כל ראשו פהו קרח ועלי אן שער זקנו באקיא ויכון טהור וכדלך אלא נתק כל זקנו ושער ראשו באקיא לאנהמא נמיעא מנפצלין לנמיע אלחכאם כמא בינא מראת. וקול ר׳ שמעון עור הפנים ועור הבשר שיש דבר אחר מפסיק ביניהן יעני שער אללהיה מעכבין ישיר אלי הופך כולו לבן. ופרק של לחי מפצל אללחי אלאעלי. ופי אלתוספתא מותה את החוט מאוזן לאוזן כל שמן החוט ולמעלה זה הוא ראש ומן החוט ולמטה זה הוא זקן. ופיקה שלגרגרת ראס אלחנגרה ואללחם אלמחיט באלחנגרה מן נארג יתסמי פיקה.

אם ניתק כל ראשו לא יקרא אז נתק ואינו אלא קרחת וכן אם ניטל כל שער הזקן אינו נתק ודינו אינו אלא כדין ראש קרח ויטמא אז בנגעי קרחת וגבחת כמו שביארנו במה שקדם. ולמדנו זה מאמרו ט) ואיש כי ימרט ראשו וכו׳ לפי שזה הדין ג) כולל האנשים והנשים ולא יאמר איש כי אם להודיענו שהאיש אם ניטל ממנו כל השער המיוחד בו והוא שער הזקן או אם ניטל שער הראש מכל אדם הכל טהור ושזה יקרא קרח וזהו ענין אמרם ג) ואיש להביא את הזקן. אחר זה אמר הראש והזקן אין מעכבין זה את זה ואם ניתק כל ראשו הוא קרח אף על פי שישאר שער זקנו ויהיה טהור וכן אם ניתק כל זקנו ונשאר שער ראשו לפי ששניהם נבדלין זה מזה לכל הדינים כמו שביארנו כמה פעמים. ומה שאמר ר׳ שמעון עור הפנים ועור הבשר שיש דבר אחר מפסיק ביניהם רוצה לומר שער הזקן מעכבין רומז אל הופך כולו לבן. ופרק של לחי פרק הלחי העליון. ובתוספתא ד) מותה את החוט מאוזן לאוזן כל שמן החוט ולמעלה זה הוא ראש ומן החוט ולמטה זה הוא זקן. ופיקה של גרגרת ראש השפוי כובע והבשר המקיף אותו מבחוץ יקרא פיקה.

י הקרחת והגבחת מטמאות בשני שבועות בשני סימנים במחיה ובפשיון איזו היא קרחת אכל נשם סך נשם מכה שאינה ראויה לגדל שער איזו היא קרחת מן הקדקד השופע לאחוריו עד פיקה של צואר איזו היא גבחת מן הקדקד השופע לפניו עד כנגד שער מלמעלן. הקרחת והגבחת אינן מצטרפות זו עם זו ואינן פושות מזו לזו רבי יהודה אומר אם יש שער ביניהן אינן מצטרפות ואם לאו הרי אלו מצטרפות:

קולה אולא אי זו היא קרחת הו סואל ען כיפיה זואל אלשער באי סבב יזול פיתסמי קרחות אמא אדא כאן דלך בסבב אנלאט רדיה פי אלגסם או גלבה יבס פולך בין וואד הנא שיאין אחדהמא אן יכון ثم סבב באדי מתל מכה שאינה ראויה לגדל שער ואלתאני אן יאכל שיא יסקט אלשער

אמרו בתחילה איזו היא קרחת הוא שאלה אם ניטל השער באיזה סיבה יוטל עד שיקרא קרחות. אם היה זה בסיבת ליחות רעות בגוף או מפני שנבר היבש זה ברור והוסיף כאן שני דברים האחד שיש שם סיבה נראית כמו מכה שאינה ראויה לגדל שער והשני שאכל דבר שיסיל השער או

שסך

ט) ויקרא י״ג מ׳. ג) ספרא תזריע פ״י ד׳ (ס״ז ב׳). ג) שם ח׳. ד) נגעים פ״ד י״ב.

או ידהן במא יסקט אלשער מן אצולה ועלי אנה ימכן אן ינבת בעד דלך פאנה אלאן ענד עדמה יהכם פיה בחכם אלקרחת ואלגבחת. ונשם אסם נבאת ולעלה נוע מן אנואע אליתוע אלדי הדא פעלה והו קולהם או מה קרחת שאינה ראויה לגדל שער אף גבחת שאינה ראויה לגדל שער מנין אכל נשם תלמוד לומר קרחת קרחת ריבה. תם אבו יהד אלמוצע אלדי אדא דהב מנה אלשער סמי קרחת או גבחת ונין אלתורה אן דהאב אלשער ממא ילי אלונה יתסמי גבחת וממא ילי אלקפא יתסמי קרחת. וקדקד אעלי מחדב אלראס. ופיקה שלצואר אול פקרה מן פקאר אלענק. וקאל תעאלי בקרחתו או בגבחתו קאלוא מלמד שאין הקרחת והגבחת מצטרפות מתל אן יכון נגע כגרים משתרך בינהמא בעצה בקרחת ובעצה בגבחת וכדלך אדא כאן אלנגע פי אהדהמא עלי אכר אלחד ופשה אלי אלאכר אינו פשיון כמא בינא מראת ואין הלכה כר׳ יהודה.

שסך במה שיפיל השער משרשו ואף על פי שאפשר שיצמח אחר זה ידון עתה בעת שנעדר השער בדין הקרחת והגבחת. ונשם שם צמח ואולי הוא מין מן המינים הנקראים בערבי אליתוע אשר זה פעולתו. היא אמרם ה) או מה קרחת שאינה ראויה לגדל שער אף גבחת שאינה ראויה לגדל שער מניין אכל נשם סך נשם תלמוד לומר קרחת קרחת ריבה. אחר זה התחיל לגדור המקום אשר אם ניטל ממנו השער יקרא קרחת או גבחת ולשון התורה שאם ניטל השער מצד הפנים תקרא גבחת ומצד עורף יקרא קרחת. וקדקד עליונו של גבנונית הראש. ופיקה של צואר ההוליה הראשונה מחוליות הצואר. ואמר יתברך ו) בקרחתו או בגבחתו אמרו ז) מלמד שאין הקרחת והגבחת מצטרפות כמו אם היה נגע כגרים משותף בין שתי המקומות מקצתו בקרחת ומקצתו בגבחת וכן אם היה הנגע באחד משניהם על סוף גבולו ופשה אל האחר אינו פשיון כמו שביארנו כמה פעמים ואין הלכה כר׳ יהודה.

פרק אחד עשר.

א כל הבגדים מיטמאין בנגעים חוץ משל גוים הלוקח בגדים מן גוים ירא בתחלה ועורות הים אינן מיטמאין בנגעים חיבר להם מן הגדל בארץ אפילו חוט אפילו משיחה. דבר שהוא מקבל טומאה טמא.

יעני בקולה כל הבגדים תיאב כל אלנאס בין גדולים בין קטנים בין עבדים בין נשים ולדלך אסתתני בבגדי גוים אמא מאדה אלתיאב אלתי תטמא בנגעים פמעלום אנהא אלצוף ואלכתאן פקט קאל תעאלי בבגד צמר או בבגד פשתים אמא תיאב אלחריר ואלקטן וגירהא פלא תנתגם בנגעים. ואואני אלגלוד איצא תנתגם בנגעים קאל תעאלי או בעור או בכל מלאכת עור ובשרט אן יכון דלך אלגלד מן חיואן אלבר לא מן חיואן אלמא ודלך לקולה לפשתים ולצמר או בעור קאלוא מה פשתים וצמר מן הגדל בארץ אף עור מן הגדל בארץ ולא תסתנכר ולא יקשה עליך אמרם בצמר שהוא מן הגדל

יצה באמרו כל הבגדים בגדי כל אדם בין גדולים בין קטנים בין עבדים בין נשים ולזה הוציא מן הכלל בגדי גוים וחומר הבגדים אשר יטמא בנגעים ידוע שהוא הצמר והפשתים לבד אמר יתברך ד) בבגד צמר או בבגד פשתים אבל בגדי משי וצמר נפן וזולתם לא יטמאו בנגעים. וכלי עורות גם כן מיטמאין בנגעים אמר יתברך ה) או בעור או בכל מלאכת עור ובתנאי שיהיה זה העור מן חית היבשה ולא מן חית המים וזה לאמרו ו) לפשתים ולצמר או בעור אמרו ז) מה פשתים וצמר מן הגדל בארץ אף עור מן הגדל בארץ. ולא יקשה עליך אמרם בצמר שהוא מן

קולהם

ד) ספרא תזריע פ״י (ס״ז ג׳). ה) ויקרא י״ג מ״ב. ו) ספרא תזריע פ״ח י׳ (ס״ז ג׳). ז) ויקרא י״ג. מ״ז עי׳ ספרא תזר׳ פי״ג א׳ (ס״ח ב׳). ח) ויקרא י״ג מ״ח. ו) שם. ז) ספרא תזריע פי״ג מ׳ (ס״ח ג׳).

קולהם פי אלצוף אנה מן הגדל בארץ לאן אלחיואן אנמא יתכון מן אלנבאת. וקד בינא פי סאבע עשר כלים אן כל שבים טהור. פאן אלף רקעה כתאן מתלא אלי גלד חיואן בחרי ויכון דלך אלתאליף תאליפא יגעלהמא גמיעא חבור לטומאה אעני אוא אנתנם הדא אנתנם הדא ודלך באן יוצלהמא בשתי תכיפות פמא זאד כמא בינא פי אכר כלאים פאן דלך אלעור של ים חיניד יטמא בנגעים לקולה או בעור אי עור כאן והדא הו מעני קולה דבר שהוא מקבל טומאה יעני אן כאן דלך אלחבור חבור יגעלה מקבל טומאה אוא דנאת טומאה מן דלך אלשי אלגדל בארץ פאן דלך אלגלד חיניד יטמא בנגעים ואן כאן בחרי והו קולהם פי ספרא או בעור להביא את שחבר לו מן הגדל בארץ כל שהוא אפילו חוט אפילו משיחה ובלבד שיחברנו לו כדרך חבורו לטומאה.

הגדל בארץ לפי שהבהמה לא תחיה אלא מן הצמחים. וכבר בארנו בשבעה עשר[ה] מכלים שכל שבים טהור. ואם חיבר למשל התיכת צמר גפן לעור חית הים והיה זה החיבור חיבור העושה אותם יחד חיבור לטומאה רוצה לומר שאם נטמא האחד יטמא השני וזה בתנאי שחיברם בשתי תכיפות או יותר כמו שביארנו באהרון מכלאים[ג] הנה זה העור של ים יטמא אז בנגעים לאמרו או בעור איזה עור שיהיה וזהו ענין אמרו דבר שהוא מקבל טומאה רצה לומר אם היה זה החיבור חיבור העושה אותו מקבל טומאה אם נגעה טומאה בזה הדבר הגדל בארץ אז זה העור יטמא בנגעים אף על פי שהוא מחיות הים והוא אמרם בספרא[ד] או בעור להביא את שחבר לו מן הגדל בארץ כל שהוא אפילו חוט אפילו משיחה ובלבד שיחברנו לו כדרך חבורו לטומאה.

ב צמר גמלים וצמר רחלים שטרפן זה בזה אם רוב מן הגמלים אינו מטמא בנגעים אם רוב מן הרחלים מטמא בנגעים מחצה למחצה מטמא בנגעים וכן הפשתן והקנבס שטרפן זה בזה.

קנבס אלקנב והו נבאת יכרג מנה שער שבה אלכתאן משהור ענד אלנאס כלהם ותיאבה מעלומה. וקד עלמת אלאצל אן לא יטמא בנגעים גיר צמר ופשתים.

קנבס בערבי אלקנב והוא צמח אשר יוציאו ממנו שער הדומה לפשתים והוא ידוע אצל כל אדם ובגדיו ידועים. וכבר ידעת השרש שלא יטמא בנגעים אלא צמר ופשתים.

ג העורות והבגדים הצבועים אין מיטמאין בנגעים הכתים בין צבועים בין שאינן צבועים מיטמאין בנגעים דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר העורות כבתים רבי שמעון אומר הצבועים בידי שמים מיטמאין ובידי אדם אינן מיטמאין.

ר׳ יהודה יעתקד אן עורות צבועין מטמאין בנגעים מתל אלבתים. וקטוע אלהלכה אן בגדים צבועים לא תטמא בנגעים סוי כאן דלך אללון אלדי ליס באביץ טביעי או צנאעי חתי תכון ביצא הו קולהם מה פשתן בבריתה אף צמר בבריתו אוציא את הצבועים בידי אדם ולא אוציא את הצבועים בידי שמים הלמוד לומר לפשתים ולצמר מה פשתן לבנה אף צמר לבן אמא אלעורות

ר׳ יהודה סובר שערות צבועין מטמאין בנגעים כמו הבתים. ופסק ההלכה שבגדים צבועים לא יטמאו בנגעים בין שהמראה שאינו לבן הוא בטבע או בידי אדם עד שיהיו לבנים הוא אמרם[ה] מה פשתן כבריתה אף צמר כבריתו אוציא את הצבועים בידי אדם ולא אוציא את הצבועים בידי שמים תלמוד לומר לפשתים ולצמר מה פשתן לבנה אף צמר לבן אבל העורות אם היה

פאן

מצבע

ב) מו״ג. ג) מ״י. ג) ספרא תזריע פו״ג טי (ס״ח ג׳). ד) ספרא תזריע פו״ג ג׳ ר׳.

פאן כאנת מן צבאג אנסאן פלים תנתנם בנגעים כמא קאל ר׳ שמעון.

הצבע בידי אדם אינן מיטמאין בנגעים כמו שאמר ר׳ שמעון[ח]).

ד בגד ששתיו צבוע וערבו לבן ערבו צבוע ושתיו לבן הכל הולך אחר הנראה. הבגדים מיטמאין בירקרק שבירוקים ובאדמדם שבאדומים. היה ירקרק ופשה אדמדם אדמדם ופשה ירקרק טמא. נשתנה ופשה נשתנה ולא פשה כאילו לא נשתנה רבי יהודה אומר יראה בתחלה:

קאל אללה פי טומאת בגדים ירקרק או אדמדם ואצל מן אצול אללגה אנה לא יזאד חרף פכיף אחרף ללא מעני ואן מן אלזיאדאת מא יזאד ללתאכיד ואלמבאלגה. פלמא קאל ירקרק ואדמדם ולם יקל ירוק ואדום עלמנא אנה אראד בדלך אלאבצר אלשדיד אלבצרה ואלאחמר אלשדיד אלחמרה וכדלך קולה פי נגעי אדם לבן אדמדם ולבנה אדמדמת מענאה איצא אלשדה פי אלחמרה אעני אן יכון דלך אללון מתלט מן אללון אלאביץ מע אלחמרה אלשדידה פיכון מנה אללון אלדי סמאה פתוך כמא בינא אול אלמסכתא. ואעלם אן נגעי בגדים איצא כגרים כמא קד בינא פי אלפרק אלסאדם פי קולהם בנין אב לכל הצרעות שיהיו כגרים. נשתנה ופשה הו אן ינקץ אללון מן שדתה לבנה ינתשר פי סשה אלתוב נשתנה ולא פשה או אשתד אללון וזאד קוה ולם ינתשר פי אלגסם הכמה כחכם מא לם יתגיר בונה בל כאנה עמד בעיניו ויסגיר שבעת ימים שנית בעד נסלה כמא בין אלנין. ור׳ יהודה יקול יראה כתחלה וחכמה כחכם מא ניב אול מרה קבל אלהסגר. ואין הלכה כר׳ יהודה.

אמר השם בטומאת בגדים ירקרק או אדמדם זה שורש משרשי הלשון שאין מוסיפין אות וכל שכן אותיות ללא ענין ושיש תוספות הנוספות לזרז ולהפלגה. הנה אחר שאמר ירקרק ואדמדם ולא אמר ירוק ואדום ידענו שרצה בזה הירוק חזק הירקות והאדום חזק האדמימות וכן אמרו בנגעי אדם[ג]) לבן אדמדם ולבנה אדמדמת ענינו גם כן החזק באדמימות רצה לומר שיהיה זה המראה המעורב מן מראה הלבן עם האדמימות החזקה עד שיהיה ממנו המראה אשר קראו פתוך כמו שביארנו בראשון מהמסכתא[ד]). ודע שנגעי בגדים גם כן כגרים כמו שכבר ביארנו בפרק ששי[ה]) באמרם[ו]) בנין אב לכל הצרעות שיהיו כגרים. נשתנה ופשה הוא שנתמעט חוזק המראה אבל פשה בשטח הבגד נשתנה ולא פשה או שהתחזק המראה והוסיף כה ולא פשה בנוף דינו כדין מה שלא נשתנה כלום אבל כאלו עומד בעיניו ויסגיר שבעת ימים שנית אחר כיבוסו כמו שביאר הכתוב[ז]). ור׳ יהודה אומר יראה כתחילה ודינו כדין מה שיובא בתחילה קודם ההסגר. ואין הלכה כר׳ יהודה.

ה העומד בראשון יכבס ויסגיר העומד בשני ישרף. הפושה בזה ובזה ישרף. הכהה בתחלה רבי ישמעאל אומר יכבס ויסגיר וחכמים אומרים אינו זקוק לו. הכהה בראשון יכבס ויסגיר הכהה בשני קורעו ושורף מה שקרע וצריך מטלית. רבי נחמיה אומר אינו צריך מטלית:

עומד הו אלדי לם יזד מקדארה ולא אשתד לונה. וכהה הו אלדי נקץ לונה מן שדתה והדה כלהא נצוץ. וקאל תעאלי

עומד הוא מה שלא פשה שיעורו ולא התחזק מראהו. וכהה הוא מה שנתמעט חוזק מראהו ואלו כולם פסוקים. אמר יתברך[ח])

וקרע

וקרע

ח) עיין מ״ת טומאת צרעת פי״ב הל׳ י׳ ופי״ג א׳. ג) ויקרא י״ג מ״ט. ד) מ״ב. ה) מ״א. ו) ספרא תזריע פ״ג א׳ (ס״ג א׳). ז) ויקרא י״ג נ״ד. ח) שם שם נ״ו.

וקרע אותו מן הבגד וקאל באש תשרפנו את אשר בו הנגע פכל מא פיה נגע אמר בחרקה. ואנתלף ר׳ נחמיה ותנא קמא פי תרקיע אלמוצע אלדי יקטע מנה אלנגע. ואין הלכה כר׳ נחמיה והלכה כחכמים.

וקרע אותו מן הבגד ואמרו[ה] באש תשרפנו את אשר בו הנגע הנה כל מה שבו הנגע צוה שישרף. ונחלקו ר׳ נחמיה ותנא קמא אם צריך לטלות מטלית על המקום אשר קרע ממנו הנגע. ואין הלכה כר׳ נחמיה והלכה כחכמים.

ו חזר נגע לבגד מציל את המטלית. חזר למטלית שורף את הבגד. הטולה מן המוסגר בטהור חזר נגע לבגד שורף את המטלית. חזר למטלית הבגד הראשון ישרף והמטלית תשמש את הבגד השני בסימנין:

קאל תעאלי ואם תראה עוד וגו אלנקל אין עוד אלא במקומו אן תטהר היא טהרת אולא. פלדלך אן טהר נגע פי אלרקעה אלתי עמל פי מוצע אלנגע אלאול אלדי אחרק יחרק אלתוב כלה כמא גא אלנץ פרחת היא באש תשרפנו. אמא אן טהר אלנגע פי מוצע אכר מן אלתוב פיחכם פיה כמא יחכם פי תוב לם יר קבל דלך פיה נגע ולא תחרק אלמטלית ולא נקול קד כאן נגע פי הדא אלמוצע וקד חזר והדא הו קולה מציל על המטלית. הטולה מן המוסגר טהור הו אן יאכד רקעה מן תוב מוסגר וירקע בהא תוב טאהר תם טהר נגע פי דלך אלתוב אלטהור פתחרק תלך אלרקעה אלתי אכדת מן תוב מוסגר וננולהא כאן פיהא טהר אלנגע. פאן טהר נגע פי תלך אלרקעה פיחרק אלתוב אלמוסגר אלדי אנקטעת מנה תם ינטהר פי הדא אלנגע אלדי טהר פיהא מתל לו חדת פי תוב מן סאיר אלתיאב פאן כאן פיה סימן טומאה אחרק אלתוב בגמלתה והדא הו מעני קולה והמטלת תשמש את הבגד השני בסימנין.

אמר יתברך[ג] ואם תראה עוד ובאה הקבלה[ג] אין עוד אלא במקומו שתראה במקום אשר נראתה בראשונה. ולזה אם נראה נגע במטלית אשר עשה במקום הנגע הראשון אשר שרף ישרף הבגד כולו כמו שבא הכתוב[ד] פורחת היא באש תשרפנו. אבל אם נראה הנגע במקום אחר מן הבגד ידון בו כמו שנידון בבגד שלא נראה בו נגע קודם זה ולא תשרף המטלית ולא נאמר כבר היה נגע בזה המקום וחזר הוא אמרו מציל על המטלית. הטולה מן המוסגר טהור הוא שיקח מטלית מבגד מוסגר ויטלה אותה בבגד טהור ואחר זה נראה נגע בזה הבגד הטהור תשרף זאת המטלית אשר לקח מהבגד המוסגר ונחשבה באילו נראה הנגע בה. ואם נראה נגע בזאת המטלית ישרף הבגד המוסגר אשר נחתכה ממנו ואחר זה יעיין בזה הנגע אשר נראה בה כאילו נולד בבגד משאר הבגדים ואם היה בו סימן טומאה ישרף הבגד כולו וזהו ענין אמרו והמטלית תשמש את הבגד השני בסימנין.

ז קיטא שיש בה פסיפסים צבועים ולבנים פושין מזה לזה שאלו את רבי אליעזר והרי הוא פסיפס יחידי אמר להן לא שמעתי. אמר לו רבי יהודה בן בתירה אלמד בו אמר לו אם לקיים דברי חכמים חין אמר לו שמא יעמוד בו שני שבועות והעומר בבגדים שני שבועות טמא אמר לו חכם גדול אחה שקיימת דברי חכמים.

חפשיון הסמוך כל שהוא הרחוק כגרים והחוזר כגרים:

תעמל תיאב מולפה מן רקע צנירה מרבעה רקעה מן כל לון ותסמי סטרנגיה עושין בגדים מחוברים מחתיכות קטנות מרובעות התיכה מכל מראה והנערים והנשים

ילבסהא לובשין

ה) ויקרא י״ג נ״ז. ו) שם שם. ג) ספרא תזריע פמ״ז ב׳ (ס״ט ב׳). ד) ויקרא י״ג נ״ז.

ילבסהא אלצביאן ואלנסא תשביה בספרה אלסטרנג וכאנת לא שך פי זמאנהם תלבם פי איאם אלציק ולדלך סמוהא קיטא והו תרגום קיץ. ואסם אלרקעה אלואחדה מן תלך אלרקע פסיפס והו תצניר פס ידא והו אלכף לכונהא צגירה קדר אלכף סמית כדלך פסיפס וגמעהא פסיפסין. פקאל אן אדא כאנת פיהא פסיפסין לבנים וחדת נגע פי פספס לבן אחד מן תלך אלפסיפסין פאנה יסגיר אלתוב כלה פאן חדת נגע פי פספס לבן אכר פהו מוחלט לאנה קד פשה לאנה קד אצל אן אלפשיון יכון מפסיפס לפסיפס והו קולה פושין מזה לזה ונחסבהא כלהא במנזלה תוב ואחד ואן כאן בינהא פסיפסין צבועין אלתי לא תטמא בנגעים כמא אצלנא ולים נקול אן כל פסיפס מנהא בגד בפני עצמו ולדלך ליס נחתאג אן יכון פי כל פסיפס לבן מנהא שלש על שלש לאנהא כלהא במנזלה תוב ואחד. וקד קאל ר׳ נחמיה פי אלתוספתא לעולם אינו מטמא בנגעים עד שיהא בלבן שלה שלש על שלש ואינה הלכה. פסאלוא ר׳ אליעזר אדא כאן פספס אחד לבן פקט פי הדא אלתוב ואלבקיה צבועים וחדת נגע פי דלך אללבן קאל להם יסגיר. פקאלוא לה ומא פאידה אלהסגר ולים תם שי אכר אבין יכון פיה אלפשיון פקאל אני לא אעלם מא פאידה אלהסגר הנא עלי נחו מא תקדם פי אלפרק אלתאסע. ובין ר׳ יהודה בן בתירה פאידה אלהסגר וקאל לאנה קד יבקי אלנגע עלי האלה פי דלך אלפספס יחידי שני שבועות פיכון מוחלט וישרף הבגד בגמלתה כמא גא ניז אלתורה פי דלך והנגע לא פשה טמא הוא באש תשרפנו והדא כלאם צחיח. תם רגע אלי אחכאם אלפשיון פי אלבגדים פקאל אן פשיון הסמוך כל שהוא לקולה כי פשה אי קדר כאן ואן כאן לם ימתד דלך אלנגע פי אלתוב לכן חדת נגע פי מוצע אכר מן דלך אלתוב פיחתאג אן יכון כגרים אלדי הו שיעור הנגע לקול אללה לובשין אותם ויקראו בערבי סטרנגיה לפי שזה הבגד דומה למפת עור אשר ישחקו בו אסטרנג[ב]) והיו לובשין בזמנם זה הלבוש בלא ספק בימי הקיץ ולזה קראו אותו קייטא והוא תרגום קיץ[ג]). ושם החתיכה אחת מאלו החתיכות פסיפס והוא לשון קטנות מן פס ידא שהוא הכף מפני שהיא קטנה כמו הכף וקראו החתיכה גם כן פסיפס וקבוצו פסיפסין. ואמר שאם היו בהם פסיפסין לבנים ונולד נגע בפסיפס לבן אחד מאלו הפסיפסין יסגיר הבגד כולו ואם נולד נגע בפסיפס לבן אחר יהיה מוחלט לפי שכבר פשה מפני שכבר הושרש שהפסיון יהיה מפסיפס לפסיפס והוא אמרו פושין מזה לזה ונחשבם כולם במדרגת בגד אחד אף על פי שיש ביניהם פסיפסין צבועים אשר לא יטמאו בנגעים כמו שהשרשנו ולא נאמר שכל פסיפס מהם בגד בפני עצמו ולזה לא הצרכנו שיהיה בכל פסיפס לבן שלש על שלש לפי שהם כולם כמו בגד אחד. וכבר אמר ר׳ נחמיה בתוספתא[ג]) לעולם אינו מטמא בנגעים עד שיהא בלבן שלה שלש על שלש ואינה הלכה. ושאלו את ר׳ אליעזר אם היה פסיפס אחד לבן לבד בזה הבגד והנשארים צבועים ונולד נגע בזה הלבן אמר להם יסגיר. ואמרו לו ומה תועלת ההסגר ואין שם דבר אחר לבן שיהיה בו הפסיון ואמר איננו יודע מה תועלת ההסגר כאן על הדרך שקדם בפרק התשיעי[ד]). וביאר ר׳ יהודה בן בתירה תועלת ההסגר ואמר שלפעמים ישאר הנגע כמו שהיה בזה הפספס יחידי שני שבועות ואז יהיה מוחלט וישרף הבגד כולו כמו שבא לשון התורה בזה[ה]) והנגע לא פשה טמא הוא באש ישרפנו וזה מאמר ברור. אחר זה שב אל דיני הפשיון בבגדים ואמר שהפסיון הסמוך כל שהוא לאמרו[ו]) כי פשה באיזה שיעור שיהיה. ואם לא נתפשט זה הנגע בבגד אבל נולד נגע במקום אחר מזה הבגד צריך שיהיה כגרים שהוא שיעור

כי והתחזר

ב) הוא השחוק השקקי. ג) בראשית מ׳ כ״ב. ד) נגעים פ״ה י׳. ה) מ״ג. ו) ויקרא י״ג ג״ה. ו) שם י״ג ג״א.

כי פשה הנגע בבגד חתי תכון אלזיארה קדר נגע. והחוזר בגרים אלא רגע נגע וטהר פי אלתוב בעד אן טהר ודלך נץ אלתורה ואם תראה עוד בבגד וכו׳ את אשר בו הנגע פיחתאג אן יכון פיה קדר אלנגע ענד אלחרק.

הנגע לפי שאמר השם כי פשה הנגע בבגד עד שיהיה הפסיון שיעור נגע. והחוזר בגרים אם חזר ונראה הנגע בבגד אחר שנטהר וזה לשון התורה[ב]) ואם תראה עוד בבגד וכו׳ את אשר בו הנגע הנה צריך שיהיה בו שיעור הנגע להשרף.

ח השתי והערב מיטמאין בנגעים מיד רבי יהודה אומר השתי משישלק והערב מיד והאונין של פשתן משיתלבנו. וכמה יהא בפקעת ותהא מטמא בנגעים כדי לארוג היומנה שלש על שלש שתי וערב אפילו כולה שתי אפילו כולה ערב היתה פסיקות אינה מטמא בנגעים. רבי יהודה אומר אפילו פסיקה אחת וקשרה אינה מטמאה:

נץ אלתורה או בשתי או בערב וכו׳ ושתי הו אלסדא וערב אללחמה ואלפרק בין אלסדא ואללחמה פי אלצוף בין גדא לאן אלסדא מנה רקיק כתיר ואללחמה גליטה אלציט. אמא תיאב אלכתאן פסדאהא ולחמתהא שיא ואחדא או יכון בינהמא תפאות יסיר גדא לא יוכה לה. ור׳ יהודה יסתדל מן קולה בבגד צמר או בבגד פשתים או בשתי או בערב יקול מה בגד משתנמר מלאכתו אף כולם משתנמר מלאכתן פלדלך לא יטמא ענדה סדא אלצוף חתי ינקע פי אלמא אלסכן ליורטב וימתד והו קולה משישלק וגזל אלכתאן חתי יטבך ויביץ. ואונין של פשתן הי מדגה גזל אלכתאן. ואלחכמים יקולון אן קולה או בשתי או בערב פצלהא מן אלבגדים ואנהא כלהא תטמא מיד. וקד בינא אן אקל מקאדר יטמא בנגעי בגדים שלש אצבעות על שלש אצבעות. ופקעת הי אלתי תסמיהא עאמה אלנאס כבה. פאן כאן פי דלך אלגזל קדר מא יעמל מנה שלש על שלש סדא ולחמה פהו יטמא בנגעים. היתה פסיקות הו אן תכון תלך אלכבה מגמועה מן אניאט מפתרקה ילף ניט עלי ניט וקאל ר׳ יהודה ולו כאן לפה ואחדה מעקודה למא אנתגם חתי תכון אלכבה כלהא ניט ואחד. ואין הלכה כר׳ יהודה.

לשון התורה[ג]) או בשתי או בערב וכו׳ ושתי וערב עניגם ידוע וההבדל בין השתי והערב בצמר ברור מאוד מפני שהשתי שלו דק מאוד וחוט הערב עב. אבל בבגד פשתן השתי והערב שוים או יש ביניהם הפרש מעט מאוד שאינו ניכר. ור׳ יהודה מביא ראיה מאמרו בבגד צמר או בבגד פשתים או בשתי או בערב ואומר מה בגד משתנמר מלאכתו אף כולם משתנמר מלאכתם ולזה לפי דעתו לא יטמא שתי הצמר עד שישרה במים חמים כדי שיתלחלה ויתפשט והוא אמרם ישלק ומטוה הפשתן עד שיבושל ויתלבן. ואונין של פשתן הם חבילי[ד]) מטוה הפשתן. וחכמים אומרים שבאמרו או בשתי או בערב הבדיל אותן מהבגדים ושהן כולם מטמאין מיד. וכבר ביארנו[ז]) שהפחות מהשיעורין אשר יטמא בנגעי בגדים שלוש אצבעות על שלוש אצבעות. ופקעת היא מה שיקרא המון העם בערבי כבה. ואם היה בזה המטוה כדי שיעשו ממנו בגד שלש על שלש בשתי וערב יטמא בנגעים. היתה פסיקות הוא שהיתה זאת הפקעת מקובצת מחוטים נפרדים הכרוכים חוט על חוט ואמר ר׳ יהודה אפילו פסיקה אחת קשורה לא תטמא עד שתהיה הפקעת כולה חוט אחד. ואין הלכה כר׳ יהודה.

ב) ויקרא י״ג נ״ו. ג) שם שם מ״ז. ד) מדגה הוא כמו מראשה הנמצא בספר שרשים לרוזי. ז) כלים פכ״ז מ״א.

וכן

ט המעלה מן הפקעת לחברתה מן הסליל לחברו מן הכובד עליונה לכובד התחתונה וכן שני דפי חלוק שנראה נגע באחד מהן הרי השני טהור. בנפש המסכת ובשתי העומד הרי אלו מיטמאין בנגעים מיד. רבי שמעון אומר אם היה רצוף מיטמא.

קד דכרנא אן פקעת כבה אלגזל. ויעמל שבה געבה קצב מן עוד מתקובה ילף עליהא אלחיאך אלגזל והי משהורה ענדהם והי אלתי תתסמי סליל וכבד העליונה וכבר התחתונה אלגשבתין אללתין אלסדא ממדוד בינהמא פי אלמנסג אלואקע וקד שרחנא דלך פי אלחאדי ואלעשרין מן כלים. פאדא נקל אלגזל באלתחויל מן כבה אלי כבה או מן מסרקה עלי מסרקה וצארת אלכבתין או אלמסרקתין מתצלין בגיט ואחד וחדת נגע פי אחדהמא פאלאכרי טאהרה. וכדלך אדא אלוי אלגזל מן תלך אלגשבה אלפוקיה אלי אלספליה והו אלדי יסמיה אלחאיך תסדיה וחדת נגע פי אלגזל אלמלפוף עלי אחדי אלגשבתין פאן אלגזל אלמלפוף עלי אלגשבה אלאכרי טאהר. וכדלך שני דפי חלוק הו ענד אלתפציל אדא בקית רקעתין מתצלתין בגיט מן אלסדא או מן אללחמה וטהר נגע פי אחדהמא פאלאכרי טאהרה. וקולה בנפש המסכת ובשתי העומד יעני אדא טהר אלנגע פי תלך אניאט אללחמה אלתי רמית פי דלך אלתוב אלדי פי אלמנסג ופי אלקיאם אלמתצל בהא אלדי לם ינסג ודלך הו שתי העומד פאן אלכל קד אנתגם לאנהמא גמיעא כשי ואחד אעני כל מא מן כבד העליונה לכבד התחתונה לא מא אנתסג מנה ולא מא בקי עומד. ור׳ שמעון יקול אן אלקיאם אדא כאן מצפף מצלוח כמא יפעל אלחאכה ענד אלנסג פחינית ינתגם באלנגע אלדי טהר בנפש המסכת אמא אן כאן גיר מצפף ולא רחב ללנסיג פהו כאלמנפצל ען נפש המסכת. ואין הלכה כר׳ שמעון.

כבר זכרנו ב) שפקעת היא פקעת הטווי. ועושין כמין שפופרת קנה מעץ נקובה וכורך עליה האורג הטווי והיתה ידועה אצלם והיא הנקראת סליל וכובד העליונה וכובד התחתונה הם שני העצים אשר ביניהם נמשך השתי במטוה העומד וכבר ביארנו זה באחד ועשרים מכלים ג). ואם העלה וגלגל הטווי מן פקעת אל פקעת או ממסרק אל מסרק והיו שתי הפקעות או המסרקות מחוברות בחוט אחד ונולד נגע באחת מהן האחרת טהורה. וכן אם גלל הטווי מזה העץ העליון אל התחתון והוא אשר יקרא האורג בערבי תסדיה ונולד נגע בטווי הכרוך על אחר משני העצים הטווי הכרוך על העץ האחר טהור. וכן שני דפי חלוק הוא בעת שחותכין אותו אם נשארו שני דפין מחוברין בחוט מן השתי או מן הערב ונראה נגע באחד מהן השני טהור. ואמרו בנפש המסכת ובשתי העומד רצה לומר אם נראה הנגע באלו החוטים מן הערב המושלכים בזה הבגד אשר במסכת ובשתי העומד המחובר בו ואשר לא נארג עדיין וזהו שתי העומד הכל טמא לפי שהם כולם כרבר אחד רצה לומר כל מה שיש מן הכובד העליונה לכובד התחתונה לא מה [שכבר] נארג ממנו ולא מה שנשאר עומד. ור׳ שמעון אומר שאם היה השתי העומד רצוף כראוי כמו שעושים האורגים בעת הטויה או ימא בנגע הנראה בנפש המסכת אבל אם אינו רצוף ואין האריג מסודר הוא בנפרד מנפש המסכת. ואין הלכה כר׳ שמעון.

י נראה בשתי העומד האריג טהור נראה באריג השתי העומד טהור. נראה בסדין שורף את הניתין נראה בניתין הסדין טהור. חלוק שנראה בו נגע מציל את האמריות שבו אפילו הן ארגמן.

סדין

ב) מ״ח. ג) מ״א.

סדין אלרדא אלצניר. וניסין אלהדב ואמריות אלצנאיף ואלעלאמאת. ואסתדל עלי דלך מן קולה ושרף את הבגד או את השתי או את הערב בצמר או בפשתים וכאן חקה או יקול ושרף את בגד הצמר או הפשתים פמן קולה בצמר או בפשתים ידל אן פיהמא מא יחרק ופיהמא יתרך פגא אלנקל לאן יתרך מנה אלעלאמת ולו כאנת ארגמן אלדי הו צוף לילא תכון אן אלעלאמאת לא תכלין מן אלחרק אלא אן כאנת חריר ודהב ונחו דלך בל ולו כאנת צוף או כתאן.

סדין מעיל קטן. ונימין הציציות. ואמריות הכנפות והשפתות. והביאו ראיה על זה מאמרו[פ]) ושרף את הבגד או את השתי או את הערב בצמר או בפשתים והיה ראוי שיאמר ושרף את בגד הצמר או הפשתים הנה מאמרו בצמר או בפשתים ראייה שיש בשניהם מה שישרף ומה שיעזב ובאה הקבלה[צ]) שיעזבו האומריות שלו אפילו הם ארגמן שהוא צמר שלא תחשוב שאומריות לא יוצלו מהשרפה אלא אם היו ממשי וזהב וכיוצא בהן אלא אפילו היו צמר או פשתים.

יא כל הראוי ליטמא טמא מת אף על פי שאינו ראוי ליטמא מדרס מיטמא בנגעים כגון קלע של ספינה ווילון ושבים של סבכה ומטפחות של ספרים וגלגילון ורצועות מנעל וסנדל שיש בהן רוחב כגרים הרי אלו מיטמאין בנגעים. סגום שנראה בו נגע רבי אליעזר בן יעקב אומר עד שיראה באריג ובמוכין. החמת והתורמל נראין כדרכן ופושה מתוכו לאחוריו ומאחוריו לתוכו.

קד בינא פי מואצע מן כלים אן תם אשיא כתידה תטמא במת ולא תטמא במדרס הזב לכונהא אינן עשויות למשכב ומן נמלתהא קלע אלספינה ואלסתארה ומנאדיל אלחנאמין כמא בינא פי אלראבע ואלעשרין מן כלים והנאך בינא אלסבכות אלתי לא תנתנם במדרס ותנתנם במת. ואשתראטה ברוחב גרים בין גדא לאן לא יכון נגע אקל מכגרים מרובע כמא תאצל. וגלגילון חואם יחתזם בה אלאנסאן ולעלה מפרד מן קולה הגליונים. וסנום אלברנוס ונחוה מן תיאב אלצוף אלכשנה. ואצל הדא אן אללה קאל פי נגעי בגדים פחתת היא בקרחתו או בגבחתו וקאלוא פי ספרא בקרחתו אלו השחקין יעני אלתיאב אלכלקה אלתי דהב זיברא ואסתוי סטחהא בגבחתו אלו החדשים יעני אלתיאב אלגדידה אלתי להא זיבר. ותיאב אלצוף אדא כאנת גדידה ולא סימא אלגליטה מנהא מתל אלבראנס ואלנאיר ואלאכסיה אדא כאנת גדידה תתחבב ויכון עלי סטח אלנסיג חבוב מן צוף נאתיה הי אלתי סמאהא מוכין לשבההא

כבר ביארנו בכמה מקומות מכלים שיש דברים רבים המיטאמין במת ואין מיטמאין במדרס הזב לפי שאינן עשויים למשכב ומכללם קלע הספינה ווילון ומטפחות הספרים כמו שביארנו בארבעה ועשרים מכלים ג) ושם ביארנו[ד]) הסבכות אשר לא יטמאו במדרס ויטמאו במת. והתנאי ברוחב גרים ברור מאוד לפי שלא יהיה נגע פחות מכגרים מרובע כמו שהושרש[ה]). וגלגילון חגורה שיחגור בו אדם ואולי הוא נגוד מאמרו[ו]) הגליונים. וסנום בערבי אלברנום וכיוצא בו מבגדי צמר הגסים. ושורש זה שהשם אמר[ז]) בנגעי בגדים פחתת היא בקרחתו או בגבחתו ואמרו בספרא[ח]) בקרחתו אלו השחקים רצה לומר הבגדים הבלויים אשר ניטל שערם ונשתוה שטחם בגבחתו אלו החדשים רצה לומר הבגדים החדשים אשר עליהם שער. ובגדי צמר כאשר הם חדשים וכל שכן כשהם עבים כמו הברנוס והמעפורת והקסתות אם הם חדשים עליהם נרגירים והוא שיש על שטח האריג כמו נרגירים מצמר הבולטים והם אשר קרא אותם מוכין

באלמוכין

לפי

פ) ויקרא י״ג נ״ב. צ) ספרא תזריע פט״ו ב׳ (ס״ט א׳). ק) מ״ג. ר) מט״ז. ש) פ״ו מ״א. ת) ישעיה ג׳ כ״ג. ז) ויקרא י״ג נ״ה. ח) תזריע פט״ו י (ס״ט ב׳).

באלמוכין והו אלצוף אלדי תמלי בה. אלמנאד ואלוסאיד וגירהא. פיקול ר׳ אליעזר אן אלנגע אדא טהר פי אלברנום או מא אשבהה יהתאג אן יכון אלנגע פי נפס אלנסיג ופי אלתחביב אלנאתי עלי סטחה. והלכה כר׳ אליעזר בן יעקב. וקד בינא פי אלעשרין מן כלים אן חמת ותורמל אועיה גלד. ומעני נראין כדרכן אנא לא נלום אן תקלב חתי נרי מא חדת פי דאנלהא ולא נפתש בין טיאתהא וביאטתהא.

לפי שדומים למוכין והוא הצמר אשר ימלאו בו הכרים והקסתות ווולתם. ואמר ר׳ אליעזר אם נראה הנגע בסגום או בדומה לו צריך שיהיה הנגע באריג עצמו או בנרנרים הבולטים על שטחו והלכה כר׳ אליעזר בן יעקב. וכבר ביארנו בעשרים מכלים[ח]) שחמת ותורמל הם כלי קבול עור. וענין נראין כדרכם כלים שאין אנו צריכים להפכם עד לראות מה שנמצא בתוכם ולא לחפש בקמטיהם ובתפירותיהם.

יב בגד המוסגר שנתערב באחרים כולם טהורים קצצו ועשאו מוכין טהור ומותר בהנייתו והמוחלט שנתערב באחרים כולם טמאין. קצצו ועשאו מוכין טמא ואסור בהנייתו:

הדא כלה בין לאן בגד המנוגע אסור בהנאה לקולה תעאלי באש תשרפנו.

זה כולו מבואר לפי שבגד המנוגע אסור בהנאה לאמרו יתברך[ג]) באש תשרפנו.

פרק שנים עשר.

א כל הבתים מיטמאים בנגעים חוץ משל נכרים. הלוקח בתים מן הנכרים יראו בתחלה. בית עגול בית טריגון בית הבנוי בספינה באסקריא על ארבע קירות אינו מיטמא בנגעים ואם היה מרובע אפילו על ארבע עמודים מטמא:

קאל תעאלי ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם וגא אלנקל אחוזתכם מיטמא בנגעים ואין אחוזת גוים מיטמא בנגעים וכשם שאין אחוזתכם מיטמא בנגעים כך אין בגדיהם וגופן מיטמאין בנגעים. וכרר לפטה קירות פי נגעי בתים מרתין ומיעוט קירות שתים פלא ינתגם בנגעים חתי יכון לו ארבע חיטאן. ובית טריגון הו אן יכון לה תלתה חיטאן. ואסכריה נוע מן אלבניאן גיר מתצל באלארץ אלא נארג פי אלהוא ולדלך לא ינתגם לא הו ולא בית שבספינה לקולה בבית ארץ אחוזתכם חתי יכון מתצל באלארץ. וקולה אפילו ארבעה עמודים יעני ולו לם תכן גיר ארבעה אעמדה פי אלארץ ועליהא סקף פאנה יטמא בנגעים ועלי אנה מפתוח מן אלארבע גהאת.

אמר יתברך[ג]) ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם ובאה הקבלה[ד]) אחוזתכם מיטמא בנגעים ואין אחוזת גוים מיטמא בנגעים וכשם שאין אחוזתם מיטמא בנגעים כך אין בגדיהם וגופן מיטמאין בנגעים. וכפל מלת קירות בנגעי בתים שתי פעמים ומיעוט קירות שתים הגה אינו מיטמא בנגעים עד שיהיה לו ארבעה קירות[ה]). ובית טריגון הוא שיש לו שלשה כתלים. ואסכריה מין בנין שאינו מחובר לארץ אלא יוצא לאויר ולזה אינו מיטמא לא הוא ולא בית שבספינה לאמרו בבית ארץ אחוזתכם עד שיהיה מחובר לארץ[ו]). ואמרו אפילו ארבעה עמודים רצה לומר אפילו לא היו אלא ארבעה עמודים בארץ ועליהם גג הבנין יטמא בנגעים אף על פי שהוא פתוח מארבעה צדדיו.

בית

ח) מוי״א. ג) ויקרא י״ג נ״ז. ד) שם י״ד ל״ד. ה) ספרא מצורע פ״ה ו׳ (ע״ג א׳). ו) שם פ״ו ב׳ (ע״ג ב׳). ו) שם פ״ה ד׳ (ע״ג א׳).

ב בית שאחד מצדדיו מחופה בשיש אחד בסלע ואחד בלבנים ואחד בעפר טהור. בית שלא היו בו אבנים ועצים ועפר ונראה בו נגע ואחר כך הביאו בו אבנים ועצים ועפר טהור וכן בגד שלא ארג בו שלש על שלש ונראה בו נגע ואחר כך ארג בו שלש על שלש טהור. אין הבית מיטמא בנגעים עד שיהא בו אבנים ועצים ועפר:

שיש אלרנאם ואלגרץ אנה לא יטמא בנגעים חתי תכון חיטאנה מן חגארה ותראב ואלאגר לים בחגר ולא אלבית אלמבני מנהא יטמא בנגעים וקאל תעאלי ונתץ את הבית את אבניו ואת עציו ואת כל עפר הבית פדל אנה יכון מבניא מן אבנים ועצים ועפר וחינית יטמא.

שיש כמשמעו והכוונה בו שלא יטמא בנגעים עד שיהיו כתליו מאבנים ועפר והלבנה אינה חשובה כאבן והבית הבנוי ממנה לא יטמא בנגעים ואמר יתברך ב) ונתץ את הבית את אבניו ואת עציו ואת כל עפר הבית הורה בזה שיהא בנוי מאבנים ועצים ועפר ואז יטמא.

ג וכמה אבנים יהיו בו רבי ישמעאל אומר ארבע רבי עקיבה אומר שמנה שהיה רבי ישמעאל אומר עד שיראה כשני גריסין על שתי אבנים או על אבן אחת רבי עקיבה אומר עד שיראה כשני גריסין על שתי אבנים לא על אבן אחת. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר עד שיראה כשני גריסין על שתי אבנים בשני כתלים בזוית ארכו כשני גריסין ורחבו כגריס:

ממא יגב אן תעלמה אן שיעור נגעי בתים שני גריסין לקולה וראה הכהן את הנגע והנה הנגע מלמד שאין הנגע מטמא אלא בכשני גריסין. פעלי מדהב ר׳ ישמעאל אלדי יקול אן אדא נראה כשני גריסין על אבן אחת טמא אקל מא יכון פי אלבית ארבע חגארה חגר ואחדה פי כל חאיט חתי יכון כל חאיט מן חיטאן אלבית ראוי לנגעים. ועלי מדהב ר׳ עקיבה אלדי יקול אן אלשני גריסין על שתי אבנים ולא בד פלא אקל מן תמאן חגארה. ור׳ אלעזר בן ר׳ שמעון יקול אן קול אללה בקירות הבית יחתאג אן יכון אלנגע פי אלארבע חיטאן כגריס פי כל חאיט מן אלחאיטין אלדין תנעמל מנהמא אלזאויה פיכון הדא אלנגע אלדי ערצה כגריס וטולה כשני גריסין משתרך בין האיטין חתי יכון בקירות ודלך לא ימכן אלא באן יכון פי אלזאויה הכדא. והלכה כר׳ עקיבה.

ממה שצריך שתדעהו הוא ששיעור נגעי בתים שני גריסין לאמרו ג) וראה הכהן את הנגע והנה הנגע מלמד שאין הנגע מטמא אלא בכשני גריסין. הנה על דעת ר׳ ישמעאל האומר שאם נראה כשני גריסין על אבן אחת טמא הפחות מה שיהיה בבית הוא ארבע אבנים אבן אחת בכל כותל עד שיהיה כל כותל מכותלי הבית ראוי לנגעים. ועל דעת ר׳ עקיבה האומר שהשני גריסים על שני אבנים דוקא לא יהיה הבית פחות משמונה אבנים. ור׳ אלעזר בן ר׳ שמעון אומר שממה שאמר השם בקירות הבית יצטרך שיהיה הנגע בארבעה כתלים כגרים בכל כותל משני הכתלים אשר תעשה מהם הזוית ואם כן יהיה זה הנגע אשר רחבו כגרים וארכו כשני גריסין משותף בין שני כתלים עד שיהיה בקירות וזה אי אפשר אלא אם היה בזוית כמו זה 51 והלכה כר׳ עקיבה.

ד עצים כדי ליתן תחת השקוף רבי יהודה אומר כדי לעשות סנדל לאחורי השקוף

ב) ויקרא י״ד מ״ה. ספרא מצורע פ״ה א׳ (ע״ד א׳). ג) שם שם ל״ז. ספרא מצורע פ״ו א׳ (ע״ג ב׳).

השקוף. עפר כדי ליתן בין פצים לחברו. קירות האבום וקירות המחיצה אינן מיטמאין בנגעים. ירושלים וחוצה לארץ אינן מיטמאין בנגעים:

קד אצל אנה יחתאג אן יכון פיה עצים. וקבר הושרש שצריך שיהיה בבית עצים. ושקוף אלעתבה אלפוקיה מן אלבאב. פקאל אן ולו טרף עוד יתבע בה אלנאר ענד תרכיב אלעתבה דלך אלמקדאר אדא כאן פיה יטמא הבית. וסנדל רפאדה יעדל בהא מן נלף חתי יסתוי סטה אלעתבה. וליסת הדה אלשיעורין מן אלתחציל פי חיז יקאל פיהא הלכה כפלוני. ופצים הו נצף אלחגר או נצף אלאגורה פאדא געל אלנצפין ואחד בגנב תאן יבקי בינהמא כלל ימלי באלתראב. ואיבום אלמעלף. וקירות המחיצה הי סקיפה לם תעמל ללסבן ואנמא עמלת לתסתטל תחתהא אלבהאים מן אלשמס. ואנמא כון בתי חוץ לארץ לא תטמא בנגעים פדלך נץ אלתורה לאן אול אלפרשה כי תבואו אל ארץ כנען וכון ירושלם לא תטמא בנגעים קולה ארץ אחוזתכם וירושלם לא נתחלקה לשבטים ואנמא הי בית עבאדה משתרך לנמיע אלעאמין.

שקוף המשקוף העליון מן הפתח. ואמר שאפילו היה כשיעור קצה העץ אשר הנגר נותן תחת המשקוף בעת שיחברהו יטמא הבית. והסנדל התיכת עץ שמניחין לאחורי השקוף כדי שישתוה שטחו. ואין דקדוק באלו השיעורים עד שיאמר בהן הלכה כפלוני. ופצים הוא חצי האבן או חצי הלבנה ואם הניח השני חצאים האחד בצד השני וישאר בין שניהם חלל ימלא אותו בעפר. ואיבום מקום המספוא. וקירות המחיצה התקרה שאינה נעשה לדירה ולא נעשה אלא להגן תחתיה הבהמות מן השמש. ובתי חוצה לארץ אינן מיטמאין בנגעים וזה מן התורה לפי שכתוב בתחילת הפרשה[a] כי תבואו אל ארץ כנען וירושלם אינו מיטמא בנגעים לפי שנאמר ארץ אחוזתכם וירושלם לא נחלקה לשבטים ואינו אלא בית תפלה המשותף לכל העולם[b].

ה כיצד ראיית הבית ובא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר כנגע נראה לי בבית אפילו תלמיד חכם ויודע שהוא נגע ודאי לא יגזור ויאמר נגע נראה לי בבית אלא כנגע נראה לי בבית. וצוה הכהן ופנו הבית בטרם יבא הכהן לראות את הנגע ולא יטמא כל אשר בבית ואחר כן יבא הכהן לראות את הבית ואפילו חבילי עצים ואפילו חבילי קנים דברי רבי יהודה רבי שמעון אומר עסק הוא לפינוי אמר רבי מאיר וכי מה מטמא לו אם תאמר כלי עציו ובגדיו ומתכתו מטבילן וחן טהורים על מה חסה התורה על כלי חרשו ועל פביו ועל טפיו אם כך חסה התורה על ממונו חבזוי קל וחומר על ממונו החביב אם כך על ממונו קל וחומר על נפש בניו ובנותיו אם כך על של רשע קל וחומר על של צדיק:

חבילי עצים וחבילי קנים קבץ אלחטב וקבץ אלקצב. עסק הוא לפינוי יעני אן חירה ותשניב הו תכליפה אזאלה חבילי עצים וחבילי קנים לאנה ישתגל ען אלכלים. ועסק אלשגל ואלחירה מן קולה כי התעשקו עמו. וקד עלמת אן כלי חרש אין להם טהרה במקוה פדכר מן כלי חרש אקלהא וכבר ידעת[d] שכלי חרש אין להם טהרה במקוה וזכר מכלי חרש

חבילי עצים וחבילי קנים אגודות עצים ואגודות קנים. עסק הוא לפינוי רצה לומר שזהו עמל ויגיעה להטריחו שיפנה חבילי עצים וחבילי קנים מה שימנעהו שיעסוק בכלים. ועסק עשיית מלאכה ויגיעה מאמרו[c] כי התעשקו עמו. וכבר ידעת[d] שכלי חרש אין להם טהרה במקוה וזכר מכלי חרש

תמן היותר

---

b) ויקרא י״ד ב׳. c) עיין ספרא מצורע פ״ח א׳ ו׳ (ע״ב ד׳). d) בראשית כ״ו כ׳. e) כלים פ״ב מ״א.

תמן והו פך אלשמן וטפי והי אניה צגירה גדא ציקה אלפם לא תגרג מנהא אלא נקטה נקטה כמא בינא פי כלים. וקולה אם כך על של רשע עלי אצל נבין לך ודלך אן הדה אלצרעת אלמדכורה פי אלתורה אנמא הי קאלוא עקאב לבעל לשון הרע כי ינפרד ען אלנאס פיסתריחון מן אדיה לסאנה פתבתדי פי ביתה פאן תאב ואנתבה או תתעדי לפרשה והו קולה בכל מלאכת עור פאן תאב או תתעדי אלי תיאבה בבגד צמר פאן תאב או תתעדי לנסמה בעור בשרו. והדא שי עלי טריק אלמעגזה ואלאיה מתל מי שוטה אלא תרי אנהא אמור גיר טביעיה ולא מנקאסה בוגה לאן אלתיאב ואלביות גמאדאת ואלגיר חאדת פיהא לים הו צרעת אלא בתסמיה אלשריעה עלי אלנחו אלדי ד׳כרנא. וכדלך נגעי אדם תראה יגעל אלנתקים צרעת והו דא אלתעלב ויטהר הפך כולו לבן והו נהאיה אלברץ ואשדה ואעטמה ואנמא הי אמור שרעיה עלי מא ד׳כרנא. פלהדא אלאצל סמאה רשע.

היותר פחות בערכו והוא פך השמן וטפי והוא כלי קטן מאוד צר הפה שאינו מוציא אלא טיפה טיפה כמו שביארנו בכלים[ח]). ואמרו אם כך על של רשע הוא לפי השורש אשר נבאר לך וזה שואת הצרעת הנזכרת בתורה לפי מה שאמרו איננה אלא עונש לבעל לשון הרע[ג]) כדי שיפרד מבני אדם וישקטו ממכת לשונו ותתחיל הצרעת בביתו ואם ישוב והתעורר מוטב ואם לא תעבור אל מצעותיו והוא אמרו[ד]) בכל מלאכת עור ואם שב מוטב ואם לא תעבור אל בגדיו[ה]) בבגד צמר וגו׳ ואם שב מוטב ואם לא תעבור אל גופו[ו]) בעור בשרו. וזה דבר הוא על דרך אות ומופת כמו מי סוטה הלא תראה שהם דברים שאינם בטבע ולא בהקשה כלל מפני שהבגדים והבתים הם מן הדומם ואשר לא יולד בהם דבר איננו צרעת אלא על מה שתקראהו התורה על הדרך אשר זכרנו. וכן תראה בנגעי אדם שישים הנתקים צרעת והוא חולי השועל ויטהר ההופך כולו לבן אף על פי שזהו תכלית הצרעת והיותר הזקה והיותר עצומה ואלו הדברים אינם אלא חוקים לפי מה שזכרנו הנה. לזה השורש קראהו רשע.

ו אינו הולך לתוך ביתו ומסגיר ואינו עומד בתוך הבית שהנגע בתוכו ומסגיר אלא עומד על פתח הבית שהנגע בתוכו ומסגיר שנאמר ויצא הכהן מן הבית אל פתח הבית והסגיר את הבית שבעת ימים ובא בסוף השבוע וראה אם פשה וצוה הכהן וחלצו האבנים אשר בהן הנגע והשליכו אתהן אל מחוץ לעיר אל מקום טמא. ולקחו אבנים אחרות והביאו אל תחת האבנים ועפר אחר יקח וטח את הבית אינו נוטל אבנים מצד זה ומביא לצד זה ולא עפר מצד זה ומביא לצד זה. ולא סיד מכל מקום אינו מביא לא אחת תחת שתים ולא שתים תחת אחת אלא מביא שתים תחת שתים תחת שלש תחת ארבע. מכאן אמרו אוי לרשע אוי לשכנו שניהן חולצין שניהן קוצעין שניהן מביאין את האבנים אבל הוא לבדו מביא את העפר שנאמר ועפר אחר יקח וטח את הבית איו חברו מטפל עמו בטיחה:

קאל אללה וחלצו את האבנים ולקחו אבנים אחרות פלדלך אין חולצין פחות משתים ואין מביאין פחות משתים. וקולה ולא סיד מכל מקום לקולה ועפר אחר יקח ואלסיד ליס הו עפר בל הגר מחרק. והדא

אמר השם[ו]) וחילצו את האבנים ולקחו אבנים אחרות הנה לזה אין חולצין פחות משתים ואין מביאין פחות משתים. ואמרו ולא סיד מכל מקום לאמרו[ז]) ועפר אחר יקח והסיד אינו עפר אבל אבן הנשרף. ומה

אלגמע

ח) שם פ״ג מ״ב. ג) עיין ספרא מצורע פ״ה ב׳ ע״ג א׳). ד) ויקרא י״ג מ״ח. ה) שם י״ג מ״ז. ו) שם י״ג נ׳. ו) ויקרא ג׳ מ״ב. ז) שם.

הקבוץ

אלגמע אלדי גא פי קולה וחלצו ולקחו והביאו ראגע אלי צאחב אלבית אלמנוגע ואלדי יגאורה אדא כאן אלחאיט משתרכא בין ביתין והו קולה הנא אוי לרשע ואוי לשכנו.

שאמר וחלצו ולקחו והביאו בלשון רבים מוסב אל בעל הבית המנוגע ושכנו אם היה הכותל משותף לשני הבתים וזה אמרם כאן אוי לרשע ואוי לשכנו.

ז בא בסוף שבוע וראה. אם חזר ונתץ את הבית את אבניו ואת עציו ואת כל עפר הבית והוציא אל מחוץ לעיר אל מקום טמא הפסיון הסמוך כל שהוא והרחוק כנגרים והחוור בבתים כשני גריסין:

הדא מתל מא תקדם פי נגעי בגדים ודלך אן גא פי נגעי בתים איצא והנה פשה הנגע בקירות הבית פאדא כאן אלפשיון בקירות הבית לא סמוך לנגע הראשון יחתאג אן יכון נגע והו כגרים כמא בינא. וקאל איצא פי נגע חוזר ואם ישוב הנגע ופרח בבית אן ימתד שיעור נגעי בתים אלדי הו שני גריסין פי אלטול ופי אלערץ גרים אחד עלי מא אצלנא פי הדא אלפרק.

זה דומה למה שקדם בנגעי בגדים וזה שבא בנגעי בתים גם כן[פ]) והנה פשה הנגע בקירות הבית ואם כן אם היה הפסיון בקירות הבית לא סמוך לנגע הראשון צריך שיהיה נגע והוא כגרים כמו שביארנו. ואמר גם כן בנגע חוזר[פ]) ואם ישוב הנגע ופרח בבית שיתפשט שיעור נגעי בתים אשר הוא שני גריסים באורך וברוחב גרים אחד לפי מה שהשרשנו בזה הפרק.

פרק שלשה עשר.

א עשרה בתים הן הכהה בראשון והחולך לו קולפו והוא טהור הכהה בשני והחולך לו קולפו והוא טעון צפרים הפושה בראשון חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע חזר נותץ לא חזר טעון צפרים עמד בראשון ופשה[ג]) בשני חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע. חזר נותץ לא חזר טעון צפרים עמד בזה ובזה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע. חזר נותץ. לא חזר טעון צפרים. אם עד שלא טיהרו בצפרים נראה בו נגע הרי זה ינתץ ואם משטהר בצפרים נראה בו נגע. יראה בתחלה:

יקול אן עשר האלאת תכון ללבית ולהא אחכאם מכתלפה כמא יד׳כר. אלאולי אן יצעף לון אלנגע פי שבוע ראשון. ואלחאלה אלתאניה אן יעדם אלנגע גמלה פי שבוע ראשון פאלחכם פי האדין אלחאלין אן יקשר אלבית ויחתאג טהרת צפרים כמא סבינהא. פאן זאד אלנגע בשבוע ראשון פאלחכם פי דלך

אמר שעשרה ענינים הם לבית ולהם דינים משונים כמו שיזכור. וענין הראשון שכהה מראה הנגע בשבוע ראשון. וענין השני שהלך לו הנגע כולו בשבוע ראשון והדין באלו השני הענינים שיקלוף מקום הנגע והבית ישאר טהור. וענין השלישי שכהה מראה הנגע בשבוע שני. וענין הרביעי שהלך לו הנגע כולו בשבוע שני והדין באלו השני ענינים שיקלוף הבית כולו וטעון טהרת צפרים כמו שיבאר. ואם פשה הנגע בשבוע ראשון הדין הוא בזה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע. ואם חזר הנגע אחר זה יתוץ הבית

כולו

חולץ

פ) ויקרא י״ד ל״ט. ג) שם שם מ״ג.

חולין וקוצה וטה ונותן לו שבוע. פאן רגע אלנגע בעד דלך פיהדם אלבית כלה והדה הי אלחאלה אלכאמסה. ואן לם ירגע אלנגע פהו יחתאג שני צפרים והדה הי אלחאלה אלסאדסה. פאן בקי אלנגע עלי האלה בשבוע ראשון וואד פי שבוע שני והדה הי אלחאלה אלסאבעה פאלחכם פי דלך חולין וקוצה וטה ונותן לו שבוע. פאן רגע אלנגע בעד דלך יהדם אלבית כלה ואן לם ירגע אלנגע פהו טעון צפרים והדה הי אלחאלה אלתאמנה. פאן בקי אלנגע עלי האלה בשבוע ראשון ובשבוע שני והדה הי אלחאלה אלתאסעה פחכמה חולין וקוצה וטה ונותן לו שבוע. פאן רגע אלנגע יהדם אלבית ואן לם ירגע טעון צפרים והדה הי אלחאלה אלעאשרה. והדה אלאחכאם אלתי אכבר בהא פי הדה אלחאלאת מנהא נצוץ אלתורה ומנהא נקל מסנד אלי אשאראת פי אלנץ. אמא נצוץ אלתורה פהי אלאחכאם אלתי ד׳כר פי פושה בשבוע ראשון אלדי קאל פיה חולין וקוצה וטה ונותן לו שבוע חזר נותץ לא חזר טעון צפרים. וקאל תעאלי פי תלך אלפרשה ובא הכהן וראה והנה פשה הנגע וקאל בעד דלך ונתץ את הבית קאלוא כמי הוא מדבר אם בפושה בראשון הרי אמור הא אינו מדבר אלא את שבא בסוף שבוע ראשון ומצאו עומד ובא בסוף שבוע שני ומצאו פושה פחכם פיה כחכם פושה בראשון בעינה לאן קאל פי פושה בראשון ושב הכהן וקאל פי הדא אלכלאם אלדי נא אלתפסיר אנה בפושה בשני ובא הכהן וקאלוא שיבה היא ביאה מה שיבה חולין וקוצה וטה ונותן לו שבוע אף ביאה חולין וקוצה וטה ונותן לו שבוע. וקאל תעאלי פי תלך אלפרשה איצא ואם בא יבא הכהן וראה והנה לא פשה הנגע קאלוא במי הוא מדבר אם בפושה בראשון הוא אמור אם בפושה בשני הוא אמור הא אינו מדבר אלא את שבא בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני וראה והנה לא פשה הנגע ועשו גם כן דין עומד בראשון ובשני כדין פושה בשני לאמרו כאן בעומד בראשון ובשני ואם בא יבא הכהן ואמר בפושה בשני ובא הכהן וראה כמו שביארנו. ואמרו גם כן[ס] נאמרה צרעת ממארת בבתים ונאמרה צרעת כולו וזהו הענין החמישי. ואם לא חזר הנגע טעון צפרים וזהו הענין הששי. ואם נשאר הנגע כמו שהיה בשבוע ראשון ופשה בשבוע שני וזהו ענין השביעי הדין בזה חולין וקוצה וטה ונותן לו שבוע. ואם חזר הנגע אחר זה יתוץ הבית כולו ואם לא חזר הנגע טעון צפרים וזהו ענין השמיני ואם נשאר הנגע כמו שהיה בשבוע ראשון ובשבוע שני וזהו ענין התשיעי דינו חולין וקוצה וטה ונותן לו שבוע. ואם חזר הנגע יתוץ הבית ואם לא חזר טעון ציפרים וזהו ענין עשירי. ואלו הדינים אשר אמר באלו הענינים מהם פסוקי התורה ומהם קבלה סמוכה על רמזים בכתוב. ופסוקי התורה הם הדינים אשר זכר בפושה בשבוע ראשון שאמר בו חולין וקוצה וטה ונותן לו שבוע חזר נותץ לא חזר טעון ציפרים. ואמר יתברך בזאת הפרשה[ס] ובא הכהן וראה והנה פשה הנגע ואמר אחר זה ונתץ את הבית אמרו[ג] במי הוא מדבר אם בפושה ראשון הרי אמור הא אינו מדבר אלא את שבא בסוף שבוע ראשון ומצאו עומד ובא בסוף שבוע שני ומצאו פושה הנה הדין בו כדין פושה בראשון בעצמו לפי שאמר בפושה בראשון[ג] ושב הכהן ואמר בזה המאמר אשר בא פירושו שהוא בפושה בשני[ד] ובא הכהן ואמרו[ס] שיבה היא ביאה מה שיבה חולין וקוצה וטה ונותן לו שבוע אף ביאה חולין וקוצה וטה ונותן לו שבוע. ואמר יתברך בזאת הפרשה גם כן[ו] ואם בא יבא הכהן וראה והנה לא פשה הנגע אמרו[ז] במי הוא מדבר אם בפושה בראשון הא אמור אם בפושה בשני הא אמור הא אינו מדבר אלא את שבא בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני וראה והנה לא פשה הנגע ועשו גם כן דין עומד בראשון ובשני כדין פושה בשני לאמרו כאן בעומד בראשון ובשני ואם בא יבא הכהן ואמר בפושה בשני ובא הכהן וראה כמו שביארנו. ואמרו גם כן[ס] נאמרה צרעת ממארת בבתים ונאמרה צרעת

וגעלוא ממארת

ס) ויקרא י״ג מ״ד. ג) ספרא מצורע פ״ב ז׳ (ע״ג ד׳). ג) ויקרא י״ג ל״ט. ד) שם י״ג מ״ד. ס) ספרא שם. ו) ויקרא י״ג מ״ח. ז) ספרא שם פ״ז ח׳ (ע״ג ד׳). ס) שם פ״ז י״א (ע״ג ד׳).

ונעלוא איצא חכם עומד בראשון ובשני כהכם
פושה בשני לקולה הנא פי עומד בראשון ובשני
ואם בא יבא הכהן וקאל פי פושה בשני ובא
הכהן וראה כמא בינא. וקאלוא איצא נאמרה
צרעת ממארת בבתים ונאמרה צרעת ממארת
בבגדים מה צרעת ממארת האמורה בבגדים עשה
העומד בשני כפושה בשני אף צרעת ממארת
האמורה בבתים עשה את העומד בשני
כפושה בשני וקד תקדם אן חכם פושה בשני
כחכם פושה בראשון פאלחכם אדא פי פושה
בראשון ופי פושה בשני ופי עומד בראשון
ובשני חולץ וקוצה וטה ונותן לו שבוע
חזר נותץ לא חזר טעון ציפרים כמא נצת
הדה אלמשנה. וקאל תעאלי פי תלך אלפרשה
וטהר הכהן את הבית כי נרפא הנגע ולקח
לחטא את הבית וכו׳ וכאן לה ליקול ולקח
לחטא אותו פלמא קאל לחטא את הבית
קאלוא הרי כאן בית אחר מיכן לכוהה
בשני וההולך לו שהוא קולפו וטעון צפרים.
ולמא חצל אלחכם פי עומד בראשון וכוהה
בשני או הלך הנגע בשני אנה טעון צפרים

ממארת בבגדים מה צרעת ממארת האמורה
בבגדים עשה את העומד בשני כפושה
בשני אף צרעת ממארת האמורה בבתים
עשה את העומד בשני כפושה בשני וכבר
קדם שדין פושה בשני כדין פושה בראשון
הנה לפי זה הדין בפושה בראשון בפושה
בשני ובעומד בראשון ובשני חולץ וקוצה
וטח ונותן לו שבוע חזר נותץ לא חזר
טעון ציפרים כלשון זאת המשנה. ואמר
יתברך בזאת הפרשה ג) וטהר הכהן את
הבית כי נרפא הנגע ולקח לחטא את הבית
וכו׳ היה ראוי לו לומר ולקח לחטא אותו
ואחר שאמר לחטא את הבית אמרו הרי
כאן בית אחר מכאן לכוהה בשני והולך
לו שהוא קולפו וטעון ציפרים. ואחר שיצא
לנו הדין בעומד בראשון בכוהה בשני או
הלך הנגע בשני שהוא טעון ציפרים עשינו
כוהה בראשון וההולך לו בראשון אינו טעון
ציפרים. אלו הם האסמכתות כולן הרומזות
אל אלו הדינים אשר באו בקבלה.

געלנא כוהה בראשון וההולך לו בראשון אינו טעון צפרים. פהדה הי גמלה אלאסנאדאת אלמנבהה עלי הדה אלאחכאם אלמנקולה.

ב האבן שבזוית בזמן שהוא חולץ חולץ את כולו ובזמן שהוא נותץ נותץ את שלו ומניח את של חברו. נמצא חומר בחליצה מבנתיצה רבי אליעזר אמר בית הבנוי ראש ופתין נראה בראש נוטל את כולו נראה בפתין נוטל את שלו ומניח את של חברו:

האבן שבזוית יעני אן תכון פי אלזאויה משתרכה בינה ובין בית צאחבה. וראש ופתין נוע מן אלבניאן כאן משהור אלשכל פי דלך אלתאריך ענדהם שבה אלנטאקאת ואלעקוד אלתי תגמע אלחיטאן ומן דלך אלשכל. יתבין הדא אלחכם.

האבן שבזוית ירצו בו שהיא בזוית משותפת בינו לבית חברו. וראש ופתין מין בנין אשר תמונתו היתה ידועה אצלם בזה הזמן ודומה לקרסים ולקשורים ד) אשר יחברו הבתלים. ומזאת התמונה יתבאר זה הדין.

ג בית שנראת בו נגע היתה עליה על גביו נותן את הקורות לעליה. נראה בעליה נותן את הקורות לבית. לא היתה עליה על גביו אבניו ועציו ועפרו נתצין עמו ומציל על המלבנים ועל שריגי החלונות רבי יהודה אומר מלבן הבנוי על גביו ניתץ עמו. אבניו ועציו ועפרו מטמאין בכזית רבי אליעזר חסמא אומר במה שהן:

מלבנים

מלבנים

ב) ויקרא י״ד מ״ח מ״ט. ספרא מצורע פ״ב י״ב (ע״ד א׳). ג) מלה במלה לאבנטים ולרבידים ונראה שנטאקאת פירוש מלת ראש ואלקוד פירוש מלת פתין.

מלבנים אלאחואץ אלתי תכון עלי סטוחה מן פוק אלסקף. וסריגי החלונות אלשבאביך אלתי תכון פי אלכוי וקד תכון מן עוד ומן מסבוכאת איצא. ואין הלכה כר׳ יהודה ולא כר׳ אליעזר.

מלבנים החדותים שהם על שטח הבית למעלה מן הגג. וסריגי החלונות הם הסבכות אשר בחלונות ולפעמים הם מעין וממתכות גם כן. ואין הלכה כר׳ יהודה ולא כר׳ אליעזר.

ד בית המוסגר מטמא מתוכו. והמוחלט מתוכו ומאחוריו וזה מטמאין בביאה:

קאל אללה פי בית מוסגר והבא אל הבית כל ימי הסגיר אותו ישמא פלים ינגם גיר מתוכו. וקאל פי אלמוחלט צרעת ממארת היא בבית טמא הוא קאלוא טמא הוא הוסיף לו טומאה שיטמא בין מתוכו בין מאחוריו ומן יגע בו מאחוריו ישמא. וקד עלמת אן מעני מטמאין בביאה אן ינתגם כל מא ידכלהמא עלי מא יבין אלאן.

אמר השם בבית מוסגר[ח] והבא אל הבית כל ימי הסגיר אותו ישמא פלים הנה אינו מטמא אלא מתוכו. ואמר במוחלט[ט] צרעת ממארת היא בבית טמא הוא אמרו[י] טמא הוא הוסיף לו טומאה שיטמא בין מתוכו בין מאחוריו והנוגע בו מאחוריו ישמא. וכבר ידעת שענין מטמאין בביאה שיטמא כל הבא בשניהם[כ] לפי מה שיבאר עתה.

ה הבונה מן המוסגר בטהור חזר נגע על בית חולץ את האבנים. חזר על האבנים הבית הראשון ינתץ והאבנים ישמשו את הבית השני בסימנין:

הדא נטיר מא בינאה פי אלחאדי עשר פי קולה הטולה מן המוסגר בטהור ואלמעני פי אלשתי הלכות ואחד.

זה דומה למה שביארנו בפרק אחד עשר[כא] באמרו הטולה מן המוסגר בטהור והענין בשתי הלכות אחד.

ו בית שהוא מיסך על גבי בית המנוגע וכן אילן שהוא מיסך על גבי בית המנוגע הנכנם לחיצון טהור דברי רבי אלעזר בן עוריה. אמר רבי אלעזר מה אם אבן אחת ממנו מטמא בביאה הוא עצמו לא ישמא בביאה:

אבן אחת ממנו מטמאה בביאה אדא כאנת דאכל אלאיהל ינתגם כל מן הנאך כמא סיבין פכיף אלבית בנמלתה אדא חצל תחת אוהל. והלכה כר׳ אלעזר.

אבן אחת ממנו מטמאה בביאה אם היתה תוך האוהל ישמא כל מי שהוא שם כמו שיתבאר וכל שכן הבית כולו אם נמצא תחת אוהל. והלכה כר׳ אלעזר.

ז חטמא עומד תחת האילן והטהור עובר טמא. הטהור עומד תחת האילן והטמא עובר טהור אם עמד טמא וכן באבן המנוגעת טהור ואם הניחה הרי זה טמא:

קאל אללה פי אלמצורע מחוץ למחנה מושבו וגא אלנקל מושבו טמא. פלדלך אדא ישב תחת האילן פקד רגע דלך אלמוצע טמא פאן דכל אדם תחת דלך אלטלאל אנתגם אמא אן כאן אדם טהור יושב תחת אוהל וגאז אלמצורע תחת דלך

אמר השם במצורע[יא] מחוץ למחנה מושבו ובאה הקבלה[יב] מושבו טמא. לפיכך אם ישב תחת האילן כבר נהיה זה המקום טמא ואם בא אדם תחת זה הצל ישמא. אבל אם היה אדם טהור יושב תחת האוהל ועבר המצורע תחת זה האוהל והוא הולך

אלאוהל לא

ח) ויקרא י״ד מ״ו. ג) שם שם מ״ד. נ) ספרא מצורע פ״ז י״ג (ע״ד א׳). ס) במוסגר ובמוחלט.
ע) מ״ו ו) ויקרא י״ג מ״ו. ז) ספרא תזריע פ׳ י״ב י״ד (ס״ח א׳).

אלאוהל והו סאיר פלים ינתנם אלטהור אלא אן וקף אלמצורע הנאך כאנה ירגע דלך אלאוהל מושבו ויכון טמא. וכדלך אבן המנוגעת וכלים המנוגעים אדא אסתקרת פי אוהל אנתנם וכל מן דכל הנאך מעהא תחת אלאוהל ינתנם וסנבין דליל דלך.

לא יטמא הטהור אלא אם עמד המצורע שם. מפני שזה אוהל יהיה מושבו ויטמא. וכן אבן המנוגעת וכלים המנוגעים אם הונחו באוהל יטמא וכל הבא שם עמם תחת האוהל יטמא ונבאר ראיית זה.

ח טהור שהכנים ראשו ורובו לבית טמא נטמא וטמא שהכנים ראשו ורובו לבית טהור טמאהו. טליח טהורה שהכנים ממנה שלש על שלש לבית טמא נטמאת וטמאה שהכנים ממנה אפילו כזית לבית טהור טמאתו:

אלאצל אן כל הבא ראשו ורובו כבא כולו וכמא אן אלבגד לא יטמא בחדות אלנגע פיה אלא אן כאן פיה שלש על שלש פמא זאד כדלך לא ינתגם איצא בבית מנוגע אלא אן כאן מא חצל מנה פי אלבית מנוגע שלש על שלש פמא זאד פחינית ינתגם אלתוב כלה. אמא אן כאן אלתוב נפסה מנוגע פמנ יחצל מנה כזית בבית טהור טמאהו לאן בגדים מנוגעים ואבני בית מנוגע ועציו ועפרו מטמאין כזית בביאה. ונין ספרא ולצרעת הבגד ולבית מקיש בגד לבית מה בית מטמא בביאה אף בגד מטמא בביאה אין לי אלא בגד מנין לרבות את כולם תלמוד לומר זאת תורת נגע צרעת בגד וגו' מקישן לבגד מה בגד מטמא בביאה אף כולם מטמאין בביאה.

השורש) שכל הבא ראשו ורובו כבא כולו וכמו שהבגד לא יטמא אם נולד בו הנגע אלא אם היה בו שלש על שלש או יותר כמו זה לא יטמא גם כן בבית מנוגע אלא אם היה מה שנכנס ממנו בבית מנוגע שלש על שלש או יותר ואז יטמא הבגד כולו. אבל אם היה הבגד עצמו מנוגע משנכנס ממנו כזית בבית טהור טמאהו לפי שבגדים מנוגעים ואבני בית מנוגע ועציו ועפרו מטמאין כזית בביאה. ולשון ספרא נג) ולצרעת הבגד ולבית מקיש בגד לבית מה בית מטמא בביאה אף בגד מטמא בביאה אין לי אלא בגד מניין לרבות את כולם תלמוד לומר ד) זאת תורת נגע צרעת בגד הצמר מקישן לבגד מה בגד מטמא בביאה אף כולן מטמאין בביאה.

ט מי שנכנס לבית מנוגע וכליו על כתיפו וסנדליו וטבעותיו בידו הוא והן טמאין מיד היה לבוש בכליו וסנדליו ברגליו וטבעותיו בידו הוא טמא מיד והן טהורין עד שישהה כדי אכילת פרס. פת חטין ולא פת שעורים מיסב ואוכלה בלפתן:

קאל אללה והבא אל הבית כל ימי הסגיר אותו יטמא פקד אעלמנא אן כל מא יחצל פי בית המנוגע ינתגם וקאל בעד דלך והשוכב בבית יכבס את בגדיו פלם יהכם עלי בגדיו באלטומאה אלא אן שכב בבית. ثם קאל בעד דלך והאוכל בבית יכבס את בגדיו ולא פרק בין אוכל או שוכב לאן לים באכלה ינתגם ואנמא גרין אלכתאב

אמר השם ה) והבא אל הבית כל ימי הסגיר אותו יטמא הנה כבר הודיענו שכל מה שיכנס בבית המנוגע יטמא ואמר אחר זה ו) והשוכב בבית יכבס את בגדיו הנה לא דן על בגדיו בטומאה אלא אם שכב בבית. ואמר עוד אחר זה ז) והאוכל בבית יכבס את בגדיו ולא הבדיל בין אוכל או שוכב מפני שאינו מיטמא באכילתו וכוונת הכתוב

אינה

מא

ס) ספרא מצורע פ"ה ד' (ע"ד ב'). נ) תזריע פט"ז י"ב (ס"ט ד'). נ) ויקרא י"ד ג"ה.
ד) שם י"ג ג"ט. ה) ויקרא י"ד מ"ו. ו) שם שם מ"ז. ז) שם שם מ"ח.

מא דכרוה ליתן שיעור לאוכל כדי שיאכל שוכב פמן אקאם פי בית מנוגע מדה ימכן אלאנסאן פיהא אן יתכי ויאכל נצף רגיף נבו קמח באדאם מן אלאדאם פקד אנתנסת תיאבה אלתי עליה סוי אכל או לם יאכל כאן שוכב או עומד או כיף כאן אלגרץ אן יבטי הדא אלמקדאר. וקולה פת חטים בלפתן לאנהא מדה יסירה לאן אלנבו אלטיב באלאדאם יסרע פי אכלה ולא יתרדד מצנה כתיר ומקדאר הדא אלפרס אלדי יאכל אעני יבטי קדר אכלה ותנתגם תיאבה תלת ביצאת מן אלביץ אלמעתדלה אלמקדאר פי ביץ אלדנאג כמא בינא פי תאמן עירובין.

אינה אלא מה שזכרו ליתן שיעור לאוכל כדי שיאכל שוכב ומי שעמד בבית המנוגע שיעור מה שאפשר לאדם שיסב בו ויאכל חצי פת לחם חטים בלפתן מן הלפתנים כבר נטמאו בגדיו אשר עליו בין שאכל או שלא אכל בין שהיה שוכב או עומד או איך שהיתה כונתו שישהה זה השיעור. ואמרו פת חטים בלפתן מפני שזה שיעור קטן לפי שהלחם הטוב בלפתן יאכל מהרה ולעיסתו לא תתאחר מאוד ושיעור זה הפרס אשר יאכל רצה לומר שישהה שיעור אכילתו עד שתטמא בגדיו הוא שלשה ביצים מביצים בינוניים בביצי תרנגולת כמו שביארנו בשמיני מעירובין ב).

י היה עומד בפנים ופשט ידו לחוץ וטבעותיו בידיו אם שהה כדי אכילת פרס טמאות היה עומד בחוץ ופשט ידו לפנים וטבעותיו בידיו רבי יהודה מטמא מיד וחכמים אומרים עד שישהה כדי אכילת פרס אמרו לרבי יהודה מה אם בזמן שכל גופו טמא לא יטמא את מה שעליו עד שישהה כדי אכילת פרס בזמן שאין כל גופו טמא אינו דין שלא יטמא את מה שעליו עד שישהה כדי אכילת פרס:

הגה ר׳ יהודה מא אקול לך וזלך אן אלכל מגמעין אן אלגוי אדא דכל לבית מנוגע תנתגם אלתיאב אלתי עליה מיד לבונה הו פי נפסה לא ינתגם כמא אצלנא פי אלצדר. פלמא ונדנא אלרגל אלדי יטמא יציל כלים שעליו מלטמא מיד ולא תנתגם עד שישהה כדי אכילת פרס ואלרגל אלדי לא ינתגם הו נפסה לא יציל כלים שעליו בל תנתגם מיד כדלך איצא אלדי ידכל ידיה לבית המנוגע אז ולא ינתגם הו נפסה תנתגם כלים שעל ידיו מיד. והלכה כחכמים.

ראית ר׳ יהודה מה שאומר לך וזה שלדברי הכל הגוי הנכנס לבית המנוגע הבגדים אשר עליו טמאים מיד לפי שהוא בעצמו לא יטמא כמו שהשרשנו בפתיחה. הנה אחר שמצינו שהאדם הנטמא יציל כלים שעליו מליטמא מיד ולא יטמאו עד שישהה בכדי אכילת פרס והאדם אשר לא יטמא בעצמו לא יציל כלים שעליו אבל יטמאו מיד כמו זה גם כן המכנים ידיו לבית המנוגע הואיל ולא נטמא הוא בעצמו יטמאו כלים שעליו מיד. והלכה כחכמים.

יא מצורע שנכנס לבית כל הכלים ששם טמאין אפילו עד הקורות רבי שמעון אומר עד ארבע אמות כלים מיד טמאין רבי יהודה אומר אם שהה כדי הרלקת הנר:

אין הלכה כר׳ שמעון ולא כר׳ יהודה. אין הלכה כר׳ שמעון ולא כר׳ יהודה.

יב נכנס לבית הכנסת עושים לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים על רוחב ארבע אמות נכנס ראשון ויצא אחרון כל המציל צמיד פתיל באהל המת מציל צמיד פתיל

ב) מ״ב.

פתיל בבית המנוגע. כל המציל מכוסה באהל המת מציל מכוסה בבית המנוגע דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר כל המציל צמיד פתיל באהל המת מציל מכוסה בבית המנוגע. כל המציל מכוסה באהל המת אפילו מגולה בבית המנוגע טהור:

על רוחב ארבע אמות יעני אן יכון אלמוצע אלדי יעזל לה ארבע אמות על ארבע אמות חתי יכון לה מושב בפני עצמו וידכל קבל אן ידכל אחד בית הכנסת ויכרג בעד כרוג גמיע אלנאס חתי לא ינגס אלנאס במרורה בינהם או קד רבמא יעמוד פי חאל משיה פינגס כל מן סאקפה כמה תקדם. ור׳ מאיר יקול אף ובית המנוגע ינתגס כל מא פיה וכדא אוהל המת פחכמהמא סוי. ור׳ יוסי יקול אן טומאת מת חמורה לאנהא טומאת שבעה וטומאת בית המנוגע טומאת ערב פלדלך יחטה דרגה כמא תרי. ואמא אהכאם צמיד פתיל ואהכאם אלכלים אלתי תגלץ באהל המת באלתנטיה פקט פקד תקדמת פי כלים ואהלות ובינא גמיע אלכלים אלתי תציל בצמיד פתיל וכיפיתהא פי עאשר כלים. ובינא אן אלאוהל יגלץ כל מא פיה באלתנטיה פקט וקד באלגנא פי תביין דלך פי נאמס אהלות והנאך בינא קולהם פי ספרי כלים מצילין בצמיד פתיל באהל המת ואהלין בכסוי ובינא מעני דלך פאלתמסה מן הנאך. ופי אלתוספתא הבור והחדות שבבית המנוגע אף על פי מגולין כלים שבתוכן טהורים וקד בינא פי נאמס כלים אנהא לא תכון טהורים באהל המת אלא אן כאנת מכוסים. והדא סתם עלי מדהב ר׳ יוסי והלכה כר׳ יוסי.

על רוחב ארבע אמות רצה לומר שיהיה המקום שהוא מופרש לו ארבע אמות על ארבע אמות עד שיהא לו מושב בפני עצמו ויכנס קודם שיכנס אחד לבית הכנסת ויצא אחר שיצאו הכל כדי שלא יטמא שום אדם בעברו ביניהם או שלפעמים יעמוד בעודנו הולך ויטמא כל מי שעמו תחת אהל כמו שקדם. ור׳ מאיר אומר הואיל והבית המנוגע יטמא כל מה שבתוכו וכמו זה באהל המת הנה דין שניהם שוה. ור׳ יוסי אומר שטומאת המת חמורה שהיא טומאת שבעה וטומאת בית המנוגע טומאת ערב ומפני זה יורידהו מדרגה אחת כמו שאתה רואה. ודיני צמיד פתיל ודיני הכלים המצילים באהל המת בכיסוי לבד כבר קדמו בכלים[ב] ואהלות[ג] וביארנו כל הכלים המצילים בצמיד פתיל ואיך יצילו בעשירי מכלים[ג]. וביארנו שהאהל מציל כל מה שבתוכו בכיסוי לבד והפלגנו בביאור זה בחמישי מאהלות[ד] ושם ביארנו אמרם בספרי כלים מצילין בצמיד פתיל באהל המת והאהלין בכיסוי וביארנו ענין זה ותבקשנו משם. ובתוספתא[ה] הבור והחדות שבבית המנוגע אף על פי מגולין כלים שבתוכן טהורים וכבר ביארנו בחמישי מכלים שאינם טהורים באהל המת אלא אם היו מכוסין וזה סתם על דעת ר׳ יוסי והלכה כר׳ יוסי.

פרק ארבעה עשר.

א כיצד מטהרין את המצורע היה מביא פוילי של חרש חדשה ונותן לתוכה רביעית מים חיים ומביא שתי צפרים דרור שחט את אחת מהן על כלי חרש ועל מים חיים חפר וקוברה בפניו נטל עץ ארז ואזוב ושני תולעת וכרכן בשירי הלשון והקיף להם ראשי גפים וראש הזנב של שניה וטבל והזה שבע פעמים לאחר ידו של מצורע ויש אומרים על מצחו וכך היה מזה על השקוף שבבית מבחוץ:

הדה אלרתבה כלהא גיז אלתורה. וכון זה הסדר כולו לשון התורה[ו]. ושיהיה כלי

כלי

ב) פ״ו מ״א. ג) פ״ה מ״ה והלאה. ג) מ״א והלאה. ד) מ״ג. ה) נגעים פ״ב הי״ב.
ו) ויקרא י״ד ד׳ עד ט׳.

כלי חרש חדש נקל. ותרגם יונתן בן עוזיאל מזרק פיאלי. וכן אלמים רביעית נקל קאלוא מים שדם הצפור נכר בהם שיערו חכמים רביעית. וכדלך דפן צפור שחוטה נקל. ושירי הלשון יעני אטראף לשון של זהורית והו שני תולעת והו צוף מצבוג באלקרמז והו קולהם ששנתו תולעת ומקדארה וזן שקל. לאחר ידו של מצורע עלי טהר ידה. ויש אומרים הוא ר׳ נתן ואין הלכה כר׳ נתן.

כלי חרס חדש קבלה ה). ותרגם יונתן בן עוזיאל ו) מזרק פיאלי. ושיעור מים רביעית קבלה אמרו ז) מים שדם הצפור ניכר בהן שיערו חכמים רביעית. וכמו זה קבורת צפור שחוטה קבלה ח). ושיירי הלשון רצה לומר קצוות לשון של זהורית והוא שני תולעת והוא צמר צבוע בקרמז והוא אמרם ט) ששינתו תולעת ושיעורו משקל שקל י). לאחר ידו של מצורע על גב ידו. ויש אומרים ר׳ נתן יא) ואין הלכה כר׳ נתן.

ב בא לו לשלח את הצפור החיה אינו הופך פניו לא לים ולא לעיר ולא למדבר שנאמר ושלח את הצפור החיה אל מחוץ לעיר אל פני השדה. בא לגלח את המצורע העביר תער על כל בשרו וכבס בגדיו וטבל טהור מלטמא בביאה והיה הוא מטמא כשרץ. נכנס לפנים מן החומה מנודה מביתו שבעת ימים ואסור בתשמיש המטה:

הדא כלה בין והו ניץ אלתורה לאנה קאל בעד טהרת צפרים וכבס המטהר את בגדיו וגלח את כל שערו ורחץ במים וטהר ואחר יבוא אל המחנה וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים פמעני קולה וטהר אנה טהר מלטמא בביאה כאלדי כאן. ולא ינגס משכב ומושב כמא כאן קבל עלי מא בינא פי אלצדר. ולכנה לם יטהר טהארה כאמלה לאנה בעד דלך סיקול מרה אפרי וטהר. ומעני כשרץ אנה יטמא במגע לא במשא אדם וכלים וקד בינא דליל דלך פי אול כלים. וקולה מחוץ לאהלו דליל עלי כונה אסור בתשמיש המטה.

זה כולו טבואר והוא לשון התורה לפי שנאמר אחר טהרת צפרים וכבס המטהר את בגדיו וגלח את כל שערו ורחץ במים וטהר ואחר יבוא אל המחנה וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים הנה ענין אמרו וטהר שהוא טהור מלטמא בביאה כמו שהיה. ולא יטמא משכב ומושב כמו שהיה קודם זה לפי מה שביארנו בפתיחה. אבל אינו טהור טהרה שלמה לפי שהוא אומר אחר זה פעם שנית וטהר. וענין כשרץ שהוא יטמא במגע לא במשא אדם וכלים. וכבר ביארנו ראיית זה בראשון מכלים כ). ואמרו מחוץ לאהלו ראייה שהוא אסור בתשמיש המיטה ל).

ג ביום השביעי מגלחו חגלחת שניה כחגלחת הראשונה וכבס בגדיו וטבל וטהר מלטמא כשרץ והרי הוא טבול יום אוכל במעשר העריב שמשו אוכל בתרומה הביא כפרתו אוכל בקדשים נמצאו שלשה טהרות במצורע ושלשה טהרות ביולדת:

הדא איצא ניץ אלתורה קאל אללה והיה ביום השביעי יגלח את כל שערו את ראשו ואת זקנו ואת גבות עיניו ואת כל שערו יגלח וכבס את בגדיו ורחץ את בשרו במים וטהר. שלש טהרות למצורע קד בינהא.

זה גם כן לשון התורה אמר השם מ) והיה ביום השביעי יגלח את כל שערו את ראשו ואת זקנו ואת גבות עיניו ואת כל שערו יגלח וכבס את בגדיו ורחץ את בשרו במים וטהר. שלש טהרות למצורע כבר ביאר

ושלש אותם

ה) ספרא מצורע פ״א ד׳ (ע׳ ג׳). ו) עמוס ו׳ י׳. ז) ספרא מצורע פ״א ח׳ (ע׳ ד׳). ח) עיין תמורה פ״ז מ״ד וקידושין פ״ב מ״ט. ט) ספרא מצורע פ״א י״ד (ע׳ ג׳). י) יומא פ״ב א׳. יא) הוריות י״ג ב׳. כ) מ״ה. ל) ספרא מצורע פ״ב י״א (ע׳ ב׳). מ) ויקרא י״ד ט׳.

ושלש של יולדת אהדהא בעד שבעה לזכר וארבע עשר לנקבה אלתי הי פיהא בנדתה. פאדא תמת הדה אלמדה טובלת ותטהר מלטמא משכב ומושב תם תבקי שלשים יום ושלשת ימים לזכר וששים וששה לנקבה בדמי טהרה בכל קדש לא תגע והי פי הדה אלמדה כמגע טמא מת לקדשים כמא יבין פי אגר נדה פתבון ראשון לטומאה פי הדה אלמדה. פאדא תמתהא פקד טהרת טהרה שניה ותטבול ותציר טבולת יום תם תביא קרבן ותכמל טהארתהא לאכל בקדשים והיא טהרה שלישית כמא גא אלגין וכפר עליה הכהן וטהרה. וקד בינא פי אול ברכות אן טבול יום אסור בתרומה ומותר במעשר ופי חגיגה תבין אן מחוסר כפורים אסור בקודש ומותר בתרומה. ופי כריתות בינא אן מצורע ויולדת מן נמלה מחוסרי כפרה והדא כלה בין לאנהא נצוץ תורה.

אותם. ושלש של יולדת אחת מהן אחר שבעה לזכר וארבעה עשר לנקבה שהיא בהן בנדתה ב). ואחר שהשלימה זה הזמן טובלת ותטהר מלטמא משכב ומושב ואחר זה תשאר שלשים יום ושלשת ימים לזכר וששה וששים לנקבה בדמי טהרה בכל קדש לא תגע והיא בזה הזמן כמגע טמא מת לקדשים כמו שיתבאר באחרון מנידה ג). והיא ראשון לטומאה בזה הזמן. ואחר שהשלימה זה הזמן כבר טהרה טהרה שניה ותטבול ותהיה טבולת יום ואחר זה תביא קרבן ונשלמה טהרתה לאכול בקדשים והיא טהרה שלישית כמו שבא הכתוב וכיפר עליה הכהן וטהרה. וכבר ביארנו בראשון מברכות ג) שטבול יום אסור בתרומה ומותר במעשר והתבאר בחגיגה ד) שמחוסר כפורים אסור בקודש ומותר בתרומה. ובכריתות ביארנו ה) שמצורע ויולדת מכלל מחוסרי כפרה וכל זה מבואר לפי שהוא בפסוקי התורה.

ד שלשה מגלחין ותגלחתן מצוה הנזיר והמצורע והלוים וכלן שגלחו שלא בתער או ששיירו שתי שערות לא עשו כלום:

הי כלהא נצוץ. ופי אללוים קאל ענד מא אכתארהם תעאלי פי אלמדבר לעבאדתה והעבירו תער על כל בשרם וכבסו בגדיהם והטהרו והדה אלהלאקה אנמא כאנת פי אלמדבר פקט ואינה נוהגת לדורות.

אלו כולם פסוקים. ובלוים אמר בעת שבחר אותם יתברך במדבר לעבודתו ו) והעבירו תער על כל בשרם וכבסו בגדיהם והטהרו וזאת התגלחת לא היתה אלא במדבר לבד ואינה נוהגת לדורות ז).

ה שתי צפרים מצותן שיהיו שוות במראה ובקומה ובדמים ולקיחתן כאחת אף על פי שאינן שוות כשרות. לקח אחת היום ואחת למחר כשרות שחט את אחת מהן ונמצאת שלא דרור יקח זוג לשניה הראשונה מותרת באכילה שחטה ונמצאת טרפה יקח זוג לשניה הראשונה מותרת בהנאה נשפך הדם תמות המשתלחת מתה המשתלחת ישפך הדם:

חתי לו קאל אללה ולקח צפרים לכנא נאכד אתנין לאן מיעוט צפרים שתים פקולה שתי צפרים יריד בה אלתסויה בינהמא פי גמיע אלמעאני. תם קאל את הצפור האחת את הצפור החיה פצלהמא פאלמתלין אן מצוה מן המובחר אן יכונא סוי פי גמיע

אפילו ח) אם אמר השם ולקח צפרים היינו לוקחים שתים לפי שמיעוט צפרים שתים ואמרו שתי צפרים ירצה בו שיהיו שוות בכל ענייניהן. אחר זה אמר את הצפור האחת את הצפור החיה הפריד בין שתיהם הנה יצא מזה שמצוה מן המובחר שיהיו שוות אלמעאני

ב) ויקרא י״ב ב׳ והלאה. ג) פ״י מ״ו. ד) פ״א מ״א והרין נמצא בכלים פ״א מ״ח. ה) פ״ג מ״א. ו) במדבר ח׳ ז׳. ז) עי׳ רש״י שם בשם ר׳ משה הדרשן. ח) מצורע ספרא פ״א י״א (ע׳ ב׳).

אלמעאני פאן לם ימכן דלך פנאיז. ומעני תמות המשתלחת אן תתרך חתי תמות כמא בינא פי שני שעירי יום הכפורים. ומן קולה חיה לזמנא אן לא תכון טרפה.

שוות בכל ענייניהם אבל אם זה אינו אפשר מותר. וענין תמות המשתלחת מניחין אותה עד שתמות כמו שביארנו בשני שעירי יום הכיפורים[ב] ומאמרו[ג] היה חייב לנו שלא תהיה טרפה.

ו מצות עץ ארז ארכו אמה ועביו כרביע כרע המטה אחד לשנים ושנים לארבעה מצות אזוב לא אזוב יון ולא אזוב כוחלי ולא אזוב רומי ולא אזוב מדברי ולא כל אזוב שיש לו שם לווי:

אחד לשנים ושנים לארבעה יעני אן יקסם רגל אלסריר אלי אתנין תם יקסם כל נצף מנהא בנצפין פתכון ארבעה. ואנמא אחתאג אלי הדא ולם יגזה קולה כרביע כרע המטה לילא יסן אן דלך בתנמין ואן כאן אנלס או ארק פהו גאיז פאעלמנא אנה יתחרי אן יכון רביע כרעי המטה לא אקל. אזוב הו אלצעתר אלדי יסתעמלה אלנאס פי טעאמהם. ומעני שם לווי אסם מצאף לילא יכון מצאף אלי מוצע כמא יקאל פי אנואע אלעשב אלנהרי ואלבסתאני ואלברי או ינסב אלי מדינה מא או גבל בל יקאל לה צעתר באטלאק. וקד בין אלתלמוד אן הדא אלאזוב לא יכון פי טולה אקל מן טפח.

אחד לשנים ושנים לארבעה רצה לומר שיחלק כרע המיטה לשנים ואחר זה יחלק כל חצי מהם לשני חצאים ויהיו ארבעה. והיה צריך לזה ולא הספיק לו שיאמר כרביע כרע המטה כדי שלא תחשוב שזה השיעור אינו מצומצם ואם היה יותר עב או יותר דק הוא מותר ולימדנו שידקדק שיהיה רביע כרע המטה לא פחות. ואזוב בערבי אלצעתר והוא אשר ישתמשו בו בני אדם למאכליהם. וענין שם לווי שם נסמך שלא יהיה נסמך אל מקום כמו שאומרים במיני העשב של נהר ושל גנות ושל מדבר או שיתיחס אל איזה עיר או הר אבל יאמר לו אזוב סתם. וכבר ביארנו[ג] התלמוד שזה האזוב לא יהיה ארכו פחות מטפח.

ז ביום השמיני מביא שלש בהמות חטאת ואשם ועולה והדל היה מביא חטאת העוף ועולת העוף:

ניז אלתורה וביום השמיני יקה שני כבשים תמימים וכבשה אחת וגו' ואם דל הוא ואין ידו משנת ולקה כבש אחד אשם וגו' ושתי תורים או שני בני יונה וגו'.

לשון התורה[ד] וביום השמיני יקה שני כבשים תמימים וכבשה אחת וגו' ואם דל הוא ואין ידו משנת ולקה כבש אחד אשם וגו' ושתי תורים או שני בני יונה וגו'.

ח בא לו אצל האשם וסמך שתי ידיו עליו ושחטו וקבלו שני כהנים את דמו אחד בכלי ואחד ביד זה שקבל בכלי בא וזרקו על קיר מזבח וזה שקבל ביד בא לו אצל המצורע והמצורע טבל בלשכת המצורעים בא ועמד בשער ניקנור רבי יהודה אומר לא היה צריך טבילה:

אלדם אלדי ירש עלי אלמצורע יאכדה

הדם אשר יזה על המצורע יקחהו בידו

לא

פי

ב) יומא פ"ו מ"א. ג) ויקרא י"ד ו'. ספרא מצורע פ"א י"ב (ע' ב'). ג) נדה כ"ו א'. ד) ויקרא י"ד י' כ"א כ"ב.

פי יהה לא בכלי לקולה ולקח הכהן מדם האשם ונתן הכהן על תנוך אוזן וגו׳ וקאלוא מה נתינה בעצמו של כהן אף קבלה בעצמו של כהן. ולזם אן יכון אלמצורע קד טבל פי הדא אליום אלתאמן וחיניד ירש עליה אלדם. ור׳ יהודה יקול אנה אינו טובל פי הדא אליום אלתאמן אד קד טבל מבערב אעני פי יום שביעי כמא תקדם לך מן קולה ביום השביעי יגלחו וגו׳ עד וכבס בגדיו וטבל. ואלחכמים יקולון אן אלמצורע כיון דדש בטומאה פי איאם חלוטו והו מעתאד אן לא יתחפט קד רבמא אנתגם בעד טבילתו בשביעי פלזמה טבילה מספק ועלי אנה לא הסיח דעתו. ור׳ יהודה יקול אד והו שומר עצמו ולא הסיח דעתו לא יחתאג טבילה ולא נקול איאך לאעתיאדה אלטומאה נטמא ולא ידע. ואין הלכה כר׳ יהודה.

לא בכלי לאמרו[ה]) ולקח הכהן מדם האשם ונתן הכהן על תנוך אוזן וגו׳ ואמרו[ג]) מה נתינה בעצמו של כהן אף קבלה בעצמו של כהן. וצריך שהמצורע כבר טבל בזה היום השמיני ואז מזין עליו הדם. ור׳ יהודה אומר שאינו טובל בזה היום השמיני לפי שכבר טבל מבערב רצה לומר ביום שביעי כמו שקדם לך מאמרו[ג]) ביום השביעי מגלחו וגו׳ עד וכבס בגדיו וטבל. וחכמים אומרים שהמצורע כיון דדש בטומאה בימי חלוטו והוא רגיל שלא ישמור עצמו כבר אפשר שנטמא אחר טבילתו בשביעי ויצטרך טבילה מספק אף על פי שלא הסיח דעתו. ור׳ יהודה אומר הואיל והוא שומר עצמו ולא הסיח דעתו אינו צריך טבילה ולא נאמר לפי שהוא רגיל בטומאה שמא נטמא ולא ידע[ד]). ואין הלכה כר׳ יהודה.

ט הכנים ראשו ונתן על תנוך אוזנו ידו ונתן על בהן ידו רגלו ונתן על בהן רגלו. רבי יהודה אומר שלשתם היה מכנים כאחת אין לו בהן יד בהן רגל אין ימנית אין לו טהרה עולמית. רבי אליעזר אומר נותן הוא על מקומן רבי שמעון אומר אם נתן על של שמאל יצא:

מן צורה אלמקדש אלתי צורנא פי מדות יבין לך אן שער ניקנור הו בין עזרת נשים ועזרת ישראל וקד תבין לך פי אלפרק אלאול מן כלים אן עזרת ישראל לא ידכלהא מחוסר כפורים ודם אלאשם איצא לא ינו אנראנה חזין לעזרה פלדלך יקף אלמצורע כארג אלבאב וידכל ראסה פי עזרת ישראל ליריש עליה אלדם. אמא בהן יד ורגל פמעלום אנה אלאבהאם. ואמא תנוך אוזן פהו אלדי נרסם לך אלאן ודלך אן נפס נצרופי דאיר בארז עלי סטח אלאדן ממא ילי אלוגה אד למסה אלאנסאן ונדה קויא שבה אלעטם ומן נארגה לחם רגיז מלתטי דאיר באלאדן כלהא ומן דאכלה דאכל אלאדן פדלך אלנפס אלנצרופי הו אלאנאנו בין אללחם אלמלתטי אלדי מן נארג והו נהאיה אלאדן ובין דאכל אלאדן

מצורת המקדש אשר ציירנו במדות יתבאר לך ששער ניקנור הוא בין עזרת נשים ועזרת ישראל וכבר התבאר לך בפרק ראשון[ה]) מכלים שעזרת ישראל לא יכנס בה מחוסר כפורים ושנם דם האשם אינו מותר להוציאו חוץ לעזרה[ו]). ולפיכך יעמוד המצורע לחוץ לשער ויכנים ראשו לעזרת ישראל כדי שיזה הכהן עליו הדם. ובוהן יד ורגל ידוע ששמם בערבי אלאבהאם. ותנוך אוזן הוא מה שנאמר לך עתה. וזה שנוף סחוסי ענול בולט על שטח האוזן מצד הפנים ואם ימושהו אדם ימצאהו חזק כמו עצם ומחוצה לו בשר רך ומתפשט הסובב האוזן כולה ומלפנים ממנו תוך האוזן הנה זה הנוף הסחוסי הוא המבדיל בין הבשר המתפשט שהוא מחוץ והוא סוף האוזן ובין קערורית תוך האוזן וזה המבדיל הוא

תנוך אלמקער

ב) ויקרא י״ד י״ד. ג) ספרא מצורע פ״ג ג׳ (ע״ב א׳). ד) ספרא שם. ה) מ״ת. ו) מ״ת פסולי המוקדשין פ״א ה׳.

אלמקער ודלך אלהאגז הו תנוך אוזן אלדי עלי אי גז אתפק מנה או עלי כלה יעמל אלדהן ואלדם והו קולהם תנוך אוזן זה גדר האמצעי. ואין הלכה כר' יהודה ולא כר' שמעון ולא כר' אליעזר.

תנוך אוזן אשר ניתן עליו השמן והדם על איזה חלק ממנו שיזדמן או על כולו והוא אמרם[ח]) תנוך אוזן זה גדר האמצעי ואין הלכה לא כר' יהודה ולא כר' שמעון ולא כר' אליעזר.

י נטל מלוג השמן ויצק להוך כפו של חברו ואם יצק לתוך כף עצמו יצא טבל והזה שבע פעמים כנגד בית קדש הקדשים על כל הזיה טבילה בא לו אצל המצורע מקום שהוא נותן את הדם שם הוא נותן את השמן שנאמר על מקום דם האשם והנותר מן השמן אשר על כף הכהן יתן על ראש המטהר לכפר אם נתן כפר ואם לא נתן לא כפר דברי רבי עקיבה. רבי יוחנן בן נורי אומר שירי מצוה הן בין שנתן בין שלא נתן כפר ומעלין עליו כאילו לא כפר. חסר הלוג עד שלא יצק ימלאנו משיצק יביא אחר כתחלה דברי רבי יעקב רבי שמעון אומר חסר הלוג עד שלא נתן ימלאנו משנתן יביא אחר כתחלה[ז]:

הדא כלה נץ וקולה על כל הזיה טבילה יעני אנה יצבג אצבעה פי כל הזיה פי אלדהן אלדי פי כפה ולים לה אן יגמס אצבעה מרה ואחדה וירש מנה רשתין או תלאת. ואין הלכה כר' יוחנן בן נורי ולא כר' שמעון.

זה כולו מן הכתוב. ואמרו על כל הזיה טבילה רצה לומר שיטבול אצבעו בכל הזיה בשמן אשר בכפו ואסור שיטבול אצבעו פעם אחת ויזה ממנו שתי הזיות או שלש. ואין הלכה כר' יוחנן בן נורי ולא כר' יהודה.

יא מצורע שהביא קרבנו עני והעשיר או עשיר והעני הכל הולך אחר חטאת דברי רבי שמעון רבי יהודה אומר אחר האשם:

ר' שמעון יראעי האלה ענד תקריב אלחטאת לאן בהא ינפצל אלעני מן אלעשיר פאן כאן קרב חטאת העוף וכאן עני תם העשיר בעד דלך יתם קרבנות עני ולא נחוגה יגיב קרבן עשיר. וכדלך אן כאן קרב חטאת בהמה לאנה כאן עשיר והעני יתם קרבן עשיר. ור' יהודה ינטר אלי האלה ענד תקריב אלאשם אלדי פיה אסתוי אלעני ואלעשיר כמא תבין פי אלגין והו אלמכתין בטהרת מצורע. והלכה כר' יהודה.

ר' שמעון ישניה בעניני בעת הקרבת החטאת לפי שבה נבדל העני מהעשיר ואם הקריב חטאת העוף כאשר היה עני ואחר זה העשיר ישלים קרבנות עני ולא נצריכהו להביא קרבן עשיר. וכן אם הקריב חטאת בהמה לפי שהיה עשיר והעני ישלים קרבן עשיר. ור' יהודה יראה אל ענינו בעת הקרבת האשם אשר בו שוים העני והעשיר כמו שהתבאר בכתוב מה שאינו אלא בטהרת מצורע בלבד. והלכה כר' יהודה.

יב מצורע עני שהביא קרבן עשיר יצא ועשיר שהביא קרבן עני לא יצא מביא אדם על יד בנו על ידי בתו על ידי עבדו ושפחתו קרבן עני ומאכילן בזבחים. רבי יהודה אומר אף על ידי אשתו מביא קרבן עשיר וכן כל קרבן שהיא חייבת:

בין הו אן קרבן עני תעיין ענד קלה אלקדרה. וקולה מביא אדם על ידי בנו

מבואר שקרבן עני הוא במקום קרבן עשיר אם אין ידו משגת. ואמרו מביא אדם

ועל

ח) ספרא מצורע פ"ג ה' (ע"ב א'). ז) ר' יעקב במקום ר' עקיבה בנוסחת הר"מ.

ועל ידי בתו קרבן עני ואן כאן הו עשיר אד׳ ולים אלקרבן ען נפסה ואנמא יקרב ען גירה ובשרט אן יכון בנו ובתו עניים אמא זוגתה פלכונה מכלף בקרבנותיה פליס יקרב ענהא אלא קרבן עשיר לאנהא כנופו. וקאל ר׳ יהודה אן כמא יקרב ען זוגתה קרבן עשיר כדלך כל קרבן ילומהא אעני קרבן זיבות ויולדת פהו לאזם לה ולא יקרבה ענהא קרבן עני אדא כאן עשיר והלכה כר׳ יהודה.

על ידי בנו ועל ידי בתו קרבן עני אף על פי שהוא עשיר הואיל והקרבן אינו לעצמו ואינו מקריב אותו אלא בשביל זולתו ובתנאי שבנו ובתו עניים אבל אשתו שהוא חייב בקרבנותיה אינו מקריב בשבילה אלא קרבן עשיר לפי שהיא כגופו. ור׳ יהודה אומר כמו שיקריב בשביל אשתו קרבן עשיר כן כל קרבן שהיא חייבת רצה לומר קרבן זיבות ויולדת הוא חייב בו ולא יקריבהו קרבן עני בשבילה אם היה עשיר והלכה כר׳ יהודה.

יג שני מצורעים שנתערבו קרבנותיהם וקרב קרבנו של אחד מהם ומת אחד מהם זו שאלו אנשי אלכסנדריא את רבי יהושע אמר להם יכתוב נכסיו לאחר ויביא קרבן עני:

קד בינת אלתוספתא ען אי שי כאן סאל אנשי אלכסנדריה ובינת איצא אצול הדא אלנואב ועללה. והדא נץ אלתוספתא נזרק דם של אחת מהן ומת אחד מן המצורעין יעני דם אחדי שתי חטאות שנתערבו זו שאלו אנשי אלכסנדריה את ר׳ יהושע ואמר להן להביא חטאת בהמה אינו יכול שאין חטאת בהמה באה על הספק וחטאת העוף אינו יכול שהעשיר שהביא קרבן עני לא יצא וכיצד יעשה יכתוב נכסיו לאחר ויביא קרבן עני ונמצא עני מביא חטאת העוף אמר להם ר׳ יהושע עכשיו שאלתם דבר של חכמה. וממא יגב אן אבינה הנא התי יכמל גרץ אלמסכתא אן טהרת מצורע אלמתקדמה אעני אלתי תפעל ענד ארתפאע נגע הצרעת בשתי צפרים ועץ ארז ואזוב אנהא נאיזה בפני הבית ושלא בפני הבית בארץ ובחוצה לארץ אד׳ לים להא ארתבאט בשי מן דלך ויטהר אלמצורע בהא ויבקי מחוסר כפורים מתל אלזבים ואלזבות ואליולדות אלדין פי זמאננא אליום אדא טהרוא אלדין הם מחוסרי כפורים. ונץ אלתוספתא אן טהרת מצורע בארץ ובחוצה לארץ. והנאך קיל איצא הכל כשרים לטהר את המצורע אפילו זב ואפילו טמא מת וכשם

כבר ביארה התוספתא[ב] איזה דבר שאלו אנשי אלכסנדריה וביארו גם כן שרשי זאת התשובה וטעמיה. וזה לשון התוספתא נזרק דם של אחת מהן ומת אחד מן המצורעים רצה לומר דם אחת השתי חטאות שנתערבו זו שאלו אנשי אלכסנדריא את ר׳ יהושע ואמר להם להביא חטאת בהמה אינו יכול שאין חטאת בהמה באה על הספק וחטאת העוף אינו יכול שהעשיר שהביא קרבן עני לא יצא וכיצד יעשה יכתוב נכסיו לאחר ויביא קרבן עני ונמצא עני מביא חטאת העוף אמר להם ר׳ יהושע עכשיו שאלתם דבר של חכמה. וממה שצריך שאבארהו כאן כדי שתשלם כונת המסכתא הוא שטהרת מצורע אשר קדמה רצה לומר אשר תעשה בעת שהלך לו נגע הצרעת בשתי צפרים ועץ ארז ואזוב נוהגת בפני הבית׳ ושלא בפני הבית בארץ ובחוצה לארץ לפי שאינה תלויה ברבר מזה ויטהר המצורע בהם ויישאר מחוסר כיפורים כמו הזבים והזבות והיולדות שבזמננו היום אשר אם נטהרו הם מחוסרי כיפורים. ולשון התוספתא[ג] שטהרת מצורע בארץ ובחוצה לארץ. ושם נאמר גם כן הכל כשרין לטהר את המצורע אפילו זב ואפילו טמא מת וכשם

שמצוה

לטמאו

ב) נגעים פ״ט מ׳. ג) שם פ״ח א׳.

שמצוה לטהרו כך מצוה לטמאו וכהן שטמאו מצוה עליו לטהרו שנאמר לטהרו או לטמאו. והנאך קיל איצא אין מצורע מטהר מצורע. ואנא מחוקף גרא פי תגלחת שניה לאנא נתעדי פיהא עלי מצות לא תעשה אלתי הי חלק אלראם בגמלתה ואללחיה ולא תחצל לנא נאיה לאן לא ימכן פי זמאננא הדא הבאת כפרה חתי יטהר מטומאת צרעת אלטהרה אלכאמלה אלתי מן אגלהא יגלח תגלחת שניה ונאיה מא נקול יבוא עשה וידחה את לא תעשה אדא תבת אלעשה עלי כמאלה והדא מוצע נטר ושך. ופי ספרא אמר ר' יהודה שבתי היתה והלכתי אחר ר' טרפון לביתו אמר לי יהודה בני תן לי סנדלי ונתתי לו ופשט ידו להלון ונתן לי ממנה מקל ואמר לי יהודה בני בזו טהרתי שלשה מצורעים ולמדתי בה שבע הלכות שהיא של בירות ובראשה טרף וארכה אמה ועביה כרביע כרע המטה אחד לשנים ושנים לארבעה ומזין ושונין ומשלשין ומטהרין בפני הבית ושלא בפני הבית ומטהרין בגבולין. ואסתדל בדלך לאן ר' טרפון כאן בעד אלחרבן וכאן הדא אלמעשה פי חוצה לארץ עלי מא דלה חדיתה מעה.

לטמאו וכהן שטמאו מצוה לטהרו שנאמר לטהרו או לטמאו. ושם נאמר גם כן אין מצורע מטהר .מצורע ולבי מנמנם מאוד בתגלחת שניה לפי שאנו עוברים בה על מצות לא תעשה שהיא גילוח הראש כולו והזקן מבלי שנגיע בזה אל תכלית לפי שאי אפשר בזמננו זה הבאת כפרה כדי שיטהר מטומאת צרעת בטהרה שלמה אשר בשבילה יגלח תגלחת שניה וכל מה שאפשר שנאמר הוא יבוא עשה וידחה לא תעשה אם קיים העשה על שלמותו וזה מקום עיון וספק. ובסיפרא אמר ר' יהודה שבתי היתה והלכתי אחר ר' טרפון לביתו אמר לי יהודה בני תן לי סנדלי ונתתי לו ופשט ידו להלון ונתן לי ממנה מקל ואמר לי יהודה בני בזו טהרתי שלשה מצורעים ולמדתי בה שבע הלכות שהיא של בירות ובראשה טרף וארכה אמה ועביה כרביע כרע המטה אחד לשנים ושנים לארבעה ומזין ושונין ומשלשין ומטהרין בפני הבית ושלא בפני הבית ומטהרין בגבולין. ולמד זאת ההלכה לפי שר' טרפון היה אחר החרבן וזה המעשה היה בחוצה לארץ לפי מה שיורו הדברים שהיו לו עמו.

ף) ויקרא י"ג נ"ט. ג) שהוא עובר בבל תשחית. ג) מצורע פ"א י"ב (ע' ג').

בריך רחמנא דסייע בהדן.

MTA AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

COMMENTAIRE DE MAIMONIDE

SUR

LA MISCHNAH SEDER TOHOROT

PUBLIÉ POUR LA PREMIÈRE FOIS EN ARABE

ET ACCOMPAGNÉ D'UNE TRADUCTION HÉBRAIQUE

PAR

J. DERENBOURG,

MEMBRE DE L'INSTITUT.

TROISIÈME LIVRAISON.

BERLIN.

IMPRIMERIE H. ITZKOWSKI. GR. HAMBURGERSTRASSE 18-19.

1888.

אלגז אלתאלת מן

סדר טהרות

מע שרח

הרב רבינו משה בן ר' מימון זצ"ל

ישתמל עלי מסכת טהרות אלי נאיה אלסדר.

סדר טהרות

עם פירוש

הרב ר' משה בן מימון זצ"ל

בלשון ערבי על פי כ"י פארים ואקספורד

ונעתק מערבי לעברי

על ידי

נפתלי יוסף בן לאאמ"ו צבי הירש דירינבורג זצ"ל.

חוברת רביעית

כוללת מסכת פרה ומס' טהרות עד פרק ט' הלכה ז'.

ברלין, תרמ"ט.

בדפוס של צבי הירש במהר' יצחק איטצקאווסקי.

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA
B. 300/4.

ספרים

היוצאים לאור בפעם ראשונה

על ידי

חברת מקיצי נרדמים

(הוקמה מחדש בשנת תרמ"ה)

תחת השגחת ראשי החברה:

אברהם ברלינער בבערלין,
דוד גינסבורג בפטערסבורג
יוסף דערענבורג בפאריז,
שלמה חיים האלבערשטאם בביליץ,
אברהם אליהו הרכבי בפטערסבורג,
מרדכי יאסטראוו בפילאדעלפיא,
משה עהרענרייך ברומא,
דוד קויפמאנן בבודאפעסט.

שנה חמישית תרמ"ט.

Seder Tohoroth.

BERLIN 1889.

Herausgegeben im Selbstverlage des Vereins M'KIZE NIRDAMIM.

(Dr. A. Berliner.)

In Commission bei:

J. Kauffmann
in Frankfurt a/M.

H. Engel
in Berlin, Klosterstr. 15.

M.T. AKAD. KÖNYV-TÁRA

מסכת פרה.

פרק ראשון.

א רבי אליעזר אומר עגלה בת שנתה ופרה בת שתים. וחכמים אומרים עגלה בת שתים ופרה בת שלש או בת ארבע. רבי מאיר אומר אף בת חמש כשרה וזקנה אלא שאין ממחזינין לה שמא תשחיר שלא תפסל. אמר רבי יהושע לא שמעתי אלא שלשית אמרו לו מה הלשון שלשית אמר להם כך שמעתי סתם אמר בן עזאי אני אפרש אם אומר אתה שלישית לאחרות במנין וכשאתה אומר שלשית בת של ש שנים. כיוצא בו אמרו כרם רבעי אמרו לו מה הלשון רבעי אמר להם כך שמעתי סתם אמר בן עזאי אני אפרש אם אומר אתה רביעי לאחרים במנין וכשאתה אומר רבעי בן ארבעה שנים. כיוצא בו אמרו האוכל בבית המנוגע פרס משלש לקב אמרו לו אמור משמנה עשרה לסאה אמר להם כך שמעתי סתם אמר בן עזאי אני אפרש אם אומר אתה משלש לקב אין בו חלה וכשאתה אומר משמנה עשרה לסאה מיעטתו חלתו:

למא קאל אללה פי ענלה ערופה ענלה קאל ר׳ אליעזר אנהא בת שנה עלי אלאצל אלמנמע עליה אן חיתמא קאל תעאלי ענל פהו בן שנה. ואלחכמים יקולון אד וקאל ענלת בקר פקר נסבהא אלי אלבקר פתכון בנת סנתין. שלישית לאחרות במנין אן תכון תאלתה עדד אעני אלדי ולדת פי אלדפעה אלתאלתה כמא יסמון פי אלתלמוד ענלא תליתאה מענאה אנה ולד פי אלולאדה אלתאלתה ותקדמתה ולאדתין פיכון לחמה לדיד מעתדל אלסמן. וכדלך כאן נקול פי כרם רבעי אנה אלגרס אלראבע מן אלגרוסאת אלתי גרסת פי תלך אלארץ. וקד תבין פי תאלת עשר נגעים אן מן אבטי פי בית מנוגע כדי אכילת פרס אנתנסת תיאבה אלתי עליה ואלפרס הו נצף רגיף פקאל אן דלך אלרגיף יכון מנהא תלת ארנפה פי אחר שאמר השם בעגלה ערופה ב) עגלה אמר ר׳ אליעזר שהיא בת שנה על השורש שהסכימו עליו שבכל מקום שאמר יתברך ענל הוא בן שנה. וחכמים אומרים הואיל ואמר ענלת בקר כבר יחסה אל הבקר ולזה תהיה בת שנתים. שלישית לאחרות במנין שתהיה שלישית במנין רצה לומר הנולדת בפעם השלישית כמו שיקראו בתלמוד ג) עגלא תליתאה שענינו שנולד בלידה השלישית ושקדמו לו שתי לידות ולכן בשרו ערב לא כחוש ולא שמן. וכמו זה נאמר בכרם רבעי שהיא הנטיעה הרביעית מהנטיעות אשר ניטעו בזאת הארץ. וכבר התבאר בשלשה עשר ג) מנגעים שמי ששהה בבית מנוגע כדי אכילת פרס נטמאו בגדיו אשר עליו. והפרס הוא חצי ככר ואמר שזאת הככר היא שלש ככרות לכל

ב) דברים כ״א ג׳. ג) שבת י״א א׳ ובשאר מקומות הש״ס ובכולן הגירסא עגלא תילתא. ג) מ״ט.

M.T. AKADÉMIA KÖNYV-TÁRA

כל קב פיכון מקדאר אלפרס סדם קב. פקאלוא לה אן אלפרס הו נצף רניף מן אלארנפה אלתי מנהא תמאן עשרה רניפין פי אלסאה וקד עלמת אן אלסאה ששת קבין ובלא שך אן תלת אלקב הו גו מן תמאניה עשר מן סאה ואין מוצע אלאנתלאף. קאל כך שמעתי סתם ואין לי לפרש. תם וגר בן עזאי בין אלקולין שיא ודלך אן אלסאה תלוזמה אלחלה ומן יענן קב ואחד לא ילוזמה חלה כמא תבין פי מסכת חלה פאדא עגנת סאה ואכרגת מנהא חלה פגו מן תמאניה עשר מן אלבקיה אקל מן תלת קב במקדאר גו מן תמאניה עשר מן אלחלה והדא הו מעני מעטתו חלתו. וקד תבין פי תאמן עירובין אן אלככר אלתי נצפהא יתסמי פרס והוא שיעור בית המנוגע מנהא ארבע ככרות בקב והנאך בינא אן מקדאר אלקב ארבעה ועשרין ביצה פיכון קדר אלפרס תלת ביצאת ודלך תמן קב לא סדם קב כמא קאל ר׳ יהושע והלכה כחכמים.

קב. ובזה יהיה שיעור הפרס ששית קב. ואמרו לו שהפרס הוא חצי ככר מהככרות. שמהם שמונה עשרה ככר בסאה וכבר ידעת ה) שהסאה ששת קבין ובלא ספק שלישית הקב הוא חלק משמנה עשר בסאה. ואיה מקום ההפרש. אמר כך שמעתי ואין לי לפרש. אחר זה מצא בן עזאי ההפרש שבין השני מאמרים וזה שהסאה חייבת בחלה ומי שילוש קב אחד אינו חייב בחלה כמו שהתבאר במסכת חלה ו) הנה אם נילושה סאה והופרשה ממנה חלה החלק משמונה עשר ממה שנשאר הוא פחות משלישית קב בשיעור חלק משמונה עשר מן החלה וזהו ענין מעטתו חלתו. וכבר התבאר בשמיני מעירובין ג) שהככר אשר חציה נקרא פרס והוא שיעור בית המנוגע הוא מן ארבע כיברות לקב. ושם ד) ביארנו ששיעור הקב ארבעה ועשרים ביצים הנה יהיה שיעור הפרס שלשה ביצים וזהו שמינית הקב ולא ששית הקב כמו שאמר ר׳ יהושע. והלכה כחכמים.

ב רבי יוסי הגלילי אומר פרים בני שתים שנאמר ופר שני בן בקר תקח לחטאת וחכמים אומרים בני שלש רבי מאיר אומר אף בני ארבע ובני חמש כשרים אלא שאין מביאים זקנים מפני הכבוד:

הלכה כחכמים. וכון אלזקנים מן אלבהאים מכרוהה פי גמיע אלקרבנות פהו קול צחיח וכאנהא האלה תקרב מן אלמום אעני אלהרם וצעף אלכברה וקד תקדם לך דלך פי אגר סאדם בכורות.

הלכה כחכמים. והזקנים מן הבהמות הם פסולים בכל הקרבנות וזהו דבר אמיתי וכאלו הן בענין קרוב מן המום רצה לומר הכחישות וחולשת הזקנות וכבר קדם לך זה בסוף ששי מבכורות.

ג כבשים בני שנה ואילים בני שתים וכולם מיום ליום. בן שלשה עשר חדש אינו כשר לא לאיל ולא לכבש רבי טרפון קורהו פלגם בן עזאי קורהו נוקד. רבי וישמעאל קורהו פרבר יגמא הקריבו מביא עליו נסכי איל ולא עלה לו מזבחו. בן שלשה עשר חדש ויום אחד הרי זה איל:

כולם מיום ליום יעני שנים עשר חדש והו אלמדהב אלמעמול בה. ונין אלתוספתא וחכמים אומרים מאחד בניסן לאחד בניסן מתשעה באב לתשעה באב נתעברה שנה נתעברה לו והדה הוא מעני מיום ליום. והדה אלאסמא אלתי סמי כל ואחד מנהם מענאהא כלהא

כולם ואחד

ה) פאה פ״ח מ״ד. ו) פ״ב מ״ג ודי׳. ג) פ״ח מ״ב. ד) שם לא נמצא אלא שחצי פרס הוא ביצה ומחצה. ה) פ״א ו׳.

ואחד והו אן כרג ען חד מא ולם יצל ללחד אלדי בעדה בל בקי בין אלחדין מנהא אסמא יונאניה ומנהא סריאניה. פלגם לפטה מרכבה פלג גם יעני תעדי חדה כתיר. ונוקד ראעי אלגנם ונאהצהא אשר היה בנוקדים. פרבר יגמא אסם יונאני מענאה סכה סלטאן קד עזל פרגעת דראהמה סלעה. ונסכי איל הי שלישית ההין כמא בינא מראת.

כולם אחד וזה שיצא מגדר אחד ולא בא אל הגדר אשר אחריו אבל נשאר בין שני הגדרים. מהם שמות מלשון יון ומלשון ארם. פלגם מלה מורכבת פלג גם רצה לומר עבר גדרו הרבה. ונוקד רועה צאן והבינוני מהם אשר היה בנוקדים ח). פרבר יגמא ב) שם יוני וענינו מטבע של מלך הנגרש ממלכותו ונפסלו מעותיו ג). ונסכי איל הם שלישית ההין כמו שבארנו פעמים רבות.

ד חטאת הצבור ועולותיהן חטאת היחיד אשם נזיר ואשם מצורע כשרין מיום שלשים והלאה אף ביום שלשים אם הקריבום ביום שמיני כשרים נדרים ונדבות הבכור והמעשר והפסח כשרים מיום השמיני והלאה אף ביום שמיני:

קולה חטאת חצבור ועולותיהן ליס יריד בה כל חטאת צבור וכל עולת צבור לאן פיהא אלפרים ואלאלים כמא באן פי אלנץ וקד דכרנא דלך פי צדר סדר קדשים ואנמא ישיר אלי כבשי עולה ושעירי חטאת של צבור. ואדא תאמלת גמיע אלקרבנות אלתי קד חצרנאהא פי צדר קדשים תגד כל חטאת יחיד הדיוט מן הבהמה אמא כשבה או שעירה וכדלך אשם נזיר ואשם מצורע המא כבשים. וקאל אם הקריבן בשמיני יצא דלך נץ אלתורה ומיום השמיני והלאה ירצה וקאל פי אלבכור ביום השמיני תתנו לי וקאלוא אמו אמו לגזרה שוה מה אמו האמור בבכור כשר בשמיני עצמו אף אמו האמור כאן כשר בשמיני עצמו הדא אן באדר וקרבה אמא עלי אלאבתדי פלא תקרב אלא מן יום תלאתין לקולה והלאה ירצה. אמא אלבכור אלדי תבין פיה ביום השמיני תתנו לי פהו יקרב לכתחלה בשמיני וכדלך אלפסח ואלמעשר לאנהא תלאתתהא קדשים קלים ותסאות פי מתן דמים כמא בינא פי אכר כאמס זבחים.

אמרו חטאת הצבור ועולותיהן לא ירצה בו כל חטאת צבור וכל עולת צבור לפי שיש בהן הפרים והאלים כמו שהוא מבואר בפסוק וכבר זכרנו זה בפתיחת סדר קדשים ואינו רומז אלא אל כבשי עולה ושעירי חטאת של צבור. ואם תעיין בכל הקרבנות אשר כבר מנינו בפתיחת קדשים תמצא שכל חטאת יחיד הדיוט מן הבהמה היא או כבשה או שעירה וכן אשם נזיר ואשם מצורע שניהם כבשים. ואמר אם הקריבן בשמיני יצא זה לשון התורה ד) ומיום השמיני והלאה ירצה ואמר בבכור ה) ביום השמיני תתנו לי ואמרו ו) אמו אמו לגזרה שוה מה אמו האמור בבכור כשר בשמיני עצמו אף אמו האמור כאן כשר בשמיני עצמו. זהו אם מיהר והקריבו אבל לכתחלה לא יקרבו אלא מיום שלשים לאמרו והלאה ירצה. אבל הבכור נאמר בו בפירוש ביום השמיני תתנו לי הוא יקרב לכתחלה בשמיני וכן הפסח והמעשר לפי ששלשתן קדשים קלים ושוים במתן דמים כמו שביארנו בסוף חמישי מזבחים.

פרק שני.

א רבי אליעזר אומר פרת חטאת המעוברת כשרה וחכמים פוסלים. רבי אליעזר אומר אינה נלקחת מן הגוים וחכמים מכשירים. ולא זו בלבד אלא כל קרבנות הצבור

ח) עמוס א׳ א׳. בערבי נאהץ ענינו העוף המתחיל לעופף ואולי צ״ל וצאחבהא ותרגומו בעל המקנה. ב) נקודה זאת המלה במשנה פַּרְבַּר יִגְמָא וכאן בערבי פַּרְבַּר גֻמָא. ג) מלה במלה נהיו מעותיו כסחורה. ד) ויקרא כ״ב כ״ז. ה) שמות כ״ב כ״ט. ו) ספרא אמור פ״ח ה׳ (ד׳ צ״ט ב׳).

הצבור והיחיד באין מהארץ ומחוצה לארץ מן החדש ומן הישן חוץ מן העומר ושתי הלחם שאינן באין אלא מן החדש ומן הארץ:

ר' אליעזר יקול שמא רבעה הגוי פתכון פסולה ואלחכמים לא יחושו לרביעה לאנה לא יפסד בהימתה בהדא אלמעני. ואלכל מקרון אן פרת חטאת שנרבעה פסולה לקול אללה כי משחתם בהם מום בם כל שהמום פוסל בו דבר ערוה פוסל בו לאן משחתם מענאה דבר ערוה מתל קולה כי השחית כל בשר את דרכו עלי מא בינא פי אלפרק אלסאדם מן המורה. ויקול איצא ר' אליעזר אן פרה אדומה ולו תחקקנא אנהא לא נרבעה לא תוכד מן אלגוים לקול אללה פיהא דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה יקול בני ישראל יקיחו ואין הגוים יקיחו ואלחכמים יקולון אן אדא אשתראהא ישראל פהם אלדין אעטאוהא. וכדלך סאיר אלקרבנות ירי ר' אליעזר אנהא לא תשתרי מן אלגוים משום רביעה ואלחכמים יקולון אן אלגוי לא יפעל הדא בבהמתו אנה יפסדהא. ומעני מן החדש ומן הישן יעני אלמנחות אנהא תנאב מן החדש ומן הישן גיר אלעומר ושתי הלחם עלי מא בינא ואוצחנא פי תאמן מנחות ואין הלכה כר' אליעזר.

ר' אליעזר אומר שמא רבעה הגוי [ה] ותהיה פסולה וחכמים לא יחושו לרבעה לפי שלא יפסיד בהמחו בזה הענין. וכולם מודים שפרת חטאת שנרבעה פסולה למאמר השם [ג] כי משחתם בהם מום בם כל שהמום פוסל בו דבר ערוה פוסל בו מפני שמשחתם ענינו דבר ערוה כמו שאמר [ג] כי השחית כל בשר את דרכו לפי מה שביארנו בפרק ששי מתמורה [ד]. ור' אליעזר אומר גם כן שפרה אדומה אף על פי שהתאמת לנו שלא נרבעה אין לוקחין אותה מן הגוי לפי שאמר בה השם [ה] דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה אמר בני ישראל יקיחו [ו] ואין הגוים יקיחו וחכמים אומרים שאם לקחם ישראל הוא הנותן אותה. וכן בשאר הקרבנות ר' אליעזר סובר שאין לוקחין אותן מן הגוים משום רביעה וחכמים אומרים שהגוי לא יעשה זה בבהמתו שיפסיד אותה. וענין מן החדש ומן הישן רצה לומר המנחות שהן באות מן החדש ומן הישן חוץ מן העומר ומשתי הלחם לפי מה שביארנו ובירדנו בשמיני [ז] ממנחות. ואין הלכה כר' אליעזר.

ב פרה שקרניה וטלפיה שחורים יגור גלגל העין והשינים והלשון אינם פוסלים בפרה והנסת כשרה. היתה בה יבלת וחתכה רבי יהודה פוסל רבי שמעון אומר כל מקום שניטל ולא העלה מקומו שער אדום פסולה:

יגוד יקטע מן קולה נודו אילנא וקציצו ענפוהי. ותרגום פרסה טלפא. וננסת אלקצירה. כאן יקום בבאלנא אן קול אללה תמימה כאמלה פי גמיע אלאשיא פאעלמנא אן מעני תמימה כאמלה אלחמרה. והלכה כר' יהודה.

יגוד יחתוך מאמרו [ח] נודו אילנא וקציצו ענפוהי. ותרגום פרסה טלפא [ט]. וננסת הקצרה. היה עולה במחשבתנו שמאמר השם [י] תמימה הוא שלמה בכל הדברים והודיענו שענין תמימה שלמת האדמימות. והלכה כר' יהודה.

ג יוצא דופן ואתנן ומחיר פסולה רבי אליעזר מכשיר שנאמר לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב בית ה' אלהיך ואין זו ביאה לבית. כל המומים הפוסלים במוקדשים

פוסלים

ה) עבודה זרה כ"ב ב'. עיין מ"ת הלכות פרה פ"א ז'. ג) ויקרא כ"ב כ"ה. ע"ז כ"ג ב'. ד) בראשית ו' י"ב ז) מ"א. ה) במדבר י"ט ב'. ע"ז שם. ו) כן הוא בכ"י. ז) מ"א. ח) דניאל ד' י"א. ט) ויקרא י"א ד'. בתרגום שלנו הוא תרגום שסט. י) ויקרא י"ט ב'. ספרי במדבר פיס' קכ"ג.

פוסלים בפרה רכב עליה נשען עליה נתלה בונבה עבר בה את הנהר קיפל עליה את המוסירה[ה] נתן טליתו עליה פסולה אבל אם קשרה במוסירה עשה לה סנדל בשביל שלא תחליק פרס טליתו עליה מפני הזוביים בשרה. זה הכלל כל שהוא לצרכה כשרה לצורך אחר פסולה:

אלהכמים יעתקדון אן פרה קדשי מזבה הי פלזלך יפסול בה כל מום יפסול בקדשים. וקד תבינת אלמומין כלהא פי סאדם בכורות והי כלהא תפסד פרה אדומה לקולה אשר אין בה מום ותזיד אלפרה עלי אלקדשים אנהא תפסל בעבודה מתי מא תצרף בהא בונה מן וגוה אלתצרף לאן גא פיהא אשר לא עלה עליה עול וקאל פי ענלה ערופה אשר לא עובד בה אשר לא משכה בעול וקאלוא מה עול האמור כאן עשה שאר עבודה כעול אף עול האמור כאן עשה שאר עבודה כעול. עבר בה את הנהר אן יתעאון בהא פי האל אלעום. קיפל עליה את המוסירה אן ישוי אלחבל אלדי יקודהא בה וינעלה עלי טהרהא. בשביל שלא תחליק לילא תוהק. ואין הלכה כר' אליעזר.

חכמים סוברים שפרה קדשי מזבה היא[ג] ולזה יפסול בה כל מום הפוסל בקדשים. וכבר התבארו המומין כולן בששי מבכורות והן כולם פוסלין בפרה אדומה לאמרו[ד] אשר אין בה מום וחומר בפרה מבקדשים שהיא תפסל בעבודה כל מה שישתמש בה באיזה אופן מאופני השמוש מפני שבא בה[ה] אשר לא עלה עליה עול ואמר בענלה ערופה[ו] אשר לא עובד בה אשר לא משכה בעול ואמרו[ז] מה עול האמור כאן עשה שאר עבודה כעול אף עול האמור כאן עשה שאר עבודה כעול. עבר בה את הנהר שנעזר בה בעת ששט בנהר. קיפל עליה את המוסירה שכרך החבל אשר ינהג בו את הפרה ושמהו על גבה. בשביל שלא תחליק כדי שלא תמעד. ואין הלכה כר' אליעזר.

ד שכן עליה עוף כשרה עלה עליה הוכר פסולה רבי יהודה אומר אם העלתו פסולה ואם מעצמו כשרה:

קד אעלמתך אנא תעלמנא אהכאם פרה אדומה מן ענלה ערופה למעני אלעבודה וקאל תעאלי פי ענלה ערופה אשר לא עובד בה והו מכתוב עבד ומעני עבד אן יפעל בהא מלאכה באלקצד מנה אמא אן אנעמלת מן תלקא נפסהא פלא ומעני עובד אנהא ולו אנעמל בהא מלאכה מן גיר קצד מנה אנהא פסולה פלמא כתב עבד ויקרא עובד גמע בין אלמעניין וקאלוא עובד דומיא דעבד מה עבד לרצונו אף עובד לרצונו פאנא אנפעל בהא מלאכה או עלא עליהא שיא מן אלאשיא וכאן דלך מן רצאה פקד נפסלה ואנא עלה עליה זכר פזלך מן רצאה ולזלך פסולה. ואין הלכה כר' יהודה.

כבר הודעתיך שאנחנו למדנו דיני פרה אדומה מענלה ערופה לענין עבודה ואמר יתברך בענלה ערופה[ז] אשר לא עובד בה והוא כתוב עבד וענין עבד שיעשה בה מלאכה לרצונו אבל לא אם נעשית מעצמה וענין עובד שאף על פי שנעשית בו מלאכה שלא ברצונו היא פסולה ואחר שנכתב עבד ונקרא עובד קבצו בין שתי הענינים ואמרו[ח] עובד דומיא דעבד מה עבד לרצונו אף עובד לרצונו הנה אם נעשית בה מלאכה או עלה עליה איזה דבר מן הדברים והיה זה לרצונו כבר נפסלה ואם עלה עליה זכר הנה זהו לרצונו ולכן פסולה. ואין הלכה כר' יהודה.

היו

ה) כן הוא בכ"י ובנא"ו. ג) ע"ז כ"ג ב'. ד) במדבר י"ט ב'. ה) שם. ו) דברים כ"א ג'. ז) סיפרי פ' קכ"ג. ח) דברים כ"א ג'. ט) בבא מציעא ל' א'.

ה היו בה שתי שערות שחורות או לבנות בתוך גומא אחת פסולה רבי יהודה אומר אפילו בתוך כום אחד היו בתוך שני כוסות והן מוכיחות זו את זו פסולה רבי עקיבה אומר אפילו ארבע אפילו חמש והן מפוזרות יתלוש רבי אליעזר אומר אפילו חמשים רבי יהושע בן בתירה אומר אפילו אחת בראשה ואחת בזנבה פסולה. היו בה שתי שערות עיקרן משחיר וראשן מאדים עיקרן מאדים וראשן משחיר הכל הולך אחר הנראה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אחר העיקר:

קאל תעאלי אדומה תמימה וקאלוא אם תמימה למומין הרי כבר נאמר אשר אין בה מום אלא תמימה תמימה לאדמות יעני כאמלה אלחמרה. בתוך גומא אחת פי חפרה ואחדה יעני אן יכון מנבתהא ואחד. ר׳ יהודה אומר אפילו בתוך כום אחד וכום הו דאירה מן אלנסם פיהא נמלה שער פי סטה ואחד. והן מוכיחות זו את זו תדל ואחדה עלי תאניה והו אן תכון אלואחדה קריבה מן אלאכרי ומקאבלה להא פי סטה ואחד וסיבין פי סאדם נדה אן שיעור שתי שערות האמורות בכל מקום כדי שיהוא ניטלות בזוג. פאדא כאן פי עיקרן אלמאדים קדר ינטל בזוג אדא קטע ראשם המשחיר פהי כשרה לדברי חכמים. והלכה כחכמים וכתנא קמא אלדי יקול שתי שערות פקט תפסול בין שחורות בין לבנות.

אמר יתברך ס) אדומה תמימה ואמרו ג) אם תמימה למומין הדי כבר נאמר אשר אין בה מום אלא תמימה תמימה לאדמות רצה לומר שלימת האדמימות. בתוך גומא אחת בחפירה אחת רצה לומר שיהיה מקום צמיחתם אחד. ר׳ יהודה אומר אפילו בתוך כום ג) אחד וכום הוא עגול מן הגוף אשר בו שערות רבות בתוך שטח אחד. והן מוכיחות זו את זו תורה האחת על חבירתה וזה שתהיה האחת קרובה לאחרת וכנגדה בשטח אחד ויתבאר בששי ד) מנדה ששיעור שתי שערות האמורות בכל מקום כדי שיהוא ניטלות בזוג. הנה אם היה בעיקרן המאדים שיעור שינטל בזוג אחר שנתחך ראשם המשחיר הפרה כשרה לדברי חכמים. והלכה כחכמים וכתנא קמא האומר שתי שערות לבדן פוסלות בין שחורות בין לבנות.

פרק שלישי.

א שבעת ימים קודם לשריפת הפרה מפרישין כהן השורף את הפרה מביתו ללשכה שעל פני הבירה צפונה מזרחה ובית אבן היחה נקראת ומזין עליו כל שבעת הימים מכל החטאות שהיו שם רבי יוסי אומר לא היו מזין עליו אלא בשלישי ובשביעי בלבד רבי חנינה סגן הכהנים אומר על כהן השורף את הפרה מזין עליו כל שבעת הימים ועל של יום הכפורים לא היו מזין עליו אלא בשלישי ובשביעי בלבד:

מן קולה כהן השורף את הפרה תעלם אן כל כהן כשר לשריפתה. קאל תעאלי ונתתם אותה אל אלעזר הכהן והו כאן סגן פי דלך אלוקת. וקאלוא פי ספרי זו נעשית באלעזר ושאר כל הפרות בין בכהן גדול בין בכהן הדיוט. ונין אלתורה פי אנפראד אהרן ובניו שבעת ימים פי אלמשכן והי

מאמרו כהן השורף את הפרה תדע שכל כהן כשר לשריפתה. אמר יתברך ה) ונתתם אותה אל אלעזר הכהן והוא היה סגן בעת ההיא. ואמרו בסיפרי ו) זו נעשית באלעזר ושאר כל הפרות בין בכהן גדול בין בכהן הדיוט. ולשון התורה בהפרשת אהרון ובניו שבעת ימים במשכן והם שבעת

שבעת ימי

ס) במדבר י״ט ב׳. ג) בבא מציעא ל׳ א׳. ד) בכ״י כים. ה) מי״ב. ו) במדבר י״ט ג׳. ז) במדבר פ׳ קכ״ג.

שבעת ימי המלואים קאל ומפתח אהל מועד לא תצאו שבעת ימים וקאל בעד דלך כאשר עשה ביום הזה צוה ה׳ לעשות לכפר עליכם וקאלוא צוה ה׳ לעשות זה מעשה פרה לכפר עליכם זה מעשה יום הכפורים. פנאנא אלנקל אן כהן השורף את הפרה וכהן גדול העובר ביום הכפורים יפרדאן סבעה׳ איאם קבל דלך וינעולאן ען אלנסא שמא תמצא אשתו נדה ואלאצל ענדנא אן מן נכח נדה יטמא שבעת ימים כמא בינא פי אול כלים וסתרי קולהם פי אנר זבים בועל נדה כטמא מת אסם אלמקדש כלה בירה קאל אלכתאב ולבנות הבירה אשר הבינותי. וקצדוא באן תכון הד״ה אללשכה צפונה מזרחה לכון פרה אדומה תסמאת חטאת וכל חטאת טעונה צפון אעני שחיטתה וקיבל דמה בצפון כמא באן פי נאסם זבחים. פינבהוא אן הד״ה אלתי אמר אללה בשחיטתה בחוץ הי מן קביל אלד׳באיה אלתי ישחטו בצפון. וסמית הד״ה אללשכה בית אבן לאן נמיע אלאואני אלתי כאן יתצרף בהא הנאך טאל אלסבעה׳ איאם כאנת כלי אבנים ונחוהא אלתי לא תקבל טומאה כמא אצלנא פי כלים. ועלה׳ דלך אן פרה אדומה אנמא ישתגלון בהא טבולי יום כמא יבין פנגשי איאך יתהאונון באלטהארה׳ ויקולון אד׳ וטבולי יום יתנאולונהא לים תחתאג טהארה׳ כתירה׳ פלדלך מנעת מן דלך אלמוצע אלאואני אלתי תקבל טומאה. ומזן עליו כל שבעה מכל חטאות שהיו שם יעני אפר פרות אדומות אלתי עמלת מימות משה אלי דלך אלומאן לאן אלבקיה׳ אלתי תבקי מן כל ואחדה׳ מרפועה׳ מצאנא׳ פירשׁ עליה כל יום מן אפר פרה גיר אפר פרה אלתי רש עליה מנהא פי אליום אלדי קבלה. ואלכל מקרון אן טבילה בזמנה מצוה ואלאכתלאף׳ בין תנא קמא ובין ר׳ יוסי ור׳ חנניה אנמא הו פי אלהואה. וקד עלמת אן טמא מת יחתאג הזאה שלישי ושביעי תנא קמא יקול אן הזאה בזמנה מצוה כמא טבילה בזומנה מצוה שהזאה פלדלך

ימי המילואים אמר ה) ומפתח אהל מועד לא תצאו שבעת ימים ואמר אחר זה כאשר עשה ביום הזה צוה ה׳ לעשות לכפר עליכם ואמרו ו) צוה ה׳ לעשות זה מעשה פרה לכפר עליכם זה מעשה יום הכפורים. ובא אלינו הקבלה ג) שכהן השורף את הפרה ובהן גדול העובר ביום הכפורים יפרשו שניהם שבעת ימים קודם זה ויעצרו מנשיהם שמא תמצא אשתו נידה ז) והשורש אצלנו שבועל נידה יטמא שבעת ימים כמו שביארנו בראשון מכלים ח) וכמו שתראה אמרם באהרון מזבים ו) בועל נידה כטמא מת. ושם המקדש כולו בירה אמר הכתוב ז) לבנות הבירה אשר הבינותי. ורצו שתהיה זאת הלשכה צפונה מזרחה לפי שהפרה האדומה נקראת חטאת וכל חטאת טעונה צפון רוצה לומר שחיטתה וקבול דמה בצפון כמו שהתבאר בחמישי מזבחים ט). ולזה העירו שזאת הפרה אשר צוה השם בשחיטתה בחוץ היא מכלל הזבחים אשר ישחטו בצפון. ונקראה זאת הלשכה בית אבן מפני שכל הכלים אשר ישתמשו בהם שם בתוך השבעה ימים היו כלי אבנים וכיוצא בהן שאין מקבלין טומאה כמו שהשרשנו בכלים י). וטעם זה שאין מתעסקין בפרה אדומה אלא טבולי יום כמו שיתבאר י) ולזה אנחנו חוששים שמא יזלזלו בטהרה ויאמרו הואיל וטבולי יום מתעסקין בה לא יצטרך לטהרה גדולה ולזה הרחיקו מזה המקום הכלים המקבלים טומאה. ומזין עליו כל שבעה מכל חטאות שהיו שם ירצה בו אפר פרות אדומות הנעשות מימות משה עד זה הזמן מפני שהשיירים הנשארים מכל אחת היו מוצנעים ומשומרים יא) והיו מזין עליו בכל יום מן אפר פרה זולת אפר הפרה אשר היו מזין עליו ממנו ביום שלפניו. והכל מודים שטבילה בזומנה מצוה יב) והמחלוקת בין תנא קמא ובין ר׳ יוסי ור׳ חנניה אינה אלא בהזאה. וכבר ידעת שטמא מת צריך הזאה שלישי ושביעי ואמר התנא קמא

ה) ויקרא ח׳ כ״ג. ו) יומא ב׳ א׳. ז) שם. ח) שם ו׳ א׳. ט) מ״ג. י) מ״א. יא) מו״א. יב) יומא ה׳ א׳. יג) עיין לקמן מו״א.

פלדלך יזה עליו כל יום מן הדה אלסבעה איאם אד ליס נעלם מתי נטמא ולעל הדא אליום הוא אלתאלת לטומאתו מן אלסבעה וכדלך נקול פי אליום אלתאני ואלתאלת אמא אליום אלראבע פאנה לא הזאה פיה אד הזאת שביעי לא תפיד אן לם תתקדמהא הזאה בשלישי ומן אלכאמס ומא בעדה פלא יתגה פיה גיר אנה קד יכון שביעי לטומאתו. ור׳ יוסי יקול לא נקים אלהזאה באלטבילה והזאה בזמנה אינה מצוה פלדלך יקול בשלישי ובשביעי פקט מזין עליו. וכדלך יעתקד ר׳ חנניה סגן הכהנים גיר אנה יקול כהן השורף את הפרה מזין עליו בכל יום תעטים לדרגה אלפרה וליטהר להא קדושה זאידה כמא להא מעלה עלי אלקודש כמא בינא פי חגיגה והו קולהם פי תעליל דלך מעלה יתירה והלכה כר׳ חנניה סגן הכהנים. ופי אלתוספתא כהן השורף את הפרה הפרשתו בטהרה ואין אחיו הכהנים נוגעין בו הדא כלה תעטים לקדרהא ללעלה אלתי וצפנא והי כי לא יתהאון בהא.

שהזאה בזמנה מצוה כמו שטבילה בזמנה מצוה ולכן יזה עליו כל יום מאלו השבעת ימים מפני שאין אנו יודעים מתי נטמא ואולי זה היום הוא השלישי לטומאתו וכן נאמר ביום השני והשלישי אבל ביום הרביעי אין בה הזאה מפני שהזאת שביעי אינה מועלת אם לא קדמה לה הזאה בשלישי ומן היום החמישי ומה שלאחריו לא יתכן בהם אלא שיהיה לפעמים שביעי לטומאתו. ור׳ יוסי אומר לא נקיש ההזאה לטבילה והזאה בזמנה אינה מצוה ולפיכך אמר בשלישי ובשביעי בלבד מזין עליו. וכן סובר ר׳ חנניה סגן הכהנים אלא שהוא אומר כהן השורף את הפרה מזין עליו בכל יום להגדיל מעלת הפרה ולהראות שיש לו קדושה יתירה כמו שיש לה מעלה על הקודש כמו שביארנו בחגיגה[ל] וזה אמרם[ג] מעלה יתרה לתת טעם לזה והלכה כר׳ חנניה סגן הכהנים. ובתוספתא[ג] כהן השורף את הפרה הפרשתו בטהרה ואין אחיו הכהנים נוגעין בו וזה כולו להגדיל ערכו מפני הטעם אשר אמרנו וזה שלא יזלזלו בה.

ב חצרות היו בירושלים בנויות על גב הסלע ותחתיהם חלול מפני קבר התהום ומביאים נשים עברות ויולדות שם ומגדלות שם את בניהן ומביאין שוורים ועל גביהן דלתות ותנוקות יושבין על גביהן וכוסות של אבן בידם הגיעו לשלוח ירדו ומלאום ועלו וישבו על גביהן רבי יוסי אומר ממקומו היה משלשל וממלא: באו להר הבית וירדו הר הבית והעזרות תחתיהם חלול מפני קבר התהום ובפתח העזרה היה מתוקן קלל של חטאת ומביאין זכר של רחלים וקושרין חבל בין קרניו וקושרין מקל ומסבך בראשו של חבל וזורקו לתוך הקלל ומכה את הזכר ונרתע לאחוריו ונוטל ומקדש כדי שיראה על פני המים רבי יוסי אומר אל תתנו מקום למינים לרדות אלא הוא נוטל ומקדש:

חלול מגוף יעני אן תכון מבניה עלי אקבא. וקד בינא קבר התהום ושרוטה פי אכר נזירות ומעלום ממא תקדם פי אהלות אן לו כאן עלי אלמית אלף קאמה תראב פאנה ינגס אלא אן יכון עליה אהל פאן אלדי יקף עלי אלאהל טאהר עלי מא אצלנא אהלות. ואנמא יתכרון אלתיראן לכונהא

גאסיה

חלל מקום חלול רצה לומר שחצרות היו בנויות על כיפות. וכבר ביארנו קבר התהום ותנאיה באחרון מנזירות[ד] וידוע ממה שקדם באהלות שאף על פי שיש על המת אלף קומות עפר יטמא אלא אם היה עליו אוהל לפי שהעומד על האוהל טהור כמו שהשרשנו באהלות. ולא בחרו השוורים

אלא

ל) פ״ב מ״ה. ג) זבחים קי״ג א׳ ואין שם מלת יתרה. ג) פרה פ״ג א׳. ד) מ״ד.

M.T. AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

נאסיה אלבטון פאדא רכב עליהא אלצבי אלא לפי שכרסיהם נפוחות ואם רכב
לא תתעלק רגליה עלי אלארץ כשיתנא אן עליהם התינוק אין רגליו תלויות על הארץ
יאהיל על קבר התהום ברגלו פינתגם כמא שאנחנו חוששים שמא יאהיל על קבר
תבין פי אהלות. ומע דלך פאנהם יגעלון התהום ברגליו ויטמא כמו שהתבאר באהלות ס).
אלאלואח עלי טהורהא חתי תציר אוהל ובכל זה היו משימין לוחות על גבי השורים
ואלצבי גאלם מן פוק. ולדלך איצא יתציר כדי שיהיו אוהל והתינוק יושב עליהם.
כוסות של אבן לאנהא לא תקבל טומאה ולוז בחרו גם כן כוסות של אבן מפני
ולו דני בהא אלמית כמא תאצל פי כלים. שאינן מקבלות טומאה אף על פי שנגע
ושילוח נהר יגר פלדלך נביה להם אלנזול בהן מת כמו שהושרש בכל ס. ושילוח נהר
הנאך לאן ליס הו מוצע סכן פנקול איאך זוהל ולכן אנו מתירין לתינוקות לירד שם
תם קבר התהום. ור' יוסי יהוש ולו הנאך מפני שאינו מקום ישוב עד שנאמר שמא יש
ויקול אנה ימלי והו עלי טהר אלתור ואינה שם קבר התהום. ור' יוסי יהוש אפילו שם
הלכה. וקלל של חטאת קלה פיהא אפר הפרה ואומר שימלאו בעודם על גב השור ואינה
ותרגום ותער כרה ונפצת קולתה. ואלגרץ אן הלכה. וקלל של חטאת הכד אשר בו אפר
ירבט פי ראסה חבל ופי טרף דלך אלחבל הפרה ותרגום ותער כרה ג) ונפצת קולתה.
עצא וידכל טרף אלעצא פי אלאניה אלתי והכוונה שקושרין חבל בראש הכבש ובקצה
פיהא אפר הפרה תם יצרב דלך אלכבש זה החבל מקל ומכניסין קצה המקל בכלי
פפי חאל סראה מן אלצרב ינתפץ אפר אשר בו אפר הפרה ואחר זה מכין זה
הפרה ויקע פי ידה ויאכדה ורמיה פי הכבש הנה בעת שנרתע מן המכה תנער
אלמא והדא כלה חתי לא ינצם באלאפר אפר הפרה ויפול ביד התינוק ונוטלו וזורקו
כלה איאך הו טמא פינגסה לאן אלאפר לתוך המים וזה כולו כדי שלא יגע באפר
של פרה אדומה ינתגם ויפסד כמא סיבין. כלל שמא הוא טמא ג) ויטמאהו מפני
ולא ימכן איצא אכדה באלה לילא יכון שהאפר של פרה אדומה יטמא ויפסל כמו
מסיטו והו טמא. אל תתנו מקום למינים שיתבאר. ואי אפשר גם כן שיאחזו את
לרדות משתק מן קולה ורדו ברגת הים הכלי [והוא המקל] ד) כדי שלא יהיה
ואלמעני לא תונדון להם מא יסתולון עלינא מסיטו כשהוא טמא ה). אל תתנו מקום
בה ותטול אלסנתהם באלאסתבשאע למינים לרדות נגוד מאמרו ו) ורדו ברגת
ואלתשניע והלכה כר' יוסי. ואלדי ינבגי הים ועינינו אל תמציאו להם מקום למשול בו
אן תעלמה אן הדה אלמעאני ליסת הי עלינו שיאריכו לשונם לחרפנו ז) ולהבאישנו
צרוריה פי כל מקדש מי חטאת אנה לא והלכה כר' יוסי. ומה שראוי שתדעהו הוא
יכון אלא כדא ואנמא אלגרץ מא אצף לך. שאלו המעשים אינם הכרחיים שיהיה
ודלך אן כל טמא מת לא טהארה לה אלא הדבר כן בכל מקדש מי חטאת וכוונת
בהזאה שלישי ושביעי כמא גא אלנץ וקאל המשנה רק מה שאומר לך. וזה שכל טמא
תעאלי וטבל במים איש טהור פאדא קדרנא מת אין לו טהרה אלא בהזאה שלישי
אנא לא נגד איש טהור בל אלכל טמאין ושביעי כמו שבא הכתוב ואמר יתברך ח)
טומאת מת מתל זמאננא הדא כיף ימכן אן וטבל במים איש טהור הנה אם נשער
יטהר כהן השורף את הפרה ואלשנץ אלדי שלא נמצא איש טהור אכל שהכל טמאים
יזה יתאג אן יכון טהור ולים תם מן יזה טומאת מת כמו בזמננו זה איך יתכן שיטהר
עליה פחצל בטלאן הדה אלמצוה אד אפר הכהן השורף את הפרה והאיש המזה
הפרה אנמא יטהר אלטמא אדא רשה איש צריך שיהיה טהור ואין שם מי שיזה
טהור על

ס) פ"ט. ג) בראשית כ"ד כ'. ד) ר"ל מטומאה אחרת. עיין מ"ת פרה פ"ב ה"ז. ה) נ"א בערבי בחאלה. ו) עיין ברטנורא. ז) בראשית א' כ"ח. ח) נ"א באלאסתבעאד ר"ל להרחיקנו. ט) במדבר י"ט י"ח.

M.T. AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

טהור והדא אלאיש לא יכון טהור אלא באפר הפרה. פקאל אנה ימכננא אלחילה פי ונוד אשבאץ לא טומאת מת עליהם ראסא ומע דלך נגנבהם מא קדרנא ען אלאנצמאם באלאפר ויכון אלקידוש בכלים שאין מקבלין טומאה ויזו עלי הדא אלכהן השורף ויטהר אמא מתי מא כאן ענדנא איש טהור מעלום פלא נהתאג לשי מן הדא כלה בל אדא גא כל מן גא והזה עליו שלישי ושביעי צאר הו איצא טהור וישרוף את הפרה ולא יהתאג לשי מן הדא כלה. ולא פרק בין אלשבץ אלדי לם ינתגם קד באלמת או אלדי אנתגם טול עמרה תם טבל והזה עליו שלישי ושביעי בל אן הדא אלדי הזה עליו אעטם דרגה פי אלטהארה לאן אלגץ קד חכם עליה אנה טהור ולדלך לא נבאלי לה בקבר התהום חתי נחקה. וגץ אלתוספתא מעשים אלו עשו כשעלו בני הגולה דברי ר' יהודה יעני אלדי לם יכן ענדהם איש טהור ר' שמעון אומר אפרם ירד עמהם לבבל ועלה יעני אנהם כאנוא יטהרון מטומאת מת ולו חיניד ולם יעדם מנהם איש טהור לאן אלכל מגמעון אנהם לא גזרו טומאה על ארץ העמים אלא לאחר שעלו מן הגולה. ומע כון אלקיאם מא דכרנאה לכנהם כאנוא יקצדון דאימא אן יזו עליו האולא אלדץ לא נטמאו במת מעולם ודלך מעלה יתירה ליודאד פי אלתחפט ואלתאהב להא.

על הכהן ואם כן בטלה זאת המצוה מפני שאפר הפרה אינו מטהר הטמא אלא בהזאת איש טהור וזה האיש לא יהיה טהור אלא באפר הפרה. ואמר שאפשר לנו בתחבולה למצא אנשים שאין טומאת מת עליהם כלל. ובכל זה נרחיקם בכל יכלתנו מלנגוע באפר ושיהיה הקדוש בכלים שאין מקבלין טומאה ויזו על זה הכהן השורף ויטהר אולם כל זמן שיש אצלינו איש טהור ידוע אז אין אנו צריכים לדבר מזה כולו אלא אם בא כל מי שיבא והזה על הכהן שלישי ושביעי יהיה הכהן גם כן טהור וישרוף את הפרה ולא יצטרך לדבר מזה כולו. ואין חילוק בין האיש שלא נטמא מעולם במת או שנטמא כל ימי חייו ואחר זה טבל והזה ה) עליו שלישי ושביעי ולא עוד אלא שזה אשר הזה עליו יש לו מעלה יתירה בטהרה מפני שהכתוב כבר דן עליו שהוא טהור ולכן לא נחוש לו בקבר התהום עד שנדעהו בודאי. ולשון התוספתא ג) מעשים אלו עשו כשעלו בני הגולה דברי ר' יהודה רצה לומר אשר לא היה אצלם איש טהור ר' שמעון אומר אפרן ירד עמן לבבל ועלה רצה לומר שהיו מטהרין מטומאת מת אפילו באותו הזמן ולא נעדר מהם איש טהור לפי שהכל מודים שלא גזרו טומאה על ארץ העמים אלא לאחר שעלו מן הגולה. ואף ג) על פי שאין חילוק בזה כמו שזכרנו ז) בכל זה תמיד נתכוונו שיזה עליו מי שלא נטמא במת מעולם והוא מעלה יתירה להרבות השמירה והזהירות בפרה.

ג לא היו עושין לא חטאת על גב חטאת ולא תינוק על גב חברו וצריכין היו התנוקות להזות דברי רבי יוסי הגלילי רבי עקיבא אומר לא היו צריכין להזות:

אלמעני אנהם אדא אסתעדוא באואני טאהרה לחטאת משבצה או אשבאץ תטהרוא ליתנאולוא אשנאל תלך אלחטאת פלא יתנאולון חטאת תאניה בתלך אלטהארה חתי תטהר אלאואני ואן כאנת טאהרה

ענינו שאם זימנו כלים טהורים לחטאת מיוחדת או אנשים שנטהרו להתעסק בזאת החטאת אין עושין חטאת שנית בזאת הטהרה עד שנטהרו הכלים לזאת החטאת השנית אף על פי שהיו טהורים. וכן

להדה

התינוק

ב) בכ"י ובדפוס והזה. ג) פרה פ"ג ה"ח. ד) מכאן עד סוף ההלכה חסר בדפוס ובכ"י פ' ונראה שהוא הוספה אחרונה על פי שאמר הר"ם סט"ת פרה פ"ב ה"ז. ז) ר"ל מה שאמר למעלה ואין חילוק כו'.

להדיא אלחטאת אלתאניה. וכדלך אלתינוק אלדי טהר למלואת מי חטאת פלא ימלא תלך אלאניה תינוק אחר ואן כאן טאהר חתי יטבול ברסם הדא אלמלוי והדא נטיר קולהם פי יום טוב מטבילין מגב לגב כמא בינא הנאך. אמא כון אלתינוקות צריכין טבילה פדלך דברי הכל וכדא בינת אלתוספתא[ג] מפני שאף על פי שהיינו שומרים אותם מטומאת מת אפשר שנטמאו טומאת ערב באחת מן הטומאות האחרות. ואין המחלוקת אלא בהוזה שר' יוסי הגלילי אומר שהם צריכים להזאה אף על פי שכבר שמרנו אותם בזה השימור הגדול והם יזו קצתם את קצתם מפני שאין עמנו יותר טהור מהם וזה כולו ליתן לפרה מעלה יתרה ולהרבות הזהירות. ור' עקיבה אומר שאין מקום לזאת ההזיה וכל מה שעשינו לא עשינו רק כדי שיהיה עמנו אדם שאינו צריך להזיה כמו שביארנו והלכה כר' עקיבה.

התינוק שהיה נטהר למלואת מי חטאת לא ימלא זה הכלי תינוק אחר אף על פי שהוא טהור עד שיטבול כהלכות זה המילוי וזה דומה לאמרם ביום טוב[ב] מטבילין מגב לגב כמו שביארנו שם. ומה שהתינוקות צריכין טבילה זהו לדברי הכל וכן ביארה התוספתא

ד לא מצאו משבע עשרה משש מחמש מארבע משלש משתים ומאחת. ומי עשאם הראשונה עשה משה והשניה עשה עזרא וחמש מעזרא ואילך דברי רבי מאיר וחכמים אומרים שבע מעזרא ואילך ומי עשאן שמעון הצדיק ויוחנן כהן גדול עשו שתים שתים אליהועיני בן הקיף וחנמאל המצרי וישמעאל בן פיאבי עשו אחת אחת:

הדא ראגע עלי אלכלאם אלמקול פי אול הדא אלפרק אלדי קאל ומזין עליו כל שבעת הימים מכל החטאות שהיו שם פקאל אן לם יתפק אן יכון הנאך בקיה גיר מן פרה אחת פמנהא יזה עליו כל שבעה ואנמא אלגרץ אן ירש עליה מכל החטאת תכון הנאך. ור' מאיר לא יעתר מן אלאתנתין אלתין אחרק שמעון הצדיק גיר בואחדה וכדלך מן אלאתנתין אלתין אחרק יוחנן כהן גדול. ואלחכמים יעתדון אלארבע ולעל דלך לאמור חדתת פי חאל הרקהא או חאלאת כאנת פי הדה אלפרות ממא יוגב דלך ענד ר' מאיר אנהא פסולה ולא יעדהא וענד אלחכמים כשרה אד כאנת אכבאר כל ואחדה מנהא מחפוטה וכל מא אעתרי סיהא עלי נחו מא בינת אלתוספתא

זה שב על מה שנאמר בתחילת זה הפרק שאמר ומזין עליו כל שבעת הימים מכל החטאות שהיו שם ואמר שאם יזדמן שאין שם אלא מה שנשאר מפרה אחת יזה ממנה עליו כל שבעה והכוונה רק שיזה עליו מכל הטאת שהיתה שם. ורבי מאיר אינו מונה השתים ששרף שמעון הצדיק אלא כאחת וכן בשתים ששרף יוחנן כהן גדול. וחכמים מונים אותם לארבע ואולי היה זה לדברים שאירעו בעת שרפתן או לענינים שהיו באלו הפרות שיהויב בהן לדעת ר' מאיר שיהיו פסולות ושלא ימנה אותן ולדעת החכמים היו כשרות. וזה שהיה אצלם מעשי כל אחת מהפרות שמורים וכל מה שאירע בהן על מה שביארה התוספתא במעשה שהיה בישמעאל בן

פיאבי

מן

ב) ביצה פ״ב מ״ג. ג) פרה פ״ג ה״ב. ד) שם שם ה״ו.

מן חדית ישמעל בן פיאבי פאנה אחרק ואחדה במעורבי שמש ושן אנה קד באלג פי אלטהארה וקאל אן אללה אבאח אן תעמל בטבולי יום אבאחה ולים הדא תכליף פאן עמלת במעורבי שמש פאן דלך אעטם ואגל ונאטרה אהל עצרה עלי דלך טויל ואגר אלאמר קאלוא לה אם מקיימין אנו את זו מוציאין אנו שם רע על הראשונות ויהיו אומרין טמאות היו גזרו עליה ושפכוה וחזר ועשה אחרת בטבולי יום.

פיאבי שהוא שרף פרה אחת במעורבי שמש וחשב שהפליג בטהרתה ואמר אם השם התיר שתעשה בטבולי יום זהו היתר ואינו חיוב הנה אם נעשית במעורבי שמש יהיה זה יותר גדול ויותר נכבד וחלקו עמו אנשי זמנו על זה באריכות ובסוף אמרו לו אם מקיימין אנו את זו מוציאין אנו שם רע על הראשונות ויהיו אומרים טמאות היו גזרו עליה ושפכוה וחזרה) ועשה אחרת בטבולי יום.

ה וכבש היו עושים מהר הבית להר המשחה כיפין על גבי כיפין וכיפה כנגד האוטם מפני קבר התהום שבו כהן השורף את הפרה ופרה וכל מסעדיה יוצאין להר המשחה:

קד בינא פי מואצע אן כבש הי אלזלאקה אלתי יטלע מנהא למוצע מרתפע. פקאל אן הדא אלכבש כאן מבני תקביב עלי תקביב. ثם בין לאי שי אלתני ליכון הדא אלכבש כיפין על גבי כיפין ולם יכן כיפה אחת פקאל אן עלה דלך חתי תכון כיפה כנגד האוטם מפני קבר התהום. ודלך אנה לו כאן אלקבו אלמבני תחתה עלי הדה אלצורה פאנה אן חצל אלקבר בין אלשני עמודים תחת אלכיפה פאלדי יכון עלי טהר אלכיפה טמא לאנה ואקף על גבי המת כמא תבין לך פי אלסאבע מן אהלות פלדלך נתואני אן תכון הדה אלאעמדה תחת תקביב אגר איצא ותלך אלאעמדה הי אלתי תתסמי אוטם כמא בינא מראת אן אלאוטם הו אלשי אלמצמת אלדי לא תגוף פיה והדה צורה דלך ועלי הדה אלצורה כאן אלבניאן תחת אלממר כלה אלדי מן הר הבית להר המשחה חתי תכון אעמדה אלכפות אלתי עליהא ימשי אלכהן מרכבה עלי מחדב כפות אגרי תחתהא כאלדי יבין לך מן אלצורה. ושרה כל מסעדיה. כל מעאוניהא יעני כל מעאון פי שגלהא תרגום ויתמך

כבר ביארנו במקומות רבים שהכבש הוא מדרון אשר יעלו עליו אל מקום גבוה. ואמר שזה הכבש היה בנוי כיפין על גבי כיפין. ואחר זה יבאר לאיזה דבר צריך שיהיה זה הכבש כיפין על גבי כיפין ולא כיפה אחת ואמר שטעם זה כדי שתהיה כיפה כנגד האוטם מפני קבר התהום. וזה שאילו היתה הכיפה הבנויה תחת הכבש על זאת הצורה 52 אם היה הקבר בין השני העמודים תחת הכיפה האיש העומד על גב הכיפה היה טהור בלא ספק ואם הזדמן שיהיה המת תחת האחר משני העמודים העומד על גבי הכיפה טמא מפני שעומד על גבי המת כמו שהתבאר לך בשביעי מאהלותג) ולזה אנחנו מתחכמים שיהיו אלו העמודים גם כן תחת כפות אחרות ואלו העמודים יקראו אוטם כמו שבארנו כמה פעמים שאטם הוא דבר מקשה שאין בו חלל וזה צורתו 53 ולפי זאת הצורה יהיה הבנין תחת כל הדרך אשר עובר עליה מהר הבית להר המשחה עד שיהיו עמודי הכיפות אשר עליהן ילך הכהן בגוים על גבנינות כיפות אחרות אשר תחתיהן כמו שהוא מבואר לך מן הצורה. ופרוש כל מסעדיה כל עוזריה רצה לומר כל מי שעוזר במלאכתה תרגום ויתמוך יד אביו ג) וסעדה לידא דאבוהי

ה) בכ"י ושפכו וחזרו. ג) מ"א. ג) בראשית מ"ח י"ז.

יד אביו וסעדה לידא דאבוהי והי עבראניה איצא יסעדנו על ערש דוי. והמלה גם כן עברית[ה]) יסעדנו על ערש דוי.

ו לא היתה פרה רוצה לצאת אין מוציאין עמה שחורה שלא יאמרו שחורה שחטו ולא אדומה שלא יאמרו שחים שחטו. רבי יוסי אומר לא משום זה אלא משום שנאמר והוציא אותה לברה. וזקני ישראל היו מקדימים ברגליהם להר המשחה וביה טבילה היה שם. ומטמאים היו את הבהן השורף את הפרה מפני הצדוקים שלא יהיו אומרים במעורבי שמש היתה נעשית:

אעלם אן כל העוסקין בפרה פי חרקהא ונמע רמאדהא ומילוי המים והקידוש והו נתינת האפר למים אלכל נאיז אן יכונוא טבולי יום. נאנא פי אלתפסיר אן כל מא קאלה תעאלי פי תלך אלפרשה איש טהור אנה טהור למעשר והו טבול יום כמא בינא ואלדין לא יאמנון באלמנקול יאבדו במהרה יחונון אן יכונוא מעורבי שמש לקולה איש טהור וקאל ובא השמש וטהר פלא יתסמי טהור חתי יעריב שמשו. פכאנוא עליהם אלסלאם ינסון אלמתנאולין להא באחדי אלטמאות אלתי טומאתן טומאת ערב תם יטבול ויציר טבול יום ויתנאול שגלה פי דלך אלנהאר חתי לא יקע והם אן אלחק מא יבתדעוה אלצדוקין ואן מעורבי שמש תחתאג.

דע שכל העוסקים בפרה בשרפתה ובאסיפת אפרה ומילוי המים והקידוש והוא נתינת האפר למים כלם מותרין שיהיו טבולי יום. ובא לנו הפירוש[ג]) שבכל מקום שאמר יתברך בזאת הפרשה איש טהור הוא טהור למעשר וזה טבול יום כמו שביארנו ואלו שאינם מאמינין בקבלה יאבדו במהרה מצריכין שיהו מעורבי שמש לאמרו איש טהור ואומר ובא השמש וטהר הנה לא יקרא טהור עד שיעריב שמשו. ולכן היו מטמאין עליהם השלום העוסקין בפרה באחת מן הטומאות אשר טומאתן טומאת ערב ואחר זה יטבול ויהיה טבול יום ויעשה מלאכתו באותו היום כדי שלא יטעו ויחשבו שהאמת הוא מה שחידשו הצדוקים ושצריך למעורבי שמש.

ז סמכו ידיהם עליו ואומרים לו אישי כהן גדול טבול אחת ירד וטבל ועלה ונסתפג ועצים היו מסודרים שם עצי ארזים וארנים וברושים ועצי תאנה חלקה ועושין אותה כמין מגדל ומפתחין בה חלונות וחזיתה מערבה:

קד קדם אנהם ינסונה מתל אן יגע בשרץ או בנדה ונחו דלך תם יאמרונה באלטבילה. וקולה אישי כהן גדול הו וצף מא כאן מעמול עלי אלדאים לאן כהן גדול הו אלדי כאן יחרקהא ועלי אנהא כשרה בהדיוט כמא וצפנא. וארנים נמע אורן והו מן אנואע אלארז וכדלך ברוש כמא קאלוא שבעה מיני ארזים הם וכו'. ועצי תאנה חלקה עוד תין אמלם ולם ישתרט באלמלוסה פי אנואע אלארז לאנהא כדלך. כמין מגדל יעני אן יכון אספלה מתסע וכיף

כבר קדם שטמאוהו כנוגע בשרץ או בנדה וכיוצא בהן ואחר זה אומרין לו לטבול. ואמרו אישי כהן גדול הוא ספור מה שנעשה תמיד מפני שכהן גדול היה השורף אותה אף על פי שהיא כשרה בהדיוט כמו שאמרנו[ג]). וארנים קבוץ אורן והוא ממיני הארז וכן ברוש כמו שאמרו[ד]) שבעה מיני ארזים הם וכו'. ועצי תאנה חלקה התנה בעצי תאנה שתהא חלקה ולא עשה כן במיני הארז לפי שהם כן. כמין מגדל רצונו לומר אשר תחתיתה רחב והולך וצר

מלמעלה

מא

ה) תהלים מ"א ד'. ג) ספרי במדבר פ' קכ"ד. ג) לעיל מ"ה. ד) ראש השנה כ"ג א'.

מא יטלע יצ̇יק. ומפתחין בה חלונות פי חאל תעביה̈ אלחטב לידכ̇להא אלנאר וילהבהא בסרעה̈. וחזיתה מערבה מנט̇רהא מן גהה̈ אלגרב יעני וגה אלמערכה והו אלמוצ̇ע אלד̇י ירמי מנה אלנאר לגהה̈ אלגרב אלד̇י יג̇י מקאבל קודש הקדשים לאן הר המשחה פי שרק ירושלם מקאבל שער המזרחי של מקדש כמא בינא פי ת̇אני מדות.

מלמעלה. ומפתחין בה חלונות בעת שיערכו העצים כדי שיכנס בהן האש ויבערם במהירות. וחזיתה מערבה פניה לצד המערב רוצה לומר פני המערכה והוא המקום אשר ישליכו ממנו האש לצד המערב שהוא כנגד קודש הקדשים מפני שהר המשחה היה במזרח ירושלם נוכח שער המזרחי של מקדש כמו שבארנו בשני א) ממדות.

ח כפתוה בחבל של מגג ונתנוה על גבי המערכה ראשה בדרום ופניה למערב הכהן עומד במזרח ופניו למערב שחט בימינו וקבל בשמאלו רבי יהודה אומר בימינו היה מקבל ונותן לשמאלו ומזה בימינו. טבל והזה שבע פעמים כנגד בית קדש הקדשים על כל הזיה טבילה גמר מלהזות קינח את ידיו בגופה של פרה ירד והצית את האש באליתות רבי עקיבה אומר בחריות:

מגג נוע מן אנואע אלחלפא. וקאל תעאלי ולקח אלעזר הכהן מדמה באצבעו וקאלוא מצותה מצות יד ולא מצות כלי. ואלאצל ענדנא נאמרו אצבעות בתורה סתם ופרט לך הכתוב באחד מהן הימנית אף כל ימנית פכל אצבע פי אלתורה סתם היא אצבע אליד אלימני והי אלסבאבה̈ מן אלאצאבע והו קולהם הרגילה שבאצבעות יעני אלמעתאדה̈ כאן ילמס בהא. על כל הזיה טבילה אן יגמס אצבעה פי אלדם לכל רשה̈ ולא ירש רשאת כ̇תירה̈ מטבילה אחת בדם לקולה וטבל והזה על כל הזאה טבילה. אליתות קטע אלחטב אלצגירה̈ ישעל פיהא אלנאר ותדכ̇ל תחת אלעידאן אלכבירה̈ לתשעלהא ופי אלתלמוד קאלוא הוה מפשח לן אלואתא אלואתא. וחריות ג̇ראיד אלנכ̇ל. ור׳ יהודה ינזל פרה אדומה מנזלה̈ אלקדשים פכמא אן דם הקדשים קבל בשמאל פסל עלי מא בינא פי ת̇אני זבחים כד̇לך דם הפרה ולים אלאמר כד̇לך לאן דם הקדשים יזרק על גבי המזבח ודם הד̇ה לא יזרק ואין הלכה כר׳ יהודה ולא כר׳ עקיבה.

מגג מין ממיני החילפין. ואמר יתברך ב) ולקח אלעזר הכהן מדמה באצבעו ואמרו ג) מצותה מצות יד ולא מצות כלי. והשורש אצלנו ד) נאמרו אצבעות בתורה סתם ופרט לך הכתוב באחד מהן הימנית אף כל ימנית והנה כל אצבע בתורה סתם היא אצבע היד הימנית והיא הנקראת בערבי אלסבאבה̈ ה) מן האצבעות וזה אמרם ו) הרגילה שבאצבעות רצה לומר הרגילה למשש בה. על כל הזיה טבילה שיטבול אצבעו בדם לכל הזיה ולא יזה הזיות רבות מטבילה אחת בדם לאמרו וטבל והזה על כל הזיה טבילה. אליתות חתיכות עץ קטנות אשר יבערו בהן האש ומשימין אותן תחת העצים הגדולים לבערם ובתלמוד אמרו ז) הוה מפשח לן אלואתא אלואתא. חריות זמורות הדקלים. ר׳ יהודה משים הפרה אדומה במדרגת קדשים ולזה כמו שדם הקדשים אם קבלו בשמאל פסול על מה שביארנו בשני ח) מזבחים כן דם הפרה. ואין הדבר כן לפי שדם הקדשים יזרק על גבי המזבח ודם הפרה לא יזרק. ואין הלכה כר׳ יהודה ולא כר׳ עקיבה.

נבקעת

א) מ״ד. ב) במדבר י״ט ד׳. ג) ספרי פ׳ במדבר פ׳ קכ״ג. ד) שם. ה) והוא אצבע שאחר האגודל. ו) שם. ז) ביצה ל״ג ב׳. ח) מ״א.

ט נבקעה ועמד חוץ מנחה נטל עץ ארז ואזוב ושני תולעת אמר להן עץ ארז זה עץ ארז זה אזוב זה אזוב זה שני תולעת זה שני תולעת זה שלשה פעמים על כל דבר ודבר והם אומרים לו הין הין:

אדא אתנד אלנאר פיהא ואשתעלת אלאחטאב והדם אלנאר תלך אלתעביה אלתי כאנת אלאחטאב מעביה. תסמי דלך אלמוצע כלה גת לשבהה באלמעצרה אדא עצר פיהא אלענב אלדי יזול תרתיבה ותנעצר בעין אלחבוב ותבקי בעצהא. ופי ספרי והשליך אל תוך שריפת שומע אני משתעשה אפר תלמוד לומר הפרה אי הפרה שומע אני אף על פי שלא נשרפה תלמוד לומר שריפת הא כיצד משיצת האור ברובה. ואסתדלוא איצא בקולה אל תוך אנה ירמיהא פי דאכלהא ענד אנשקאקהא. וקד בין אלתלמוד אן הדא אלשני תולעת אלדי ירמי פיהא ון עשרה זין לא אקל מן דלך וקד בינא פי עאשר תרומות אן הדא אלמקדאר הו המש סלעים וקד בינא ון אלסלע פי אול קדושין. ומקדאר אלאזוב לא אקל מן קציב טולה טפח פמא זאר. ואמא עין ארז פלם אגד לה מקדארא פי מא אדכרה אלאן מן כלאמהם. ואמא תכריה עין ארז תלת מראת וכדלך אלאזוב ואלתולעת ליחקק אנהא הדה אלתי קאל אללה אדא נואע אלארז סבעה כמא דכרנא וקאל אללה ארז פיעלן אן הדא אלנוע הו אלדי אראד והו אלנוע אלמשהור בבלאד אלגרב אלדי יצרפונה פי גמיע מבאניהם ויסמונה אלשפין גמיע אלעואם ואנא לם אשאהד דלך אלנוע אלדי ראיתה הנאך פי אלשאם ולא פי דיאר מצר ראסא אלי הדא אלוקת. ואלאזוב איצא אנואע כמא באן פי ננעים פיעלן אנה הדא אלמקול פי אלתורה והו אלדי יצרפה אלנאס פי אלטעאם ונרכבה נחן פי אלמגרב באלעסל. ושני תולעת הו צוף מצבוג באלקרמז פיערף אן הדא אללון אלאחמר הו צבאג אלקרמז לא צבאג לך בקרמז או

אם הצית האש בפרה והעצים בוערים והרסה האש זאת המערכה אשר העצים ערוכין עליה. ונקרא זה המקום כולו גת לפי שהוא דומה לגת כאשר ידרוך בה האדם ענבים וסר סידורם ונסחטו קצת הגרעינים ונשארו קצתם. ובספרי ו) והשליך אל תוך שרפת שומע אני משתעשה אפר תלמוד לומר הפרה אי הפרה שומע אני אף על פי שלא נשרפה תלמוד לומר שריפת הא כיצד משיצת האור ברובה. והביאו גם כן ראיה ז) מאמרו אל תוך שישליכם בתוכה בעת שנבקעה. וכבר ביאר התלמוד ג) שזה השני תולעת שישליך לתוכה הוא משקל עשרה זוז ד) ולא פחות מזה וכבר ביארנו בעשירי ה) מתרומות שזה השיעור הוא המש סלעים וכבר ביארנו משקל הסלע בראשון מקדושין ו). ושיעור האזוב לא פחות מגבעול אשר ארכו טפח או יותר ולעין ארז לא מצאתי שיעורו במה שאני זכור עתה מדבריהם. ומה שחזרו לומר עין ארז שלש פעמים וכן האזוב והתולעת לאמת שהם המינים אשר צוה השם הואיל ומיני ארז הם שבעה כמו שזכרנו ז) ואמר השם ח) ארז ולזה יודיע ברבים שזה הוא המין אשר רצה השם והוא המין הידוע בארץ המערב ואשר ישתמשו בו בכל בניניהם ויקראוהו כל ההמון אלשפין ואנכי לא ראיתי זה המין אשר ראיתי שם לא בארץ ישראל ולא בארץ מצרים כלל עד זה היום. ולאזוב גם כן מינים הרבה כמו שהתבאר בנגעים ט) ולכן יודיע לנו ברבים שזהו האזוב הנאמר בתורה והוא אשר ישתמשו בו בני אדם בתבשיליהם ואשר אנחנו בארץ המערב מערבין ברבש. ושני תולעת הוא צמר צבוע

ה) במדבר פ' קכ"ד. ו) שם. ז) יומא מ"ב א'. ח) מלת זין בערבי אינה ברורה ואולי צריך להיות זוז. ט) מ"ח. י) אין זה בפירוש הר"ם אלא בתלמוד דף י"א ב'. יא) לעיל מ"ח. וכצ"ל במקום דכרוא בכ"י. יב) במדבר ט' נ'. יג) פי"ד מ"ו.

או בקם או פוה או גיר דלך מן אלאמור אלמחמרה.

בקרמז והוא מודיע שזה המראה האדום הוא צבע התולעת ולא צבע לבא או הכפה או פואה או זולתם מהדברים המאדימים ס).

י כרכן בשירי הלשון והשליך לתוך שרפתה חובטין אותה במקלות וכוברין אותה בכברות רבי ישמעאל אומר במקבות של אבן ובכברות של אבן היתה נעשית. שחור שיש בו אפר כותשין אותו ושאין בו מניחין אותו העצם בין כך ובין כך היה נכתש. וחולקים אותו לשלשה חלקים אחד ניתן בחיל ואחד ניתן בהר המשחה ואחד היה מתחלק לכל המשמרות:

יריד בקולה בשירי הלשון בטרף קלאל אלצוף ושירים אסם אלאטראף איצא. ואנמא ירבטהא לתתקל ותזל פי אלנאר לילא יתלפהא אללהיב ואן רמאהא ואהדה ואהדה נאיז. וכוברין אותה בכברות תנרבל באלנראבל. ור׳ ישמעאל יקול אן בכלי אבנים פקט יתצרף פיהא אלתי לא תקבל טומאה ויאדה תחפט ואינה הלכה. שחור שיש בו אפר קטעה סודא קד אחתרקת אמא מן אלאחטאב או מן לחמהא אן כאן תנסחק ותציר רמאד פתסחק ואן כאן לם יצל בהא אלחרק להדא אלחד בל בקאת מתמאסכה אלאנוא פתתרך. וממא יגב אן תעלמה אן רמאד אלפרה מע רמאד אלאחטאב אלתי תחרק בהא אלכל יגמע ואלכל יתסמי אפר הפרה. ונין ספרי ושרף ישרף שלא ימעיט לה עצים מרבה הוא לה חבילי אזוב יון כדי להרבות את האפר. וקד תקדם לך פי אול מדות תחריד אלארבעה ועשרין מוצעא אלתי כאנת פיהא אלמשמרות פפי תלך אלארבעה ועשרין מוצעא יקסם תלתהא ולא ידכל מן אפר הפרה שי לירפע פי אלעזרה אלא כלה באר אלעזרה כמא תראה דכר ודלך לקולה תעאלי פי אפר הפרה והניחו מחוץ למחנה במקום טהור. ופי אלתוספתא קאלוא זה שמתחלק לכל המשמרות היו הכהנים מקדשין הימנו וזה שנתון בהר המשחה היו ישראל מזין ממנו וזה שניתן בחיל היו מעמידין אותו שנאמר והיתה לערת

ירצה באמרו בשירי הלשון בקצה דלת ד) הצמר ושירים גם כן שם לקצוות. ואין קושרין אותן אלא כדי שיכבדו ויפלו באש ולא תאבידם השלהבת ג). ואם השליך אותן אחד אחד מותר. וכוברין אותה בכברות מניפין אותה בכברות. ור׳ ישמעאל אומר שמשתמשין בפרה רק בכלי אבנים שאינם מקבלים טומאה להוסיף השמירה ואינו הלכה. שחור שיש בו אפר חתיכה שהורה שבבר נשרפה בין מן העצים בין מן בשר הפרה אם אפשר שתכתש ותעשה אפר כותשין אותה ואם לא נשרפה עדיין כל כך אבל נשארו חלקיה דבוקים יחד מניחין אותה. ומה שצריך שתדעהו הוא שאפר הפרה עם אפר העצים שנשרפה בהן הכל יאסף והכל יקרא אפר הפרה. ולשון ספרי ה) ושרף ישרף שלא ימעיט לה עצים מרבה הוא לה חבילי אזוב יון כדי להרבות את האפר. וכבר קדמו לך בראשון ממדות גבולי ארבע ועשרים מקומות שהיו בהם ארבעה ועשרים משמרות ובין אלו ארבעה ועשרים מקומות נחלקה שלישית האפר ואין מכניסין אפר הפרה כלל להניחהו בעזרה אלא כולו חוץ לעזרה כמו שאתה רואה במה שזכר וזה לאמרו יתברך באפר הפרה ה) והניח מחוץ למחנה במקום טהור. ובתוספתא ו) אמרו זה שמתחלק לכל המשמרות היו הכהנים מקדשין הימנו וזה שנתון בהר המשחה היו ישראל מזין ממנו

והיתה

בני

ס) עיין מ״ת פרה פ״ג ב׳ ושביעית פ״ז ב׳. ע) מלשון מדלה יבצעני (ישעיה ל״ח י״ב). ג) עיין יומא מ״א ב׳. ד) במדבר פ׳ קכ״ד על במדבר י״ט ה׳ הכתוב מתחיל במלת ושרף ומסיים במלת ישרף. ה) במדבר י״ט ט׳. ו) פרה פ״ג י״ד.

בני ישראל למשמרת יעני אן ירפע מנהא שי ברסם אלבקא.

וזה שניתן בחיל היו מעמידין אותו שנאמר[ס] והיתה לעדת בני ישראל למשמרת רצה לומר שיצנע ממנו דבר לשמרו.

פרק רביעי.

א פרת חטאת ששחטה שלא לשמה. קבל והזה שלא לשמה או לשמה ושלא לשמה או שלא לשמה ולשמה פסולה רבי אלעזר מכשיר. ושלא רחוץ ידים ורגלים פסולה רבי אלעזר מכשיר. ושלא בכהן גדול פסולה רבי יהודה מכשיר ומחוסר בגדים פסולה. ובכלי לבן היתה נעשית.

קאל אללה פיהא חטאת היא פלמא סמאהא חטאת לומתהא אחכאם אלחטאת אנהא אדא נשחטה שלא לשמה פסולה כמא תאצל פי אול זבחים ואנהא תחתאג רחיצת ידים ורגלים כמאיר קדשי מזבח. ור׳ אלעזר יקול אד׳ ונשחטה בחוץ נרנת עץ אחכאם אלקדשים. וקאל פי פרה אדומה ונתתם אותה אל אלעזר הכהן ר׳ מאיר יקול זו נעשית באלעזר ושאר כל הפרות בכהן גדול והו אלקאיל הנא שלא בכהן גדול פסולה וקד בינא פימא תקדם אנהא כשרה בכהן הדיוט. וכלי לבן הי כתונת בד ומכנסי בד ואבנט בד ומצנפת בד ולים הי אלארבעה כלים אלתי ילבס כהן גדול פי יום צום הכפורים לעבודת היום כמא בין אלנץ ואנמא הי אלארבעה כלים אלתי ילבס כל כהן הדיוט לעבודה. ונץ אלתוספתא מצותה בארבעה בגדי לבן של כהן הדיוט ואם עשאה בבגדי זהב או בבגדי לבן חול פסולה ותעלמנא דלך בגזרה שוה קאל אללה פי עבודת צום כפור אלתי נץ פיהא בהדה אלארבעה בגדים והיתה זאת לכם לחקת עולם וקאל פי פרה אדומה והיתה לבני ישראל ולגר הגר בתוכם לחוקת עולם קאלוא מה חקה האמורה כאן בבגדי לבן אף חקה האמורה כאן בבגדי לבן ואין הלכה כר׳ אלעזר.

אמר השם בפרה[נ] חטאת היא הנה אחר שקראה חטאת חייבת דיני חטאת שאם נשחטה שלא לשמה פסולה כמו שהושרש בראשון מזבחים[נ] ושצריכה רחיצת ידים ורגלים כשאר קדשי מזבח. ור׳ אלעזר אומר הואיל ונשחטה בחוץ יצאה מדיני הקדשים[ף]. ואמר בפרה אדומה[פ] ונתתם אותה אל אלעזר הכהן ר׳ מאיר אומר זו נעשית באלעזר ושאר כל הפרות בכהן גדול והוא האומר כאן שלא בכהן גדול פסולה וכבר ביארנו במה שקדם[נ] שהיא כשרה בכהן הדיוט. וכלי לבן הם כתונת בד ומכנסי בד ואבנט בד ומצנפת בד ואינם הארבעה כלים אשר ילבשם כהן גדול ביום צום הכפורים לעבודת היום כמו שביאר הכתוב. ואינם אלא הארבעה כלים שילבשם כל כהן הדיוט לעבודה. ולשון התוספתא[ז] מצותה בארבעה בגדי לבן של כהן הדיוט ואם עשאה בבגדי זהב או בבגדי לבן חול פסולה ולמדנו זה בגזרה שוה אמר השם[פ] בעבודת צום כפור אשר צוה בה באלו הארבעה בגדים והיתה זאת לכם לחקת עולם ואמר בפרה אדומה[פ] והיתה לבני ישראל ולגר הגר בתוכם לחקת עולם אמרו מה חקה האמורה כאן בבגדי לבן אף חקה האמורה כאן בבגדי לבן ואין הלכה כר׳ אלעזר.

שרפה

ס) במדבר י״ט ט׳. נ) שם שם. נ) מ״א. ף) עיין תוספתא פרה פ״ד ט״ד. פ) במדבר י״ט ג׳. (ספרא פ׳ קכ״ג). נ) פ״ג מ״א. ז) פרה פ״ד ה״ו. פ) ויקרא ט״ז ל״ד. ע) במדבר י״ט י׳.

M. TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

ב שרפה חוץ מגתה או בשתי גתות או ששרף שתים בגת אחת פסולה. הזה ולא כוון כנגד הפתח פסולה הזה ששית שביעית חזר והזה שביעית פסולה משביעית שמינית וחזר והזה שמינית כשרה:

בשתי גתות אין יקטעהא ויעמל גת לבעצהא ונת ללבעין. וקולה או ששרף שתים בגת אחת ולו כאנת כל ואחדה קד נרגת לבדה עלי מא תקדם. וקאל תעאלי והזה אל נוכח פני אהל מועד פלדלך יחתאג אן יזה בנגד פתחו של היכל והו יראה אעני אלהיכל כמא תבין פי אלפרק אלתאני מן מדות. הזה ששית שביעית יעני אנה טבל אצבעו טבילה ששית והזה ממנה ששית ושביעית פקד פסלה לאן מן שרוטהא מא אעלמתך על כל הזאה טבילה ועלי אנה רגע בעד דלך טבל טבילה שביעית והזה ממנו הזאה שביעית פלדלך לא יפיד לאנה קד פסלה. אמא אן הזה מן טבילה שביעית שתי הזאות שביעית ושמינית פהי כשרה לאן קד תמת שבע הזאות כמצותה וכל מא יגי בעד דלך פלא יפסדהא ולדלך ולו רגע והזה שמינית או תשיעית ועשירית לא פסל.

בשתי גתות שחתכה ועשה גת לקצתה וגת לקצתה. ואמרו או ששרף שתים בגת אחת אף על פי שכבר כל אחת יצאה לבדה לפי מה שקדם[ה]). ואמר יתברך[ג]) והזה אל נוכח פני אוהל מועד הנה לזה יצטרך שיזה כנגד פתחו של היכל והוא רואהו רצה לומר ההיכל כמו שהתבאר בפרק שני[ג]) ממדות. והזה ששית שביעית רצה לומר שטבל אצבעו טבילה ששית והזה ממנה ששית ושביעית כבר פסלה לפי שמתנאיה מה שהודעתיך[ד]) על כל הזאה טבילה ואף על פי שאחר זה חזר וטבל טבילה שביעית והזה ממנה הזאה שביעית זה אינו מועיל מפני שכבר פסלה. אבל אם הזה מן טבילה שביעית שתי הזאות שביעית ושמינית היא כשרה מפני שכבר נשלמו שבע הזאות כמצותה וכל מה שיבוא אחר זה לא יפסול אותה ולזה אפילו חזר והזה שמינית או תשיעית ועשירית לא פסל.

ג שרפה שלא בעצים או בכל עצים אפילו בקש אפילו בגבבה כשרה. הפשיטה ונתחה כשרה. שחטה על מנת לאכול מבשרה ולשחות מדמה כשרה רבי אלעזר אומר אין מחשבה פוסלת בפרה:

קד תקדם לך מדהב ר׳ אלעזר פי אול הדא אלפרק אנה לא יראעי אלמחשבה בפרה ואלדי אוגב אן לא יפסול אותה אדא חשב לאכל ממנה ולו ענד אלחכמים למא לם ינעל פיהא ריח ניחוח.

כבר קדמה לך דעת ר׳ אלעזר בתחלת זה הפרק שאינו חושש למחשבה בפרה ומה שחייב שלא יפסול אותה אם חשב לאכול ממנה אפילו לדעת החכמים זה מפני שלא נאמר בה ריח ניחוח[ה]).

ד כל העוסקין בפרה מתחלה ועד סוף מטמאין בגדים ופוסלים אותה במלאכת אירע בה פסול בשחיטתה אינה מטמאה בגדים אירע בה בהזייתה כל העוסק בה לפני פסולה מטמא בגדים לאחר פסולה אינו מטמא בגדים. נמצא חומרה קולה. לעולם מועלין בה ומרבין לה עצים ומעשיה ביום ובכהן המלאכה פוסלת בה עד שתעשה אפר והמלאכה פוסלת במים עד שיטולו את האפר:

הדה אלהלכה פיהא אצול כתירה בואת ההלכה יש שרשים רבים וחבן

פחצלהא אותם

ב) פ״ג מ״ז. ג) במדבר י״ט ד׳. עיין ספרו במדבר פ׳ קכ״ג. ג) מ״ד. ד) פ״ג מ״ט. ה) עיין תוספות יו״ט.

פחצלהא. קאל אללה ושחט אותה קאלוא בא הכתוב ולימד על הפרה שתהא מלאכה פוסלת בשחיטתה וזלך מן קולה אותה לילא יתנאול שגלא אבר מע דבחהא. וכזלך איצא קאלוא פי קולה ושרף את הפרה בא הכתוב ולימד על הפרה שתהא המלאכה פוסלת בה משעת שחיטה עד שתעשה אפר. ואנמא כונהם כלהם מטמאין בגדים פזלך ניז קאל פי אלזי דבחהא מע אלזי רמי פיהא עין ארז ואזוב ושני תולעת וכבס בגדיו הכהן ורחץ בשרו במים וקאל פי אלזי יחרקהא והשורף אותה יכבס בגדיו וקאל פי אלזי יתנאול סחקהא וגרבלתהא וצם רמאדהא וכבס האוסף את אפר הפרה את בגדיו וקאלוא אן מנז קאל תעאלי אן המשליך את האזוב מטמא בגדים קל וחומר ללזי יחרקהא פקולה והשורף אותה יכבס בגדיו ללמד שכל העוסקין בפרה מתחלה ועד סוף מטמאין בגדים וטעונין רחיצת הנוף והערב שמש. קד בינא פי צדר הזא אלסדר מעני קולנא מטמא בגדים וזלך אן כל בגד או כלי יגע בו והו פי חאל אלאשתנאל בהזה אלפרה פהו ינגסה. וקאל תעאלי פיהא חטאת היא קאלוא מלמד שמועלין בה ומן אסתנפע מנהא בשוה פרוטה חייב מעילה כאלזי יתחייב מן אסתנפע בקדשי מזבח עלי מא תבין פי אול מסכת מעילה. וקולה לעולם בין לפני שרפתה בין לאחר שרפתה מועלין בה עד שתעשה אפר וחינית לא יבקי פי דלך אלאפר מעילה וכזלך יגוז גמעה בלילה ושלא בכהן ולא יפסל אזא תנאול מלאכה פי חאל גמע אלאפר פכאנה קאל לעולם מועלין בה עד שתעשה אפר. ומרבין לה עצים עד שתעשה אפר לאנה בעד אן תעשה אפר לא יזיד עליהא חטב ויחרקהא. ומעשיה ביום עד שתעשה אפר ומעשיה בכהן עד שתעשה אפר קאל ואסף איש טהור וקאלוא לפי שכל מעשה פרה בכהן

אותם. אמר השם[ס]) ושחט אותה אמרו בא הכתוב ולימד על הפרה שתהא מלאכה פוסלת בשחיטתה וזה מאמרו אותה שלא יעשה מלאכה אחרת עם שחיטתה. וכמו זה אמרו גם כן באמרו[ג]) ושרף את הפרה בא הכתוב ולימד על הפרה שתהא המלאכה פוסלת בה משעת שחיטה עד שתעשה אפר. ומה שכולם מטמאין בגדים הוא מן הכתוב אמר[ג]) באיש השוחט אותה וכן באיש המשליך אל תוך שרפתה עץ ארז ואזוב ושני תולעת וכבס בגדיו הכהן ורחץ בשרו במים ואמר[ד]) באיש השורף אותה והשורף אותה יכבס בגדיו ואמר במי שעוסק בכתישת הפרה וכובסה ואוסף את האפר[ה]) וכבס האוסף את אפר הפרה את בגדיו ואמרו[ו]) שמשאמר יתברך שהמשליך את האזוב מטמא בגדים קל וחומר לשורף אותה הנה אמרו והשורף אותה יכבס בגדיו ללמד שכל העוסקין בפרה מתחלה ועד סוף מטמאין בגדים וטעונין רחיצת גוף והערב שמש. וכבר ביארנו בפתיחת זה הסדר ענין אמרנו מטמא בגדים וזה שכל בגד או כלי אשר יגע בו בעת שהוא עוסק בזאת הפרה יטמאהו. ואמר יתברך בה[ז]) חטאת היא אמרו[ח]) מלמד שמועלין בה ומי שנהנה ממנה בשוה פרוטה חייב מעילה כמו שיתחייב הנהנה בקדשי מזבח לפי מה שהתבאר בראשון ממסכת מעילה. ואמרו לעולם בין לפני שרפתה בין לאחר שרפתה מועלין בה עד שתעשה אפר ואז לא תהיה עוד בזה האפר מעילה. וכמו זה מותר לאסוף את האפר בלילה ושלא בכהן ולא יפסל אם עשה מלאכה בעת אסיפת האפר הנה זהו באלו אמר לעולם מועלין בה עד שתעשה אפר. ומרבין לה עצים עד שתעשה אפר מפני שאחר שנעשית אפר אין מוסיפין לה עצים לשורפה. ומעשיה ביום עד שתעשה אפר ומעשיה בכהן עד שתעשה אפר. אמר ואסף איש טהור[ט]) ואמרו[י])

לפי שומע

ס) במדבר י״ט ג׳. ספרי במדבר פ׳ קכ״ג. ג) שם י״ט ח׳. ספרי שם. ד) שם י״ט ז׳. ה) שם י״ט ח׳. ו) שם י״ט י׳. ז) ספרי שם פ׳ קכ״ד. ח) במדבר י״ט ט׳. ספרי שם. ט) במדבר י״ט ט׳. י) ספרי שם פ׳ קכ״ד.

שומע אני אף אסיפת האפר תהא בכהן תלמוד לומר איש טהור מגיד הכתוב שאסיפת האפר בכל אדם. קאל והמלאכה פוסלת במים עד שיטילו את האפר האדאן אצלאן אנעלהמא הדא עיניך לאן עליהמא מראר הדה אלמסכתא כלהא ותפקההא. ודלך אן אלמא יסתקי מן מים חיים כמא סיבין ויוכד דלך אלמא פי אניה ויכלט מעה שי מן אפר הפרה במקדאר מא יטהר עלי וגה אלמא והדא אלמכתלט הו אלדי סמאה אללה מי נדה והו אלדי תסמיה אלמשנה מי חטאת ויתסמי איצא מים מקודשין וכל מא תסמע פי הדה אלמסכתא מן אלקידוש ומא יתצרף מנה מן מקדש ומקדשין ואקדש וגיר דלך פהו יריד בה רמי אלרמאד פי דלך אלמא אלמסתקי וכל מא תסמע ממלאין וממלא והממלא אנמא הו אסתקי דלך אלמא אלדי ירמי פיה אלרמאד פדלך אלמא אלדי יעול עליה לקידוש לא יחל לה אן יתנאול שנל אכר טאל מא יסתקיה ולא פי חאל נקלאנה ולא פי חאל צבה מן אניה פי אניה ובאלנמלה טאל מא לם ירם פיה אפר הפרה המלאכה פוסלת בו פאדא רמא פיה אלרמאד ורגע מקודש פלים יפסל בעשיית מלאכה וכדלך בשעת הזאה וקת אן ירש מנה על הטמא לא יפסל בעשיית מלאכה. קאלוא פי ספרי אין לי מלאכה פוסלת אלא בפרה במים מנין תלמוד לומר והיתה לעדת בני ישראל למשמרת למי נדה יעני אן מי נדה מתל אלפרה כמא אן אלפרה תפסל במלאכה כמא אצלנא כדלך אלמים. וקאלוא הנאך או יכול קדשו תלמוד לומר למי נדה כבר הן מי נדה יעני אנה אנמא תפסל במלאכה טאל מא יראם בהא אן תכון מי נדה אמא אדא רגעת מי נדה פליסת תפסל במלאכה. פאחפט האדין אלמעניין דאימא אעני אלקדוש ואלמלוי ואן אלמלוי נפסל במלאכה ומנד יתקדש המים באפר אין המלאכה פוסלת בו. ונין

אלתוספתא

לפי שכל מעשי פרה בכהן שומע אני אף אסיפת האפר תהא בכהן תלמוד לומר איש טהור מגיד הכתוב שאסיפת האפר בכל אדם. אמר והמלאכה פוסלת במים עד שיטילו את האפר. אלו הם השני שרשים אשר אשים נגד עיניך לפי שעליהם סובבת זאת המסכתא כולה ועיון דיניה. וזה שהמים ישאבו ממים חיים כמו שהתבאר[ב] ושיוקחו אלו המים בכלי ויעורב בהם מאפר הפרה שיעור מה שיראה על פני המים וזאת התערובת היא אשר יקראה השם מי נדה והיא אשר תקראה המשנה מי חטאת ונקראת גם כן מים מקודשין ובכל מקום שתשמע בזאת המסכתא מלת קידוש ומה שנגזר ממנה כמו מקדש ומקדשין ואקדש וזולתם ירצו בו השלכת האפר באלו המים השאובין ובכל מקום שתשמע ממלאין וממלא והממלא אין זה אלא שאיבת אלו המים אשר יטילו בהם את האפר. הנה אלו המים אשר השב עליהם לקידוש אין מותר לו שיעשה מלאכה אחרת כל זמן שישאבם וכאשר ישאם ובעת שיריקם מכלי אל כלי ובכלל כל עוד שלא השליך בהם אפר הפרה המלאכה פוסלת בהם אבל אחר שהשליך בהם האפר והיו מקודשין לא יפסלו בעשיית מלאכה וכן בשעת הזיה בעת שיזה מהן על הטמא לא יפסלו בעשיית מלאכה. אמרו בספרי[ג] אין לי מלאכה פוסלת אלא בפרה במים מנין תלמוד לומר והיתה לעדת בני ישראל למשמרת למי נדה רצה לומר שמי נדה הם כמו הפרה מה הפרה תפסל במלאכה כמו שהשרשנו אף המים. ואמרו שם או יכול קדשו תלמוד לומר למי נדה כבר הם מי נדה רצה לומר שלא יפסלו במלאכה אלא כל זמן שחישב עליהם שיהיו מי נדה אבל אחר שנהיו מי נדה לא יפסלו במלאכה. ושמור אלו השני ענינים כלומר הקידוש והמילוי ושהמילוי נפסל במלאכה ומשנתקדשו המים באפר אין מלאכה פוסלת בהם. ולשון התוספתא[ג]

כל

ב) פ״ג מ״ז. ג) ספרי במדבר פ׳ קכ״ד. ג) פרה פ״ד ה׳ י״א.

אלתוספתא כל מעשה פרה ביום חוץ מאסיפת האפר והמלוי והקדוש כל מעשיה בכהנים חוץ מאסיפת האפר והמלוי והקדוש ואין מקדשין המנה אלא בכלי מלאכה פוסלת בה חוץ והזאת מימיה.

כל מעשי פרה ביום חוץ מאסיפת האפר והמילוי והקדוש[ה] כל מעשיה בכהנים חוץ מאסיפת האפר והמילוי והקידוש והזאה ולעולם אין מזין ואין מקדשין ממנה אלא בכלי כל מעשיה מלאכה פוסלת בהם חוץ מאסיפת אפרה והזאת מימיה.

פרק חמישי.

א חמביא כלי חרש לחטאת טובל ולן על הכבשן רבי יהודה אומר אף מן חבית הוא מביא וכשר שהכל נאמנים על החטאת ובתרומה פותח את הכבשן ונוטל רבי שמעון אומר מן הסדר השני רבי יוסי אומר מן הסדר השלישי:

כלי חרש לחטאת אמא למלאת בו או לקדש בו. טובל ולן על הכבשן יבית עלי אתון אלפנאר חתי יפתה אמאמה ויאנד מנה אלכלי בטהרה. וקר תקדם לך פי אהלות אן אלכל מצדקין פי כלי חטאת אנה טהור לקולה והיתה לעדת בני ישראל למשמרת כל ישראל ראויין לשמרה פלזלך לו גאב אלעם ארץ כלי מביתו וקאל הדא טהור לחטאת כאן מצדק והלכה כר׳ יהודה. קאל ובתרומה פותח את הכבשן ונוטל יעני אנה יפתח אלכבשן בעליו אלפנראני ויני הדא אלדי יריד אן יאנד כלי טהור לתרומה להדא אלאתון אלמפתוה ויאנד מנה כלי והו טהור לאן כלי חרש אנמא ינגסה אלעם ארץ בעד טבנה והו אלי אלאן פי מוצעה פי אלאתון ולם ינצם בה ולא נחאה מן מוצעה. וקאל ר׳ שמעון אנה יאנד מן הסדר השני לא מן אלצף אלאול אלדי אמאם פם אלאתון לאנה קד רבמא דנא מנה הדא באיע אלפנאר אלעם ארץ ענד מא פתה אלאתון. ור׳ יוסי יקול מן הסדר השלישי לאנה קד רבמא נחי אניה ליבצרהא ואנצם באלאניה אלתי כלפהא אלתי תני בסדר השני תם רד אלאניה אלתי אנד מסדר הראשון למוצעהא פלא יאנד אלא מסדר השלישי. ואין הלכה כר׳ שמעון ולא כר׳

כלי חרש לחטאת אמא למלאת בו או לקדש בו. טובל ולן על הכבשן יבית עלי אתון אלפנאר חתי יפתה אמאמה ויאנד מנה אלכלי בטהרה. וקר תקדם לך פי אהלות[ג] אן אלכל מצדקין פי כלי חטאת אנה טהור לקולה והיתה לעדת בני ישראל למשמרת כל ישראל ראויין לשמרה פלזלך לו גאב אלעם ארץ כלי מביתו וקאל הדא טהור לחטאת כאן מצדק והלכה כר׳ יהודה. קאל ובתרומה פותח את הכבשן ונוטל יעני אנה יפתח אלכבשן בעליו אלפנראני ויני הדא אלדי יריד אן יאנד כלי טהור לתרומה להדא אלאתון אלמפתוה ויאנד מנה כלי והו טהור לאן כלי חרש אנמא ינגסה אלעם ארץ בעד טבנה והו אלי אלאן פי מוצעה פי אלאתון ולם ינצם בה ולא נחאה מן מוצעה. וקאל ר׳ שמעון אנה יאנד מן הסדר השני לא מן אלצף אלאול אלדי אמאם פם אלאתון לאנה קד רבמא דנא מנה הדא באיע אלפנאר אלעם ארץ ענד מא פתה אלאתון. ור׳ יוסי יקול מן הסדר השלישי לאנה קד רבמא נחי אניה ליבצרהא ואנצם באלאניה אלתי כלפהא אלתי תני בסדר השני תם רד אלאניה אלתי אנד מסדר הראשון למוצעהא פלא יאנד אלא מסדר השלישי. ואין הלכה כר׳ שמעון ולא כר׳ יוסי אלא

כל

ה) בכ״י א׳ נוספת כאן הנוסחא כל מעשיה באנשים חוץ מאסיפת האפר והמילוי והקידוש ועיין בפירוש הר״ש ובחיבורו פרה פ״ד ה׳ י״ז כתב ובזכרי כהונה. ג) פ״ד מ״ה. ג) במדבר י״ט ט׳. תוספתא חגיגה פ״ג ה״כ.

כר׳ יוסי אלא כל מא יוגד מן אלכבשן ואן כאן מפתוח פהו בחזקת טהרה.

כל מה שניטל מן הכבשן אף על פי שהוא פתוח הוא בחזקת טהרה.

ב המטביל כלי לחטאת במים שאינם ראויים לקדש צריך לנגב במים שהם ראויים לקדש אינו צריך לנגב אם לאסוף לתוכו מים מקודשין בין כך ובין כך צריך לנגב:

סיבין לך אן גאיז למלאות ולקדש בכל הכלים פקד יכון כלי עין או כלי מתכות טמא ויטבילו ליתנאול בה מי חטאת וקד יטביל פי מקוה מים אלדי לא יגוז אלקידוש מן דלך אלמא אלא מי מעין לקול אללה מים חיים פינפף תלך אלאניה מן רטובה מי מקוה אלתי פיהא וחיניד יקדש בדלך אלכלי פאן כאן הטביל תלך אלאניה פי מים חיים פלא יחתאג ינפפהא. ואן כאן גרצה אן יגעל פי הדה אלאניה מים מקודשין לא אן יקדש פיהא נפסהא פלא בד אן ינפפהא לאן לא יגוז אן יזאד אלמא ולו אקל מקדאר פי מים מקודשין בל מנד הצל אלאפר פי מי מעין שבכלי פחכמה אן יזה ממנו חתי ינפד דלך אלמא ולא יזאד פיה מא אכר ועלי אן אלרמאד באקיא.

יתבאר לך שמותר למלאות ולקדש בכל הכלים הנה אפשר שיהיה כלי עץ או כלי מתכות טמא ויטבילו לקחת בו מי חטאת ולפעמים יטבילהו במקוה מים והקידוש איננו מותר באלו המים אלא במי מעין לפי שאמר השם[b]) מים חיים ולזה יגנב זה הכלי מלחות מי מקוה אשר בו ואז יקדש בזה הכלי. ואם הטביל זה הכלי במים חיים אינו צריך שיגנבהו. ואם היתה כוונתו לאסוף בזה הכלי עצמו מים מקודשין ולא קדש בזה הכלי עצמו אי אפשר מבלי שיגנבהו לפי שאינו מותר להוסיף מים אפילו השיעור היותר פחות בתוך מים מקודשים אבל משבא האפר במי מעין שבכלי דינו שיזה ממנו עד שיכלו אלו המים ולא יוסיף עליהם מים אחרים אף על פי שנשאר עוד האפר[c]).

ג קרויה שהטבילות במים שאין ראוין לקדש מקדשין בה עד שחטמא נטמאה אין מקדשין בה רבי יהושע אומר אם מקדש בה בתחלה אף בסוף אם אינה מקדש בה בסוף אף לא בתחלה בין כך ובין כך לא יוסיף לתוכה מים מקודשים:

קרויה אלקרעה אלתי יסתקי בהא אלמא מן אלאבאר ואעין אלמא יכרג כל מא פי דאכלהא ותבקי שבה כלי עין. לכנהא אדא אדים אלאסתקי בהא אבתלת ודאכלהא אלמא ותרטב פקאל אן הדה אלקרויה אדא אבתלת בכונהא יסתקי בהא מן מים הראויין לקדש פאנה יגוז אלקידוש פיהא ולא נבאלי באלמא אלמדאכל לגרמהא פאדא אנתגסת ועלי אנה יטבילה במים הראויין לקדוש אין מקדשין בה לאן ענד אנתגאסהא צארת אלמשקין אלמדאכלה

קרויה הדלעת אשר ישאבו בה המים מן הבורות ומעיני מים וזה שמוציאין כל מה שבתוכה והדלעת תשאר כמו כלי עץ. אבל אם שאבו בה תמיד הקרויה מתלחלחת והמים נבלעים בה ותהיה רטובה ואמר שזאת הדלעת אם נתלחלחה לפי שהיו שואבין בה מים הראוין לקדש הקידוש מותר בה ולא נקפיד במים הנבלעים בגופה ואם נטמאת אף על פי שהטבילה במים הראוין לקדש אין מקדשין בה מפני שמשנטמאת נהיו המשקין הנבלעין בה משקין טמאים

אשר

להא

b) במדבר י״ט י״ז. ספרי פ׳ קכ״ח. c) עי׳ תוי״ט.

להא משקין טמאין והי תפתלט מע מי חטאת. פקאל ר' יהושע אן כאן ינזו אלקידוש בה קודם שנטמאת ולא נראעי אלמשקין אלמדאפלה לגרמהא פכדלך לא נראעיהא בעד אלטומאה לאנהא קד טהרת ואן כאן נראעיהא בעד אלטומאה ולא נקדש בה מן אגל אלמשקין פכדלך לא נקדש בה קודם שנטמאת לתבלבל גרמהא ואנהא תגרג מנהא אלמשקין ותפתלט במי נדה אלתי פיהא. וקאל תנא קמא בין כך ובין כך יעני בין קודם שתטמא בין לאחר שנטמאת והטבילוה ואפילו במים חיים אין אוספין לתוכה מים מקודשין לילא יכאלטהא אלמא אלדי יגרג מנהא כמא תקדם אן דלך לא ינזו אן יזאד שי פי מי נדה. ואין הלכה כר' יהושע.

אשר יתערבו במי חטאת. ור' יהושע אומר אם הקידוש מותר בה קודם שנטמאת ולא נקפיד במשקין הנבלעין בגופה לא נקפיד בהם גם כן אחר הטומאה לפי שכבר נטהרה ואם היינו מקפידים בהם אחר הטומאה ולא נקדש בה בשביל המשקין לא נקדש בה גם כן קודם שנטמאת לפי שנתרועע גופה והמים יוצאים ממנה ויתערבו במי נדה אשר בה. ותנא קמא אומר בין כך ובין כך רוצה לומר בין קודם שתטמא ובין לאחר שנטמאת והטבילוה ואפילו במים חיים אין אוספין לתוכה מים מקודשין כדי שלא יתערבו עמם המים היוצאים ממנה כמו שקדם שאינו מותר להוסיף דבר במי נדה. ואין הלכה כר' יהושע.

ד שפופרת שהחכה לחטאת רבי אליעזר אומר יטביל מיד רבי יהושע אומר יטמא ויטביל. הכל כשרים לקדש חוץ מחרש שוטה וקטן רבי יהודה מכשיר בקטן ופוסל באשה ובאנדרוגינוס:

אלאצל ענדנא כלים הנגמרים בטהרה צריכין טבילה לקודש ובלא שך אן אלחטאת קודש וקד תבין דלך פי אגר חגיגה. פיקול ר' אליעזר אנהם אנזלוא הדה אלאניה ועלי אנהא נגמרה בטהרה במנזלה כלי טמא והו יחתאג טבילה והערב שמש. פאדא הטביל מיד ונעל פיה מי חטאת או אפר חטאת כאן כלאף אלצדוקים פי דלך בין אנה לם יעריב שמשו הדא אלכלי ונחן נקול להם הדא אלכלי הו ענדנא במנזלה טמא וצריך טבילה ומע דלך לא נחונה הערב שמש עלי אצלנא אן אלפרה וכל מא יתעלק בהא כשר בטבולי יום. ור' יהושע יקול לא יכפינא דלך לאנהא אנמא הי הדה אלשפופרת כלי טמא בגזרה דרבנן כמא תבין פי חגיגה בל לא בד אן תנגם אלאניה טומאה חקיקיה וחינית יטביל ויתצרף בהא פי אלחטאת חתי ירון אלצדוקין אנא נתצרף פי אמור אלחטאת כלהא

השורש אצלנו כלים הנגמרים בטהרה צריכין טבילה לקודש ואין ספק שהחטאת קודש וכבר התבאר זה באהרון מחגיגה ב). ואמר ר' אליעזר שזה הכלי אף על פי שהוא נגמר בטהרה הוא במדרגת כלי טמא וצריך טבילה והערב שמש. הנה אחר שהטבילו מיד ונתן בו מי חטאת או אפר חטאת המחלוקת עם הצדוקין בזה מבוררת לפי שזה הכלי לא העריב שמשו ואנחנו נאמר להם זה הכלי הוא אצלנו במדרגת טמא וצריך טבילה ובכל זאת לא נצריכהו הערב שמש לפי שרשנו ג) שהפרה וכל מסעדיה כשר בטבולי יום. ור' יהושע אומר שזה לא יספיק לנו לפי שזאת השפופרת אינה כלי טמא אלא בגזרה דרבנן כמו שהתבאר בחגיגה ג) אבל אי אפשר מבלי שיטמא הכלי בטומאה ודאית ואז יטביל וישתמש בו בחטאת כדי שיראו הצדוקים שאנחנו משתמשים לחטאת כולה בטבולי

בטבולי יום

ב) מ"א. ג) פ"ג מ"ז. ג) כ"ג א' ב'.

בטבולי יום כמא אצלנא. ושפופרת הו אנבוב קצב וקד תבין פי אכר מאבע עשר כלים אן אנבוב אלקצב אדא אכרג מא פי דאכלה מן אלפלום אלביצא צאר כלי ויקבל טומאה כסאיר כלי עץ. וקאל תעאלי ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת ונתן עליו מים חיים אל כלי פכל מא הו פסול לאסיפת האפר פסול לקדש וקאל פי אסיפת אפר הפרה איש טהור וקאלוא טהור להביא את האשה. ור' יהודה יקול אן קולה ולקחו ולם יקל ולקח יריד בה אן ינוז גדול או קטן ויפסול באשה ובאנדרגינם לקולה ונתן והדא לפט אלתדכיר ואין הלכה כר' יהודה ולא כר' אליעזר.

יום כמו שהשרשנו. ושפופרת הוא אבוב קנה וכבר התבאר בסוף פרק שבעה עשר מכלים ששפופרת הקנה אחר שהוציאו המוח הלבן אשר בתוכה תהיה כלי ותקבל טומאה כשאר כלי עץ. אמר יתברך[ס] ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת ונתן עליו מים חיים אל כלי הנה כל מה[ג] שהוא פסול לאסיפת האפר פסול לקידוש ואמר באסיפת אפר הפרה[ג] איש טהור ואמרו[ד] טהור להביא את האשה. ור' יהודה אומר שאמרו ולקחו ולא אמר ולקח רצה בו שכשר בגדול או בקטן ו[ה]פסול באשה ובאנדרוגינם לאמרו ונתן וזה לשון זכר[ם] ואין הלכה כר' יהודה ולא כר' אליעזר.

ה בכל הכלים מקדשים אפילו בכלי גללים בכלי אבנים בכלי אדמה ובספינה מקדשין בה. אין מקדשין לא בדפנות הכלים ולא בשולי המחץ ולא במגופת החבית ולא בחפניו מפני שאין ממלאין ואין מקדשין ואין מזין מי חטאת אלא בכלי. אין מצילין בצמוד פתיל אלא כלים שאין מצילים מיד כלי חרס אלא כלים:

קאל תעאלי ונתן עליו מים חיים אל כלי וקאלוא מגיד שעשה בה כל הכלים ככלי חרש לקולה אל כלי אי כלי כאן ולם יקל הכלי. וקד שרחנא פי תאני כלים אן מחץ אלמאנור ולה פי קאעה תקעיר והו אלדי יתסמי שולי המחין. ומעני קולה ואין מזין אלא בכלי אן אלמים מקודשין יחתאג אן תכון בכלי איצא וקת אלהזאה מנהא. וקד בינא פי עאשר כלים אן אלכלים פקט הי אלתי תציל בצמיד פתיל באהל המת ופי תאמן כלים איצא בינא אן אלכלים לא תנתגס מאויר כלי חרש בל אדא נפל שרץ לאוירו נטמא כל מא יכון פיה אלא אלכלים. וקולה שאין לים הו עלה למא תקדם מן אלקול בל הו יעדד מא אכתצת בה אלכלים מן חית הי כלים.

אמר יתברך[ו] ונתן עליו מים חיים אל כלי ואמרו[ז] מגיד שעשה בה כל הכלים ככלי חרס לאמרו אל כלי אי כלי איזה כלי שיהיה ולא אמר הכלי. וכבר פירשנו בשני מכלים[ח] שמחץ הוא הכלי הנקרא בערבי אלמאנור ובקרקעיתו קערורית וזה אשר יקרא שולי המחץ. וענין אמרו אין מזין אלא בכלי שהמים מקודשין צריכין שיהיו בכלי גם כן בעת שמזין מהם. וכבר ביארנו בעשירי[ט] מכלים שהכלים לבדם מצילין בצמיד פתיל באוהל המת[י] ובשמיני[יא] מכלים ביארנו גם כן שהכלים אינם מיטמאין מאויר כלי חרש אלא אם נפל שרץ לאוירו נטמא כל מה שבתוכו חוץ מהכלים. ואמרו שאין אינו לתת טעם למה שקדם מאמרו אלא הוא מונה מה שהכלים מיוחדים בו משום שהם כלים.

ו ביצת היוצרים כשרה רבי יוסי פוסל ביצת התרנגולת רבי מאיר ורבי יהורה מכשירין וחכמים פוסלין:

מן מדרך

ס) במדבר י״ט י״ז. ג) נ״א מן ר״ל מי. ד) במדבר י״ט ט׳. ה) ספרי במדבר פ׳ קכ״ד. ם) ר״ל ולא אמר ונתנו לפי שבלשון רבים אין הבדל בין זכר ונקבה. ו) במדבר י״ט י״ז. ז) ספרי במדבר פ׳ קכ״ח. ח) מ״ג. ט) מ״א. י) בכ״י א׳ הוסיפו כאן לא שברי כלים. יא) מ״ד.

מן שאן אלפאנראני אן יקטע מן אלטין אכר ויגפהא וירפעהא פמתי אחתאג אלי אלעמל אנד אחדי תלך אלאכר אלתי תתסמי ביצים וינקעהא ויעמל מנהא מא אראד פתלך אלאכר הי מתל כלי אדמה לאנהא להא תקעיר ולדלך ממלאין בה ומקדשין בה ואין הלכה כרי יוסי והלכה כחכמים.

מדרך היוצר שיחתוך מן הטיט כדורים וייבש אותם ויצניעם וכאשר הוא צריך לעשות כלי נוטל אחד מאלו הכדורים הנקראים ביצים וישרה אותו ויעשה ממנו מה שירצה ואלו הכדורים הם כמו כלי אדמה מפני שיש להם קערורית ולזה ממלאין בו ומקדשין בו ואין הלכה כרי יוסי והלכה כחכמים.

ז השוקת שבסלע אין ממלאין בה ואין מקדשין בה ואין מזין ממנה ואינה צריכה צמיד פתיל ואינה פוסלת את המקוה. היתה כלי וחברה בסיד ממלאין בה ומקדשין בה ומזין ממנה וצריכה צמיד פתיל ופוסלת את המקוה. ניקבה מלמטן ופקקה בסמרטוט המים שבתוכה פסולין מפני שאינן עגולים כלי מן הצד ופקקה בסמרטוט המים שבתוכה כשרים. מפני שהם עגולים כלי. עשה לה עטרה של טיט והלכו המים לשם פסולין אם היה בריא כדי שינטל עמה כשרים.

שוקת מוצע מקער יגתמע פיה אלמא ואלנמע מנה שקתות המים. פיקול אן אלגבל אדא כאנת פיה חפרה ויציר צורה כלי והדא יוגד כתיר פי אלגבאל פלים נחסבה כאנה כלי אבנים בל חכמה חכם חפרה פי נפס אלארץ פלדלך אין ממלאין בה ואין מקדשין בה ואין מזין הימנה. ואן כאנת פי אהל המת פלים תחתאג צמיד פתיל בל תבון במנזלה הבור והחדות שבבית אלתי בכסוי פקט יתפלין כל מא פיהא דון צמיד פתיל כמא בינא פי כאמס אהלות. ואינה פוסלת את המקוה אדא כאן אלמא יסיל מן תלך אלשוקת ויגתמע בתוך המקוה פאנהא ליסת כלי פיציר דלך אלמא מים שאובין כמא יבין פי מקוות. פאן אנד אניה מן חגר או ניזה ואלוקהא באלגיר פי נפס אלארץ או פי נפס אלגבל פחכמהא פי הדה אלאשיא חכם אלכלים ממלאין בה ומקדשין בה ומזין ממנה ולא תציל מה שבתוכה אדא כאנת באהל המת אלא בצמיד פתיל כסאיר אלכלים המצילין בצמיד פתיל. פאן אנתקבת הדה אלאניה פי קאעהא וסר דלך אלתקב בגלק אלתיאב והי אלתי תתסמי סמרטוטין פאן אלמא אלדי פי תלך

שוקת הוא מקום מקוער שיתאספו בו המים וקבוצו ב) שקתות המים. ואמר שאם יש בהר הפירה שהיא בצורת כלי וזה ימצא הרבה בהרים לא נחשבה כמו כלי אבנים אבל דינה כדין הפירה בעצם הקרקע ולכן אין ממלאין בה ואין מקדשין בה ואין מזין ממנה. ואם היתה באהל המת אינה צריכה לצמיד פתיל אלא היא במדרגת הבור והחדות שבבית שהם מצילין כל מה שבתוכם בכסוי לבד בלא צמיד פתיל כמו שביארנו בחמישי מאהלות ג). ואינה פוסלת את המקוה אם היו המים זוחלים מזאת השוקת והתאספו בתוך המקוה איננה בכלי עד שיהיו אלו המים במים שאובים כמו שיתבאר במקוות ג). ואם לקח כלי מאבן או זולתו וחברו בסיד בקרקע עצמו או בעצם ההר דינו באלו הדברים כדין הכלים וממלאין בו ומקדשין בו ומזין ממנו ולא יציל מה שבתוכו אם היה באהל המת אלא בצמיד פתיל כשאר הכלים המצילין בצמיד פתיל. ואם ניקב זה הכלי בשוליו וסתם זה הנקב בבלויי בגדים והם הנקראים סמרטוטין המים אשר בזה הכלי פסולין לקדש ולהזות מהן לפי שאלו

אלאניה

המים

ב) בראשית ל׳ ל״ח. ג) מ״א. ג) פ״ד מ״ח.

אלאניה פסולין לקדש ולהזות מהן לאן דלך אלמא לים הו מסתקר עלי מחיט אלכלים והדא הו מעני קולה עגולים כלי. פאן כאנת אלתקבה פי גנב אלאניה פדלך אלמא כשר לקדש ולהזות לאנה מסתקר פי מחיט אלאניה. פאדא דור חול פם הדה אלאניה אלמחוברת בסלע תאנ מן טין ומלא אלאניה באלמא חתי פאין עלי פם אלאניה וצאר פי מחיט דלך אלטין אלואיד עלי ארתפאע אלאניה פלא יגוז איצא קדוש דלך אלמא ולא אלהואה מנה אן כאן מקודש לאן לים הו פי כלים לאנה מבסוט על הסלע פי דלך אלטין אלדי עלי אלסלע. פאן כאן דלך אלטין מתצל בפם אלאניה אתצאלא ימכן ארתפאעה מע אלאניה אדא רפעת פקד רגע מן גמלה אלכלי והוא כלי אדמה ויגוז לקדש ולהזות ממנו כמא תקדם לך.

המים אינם נחים על הקיף הכלים וזהו ענין אמרו עגולים כלי. ואם היה הנקב בצד הכלי המים כשרים לקדש ולהזות מפני שהם נחים בהיקף הכלי. ואם עשה סביב לפי זה הכלי המחובר בסלע עטרה מטיט ומלא הכלי מים עד שיעברו על פי הכלי והיו בהיקף זה הטיט העודף על גובה הכלי אלו המים אינם כשרים גם כן לקידוש ולא להזאה אם היו מקודשין מפני שאינם בכלים אבל הם שטוחים על הסלע בזה הטיט אשר על הסלע. ואם היה זה הטיט מחובר בפי הכלי בחבור שאפשר להגביהו עם הכלי כאשר יגביה אותו יחשב מכלל הכלי והוא כלי האדמה ומותר לקדש ולהזות ממנו כמו שקדם לך.

ח שתי שקתות שבאבן אחת קדש את אחת מהם המים שבשניה אינן מקודשין. היו נקובות זו לזו כשפופרת הנוד או שהיו המים צפין על גביהן אפילו בקליפת השום וקדש את אחת מהן המים שבשניה מקודשין:

פרק בין קולה שוקת שבסלע וקולה שוקת שבאבן לאן אלסלע הו אלגבל או חגר תאבת פי אלארץ פחכמה חכם אלגבל ואבן הו חגר מטלטל אלחפרה אלתי תכון פיה הי כלי בלא שך וממלאין בה ומקדשין בה. וקד עלמת אן אלקדוש הו רמי אלרמאד פי אלמא. ושפופרת הנוד אלנעבה אלתי תנעל פי פם אלזק ליצב מנה אלנביד או אלמא ונהוחמא פאדא אנתלט אלמא אלדי פי הדה אלחפרה מע אלמא אלדי פי אלחפרה אלאכרי אמא בכון אלתקב אלדי פי אלפצל אלחאנז בין אלחפרתין כשפופרת הנוד או בכון אלמא יטפו עלי דלך אלחאנז חתי יתצל אלמא באלמא ורמי אלרמאד פי אחדי אלשתי שקתות פקד נתקדש אלמא בגמלתה.

חילק בין אמרו שוקת שבסלע ואמרו שוקת שבאבן מפני שהסלע הוא ההר או אבן קיימת בקרקע ולזה דינה כדין ההר והאבן הוא אבן המיטלטלת ולזה החפירה אשר בתוכה הוא כלי בלא ספק וממלאים בה ומקדשין בה. וכבר ידעת שהקידוש הוא השלכת האפר במים. ושפופרת הנוד היא השפופרת אשר ישימו בפי הנוד כדי שיזל ממנו היין או המים וכיוצא בהן ואם נתערבו המים אשר בזאת החפירה עם המים אשר בחפירה השנית בין שהיה הנקב אשר בהבדל ההוצין בין השני חפירות כשפופרת הנוד או שהמים צפין על גבי זה ההבדל עד שנתחברו המים עם המים והשליך האפר באחת משתי השקתות כבר נתקדשו המים כולם.

ט שתי אבנים שחקיפן זו לזו ועשאן שוקת וכן שתי עריבות וכן שוקת שנחלקה המים שביניהם אינן מקודשין עשאם בסיד או בגבסים וחן יכולת להנטל כאחת המים שביניהם מקודשין:

סיד אלגיר וגבסים אלגבם. פאדא אתצלת אלאניתין אתצאלא כאמלא פקד רגעת הי ואלפצא אלדי בינהמא במנזלה אניה ואחדה ומנזל רמי אלרמאד פי מוצע מנהמא צאר גמיע אלמא מקודש.

סיד וגבסים כמשמען. ואם נתחברו השני כלים בחבור שלם הכלים והמקום הרק אשר ביניהם הם במדרגת כלי אחד ומשהשליך האפר במקום אחר משניהם כל המים מקודשין.

פרק ששי.

א המקדש ונפל הקדוש על ידו או על הצד ואחר כך נפל על השוקת פסול נפל מן השפופרת לשוקת פסול נטל משפופרת וכסה או שהגיף את הדלת הקדוש כשר והמים פסולים וקפה בארץ פסול לתוך ידו כשר מפני שאי אפשר:

קאל תעאלי ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת ונתן עליו מים חיים אל כלי פיחתאג אן יכון הו בנפסה אלדי ינמע בין אלמא ואלרמאד אמא אן הצל אלרמאד עלי ידה או עלי גנב אלאניה וחיניד וקע עלי אלמא או אנהרק אלרמאד מן אניתה פי אלמא פלים דלך מים מקודשין והו קדוש פסול. פאן כשף אלשפופרת אלתי פיהא אלרמאד ואבד מנה מא ירמי עלי הדא אלמא תם נטא תלך אלשפופרת אלתי פיהא אלאפר או סד באב אלבית או גירה קבל אן ירמי אלרמאד פי אלמא פאן דלך אלרמאד כשר ויגוז לה אן ירמיה פי מא אכר ויתקדש בו לאן אלמלאכה אינה פוסלת באפר כמא תקדם. אמא הדא אלמא אלדי אראד אן ירמי פיה הדא אלרמאד פקד נפסל לסבב תנאולה רד נטא אלשפופרת או סד אלבאב קבל אן ירמי פיה אלרמאד וקד תקדם לך פי ראבע הדה אלמסכתא אן המלאכה פוסלת במים עד שיטילו את האפר. וכדלך אן וקף הדה אלשפופרת פי אלארץ איצא פקד פסל דלך אלמא לאן אנעאלה אלשפופרת שלאפר בארץ מלאכה פאן מסכהא פי ידה ורפדהא חתי לא יתבדד מא פיהא מן אלרמאד תם בעד דלך רמי אלרמאד אלדי אכד במים פהו כשר לאנה לא ימכן גיר דלך לאנא קד קלנא אנה ענד מא כשף אלשפופרת ואבד אמר יתברך ב) ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת ונתן עליו מים חיים אל כלי הנה יצטרך שהוא בעצמו יחבר המים עם האפר אבל אם נפל האפר על ידו או על צד הכלי ואחר זה נפל על המים או שהורק האפר מן הכלי אל המים המים אינם מקודשין וזהו קידוש פסול. ואם גילה השפופרת אשר בה האפר ונטל ממנו מה שישליך על אלו המים אחר זה כסה זאת השפופרת אשר בה האפר או סגר דלת הבית או זולת זה קודם שהשליך האפר במים זה האפר כשר ומותר לו שישליכהו במים אחרים ויתקדש בו מפני שהמלאכה אינה פוסלת באפר כמו שקדם ג). אבל אלו המים אשר רצה להשליך בהם זה האפר כבר נפסלו משום המלאכה שעשה כאשר כסה השפופרת או סגר הדלת קודם שהשליכו במים וכבר קדם ברביעי מזאת המסכתא ג). שהמלאכה פוסלת במים עד שיטילו את האפר. וכן אם זקף את השפופרת בארץ כבר פסל אלו המים מפני שזקיפת השפופרת של אפר בארץ היא מלאכה ואם אחזה בידו וסמכה כדי שלא יתפזר האפר אשר בה ואחר זה השליך האפר אשר נטל במים הקידוש כשר לפי שאי אפשר בלא זה מפני שכבר אמרנו שאם גילה השפופרת ונטל האפר וחזר וכיסה השפופרת פסל המים ואם הניח השפופרת

בארץ

אלאפר

ב) במדבר י״ט י״ז. ג) פ״ד מ״ד. ג) שם.

אלאפר אן רד גטא אלשפופרת פסל המים ואן געל אלשפופרת פי אלארץ פסל המים פלם יבק אלא אן ימסכהא פי ידה עד שיטיל את האפר ובעד דלך ירד גטאהא ויצעהא מן ידה ויעמל מא שא. וקד תבין לך ממא קלתה הנא אן יסמי איצא אפר הפרה נפסה קדוש והדא ממא ינבגי אן תדכרה דאימא פי בקיה הדה אלמסכתא.

בארץ פסל המים הנה לא נשאר אלא שיאחז השפופרת בידו עד שיטיל את האפר ואחר זה ישיב כסויה ויניחה מידו ויעשה מה שירצה. וכבר התבאר לך ממה שאמרנו כאן שאפר החטאת עצמו יקרא גם כן קידוש וזה ממה שראוי שתזכרהו תמיד במה שיבוא בזאת המסכתא.

ב היה קדוש צף על פני המים רבי מאיר ורבי שמעון אומרים נוטל ומקדש וחכמים אומרים כל שנגע במים אין מקדשין בו. ולף את המים ונמצא קדוש מלמטן רבי מאיר ורבי שמעון אומרים מנגב ומקדש וחכמים אומרים כל שנגע במים אין מקדשין בו:

קד בינת לך אן אפר הפרה איצא יתסמי קידוש פאדא כאן אפר הפרה עאימא עלי וגה אלמא יקול ר׳ מאיר ור׳ שמעון אנה גאיז אן יאכד מן דלך אלרמאד ען וגה אלמא ויקדש בו מים אחרים. ואלחכמים יקולון מנד חצל מע אלמא אין מקדשין בו מים אחרים. וכדלך אדא קדש מים תם אזאל דלך אלמא ווגד אפר הפרה פי קער אלאניה יקול ר׳ מאיר ור׳ שמעון אנה יגף דלך אלרמאד ויקדש בו מרה תאניה ואלחכמים לא יגיזון דלך והלכה כחכמים פי אלכל.

כבר ביארתי לך שאפר הפרה גם כן יקרא קידוש ואם היה אפר הפרה צף על פני המים ר׳ מאיר ור׳ שמעון אומרים שהוא מותר ליקח מזה האפר מעל פני המים ולקדש בו מים אחרים. וחכמים אומרים שמשנמצא האפר עם המים אין מקדשין בו מים אחרים. וכן אם קידש מים ואחר זה זלף אלו המים ומצא אפר הפרה בקרקעית הכלי ר׳ מאיר ור׳ שמעון אומרים ינגב זה האפר ויקדש בו פעם שנית וחכמים אין מתירין זה. והלכה כחכמים בכל זה.

ג המקדש בשוקת והטפי בתוכה אף על פי שפיו צר כל שהוא המים שבתוכו מקודשין. אם היה ספוג המים שבתוכו פסולים כיצד יעשה יזלף עד שהוא מגיע לספוג. נגע בספוג אף על פי שהמים צפין על גביו כל שהן פסולין:

קד שרחנא פי כלים אן טפי אניה צ׳יקה אלפם גדא תגרג מא פיהא קטרה קטרה פאדא כאנת אניה מא כבירה ופיהא תלך אלאניה אלצ׳יקה אלפם והו איצא ממלוה מא ורמי רמאד אלפרה פי אניה אלמא אלכבירה פרגע דלך אלמא כלה מים מקודשין מע אלמא אלדי פי דאכל אלאניה אלצ׳יקה אלפם לאתצאל אלמא באלמא ועלי אן פמהא צ׳יק ולם ידכל פיהא שי מן אפר הפרה לים נחסב אלמא אלדי בתוך הטפי מנפצל ען אלמים שבשוקת

כבר פירשנו בכלים ט) שהטפי הוא כלי צר הפה מאוד שהמים יוצאים ממנו טיפה טיפה ואם היה כלי מים גדול ובו זה הכלי צר הפה והוא גם כן מלא מים והשליך אפר הפרה בכלי מים הגדול כל אלו המים הם מים מקודשין עם המים אשר בתוך הטפי מפני שהמים נתחברו עם המים ואף על פי שפי הטפי צר ולא יכנס בו דבר מאפר הפרה אין אנו חושבים המים שבתוך הטפי נפרדים מהמים שבשוקת. והספוג והוא ספוג הים אינו כלי ולכן המים שבתוכו

ט) פ״ג מ״ב.

שכשוקת. אמא אלספוג והי צופה אלבחר פליסת כלי ולדלך מים שבתוכה אינן מקודשין לאן קד תקדם לך אין מקדשין אלא בכלי. פונה אלחילה פי דלך אן יצב כל מא פי דלך אלאנא מן אלמא ולא יגע בספוג ראסא לאנה מתי אנעם בה אננמז ונרג מן אלמא אלדי פיה אלדי קד תבין אן אינן מקודשין ויתבלט מע הדא אלמים מקודשין פיפסד אלכל כמא קד תקדם ביאן דלך פי אלפרק אלדי קבל הדא.

שבתוכו אינן מקודשין מפני שכבר קדם[ב] לך שאין מקדשין אלא בכלי. ואופן התחבולה בזה שוולף כל המים שבזה הכלי ולא יגע בספוג כלל לפי שאם יגע בו נסחט הספוג ויצאו מן המים אשר בו שאינן מקודשין על מה שהתבאר ויתערבו עם אלו המים המקודשין ויפסול הכל כמו שכבר קדם ביאורו בפרק אשר לפני זה.

ד נתן ידו או רגלו או עלי ירקות כדי שיעברו המים לחבית פסולים. עלי קנים ועלי אגוז כשרים זה הכלל דבר שהוא מקבל טומאה פסול ודבר שאינו מקבל טומאה כשר:

מעלום אן אוראק אלנצר תטמא טומאת אכלין לאנהא מן נמלה אלאוכל פהו יקול אן אלדי ימלי אלחבית מים חיים לקדש אותה מן שרוט אלמלוי אן יכון בכלי כמא תקדם פאדא אעאן אלמא ליסיל ללאניה בידה או ברגלה או בדבר שמקבל טומאה מן אלאכלין פהו פסול לאנה לא נתמלא בכלי והדא שבה מן כאן ינרף בידה או בורקה מן אלמעין ויגעל פי אלחבית. ופי אלתוספתא הוולף בידיו וברגליו ובחרסין של שוקת פסול מפני שלא נתמלאו בכלי. פאדא אעאן אלמא ליצל לתלך אלאניה בדבר שאינו מקבל טומאה פדלך אלמא כשר לאן תלך אלאשיא אלתי אעאן בהא תכון שבה מגרי ינגר עליה אלמא ואלמלוי אנמא כאן בהדה אלחבית אלתי חצל פיהא אלמא לאן פי האל גריאן אלמא עלי דבר שאינו מקבל טומאה הו מים חיים כמתל מא כאן פי אלמעין ולא יתסמי שאוב חינוד חתי יחצל בחבית כמא סיבין פי מקוות.

ידוע שעלי ירקות יטמאו טומאת אוכלין לפי שהם מכלל אוכל ואמר שהממלא החבית מים חיים לקדש אותם מתנאי המילוי שיהיו בכלי כמו שקדם ואם עזר המים לעבור אל הכלי בידו או ברגלו או בדבר שמקבל טומאה מן האוכלין המים פסולין מפני שלא נתמלאו בכלי. וזה דומה למי שישאב בידו או בעלה מן המעין ויתנם בחבית. ובתוספתא[ג] הוולף בידיו וברגליו ובחרסין של שוקת פסול מפני שלא נתמלאו בכלי. אבל אם עזר המים להגיע אל זה הכלי בדבר שאינו מקבל טומאה אלו המים כשרין לפי שאלו הדברים שעזר בהם המים דומים למקום שזוחלין עליו המים והמילוי לא התחיל בזאת החבית אלא כאשר באו בה אלו המים מפני שבעת שעברו המים על דבר שאינו מקבל טומאה הם מים חיים כמו שהיו במעין ואז לא יקראו שאובין עד שהגיעו בחבית כמו שהתבאר במקוות[ג].

ה המפנה את המעין לתוך הגת או לתוך חגבי פסולים לובים ולמצורעים ולקדש בהן מי חטאת מפני שלא נתמלאו בכלי:

מתאל דלך אן יכון צהריג מחפור בגגב המשל בזה שהיה בצד מעין מים גבי חפור

ב) פ"ה מ"ה. ג) פרה פ"ו ה"ג. ולשון התוספתא שם משובשת ונסחא ישרה נמצאת בפירוש הר"ש. ג) פ"ה מ"א.

בנגב עין מא או מעצרת פידכל אלאנסאן ידיה פי דלך אלעין וירפע אלמא מנה אלי דלך אלצהריג חתי יפרג אלעין וימלי אלצהריג פדלך אלמא אלדי פי דלך אלצהריג לא תגוז פיה טבילה לזב לאן לים הו מים חיים ואלזב לא יטהר אלא במים חיים כמא גא אלנץ ורחץ בשרו במים חיים ולא ינוז איצא אן יוכד מן דלך אלמא לטהרת מצורע אלתי גא פיהא אל כלי חרש על מים חיים פאנה יחתאג אן יכון דלך אלמא קד אכד מן מנבעה בכלי חרש וכדלך קאל פי מי חטאת ונתן עליו מים חיים אל כלי פיחתאג אן יוכד מן מנבעה בכלי כמא תקדם והדא הו תעלילה מפני שלא נתמלאו בכלי ראגע עלי כונה פסול למצורעים ולקדש מי חטאת אמא לזבים פהו אשד אלפסאדה אדא נתמלא בכלי לאנה יציר מים שאובין ופסול לכל הטמאים.

חפור או גת והאדם מכנים ידיו בזה המעין כדי שיעלו המים ממנו אל זה הגבי עד שיפנה המעין וימלא הגבי הנה אלו המים אשר בזה הגבי הטבילה אינה מותרת בהן לזב לפי שאינם מים חיים והזב לא יטהר אלא במים חיים כמו שבא הכתוב[ה]) ורחץ בשרו במים חיים ואינו מותר גם כן שיקח מאלו המים לטהרת מצורע אשר בה בא[ז]) אל כלי חרס על מים חיים הנה יצטרך שיהיו אלו המים לקוחין מן המעין בכלי חרס. וכן אמר במי חטאת[ג]) ונתן עליו מים חיים אל כלי הנה יצטרך שילקחו מן המעין בכלי כמו שקדם. וזה הטעם שנותן מפני שלא נתמלאו בכלי שב על מה שהם פסולים למצורעים ולקדש מי חטאת אבל לזבים הפיסול יהיה יותר חזק אם נתמלאו בכלי לפי שיהיו מים שאובין ופסולין לכל הטמאין.

פרק שביעי.

א חמשה שמלאו חמש חביות לקדשן חמשה קדושין ונמלכו לקדשן קדוש אחד או לקדשן קדוש אחד ונמלכו לקדשן חמשה קדושין הרי כלן כשרים. יחיד שמלא חמש חביות לקדשן חמשה קדושין ונמלך לקדשן קדוש אחד אין כשר אלא אחרון. לקדשן קדוש אחד ונמלך לקדשן חמשה קדושין אין כשר אלא זה שקדש ראשון. אמר לאחר קדש לך את אלו אין כשר אלא ראשון קדש לי את אלו הרי כלם כשרים:

כן דאברא למא תקדם מן כון אלמלאכה פוסלת במלוי עד שיטיל את האפר. וקד תבין פי אלתוספתא אן אליחיד אדא מלא לאחרים פלו מלי להם אלף אניה לאלף קידוש פדלך גאיז ואן מלי לנפסה אניה בעד אניה פאן אלמלוי אלאול נפסל לאנה קד עשה מלאכה קבל אן ירמי פיה אלאפר ותלך אלמלאכה הו אלמלוי אלתאני אלדי מלי. הדא אדא כאנת שני קידושים אמא אן מלי אואני כתירה ואחדה בעד תאניה ליגעלהא כלהא קידוש אחד פדלך גאיז

היה זכור למה שקדם[ד]) שהמלאכה פוסלת במילוי עד שיטיל את האפר. וכבר התבאר בתוספתא[ה]) שהיחיד הממלא לאחרים אפילו מילא להם אלף חביות לאלף קידושין זה מותר ואם מילא לעצמו חבית אחר חבית המילוי הראשון נפסל לפי שכבר עשה מלאכה קודם שהשלים בו האפר וזאת המלאכה היא המילוי השני אשר מילא. והו אם היו שני קידושין אבל אם מלא חביות הרבה זו אחר זו לקדש כולן בקידוש אחד זה מותר מפני שהכל הוא

לאן

במדרגת

ד) ויקרא ט״ו י״ג. ג) שם י״ד ה׳. ג) במדבר י״ט י״ז. ד) פ״ד מ״ד. ה) פ״ו ה״ז. ואין לשון התוספתא כזה.

לאן אלכל במנזלה מן אסתקי דפעה ואחדה. וחמשה קידושין הי אן ירמי אלאפר פי כל חבית וחבית עלי הדתהא וקדוש אחד הו אן יבלט אלמא כלה וירמי אפר הפרה פי אלגמלה מרה ואחרה. פעלי הדה אלאצול קאל אן אדא כאנוא כתירין ומלי כל ואחד אניה לקדשה בפני עצמה תם חסן ענדהם אן יגעלוא אלכל קידוש אחד או באלעכס כולם כשרים לאן לם יחצל פי דלך מא יוגב פסלנות. אמא אדא כאן יחיד ועול לקדשן חמשה קידושין ומלי ואחדה בעד תאניה פאן אלראשונה נפסלה מן אגל אסתקאה אלשניה וכדלך אלשניה נפסלה מן אסתקי אלשלישית וכדא כלהא עלי מא אצלנא אלא חבית אחרונה אלתי לם יעמל בעדהמא מלאכה פאנהא כשרה לאנה לם יסל בערהא שי. והדא אלחכם בעינה לו נמלך לקדשן קידוש אחד פאן דלך לא יפידה מנה וקת אלמלוי אנמא מלאן לקדשן חמשה קידושין. פאן אנעכס אלחאל ומלאן זו אחר זו לקדשן קידוש אחד פהי כלהא כשרים לו קידשן קידוש אחד עלי מא אצלנא. לכנה למא ארתאי ורגע וקדשן חמשה קידושין פאן אלחבית אלתי רמי פיהא אלרמאר אולא כשרה סוי רמאה פי חבית שמלא בראשונה או באחרונה לאן אלמא כלה כשר לאן אלמילוי לם יחדת פיה פסלנות וכל מא יקדש בעד תלך אלחבית פסול לאן כל מא יבקי מן אלמא פסול יבקי לאן ענד אלמלוי עלי קידוש אחד מלי. פאן קאל לאחר קדש לך הדה אלחביות פאנה יקום מקאמה ואין כשר אלא חבית שקדש בראשונה לכונה כלהן מלוי אחד פאן קאל לה קדש לי את אלו כולם כשרים לאן קד יקדש אלאנסאן לגירה קידושין הרבה זה אחר זה ולא יכון פי דלך פסלנות כמא באן פי אלתוספתא אן מן קדש לחבירו זה אחר זה כולם כשרים לאן לים הו אלדי מלא.

במדרגה מילוי בפעם אחת. וחמשה קידושין הוא שיטיל האפר בכל חבית וחבית לבדה וקידוש אחד הוא שיערב המים כולן וישיל אפר הפרה כולו בפעם אחת. הנה לפי אלו השרשים אמר שאם היו רבים ומילא כל אחד חבית לקדשה בפני עצמה ואחר זה נמלכו לעשות הכל קידוש אחד או הפך זה כולם כשרים מפני שאין בזה מה שיחייב פסלנות. אבל אם היה יחיד וחשב לקדשן חמשה קידושין ומילא זו אחר זו הראשונה נפסלה מפני שמלא השניה וכן השניה נפסלה במילוי השלישית וכן כולן לפי מה שהשרשנו אלא חבית אחרונה אשר לא עשה אחריה מלאכה היא כשרה מפני שלא מילא כלום אחריה. וזה הדין בעצמו הוא אפילו נמלך לקדשן קידוש אחד זה לא יועיל לו לפי שמשעת המילוי לא מלאן אלא לקדשן חמשה קידושין ואם נהפך הדבר ומלאן זו אחר זו לקדשן קידוש אחד הם כולן כשרים אף על פי שקידשן קידוש אחד לפי מה שהשרשנו. אבל אחר שנמלך וחזר וקדשן חמשה קידושין. החבית אשר השליך בה האפר בראשונה כשרה בין שהשליך האפר בחבית שמלא בראשונה או באחרונה מפני שהמים כולם כשרים לפי שלא נתחדשה פסלנות במילוי וכל מה שיקדש אחר זאת החבית פסול מפני שכל מה שנשאר מן המים נשאר פסול שבעת המילוי מילא לקידוש אחר. ואם אמר לאחר קדש לך אלו החביות זה האחר יעמוד במקומו ואין כשר אלא חבית שקידש בראשונה מפני שכולן מילוי אחד ואם אמר לו קדש לי את אלו כולם כשרים לפי שהאדם אפשר שיקדש לזולתו קידושין הרבה זה אחר זה ולא תהיה בו פסלנות כמו שהתבאר בתוספתא ט) שהמקדש לחבירו זה אחר זה כולם כשרים לפי שאינו הוא הממלא.

הממלא

ט) פ״ו ה״ו.

ב הממלא באחת ידו ועושה מלאכה באחת ידו הממלא לו ולאחר או שמלא לשנים כאחר שניהם פסולין שהמלאכה פוסלת במלוי בין לו בין לאחר:

קולה בין לו בין לאחר יעני סוי מילא לעצמו או מילא לאחר אדא תנאול שגל אנר ענד אלמילוי פסל ואלאסתקי שגל מן גמלת אלאשנאל פלדלך אדא מלא לשנים כאחר כאן אסתקאיה לכל ואחר מנהמא שגל יפסול אסתקאיה ללאנר ולדלך שניהם פסולין.

אמרו בין לו בין לאחר רצה לומר בין שמילא לעצמו או מילא לאחר אם עשה מלאכה אחרת בעת המילוי פסל והמילוי מלאכה מכלל המלאכות הנה לזה אם מילא לשנים כאחר זה המילוי לכל אחר משניהם הוא מלאכה הפוסלת המילוי לאחר לפיכך שניהם פסולים.

ג המקדש באחת ידו ועשה מלאכה באחת ידו אם לו פסול ואם לאחר כשר. המקדש לו ולאחר שלו פסול ושל אחר כשר. המקדש לשנים כאחד שניה כשרין:

אם לו פסול שרח דלך אנה אם קדש לעצמו פסול לאנה ענד תנאולה אלשגל בידו אחת נפסלו המים שלו קבל אן ירמי פיהא אפר ומא רמי אלאפר אלא פי מים פסולין. ואן כאן יקדש לאחר ולים לה פי דלך אלמא שי פהו קדוש כשר לאן לים בתנאולה שגל לנפסה יפסד מא גירה. ואן קלת אנה קד תנאול אלשגל פי וקת אלקידוש פקד עלמת אן אלקידוש לא יפסל בעשיית מלאכה ואנמא נפסל אדא קדש לעצמו מן טריק אנה תנאול שגל קבל אן ירמי אפר הפרה פי דלך אלמא אלדי אסתקי והמלאכה פוסלת במים עד שיטילו את האפר. ומן הדה אלעלת בעינהא המקדש לו ולאחר פי זמאן ואחד שלו פסול לאנה קד תנאול שגל קבל אן ירמי אלאפר פי מים שלו ופסדת בעשיית מלאכה. פאן קדש לשנים כאחת שניהם כשרים עלי אלאצל אלדי אעלמתך לאן לים בתנאולה הו אלשגל יפסל אלמא אלדי אסתקאה לגירה פחצל הדה אלמעאני ואפהמהא.

אם לו פסול פירושו אם קידש לעצמו פסול לפי שבעת שהוא עושה המלאכה בידו אחת נפסלו המים שלו קודם שיטיל בהם אפר ולא השליך האפר אלא במים פסולים. ואם קידש לאחר ואין לו דבר באלו המים הקידוש כשר לפי שבעשיית מלאכה לעצמו אינו פוסל המים של אחר. ואם תאמר שכבר עשה המלאכה בעת הקידוש כבר ידעת שהקידוש לא יפסל בעשיית מלאכה ולא נפסל אם קידש לעצמו אלא משום שעשה מלאכה קודם שישליך אפר הפרה באלו המים אשר ממלא והמלאכה פוסלת במים עד שיטילו את האפר. ומזה הטעם בעצמו המקדש לו ולאחר בשעה אחת שלו פסול מפני שכבר עשה מלאכה קודם שהשליך האפר במים שלו ונפסלו בעשיית מלאכה. ואם קידש לשנים כאחת שניהם כשרין לפי השורש אשר הודעתיך מפני שהוא כאשר עשה המלאכה אינו פוסל המים אשר מלא לאחר ושמור אלו הענינים והבינם.

ד קדש לי ואקדש לך הראשון כשר מלא לי ואמלא לך האחרון כשר קדש לי ואמלא לך שניהם כשרים מלא לי ואקדש לך שניהם פסולים.

אחפט הדה אלתלתת אצול אחדהא שמור אלו השלשה שרשים האחד

MTA AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

אן מקדש או מזה באגרה פאן דלך אלקדוש פסול ואלהואה פסולה וקד תקדם לך דלך פי אלראבע מן בכורות הנוטל שכרו להזות ולקדש מימיו מי מערה ואפרו אפר מקלה. ואלאצל אלתאני אן אלמילוי באגרה גאיז. ואלאצל אלתאלת וקד תכרר לך מראת אן המלאכה פוסלת במים עד שיטילו את האפר. פאדא כאנת הדה אלאצול תאבתה וקאל שנין לשנין קדש לי ואקדש לך פאלדי קדש פי אלאול הו קדוש כשר ואלדי קדש פי אלאכר הו קדוש פסול לאנה מקדש באגרה וכאנה יודי אלדין אלדי עליה ויעמל לה ברלא ממא תקדם לה ענדה מן אלחק. פאן קאל שנין לשנין מלא לי ואמלא לך פאלדי מלא פי אלאול פסול לאנה בכון נרצה וקת הדא אלמילוי אן ימלי הו לה עוצא מנה פכאנה מלא לו ולאחר בבת אחת אלדי תקדם לך אן דלך פסול ואלדי ימלי פי אלאכר כשר לאנה ממלא בשכר. פאן קאל שנין לשנין קדש לי ואמלא לך שניהם כשרים אמא אלדי קדש פי אלאול פהו קדוש כשר לאנה ואן כאן כמן יעשה מלאכה בשעת קדוש פדלך גיר מפסד ללקידוש ואלדי ימלי פי אלאכר כשר לאנה ממלא בשכר ודלך גאיז. ועכס דלך בין ממא דכרנא.

מהן שהמקדש או מזה בשכר זה הקידוש פסול וההזאה פסולה וכבר קדם לך זה ברביעי[ה] מבכורות הנוטל שכרו הלזות ולקדש מימיו מי מערה ואפרו אפר מקלה. והשורש השני שהמילוי בשכר כשר. והשורש השלישי שכבר חזרנו עליו כמה פעמים שהמלאכה פוסלת במים עד שיטילו את האפר. הנה אחר שאלו השרשים קיימים אם אמר אדם לחבירו קדש לי ואקדש לך זה אשר קידש בראשונה הוא קידוש כשר וזה אשר קידש באחרונה הוא קידוש פסול לפי שהוא מקדש בשכר והוא כאילו פרע לו חוב אשר עליו ועשה לו מלאכה תחת החוב אשר היה לו אצלו מקודם. ואם אמר אדם לחבירו מלא לי ואמלא לך זה אשר מילא בראשונה פסול מפני שבשעת זה המילוי היתה כוונתו שימלא הוא לו תמורתו וזהו כאילו מילא לו ולאחר בבת אחת שהוא פסול כמו שקדם וזה אשר מילא באחרונה כשר לפי שהוא ממלא בשכר. ואם אמר אדם לחבירו קדש לי ואמלא לך שניהם כשרים וזה שלפי שהמקדש בראשונה הקידוש כשר מפני שאף על פי שהוא כאילו עושה מלאכה בשעת קידוש אין זה פוסל הקידוש והממלא באחרונה כשר שהוא ממלא בשכר וזה מותר. והפך זה ברור ממה שזכרנו.

ה הממלא לו ולחטאת ממלא את שלו תחלה וקושרו באסל ואחר כך ממלא את של חטאת ואם מלא את של חטאת תחלה ואחר כך מלא את שלו פסול. נותן את שלו לאחריו ואת של חטאת לפניו ואם נתן את של חטאת לאחריו פסול היו שניהן של חטאת נותן אחד לפניו ואחד לאחריו וכשר מפני שאי אפשר:

ממלא לו ולחטאת אן ימלי מא יצצה לנפסה לישרבה או יגתסל בה וגיר דלך וימלי מא אכר לקידוש פיחתאג אן יקדם אלדי יצצה לה חתי לא יפסול מי חטאת בעשיית מלאכה. וקד בינא פי אהלות אן אסל הו אלקציב אלדי יעמל עלי אלכתף ויעלק מנה אלשי אלדי ינקל. וקאל תעאלי

ממלא לו ולחטאת שימלא מים אשר ייחד לעצמו לשתייה או לרחיצה וזולת זה וימלא מים אחרים לקידוש ויצטרך שיתחיל במים אשר יחרם לו כדי שלא יפסול מי חטאת בעשית מלאכה. וכבר ביארנו באהלות[ג] שהאסל הוא המקל אשר ישימו על הכתף ויתלו בו הדבר אשר ינשא. ואמר יתברך[ג]

למשמרת

למשמרת

ה) מ״ו. ג) פ׳ ט״ז מ״ב. ג) במדב ר י״ט ט׳.

AKADÉMIA KÖNYV-TÁRA

למשמרת למי נדה בזמן שהן שמורין הן מי נדה פלוני יגעלנה אמאמה חתי תכון מחפושה אמאם עיניה פאן מלי קלתין פלא ימכנה אלא אן יגעל ואחדה אמאמה ואחדי פלפה.

למשמרת למי נדה[b]) בזמן שהן שמורין הן מי נדה ולוה יתן אותם לפניו כדי שיהו שמורים נגד עיניו ואם מילא שני כדים אי אפשר אלא שיתן האחד לפניו והשני לאחריו.

ו המוליך את החבל בידו לדרכו כשר ושלא לדרכו פסול. זה הלך ליבנה שלש מועדות ובמועד שלישי הכשירו לו הוראת שעה:

קד בינת אלתוספתא מעני הדה אלהלכה וקאלת המוליך את החבל לבעלים לדרכו כשר ומעני דלך אנה אדא מלא מים לחטאת וכאן אלחבל מסתעאר ענדה ואכד אלחבל פי ידה פי חאל נקלאנה אלמא לירדה לצאחבה פאן הו אלדי משי פי טריקה ואתפק אן צאחב אלחבל פי טריקה פידפעה לה ויתם טריקה פולך גאיז. ואן הו אלדי נרג ען טריקה מן אגל אלחבל חתי ידפעה לצאחבה וירגע לטריקה פולך אלמא פסול לאנה קד עשה מלאכה עם המלוי וקד הכשירו ביבנה הוראת שעה לזה שהוא כשר ועלי אנה הוליך שלא כדרכו.

כבר ביארה התוספתא[c]) ענין זאת ההלכה ואמרה המוליך את החבל לבעלים לדרכו כשר וענין זה שאם מילא מים לחטאת והיה החבל שאול אצלו ולקח החבל בידו בעת שהוא נושא המים להשיבו לבעליו אם היה הולך בדרכו והזדמן שבעל החבל הוא בדרכו עד שישיבהו לו ויושלים את דרכו זה כשר. ואם יצא מדרכו בשביל החבל להשיבו לבעליו וחזר לדרכו אלו המים פסולים לפי שכבר עשה מלאכה עם המילוי. וכבר הכשירו ביבנה הוראת שעה לזה שהוא כשר אף על פי שהוליך שלא לדרכו.

ז המכנן את החבל על יד כשר ואם כננו באחרונה פסול אמר רבי יוסי לזה הכשירו הוראת שעה:

אדא אסתקי אן גמע אלחבל פי ידה ענד אלאסתקי דאראת כמא יפעל אלנאס ענד אלאסתקי פולך כשר לאן כולך שאן אלדי יסתקי אן יפעל. ואן אסתקי ורמי אלחבל פי אלארץ חתי ירפע אלדלו ובעד דלך ירגע ויגמע אלחבל פי יריה חלק חלק פסול אנה תנאול שגל ליס מן גרץ אלאסתקי קבל אן ירמי אלרמאד פי דלך אלמא.

אם מילא ואסף החבל בידו בעת השאיבה עיגולים עיגולים כמו שעושים בעת המילוי זה כשר מפני שכן דרך השואבים לעשות. ואם מילא והשליך החבל על הארץ עד שהעלה הדלי ושב אחר זה לאסוף החבל בידו עיגולים עיגולים פסול שהוא עושה מלאכה שאינה מכונת המילוי קודם שיטיל האפר באלו המים.

ח המצניע את החבית שלא תשבר או שכפאה על פיה על מנת לנגבה למלאות בה כשר להוליך בה את הקדוש פסול. המפנה חרסין מתוך השוקת אם בשביל שתחויק מים הרבה כשרין ואם בשביל שלא יהיו מעכבין אותו בשעה שהוא זולף את המים פסול:

אערף הדא אלמעני וזלך אן אלדי יסתקי הבן זה הענין וזה שהשואב מים לקידוש

b) ספרי במדבר פ' קכ"ד. תוספתא מקוואות פ"ז ה' י"א. c) פ"ב ה"ד.

יסתקי אלמא ללקידוש קד יסתקי בכלי עלי מא יגב וינמע אלמא פי מוצע ואחד והו יתסמי שוקת פיכון כל מא הנאך מן אלמא פי אלשוקת כשר לאנה נתמלא בכלי וקד יקדש דלך אלמא והו בשוקת ויגרף מנה שי שי חתי ינפד וקד לא יואל יאכד מן תלך אלשוקת שיא שיא ויקדש אותו ויזה חתי יתם וירנע ויגרף מן אלשוקת מא אכר ואכד אלמא מן אלשוקת יתסמי וולף. וקד עלמת אן אלאצל אן כל מן יעמל שגל ליס ממא יעין פי אלאסתקי ולא מן גרצה פאנה יפסול את המים. פלדלך אן רפע אלכאביה אלתי יריד אן ימלאהא לילא תנכסר פיחאל אסתקאיה או כבהא עלי פיהא לתנף בקדר מא יסתקי לא פסל לאן דלך מן גרץ אלאסתקי וכדלך אדא אזאל אלשקאף מן אלשוקת פי חאל אלאסתקי לינמע פיהא מא כתיר פאן הדא כלה מן חואינ אלמלוי. אמא אדא אצלה הדה אלכאביה או רפעהא לינקל פיהא אפר הפרה או מים מקודשין או נקי אלשוקת לילא תעוקה אלחרסים וקת אן יגרף אלמא מן אלשוקת פהדא ליס מן גרץ אלמלוי ויכון קד עשה מלאכה במילוי ולדלך פסל.

לקידוש לפעמים ימלא בכלי כראוי ויאסוף המים במקום אחר הנקרא שוקת הנה אלו המים כולם שהם שם בשוקת כשרים לפי שנתמלאו בכלי ולפעמים יקדש אלו המים כאשר הם בשוקת וידלה מהם מעט מעט עד שיכלו ולפעמים לא יסור מליקח מזאת השוקת מעט מעט ויקדש אותם ויזה עד שיכלו וישוב וידלה מן השוקת מים אחרים והלוקח מים מן השוקת יקרא זולף. וכבר ידעת השורש שכל העושה מלאכה שאיננה עוזרת המילוי ולא מצרכו יפסול את המים ולכן אם הצניע החבית שהוא רוצה למלאותה[ב] כדי שלא תשבר בשעת המילוי או כפאה על פיה כדי שתנגב למלאותה לא פסל לפי שזה מצורך המילוי וכן אם פינה החרסים מן השוקת בעת השאיבה כדי שיאסוף בה מים הרבה כל זה מצרכי המילוי. אבל אם כדי לתקן זאת החבית או הצניע אותה להוליך בה אפר הפרה או מים מקודשין או אם פינה השוקת כדי שלא יעכבוהו החרסים בעת שהוא דולה מים מן השוקת אין זה מצורך המילוי וכבר עשה מלאכה במילוי ולזה פסל.

ט מי שהיו מימיו על כתפו והורה הוריה והראה לאחרים את הדרך הרג נחש ועקרב ונטל אוכלים להצניעם פסול אוכלין לאכלן כשר. הנחש והעקרב שהיו מעכבים אותו כשר אמר רבי יהודה זה הכלל דבר שהוא משום מלאכה בין עמד בין לא עמד פסול ודבר שאינו משום מלאכה אם עמד פסול ואם לא עמד כשר:

הורה הוריה אן יפתי פי אלהלאל ואלחראם וכדלך אדא חכם דיני ממונות או חלצה ומאנה בפניו כמא באן פי אלתוספתא. וכון אלאנסאן ימשי והו יאכל ממא לא יפסד אלמילוי וכלאם ר' יהודה צחיח.

הורה הוריה שהורה בהיתר ואיסור וכן אם דן בדיני ממונות או חלצה ומיאנה בפניו כמו שהתבאר בתוספתא[ג]. ואדם ההולך ואוכל אינו פוסל המילוי ומאמר ר' יהודה אמתי.

י המוסר את מימיו לטמא פסולין ולטהור כשרין רבי אלעזר אומר אף לטמא כשרין אם לא עשו הבעלים מלאכה:

קד עלמת אן הממלא מתי מא עמל מלאכה כבר ידעת שהממלא אם עשה מלאכה קודם

ב) ר"ל בכלי שהוא שואב בה המים. ג) פ"ז הלי ו.

מלאכה קבל חצול אלאפר פי דלך אלמא פאנה פסל לכן אן דפע אלמא לשומר יחרזה פקד רגע ברשות השומר ומתי מא עמל אלשומר מלאכה פי האל הרזה דלך אלמא פסל ואן עמל בעל המים מלאכה לא פסל לכון אלמא ברשות שומר. הדא אדא כאן אלשומר טהור אמא אדא כאן טמא המים פסולין לאן כל מא הו בהזקת טמא טמא. וקאל ר׳ אלעזר אן גאיה מא חצל בכונהא ברשות הטמא אנהא באקיה תחת שמירת הבעלים ומתי מא עמלוא מלאכה פסלו המים לאן דלך אלשומר לא גבאלי בשמירתו לכונה טמא ואין הלכה כר׳ אלעזר.

קודם שהגיע האפר באלו המים פסל את המים אבל אם מסר המים לשומר לשמור אותם המים הם ברשות השומר ואם עשה השומר מלאכה בעת שמירתו פסל אלו המים ואם עשה בעל המים מלאכה לא פסל מפני שהמים הם ברשות שומר. זהו אם היה השומר טהור אבל אם היה טמא המים פסולין לפי שכל מה שהוא בחזקת טמא טמא. ר׳ אלעזר אומר שתכלית מה שיצא לנו ממה שהם ברשות הטמא הוא שהם נשארים תחת שמירת הבעלים ואם עשו מלאכה פסלו המים מפני שלא נשניח על זה השומר בשמירתו לפי שהוא טמא ואין הלכה כר׳ אלעזר.

יא שנים שהיו ממלאין לחטאת והגביהו זה על זה ונטל זה לזה קוצו בקדוש אחד כשר בשני קדושין פסול רבי יוסי אומר אף בשני קדושין כשר אם התנו ביניהן:

קדוש אחד אן יכלטא אלמאין וירמי פיהמא אפר אחד כמא בינא פכאנהמא גמיעא שבין ואחד וכל ואחד מנהמא מלי ורפע לנפסה ואואל איצא מואנעה מן אלמשי אלדי דלך גאיז כמא תקדם. ואין הלכה כר׳ יוסי.

קידוש אחד שנתערבו השני מימות והושלך בשניהם אפר אחד כמו שביארנו הנה שניהם יחד כאלו הם גוף אחד וכאלו כל אחד מהן מילא והגביה לעצמו והסיר גם כן מה שיעכבהו מלכת מה שהוא מותר כמו שקדם. ואין הלכה כר׳ יוסי.

יב הפורץ על מנת לגדור כשר ואם גדר פסול האוכל על מנת לקצות כשר ואם קצה פסול היה אוכל והותיר וזרק מה שבידו לתחת התאנה או לתחת המוקצה בשביל שלא יאבד פסול.

אוכל על מנת לקצות הו אן יקטע פאכהה עלי ניה אן יגפהא וינשרהא תם יאכלהא פהו לם יפסול את המים מתל אלדי הדם פי האל משיה מן אן ימשי ואן כאן עול עלי אן ינדור פאנה לא יפסול בהדא אלתעויל חתי ינדור. וכדלך הדא לא יפסול את מימיו אלא אן נשר מן תלך אלפאכהה פקד תמת מחשבתו ועשה מלאכה והדא כלה עלי מא אצלנא אן אלאכל פי האל אלמלוי ליס הו מלאכה. וקולה בשביל שלא יאבד הו שרט פי

אוכל על מנת לקצות הוא שחותך פירות[ב]) על מנת ליבשם ולקצותם ואכלם אחר כך הנה הוא לא יפסול את המים והוא דומה למי שפרץ בשעת הילוכו כדי שילך אף על פי שהשב לגדור לא יפסול בזאת המחשבה עד שינדור. וכן זה האיש לא יפסול את מימיו אלא אם קצה מאלו הפירות ובזה כבר נגמרה מהשבתו ועשה מלאכה וכל זה לפי מה שהשרשנו שהאכילה בשעת המילוי אינה מלאכה. ואמרו בשביל שלא יאבד הוא תנאי לפסלנות לפי שאם

אלפסלנות

השליך

ב) עיין מ״ת פרה פ״ח הל׳ א׳ ועיין תוי״ט.

אלפסלנות לאנה אן רמאהא הנאך מן חית אנה לא תאגה לה בהא ולא יבאלי בהא בקאת או תלפת פאנה לא פסל.

השליך את הפירות מפני שאין לו צורך בהם ואינו משניח בהם אם ישארו או יאבדו לא פסל.

פרק שמיני.

א שנים שהיו שומרים את השוקת נטמא אחד מהם כשרים מפני שהן ברשותו של שני טהר ונטמא שני כשרים מפני שהן ברשותו של ראשון נטמאו שניהן באחת פסולין. עשה אחד מהן מלאכה כשרין מפני שהן ברשותו של שני עמד ועשה השני מלאכה כשרין מפני שהן ברשותו של ראשון עשו שניהן באחת פסולין:

הדא כלה קד תקדמת אצולה פי אלפרק אלדי קבל הדא. ודלך אנא קד בינא אן שוקת אסם אלמוצע אלדי גמע פיה אלמא מעד ללקידוש ואן מא חצל פי הפאט אלטמא פהו בחזקת טומאה ואן אלשומר אלדי יחפט אלמא הו אלדי יפסול אדא עשה מלאכה לא בעל המים או וקד אסלמה לשומר. וואד פי הדה אלהלכה אצל אכר והו אן ולו כאנוא כתירין שומרין ללמא ועשו כולן מלאכה גיר ואחד מנהם פאן אלמים כשרים לאן דלך אלואחד פקט נגעלה שומר ונחסב אלבקיה כמן תרך אלשמירה ופוצהא לגירה.

כבר קדמו שרשי כל זה בפרק אשר לפני זה. והוא שכבר ביארנו[ח] שהשוקת שם המקום אשר יאספו שם המים המיוחדים לקידוש ושכל[ז] מה שתחת שמירת הטמא הוא בחזקת טומאה ושהשומר אשר ישמור המים הוא הפוסל אותן אם עשה מלאכה לא בעל המים הואיל וכבר מסרם לשומר. והוסיף בזאת ההלכה שורש אחר וזה שאף על פי שהיו שומרים רבים למים ועשו כולם מלאכה חוץ מאחד מהם המים כשרים לפי שזה האחד לבדו נעשהו שומר ונחשוב האחרים כאלו עזבו שמירתם ומסרוה לאחר.

ב המקדש מי חטאת לא ינעול את הסנדל שאם נפלו משקין על הסנדל נטמא וטמאהו הרי הוא אומר מטמאיך לא טמאוני ואתה טמאתני. נפלו משקין על בשרו טהור נפלו על כסותו נטמאת וטמאתו הרי זה אומר מטמאיך לא טמאוני ואתה טמאתני:

קד בינא פי צדר הדא אלסדר אן משקין טמאין תטמא כלים ולא תטמא אדם אדא כאנת תלך אלמשקין ולד עלי מא בינא הנאך ואנמא תנגס אכלין טמאים ומשקין טמאים אלידין פקט. וקד תבין פי חניגה אן אלשני אלטהור לחטאת אם נטמאו ידיו נטמא גופו וסיבין פי עאשר הדה אלמסבתא אן טהור לחטאת אדא נגעו משקין טמאים בבשרו פאנה טהור כמא כאן אלא אם נגעו בידו למא אצלנאה. וכדלך איצא אלטהור לחטאת אדא נגע

כבר ביארנו בפתיחת זה הסדר שמשקין טמאין יטמאו כלים ולא יטמאו אדם לפי שאלו המשקין הם ולד הטומאה לפי מה שביארנו שם ואוכלים טמאים ומשקים טמאים אינן מטמאין אלא הידים בלבד. וכבר התבאר בחגיגה[ג] שהאיש הטהור לחטאת אם נטמאו ידיו נטמא גופו ויתבאר בעשירי[ד] מואת המסכתא שהטהור לחטאת אם נגעו משקין טמאים בבשרו הוא טהור כמו שהיה אלא אם נגעו בידו לפי מה שהשרשנו. וכמו זה גם כן הטהור לחטאת

בכלים

אם

ב) פ״ה מ״ז. ג) פ״ז מ״כ. ד) פ״ב מ״ה. ח) מ״ב.

בכלים טמאים פקד נטמא ועלי אין תלך אלכלים ליסת אב הטומאה כמא יבין פי עאשר הדה אלמסכתא. פעלי הדה אלאצול אדא נפלו משקין טמאין עלי בשר המקדש פהו באקיא בטהרתו ואדא נפלו על סנדלו או כסותו נטמאת זו וכאן הו נוגע בכלים טמאים והנוגע בכלים טמאים טמא לחטאת. ואיאך אן תסן פי קולנא משקין טמאין הנא אנהא טמאין הקיקה בל ולו כאנת טהורים לקודש פאנהא במנזלה משקין טמאין לגבי חטאת כמא סיבין פחצל הדה אלמעאני ואהפטהא.

אם נגע בכלים טמאים כבר נטמא אף על פי שאלו הכלים אינם אב הטומאה כמו שהתבאר בעשירי ב) מזאת המסכתא. הנה לפי אלו השרשים אם נפלו משקין טמאין על בשר המקדש ישאר בטהרתו ואם נפלו על סנדלו או כסותו נטמאו והנה הוא נוגע בכלים טמאים והנוגע בכלים טמאים טמא לחטאת. ואל תחשוב שאמרנו כאן משקין טמאין הוא שהם טמאים באמת אלא אפילו היו טהורין לקודש יהיו במדרגת משקין טמאין לגבי חטאת כמו שיתבאר והבן אלו הענינים ושמור אותם.

ג השורף פרה ופרים והמשלח את השעיר מטמא בגדים פרה ופרים ושעיר המשתלח עצמן אין מטמאין בגדים הרי זה אומר מטמאיך לא טמאוני ואתה טמאתני:

פרים הנשרפים הי פרי כהן משיח ופר העלם ופר יום הכפורים וכדלך שעירי עבודה זרה וקד בינא פי כאמם זבחים דליל כון הדה כלהא מטמאין בגדים והו קולהם בנין אב כל שדמו נכנס לפנים [השורפו] מטמא בגדים. אמא פרה אדומה פדלך ניז והשורף אותה יכבס בגדיו וכדלך גא אלניז פי פר יום הכיפורים ומנה תעלמנא דלך אלבנין אב עלי מא בינא פי זבחים. וקד בינת אלתוספתא אן פרה ופרים הנשרפים מטמאין אכלין ומשקין ושעיר המשתלח לא ישמא ראסא קאלוא מפני שהוא חי ואין חי מטמא כמא אצלנא פי צדר הדא אלסדר אמא משלחו פניז אלתורה פיה והמשלח וכו' ולדלך נצצת אלמשנה וקאלת אינן מטמאין בגדים ולם תקל אינן מטמאין לאנהא תטמא אכלים ומשקים כמא דכרנא.

פרים הנשרפים הם פרי כהן משיח ופר העלם ופר יום הכיפורים וכן שעירי עבודה זרה וכבר ביארנו בחמישי ג) מזבחים הראייה שאלו כולם מטמאין בגדים והוא אמרם בנין אב כל שדמו נכנס לפנים השורפין מטמא בגדים. ובפרה אדומה זה בא מן הכתוב ד) והשורף אותה יכבס בגדיו וכן בא הכתוב בפר יום הכיפורים ה) וממנו למדנו זה הבנין אב כמו שביארנו בזבחים ו). וכבר ביארה התוספתא ז) שפרה ופרים הנשרפים מטמאין אוכלים ומשקין ושעיר המשתלח לא ישמא כלל אמרו ח) מפני שהוא חי ואין חי מטמא כמו שהשרשנו בפתיחת זה הסדר אבל במשלחו הכתוב אומר ט) והמשלח וכו' ולזה פרטה המשנה ואמרה אינן מטמאין בגדים ולא אמרה אינן מטמאין לפי שהם מטמאין אוכלין ומשקין כמו שזכרנו.

ד האוכל מנבלת העוף הטהור והוא בבית הבליעה מטמא בגדים נבילה עצמה אינה מטמאה בגדים הרי זה אומר מטמאיך לא טמאוני ואתה טמאתני:

קד בינא פי אלצדר אן נבלת העוף הטהור כבר ביארנו בפתיחה שנבלת העוף הטהור

ב) מ"ג. ג) מ"ב. ושם לא מצאנו כי אם שכל הפרים ושעירי ע"ז שוים במתן דמים והבנין אב נמצא בספרא אחרי מות פ' ה' ד' (פ"ב ע"ד). ג) במדבר י"ט ח'. ד) ויקרא ט"ז כ"ח. ה) פ' י"ב מ"ח. ו) פרה פ"ז ה"ח. ז) שם. ח) ויקרא ט"ז כ"ו.

הטהור אנמא תנגם אלאנסאן פי חאל בלעה להא וחיניד ישמא בגדים אן דנא בהא ואן דלך מדאוריתא אמא אדא נגעה נבלת העוף הטהור נפסהא בבגדים פלא תנגסהא וכדלך לא תטמא אדם בנגיעה וסנבין דלאיל דלך פי אול מסכת טהרות.

הטהור אינה מטמא אדם אלא בשעת הבליעה ואז ישמא בגדים אם נגע בה ושזה מדאורייתא) אבל אם נגעה נבלת העוף הטהור עצמה בבגדים אינה מטמאה אותם וכן לא תטמא אדם בנגיעה ונבאר הראיות על זה בתחלת מסכת טהרות.

ה כל ולד הטומאות אינו מטמא כלים אלא משקה נטמא משקה טימאן הרי זה אומר טטמאיך לא טמאני ואתה טמאתני:

קד בינא הדה אלהלכה נאיה אלביאן פי כאלמנא פי צדר הדא אלסדר פאדא כנת האפטא למא בינא הנאך פהדא לא יהתאג שרח ואיד.

כבר ביארנו זאת ההלכה תכלית הביאור במאמרנו בפתיחת זה הסדר ואם שמרת בזכרונך מה שביארנו שם לא תצטרך עוד לפירוש.

ו אין כלי חרש מטמא חברו אלא משקה נטמא משקה טמאהו הרי זה אומר מטמאיך לא טמאוני ואתה טמאתני:

קד בינא איצא פי אלצדר אן כלי חרש לא יכון אב הטומאה לעולם ואן לא ינתגם כלי חרש אבדא אלא באב הטומאה או במשקין טמאין. פאדא כאן דלך כדלך לזם אן לא ינגם כלי חרש לכלי חרש בוגה אדא נגע בו ומן אלאצל אלמתקדם אן כלי חרש ינגם אלמשקין לאן ולד הטומאה ינגם אלמשקין ותלך אלמשקין תנגם כלי חרש לאנהא משקין טמאין. וקד תבינת הדה אלאצול כלהא נאיה אלביאן פי צדר הדא אלסדר.

כבר ביארנו גם כן בפתיחה שכלי חרש לא יהיה אב הטומאה לעולם ושכלי חרש אינו מיטמא לעולם אלא באב הטומאה או במשקין טמאין. ואם הדבר כן יתחייב שכלי חרש אינו מטמא כלי חרש כלל אם נגע בו ומהשורש הקודם שכלי חרש ישמא המשקין לפי שולד הטומאה מטמא משקין ואלו המשקין מטמאין כלי חרש לפי שהם משקין טמאין. וכבר התבארו אלו השרשים כולם תכלית הביאור בפתיחת זה הסדר.

ז כל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחלה לטמא אחר ולפסול אחר חוץ מטבול יום הרי זה אומר מטמאיך לא טמאוני ואתה טמאתני:

הדא איצא אצל קד תקדם ביאנה פי צדר הדא אלסדר והו אן אלראשון ואלשני אדא נגע במשקין אנגסהא ורדהא תחלה וכל שני לטומאה פהו פוסל את התרומה כמא דכרנא הנאך וכמא סנבין פי טהרות. וכדלך טבול יום הו מן נמלה מא יפסיד את התרומה מתל אלשני ומע דלך מע כונה פוסל את התרומה פאנה לא ינגם אלמשקין ולו משקה תרומה לא יטמא

זה השורש גם כן כבר קדם ביאורו בפתיחת זה הסדר וזה שהראשון והשני אם נגעו במשקין יטמאו אותן ויעשום תחלה וכל שני לטומאה פוסל את התרומה כמו שזכרנו שם וכמו שנבאר בטהרות). וכן טבול יום הוא מכלל מה שיפסיד את התרומה כמו השני ובכל זה אף על פי שהוא פוסל את התרומה לא ישמא המשקין ואפילו משקה תרומה לא ישמא אבל הוא

יפסול — לכנה

ח) נ"א מדרבנן עיין בפתיחה דף י"ג. ז) פ"א מ"ח.

לכנה יפסול אותן פקט ותציר משקין פסולין לא טמאים כמא בינא פי אלצדר. יפסול אותן לבד ויהיו משקין פסולין לא טמאין כמו שביארנו בפתיחה.

ח כל הימים כמקוה שנאמר ולמקוה המים קרא ימים דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר הים הגדול כמקוה לא נאמר ימים אלא שיש בו מיני ימים הרבה. רבי יוסי אומר כל הימים מטהרין בוחלין ופסולין לזבים ולמצורעים ולקדש מהן מי חטאת:

נמיע אלבחור חכמהא חכם אלמקוה יעני אנהא ליסת מים חיים מתל מא אלעיון ולא יגוז פיהא טבילה לזבים ולא יוכר מנהא מא לטהרת מצורע ולמי חטאת. ור׳ יהודה יקול אן אלבחר אלמחיט פקט הו אלדי חכמה חכם אלמקוה ולא יחסב כמעין ואמא סאיר אלבחור פהי מתל מא אלעיון ויגוז פיהא טבילה לזבים ולקדש מהן מי חטאת ואנמא סמי אללה אלבחר אלמחיט ימים לכון פיה אנואע אלמיאה לא לאן כל בחר מקוה כמא יקול ר׳ מאיר. ווחלין אלמיאה אלמנגרה אלסאילה וסיבין פי מקוות אן אלמעין מטהר בוחלין אעני אנה אדא כאן מא גאריא אסה עין פאן דלך אלמא אלגארי תצה פיה אלטבילה ולו כאן אי קדר כאן כמתל אלמעין ולים כדלך אלמא אלמנגר מן מקוה בל לא יטהר חתי יכון מנתמע קדר ארבעים סאה פמא זאד וסיבין דלך פי מקוות. פקאל ר׳ יוסי אן סאיר אלבחור גיר אלבחר אלכביר נחסבהא כמעין למעני אנהא תטהר בוחלין ואן אלמיאה אלמנגרה אלסאילה מן כל בחר תטהר בכל שהוא כמעין ונחסבהא כמקוה למעני אנהא פסולין למי חטאת ולטהרת מצורע ולטבילת הזב והלכה כר׳ יוסי.

כל הימים דינם כדין המקוה רצה לומר שאינם מים חיים כמו מי המעיין והטבילה לזבים בהם אינה מותרת ולא יוקחו מהם מים לטהרת מצורע ולמי חטאת. ור׳ יהודה אומר שהים הגדול לבדו דינו כדין המקוה ולא יחשב כמעין אבל שאר הימים הם כמו מי מעין ומותרת בהם טבילה לזבים ולקדש מהן מי חטאת ולא קרא השם הים הגדול ימים אלא לפי שיש בו מיני מים הרבה ולא מפני שכל ים כמקוה כמו שאמר ר׳ מאיר. וחלין הם המים הניגרים הנוזלים ויתבאר במקוות[ט]) שהמעין מטהר בוחלין רצה לומר שאם המים נוזלים ומקורם מעיין אלו המים הנוזלים הטבילה כשרה בהן אפילו באיזה שיעור שיהיו כמו המעין ואינו כן במים הנוזלים במקוה שהם אינם מטהרים עד שיהיו מקובצים כשיעור ארבעים סאה או יותר ויתבאר זה במקוות. ור׳ יוסי אומר שכל הימים חוץ מן הים הגדול יחשבו כמעין לענין שהם מטהרין בוחלין ושהמימות הניגרים הנוזלים מכל ים מטהרין בכל שהוא כמעין ונחשבם כמקוה לענין שהם פסולין למי חטאת ולטהרת מצורע ולטבילת הזב והלכה כר׳ יוסי.

ט המים המוכים פסולים אלו הן המוכים המלוחים והפושרים חמים המכובים פסולין ואלו הם המכובים המכובים אחד בשבוע המכובים בפולמסיות ובשני בצרון כשרים רבי יהודה פוסל:

מוכים מצרורה ובין כיף יכון צרורהא אמא באן תכון מאלחה או סכנה ועלי אנהא נאבעה פליסת מים חיים וכדלך אלעיון אלתי תנף פי בעץ אלאוקאת והי

מוכין ניזקין וביאר איך יהיו ניזקין אם מפני שהן מלוחים או חמים אף על פי שהם נובעין אינם מים חיים וכן המעיינות אשר ייבשו בקצת הזמנים והם הנקראים

אלתי מכזבים

ט) זה הלשון אינו נמצא במשנה אלא בת״כ שמיני פרשה ט׳ הל׳ ג׳ ועיין מ״ת מקואות פ״ט הל׳ ח׳.

אלתי תתסמי מכזבין. קאל אלכתאב וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו יעני לא תנקטע ותגף ומן הדא אלמעני אם לדוד אכזב. תם קאל אנהא אדא לם תגף אלא בעד מדה מתטאלה פהי כשרים. ופולמסיות אלדול וקד תקדם לך פי שוטה בפולמום של אספסינום יעני אן יכון דלך מן איאם אלדולה אלפלאניה או מן אלתאריך אלפלאני אלבעיד הו אלדי נפת הדה אלעין או פי אלמנין אלקחטה. ואין הלכה כר' יהודה.

מכזבים. אמר הכתוב[ה] וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו כלומר אשר לא יפסקו וייבשו ומזה הענין[ג] אם לדוד אכזב. אחר זה אמר שאם אינם מתיבשים אלא אחר זמן ארוך המים כשרים. ופולמסיות הם הממשלות וכבר קדם לך בסוטה[ג] בפולמום של אספסינום רצה לומר שהיה זה מימי הממשלה הפלונית או מזמן פלוני הרחוק שפסק זה המעין או בשני רעב. ואין הלכה כר' יהודה.

ו מי קרמיון ומי פיגה פסולים מפני שהם מי בצים מי הירדן ומי ירמוך פסולים מפני שהם מי הערובות ואלו הן מי הערובות אחד בשר ואחד פסול שנתערבו שניהן כשרין ונתערבו כשרין רבי יהודה פוסל:

קרמיון ופיגא וירמוך הי אודיה פי ארץ ישראל. ומי בצים מיאה אלרשה בקולה בצותיו וגבאיו. שניהם כשרים ונתערבו מתל אן יכון מא הדא אלעין יכתלט מע מא עין אכרי אלדי כל ואחד מן אלמאין כשר ר' יהודה יפסול אלמכתלט מנהמא גמיעא לקדש ממנו מי חטאת. ואין הלכה כר' יהודה.

קרמיון ופיגא וירמוך הם נחלים בארץ ישראל. ומי בצים מי אנשים כאמרו[ד] בצאתיו וגבאיו. שניהם כשרין ונתערבו כגון שהיו מי זה המעין מעורבין עם מי מעין אחר אשר כל אחד מאלו המים כשר ר' יהודה פוסל התערובת משניהם לקדש ממנו מי חטאת ואין הלכה כר' יהודה.

יא באר אחאב ומערת פניים כשרה. המים שנשתנו ושינויין מחמת עצמן כשרין. אמת המים הבאה מרחוק כשרה ובלבד שישמרנה שלא יפסיקנה אדם רבי יהודה אומר הרי היא בחזקת מותרת. באר שנפל לתוכה חרסית או אדמה ימתין לה עד שחצל דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר אינו צריך להמתין:

ר' יהודה לא יחוג הדה אלסאקיה שומר אד והי מעלומה אנהא תגי מן עין מא ומן שאן אבאר אלמא אדא רמי פיהא שקף או חגר ונחו דלך תעכר אלמא לאנה יתור אלתראב מן קער אלביר וכדלך אדא רמי טין פי אלמא תעכר לחינה פאדא תרך מדה רצב אלטין לאספל וראק אלמא והם יסמון אלמא אלצאפי אלראיק מים צלולין ומנה קאלוא עד שתצל יעני חתי ירוק ויצפו ואין הלכה כר' יהודה ולא כר' ישמעאל.

ר' יהודה אינו מצריך שומר לזאת השוקת לפי שידוע שהיא באה ממעין מים ובארות מים אם נפלה בהם חרסית או אבן וכיוצא בהן דרכם שיעכרו לפי שהעפר יתעורר מקערורית הבאר וכן אם השליך טיט במים נעכרו לשעתם אבל אם הניחם איזה זמן הטיט שוקע למטה והמים יזכו ואלו המים הנקיים והזכין יקראו מים צלולים[ה] וזה אמרו עד שתצל רצה לומר עד שיהיו המים צלולים וזכין ואין הלכה לא כר' יהודה ולא כר' ישמעאל.

צלוחית

ב) ישעיה כ"ח י"א. ג) תהלים צ"ט ה'. ד) פ"ט מ"ה. ד) יחזקאל מ"ז י"א. ה) שבת ק"ט א'.

פרק תשיעי

א צלוחית שנפל לתוכה מים כל שהן רבי אליעזר אומר יזה שתי הזיות וחכמים פוסלין. ירד לתוכה טל רבי אליעזר אומר יניחנה בחמה וחטל עולה וחכמים פוסלין. נפל לתוכה משקין ומי פירות יערה וצריך לנגב דיו קומום וקלקנתום וכל דבר שהוא רושם יערה ואינו צריך לנגב:

כמא יסמי אלאניה אלתי פיהא אלמא אלמעד ללקדוש שוקת כדלך יסמי אלאניה אלתי פיהא מים מקודשין צלוחית. פאן וקע פי דלך אלמא מא אנר גיר מקודש קאל ר׳ אליעזר אנה ירש מנהא רשתין וירמיהא כארג אלאניה ותבקא בקיה מי חטאת כשרים. וכדלך אן וקע טל פי מי חטאת יגעל אלאניה ללשמס פאן דלך אלטל הו אול מא יגף ותבקי בקיה אלמא כשרים. ויערה הו אן יחרק אלגמיע וינגב אן יגפף אלאניה וחינית יגעל פיהא מי חטאת. ואן וקע פיהא שי ירשם מתל אלמדאר ואלואג ואלקלקנת אלתי דכר פאנה לא יחתאג יגפף אלאניה לאן אן בקי פיהא שי פהו טאהר לאנה ירשם פאדא גסלהא חתי לא יבקי פיהא מא ירשם או ענד מא פרג מי נדה לם יבק פי אלאניה דלך אללון אלרושם אינו צריך לנגב.

כמו שיקרא הכלי אשר בו המים המוכנים לקידוש שוקת כן יקרא הכלי אשר בו מים מקודשין צלוחית. ואם נפלו באלו המים מים אחרים בלתי מקודשין ר׳ אליעזר אומר שיזה מהם שתי הזיות וישליכם הוץ לכלי ומה שנשאר הם מי חטאת כשרים. וכן אם נפל טל במי חטאת יניח הכלי בחמה מפני שהטל ייבש תחילה ושאר המים ישארו כשרים. ויערה הוא שיריק הכל וינגב שיננב הכלי ואז ישים בו מי חטאת. ואם נפל דבר שהוא רושם כמו הדיו והקומום והקלקנתום אשר זכר אין צריך לנגב הכלי לפי שאם נשאר בו דבר הוא נראה מפני שהוא רושם ואם רחץ את הכלי עד שלא ישאר בו מה שירשום או אם בעת שהריק מי נדה לא נשאר בכלי זה המראה הרושם אינו צריך לנגב.

ב נפל לתוכה שקצים ורמשים ונתבקעו או שנשתנו מראיהם פסולין. חפושית בין כך ובין כך פוסלה מפני שהיא כשפופרת רבי שמעון ורבי אליעזר בן יעקב אומרים הדירה והכנה שבחבואה כשרים מפני שאין בהם לחה:

יקול אן אדא נפלו שקצים ורמשים להדא אלמים מקודשין ואנשקת תלך אלחיואנאת כמא יעתרי אלחיואן אדא בקי מדה מא בעד אלמות פאן תלך אלמים פסולין ועלי אנה לא נשתנו מראיהן. וכדלך אדא נשתנו מראיהן ועלי אן לא נתבקעו בתוכן פהי פסולין אמא אדא לא נתבקעו השרצים ולא נשתנה מראה המים פהי כשרים אלא אן וקעת פיהא חפושית והי אלכנפסא פאנהא פסולין ועלי אן לא נתבקעה ולא נשתנה [מראה] המים. ועלה

אמר אם נפלו שקצים ורמשים לתוך אלו המים המקודשין ונתבקעו אלו הבעלי חיים כמו שיקרה להם אם נשארו איזה זמן אחר שמתו אלו המים פסולין אף על פי שלא נשתנו מראיהם. וכן אם נשתנו מראיהן אף על פי שלא נתבקעו בתוכן המים פסולים אבל אם לא נתבקעו השרצים ולא נשתנה מראה המים הם כשרים אלא אם נפל בהם חפושית והוא בערבי אלכנפסא הם פסולים אף על פי שלא נתבקעה ולא נשתנה מראה המים.

דלך אנהא מנפודה מתל נעבה אלקצב פידכל אלמא מן נהה ויכרג מן אכרי פתנאלטה רטובה אהשאהא ולדלך יפסלו המים. ודירה וכנה שבתבואה אלסוס ואלדוד אלדי יתולד פי אלקמה והו חיואן יאכם לא רטובה טאהרה פיה ואין הלכה כר' שמעון ור' אליעזר בן יעקוב.

וטעם לזה שהחפושית חלולה כמו גבעול הקנה והמים נכנסים מצד אחד ויוצאים מצד אחר ותתערב בהם לחות מעיה ולכן נפסלו המים. ודירה וכנה שבתבואה הסס והתולעת המתילדים בדגן והם יבשים ואין הליחה נראית בהן. ואין הלכה כר' שמעון ור' אליעזר בן יעקב.

ג שתת מהן בהמה או חיה פסולין. כל העופות פוסלין חוץ מן היונה מפני שהיא מוצצת. כל השרצים אינם פוסלין חוץ מן החולדה מפני שהיא מלקה רבן גמליאל אומר אף הנחש מפני שהוא מקיא רבי אליעזר אומר אף העכבר:

שתת מהן בהמה פסולין לאן יסיל ממא יחצל פי פמהא ושפתיהא פי אלאניה והו קד נאלטה לעאבהא פיפסד אלנמיע. שהיא מלקה תלעק בלסאנהא פתנתלט אלרטובה אלתי פי לסאנהא פי דלך אלמא והלכה כר' גמליאל ואין הלכה כר' אליעזר.

שתת מהן בהמה פסולין לפי שיזל מן המים שבאו בפיה ובשפתותיה אל הכלי וכבר נתערב ריר הבהמה עם המים ולפיכך הכל פסול. שהיא מלקה תלוק בלשונה ויתערב הלחות אשר בלשונה עם אלו המים והלכה כרבן גמליאל ואין הלכה כר' אליעזר.

ד החושב על מי חטאת לשחות רבי אליעזר אומר פסל רבי יהושע אומר כשיטה. אמר רבי יוסי במה דברים אמורים במים שאינם מקודשים אבל במים המקודשין רבי אליעזר אומר כשיטה רבי יהושע אומר כשישתה ואם גרגר כשר:

כשיטה אדא אמאל אלאניה לישרב מנהא פקד אכרנהא ען אעדאדהא ללקדוש. ר' יהושע אומר כשישתה לאנה מתל אלחיה ואלבהמה וענד שרבה תנתלט רטובה פמה פי בקיה מי חטאת פלדלך אן צב אלמא פי פיה דון אן יקרב פמה מן פם אלאניה לא פסל והדא הו מעני גרגר מאבוד מן גרגרת והי אלחנגרה יעני אנה צב פי חלקה. ואלדי ד'כרה ר' יוסי מן אכתלאפהם צחיה לאנה גארי עלי אלאצול אלמתקדמה והלכה כר' יהושע פי אלקולין.

כשיטה כשיטה הכלי לשתות ממנו כבר הוציאם מהכנתם לקידוש. ור' יהושע אומר כשישתה לפי שהוא כחיה והבהמה ובעת שהוא שותה תתערב לחות פיו בשארית מי חטאת ולכן אם שפך המים בפיו בלתי שיקריב פיו לפי הכלי לא פסל וזהו ענין גרגר נגזר מן גרגרת והוא בערבי אלחנגרה כלומר אם שפך בגרונו. ומה שזכר ר' יוסי ממחלוקתם אמת מפני שזה הולך על השרשים הקודמים והלכה כר' יהושע בשני המאמרים.

ה מי חטאת שנפסלו לא יגבלם בטיט שלא יעשם תקלה לאחרים רבי יהודה אומר בטלו. פרה ששתת מי חטאת בשרה טמא מעת לעת רבי יהודה אומר בטלו במעיה:

סיבין לך פי הדא אלפרק אן מי חטאת שנפסלו מטמאין פלדלך קאל לא יגבלם

עוד יתבאר לך בזה הפרק[b]) שמי חטאת שנפסלו מטמאים ולפיכך אמר

בטיט לא

b) מ"ח.

בטיט לאן פי ד̇לך מעת̇רה̈ למן ינצ̇ם בד̇לך אלטין והו לא יעלם פינתג̇ם. ור׳ יהודה יקול מנד̇ אכ̇תלטת פי אלטין בטל חכמהא ולא תנג̇ם. וקאלוא פי ספרי חטאת היא מכאן אמרו פרה ששתת מי חטאת בשרה טמא מעת לעת יעני אד̇א ד̇בחת ענד מא שרבת ואן ד̇בחת בעד ד̇לך בסאעאת דון אלארבע ועשרין סאעה̈ פאן ד̇בחת בעד אלארבע ועשרין סאעה̈ מן שרבהא בשרה טהור. אסתדל עלי ד̇לך מן קולה היא לאן חכמהא חכם אלחטאת ולו תגירת פי ג̇וף אלפרה או אכ̇תלטת פי אלתראב ואין הלכה כר׳ יהודה פי אלקולין.

לא יגבלם בטיט לפי שבזה תקלה לנוגע בזה הטיט והוא לא ידע ויטמא. ור׳ יהודה אומר משנגבלו בטיט בטל דינם ואינם מטמאים. ואמרו בספרי[ל] חטאת היא מכאן אמרו פרה ששתת מי חטאת בשרה טמא מעת לעת רצה לומר אם נשחטה אחר ששתת אף על פי שנשחטה אחר זה איזה שעות פחות מארבעה ועשרים שעה אבל אם נשחטה ארבעה ועשרים שעה אחר ששתת בשרה טהור. והביא ראייה לזה מאמרו היא שדינה דין החטאת[ג] אף על פי שנשתנו בגוף הפרה או שנגבלו בטיט. ואין הלכה כר׳ יהודה בשני המאמרים.

ו מי חטאת ואפר חטאת לא יעבירם בנהר ובספינה ולא ישיטם על פני המים ולא יעמוד בצד זה ויזרקם לצד זה אבל עובר הוא במים עד צוארו עובר הוא הטהור לחטאת ובידיו כלי ריקם הטהור לחטאת במים שאינם מקודשין:

כאן אתפק מרה̈ פי זמאן מא אן חמלת אניה̈ במי חטאת פי ספינה̈ פוג̇דוא כזית מן המת פי קער אלספינה̈ פאנתג̇ם ד̇לך אלמי חטאת לכונה פי מקום טמא עלי אלאצל אלד̇י סיבין פי אלפרק אלד̇י בעד הד̇א פגזרו חיניד̇ גזרה אלא ינקל פי ספינה̈ אבדא ולא תעום איצ̇א אלאניה̈ אלתי פיהא מי חטאת או אפר חטאת על גבי המים ולא תרמי מן ג̇הה̈ לג̇הה̈ ותג̇וז עלי אלנהר לאן הד̇א כלה שבה אלג̇ואז פי אלספינה̈ והד̇ה כאנת ג̇מלה̈ אלגזרה. ויג̇וז לה אן יג̇וז מי חטאת בנפסה וד̇לך באן ימשי פי אלנהר ויקטעה והי פי ידה לא אן יעום והי פי ידה לאן גזרו אן לא תעום בוג̇ה מן אלוג̇וה והו קולה אבל עובר הוא במים עד צוארו. ת̇ם קאל עובר הוא הטהור לחטאת וכו׳ מעני ד̇לך אן רג̇ל טהור לחטאת אד̇א עאם פי אלמא או ג̇אז פי ספינה̈ פהו טהור וכד̇לך אד̇א עאם ופי ידה כלי ריקם טהור לחטאת או מים שאינן מקודשין פאנהא באקיה̈ טאהרה̈ כמא כאנת לאנהם לא גזרו אלא על האפר ועל המים המקודשין

אמא

מעשה[ג] היה פעם אחת באיזה זמן שהעבירו כלי במי חטאת בספינה ומצאו כזית מן המת בקרקעית הספינה ונטמאו אלו המי חטאת לפי שהיו במקום טמא לפי השורש אשר יתבאר בפרק שאחר זה[ד] ואז גזרו גזרה שלא יעבירום בספינה לעולם ושלא ישיטו גם כן הכלי שבו מי חטאת ואפר חטאת על גבי המים ושלא יזרקום מצד זה לצד אחר ויעברו על הנהר מפני שכל זה דומה להעברה בספינה וזה היה כל הגזרה. ומותר לו שיעביר מי חטאת בעצמו וזה שילך בנהר ויעבור בו ובידו הכלי אבל לא ישוט והוא בידו לפי שגזרו שלא ישיט הכלי באיזה אופן שיהיה והוא אומרו אבל עובר הוא במים עד צוארו. אחר זה אמר עובר הוא הטהור לחטאת וכו׳ ענינו שאדם הטהור לחטאת אם שט במים או עבר בספינה הוא טהור וכן אם שט ובידו כלי ריקם טהור לחטאת או מים שאינן מקודשין ישארו טהורים כמו שהיו מפני שלא גזרו אלא על האפר ועל המים המקודשין אבל אדם כלים ומים שאינן

מקודשין

ל) במדבר פיס׳ קכ״ד. ג) כלומר מי חטאת. ג) חגיגה כ״ג א׳. ד)

אמא אלאשנאין ואלכלים ומים שאינן מקודשין לא נזרו עליהן. וכדלך לו העביר מי חטאת בספינה פי אלבחר אלמאלה לכאנת כשרים לאן אלגזרה כאנת בספינה ובירדן וכמעשה שהיה.

מקודשין לא נזרו עליהם.ה) וכן אם העביר מי חטאת בספינה בים הגדול המים כשרים לפי שהגזרה היתה בספינה ובירדן וכמעשה שהיה.

ז אפר כשר שנתערב באפר מקלת הולכין אחר הרוב לטמא ואין מקדשין בו רבי אליעזר אומר מקדשין בכולן:

אפר מקלה רמאד אלכואנין ואין הלכה כר' אליעזר.

אפר מקלה אפר הכירים. ואין הלכה כר' אליעזר.

ח מי חטאת שנפסלו מטמאין את הטהור לתרומה בידיו ובגופו ואת הטהור לחטאת לא בידיו ולא בגופו נטמאו מטמאין את הטהור לתרומה בידיו ובגופו ואת הטהור לחטאת בידיו אבל לא בגופו:

קד בינא פי אול כלים אן מי חטאת תנגס אדם וכלים ובינא עלי אי וגה תנגס במגע ובמשא ובאי וגה לא תנגס הדא אדא כאנת טאהרה פי נפסהא אמא אדא נפסלו מי חטאת מתל אן יכאלטהא מא אכר או תשרב מנהא בהמה עלי מא תבין פי הדא אלפרק או אדא נטמאו מתל אן ינצם בהא טמא או תנתגס בוגה מן וגוה נגאסה אלמשקין אלמתקדם ביאנהא פי אלצדר ففי דלך יתכלם פי הדה אלהלכה. וקד תבין פי תאני הגיגה אן לים אלרגל אלטאהר טאהר לנמיע אלאשיא בל קד יכון טאהר לשי וטמא למא הו אעלי דרגה פי אלקדושה מן דלך אלשי אלדי טהר לה. פקאל הנא אן הדה אלמי חטאת שנפסלו מטמאין את הטהור לתרומה מתי נגע בהן סוי נגע בידיו או וקע מנהא שי עלי גסמה פלא יגוז לה אכל אלתרומה לאנה טמא. ואן כאן טהור לחטאת אעני לתנאול אלמלוי ואלקידוש ואלהזאה פהו באקיא בטהרתו ולא תנגסה סוי נגע בידיו או בגופו לאנהא מן נוע מא הו טהור לה. פאן אנתגסת הדה אלמי חטאת ונגע בהן טהור לחטאת בידיו פקד נטמא ועלה דלך אן כל מן יגע במשקין טמאין נטמאו ידיו

כבר ביארנו בראשון ג) מכלים שמי חטאת יטמאו אדם וכלים וביארנו כיצד יטמאו במגע ובמשא וכיצד לא יטמאו וזה אם היו טהורים בעצמן אבל אם נפסלו מי חטאת כגון אם נתערבו בהן מים אחרים או ששתת מהן בהמה לפי מה שהתבאר בזה הפרק או אם נטמאו כגון שנגע בהן טמא או שנטמאו באיזה אופן שיהיה טומאת משקין אשר קדם ביאורה בפתיחה הנה בזה ידבר בזאת ההלכה. וכבר התבאר בשני ג) מחגיגה שהאדם הטהור אינו טהור לכל הדברים אלא לפעמים יהיה טהור לדבר וטמא למה שיש לו מעלה יתרה בקדושה מזה הדבר אשר טהר לו. ואמר כאן שאלו המי חטאת שנפסלו מטמאין את הטהור לתרומה אם נגע בהן בין שנגע בידיו או שנפל מהם דבר על גופו ובזה אינו מותר לו לאכול בתרומה לפי שהוא טמא. אף על פי שהוא טהור לחטאת רצה לומר לעשות המילוי והקידוש וההזאה הוא נשאר בטהרתו ולא יטמאוהו בין שנגע בידיו או בגופו לפי שאלו המים מן המין אשר הוא טהור לו. ואם נטמאו אלו המי חטאת ונגע בהן טהור לחטאת בידיו כבר נטמא וטעם לזה שכל הנוגע במשקין טמאין

נטמאו כטמא

ה) מכאן ער סוף הפירוש חסר בכ"י ובדפוס. עיין חגיגה שם. ג) מ"ב. ג) מ"ו.

כמא דכרנא פי צדר הדא אלסדר. ואדא וקעת משקין טמאין עלי סאיר אלגסם לא ינתגס אלאנסאן כמא בינא הנאך. וקד תאצל ענדנא אצל והו קולהם פי חגיגה ולחטאת אם נטמאו ידיו נטמא גופו פלדלך אדא נגע בידיו והו טהור לחטאת נטמא כולו.

נטמאו ידיו כמו שביארנו בפתיחת זה הסדר. ואם נפלו משקין טמאין על שאר גופו לא נטמא האדם כמו שביארנו שם. וכבר הושרש אצלנו השורש והוא אמרם בחגיגה[ב]) ולחטאת אם נטמאו ידיו נטמא גופו ולכן אם נגע בידיו והוא טהור לחטאת נטמא כולו.

ט אפר כשר שנתנו על גבי המים שאינן ראוין לקדש מטמאין את הטהור לתרומה בידיו ובגופו את הטהור לחטאת לא בידיו ולא בגופו:

הדא בין ממא תקדם פי שרח אלהלכה אלתי קבל הדה לאן הדה אלמים ליסת טמאים אלא לגבי טהור לתרומה אלתי ליסת מן נוע מא טהר לה.

זה מבואר ממה שקדם בפירוש ההלכה אשר לפני זאת מפני שאלו המים אינם טמאים אלא לגבי טהור לתרומה שאינם מן המין אשר הוא טהור לו.

פרק עשירי.

א כל הראוי לטמא מדרס מרף לחטאת בין טמא בין טהור ואדם כיוצא בו. כל הראוי ליטמא טמא מת בין טמא בין טהור רבי אליעזר אומר אינו מרף רבי יהושע אומר מרף והכמים אומרים הטמא מרף והטהור אינו מרף:

קד עלמת אן ליס כל אנסאן טהור או כל כלי טהור פי אלחקיקה הו טהור לגבי חטאת בל חתי יטהר לחטאת כמא תבין פי תאני הגיגה והנאך קלנא יוחנן בן גדגדה היה אוכל בטהרת הקודש כל ימיו והיתה מטפחתו מדרס לחטאת יעני אנהא לגבי חטאת מתל מדרס הזב סוי ואן כאנת פי נאיה אלטהארה פחצל הדא אלאצל. ואיצא פאן אלכלי אלדי הו טמא באלחקיקה אמא במדרס או במת אן חצלת לה הרכה מן קבל אלאנסאן וליסת הרכה אלהיסט בל הרכה אצעף מנהא כמא נבין פי הדה אלהלכה פאן דלך אלאנסאן אנתגס לחטאת והדה הי טומאת מרף והי טומאה קלה מדרבנן. ובראש גמר נידה[ג]) אמרו בטומאת מרף דרבנן דכתיב[ד]) קול עלה נדף רצה לומר התנועה החלשה. והו החלק האחר משני חלקי טומאת מרף ונשאר חלק אחר והוא שכל הכלים הנישאים על הזב מלמעלה

כבר ידעת שכל אדם טהור או כל כלי טהור באמת אינו טהור לגבי חטאת עד שיטהר לחטאת כמו שהתבאר בשני מחגיגה[ג]) ושם אמרנו יוחנן בן גדגדא היה אוכל בטהרת הקודש כל ימיו והיתה מטפחתו מדרס לחטאת רצה לומר שהיתה לגבי חטאת שוה למדרס הזב אף על פי שהיתה בתכלית הטהרה והבן זה השורש. וכמו כן הכלי שהוא טמא באמת אם במדרס או במת אם באה לו תנועה מאת האדם ולא היתה תנועת היסט אבל תנועה יותר חלשה ממנה כמו שנבאר בזאת ההלכה זה האדם נטמא לחטאת וזאת היא טומאת מרף והיא טומאה קלה מדרבנן. ובראש גמר נידה[ג]) אמרו בטומאת מרף דרבנן דכתיב[ד]) קול עלה נדף רצה לומר התנועה החלשה. והו החלק האחר משני חלקי טומאת מרף ונשאר חלק אחר והוא שכל הכלים הנישאים על הזב מלמעלה

מן אף

ב) שם פ״ה. ג) מ״ע. ד) ד׳ ב׳. ה) ויקרא כ״ו ל״ו.

מן פוקה מן אלכלים ולו כאן בינה
ובינהא חגב כתירה גדא פאן דלך אלכלי
אלפוקאני ינתגס והו יתסמי מדף לאנה כאנה
קד חצלת לה חרכה צעיפה מן אלוב
לאסתנאדה עליה לכן הדא אלכלי יטמא
טומאה קלה אעני אנה לא ינגס אדם וכלים
מתל אלמשכב ואנמא ינגס אכלים ומשקין
פקט פהדא אלמדף אדא הו ולד טומאה
לא אב טומאה עלי אלאצול אלתי קדמנא
פי צדר הדא אלסדר. וסנבין חכם אלמדף
באצולה ופרועה ודלאילה מן אלנין פי
אלפרק אלאכיר מן מסכת זבים. וקד תקדם
לך פי כלים דכר אלכלים אלתי תנגס במת
ולא תנתגס במדרס הזב ודכר אלכלים אלתי
תנתגס במדרס ובעד תחצילך להדה אלאצול
אנעל דהנך מן פהם הדה אלהלכה. קאל
אן כל כלי ימכן פיה אן ינתגס במדרס
ודלך באן יכון ראוי למשכב או למושב
עלי מא תבין פי כלים פלא פרק בין כונה
טמא או כונה טהור מתי מא הדך אלדי
הו טהור לחטאת להדא אלכלי הרכה
אלמדף פקד אנחגס לאן גמיע מא יצלה
למדרס לגבי חטאת מדרס הזב נחסבה לא
לענין נוגע או נושא ולא לענין טומאת
מדף לאנא ננזלה במנזלה אלמדרס אלחקיקי.
קאל ואדם כיוצא בו יעני כל אנסאן מן
אלנאס ואן כאן טהור פהו מתל הדא
אלכלי אלראוי למדרס אלדי קלנא אנה
ינגס טהור לחטאת ולו במדף אמא במגע
פלא כלאם. פאן כאן הדא אלכלי ראוי
לטמא טמא מת ואינו ראוי למדרס יקול
ר׳ יהושע אנה מתל אלראוי למדרס ומתי
מא חצלת לה מנה חרכה אנתגס דלך
אלמחרך ולו כאן אלכלי אלמתחרך טהור.
ור׳ אליעזר יקול ולו כאן אלכלי אלמתחרך
טמא מת חקיקה מחרכה אינו טמא לחטאת
לאן לם נפעל הדא גיר פי אלשי אלדי
הו ראוי למדרס לכון אלמדרס אלחקיקי
מטמא בהיסט כמא בינא פי אלצדר אמא
טמא מת אלחקיקי פלא ינגס במשא

ולא

אף על פי שיש בינו וביניהם מסכים רבים
מאוד זה הכלי העליון יטמא והוא הנקרא
מדף מפני שהוא כאילו כבר באה לו
תנועה חלשה מן הזב לפי שהכלי נשען
עליו אבל זה הכלי טמא טומאה קלה רצה
לומר שהוא אינו מטמא אדם וכלים כמו
המשכב ואינו מטמא אלא אוכלים ומשקים
לבד הנה זה המדף הוא לפי זה ולד הטומאה
לא אב הטומאה לפי השרשים אשר
הקדמנו בפתיחת זה הסדר. ועוד נבאר דין
מדף לשרשיו וענפיו וראיותיו מן הכתוב
בפרק אחרון[ב] ממסכת זבים. וכבר קדם לך
בכלים זכרון הכלים המיטמאים במת
ואינם מיטמאים במדרס הזב וזכרון הכלים
אשר יטמאו במדרס. ואחר שהבנת אלו
השרשים שים לבך להבין זאת ההלכה.
אמר שכל כלי[ג] שאפשר בו שיטמא
במדרס וזה כאשר הוא ראוי למשכב או
למושב לפי מה שהתבאר בכלים אין הבדל
בין שהכלי טמא או טהור משהגיע הטהור
לחטאת זה הכלי תנועת המדף נטמא מפני
שכל הראוי למדרס נחשבהו לגבי חטאת
מדרס הזב לא לענין נוגע או נושא לבד
אלא אף לענין טומאת מדף לפי שנשימהו
במדרגת המדרס האמתי. אמר ואדם כיוצא
בו רוצה לומר איזה אדם שיהיה אף על
פי שהוא טהור הוא כמו זה הכלי הראוי
למדרס אשר אמרנו בו שיטמא טהור לחטאת
אפילו במדף ואין צריך לומר שיטמא במגע.
ואם היה זה הכלי ראוי לטמא טמא מת
ואינו ראוי למדרס רבי יהושע אומר שהוא
כמו הראוי למדרס ומשבא לו ממנו
תנועה נטמא האדם המגיע אף על פי שהכלי
אשר יניעהו טהור ור׳ אליעזר אומר אף על
פי שהכלי אשר יניעהו טמא מת באמת האדם
המגיע אותו אינו טמא לחטאת מפני שזה
אינו אלא בדבר הראוי למדרס לפי שהמדרס
האמתי מטמא בהיסט כמו שביארנו בפתיחה
אבל טמא מת האמתי אינו מטמא במשא
ולא בהיסט כמו שביארנו ולכן אינו מטמא

גם

ב) מ״ב. ג) אולי היה בנוסחת הר״ם כלי הראוי וכו׳.

ולא בהיסט כמא בינא פלוגלך לא ינגע איצא טהור לחטאת אלא הנידו. ואלחכמים יקולון אן עלמנא אנה טמא טמא מת לא גירהא מן אלטמאות פחיניד יכון מדף לחטאת. ואסמע אלמתאל אלמדכור פי אלתוספתא אלדי יבין לך מנה טומאת מדף ואבתלאף ר' אליעזר ור' יהושע וחכמים והו אן יסר באב מן אלאבואב ומפתאח מעלק מן דלך אלבאב פסיתחרך אלמפתאח ענד סר אלבאב פיקול ר' אליעזר ולו כאן הדא אלמפתאח טמא טמא מת פאן אלדי סר אלבאב טהור לחטאת. אעני למלאות ולקדש ולהזות כמא כאן אולא ור' יהושע יקול ולו כאן אלמפתאח טהור פאן דלך אלשגיץ טמא לחטאת ופי אלתוספתא קאלוא מעשה בר' ישמעאל שהיה מהלך אחר ר' יהושע אמר לו הטהור לחטאת שהסיט את המפתח הטהור של תרומה מהו טמא או טהור אמר לו טמא וחכמים יקולון אן כאן הדא אלמפתאח טמא מת חיניד יכון אלדי סר אלבאב טמא לחטאת ואן כאן טהור פאלדי סר אלבאב טהור לחטאת. ולמא נצת אלמשנה וקאלת בטמא מדף ובטהור אינו מדף וכאן יקום באלבאל אן אדא כאן הדא אלכלי טמא באי טומאה כאנת פאנה ינגע במדף אחתאנת אלתוספתא אן תבין מדהב אלחכמים וקאלת הטמא שאמרו טמא מת ולא טמא מדף יעני אן יכון הדא אלכלי קד נטמא במת לא אן יכון אלכלי נפסה נטמא טומאת מדף כמא דכרנא אעני אנה יכון ולד והלכה כחכמים.

גם כן טהור לחטאת אם הנידו. וחכמים אומרים אם ידענו שהוא טמא מת לא זולתו מן הטומאות אז יהיה מדף לחטאת. ושמע המשל הנזכר בתוספתא[ב] אשר תתבאר לך ממנו טומאת מדף ומחלוקת ר' אליעזר ור' יהושע וחכמים והוא שאם הניף דלת אחת ומפתח תלוי בזאת הדלת הנה המפתח ינוד בהנפת הדלת ואמר ר' אליעזר אפילו אם היה זה המפתח טמא טמא מת זה אשר הניף הדלת טהור לחטאת רצה לומר למלאות ולקדש ולהזות כמו שהיה בתחלה ור' יהושע אומר אף על פי שהיה המפתח טהור זה האדם טמא לחטאת. ובתוספתא[ג] אמרו מעשה בר' ישמעאל שהיה מהלך אחר ר' יהושע אמר לו הטהור לחטאת שהסיט את המפתח הטהור של תרומה מהו טמא או טהור אמר לו טמא וחכמים אומרים אם היה זה המפתח טמא מת אז יהיה המניף את הדלת טמא לחטאת ואם היה טהור המניף את הדלת טהור לחטאת. ואחר שבלשון המשנה נאמר בטמא מדף ובטהור אינו מדף והיה עולה במחשבתנו שאם היה זה הכלי טמא באיזה טומאה שיהיה יטמא במדף הוצרכה התוספתא לבאר דעת החכמים ואמרה הטמא שאמרו טמא מת ולא טמא מדף רוצה לומר שיהיה זה הכלי כבר נטמא במת לא שיהיה הכלי עצמו נטמא טומאת מדף כמו שביארנו כלומר שיהיה ולד והלכה כחכמים.

ב הטהור לחטאת שנגע במדף טמא לגין של חטאת שנגע במדף טמא הטהור לחטאת שנגע באוכלים ומשקים בירו טמא וברגלו טהור. הסיטן בירו רבי יהושע מטמא וחכמים מטהרים:

קד בינת לך אן מדף אסם כלים שעל גבי הזב והי ולד טומאה ולא תנגע גיר אלאכלים ואלמשקין לכן לעלו דרגה

כבר ביארתי לך[ג] שמדף הוא שם הכלים שעל גבי הזב והם ולד הטומאה ואינן מטמאין אלא אוכלים ומשקין אבל

מפני

אלחטאת

ב) פרה פ"י ה"ב. ג) שם ה"ג. ג) מ"א.

אלחטאת כמא תאצל נעלנא אלמדף יטמא אדם וכלים הטהורים לחטאת. ואדא מא סמעת לנין של חטאת פאעלם אנה אלאניה אלתי פיהא מים מקודשין. וקד בינא פי צדר הדא אלסדר אן אכלים טמאין ומשקין טמאין לא תנגם אלאנסאן במגע אלא אם נגע בידו נאצה אנתגסת ידיה פקט וקד אכברנא באלאצל והו אן לחטאת אם נטמאו ידיו נטמא גופו. פלדלך אדא נגע הטהור לחטאת באכלין ומשקין הטמאין לחטאת בידו נטמא כולו ואן נמיע אלמשקין ואלאכלין ולו כאנת טהורים לקודש פאנהא טמאים לגבי חטאת. ור' יהושע יקול אן אדא הסיטן בידו פכאנה נגע בידו ואין הלכה כר' יהושע.

מפני המעלה יתרה של חטאת כמו שהושרש עשינו המדף שיטמא אדם וכלים הטהורים לחטאת. וכל מה שתשמע לנין של חטאת דע שזהו הכלי אשר בו מים מקודשין. וכבר ביארנו בפתיחת זה הסדר שאוכלים טמאין ומשקין טמאין אינם מטמאים אדם במגע אלא אם נגע בידו בפרט נטמאו ידיו לבד וכבר הודענו[ח]) השורש שלחטאת אם נטמאו ידיו נטמא גופו ולפיכך אם נגע הטהור לחטאת באכלים ומשקים הטמאים לחטאת בידו נטמא כולו וכל המשקין ואוכלין אף על פי שהם טהורים לקודש הם טמאים לגבי חטאת. ור' יהושע אומר שאם הסיטן בידו הוא כאילו נגע בידו ואין הלכה כר' יהושע.

ג קלל של חטאת שנגע בשרץ טהור נתנו על גביו רבי אליעזר מטהר וחכמים מטמאים. נגע באוכלים ומשקין ובכתבי הקדש טהור נתנו על גביהן רבי יוסי מטהר וחכמים מטמאים:

קלל הי אלקלה תרגום ותער כדה ונפצת קולתה והו יסמי אלאניה אלתי פיהא אפר הפרה קלל של חטאת. ובלאמה הנא פי קלל של חרש אלדי לא יטמא מגבו או כלי אבן ונחוה מן אלכלים אלתי לא תקבל טומאה בונה עלי מא תבין פי כלים. ולדלך אדא נגע בשרץ טהור ואנמא קלנא אנה אדא וצע הדה אלאניה על גבי השרץ אנתגם אלאפר לאצל אבין לך. ודלך אן אללה קאל פי אפר הפרה והניחו מחוץ למחנה במקום טהור פיקולון אלחכמים אן אדא חצל אלאפר בנפסה על גבי דבר טמא אין זה מקום טהור ור' אליעזר יקול אד ואלאניה טאהרה מקום טהור הוא וקד בינא פי צדר הדא אלסדר אן אלאכלים טמאין אנמא תנגם מא תנגסה מדרבנן וכדלך משקין טמאין אנמא תנגם אלכלים מדרבנן. וסיבין פי אכר זבים אן כתבי הקודש פוסלין את התרומה מתל שני לטומאה וסנבין עלה דלך הנאך לאנהא נזרה מדרבנן פיקולון אלחכמים אן ולו

קלל הוא הכד תרגום ותער כדה[ג]) ונפצת קולתה והוא קורא הכלי אשר בו אפר הפרה קלל של חטאת. ומאמרו כאן בקלל של חרש אשר לא יטמא מגבו או בכלי אבן והדומה לו מן הכלים שאינם מקבלים טומאה בשום פנים לפי מה שהתבאר בכלים. ולכן אם נגע בשרץ טהור ולא אמרנו שאם נתן זה הכלי על גבי השרץ האפר טמא אלא לשורש שאבאר לך. וזה שהשם אמר באפר הפרה[ד]) והניחו מחוץ למחנה במקום טהור ואמרו החכמים שאם נמצא האפר עצמו על גבי דבר טמא אין זה מקום טהור ור' אליעזר אומר הואיל והכלי טהור מקום טהור הוא וכבר ביארנו בפתיחת זה הסדר שאכלים טמאים אינם משמאין מה שיטמאו אלא מדרבנן וכן משקין טמאין אינן מטמאין כלים אלא מדרבנן. ויתבאר באחרון[ז]) מזבים שכתבי הקודש פוסלין את התרומה כמו שני לתרומה ונבאר שם הטעם לזה לפי שהם גזרה מדרבנן הנה החכמים אומרים אף על פי

הרה שהם

ח) פ"ט מ"ח. ג) בראשית כ"ד כ'. ד) במדבר י"ט ט'. ז) מו"ב.

הדא אלתי לא תנגם אלא מדרבנן אדא חצלת אלאניה באפר הפרה על גביהן אין זה מקום טהור ונטמא האפר ור' יוסי לא יראעי דלך פי טומאה דרבנן והלכה כחכמים פי אלכל.

שהם אינם טמאין אלא מדרבנן אם הניח הכלי באפר הפרה על גביהן אין זה מקום טהור ונטמא האפר ור' יוסי אינו מקפיד על זה בטומאה מדרבנן. והלכה כחכמים בכל.

ד הטהור לחטאת שנגע בתנור בידו טמא וברגלו טהור. היה עומד על גבי חנור ופשט ידו חוץ לתנור והלגין בתוכו וכן האסל שהוא נתון על גבי התנור וכו שני קללות אחד מכאן ואחד מכאן רבי עקיבא מטהר וחכמים מטמאין:

לא תטן הדא אלתנור נטמא בשרץ ונחוה מן אבות הטמאות פאלדי ינע בו תנתגם ידיה כמא יבין פי תאלת מסכת ידים בל הו תנור טאהר לאן ולו כלי הטהור לקודש טמא הוא לחטאת כמא תבין. וקד עלמת אלאצל פי אלחטאת מי שנטמאו ידיו נטמא גופו וקד בינא אן אסל קציב ינקל עליה פאדא מד עצא עלי תנור טמא ופי טרפיה קלתאן פיהא אפר חטאת פקד אנתגם אלאפר לאנה פי גיר מקום טהור. וכדלך אלשגין אלואקף עלי תנור טמא לחטאת עומד במקום טמא ומי חטאת פי ידה פקד אנתגסת לאנהא פי ידה והו פי מקום טמא פקד צאר אסתקראר אלאניה במקום טמא. ור' עקיבה יקול אד וליסת אלאואני עלי נפס אלתנור אלא כארגה ענה פליסת הי פי מקום טמא ואין הלכה כר' עקיבה. ואני לאעגב מן כון נוגע בתנור הטמא לחטאת ברגלו טהור וקד תאצל ענדנא אן כל מן יגע בכלי הטמא לחטאת ולו נגע באי עצו כאן מן גסמה פאנה נטמא לחטאת ולו כאן דלך אלכלי נטמא במשקין כמא בינא פי אלפרק אלתאמן. ואלאקרב ענדי פי עלה דלך כון הדא אלנוע מן אלכלים לא יציר אב הטומאה חתי יטמא אדם לעולם אעני כלי חרש אלדי חכם אלתנור וחכמהא שיא ואחדא כמא בינא פי מואצע מן כלים פאבקוה לגבי חטאת איצא עלי חאלה אעני אן יכון יטמא את הידים פקט.

אל תחשוב שזה התנור נטמא בשרץ והדומה לו מאבות הטומאות ולזה הנוגע בו יטמאו ידיו כמו שיתבאר בשלישי[ה] ממסכת ידים אלא הוא תנור טהור לפי שאפילו כלי הטהור לקודש טמא הוא לחטאת כמו שהתבאר[ג]. וכבר ידעת השורש בחטאת[ג] משנטמאו ידיו נטמא גופו. וכבר ביארנו[ד] שאסל הוא מקל אשר ינשא עליו המשא. הנה אם נתן מקל על תנור טמא ובשני קצוותיו שני כדים אשר בהם אפר חטאת כבר נטמא האפר לפי שאין זה מקום טהור. וכן האדם העומד על גבי תנור טמא לחטאת הוא עומד במקום טמא ומי חטאת בידו ולכן כבר נטמאו המים לפי שהן בידו והוא במקום טמא והכלי כבר עמד במקום טמא. ור' עקיבה אומר הואיל והכלים לא היו על התנור עצמו אלא חוץ ממנו אינם במקום טמא ואין הלכה כר' עקיבה. ואני תמה על היות נוגע בתנור הטמא לחטאת ברגלו טהור וכבר הושרש אצלנו[ה] שכל הנוגע בכלי הטמא לחטאת אפילו נגע באיזה אבר שיהיה מגופו הוא נטמא לחטאת אפילו היה זה הכלי נטמא במשקין כמו שביארנו בפרק שמיני[ו]. והיותר קרוב אצלי בטעם זה שזה המין מן הכלים לא יהיה אב הטומאה לעולם עד שיטמא אדם לעולם רצה לומר כלי חרס אשר דינו ודין התנור דין אחד כמו שביארנו במקומות רבים מכלים והניחוהו לגבי חטאת גם כן כמו שהיה רוצה לומר שיטמא את הידים לבד.

היה

ב) מ"א. ג) לעיל מ"א. ג) פ"ט מ"ח. ד) כלים פ' י"ז ט"ז. ה) פ"ח מ"ב. ו) מ"ב.

ה היה עומד חוץ לתנור ופשט ידיו לחלון ונטל את הלגין והעבירו על גבי התנור רבי עקיבה מטמא וחכמים מטהרין. אבל עומד הוא הטהור לחטאת על גבי תנור ובידו כלי ריקן הטהור לחטאת ובמים שאין מקודשין:

קד בינא פי אלחאדי עשר מן שבת מדהב ר׳ עקיבה ואנה יעתקד קלוטה כמו שהונחה ושרד מדהבה הנא וקאל אד ונאז הדא אללגין עלי אלתנור טמא פכאנה אסתקר הנאך ואלחכמים יקולון אד ולם יסתקר על גבי מקום טמא פהו טהור. תם בין אנה אדא וקף טהור לחטאת על גבי תנור טמא ובידו כלי טהור לחטאת ריקם פאן דלך אלכלי טהור לחטאת באקיא עלי חאלה. וכדלך אדא כאן בידו כלי במים שאינן מקודשין פאנהא איצא באקיה בכשרותן לאנא לא נחתאג מקום טהור גיר לאפר הפרה כמא בין אלגיץ או למים מקודשין מן סבב אלאפר אלדי פיהא ואין הלכה כר׳ עקיבה.

כבר ביארנו באחד עשר ס) משבת דעת ר׳ עקיבה ושהוא סובר קלוטה כמו שהונחה והוא הולך כאן לפי שיטתו ואומר הואיל ועבר זה הלגין על פני התנור טמא הוא כאילו עמד שם וחכמים אומרים הואיל ולא עמד על גבי מקום טמא הוא טהור. אחר זה יבאר שאם עמד טהור לחטאת על גבי תנור טמא ובידו כלי טהור לחטאת ריקם זה הכלי הטהור לחטאת ישאר כמו שהיה. וכן אם היה בידו כלי במים שאינן מקודשין המים נשארים גם כן בכשרותן לפי שאין אנחנו מצריכין מקום טהור אלא לאפר הפרה כמו שביאר הכתוב או למים מקודשין מחמת האפר אשר בתוכן ואין הלכה כר׳ עקיבה.

ו לגין של חטאת שנגע בשל קדש ושל תרומה של חטאת טמא ושל קדש ושל תרומה טהורין שניהן בשתי ידיו שניהן טמאים שניהם בשני נירות שניהם טהורים של חטאת בנייר ושל תרומה בידו שניהם טמאין של תרומה בנייר ושל חטאת בידו שניהן טהורין רבי יהושע אומר של חטאת טמא. היו נתונין על גבי הארץ ונגע בהם של חטאת טמא של קדש ושל תרומה טהורים הסיטן רבי יהושע מטמא וחכמים מטהרים:

הדה אלהלכה בעידה אלנור גדא עטימה אלצעבה ולדלך ארי אן אדכר באלאצול אלתי אנבנאת עליהא הדה אלפרצאת ואן כאנת קד תקדמת מפתרקה פי מואצע מן הדה אלמסכתא והי סבעה אצול. אלאצל אלאול אן כלים הטהורים לתרומה או לקודש טמאין הן לגבי חטאת כמא באן פי תאני חגיגה. ואלאצל אלתאני אן כל אדם טהור לתרומה או לקודש טמא לחטאת. ואלאצל אלתאלת אן כל מא קלנאה ואצלנאה פי צדר הדא אלסדר מן חכם אלראשון ואלשני ואלשלישי ואלרביעי וקלנא אן אלאב פקט הו אלדי יטמא אדם וכלים ואן אלולד לא יטמא אדם וכלים ואין כלי מטמא כלי

זאת ההלכה עמוקה מאוד ורבת הקושי ולבן ראיתי לזכור השרשים אשר אלו הדינים בנוים עליהם אף על פי שכבר קדמו מפוזרים במקומות רבות מזאת המסכתא והם שבעה שרשים. השורש הראשון שבלים הטהורים לתרומה או לקודש טמאין הן לגבי חטאת כמו שהתבאר בשני מחגיגה ג). והשורש השני שכל אדם טהור לתרומה או לקודש טמא לחטאת. והשורש השלישי שכל מה שאמרנו והשרשנו בפתיחת זה הסדר מדיני ראשון ושני ושלישי ורביעי ואמרנו שהאב לבדו הוא אשר יטמא אדם וכלים ושהולד לא יטמא אדם וכלים ושאין כלי מטמא כלי כל זה אינו אלא לגבי

אנמא טהרת

ס) מ״א בפירוש הר״ם וגטרא צ״ט א׳. ג) מ״ו.

אנמא דלך כלה לגבי טהרת קודש ושהרת תרומה אמא לגבי חטאת פכל כלי טמא לחטאת מטמא את חבירו וחבירו את חבירו ואפילו הן מאה וכדלך כל איש טמא לחטאת מטמא את חבירו וחבירו את חבירו ואפילו הן מאה וסיבין דלך פי אלפרק אלאכיר מן הדה אלמסכתא. ואלאצל אלראבע אן הטהור לחטאת אדא נגע בכלי קודש טמא לחטאת נטמאו ידין. ואלאצל אלכאמס אן הטהור לחטאת שנטמאו ידיו נטמא גופו. ואלאצל אלסאדס אן אלאשיא אלתי תנגם אלידין אנמא תנגסהא באלמלאמסה ואן אדא כאן בין אליד ובינהא חגאב מתל ורקה כאנד ונחוהא פאנהא לא תנגם אלידין ולו הרכהא וקבץ עליהא ואסם אלכאגד נייר. ואלאצל אלסאבע אן מי חטאת לא תנגם אלשבץ אלדי הו טהור לחטאת פי תנאולה להא מתל מא תנגם גירה במגע ובמשא עלי מא באן פי אול כלים פאן כאן טמא לחטאת אלדי לא יצלה להזות פאן מי חטאת חיניד תנגסה במגע ובמשא כמא יבין מן שרחנא לאול כלים. ובעד תחצילך הדה אלסבעה אצול אנעל דהנך מן פהם הדה אלהלכה. קאל אן אדא נגע לגין שלמי חטאת בלגין של קודש או של תרומה פאן לגין של חטאת קד אנתגם לאן לגין של קודש ושל תרומה טמא הוא לגבי חטאת אמא לגין של קודש או של תרומה פהו באקיא בטהארתה. פאן מסך אלשני לגינין בשתי ידיו ושאלהמא אעני לגין של חטאת ולגין של קודש או של תרומה פאן אלשני לגינין טמאין ודלך אן ידה תנתגם במסכה לגין של קודש או של תרומה לכונה טמא לגבי חטאת כמא תאצל ואדא נטמאת ידו נטמא גופו ואדא צאר טמא לחטאת מן אגל מסכה לגין של קודש בידו אנגם לגין של חטאת אלדי פי ידה אלאכרי ומן אגל כונה איצא טמא לחטאת תנגסה מי חטאת אלדי נשא בידו כמא בינא פי אלאצל אלסאבע מן הדה אלאצול ויציר טמא

לתרומה

טהרת קודש ושהרת תרומה אבל לגבי חטאת כל כלי טמא לחטאת מטמא את חבירו וחבירו את חבירו אפילו הן מאה וכן כל איש טמא לחטאת מטמא חבירו וחבירו את חבירו ואפילו הן מאה ועוד יתבאר זה בפרק אחרון[ב]) מזאת המסכתא. והשורש הרביעי שהטהור לחטאת אם נגע בכלי קודש טמא לחטאת נטמאו ידין. והשורש החמישי שהטהור לחטאת שנטמאו ידיו נטמא גופו. והשורש הששי שהדברים אשר יטמאו הידים אינם מטמאין את הידים אלא בנגיעה ואם היה בין היד ובין הטומאה מסך כמו עלה נייר והדומה לו לא נטמאו הידים אף על פי שהנגיע הטומאה ואחזה. ושם הנייר בערבי אלכאגד. והשורש השביעי שמי חטאת אינם מטמאין האדם הטהור לחטאת אם לקח אותם בידו כמו שיטמאו זולתו במגע ובמשא לפי מה שהתבאר בראשון[ג]) מכלים ואם היה טמא לחטאת שאינו ראוי להזות אז מי חטאת יטמאוהו במגע ובמשא כמו שהוא מבורר מפירושנו לראשון מכלים. ואחר שהבנת אלו השבעה שרשים שים שכלך להבין זאת ההלכה. אמר אם נגע לגין של מי חטאת ולגין של קודש או של תרומה כבר נטמא לגין של חטאת לפי שהלגין של קודש ושל תרומה טמא הוא לגבי חטאת אבל לגין של קודש או של תרומה ישאר בטהרתו. ואם אחז השני לגינין בשתי ידיו והגביהם רצה לומר לגין של חטאת ולגין של קודש או של תרומה השני לגינין טמאין וזה שידו נטמאה בלקיחת לגין של קודש או של תרומה מפני שהוא טמא לגבי חטאת כמו שהושרש ואם נטמאת ידו נטמא גופו ואחר שנהיה טמא לחטאת בעבור שאחז לגין של קודש בידו טימא לגין של חטאת אשר בידו האחרת ובעבור שהוא גם כן טמא לחטאת יטמאוהו מי חטאת אשר נשא בידו כמו שביארנו בשורש השביעי מאלו השרשים ואז הוא טמא

לתרומה

ב) מ״ח. ג) מ״ב.

לתרומה איצא ולזלך ינגם לגין של קודש
או של תרומה אלזי פי ידה מן אגל מי
חטאת אלתי נשא פי ידה אלאבְרי. ומתל
הדא אלחכם בעינה ילום ולו כאן לגין של
חטאת מלפוף פי כאגד פי ידה ולגין של
קודש פי ידה אלאבְרי דון הגאב לאן
מבאשרה זלך אללגין אלזי הו טמא לגבי
חטאת הו אלזי יטמא גופו חתי יציר ינגם
אלחטאת ונקלאנה אלחטאת יוגב לה אנגאם
אלתרומה אלתי פי ידה אלאבְרי או של קודש
כמא בינא. ולזלך קאל אן אדא כאן לגין
של תרומה בנייר ושל חטאת בידו שניהם
טהורים לאנה לא ינתגם בלגין של תרומה
לאן אלכאגד פאצל בינהמא פיבקי טהור
לחטאת כמא כאן ויכון לגין של חטאת
שבידו השנייה טהור ולא ינגסה איצא
נקלאן מי חטאת לאנה ראוי להזות פלזלך
יבקי לגין של תרומה טהור וכזלך אדא
כאן שניהם בשני ניירות לאן אלאצל כון
של קדש או של תרומה בנייר כמא בינא.
ונאלף ר׳ יהושע עלי הדא אלפצל וקאל
אן ולו כאן של תרומה בנייר של חטאת
טמא אד ורפע אלשני לגינין בשתי ידיו
לאן הדא אללגין שהוא טמא לגבי חטאת
כמא ינגם הטהור לחטאת אדא נגע בו
כזלך ינגסה אדא נשאו עלי מא תבין מן
מזהבה פי מסיט אכלין ומשקין בידו פי
הדא אלפרק אלזי קאל אנה טמא לחטאת
ואן כאן לם ינע. ונין אלתוספתא זה הכלל
שר׳ יהושע אומר כל המטמא מי חטאת
במגע מטמא במשא והדא אלכלאם אנמא
קאלוה הנאך פי תעליל קול ר׳ יהושע של
חטאת טמא פאפהם זלך. תם קאל היו
נתונין על גבי הארץ ונגע בהם יעני אדא
כאן לגין של קודש או של תרומה מונח
על הארץ ולגין של חטאת ונגע טהור
לקדש או לתרומה בשניהן פאן של חטאת
טמא לאן זלך אלטהור טמא הוא לגבי
חטאת ושל תרומה או של קודש טהור
לאנה ואן כאן הוא טמא לחטאת ואנגם
אללגין

לתרומה גם כן ולכן יטמא לגין של קודש
או של תרומה אלזי פי ידה מחמת מי חטאת
אשר נשא בידו האחרת. וזה הדין בעצמו
יחוייב גם כן אפילו היה בידו לגין של
חטאת כרוך בנייר ולגין של קודש בידו
האחרת בלא מסך לפי שבמשושו לזה
הלגין אשר הוא טמא לגבי חטאת יטמא
גופו עד שיטמא החטאת ולפי שהוא נושא
החטאת יחוייב שיטמא של תרומה אשר
בידו האחרת או של קודש כמו שביארנו.
ולפיכך אמר שאם היה לגין של תרומה
בנייר ושל חטאת בידו שניהם טהורים
מפני שהוא לא נטמא בלגין של תרומה
לפי שהנייר מבדיל ביניהן ויישאר טהור
לחטאת כמו שהיה ויהיה לגין של חטאת
שבידו השנייה טהור ולא תטמאהו גם כן
נשיאת מי חטאת לפי שהוא ראוי להזות
ולכן לגין של תרומה ישאר טהור וכן אם
היו השני לגינין בשני ניירות לפי שהעיקר
שיהיה של קודש או של תרומה בנייר
כמו שביארנו. ור׳ יהושע חולק על זאת
ההלכה ואומר שאף על פי שהיה של
תרומה בנייר הלגין של חטאת טמא הואיל
והגביה השני לגינין בשתי ידיו לפי שזה
הלגין שהוא טמא לגבי חטאת כמו שיטמא
הטהור לחטאת אם נגע בו כן יטמאהו גם כן
אם נשאו לפי מה שהתבאר מדעתו במסיט
אוכלים ומשקים בידו בזה הפרק אשר אמר
בו שהוא טמא לחטאת אף על פי שלא
נגע. ולשון התוספתא[ס]) זה הכלל שר׳
יהושע אומר כל המטמא מי חטאת במגע
מטמא במשא ולא אמרו זה המאמר כאן
אלא ליתן טעם למה שאמר ר׳ יהושע של
חטאת טמא והבן זה. אחר זה אמר היו
נתונין על גבי הארץ רצה לומר אם היה
לגין של קודש או של תרומה מונח
על הארץ עם לגין של חטאת ונגע
טהור לקודש או לתרומה בשניהן הלגין
של חטאת טמא לפי שזה הטהור טמא
הוא לגבי חטאת ושל תרומה או של קודש
טהור

ס) פ״י הל׳ ח׳.

אללגין לים תנגסה אלמי חטאת אלתי דאכל אללגין חתי יציר טמא לתרומה לאנה לא נשא מי חטאת ולא נגע בהן ואנמא נגע בלגין פקט פאפהם הדא לאנה מן דקיק אלנטר. פאן הסיט הדא אלטהור לקודש ללגין של קודש ושל חטאת פאן שניהם טהורים ענד אלחכמים אד לא נגע ור׳ יהושע יטמא של חטאת מתל לו נגע לאן אלמסיט ענדה פי הדא אלפן מתל אלנוגע כמא קד שהר מן מוהבה פי הדא אלפרק ואין הלכה כר׳ יהושע פי אלקולין.

טהור מפני שאף על פי שהוא טמא לחטאת וטמא הלגין המי חטאת אשר בתוך לגין אינן ממאין אותו עד שיהיה טמא לתרומה לפי שלא נשא מי חטאת ולא נגע בהן ולא נגע אלא בלגין לבדו והבן זה לפי שהוא דק העיון. ואם הסיט זה הטהור לקודש את לגין של קודש ושל חטאת שניהם טהורים לפי דעת החכמים הואיל ולא נגע ור׳ יהושע מטמא של חטאת כאילו נגע לפי שלדעתו המסיט בזה ענין הוא כנוגע כמו שכבר נודע מדעתו בזה הפרק. ואין הלכה כר׳ יהושע בשני המאמרים.

פרק אחד עשר.

א צלוחית שהניחה מגולה ובא ומצאה מכוסה פסולה הניחה מכוסה ובא ומצאה מגולה אם יכולה החולדה לשחות הימנה או נחש לרברי רבן גמליאל או שירד בה טל בלילה פסולה. החטאת אינה ניצולת בצמיד פתיל ומים שאינן מקודשין נצולין בצמיד פתיל:

אדא וגדהא מגטיה פמעלום אן אנסאן הו אללדי נטאהא פקד יכון טהור לחטאת וקד לא יכון ואכתר אלנאס אינם טהורים לחטאת פלדלך תפסל. פאן וגדהא מכשופה פלים נקטע אן אלאנסאן הו אללדי כשפהא בל קד יכשפהא אלחיואן אללדי לא יפסול מי חטאת באנצמאמה בהא אלא בשרב בעין אנואעה עלי מא תבין פי אלפרק אלתאסע והנאך תבין אן רבן גמליאל יקיל אן אלנחש אדא שרב מן מי חטאת פסלן. וקד עלמת אלאצל והו אן מי חטאת ואפר חטאת לא תכון אלא במקום טהור ומים שאינן מקודשין לא נראעי פיהא דלך. ונץ סיפרי קלל של חטאת שמוקף צמיד פתיל ונתון באהל המת טמא שנאמר במקום טהור אין זה מקום טהור.

אם מצאה מכוסה הנה נודע שאדם הוא אשר כסה אותה[ה]) ופעם יהיה טהור לחטאת ופעם לא יהיה טהור ורוב האנשים אינן טהורים לחטאת ולזה תפסל. ואם מצאה מגולה אין אנו אומרים שאדם גילה אותה אבל אפשר שעשה זה אחד מבעלי חיים אשר לא יפסול מי חטאת בנגיעה אלא אם כן שאחר ממיניהם שתה מהם לפי מה שהתבאר בפרק תשיעי ג) ושם התבאר שרבן גמליאל אומר שהנחש אם שתה ממי חטאת פסלן. וכבר ידעת השורש שמי חטאת ואפר חטאת לא יהיו אלא במקום טהור ובמים שאינן מקודשין לא נקפיד בזה. לשון ספרי ג) קלל של חטאת שמוקף צמיד פתיל ונתון באוהל המת טמא שנאמר במקום טהור אין זה מקום טהור.

ב כל הספק טהור לתרומה טהור לחטאת כל התלוי לתרומה נשפך לחטאת אם עשו על גביו טהרות תלויות הרפפות טהורות לקדש ולתרומה ולחטאת רבי אליעזר אומר הרעדות טמאות לחטאת:

סיבין לך פי אלמסכתא אלתי בעד הדה אן תם ספק טומאה תחרק עליה אלתרומה ותם ספק טומאה לא תחרק

עוד יתבאר לך במסכתא אשר אחרי זאת ז) שיש ספק טומאה ששורפין עליו. התרומה ויש ספק טומאה שאין שורפין עליו ולא

ה) חולין ט׳ ב׳. ג) מ״ג. ג) במדבר פיסי קכ״ד. ז) טהרות פ״ד מ״ח.

ולא תוכל והדא הו מעני תולין ותם ספק לא ינגס אלתרומה בונה בל תבקי טאהרה כמא כאנת ויחל אכלהא. פכל ספק טומאה יחדת פי אלחטאת אן לו חדת מתלה פי אלתרומה לכאנת טאהרה ויחל אכלהא פהו איצא טאהר לעניז חטאת וכל ספק טומאה יחדת פי אלחטאת אן לו חדת מתלה בתרומה לכאנת תלויה פאן תלך אלחטאת תהרק. ואן עמל חולין על טהרת החטאת כמא סיבין פי מסכת טהרות אן תעמל חולין על טהרת הקודש ועל טהרת התרומה וחדת להא מתל הדא אלספק טומאה פאנהא תבקי תלויות ולא נקול אז ונעשו על טהרת החטאת ומתל הדא אלשך פי אלחטאת תשפך כדלך איצא הדה אלטהרות תשרף לאן לא ישבה שפיכת מי חטאת לשריפת הטהרות אז הדה עמלת לתוכל ומי חטאת לם תעמל ללאכל. והרפסות הי שבאביך מן עוד כמא בינא פי תאלת עשר אהלות. ורעדות עידאן מתצלה אתצאלא צעיף ולדלך תתפמי רעדות לארתעאדהא אדא הרכת. פיקול אנהא ליסת בכלים חתי תקבל טומאה ולדלך לא תנגס לא קודש ולא תרומה ולא חטאת לאנהא אינן ראוין לטומאה. ור׳ אליעזר יקול אן רעדות קד יגלם עליהא פהי ראויות למשכב ולדלך תכון טמאות לחטאת. והדא ענדי אשבה מא ימכן אן יקאל פי רופפות ורעדות אז לם אגד פי אלתוספתא ולא פי אלברייתא מא אחקק בה מעני הדא אלקול.

עליו ואין אוכלין וזהו ענין תולין ושיש ספק אשר לא יטמא התרומה בשום פנים אבל תשאר טהורה כמו שהיתה ומותר לאכלה. הנה כל ספק טומאה שיולד בחטאת אשר אילו היה נולד כמוהו בתרומה היתה טהורה ומותרת לאכילה הוא גם כן טהור לענין חטאת וכל ספק טומאה שיולד בחטאת אשר אם היה נולד כמוהו בתרומה היתה תלויה זאת החטאת תשפך. ואם עשה חולין על טהרת החטאת כמו שהתבאר במסכת טהרות[b]) שעושין חולין על טהרת הקודש ועל טהרת התרומה ונולד לאלו הטהרות כמו זה הספק טומאה ישארו תלויות ולא נאמר הואיל ונעשו על טהרת החטאת ובכמו זה הספק בחטאת ישפכו המים כמו זה אלו הטהרות גם כן ישרפו מפני ששפיכת מי חטאת אינה דומה לשריפת הטהרות מפני שאלו נעשו לאכילה ומי חטאת אינם נעשים לאכילה. והרפסות הם שבבות מעץ כמו שביארנו בשלשה עשר מאהלות[g]). ורעדות הן עצים מחוברים בחבור רפה ולכן יקראו רעדות לפי שירעדו אם יתנועעו. ואמר שאינם כלים המקבלים טומאה ולכן לא יטמאו לא קודש ולא תרומה ולא חטאת לפי שאינן ראויין לטומאה. ור׳ אליעזר אומר שרעדות לפעמים יושבין עליהם והן ראויות למשכב ולזה יהיו טמאות לחטאת. וזה אצלי היותר נראה מה שאפשר לומר ברפסות ורעדות כי לא מצאתי לא בתוספתא ולא בברייתא דבר שיברר ענין זה המאמר על אמיתתו.

ג דבלה של תרומה שנפלה לתוך מי חטאת ונטלה ואכלה אם יש בה כביצה בין טמאה בין טהורה המים טמאין ותאוכלה חייב מיתה רבי יוסי אומר בטהורה המים טהורים, הטהור לחטאת שהכנים ראשו ורובו לתוך מי חטאת נטמא:

קד בינא מראת אן אכלין טמאין לא תנגס משקין או אכלין אחרים אלא אן כאנת כביצה פמא זאד וקד בינא אן גמיע אלאכלים טמאים הם לנבי חטאת ולו אלקודש. פלהאדין אלאצלין אן וקע דבילה של

כבר ביארנו פעמים רבות שאוכלין טמאין לא יטמאו משקין או אוכלים אחרים אלא אם היו כביצה או יותר וכבר ביארנו שכל האוכלים טמאין הן לנבי חטאת ואפילו לקודש. הנה לפי אלו השני שרשים אם

תרומה — נפלה

b) פ״ב מ״ב. g) מ״א.

תרומה כביצה לתוך מי חטאת נטמאו המים ולו באנת תרומה טהורה ומן אכלהא בער דלך חייב מיתה לאנה ינתנם ענד אכלהא בכונה נגע במי נדה עלי מא תאצל אול כלים ומן יאכל כזית מתרומה והו טמא חייב מיתה כמא בינא פי תאסע סנהדרין. וקד בינא אן הטהור לחטאת לא ינתנם במי חטאת פי חאל תנאולה להא. וסיבין פי אנר זבים אן הבא ראשו ורובו במים שאובין פאנה טמא מדרבנן ופוסל את התרומה ומעלום אן מי חטאת מים שאובין פאדא הכנים ראשו ורובו לתוך מי חטאת אנתנם לחטאת מן גהה מים שאובין ומן חית נטמא לחטאת תנגסה מי חטאת אלתי נגע בהן ויציר ראשון לטומאה ואין הלכה כר׳ יוסי.

נפלה דבילה של תרומה כביצה לתוך מי חטאת נטמאו המים אפילו אם היתה תרומה טהורה והאוכלה אחר זה חייב מיתה מפני שנטמא בעת שאכל אותו כאשר נגע במי נדה לפי מה שהושרש בראשון[ה]) מכלים והאוכל כזית מתרומה והוא טמא חייב מיתה כמו שבארנו בתשיעי[ג]) מסנהדרין. וכבר ביארנו שהטהור לחטאת אינו מיטמא במי חטאת בעת שהוא משתמש בהן. ויתבאר באחרון[ג]) מזבים שהבא ראשו ורובו במים שאובין הוא טמא מדרבנן ופוסל את התרומה וידוע שמי חטאת הם מים שאובין ולפיכך אם הכנים ראשו ורובו בתוך מי חטאת הוא טמא לחטאת משום מים שאובין ומשנהיה טמא לחטאת יטמאוהו מי חטאת אשר נגע בהן ויהיה ראשון לטומאה ואין הלכה כר׳ יוסי.

ד כל הטעון ביאת מים מדברי תורה מטמא את הקדש ואת התרומה ואת החולין ואת המעשר ואסור על ביאת המקדש לאחר ביאתו מטמא את הקדש ופוסל את התרומה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים פוסל בקדש ומותר בחולין ובמעשר ואם בא אל המקדש בין לפני ביאתו בין לאחר ביאתו חייב:

אדא תאמלת אלאצול אלתי קדמנא פי צדר הדא אלסדר תגד אן כל טעון טבילה מן התורה אנמא הו אב הטומאה או ראשון לטומאה והנאך בינא אן ראשון עושה שני בחולין וכל שכן במעשר ובתרומה ובקודש וסיבין דלך פי טהרות. לאחר ביאתו יעני לאחר ביאתו במים אלדי יציר טבול יום יקול ר׳ מאיר אנה יפסול את התרומה ויטמא את הקודש ואלחכמים יקולון אן טבול יום כמא יפסול את התרומה כדלך יפסול את הקודש ולא יטמא בונה. וקד דכרנא דלך פי אלצדר פי תביננא טומאת משקין וכדלך יקולון אלחכמים אן טבול יום אדא כאן טעון ביאת מים מן התורה חייב על ביאת המקדש עד שיעריב שמשו ועלי אנה קד טבל. וקד תקדם לך פי אול כלים אן טבול יום אסור להכנם לעזרת

אם עיינת בשרשים שהקדמנו בפתיחת זה הסדר תמצא שכל הטעון טבילה מן התורה לא יהיה אלא אב הטומאה או ראשון לטומאה ושם ביארנו שהראשון עושה שני בחולין וכל שכן במעשר[ד]) ובתרומה ובקודש ועוד נבאר זה בטהרות[ה]). לאחר ביאתו רצה לומר ביאתו במים אשר יהיה בה טבול יום ר׳ מאיר אומר שיפסול את התרומה ויטמא את הקודש וחכמים אומרים שטבול יום כמו שיפסול את התרומה כן יפסול את הקודש ואינו מטמא בשום פנים וכבר זכרנו זה בפתיחה כאשר ביארנו טומאת משקין. וחכמים אומרים גם כן שטבול יום אם היה טעון ביאת מים מן התורה חייב על ביאת המקדש עד שיעריב שמשו אף על פי שכבר טבל. וכבר קדם לך בראשון[ו]) מכלים שטבול יום אסור להכנם

לעזרת נשים

ה) מ״א. ג) מ״ט. ג) מ״ח. ד) בכ״י אקס׳ מעשר שני. ה) מ״ב. ו) מ״ח.

נשים לכן אין חייבין אלא על עזרת ישראל כמא בינא הנאך והלכה כחכמים.

לעזרת נשים אבל אין חייבין אלא על עזרת ישראל כמו שביארנו שם והלכה כחכמים.

ה כל הטעון ביאת מים מדברי סופרים מטמא את הקדש ופוסל את התרומה ומותר בחולין ובמעשר דברי רבי מאיר וחכמים אוסרים במעשר לאחר ביאתו מותר בכלן ואם בא אל המקדש בין לפני ביאתו ובין לאחר ביאתו פטור:

טעון ביאת מים מדברי סופרים מהל אוכל אוכלין טמאין ושותה משקין טמאין וסיבין לך אנה מטמא את הקודש ופוסל את התרומה וקד בינא פי צדר הדא אלסדר אנה אינו טעון הערב שמש פלדלך לאחר ביאתו מותר בכולן אעני לאחר ביאתו במים אינו חייב על ביאת המקדש לאנהא טומאה קלה דרבנן. ואלנין לם ילזם כרת על ביאת המקדש אלא למן אנתנם באב דאוריתא כמא קאל בטומאת אדם או בנבלת בהמה טמאה או בנבלת חיה טמאה או בנבלת שרץ טמא וכו׳.

טעון ביאת מים מדברי סופרים כמו האוכל אוכלים טמאים ושותה משקין טמאין ויתבאר לך שמטמא את הקודש ופוסל את התרומה וכבר ביארנו בפתיחת זה הסדר שהוא אינו טעון הערב שמש ולכן אחר ביאתו מותר בכולן רצה לומר לאחר ביאתו במים ואינו חייב על ביאת המקדש מפני שהיא טומאה קלה מדרבנן. ואין חייב כרת על ביאת המקדש מן התורה אלא מי שנטמא באב דאורייתא[ב] כמו שאמר[ג] בטומאת אדם או בנבלת בהמה טמאה או בנבלת חיה טמאה או בנבלת שרץ טמא וכו׳.

ו כל הטעון ביאת מים בין מדברי תורה בין מדברי סופרים מטמא את מי חטאת ואת אפר חטאת ואת המזה מי חטאת במגע ובמשא האזוב המוכשר והמים שאינן מקודשים וכלי ריקם הטהור לחטאת במגע ובמשא דברי רבי מאיר וחכמים אומרים במגע אבל לא במשא:

אלאזוב מן גמלה אלאכלין ולדלך לא ינתנם אלא בעד הכשר פאדא נגע בו ולו מן אכל אכלין טמאין פאנה ינגסה ולא יזה בו מי חטאת וכדלך ינגס הדא אלטעון ביאת מים ולו מדברי סופרים למים שאינן מקודשין אלמעדה ללקידוש ולכלי ריקם הטהור לחטאת אעני כלי שטהר לגבי חטאת ליגעל פיה אפר פרה או מים מקודשין ונחו דלך והלכה כחכמים.

האזוב מכלל האוכלים ולפיכך לא יטמא אלא אחר הכשר ואם נגע בו אפילו מי שאכל אוכלים טמאים יטמאהו ולא יזה בו מי חטאת וכמו זה יטמא זה הטעון ביאת מים אפילו מדברי סופרים את המים שאינן מקודשין המוכנין לקידוש והכלי ריקם הטהור לחטאת רצה לומר כלי שטהר לגבי חטאת ליתן בו אפר פרה או מים מקודשין וכיוצא בהן והלכה כחכמים.

ז כל אזוב שיש לו שם לווי פסול אזוב זה כשר אזוב יון אזוב כוחלית אזוב רומי אזוב מדברי פסול של תרומה טמאה פסול ושל טהורה לא יזה ואם הזה כשר אין מזין לא ביונקות ולא בתמרות אין חייבין על היונקות על ביאת המקדש רבי אליעזר אומר אף לא על התמרות אלו הן היונקות גבעולין שלא גמלו:

שם לווי אסם מצאף. אזוב זה יעני אנה אדא ראה אלראי קאל אזוב הוא זה

שם לווי שם נסמך. אזוב זה רוצה לומר שאם יראהו הרואה אומר אזוב הוא

זה

דין

ב) כן הוא בכל הנוסחאות וצריך למחוק זאת המלה. ג) ויקרא ה׳ ב׳.

דון אן יערפה בשי ואנמא ילזם אלאזוב אלתרומה אדא זרע פי אלבסאתן עלי אלאצול אלתי תבינת פי זרעים. ולא תסתנכר קולה פי אזוב תרומה טמאה פסול ותקול כיף ימכן בה אלהזאה והו ינגס מי חטאת ולו כאנת תרומה טהורה עלי מא תקדם לאנה קד תבין אן אלתרומה לא תנגס מי חטאת אלא אן כאנת כביצה ולו כאנת טמאה. ותמרות הנא יסמי אלועא אלדי יכון פיה אלבור פי אטראף אלקצבאן. ויונקות והי אלתי שרח גבעולין הו אלנואר קבל אן יפתח בל והו מגתמע פי כם ואחד. תם קאל ואין חייבין על היונקות על ביאת המקדש מעני דלך אנה אדא כאן טמא והוזה עליו ביונקות ובא אל המקדש פאנה פטור ועלי אנהא לא יגוז בהא אלהזאה אדי והוזה עליו בהא לא נקול פיה מקדש ה׳ טמא ואין הלכה כר׳ אליעזר.

זה מבלי שיגדרהו בשום דבר והאזוב אינו חייב בתרומה אלא אם נזרע בגינה לפי השרשים שהתבארו בזרעים[ב]). ולא יפלא בעינך אמרו באזוב תרומה טמאה פסול ותאמר איך אפשר בו ההזאה והוא יטמא מי חטאת אפילו אם היא תרומה טהורה לפי מה שקדם מפני שכבר התבאר[ג]) שהתרומה לא תטמא מי חטאת אלא אם היתה כביצה אפילו אם היא טמאה. ותמרות כאן הוא שם הכים אשר בו הזרע בקצוות הגבעולים ויונקות הם מה שפירש [אחר זה] הגבעולין והוא הפרח קודם שנפתח אלא כשעודנו מכונס בכים אחד. אחר זה אמר ואין חייבין על היונקות על ביאת המקדש ענינו שאם היה טמא והוזה עליו ביונקות ובא אל המקדש הוא פטור אף על פי שההזאה אינה מותרת בהן הואיל והוזה עליו בהם לא נאמר בו[ג]) את מקדש ה׳ טימא. ואין הלכה כר׳ אליעזר.

ח אזוב שהזה בו כשר לטהר בו את המצורע לקטו לעצים ונפלו עליו משקין מנגבו והוא כשר לקטו לאוכלין ונפלו עליו משקין אף על פי שנגבו פסול לקטו לחטאת כנלקט לאוכלים דברי רבי מאיר רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אומרים כנלקט לעצים:

הדה אלמשקין לא תטנהא משקין טמאין בל ולו כאנת משקין טהורים מנד הוכשר פסול להזות בו לכונה מעד לטומאה ואין הלכה כר׳ מאיר.

אלו המשקים אל תחשבם משקים טמאים אלא אפילו היו משקים טהורים משהוכשר פסול להזות בו לפי שהוא מוכן לטומאה. ואין הלכה כר׳ מאיר.

ט מצות אזוב שלשה קלחים ובהם שלשה גבעולין רבי יהודה אומר של שלשה שלשה. אזוב שיש בו שלשה קלחים מפסגו ואוגרו פסגו ולא אגדו אגרו ולא פסגו לא פסגו ולא אגרו כשר רבי יוסי אומר מצות אזוב שלשה גבעולים ושיריו שנים וגרדומיו כל שהוא:

שלשה קלחים תלתה אצול ופי כל אצל נמה ואחדה פיני פי אלתלתה קצבאן שלשה גבעולין. ור׳ יהודה יקול אן יתאנאן יכון פי כל קלה שלשה גבעולין. מפסנו או מפסקו סוי יעני אנה אדא כאן אצל ואחד פיה תלתה קצבאן יפצלהא חתי תרגע שלשה קלחים תם ירבטהא וירדהא קבצה

שלשה קלחים שלשה שרשים ובכל שורש גבעול אחד ויהיו שלשה גבעולים בשלשה קלחים. ור׳ יהודה אומר שצריך שיהיה בכל קלח שלשה גבעולין. מפסגו או מפסקו שוה רצה לומר שאם היה קלח אחד ובו שלשה גבעולין יחלקם עד שיהיו שלשה קלחים אחר זה יקשרם ויעשם לאגודה

ואחדה אחת

ב) בסוף מעשרות. מ״ת תרומות פ״ב הל׳ י״ב. ג) מ״ג. ג) במדבר י״ט ח׳.

ואחרת לאן גא פיה ולקח אזוב וקאל פי פסח מצרים ולקחתם אגודת אזוב פכלף אן תכון אגודה ולא אקל מן תלתה קצבאן. ופי ספרי נאמר כאן לקיחה ונאמר להלן לקיחה מה לקיחה האמורה להלן שלשה אף לקיחה האמורה כאן שלשה. נרדומיו בקאיא אלגבעולין אוא אנתתרת אלאוראק ותלפהא אלדהר ולו לם יבקי מנהא אלא אקל מקדאר מן כל גבעול והלכה כר׳ יוסי.

אחת לפי שבא בו ה) ולקח אזוב ונאמר בפסח מצרים ו) ולקחתם אגודת אזוב הנה חייב שיהיה אגודה ואינה פחות משלשה גבעולין. ובספרי ז) נאמר כאן לקיחה ונאמר להלן לקיחה מה לקיחה האמורה להלן שלשה אף לקיחה האמורה כאן שלשה. גרדומיו שירי הגבעולין אם נשרו העלין והאבידם הזמן אף על פי שלא נשאר מהם אלא השיעור היותר פחות מכל גבעול וגבעול והלכה כר׳ יוסי.

פרק שנים עשר.

א האזוב הקצר מספקו בחוט ובכוש וטובל ומעלה ואוחז באזוב ומזה רבי יהודה ורבי שמעון אומרים כשם שהזויה באזוב כך טבילה באזוב.

מספקו בחוט ובכוש ירכבה בניט פי טרף מנזל התי ילחק מי חטאת אלתי פי אלאניה ותם יגרנה ואין הלכה כר׳ יהודה ור׳ שמעון.

מספקו בחוט ובכוש יקשרהו בחוט בקצה הכוש עד שיניע למי חטאת אשר בכלי ואחר זה יוציאהו ואין הלכה כר׳ יהודה ור׳ שמעון.

ב הזה ספק מן החוט ספק מן הכוש ספק מן הגבעול הזויתו פסולה. הזה על שני כלים ספק על שניהם הזה ספק מחברו מיצה עליו הזויתו פסולה. מחט שהיא נתונה על החרם והזה עליה ספק על המחט הזה ספק מן החרם מיצה עליה הזויתו פסולה. צלוחית שפיה צר טובל ומעלה כדרכו רבי יהודה אומר הזויה ראשונה. מי חטאת שנתמעטו טובל אפילו ראשי גבעולין ומזה ובלבד שלא יספג.

מיצה סאל ואנצב מן קולה ונמצה דמו על קיר המזבח. טובל ומעלה כדרכו ולא נקול איאך הוא אלמא אלדי טלע פי אלסעתר אנמא הו מן אלמא אלדי פי פם אלאניה לציק פמהא ואנצמאם אלסעתר בה ולם תחצל טבילה. ור׳ יהודה יקול אן הויה ראשונה פקט הו אלדי יזה מן הדה אלאניה אלציקה. ובלבד שלא יספג אלא יגפף אלאניה בדלך אלסעתר כמן יגפף ארצא נדיה בכרקה לקולה תעאלי וטבל במים חתי תכון תם טבילה והו קולהם עד שיהא במים כדי טבילה ואין הלכה כר׳ יהודה.

מיצה נזל ונשפך מאמרו ד) ונמצה דמו על קיר המזבח. טובל ומעלה כדרכו ולא נאמר שמא אלו המים שהעלה באזוב אינם אלא מן המים אשר בפי הצלוחית לפי שפיה צר ושהאזוב נגע בו ולא עלתה לו טבילה. ר׳ יהודה אומר שהזויה ראשונה לבדה היא אשר יזה מזאת הצלוחית הצרה. ובלבד שלא יספג שלא ינגב הכלי בזה האזוב כמו שינגבו הקרקע הלח במטלית לאמרו יתברך ה) וטבל במים עד שיהא שם טבילה וזה אמרם ו) עד שיהא במים כדי טבילה ואין הלכה כר׳ יהודה.

ג נתכון להזות לפניו והזה לאחריו לאחריו והזה לפניו הזויתו פסולה לפניו והזה על הצדדין

ה) במדבר י״ט ו׳. ו) שמות י״ב כ״ב. ז) במדבר פיס׳ קכ״ט. ח) ויקרא א׳ ט״ו. ט) במדבר י״ט י״ח. י) ספרי במדבר פיס׳ קכ״ט.

הצדדין שלפניו הזייתו כשרה. מזין על האדם מדעתו ושלא מדעתו מזין על האדם ועל הכלים ואפילו הן מאה:

אלהויה תחתאג כונת המזה צרורה וקולה אפילו הן מאה יריד בה אנה ירש עלי אלכל רשה ואחדה תעם אלגמיע ולא נחתאג הואה במפרדהא עלי כל שכין ושכין.

ההויה צריכה לכוונת המזה בהכרח ואמרו אפילו הן מאה ירצה בו שיזה על הכל הויה אחת הכוללת הכל ולא נצטרך להויה בפני עצמה לכל אדם ואדם לבדו.

ד נתכוין להזות על דבר שהוא מקבל טומאה והזה על דבר שאינו מקבל טומאה אם יש באוב לא ישנה. על דבר שאינו מקבל טומאה והזה על דבר שמקבל טומאה אם יש באוב ישנה. על האדם והזה על הבהמה אם יש באוב לא ישנה על הבהמה והזה על האדם אם יש באוב ישנה. חמים המנטפין כשרין לפיכך הם מטמאין לשם מי חטאת:

קאל אללה והזה הטהור על הטמא פיחתאג אלמזה אן יתכוון להזות על הטמא. פלדלך אדא טבל את האוב והו ינוי אן ירש על דבר שהוא מקבל טומאה או על האדם אלדי הו איצא טמא וראוי להזאה פהי טבילה כשרה. פאן רש מן תלך אלטבילה על דבר שאינו מקבל טומאה ובקי פי אלאוב בקיה ימכן אן ירש מנהא הזאה שנייה פלא יחתאג יטבול את האוב פעם שנייה בל ירש מנה על דבר שצריך הזאה והדא הו מעני קולה אם יש באוב לא ישנה לאנה אד והטביל את האוב להזות על דבר המקבל טומאה לא יחתאג יטבול מרה תאניה. אמא אם הטביל את האוב להזות על דבר שאינו מקבל טומאה תם הזה על דבר שהוא מקבל טומאה פהי הזייה פסולה לאנה ענד מא טבל אלאוב לם תכן טבילה כשרה ולדלך ולו בקי פי אלאוב בקיה מא לא ירש מנה מרה תאניה חתי יטביל את האוב פעם שנייה עלי ניה אן ירש על הטמא והו מעני קולה אם יש באוב ישנה אלתקדיר אף על פי שיש מים באוב להזות הזאה שנייה ישנה ויטביל. ופי אלתוספתא קאלוא פי תעליל הדא אלפצל הואיל ותחלת טבילתו פסולה כך הזאתו פסולה. וקולה מים המנטפים כשרים הו אנה אדא הטביל את האוב להזות אמר השם[ב]) והזה הטהור על הטמא הנה יצטרך שהמזה יתכוון להזות על הטמא. לפיכך אם טבל את האוב וכוונתו שיזה על דבר שהוא מקבל טומאה או על האדם שהוא ג״כ טמא וראוי להזאה הטבילה כשרה. ואם הזה מזאת הטבילה על דבר שאינו מקבל טומאה ונשאר באוב מה שאפשר שיזה ממנו הזאה שניה אינו צריך לטבול את האוב פעם שניה אלא יזה ממנו על דבר שצריך הזאה וזהו ענין אמרו אם יש באוב לא ישנה לפי משהטביל את האוב להזות על דבר המקבל טומאה אינו צריך לטבול פעם שניה אבל אם הטביל את האוב להזות על דבר שאינו מקבל טומאה ואחר זה הזה על דבר שהוא מקבל טומאה ההויה פסולה מפני שבעת אשר טבל האוב לא היתה טבילה כשרה ולכן אף על פי שנשארה באוב שארית מים לא יזה מהם פעם שניה עד שיטביל את האוב פעם שניה ויכוון להזות על הטמא וזהו ענין אמרו אם יש באוב ישנה כאילו אמר אף על פי שיש מים באוב להזות הויה שניה ישנה ויטביל. ובתוספתא אמרו[ג]) לתת טעם לזאת ההלכה הואיל ותחילת טבילתו פסולה כך הזאתו פסולה. ואמרו מים המנטפין כשרים הוא שאם הטביל את האוב להזות על דבר

שאינו

להזות

ב) במדבר י״ט י״ט. עיין ספרי זוטא המובא בילקוט רמז תשס״ג. ג) פרה פי״ב ה׳ י״א.

להזות על דבר שאינו מקבל טומאה וקטר אלמא מן אלאזוב קטראת פאן תלך אלקטראת כשרין להזאה אעני אן יטבול פיהא אלאזוב וירש מנהא פלדלך תנגס כמא תנגס מי חטאת עלי מא תבין פי אול כלים ולא ננזל הדה אלקטראת במנזלה מא יקטר מן עלי אלשי אלטמא וקת אלהזאה עליה אלדי לא ינגס כמא סיבין לאן הדה לא עשו מצותן לאן אלטבילה טבילה פסולה לאנה טבל לשם דבר שאינו מקבל טומאה והכדא יבין מן אלתוספתא פי שרח הדה אלהלכה פאפהמה.

שאינו מקבל טומאה ונטפו טפות מים מן האזוב אלו הטיפות כשרות להזאה רצה לומר שיטבול בהן האזוב ויזה מהם ולכן יטמאו כמו שיטמאו מי חטאת לפי מה שהתבאר בראשון[ה] מכלים. ולא נשים אלו הטיפות במדרינת מים שנטפו מעל הדבר הטמא בעת ההזאה עליו אשר לא יטמאו כמו שיתבאר לפי שאלו לא עשו מצותן מפני שהטבילה היתה טבילה פסולה שטבל לשם דבר שאינו מקבל טומאה וכזה יבואר מן התוספתא[ג] בפירוש זאת ההלכה והבינהו.

ה המזה מחלון של רבים ונכנס למקדש ונמצאו המים פסולים פטור מחלון של יחיד ונכנס למקדש ונמצאו המים פסולין חייב אבל כהן גדול בין מחלון של יחיד בין מחלון של רבים פטור שאין כהן גדול חייב על ביאת המקדש. מחליקין היו לפני חלון של רבים ודורסין ולא נמנעין מפני שאמרו מי חטאת שעשו מצותן אינן מטמאין:

קד תקדם לך אן מזן על האדם לדעתו ושלא לדעתו פאדא כאן ואחד ירש מחלון של רבים ליטהר אלנאס והזה עלי שבין טמא וטן אנה קד טהר ודכל אלמקדש תם וגד דלך אלמי חטאת פסולין אלדי לם תחצל לה טהרה כאמלה פאנה מע דלך לא ילזמה קרבן לאן בכונה חלון של רבים שאבה ספק טומאה ברשות הרבים אלדי ספיקו טהור כמא סיבין פי אלמסכתא אלתי בעד הדה. ולא נקול לה לאי שי לם תתקצי עלי הדה אלמים וחיניד תדכל אלמקדש לאן מן אלמעלום אן לא יתערץ לתטהיר אלרבים אלא במים כשרים אמא אדא כאן חלון של יחיד פכאן ילזמה אן יתקצי וחיניד ידכל אלמקדש פלדלך חייב בקרבן לאן שאבה איצא ספק טומאה ברשות היחיד אלדי ספיקו טמא. וכהן גדול פטור מן הקרבן פי אלחאלין גמיעא לאנה לא ילזמה קרבן על טומאת מקדש וקדשיו והדא מדהב ר׳ שמעון ואינה הלכה עלי מא בינא פי תאני הוריות. ומחליקין יוהקון ודורסין ידרסון פהו יקול אן חלון של

כבר קדם לך[ג] שמזין על האדם לדעתו ושלא לדעתו הנה אם הזה מחלון של רבים לטהר בני אדם והזה על איש טמא וחשב זה האיש שכבר נטהר ובא אל המקדש ואחר זה נמצאו המי חטאת פסולים שלא עלו לו טהרה שלמה אפילו הכי אינו חייב קרבן מפני שהיה חלון של רבים והיה דומה לספק טומאה ברשות הרבים שספקו טהור כמו שיתבאר במסכתא אשר אחרי זאת[ד]. ולא נאמר לו למה לא חקרת על אלו המים ואז באת אל המקדש מפני שהוא ידוע שטהרת הרבים לא תעשה על הרוב אלא במים כשרים אבל אם היה חלון של יחיד היה צריך שיחקור ויבוא אחר זה אל המקדש ולכן הוא חייב קרבן מפני שהוא דומה גם כן לספק טומאה ברשות היחיד אשר ספקו טמא. וכהן גדול פטור מן הקרבן בשני הענינים יחד לפי שאינו חייב קרבן על טומאת מקדש וקדשיו וזהו דעת ר׳ שמעון ואינה הלכה לפי מה שביארנו בשני מהוריות[ה]. ומחליקין ודורסין כמשמען. ואמר שחלון של רבים אשר

רבים

הארץ

ה) מ״ב. ג) שם. ג) מ״ב. ד) טהרות פ״ד מ״ה. ה) מ״ז.

רבים אלדי תבתל אלארץ אמאמה במא יקע עליהא מן מי חטאת דאימא פאן אלנאס כאנוא יוהקון פי דלך אלמא ותבתל תיאבהם וכאנוא איצא ידרסונה בארגלהם ולים כאנוא ימתנעון מן דכול אלמקדש ותנאול אלקדשים מע דלך לאן מי חטאת אלתי קד הוזה בהן לא תנגס כמא תנגס מי חטאת עלי מא בינא פי אול כלים והו קולה מפני שאמרו מי חטאת שעשו מצותן אינן מטמאין.

הארץ נתלחלחה לפניו מאשר נופלין עליה תמיד מי חטאת אפילו הכי בני אדם היו מחליקין באלו המים ונתלחלחו בגדיהם והיו גם כן דורסים אותם ברגליהם ולא היו נמנעין מלבוא אל המקדש ומלעסוק בקדשים לפי שמי חטאת אשר כבר הוזה בהן לא יטמאו כמו שיטמאו מי חטאת לפי מה שביארנו בראשון מכלים[ב]) וזהו אמרו מפני שאמרו מי חטאת שעשו מצותן אינן מטמאין.

ו אוחז הוא הטהור בקרדום הטמא בכנפו ומזה עליו אף על פי שיש עליו כזית כרי הזויה טהור. כמה יהא במים ויהיה בהם כרי הזויה כרי שיטביל ראשי גבעולין וזה רבי יהודה אומר רואין אותם כאילו הן על אזוב של נחשת:

הדה אלהלכה יד׳כר פיהא מסאלה מן אלמעני אלמתקדם והו אן מי חטאת שעשו מצותן אינן מטמאין פלדלך אן אכר רגל מאהר קרדום שנטמא ומסכה בכנפו והזה עליו המזה מי חטאת ועלי אן עלי הדא אלקאדום מן מי חטאת כדי הזיה אלתי תטמא במשא כמא תבין פי אול כלים פאן הדא אלדי נשא הקרדום בידו טהור כמא כאן ולא נקול אנה נושא מי חטאת לאן קד עשו מצותן. וקד בינא פי צדר הדא אלסדר אן כל מא ינתגס במת טומאת שבעה הוא אב הטומאה ומעלום אנה לא יחתאג הוזה אלא מא נטמא טומאת שבעה. וכדלך בינא אן אלאב הו אלדי יטמא אדם ואלולד לא יטמא. פלהדה אלאצול קאל אן הדא אלטאהר ימסך אלקאדום בתובה פיכון תובה ולד טומאה ולא ינגסה ובין הו אן יחתאג אן יכון הדא אלקאדום איצא לם תחצל לה טומאה מן המת ירד בהא אלכנף אב עלי מא בינא הנאך. תם רגע יבין כם מקדאר אלהזאה אלתי תטמא במשא פקאל כדי שיטביל ראשי גבעולין. ומעני קול ר׳ יהודה על אזוב של נחושת אן לא ילוק בה שי ולא יסתף מן דלך אלמא אלדי עליה שי ואין הלכה כר׳ יהודה.

בואת ההלכה הוא זוכר דבר הנוגע לענין הקודם והוא שמי חטאת שעשו מצותן אינן מטמאין הנה לזה אם אהז אדם טהור קרדום שנטמא והחזיקו בכנפו והזה עליו המזה מי חטאת אף על פי שעל זה הקרדום מי חטאת כדי הזיה אשר יטמאו במשא כמו שהתבאר בראשון[ג]) מכלים הנושא את הקרדום בידו טהור כמו שהיה ולא נאמר שהוא נושא מי חטאת לפי שכבר עשו מצותן. וכבר ביארנו בפתיחת זה הסדר שכל מה שנטמא במת טומאת שבעה הוא אב הטומאה וידוע שאין צריך הזאה אלא מה שנטמא טומאת שבעה. וכן ביארנו שהאב הוא אשר יטמא אדם והולד לא יטמא אדם. הנה לפי אלו השרשים אמר שזה הטהור אוהז הקרדום בבגדו ויהיה בגדו ולד טומאה ולא יטמאנו וברור הוא שצריך שזה הקרדום גם כן לא באה לו טומאה מן המת העושה את הכנף אב לפי מה שביארנו שם. אחר זה שב לבאר כמה יהיה שיעור ההזיה אשר תטמא במשא ואמר כדי שיטביל ראשי גבעולין. ומה שאמר ר׳ יהודה על אזוב של נחושת ענינו שלא ידבק באזוב דבר ושלא יבלע כלום מאלו המים אשר עליו ואין הלכה כר׳ יהודה.

המזה

ב) מ״ב. ג) שם.

ז המזה באזוב טמא אם יש בו כביצה המים פסולים והזייתו פסולה אין בו כביצה המים כשרים והזייתו פסולה ומטמא את חבירו וחבירו את חבירו אפילו הן מאה:

קד עלמת אן אלאכלין טמאין לא תנגס גירהא אלא בכביצה. תם קאל אן הדא אלאזוב הטמא אדא כאן פיה כביצה פהו יטמא אזוב שני ושני לשלישי והכדא אבדא לענין מי חטאת נאצה לאנה לא יקאל פיהא לא רביעי ולא עשירי אלא הכל טמא. ואעלם אן קולה הנא המזה באזוב טמא אנמא יריד בה אזוב הטמא לחטאת אלדי קד קלנא אנה ולו כאן בעד אלף דרגה מן אלטומאה פהו טמא ולדלך המים פסולין אמא לו כאן אזוב הטמא לקודש או לתרומה לכאנת המים טמאין כמא בינא פי אלפרק אלדי קבל הדא.

כבר ידעת שאוכלין טמאין אינן מטמאין זולתן אלא בכביצה. אחר זה אמר שזה האזוב הטמא אם יש בו כביצה יטמא אזוב שני ושני לשלישי וכמו זה לעולם לענין מי חטאת ביחוד לפי שלא יאמר בהם לא רביעי ולא עשירי אלא הכל טמא. ודע שאמרו כאן המזה באזוב טמא אינו רוצה בו אלא אזוב הטמא לחטאת אשר כבר אמרנו בו שאפילו יהיה רחוק אלף מדרגות מן הטומאה הוא טמא ולזה המים פסולין אבל אילו היה אזוב טמא לקודש או לתרומה היו המים טמאין כמו שביארנו בפרק הקודם לזה[ב].

ח הטהור לחטאת שנטמאו ידיו נטמא גופו ומטמא את חבירו וחבירו את חבירו אפילו הן מאה: לגין של חטאת שנטמאו אחוריו נטמא תוכו ומטמא את חבירו וחבירו את חבירו אפילו הן מאה:

קד בינא אן למעני אלחטאת אדם מטמא אדם וכלי מטמא כלי אלי לא נהאיה ולא יקאל לא שני ולא שלישי. ונין אלתוספתא אין אומרין בחטאת זה ראשון וזה אחרון אפילו מאה כולן תחילה שאין מונין למי חטאת עיסה שנעשת על גבי חטאת ונגע שריץ באחד מהן אפילו מאה כולן תחלה שאין מונין למי חטאת.

כבר ביארנו שלענין חטאת אדם מטמא אדם וכלי מטמא כלי עד אין סוף ואין אומרים בה לא שני ולא שלישי. ולשון התוספתא[ג] אין אומרין בחטאת זה ראשון וזה אחרון אפילו מאה כולן תחילה שאין מונין למי חטאת עיסה שנעשת על גבי חטאת ונגע שריץ באחד מהן אפילו מאה כולן תחלה שאין מונין למי חטאת.

ט הזוג והענבול חבור כוש של רובן לא יזה לא על הכוש ולא על הפיקה ואם הזה מזוה של פשתן חבור. עור של עריסה שהוא מחובר לפיקה חבור. המלבן אינו חבור לא לטומאה ולא לטהרה. כל ידות הכלים הקדוחות חבור רבי יוחנן בן נורי אומר אף החרוקות:

שכל אלגרין משהור ומחיטה יתסמי זוג ואללסאן אלדי דאכלה אלדי יסמע אלצות ענד הרכתה יתסמי ענבול פהי גמיעא מתצלה ואדא רש מי חטאת עלי אחדהמא טהר אלגמיע. ואלמנזל אלדי יפתל בה הו מולף מן תלתה אגזא אלגז אלואחד נפס אלעוד אלדי עליה ילתף אלשי אלמנזול

תמונת הפעמון ידועה והקיפו יקרא זוג והלשון אשר בתוכו המשמיע קול כאשר יתנועע תקרא ענבול והם מחוברין יחד ואם הזה מי חטאת על האחד מהן טהר הכל. והכוש אשר יטוו בו הוא מחובר משלשה חלקים החלק האחד הוא העין עצמו אשר כורכין עליו הדבר הטווי או הנפתל. והחלק

או

השני

ב) מ״ז. ג) פרה פי״ב הי ט״ו.

או אלמפתול. ואלנו אלתאני טרף אלחדיד או אלנחאם אלדי יכון פי טרף דלך אלעוד והו אלדי יתסמי צנירה. ואלנו אלתאלת אלתקאלה והי אלתי תתסמי פיקה והי אלתי תתסמי באלמגרב ענדנא אלגואלה. פקאל אן אלמנזל אלדי תפתל בה אלחבאל אלמעמולה מן אלברדי והו כוש של רובן אדא אנתגם לא ירש מי חטאת לא עלי נפס אלעוד אלדי ילתף עליה אלרוב ולא עלי אלתקאלה אלא עלי טרף אלחדיד פקט לאנה הו כלי פי אלחקיקה ואן רש עלי אחדהמא פקד הזה וטהר אלמנזל בנמלתה. אמא מנזל אלכתאן פאנזאה כלהא אלתלתה חבור לאנהא מחכמה אלאתצאל ומתי מא הזה עלי אחדהא פקד טהר אלגמיע. והמלבן תרביעה מן עוד תתרכב פוק אלסריר וקד שרחנא דלך פי כלים מראת. קאל אינו חבור לא לטומאה ולא לטהרה בל אן אנצמת בה טומאה לם ינתגם אלסריר ואן אנצמת טומאה באלסריר לם ינתגם הו. וכדלך אדא הזה על המלבן לם יתטהר אלסריר בתלך אלהזאה ולא יתטהר אלמלבן באלהזאה אלתי על המטה. וידות הכלים הקדוחות אנצבה אלאואני אלמתקובה והו אן יכון אלתקב פי אלנצב ויתרכב טרף אלאניה פי דלך אלתקב מתל אלסכאכין ואלמבארד ומתאקב אלחדיד פאלאואני אלתי הי כדלך הי ואנצבתהא כגסם ואחד לטומאה וכדלך להזאה אדא הזה עלי אחדהא טהר אלגמיע. וחרוקות אלמלסנה והו אן יכון טרף אלנצאב ידכל פי אלכלי שבה תרכיב עצא אלרמח פי חדידה ואין הלכה כר׳ יוחנן בן גורי.

השני קצה מברזל או מנחושת אשר בקצה זה העין והוא אשר יקרא צנירה. והחלק השלישי בערבי אלתקאלה[ב] הוא הנקרא פיקה והוא הנקרא אצלנו בארץ המערב אלגואלה. ואמר שהכוש אשר יפתלו בו החבלים הנעשין מגמי והוא כוש של רובן אם נטמא אין מזין מי חטאת לא על העין עצמו אשר החבל כרוך עליו ולא על הפיקה אלא על קצה הברזל לבד לפי שהוא הכלי באמת ואם הזה על אחר משניהן כבר הזה וטהר הכוש בכללו. אבל הכוש של פשתן שלשה חלקיו כולם חבור לפי שהוא חבור קבוע ואם הזה על אחר מהן טהר כולו. והמלבן רבוע מעין שמניחים למעלה מן המטה וכבר ביארנו זה הרבה פעמים בכלים. ואמר אינו חבור לא לטומאה ולא לטהרה אבל אם נגעה בו הטומאה לא תטמא המטה ואם נגעה הטומאה במטה לא ישמא המלבן. וכן אם הזה על המלבן לא תטהר המטה בזאת ההזאה ולא ישהר המלבן בהזאה אשר על המטה. וידות הכלים הקדוחות ידות הכלים הנקובות והוא שהנקב ביד הכלי ויתחב קצה הכלי בזה הנקב כמו הסכינין והשופינין ומקדחי ברזל הגה כמו אלו הכלים הם וידותיהם כגוף אחד לטומאה וכן להזאה ואם הזה על אחד מהן טהור הכל. וחרוקות הם ידות הכלים שיש להם לשון והוא שקצה הידות יתחב בכלי כמו עין הרומח התחוב בברזל שלו ואין הלכה כר׳ יוחנן בן גורי.

י הסלים שבקנתל והמטה של טרבל וקרנין של כליכה וקרנין של יוצאי דרכים ושלשלת המפתחות ושלל הכובסים והבגד שהוא תפור בכלאים חבור לטומאה ואינו חבור להזיה:

סלים סלל. וקנתל שבה מגמע מן קצבאן תתרכב פיה תלך אלסלל חתי תשאל כלהא מרה ואחדה. ומטה של טרבל אלה

סלים ידוע. וקנתל הוא כמו חבור מקנים שכונסים בו אלו הסלים להגביה כולם בבת אחת. ומטה של טרבל הוא כלי מעין

הדומה

מן

ב) עיין פ״א מ״ו (ד׳ ק״י).

מן עור שבה ענז ידרם בהא אלקמה וכאנת אלה מפצלה תתרכב בעין אנואהא פי בעין. וכליכה נעש מפצל אלארגל ורגל מן ארגלה יתסמי קרן של כליכה. וכדלך קרנים של יוצאי דרכים אלאת מפצלה יכרג בהא אלמסאפרון ישרבון בהא אלמא. ושלשלת המפתחות סלסלה תנמע אלמפאתיה פיהא. ושלל הכובסין ניאטה אלקצארין ודלך אן אלקצארין יכיטון אלתיבא כי יסהל תביצהא פי אלרפע ואלחט ולים הי ניאטה מחכמה. פהדה אלאתצאלאת אלצעיפה כלהא הי חיבור לטומאה ואדא אנתנם אחד אלמתצלאת אנתנם אלנמיע ואינן חיבור להזאה בל יחתאנ אן יזה עלי כל מפצל ומפצל אנדנא באלתקיל פי אלונהין.

הדומה לעז ודשין בו הדנן ס) והיה לזה הכלי פרקים והלקיו היו תחובין קצתן בקצתן. וכליכה מטת המת והיו רגליו עשויות פרקים וכל רגל ורגל נקראת קרן של כליכה. וכן קרנים של יוצאי הדרכים הם כלים הנעשים פרקים פרקים ויוצאי דרכים מוליכים אותם עמהם לשתות בהם מים. ושלשלת המפתחות שלשלת שאוספין בה המפתחות. ושלל הכובסים תפירת הכובסין וזה שהכובסין תופרין את הבגדים כדי שיקל עליהם ללבנם כאשר יעלו ויורידו אותן וזאת התפירה אינה קבועה. הנה כל אלו החבורים החלשים הם חבור לטומאה ואם נטמא אחד מהדברים המחוברים נטמא הכל ואינן חבור להזאה אלא צריך שיזה על כל פרק ופרק ונחמיר לשני צדדים.

יא כסוי המיחם שהוא מחובר לשלשלת בית שמאי אומרים חבור לטומאה ואינו חבור להזייה בית הלל אומרים הוה על המיחם הוה על הכסוי הוה על הכסוי לא הוה על המיחם. הכל כשרים להזות חוץ מטומטום וארדיגינוס והאשה ותינוק שאין בו דעת האשה מסעדתו ומזה ואוחזת לו במים והוא טובל ומזה אם אחזה בידו אפילו בשעת הזייה פסול:

קאל תעאלי וטבל במים איש טהור וקאלוא טהור לרבות את הקטן שיש בו דעת. תם קאל והאשה מסעדתו ומזה יעני אנה מע כון אלאשה פסולה להזות גאז הו אן תעין אלמזה ותמסך לה אלמא אלדי יזה ממנו אעני מי נדה לכן לא תמסך יד אלמזה ראסא.

אמר יתברך ג) וטבל במים איש טהור ואמרו נ) טהור לרבות את הקטן שיש בו דעת. אחר זה אמר והאשה מסעדתו ומזה רצה לומר שאף על פי שהאשה פסולה להזות היא מותרת לסעד המזה ולאחזו לו במים אשר יזה מהם רוצה לומר מי נדה אבל לא תאחזו ביד המזה כלל.

יב טבל את האזוב ביום והזה ביום כשר ביום והזה בלילה בלילה והזה ביום פסול אבל הוא עצמו טובל בלילה ומזה ביום שאין מזין עד שתנץ החמה וכלן שעשו משעלה עמוד השחר כשר:

קאל תעאלי והזה הטהור על הטמא ביום השלישי וביום השביעי פלא תכון אלהזאה אלא ביום וכדלך טבילת האזוב במים אמא טבילת אלשכץ אלטמא נפסה פנאז באלליל ויזה עליו מן גד אלנהאר.

אמר יתברך ד) והזה הטהור על הטמא ביום השלישי וביום השביעי הנה לא תהיה ההזאה אלא ביום וכן טבילת האזוב במים אבל טבילת האיש הטמא עצמו מותרת בלילה ויזה עליו בבוקר. זה הוא אם נזדמן

שנתאחרה

הרא

ס) עיין שבת קט״ז ב׳. ג) במדבר י״ט י״ח. נ) ספרי זוטא המובא בילקוט רמז תשס״ג.
ד) במדבר י״ט י״ט מגילה כ׳ א׳.

הדא אדא אתפק אן תתאכר אלהזאה לבעד אליום אלסאבע אלדי יוה פי אי יום כאן. וגן ספרי פי דלך אין לי אלא שביעי שמיני תשיעי ועשירי מנין תלמוד לומר וחטאו מכל מקום. אמא אדא לם תתאכר אלהזאה ונרי אלאמר כמצותו פאן אלואגב אן תתקדם אלהזאה פי אליום אלסאבע ובעד אלהזאה יטבול במי מקוה פי אליום אלסאבע ויעריב שמשו ודלך גן אלתורה קאל וחטאו ביום השביעי וכבס בגדיו ורחץ במים וטהר בערב. וגן ספרי שהייתי אומר אם קדמה טבילה להזיה יצא תלמוד לומר וחטאו ואחר כך וכבס בגדיו.

שנתאהרה ההזאה לאחר היום השביעי לפי שיוכל להזות באיזה יום שיהיה. ולשון ספרי ב) בזה אין לי אלא שביעי שמיני תשיעי ועשירי מנין תלמוד לומר וחטאו מכל מקום. אבל אם לא נתאהרה ההזאה ונעשה הדבר כמצותו יצטרך שתקדם ההזאה ביום השביעי ואחר ההזאה יטבול במי מקוה ביום השביעי ויעריב שמשו וזה לשון התורה וחטאו ביום השביעי וכבס בגדיו ורחץ במים וטהר בערב. ולשון ספרי ג) שהייתי אומר אם קדמה טבילה להזאה יצא תלמוד לומר וחטאו ואחר כך וכבס בגדיו.

בריך רחמנא דסייע בהדן.

כמל אלנו אלתאני מן סדר טהרות בסייעתא דשמיא יתלוה אלנו אלתאלת אלדי אולה אול מסכת טהרות.

נשלם החלק השני מן סדר טהרות בסייעתא דשמייא ויבא אחריו החלק אשר תחלתו מסכת טהרות.

דסייען על הדן הוא יסייען על מה דאשתאר.

ב) במדבר פים׳ קפ״ט. ג) שם.

לזכרון

נשמת אמי מורתי

הצנועה מרת **הינדלה** ונודעה בשם **הילני דירינבורג** ע"ה

(שנפטרה ביום א' אסרו חג של פסח תקצ"ט לפ"ק).

☞ Für den Buchbinder: Diese Widmung gehört zum Titel des 2. Bandes (Anfang Oholoth).

M.T. AKADÉMIA KÖNYV-TÁRA

אלגז אלתאלת מן

סדר טהרות

מע שרח

הרב רבינו משה בן ר' מימון זצ"ל

ישתמל עלי מסכת טהרות אלי נאיה אלסדר.

סדר טהרות

עם פירוש

הרב ר' משה בן מימון זצ"ל

בלשון ערבי על פי כ"י פאריס ואקספורד

ונעתק מערבי לעברי

על ידי

נפתלי יוסף בן לאאמ"ו צבי הירש דירינבורג זצ"ל.

חלק שלישי

כולל מסכת טהרות עד סוף הסדר.

ברלין, תרמ"ט.

בדפוס של צבי הירש במהר' יצחק איטצקאווסקי.

COMMENTAIRE DE MAIMONIDE

SUR

LA MISCHNAH SEDER TOHOROT

PUBLIÉ POUR LA PREMIÈRE FOIS EN ARABE

ET ACCOMPAGNÉ D'UNE TRADUCTION HÉBRAIQUE

PAR

J. DERENBOURG.

MEMBRE DE L'INSTITUT.

TROISIÈME LIVRAISON.

BERLIN.

IMPRIMERIE H. ITZKOWSKI, GR. HAMBURGERSTRASSE 18-19.

1889.

COMMENTAIRE DE MAIMONIDE

SUR

LA MISCHNAH SEDER TOHOROT

PUBLIÉ POUR LA PREMIÈRE FOIS EN ARABE

ET ACCOMPAGNÉ D'UNE TRADUCTION HÉBRAÏQUE

PAR

J. DERENBOURG.

MEMBRE DE L'INSTITUT.

TROISIÈME LIVRAISON.

BERLIN.

IMPRIMERIE H. ITZKOWSKI, GR. HAMBURGERSTRASSE 18/19.

1880.

לזכרון

נשמת אשתי היקרה

מרת **דבורה** ונודעה בשם **דלפיני דירינבורג** ע"ה

(שנפטרה ביום ה' יום א' דסוכות תר"מ לפ"ק).

M. T. AKADÉMIA
KÖNYV-
TÁRA

מסכת טהרות.

פרק ראשון.

א שלשה עשר דבר בנבלת העוף הטהור צריכה מחשבה. ואינה צריכה הכשר. ומטמא טומאת אוכלין בכביצה. וכזית בבית הבליעה. והאוכלה טעון הערב שמש. וחייבים עליה על ביאת המקדש. ושורפין עליה את התרומה. והאוכל אבר מן החי ממנה סופג את הארבעים. שחיטתה ומליקתה מטהרת את טרפתה. דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר אינן מטהרות רבי יוסי אומר שחיטתה מטהרת אבל לא מליקתה:

אעלם אן נבלת העוף הטהור ליס הי בביאן פי נין אלתורה וקד ד׳כרנא דלך פי אלצדר ואנמא הי נקל מסנד לקולה תעאלי וכל נפש אשר תאכל נבלה וטרפה באזרה ובגר וכבם בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב נאנא אלנקל אן הד׳א אלפסוק נא פי נבלת העוף הטהור נאצה אלדי לא יחרם אלא משום נבלה וטרפה הו אלדי ינגס. וקולה צריכה מחשבה אן יעול עליהא ללאכל וחינ׳ד תנתגס פי נפסהא טומאת אכלין ול׳דלך אן אלאשיא אלחלאל לנא אלתי מן שאן אלנאס אלאנתדי בהא מתל אלתין ואלתמר ובשר שחוטה וניר דלך פאנהא לא תחתאג מחשבה לאנהא מעדה ללאכל פמתי מא נגע בהא טומאה בעד אלהכשר אנתגסת אמא מא לא יחל אכלה מתל נבלת העוף פלא בד לה אן יעול עלי אכלהא וחינ׳ד תציר מן נמלה אלאכלין ותנתגס טומאת אוכלין. קאל ואינה צריכה הכשר בל הי פי נפסהא ראשון לטומאה ותנגס כאוכלין טמאים ועלי אן לם יתקדם הכשר ול׳דלך אן אלהכשר אנמא נא פי אלאכלין כמא נא אלנין וכי יותן מים על

דע שנבלת עוף הטהור איננה מבוארת בלשון התורה וכבר זכרנו זה בפתיחה ואיננה אלא מן הקבלה נסמכת לאמרו[ה]) וכל נפש אשר תאכל נבלה וטרפה באזרה ובגר וכבם בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב ובא לנו הקבלה[ז]) שזה הפסוק מדבר בנבלת העוף הטהור בלבד מה שאינו אסור אלא משום נבלה וטרפה הוא אשר ימצא. ואמרו צריכה מחשבה שיחשוב עליה לאכלה ואז תטמא בעצמה טומאת אוכלין וזה שהדברים המותרים לנו אשר מדוך בני אדם לזון בהם כמו התאנים והתמרים ובשר שחוטה וזולתן אינם צריכים מחשבה לפי שהם מוכנים לאכילה[ח]) ומשנגעה בהם טומאה אחר ההכשר נטמאו אבל מה שאינו מותר לאכל כמו נבלת העוף אי אפשר מבלי שיחשוב עליה לאכלה ואז היא בכלל האוכלין ותטמא טומאת אוכלין. ואמר ואינה צריכה הכשר אבל היא עצמה ראשון לטומאה ותטמא כאוכלין טמאים אף על פי שלא קדם לה הכשר וזה שההכשר אינו בא אלא באוכלין כמו שאמר הכתוב[ד]) וכי יותן מים על זרע וגו׳ וטומאת אוכלין

זרע היא

ה) ויקרא י״ז ט״ו. ז) ספרא אחרי מות פ׳ י״א הלי׳ ז׳ (פ״ה ע״א). חולין ק׳ ע״ב. ח) עוקצין פ״ג מ״א. ד) ויקרא י״א ל״ח.

זרע וכו׳ ושומאת אוכלין הי טומאה קלה לאנהא לא תנן לא אדם ולא כלים כמא בינא פי אלצדר ונבלת העוף הטהור תטמא אדם וכלים ענד אלבלע כמא סיבין והדה הי טומאה חמורה כמא בינא פי אול כלים פלכונהא תטמא טומאה חמורה בהאלה מא סקט ענהא חכם אלהכשר. והו קולהם פי סיפרא וכי יותן מים על זרע מה זרעים שאין סופן לטמא טומאה חמורה צריכין הכשר אף כל שאין סופו לטמא טומאה חמורה צריך הכשר והנאך קיל מפני מה אמרו נבלת העוף הטהור אינה צריכה הכשר מפני שסופה לטמא טומאה חמורה ואעלם אנהא נפסהא ואן לם תנע בה טומאה ראסא פאנהא טמאה ותטמא טומאת אוכלין ועלי אן לם תגע בה טומאה. ופי גמר נדה קאלוא מאי שנא הכשר שרץ דלא בעיא כדתנא דבי ר׳ ישמעאל הכשר מים נמי לא תבעי כדתנא דבי ר׳ ישמעאל ואלשי אלדי רוי פי בית ר׳ ישמעאל הו קולנא כל שאין סופו לטמא טומאה חמורה בעי הכשר פלהדא אלאצל צאר כביצה מנהא יטמא טומאת אכלים ולא תטמא אדם ולו רמאהא פי פיה פאדא אבתלע מנהא כזית פענד גואזה עלי אלמבלע ינתגם דלך אלאנסאן ותנתגם תיאבה וכל תוב או אניה ימסהא ענד אלאבתלאע ינגסהא לקולה פיהא וכבם בגדיו גיר כלי חרש עלי מא בינא פי אלצדר פאדא חצלת פי גופה פקד אנתגם לכנה אן אנצם חיניד בכלים פלים ינגסהא אסתדל עלי דלך מן קולה והנפש אשר תאכל קאלוא אבית נפש מטמאה אינה מטמא לא בתוך הפה ולא בתוך המעים וקאלוא תאכל שיעור אכילה קאלוא אשר תאכל אין אכילה פחותה מכזית. וטעון הערב שמש לקולה פיהא ורחץ במים וטמא עד הערב. ומתי מא דכל אלמקדש בעד בלעהא קבל אן יטהר פהו חייב קרבן אן כאן שוגג או כרת אן כאן היא טומאה קלה לפי שהם לא ישמאו לא אדם ולא כלים כמו שבארנו בפתיחה ונבלת העוף הטהור תטמא אדם וכלים בבית הבליעה כמו שיתבאר וזו היא טומאה חמורה כמו שביארנו בראשון מכלים[ה]) ומפני שהיא יכולה לבא באיזה צד לידי טומאה חמורה לא חל עליה דין הכשר. והוא אמרם בספרא ג) וכי יותן מים על זרע מה זרעים שאין סופן לטמא טומאה חמורה צריכין הכשר אף כל שאין סופו לטמא טומאה חמורה צריך הכשר ושם נאמר מפני מה אמרו נבלת העוף הטהור אינה צריכה הכשר מפני שסופה לטמא טומאה חמורה ודע שהיא בעצמה אף על פי שלא נגעה בה טומאה כלל טמאה ותטמא טומאת אוכלין אפילו לא נגעה בה טומאה ובגמר נדה[ג]) אמרו מאי שנא הכשר שרץ דלא בעיא כדתנא דבי ר׳ ישמעאל הכשר מים נמי לא תבעי כדתנא דבי ר׳ ישמעאל והדבר אשר היה מקובל בבית ר׳ ישמעאל הוא אמרינו כל שאין סופו לטמא טומאה חמורה בעי הכשר הנה לפי זה השרש כביצה ממנה מטמא טומאת אוכלין ואינו מטמא אדם ואפילו השליכה בפיו ואם בלע ממנה כזית בעת עברה בבית הבליעה נטמא זה האדם ויטמאו בגדיו וכמו זה יטמא כל בגד או כלי אשר יגע בהם בעת בליעתו חוץ מכלי חרס כמו שבארנו בפתיחה וזאת הטומאה נשארת עליו אחר שנכנסה בגופו אבל אם נגע אז בכלים לא ישמאם והביאו ראיה לזה מאמרו[ד]) והנפש אשר תאכל אמרו[ה]) אבית נפש מטמאה אינה מטמאה לא בתוך הפה ולא בתוך המעים ואמרו[ו]) תאכל שיעור אכילה ואמרו אשר תאכל אין אכילה פחותה מכזית. וטעון הערב שמש שנאמר בה[ז]) ורחץ במים וטמא עד הערב. ואם בא אל המקדש אחרי שבלעה קודם שיטהר הרי הוא חייב קרבן אם היה שוגג או כרת אם היה מזיד כמו שבארנו בשבועות

מזיד ובכריתות

ב) מ״ב. ג) לא נמצא בספרא שלפנינו אבל נמצא בלשון הזה חולין קכ״א א׳. ג) נ״א א׳. ד) ויקרא י״ז ט״ו צ״ל וכל הנפש. ה) ספרא אחרי מות פרק י״ב הל׳ ג׳ (פ״ח א׳). ו) ספרא שם הל׳ ג׳ (פ״ז ד׳). ז) ויקרא י״ז ט״ו.

מזיד עלי מא בינא פי שבועות וכריתות וגֿא אלנץ פי טומאת מקדש וקדשיו לכל טומאתו אשר יטמא בה וקאלוא בה לרבות בולע נבלת העוף הטהור. וכדֿלך הדֿא אלדֿי בלע כזית אדֿא נגע בתרומה ולו בעד בלעהא פאנהא תחרק לאנה ירדהא שני ושני בתרומה טמא עלי אלאצול אלתי תקדם שרחהא פי אלצדר. והאוכל אבר מן החי ממנה סופג את הארבעים לאן תחרים אבר מן החי מן קולה אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו פכל מא יחל לנא אכלה בעד אלדֿבח מן אכל מנה עצֿו והו חי יצֿרב מלקות ולו כאן דֿלך אלעצֿו אקל מכזית עלי מא תקדם פי אול אהלות פי קולהם האיברין אין להם שעור. פאן כאן הדֿא אלעוף טהור טרפה וקד תקדם לך תעדיד טריפות העוף פי חולין תֿם דֿבח והו טרפה או נמלק בפנים פמע כונה לא יחל אכלה פלים נחסבה נבלה ולא יטמא בבית הבליעה. ויסתדל ר׳ מאיר עלי דֿלך באן קאל אדֿא כאנת אלבהמה שנבלתה מטמא במגע ובמשא שחיטתה מטהרת את טרפתה פכיף אלעוף אלדֿי נבלתו לא תטמא במגע ולא במשא שתהא שחיטתו מטהרתו ומליקה בפנים מתֿל שחיטה בחוץ לאן אלמליקה תחללה ללאכל לכהנים כמא תחלל אלשחיטה בחוץ לכל פכמא תטהרה שחיטתו תטהרה מליקתו. ור׳ יהודה יקול אדֿ ואחכאמהא שאדֿה וכֿארגֿה ען אחכאם אלבהמה לאנהא טאהרה למן למסהא ולא תנגֿס אלא ענד אלאכל פלא נתעלם להא חכם מן אלבהמה בל לא תכֿלצהא שחיטתה אדֿא כאנת טרפה מן אן תנגֿס אלנגֿאסה אלתי תכֿצהא. ור׳ יוסי יקול דייה כנבלת בהמה ששחיטתה מטהרת ולא מליקתה. ואנמא וקע אלאגֿמאע עלי טרפה שנשחטה בבהמה טהורה לקולה וכי ימות מן הבהמה אשר היא לכם לאכלה ולם יקל וכי תמות הבהמה בל אתי בחרף אלתבעיץ קאלו יש מן הבהמה מטמא ובכריתות ואמר הכתוב א) בטומאת מקדש וקדשיו לכל טומאתו אשר יטמא בה אמרו ב) בה לרבות בולע נבלת העוף הטהור וכן הבולע כזית אם נגע בתרומה אפילו אחר בליעתו תשרף לפי שעושה את התרומה שני ושני בתרומה טמא על פי השרשים אשר קדם ביאורם בפתיחה. והאוכל אבר מן החי ממנה סופג את הארבעים לפי שאיסור אבר מן החי מאמרו ג) אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו וכל מה שמותר לנו לאכול אחרי השחיטה מי שאכל ממנו אבר מן החי חייב מלקות ואפילו היה זה האבר פחות מכזית לפי מה שקדם בראשון ד) מאהלות באמרם האיברים אין להם שיעור. ואם היה זה העוף טהור טרפה וכבר קדם לך מנין טרפות העוף בחולין ה) ואחר זה שחטו והוא טרפה או נמלק בפנים אף על פי שאסור באכילה בכל זאת לא נחשבהו נבלה ולא יטמא בבית הבליעה. והביא ר׳ מאיר ראיה לזה ואמרו ו) מה אם נבלת בהמה שהיא מטמא במגע ובמשא שחיטתה מטהרת את טרפתה מטומאתה נבלת העוף שאינה מטמאה במגע ובמשא אינו דין שתהא שחיטתה מטהרתו ומליקה בפנים כמו שחיטה בחוץ לפי שהמליקה מתרת לאכילה לכהנים כמו שמתרת שחיטה בחוץ לכל אדם וכמו שהשחיטה מטהרת כמו כן מטהרת המליקה. ור׳ יהודה אומר הואיל ודיני נבלת העוף הטהור משונים ויוצאים מדיני הבהמה שנבלת העוף הטהור אינה מטמא במגע ולא תטמא אלא בעת האכילה לפיכך אין אנו למדין דינה מן הבהמה אלא אם היתה טרפה שחיטתה אינה מצלת אותה מן הטומאה המיוחדת לה. ור׳ יוסי אומר דיה כנבלת בהמה ששחיטתה מטהרת ולא מליקתה. והכל מודים שטרפה שנשחטה בבהמה טהורה שנאמר ז) וכי ימות מן הבהמה אשר היא לכם לאכלה ולא אמר וכי תמות הבהמה והוסיף מלת מן לחלק אמרו ח) יש מן

ויש הבהמה

א) ויקרא ה׳ ג׳. ב) ספרא ויקרא פי״ב (חובה) הל׳ ח׳ (כ״ג ג׳). ג) בראשית ט׳ ד׳. סנהדרין נ״ט א׳. ד) מ״ז. ה) פ״ג מ״ג. ו) זבחים פ״ז מ״ו. ז) ויקרא י״א ל״ט. ח) ספרא שמיני פרשה י׳ הל׳ א׳ (נ״ו ע״ג).

ויש מן הבהמה שאינו מטמא פרט לטרפה ששחטה והלכה כר׳ יוסי.

הבהמה מטמא ויש מן הבהמה שאינו מטמא פרט לטרפה ששחטה והלכה כר׳ יוסי.

ב הכנפים והנוצה מיטמאות ומטמאות ולא מצטרפות רבי ישמעאל אומר הנוצה מצטרפת. החרטום והצפרנים מיטמאין ומטמאין ומצטרפים רבי יוסי אומר אף ראשי אגפיים וראש הזנב מצטרפים שכן מניחים בפטומות:

יריד בקולה הנא הכנפים אלריש אלדקיק גדא אלדי יכון פי אלאגנחה ויבקי בעד אזאלה אלריש אלכביר. וכדלך אלנוצה אלזיבר אלזגבן אלדי יבקי עלי אלחוצלה בעד אזאלה אלריש. פקאל אנהא תנתגם כמא תנתגם אלאוכלים ותגם איצא טומאת אוכלים ולא תנצאף אלי אללחם לתכמל כזית פאדא אבתלע אחד כזית מצומצם מן אללחם ודלך אלזגב לא ינתגם. והחרטום אלמנקאר. והצפרנים אלאטפאר. ואלכלאם הנא אנמא הו עלי אלמואצע אלרכצה מנהא אלקריבה מן אללחם אלתי אדא קטעת מן אלטיר והו חי נשע אלדם מן מוצע אלקטע. וראשי אגפים וראש הזנב אטראף אלגנחה וטרף אלדנב בעד נתף אלריש לאן הדה אלמואצע נאתיה יאבסה והי תקטע ותרמי מן אלטיור אלא אדא כאן טיר סמין מפרט אלסמן פאנהא תתרך ותצלח ללאכל והו קול ר׳ יוסי שכן מניחין בפטומות ותרגום בריאות בשר פטימן בשר ואין הלכה כר׳ יוסי ולא כר׳ ישמעאל. והדא הו תעדיד אלתלתה עשר חכם אלתי דכרת לך פי נבלת העוף הטהור אלחכם אלאול אנהא צריכה מחשבה. ואלתאני אנהא לא תחתאג הכשר. ואלתאלת אנהא תנגם גירהא מן אלאוכלים בכביצה מתל מא תנגם אוכלים טמאים. ואחפט הדא אלאצל איצא פי כל מא יאתיך מן דכר טומאת אוכלין ודלך אן אנתאסהא הי פי נפסהא ולו כאנת אקל מקדאר ואנגאסהא לגירהא מן אכלין ומשקין חתי תכון כביצה וגיז ספרא אוכל יטמא מלמד שהוא מטמא בכל שהוא יכול יטמא אף לאחרים בכל שהוא

יצה באמרו כאן הכנפים הנוצה הדקה מאד הנמצאה בכנפים והנשארת אחר שהוסרו הנוצות הגדולות וכמו זה תשאר הנוצה הדקה על הזפק אחר שהוסרו הנוצות הגדולות. ואמר שאלו הנוצות יטמאו כמו שיטמאו האוכלין ומטמאות גם כן טומאת אוכלין ואינן מצטרפות עם הבשר להשלים לכזית ואם בלע אחד כזית מצומצם מן הבשר עם אלו הנוצות אינו מיטמא. והחרטום במשמעו. והצפרנים הטלפים. וידבר כאן רק על המקומות הרכות מן הטלפים הקרובות לבשר אשר אם יחתכו מן העוף החי יזול הדם ממקום החתוך. וראשי אגפיים וראש הזנב הם קצות אגפיים וקצות הזנב אחרי מריטת הנוצות לפי שאלו המקומות הן בולטות ויבשות והותכין ומשליכין אותן מן העופות אלא אם היה העוף שמן בתכלית השומן שאז מניחין אותם והם ראויים לאכילה וזהו שאמר ר׳ יוסי שכן מניחין בפטומות ותרגום[ב] בריאות בשר פטימן בשר ואין הלכה כר׳ יוסי ולא כר׳ ישמעאל. וזה מספר השלש עשרה דינים אשר זכרתי לך בנבלת העוף הטהור הדין הראשון שאינה צריכה מחשבה. והשני שאינה צריכה הכשר. והשלישי שתטמא זולתה מן האכלין בכביצה כמו שיטמאו אכלים טמאים ושמור זה השרש בכל מקום שיבא לך זכרון טומאת אכלין וזהו שהאכלים נטמאים בפחות שבשעורין ושלא יטמאו זולתם מהאוכלין והמשקין עד שיהיו כביצה וזה לשון הספרא[ג] אוכל יטמא מלמד שהוא מיטמא בכל שהוא יכול יטמא אף לאחרים בכל שהוא

ב) בראשית מ״א ב׳. ג) שמיני פרק ט׳ הל׳ א׳ (ג״ד ע״ג).

שהוא תלמוד לומר אשר יאכל הא אינו מטמא אלא בכביצה. ואלראבע אן מן אבתלע מנהא כזית טעון הערב שמש. ואלכאמס אן מן אנתנם באבתלאעהא חייב על ביאת המקדש. ואלסאדס אן שורפין עליה את התרומה אף על פי שהוא תלמוד לומר אשר יאכל הא אינו מטמא אלא בכביצה. והרביעי שהבולע ממנה כזית טעון הערב שמש. והחמישי שמי שנטמא בבליעתה חייב על ביאת מקדש. והששי ששורפין עליה את התרומה אם נגעה בה. והשביעי אבר מן החי ממנה חייב עליו מלקות. והשמיני ששחיטתה מטהרתה. והתשיעי שמליקתה גם כן מטהרתה. והעשירי שהנוצה אשר על אנפיים או על הזפק מיטמאה ומטמאה כמו כל מיני מאכל. והאחד עשר שואת הנוצה אינה מצטרפת עם הבשר להשלים ממנה כזית. והשנים עשר שהחרטום והצפרנים מיטמאין ומטמאין כשאר אוכלין כמו שבארנו. ושלשה עשר שהן מצטרפים לכזית בבית הבליעה.

ג נבלת העוף הטמא צריכה מחשבה והכשר ומטמאה טומאת אוכלין בכביצה וכחצי פרס לפסול את הגויה ואין בה כזית בבית הבליעה והאוכלה אין טעון הערב שמש ואין חייבין עליה על ביאת מקדש אבל שורפין עליה את התרומה והאוכל אבר מן החי ממנה אינו סופג את הארבעים ואין שחיטתה מטהרתה. הכנפים והנוצה מיטמאות ומטמאות ומצטרפות החרטום והצפרנים מיטמאין ומטמאין ומצטרפין:

מן שרחנא ללהלכה אלמתקדמה יבין אן נבלת העוף הטמא צריכה הכשר לאנהא לא תטמא טומאה חמורה אבדא ואנמא הי כסאיר אלאכלים טמאין תנגס גירהא בכביצה. ומן אכל מנהא בעד אלמחשבה ואלהכשר כחצי פרס והו כביצה ומחצה נפסלה גויתו כמתל כל אוכל אכלין טמאין הדא אלמקדאר. ואדא נגעה בתרומה אנגסתהא. ואלשיץ אלדי יאכל מנהא כחצי פרס לא יחתאג הערב שמש עלי מא בינא פי אלצדר אן אוכל אכלים טמאים אדא טבל טהר לחינה. ולא ילזמה כרת על ביאת המקדש ולו קודם טבילה כמא תאצל פי אלהאדי עשר מן פרה. קאל תעאלי פי טומאת מקדש או נפש תגע בנבלת בהמה וכו' ואמרו ג) יכול נגע באכלים ובמשקין ובכלי חרש יהא טמא תלמוד לומר בהמה טמאה מה בהמה מיוחדת שהיא אב הטומאה יצאו אלו שהיא

מבאורינו להלכה הקודמת יתבאר שנבלת העוף הטמא צריכה הכשר לפי שלא תטמא טומאה חמורה לעולם ואינה אלא כשאר אכלין טמאין המטמאין זולתן בכביצה. והאוכל ממנה אחר המחשבה והכשר כחצי פרס והוא כביצה ומחצה נפסלה גויתו כמו כל אוכל אכלין טמאין בזה השיעור. ואם נגעה בתרומה תטמא אותה. והאיש אשר יאכל ממנה כחצי פרס אינו טעון הערב שמש לפי מה שבארנו בפתיחה שהאוכל אוכלין טמאין אם טבל טהר מיד. ואינו חייב כרת על ביאת המקדש ואפילו קודם טבילה כמו שהושרש באחד עשר מן פרה ד). אמר יתברך ג) במטמאת מקדש או נפש אשר תגע בנבלת בהמה וכו' ואמרו ג) יכול נגע באכלים ובמשקין ובכלי חרש יהא טמא תלמוד לומר בהמה טמאה מה בהמה מיוחדת שהיא אב הטומאה יצאו אלו

ד) מ"ד. ג) ויקרא ה' ב'. ג) ספרא ויקרא פרק י"ב הל' ב' (כ"ב ע"ד) והלשון שם משונה קצת.

שהיא אב הטומאה יצאו אלו שאינן אבות הטומאות. וקד בינא אן לא ילום חכם אבר מן החי אלא אדא קטע מן חי ואן יחל בעד אלדבח ומעלום אן אלשחיטה לא תפיד פי אלחיואן אלמחרם נועה. וקולה הנא מצטרפין לתתמים אלשיעור אמא כביצה לאגנאם אלגיר או כחצי פרס לפסול את הגויה. וממא ינבגי אן תעלמה אן אבר מן החי מעוף טמא או מעוף טהור לא ינגס בונה מן אלונה ודלך אן קולה תעאלי ולאלה תטמאו גאנא אלתפסיר אנה אנמא ישיר אלי אבר מן החי וקאל בעד דלך לכל הבהמה אשר היא מפרסת פרסה וקאלוא אוציא את העוף שאין לו פרסה. אמא אבר מן המת מן העוף פחכמה חכם דלך אלעוף אן כאן עוף טמא פאחכאם עוף טמא אלמתקדמה ואן כאן עוף טהור פאחכאם עוף טהור. ותראעי פיה אלמקדאר אעני אן יכון דלך אלאבר כזית וחיניד יטמא בבית הבליעה אן כאן מן עוף טהור ואן יכון איצא כביצה וחיניד ינגס טומאת אכלין או כחצי פרס וחיניד יפסול את הגויה אן כאן מן עוף טמא ולא יחכם פיה בחכם האברין אלתי אין להם שיעור עלי מא תאצל אול אהלות. והדה אשיא באנת בדלאילהא פי סיפרא.

אלו שאינן אבות הטומאות. וכבר בארנו[ב] שדין אבר מן החי אינו נוהג אלא אם התכו מן בהמה המותרת אחר שחיטתה וידוע שאין השחיטה מועלת לבעלי חיים ממין האסור. ואמרו כאן מצטרפין להשלים השיעור הוא או בכביצה לטמא זולתו או כחצי פרס לפסול את הגויה. ומה שראוי שתדעהו שאבר מן החי מעוף טמא או מעוף טהור אינו מטמא כלל וזה מה שאמר יתברך[ג] ולאלה תטמאו ובא פירושו[ג] שאינו רומז אלא לאבר מן החי ואמר אחר זה לכל הבהמה אשר היא מפרסת פרסה אמרו[ד] אוציא את העוף שאין לו פרסה. אבל אבר מן המת מן העוף דינו כדין זה העוף אם היה עוף טמא דינו כדיני עוף הטמא הקודמים ואם היה עוף טהור נדון כעוף טהור. וצריכין אנו לראות שיעור האבר רצה לומר אם היה כזית מטמא בבית הבליעה אם היה עוף טהור וכמו כן אם היה מעוף טמא שיעורו בכביצה לטמא טומאת אכלין או כחצי פרס לפסול את הגויה ולא נדון באבר מן המת דין האברים אשר אין להם שיעור לפי מה שהתבאר בראשון[ה] מאהלות. ואלו הדברים מבוארים עם ראיותיהם בסיפרא[ו].

ד ובבהמה העור והרוטב והקופה והאלל והעצמות והגידים והקרנים והטלפים מצטרפין לטמא טומאת אוכלין אבל לא טומאת נבלות כיוצא בו השוחט בהמה טמאה לנכרי והיא מפרכסת מטמאה טומאת אוכלין אבל לא טומאת נבלות עד שתמות או עד שיתיז את ראשה ריבה לטמא טומאת אוכלין ממה שריבה לטמא טומאת נבלות:

הדה אלהלכה קד תקדם שרחהא פי אול אלפרק אלתאסע מן חולין ולכן אעידה הנא. רוטב אלמרק וקופה אלאתאבל. והאלל נתף אללחם אלתי תפלת ענד סלף אלבהימה ותבקי פי אלגלד. וגידים יסמי אלערוק ואלאעצאב ואלרבאטאת ואלאותאר ואלאנשיה. ויריד הנא בקרנים

ביאור זאת הלכה כבר קדם בתחלת פרק תשיעי[ז] מחולין ואני חוזר לפרשו כאן. רוטב הוא המרק וקופה התבלין. והאלל חלק קטן מן הבשר הנקרע והנשאר בעור בעת הפשט הבהמה. וגידים שם העורקים והעצבים והקשורים והיתרים והקרומות. וירצה כאן בקרנים המקום הרך

מהן

אלמואצע

ב) מ״א. ג) ויקרא י״א כ״ד. ג) ספרא שמיני פרשה ד׳ הל׳ ב׳ (י״א א׳). ד) שם הל׳ א׳ והלשון משונה. ה) מ״ז. ו) שם. ז) מ״א.

אלמואצע אלרצה מנהא אלתי אדא קטעת מן החי נבע אלדם וכדלך טלפים מא הו מן אלאטלאף עלין הדה אלצפה. פאדא כאן שי מן הדה ומן אללחם כביצה פינגם אלכל טומאת אכלין אמא אן כאן מנהא ומן אללחם כזית מן הנבלה פלא ינגם לאן לא ינגם מן אלנבלה אלא לחמהא עלי מא בינא פי אלצדר. ובהמה טמאה טאל מא לם יתם תצרבהא תנגם טומאת אכלין לאנהא תצלה ללאכל וללאכל דבחהא ולא תנגם כחכם אלנבלה חתי תמות וינקטע תצרבהא או יבאן ראסהא. וקולה רבה לטמא טומאת אוכלין בין לאן טומאות אכלים אעם מן טומאת נבלות לאן כל מא ינגם משום נבלה פהו איצא ינתגם טומאת אכלים וינגם טומאת אכלים אדא לם יכן נבלה אלא שחוטה.

מהן אשר אם יחתך מן החי יזול הדם וכמו כן ירצה בהטלפים החלק מן הטלפים אשר הם על זה הענין. ואם היו אחד מאלו הדברים עם הבשר כביצה יטמאו הכל טומאת אכלין אבל אם היה אחד מהן עם הבשר כזית מן הנבלה אינו מטמא לפי שאינו מטמא מן הנבלה אלא הבשר לבד כמו שבארנו בפתיחה. ובהמה טמאה כל עוד שלא נשלם פרכוסה תטמא טומאת אכלין לפי שהיא ראויה לאכילה ושחטה לאכילה ואינה מטמאה טומאת נבלה עד שתמות ונגמר פרכוסה או עד שיתיז את ראשה. ואמרו רבה לטמא טומאת אכלין מבואר לפי שטומאת אכלין יותר כוללת מטומאת נבלה מפני שכל מה שהוא מטמא משום נבלה מיטמא גם כן משום טומאת אכלים ומטמא טומאת אכלין אם לא היתה נבלה אלא שחוטה.

ה האוכל שנטמא באב הטומאה ושנטמא בולד הטומאה מצטרפין זה עם זה לטמא כקל שבשניהם. כיצד כחצי ביצה אוכל ראשון וכחצי ביצה אוכל שני שבללן זה בזה שני. כחצי ביצה אוכל שני וכחצי ביצה אוכל שלישי שבללן זה בזה שלישי. כביצה אוכל ראשון וכביצה אוכל שני שבללן זה בזה ראשון. חלקן זה שני וזה שני נפל זה לעצמו וזה לעצמו על כבר של תרומה פסלוהו נפלו שניהן כאחת עשאוהו שני. כביצה אוכל שני וכביצה אוכל שלישי שבללן זה בזה שני. חלקן זה שלישי וזה שלישי נפל זה לעצמו וזה לעצמו על כבר של תרומה לא פסלוהו נפלו שניהן כאחת עשאוהו שלישי. כביצה אוכל ראשון וכביצה אוכל שלישי שבללן זה בזה ראשון חלקן זה שני וזה שני שאף זה שלישי שנגע בראשון נעשה שני:

קד בינא פי אלצדר אן אלדי ינתגם באב מן אבות הטומאה הו אלראשון ואלדי יגע בראשון שני ואלדי יגע בשני שלישי ואן אלראשון ואלשני ואלשלישי ואלרביעי אלכל יתסמי ולד הטומאה והנאך בינא איצא אן כון אוכל ינגם אוכל אנמא הו מדרבנן אמא מדאוריתא אין אוכל מטמא אוכל וסיבין פי אלפרק אלדי בעד הדא אן אלשלישי של תרומה הו נפסה פסול לכנה לא ינגם גירה ולדלך יתסמי פסול ואן שני שבתרומה ינגם אלשלישי וקד בינא דלך פי אלצדר פלא תדהב ענך הדה

כבר בארנו בפתיחה שהנטמא באב מן אבות הטומאה הוא ראשון והנוגע בראשון שני והנוגע בשני שלישי ושהראשון והשני והשלישי והרביעי כולם יקראו ולד הטומאה ושם בארנו גם כן שאוכל מטמא אוכל אינו אלא מדרבנן אבל מדאורייתא אין אוכל מטמא אוכל ויתבאר בפרק שאחר זה[ט] שהשלישי בתרומה הוא פסול בעצמו אבל אינו מטמא זולתו ולכן נקרא פסול ושהשני שבתרומה יטמא שלישי וכבר בארנו זה בפתיחה ואל תשכח אלו הענינים כדי שלא אצטרך לחזור עליהם פעמים

אלמעאני רבות

ט) מ״ד.

אלמעאני ולא אחתאג אכררהא מע אלאחיאן. פאדא כאן אלמקדאר אלדי ינגס טומאת אוכלין והו כביצה מגתמע מן אוכל ראשון ואוכל שני או שלישי או מן אוכל שני ושלישי פאנה ינגס כקל שבשניהם כמא בין. אמא אן כאן כביצה מן חדא וכביצה מן חדא פאן מגמועהמא ינגס כחמור שבשניהם ודלך בין לאן פי חדא אל מגמוע מן דלך אלחמור אלשיעור אלדי ינגס. פאן קסמהא בעד אכתלאטהא פינגס כל ואחד מנהמא כקל שבשניהם לאן קד רגע דלך אלשיעור אלמצומצם אעני אלדי הוא כביצה מכתלט מן קל וחמור פהו ינגס כקל שבשניהם. קאל נפל זה לעצמו וזה לעצמו על ככר של תרומה פסלוהו לאן כל ואחד מנהמא שני אמא אן וקעא גמיעא מעא על ככר של תרומה פאנה ירגע שני לכון מגמועהמא ראשון. ואדא כאן אלככר של תרומה שני פלים הו פסול ואנמא הו טמא וינגס ככר של תרומה אכר אדא אנצם בה וירדה שלישי ודלך אלככר אלאכר הו אלדי יכון פסול כמא בינא. וקולה עשאוהו שלישי בין לאן שני עושה שלישי בתרומה.

רבות. ואם היה השיעור אשר יטמא טומאת אוכלין והוא כביצה בלול מאוכל ראשון ואוכל שני או שלישי או מן אוכל שני ושלישי יטמא כקל שבשניהם כמו שהוא מבואר. אבל אם היה כביצה מזה בלול בכביצה מזה יטמא כחמור שבשניהם לפי שבזה העירוב יש מן החמור שיעור מה שיטמא. ואם חלק אותם לשנים אחר התערבם יטמא כל חלק מהם כקל שבשניהם לפי שנהיה זה השיעור המצומצם רצה לומר כביצה בלול מקל וחמור הלכך יטמא כקל שבשניהם ואמר נפל זה לעצמו וזה לעצמו על ככר של תרומה פסלוהו לפי שכל אחד מהם שני אבל אם נפלו שניהם יחד כאחת על ככר של תרומה נעשה שני מפני שעירוב שניהם הוא ראשון. ואם היה הככר של תרומה שני איננו פסול אבל הוא טמא ויטמא ככר של תרומה אחר אם נגע בו ויעשהו שלישי וזה הככר האחר הוא אשר יהיה פסול כמו שבארנו. ואמרו עשאוהו שלישי מבואר לפי שהשני עושה שלישי בתרומה.

ו כשתי ביצים אוכל ראשון כשתי ביצים אוכל שני שבללן זה בזה ראשון חלקן זה ראשון וזה ראשון לשלשה או לארבעה הרי אלו שני:

אדא קסם אלמכתלט בנצפין צאר פי כל נצף כביצה אוכל ראשון וכביצה אוכל שני פינגס מגמועהמא כמא ינגס אוכל ראשון כמא בינא פי אלהלכה אלמתקדמה. אמא אן קסם הדא אלמכתלט עלי תלאתה אקסאם פכל קסם מנהא ליס פיה כביצה אוכל ראשון פצאר דלך אלשיעור מגתמע מן אוכל ראשון ושני וליס פי ואחד מנהמא כביצה פהו ינגס כקל שבשניהם עלי מא תקדם ולדלך קאל הרי אלו שני. וכדלך אדא קסמהא ארבעה אקסאם אלדי יני כל קסם כביצה מכתלט מן ראשון ושני.

אם חלק העירוב לחצאין נהיה בכל מחצה כביצה אוכל ראשון וכביצה אוכל שני ויטמא העירוב משניהם כמו שיטמא אוכל ראשון כמו שבארנו בהלכה הקודמת. אבל אם חלק זה העירוב לשלשה חלקים אין בכל חלק מהם כביצה אוכל ראשון ויהיה בזה השיעור אוכל ראשון ושני יחד ואין בכל אחד משניהם כביצה ולכן יטמא כקל שבשניהם לפי מה שקדם ולזה אמר הרי אלו שני. וכמו זה אם חלקן לארבעה חלקים אשר בו יהיה כל חלק מהן כביצה בלול מן ראשון ושני.

ז כשתי ביצים אובל שני ובשתי ביצים אוכל שלישי שבללן זה בזה שני חלקן זה שני וזה שני לשלשה או לארבעה הרי אלו שלישי:

הדא בין עלי אלמתאל אלמתקדם ועלי הדה אלמתאלאת בעינהא יטרד אלקיאם. מתל אן תכתלט עשר ביצים אוכל שני ועשר ביצים אוכל ראשון ובעד אכתלאטהא קממהא באקסאם מתסאויה פאן תלך אלאקסאם אן כאנת עשר או אקל פאן כל קסם מנהא ראשון ואן קממהא באכתר מן עשרה אקסאם פאן כל קסם מנהא שני. ומלאך אלאמר כלה אן אדא אכתלט אלחמור ואלקל אלדי יליה פי אלרתבה באלסויה או בניר סויה ואכד מן מגמועהמא גז יגרג אלחסאב אן פי דלך אלגז כביצה מן החמור פאנה ינגם כמא ינגם חמור שבשניהם ואן לם יכן פי דלך אלגז כביצה מן החמור פהו יטמא כקל שבשניהם. ואנמא אשתרטת פי קולי באלקל אלדי יליה פי אלרתבה תחרז מן אוכל ראשון יכתלט מע אוכל שלישי אלדי אן אכד מן מגמועהמא גז יכון פיה אקל מכביצה אוכל ראשון פאן דלך אלגז ינגם כמא ינגם אלשני ללאצל אלדי תקדם אן אלראשון ענד מא יגע בשלישי רדה שני והו קולה פי מא תקדם פי הדא אלפרק שאף זה שלישי שנגע בראשון נעשה שני.

זה מבואר לפי המשל אשר קדם ועל אלו הדוגמאות עצמן תקיש על הכל. למשל אם בלל עשר ביצים אוכל שני ועשר ביצים אוכל ראשון ואחרי התערבם חלק אותם לחלקים שוים אם היו עשר או פחות מזה הנה כל חלק מאלו ההלקים יהיה ראשון אבל אם חלק אותם ליותר מעשרה חלקים כל חלק מהם יהיה שני. ותמצית כל זה הדבר היא שאם נתערב החמור בקל אשר הוא קרוב ממנו במדרגה בשוה או שלא בשוה ולקח מן העירוב חלק שנוכל לשערו שיש בזה החלק כביצה מן החמור הנה יטמא כמו שיטמא החמור שבשניהם ואם אין בזה החלק כביצה מן החמור הוא יטמא כקל שבשניהם. ולא התנתי באמרי בקל אשר הוא קרוב ממנו במדרגה אלא להשמר מן אוכל ראשון שנתערב באוכל שלישי אשר אם לקח מעירובן חלק שבו פחות מכביצה אוכל ראשון זה החלק יטמא כמו שיטמא השני על פי השרש אשר קדם שהראשון אם יגע בשלישי יעשהו שני וזה הוא אמרו במה שקדם בזה הפרק שאף זה שלישי שנגע בראשון נעשה שני.

ח מקרצות נושכות זו בזו וכבדים נושכין זה בזה נטמאת אחת מהן בשרץ כולן חחלה פרשו כלן תחלה במשקין כלן שניות פרשו כלן שניות בירים כלן שלישות פרשו כלן שלישיות:

שרח חקיקה לפסקה מקרצות מקטעאת מן קולה מחומר קורצתי גם אני. ודלך אנה יעמל מן אלענין שבה אלואה כבירה ותקטע באלה חדיד ולא תבאן ענד אלקטע בל יתרך בינהא אתצאל יסיר ותטבך אללוח בגמלתהא והי מתצלה פאדא תם טבכהא חיניד תפצל תלך אלקטע בעצהא מן בעץ והי תנפצל באדני הרכה והדה הי צנאעה אלפשמאט ענדנא. ומעני נושכות זו בזו אן תכון ואחדה מתצלה בהאניה פהי כלהא כמנולה כבזה ואחדה. ומעלום אן אלשרץ אב ואלדי יגע בו ראשון וקד יסמי אלראשון

פירוש מלת מקרצות הנכון הוא מחותכות מאמרו) מחומר קורצתי גם אני. וזה שעושין עוגות דומות ללוחות גדולות והותכין אותן בכלי ברזל ועל ידי זה החיתוך לא יתפרדו החלקים לגמרי אבל ישארו דבוקים זה בזה מעט ואופים העוגות בכללן בעוד החלקים הם מחוברים ואחר שנשלמה האפיה מפרידים אלו החתיכות זו מזו וזה הפרוד יעשה בלי שום יגיעה וזאת היא מלאכת פשמאט) אצלנו. וענין נושכות זו בזו הוא שהם דבוקים זה בזה האחד עם השני והם במדרגת כבר אחר. וידוע

איצא שהשרץ

ס) איוב ל״ג ו׳. ג) והוא מה שקורין Biscuit בלשון צרפת.

איצא תחלה והדא פי אלאכלין ואלמשקין כאצה כמא בינא פי אלצדר. וקד בינא פי צדר הדא אלסדר אן אלמשקין תחלה תכון אבדא ולו אנתגסת בשני לטומאה ואדא כאנת אלמשקים טמאים תחלה לעולם פהי תגעל אלשי אלדי תנגסה שני. וסיבין לך פי מסכת ידים אן אלידים הי שניות אבדא ופי אכר זבים נבין אן הידים פוסלין את התרומה לאן אדא נגע בידיו בתרומה פסלה ורדהא שלישי אלא אן יגסל ידיה כמא יבין פי מאבעד ולדלך קאל בידים כולם שלישיות לאנהא כלהא גרם ואחד.

שהשרץ אב והנוגע בו ראשון ולפעמים יקרא הראשון תחילה וזהו ובפרט באוכלין ובמשקין כמו שבארנו בפתיחה. וכבר בארנו בפתיחת זה הסדר שהמשקין תחלה לעולם אף על פי שנטמאו בשני לטומאה הנה אחר שמשקין טמאים הן תחלה לעולם הם יעשו כל דבר אשר יטמאו אותו שני. ויתבאר לך במסכת ידים[ב]) שידים שניות לעולם ובאחרון מזבים[ג]) נבאר שהידים פוסלין את התרומה מפני שאם נגע בידיו בתרומה פסלה ועשה אותה שלישי אלא אם רחץ ידיו כמו שיתבאר אחר זה ולזה אמר בידים כולם שלישיות לפי שהן כולן כנוף אחד[ג]).

ט מקרצת שהיתה תחלה והשיך לה אחרות כולן תחלה פרשו היא תחלה וכולן שניות. היתה שניה והשיך לה אחרות כולן שניות פרשו היא שניה וכולן שלישיות. היתה שלישית והשיך לה אחרות היא שלישית וכולן טהורות בין שפרשו בין שלא פרשו:

אלכלאם הנא פי אכלין של תרומה ומעלום אן שלישי של תרומה לא ינגס גירה בנוה ואן רביע בתרומה טהור וקד בינא דלך מראת ואלכלאם כלה בין לא יחתאג שרח אדא פהם כל מא צמנא פי צדר הדא אלסדר.

ידבר כאן באכלין של תרומה וידוע שהשלישי של תרומה אינו מטמא זולתו כלל ושהרביעי בתרומה טהור וכבר בארנו זה הרבה פעמים והמאמר כולו מבואר ואינו צריך לפירוש אם הבנת כל מה שהנחנו בפתיחת זה הסדר.

י כברות הקדש שבתוך גומותיהם מים מקודשים נטמאת אחת מהן בשרץ כולן טמאות ובתרומה מטמא שנים ופוסל אחד אם יש ביניהן משקה טופח אף בתרומה הכל טמא:

גמותיהם אלחפר אלתי תבקי פי טהר אלכבז ענד כבוזה. ולים יריד הנא בקולה מים מקודשין מי חטאת ואנמא יריד בה מא יכון על טהרת הקדש מתל כברות הקדש חתי יכון דלך אלמא משקה הקדש והדה אלכברות אכלין של קודש. פאדא אנצם שרץ בואחדה מן הדה אלכברות ואנצמת אולי בתאניה ותאניה בתאלתה ותאלתה בראבעה וכדא אלי לא נהאיה פכלהא טמאות מן אגל אלמשקה אליסיר אלדי פי כל כבר מנהא לאן דלך אלמשקה

גומותיהם הם הגומות הנשארות על גב הלחם בעת אפייתו. ובאמרו מים מקודשין אינו רוצה בו כאן מי חטאת אלא הוא רוצה בו מים שנעשו על טהרת הקדש כמו כברות הקדש באופן שיהיו אלו המים משקה הקדש ואלו הכברות אכלין של קדש. הנה אם נגע השרץ באחד מאלו הכברות ונגע הראשון בשני והשני בשלישי והשלישי ברביעי וכן עד לאין סוף כולם טמאים בשביל המשקה המועט אשר בכל כבר מהם לפי שזה המשקה תחלה אף על פי

תחלה שזה

ב) פ״ג מ״א. ג) מ״ב. ג) ר״ל אף על פי שפרשו.

תחלה ואן כאן אלמשקה לים הו אלדי שזה המשקה בעצמו לא נגע בהכבר השני
נגע באלכבר אלתאניה לכן מן אגל אבל משום חיבת הקדש נחשוב כאלו
חיבת הקדש חסבנא כאן אלמשקה שבתוך המשקה שבתוך הגומא הוא אשר נגע בכל
הגומא הו אלדי נגע בכל כבר מנה ויציר כבר מהם ויעשה כל כבר מאלו הכברות
כל כבר מן תלך אלכברות שני לטומאה שני לטומאה בשביל זה המשקה שהוא
מן אגל אלמשקה אלדי הו תחלה. פאן תחלה. ואם היו אלו הכברות כברות של
כאנת הדה אלכברות כברות תרומה פאן תרומה השרץ מטמא שנים ופוסל אחד על
אלשרץ מטמא שנים ופוסל אחד עלי פי השרשים אשר בארנום ופרשנום
אלאצול אלתי בינא ואוצחנא פי צדר הדא בפתיחת זה הסדר לפי שהכבר הנוגע בכבר
אלסדר לאנה אדא נגע בכבר של תרומה של תרומה הוא ראשון ואם נגע בכבר
רגע ראשון ואדא נגע כבר ראשון בכבר ראשון כבר שני יטמאנו הרי שנים טמאים
שני אנגסה פהדה שנים טמאים והכבר והכבר השלישי פסול וכל מה שהוא אחר
השלישי פסול וכל מא בעד אלשלישי השלישי הוא טהור. זהו אם נגע כבר
טהור. הדא אדא נגע כבר בכבר פקט ולא בכבר לבד ואין אנחנו חוששין למשקה
נבאלי במשקה שבתוך הגומות בכברות שבתוך הגומות אבל אם
תרומה אמא אן כאן בין כל כבר וכבר היתה בין כל כבר וכבר לחלוחית כשיעור
רטובה קדר מא תנדי אליד והי אלתי תתסמי מה שיתלכלך היד וזה הנקרא משקה
משקה טופה כמא בינא מראת פאן נמיע טופח כמו שבארנו הרבה פעמים כל אלו
אלכברות טמאות ולו כאנת אלף ועלי אנהא הכברות טמאות ואפילו אם היו אלף אף
תרומה. וביאן דלך אן אלשרץ ענד מא נגע על פי שהן של תרומה. וביאור זה שהשרץ
בהדא אלכבר געלה ראשון והדא אלמשקה אם נגע בזה הכבר יעשהו ראשון וזה
טופה אלדי פי אלכבר הו תחלה פאדא המשקה טופח אשר בבבר הוא תחלה ואם
נגע אלכבר אלתאני בהדא אלמשקה טופח נגע הכבר השני בזה המשקה טופח אשר
אלדי פי אלכבר אלאול רגע אלכבר אלתאני הוא בכבר הראשון יעשה זה הכבר השני
שני לטומאה ואלמשקה טופח איצא אלדי שני לטומאה וזה המשקה טופח שהוא
פי הדא אלכבר אלתאני יציר תחלה פאדא בכבר השני יהיה גם כן תחלה ואם נגע
נגע בו אלכבר אלתאלת בהדא אלמשקה הכבר השלישי בזה המשקה שהוא חיבור
אלדי יוצל בינהמא רגע אלכבר אלתאלת ביניהם נעשה זה הכבר השלישי גם כן
איצא שני לטומאה והכדא דאימא תציר שני לטומאה וכמו זה יהיו תמיד הכברות
אלכברות כלהא שני לטומאה אלא אלכבר כולם שני לטומאה חוץ מן הכבר הראשון
אלאול אלדי נגע בו השרץ פאנה ראשון. אשר נגע בו השרץ שהוא ראשון. וזהו
והדא מן אגל אלמשקה אלדי בין כל כבר בשביל המשקה אשר בין כל כבר וכבר
וכבר אלדי הו תחלה לעולם ועלי אנה שהוא תחלה לעולם אף על פי שנטמא
אנתגם בשני לטומאה וקד בינא הדה בשני לטומאה וכבר בארנו אלו השרשים
אלאצול כלהא פי צדר הדא אלסדר פכן כולם בפתיחת זה הסדר וזכור כל מה
תאכרא לנמיע נין דלך אלצדר כמא שכתוב בואת הפתיחה כמו שהישרנוך שם.
ארשדנאך הנאך.

פרק שני.

א האשה שהיתה כובשת ירק בקדרה ונגעה בעלה חוץ לקדרה במקום הנגוב אף
על פי שיש בו כביצה הוא טמא והבל טהור. נגעה במקום המשקה אם יש בו
כביצה

כביצה הכל טמא אין בו כביצה הוא טמא והכל טהור חוץ לקדרה הכל טמא. היתה מגע טמא מת נגעה בין במקום המשקה בין במקום הנגוב אם יש בו כביצה הכל טמא אין בו כביצה הוא טמא והכל טהור. היתה טבולת יום מנערת את הקדרה בידים מסואבות וראתה משקין על ידיה ספק מן הקדרה נתזו ספק שחקלח נגע בידיה הירק פסול והקדרה טהורה:

אול מא ינבני אן תעלמה אן הדא אליוק הו חולין וקולה אולא האשה שהיתה כובשת ירק היא אשה נדה אלתי הי אב ולים יריד בקולה כובשת אנהא כבסתה והי נדה ואנמא אלתקדיר הכדא קדירה שהיה בה ירק כבוש וננעה נדה בעלה חוץ לקדירה. פאן דנאת בהדא ורק אלכצרה אלכארגה ען אלקדר וכאנת תלך אליוק נאפתה פלו כאן פי מא נרג מן ירק ען אלקדר כביצה פהו טמא ובקיה אלכצרה אלתי פי אלקדר טאהרה. וכדלך אלקדר ואלמשקה אלדי כבסת פיה תלך אלכצרה אלכל מאהר לאן הדא אלעלה כאלמנפצל ען כל מא פי אלקדר לכונה נארג אלקדר ועלי אן בעצה דאכל אלקדר. פאן כאן הדא אלעלה אלדי נארג אלקדר פיה משקה וננעה בו וכאן פיה כביצה פלכונה כביצה ינגס אלמשקה אלדי פיה ודלך אלמשקה מתצל באלמשקה אלדי דאכל אלקדר אלדי פיה כבס דלך אלשי אלמכבס פינתגס אלמשקה כלה אלדי דאכל אלקדר ולדלך ינתגס נמיע אליוק ואלקדרה לאן משקין טמאין תנגס אלכלים ואלאכלים עלי מא תאצל. תם קאל חור לקדרה הכל טמא יעני אדא כאן בו כביצה והוא נגוב וננעה בו חוץ לקדירה אלדי קלנא הוא טמא והכל טהור הדא טאל מא הו חוץ לקדרה אמא אדא חור לקדרה פהו ינגס אלמשקה אלדי דאכל אלקדרה אלדי פיה כבס אליוק וינגס דלך אלמשקה לקדרה וכל מא פיהא כמא תאצל. תם קאל היתה מגע טמא מת אלתי הי ראשון לטומאה עלי מא בינא פי תאמן כלים ננעה בו יעני בירק שבקדירה בין

הדבר הראשון שהוא ראוי שתדעהו שזה הירק הוא חולין ושאמרו בתחלה האשה שהיתה כובשת ירק היא אשה נדה שהיא אב ומה שאמר כובשת אינו רוצה בו שכובשת והיא נדה אלא שיעורו קדירה שהיה בה ירק כבוש וננעה נדה בעלה חוץ לקדרה. הנה אם ננעה בזה העלה של ירק היוצא מן הקדרה אם היה נגוב אפילו היה במה שיצא מן הירק מן הקדרה כביצה הוא טמא ומה שנשאר מן הירק בתוך הקדרה טהור. וכמו זה הקדרה והמשקה אשר זה הירק כבוש בו כולם טהורים לפי שזה העלה כאלו הוא נבדל מכל מה שהוא בקדרה מפני שהוא חוץ לקדרה אף על פי שקצתו בתוך הקדרה. ואם היה בזה העלה שהוא חוץ לקדרה משקה וננעה בו והיה בו כביצה יטמא המשקה אשר בו לפי שהוא כביצה וזה המשקה חיבור עם המשקה שבתוך הקדרה אשר בו כבוש הירק ויטמא המשקה כולו אשר בתוך הקדרה ולפיכך נטמא כל הירק והקדרה מפני שמשקין טמאין מטמאין כלים ואוכלים כפי מה שהושרש[ב]. ואם אין בעלה כביצה אינו מטמא המשקה המחובר בו כפי מה שהושרש. אחר זה אמר חזר לקדרה הכל טמא ענינו אם היה בו כביצה והוא נגוב וננעה בו חוץ לקדרה אשר אמרנו בו הוא טמא והכל טהור זהו כל זמן שהוא חוץ לקדרה אבל אם חזר לקדרה הוא מטמא המשקה אשר בתוך הקדרה שהירק כבוש בו וזה המשקה יטמא הקדרה וכל מה שבה כמו שהושרש. עוד אמר היתה מגע טמא מת שהיא ראשון לטומאה כפי מה שבארנו בשמיני[ג]) מכלים ננעה בו רוצה לומר בירק שבקדרה בין

במקום

ב) פ״א מ״ב. ג) מ״י.

בין במקום המשקה בין במקום הנגוב אם יש בו כביצה הכל טמא וזלך אן הדא אלכביצה יציר שני לטומאה ולכונה בתוך הקדרה יכון נמיע אלירק הכבוש חבור וינגס אלמשקה אלדי דאכל אלקדרה עלי מא יבין פי הדא אלפרק אן השני שבחולין מטמא משקה חולין. תם קאל היתה טבולת יום מנערת את הקדרה בידים מסואבות לאן טבול יום לא ינגס אלחולין ולזלך אלתני ליקול ידים מסואבות ואפרצהא טבולת יום ליעלמנא באלמעני אלדי תבין פי אלתוספתא והו קולהם אחד טהור שידיו טמאות ואחד טבול יום שידיו טמאות מטמא משקה חולין ר' אלעזר בר' שמעון אומר אין ידים לטבול יום אעני לא פרק בין כון ידיו טמאות או טהורות ואינה הלכה. ואלי הדא אלמעני קצר הנא. ואנמא צאר הירק פסול והקדירה טהורה לאן משקין שנטמאו מחמת הידים לא תנגס אלכלים בוגה כמא בינא פי צדר הדא אלסדר.

במקום המשקה בין במקום הנגוב אם יש בו כביצה הכל טמא וזה שמה שהוא כביצה נעשה שני לטומאה ומפני שהוא בתוך הקדרה כל הירק הכבוש יהיה חבור ויטמא כל המשקה אשר בתוך הקדרה לפי מה שיתבאר בזה הפרק[ב]) שהשני שבחולין מטמא משקה חולין. ועוד אמר היתה טבולת יום מנערת את הקדרה בידים מסואבות לפי שטבול יום אינו מטמא את החולין[ג]) וזה הוצרך לומר ידים מסואבות ופרט בטבולת יום ללמדנו הענין אשר התבאר בתוספתא[ד]) וזה אמרם אחד טהור שידיו טמאות ואחד טבול יום שידיו טמאות מטמא משקה חולין ר' אלעזר בר' שמעון אומר אין ידים לטבול יום רצונו לומר אין חילוק בין שידיו טמאות או טהורות ואינה הלכה. ואל זה הענין כיון כאן. ולא נעשה הירק פסול והקדרה טהורה אלא מפני שהמשקין שנטמאו מחמת הידים אינן מטמאין כלים כלל כמו שבארנו בפתיחת זה הסדר.

ב רבי אליעזר אומר האוכל אוכל ראשון ראשון אוכל שני שני אוכל שלישי שלישי רבי יהושע אומר האוכל אוכל ראשון ואוכל שני שני שלישי שני לקדש ולא שני לתרומה שנעשה לטהרת תרומה:

ר' אליעזר יקול אנא וגדנא חכם אלדי יאכל אלשי אלנגס אשר מן אלשי אלמאכול נפסה אלדי אנגסה וזלך הו נבלת העוף הטהור אלדי תבין אנהא לא תנגס פי נפסהא אדם וכלים במגע ומן אכלהא אנתגס פלא אקל מן אן ננזל נחן אלדי יאכל אלטעאם אלנגס מתל זלך אלטעאם פיקול אן אלדי יאכל אוכל ראשון יציר ראשון לטומאה ומן יאכל אלשני שני ומן יאכל אלשלישי יציר שלישי. ור' יהושע יקול אנא לא נתעלם מן נבלת העוף הטהור לאן אחכאמהא שאדה כארגה ען אלקיאם וכדא קאל חדוש הוא בל יקול אנא וגדנא חכם אלשכץ אלאכל אכף מן חכם אלשי אלנגס אלמאכול לאן אכלים טמאים תנגס בכביצה ומן יאכל כביצה מן אכלים טמאים פהו

ר' אליעזר אומר שאנחנו מצאנו דין האדם האוכל דבר טמא יותר חמור מהדבר הנאכל בעצמו אשר טמאהו וזהו נבלת העוף הטהור אשר התבאר שהיא בעצמה אינה מטמאה אדם וכלים במגע והאדם האוכל אותה נטמא הנה לפי זה לכל הפחות תהיה מדרגת האוכל דבר טמא דומה למאכל. ולזה אמר שהאוכל אוכל ראשון ראשון לטומאה ושהאוכל השני שני ושהאוכל השלישי יהיה שלישי. ור' יהושע אומר שלא נלמוד מן נבלת העוף הטהור לפי שדיניה משונים ויוצאים מן החקש וכן אמר חדוש הוא[ה]) אלא הוא אומר שאנחנו מצאנו דין האיש האוכל יותר קל מדין הדבר הטמא הנאכל לפי שאוכלים טמאים מטמאים בכביצה והאוכל כביצה מאוכלים טמאים הוא טהור

טאהר עד

ב) מ"ו. ג) טבול יום פ"ב מ"ב. ד) פ"א הלי ג' ע"ש. ה) עיין חולין ל"ד א'.

מאהר חתי יאכל כחצי פרס כמא בינא פי אול הדה אלמסכתא. פיקול ר' יהושע אן מן אכל אוכל ראשון ירגע שני ואמא עלה קולה אן מן אכל אוכל שני יציר שני ולם יחטה מנזלה לאנא וגדנא משקין טמאים תגעל אלאכלים שני לטומאה אדא דנאת מנהא ואן כאנת תלך אלמשקין קד אנתגסת בשני לטומאה כמא בינא פי אלצדר והדא הו מעני קולהם פי תעליל דלך שהשני עושה שני על ידי משקין. ואנמא פעל ר' יהושע הדא וגעל אוכל שני שני ותעלמה מן תוסט אלמשקין כמא דכרנא ללעלה אלתי באנת פי גמר שבת ודלך אנא לו געלנא אוכל אוכל שני שלישי לכאן לא יפסול את התרומה לאן אלשני הו אלדי יפסול כמא בינא מראת ונחן קד געלנא מן שמונה עשר דבר שגזרו אן יכון אלדי יאכל אוכל שני יפסול את התרומה בשיתנא אן יאכל אוכל שני תם ישרב עליה משקה תרומה והו באקיא פי פמה פינתגם אלמשקה עלי מא אצלנא אן אלשני ינגס אלמשקה וירדה תחלה פלדלך גזרו עלי אוכל אוכל שני אן יפסול את התרומה ולים יפסול אלא אן כאן שני כמא תבין מראת. תם קאל אן מן אכל אוכל שלישי ירגע שני למעני אלקודש פקט לאנה אדא נגע בקודש ירדה שלישי ולא נחסבה שני לתרומה חתי נקול אנה אדא נגע בתרומה פסלה כמא יפעל אלשני בל אדא נגע בתרומה הדא אלדי אכל אוכל שלישי לא פסלה מתל לו נגע בה אוכל שלישי אלדי אינו פוסל לגירה כמא תבין. תם בין וקאל אן הדא אלאוכל שלישי אלדי קלנא אן מן אכלה ירגע שני לקודש ושלישי לתרומה הוא שלישי של חולין שנעשו על טהרת תרומה לאן אלחולין נפסהא לא יונד פיהא שלישי בונה כמא יבין פי הדא אלפרק. ומעני קולהם פי כל מוצע שנעשו על טהרת הקודש או על טהרת התרומה מא אנא ואצפה. ודלך אן כאן אלפצלא אלוריעון אדא אראדוא אן יתסבבוא פי אלאנעזאל ען גמהור אלעואם עד שיאכל כחצי פרס כמו שבארנו בראשון מזאת המסכתא. ואמר ר' יהושע שהאוכל אוכל ראשון יעשה שני והטעם באמרו שהאוכל אוכל שני נעשה שני ואיננו יורד במדרגה מפני שמצאנו משקין טמאים עושים האוכלים שני לטומאה אם נגעו בהם אף על פי שאלו המשקין כבר נטמאו בשני לטומאה כמו שבארנו בפתיחה וזהו ענין אומרם[5]) ליתן טעם לזה שהשני עושה שני על ידי משקין. ולא פסק ר' יהושע כן ועשה אוכל שני שני ולמד אותו מדין ש'שני עושה שני על ידי משקין כמו שזכרנו אלא מפני הטעם המבואר בגמר שבת[3]) שאילו שמנו אוכל אוכל שני שלישי לא היה פוסל את התרומה לפי שהשני לבדו יפסול כמו שבארנו כמה פעמים ואנחנו כבר מנינו זה בי"ח דבר שגזרו שהאוכל אוכל שני יפסול את התרומה שאנו חוששין שמא יאכל אוכל שני ואחר זה ישתה עליו משקה של תרומה בעוד שהאוכל נשאר בפיו ויטמא המשקה על מה שהשרשנו שהשני מטמא המשקה ויעשהו תחלה לפיכך גזרו על האוכל אוכל שני שיפסול את התרומה ואינו פוסל אלא אם היה שני כמו שבארנו הרבה פעמים. אחר זה אומר שהאוכל אוכל שלישי נעשה שני לענין קודש לבדו לפי שאם נגע בקודש יעשהו שלישי ולא נחשבהו שני לתרומה עד שנאמר שאם נגע בתרומה פסלה כמו שיעשה השני אבל אם נגע בתרומה זה שאכל אוכל שלישי לא פסלה כמו שאינו פוסל זולתו אילו נגע בה אוכל שלישי כמו שהתבאר. ועוד באר ואמר שזה האוכל שלישי אשר אמרנו עליו שהאוכל אותו נעשה שני לקודש ושלישי לתרומה הוא שלישי של חולין שנעשו על טהרת תרומה לפי שבחולין עצמם לא נמצא בהם שלישי כלל כמו שהתבאר בזה הפרק. וענין אמרם בכל מקום שנעשו על טהרת הקודש או על טהרת התרומה מה שאומר לך. וזה שהחסידים התמימים אם רצו למצא

להם חתי

---

5) שם. 3) י"ד א'.

חתי לא יטאעמונהם ולא ישארבונהם למא פי דלך מן אלכיר עלי מא ינפהם מן כלאמנא פי אבות פילזמון אנפסהם באן יאכלו חוליהם בטהרה. פאדא כאן אוכל על טהרת התרומה פינזל תלך אלחולין כאנהא תרומה למעני אלנאסה ואלפסאד ואן כאן אוכל על טהרת הקדש פינזלהא כאנהא קודש וקד בינא מן דלך טרף פי מסכת חגיגה. וכדלך תבין פי אגר מסכת פרה אן קד תעמל חולין איצא על טהרת החטאת אעני פרה אדומה. ומעלום אן שלישי של תרומה פסול פאן אכל שלישי שבחולין שנעשו על טהרת תרומה ירגע שני לקודש לאן בין אלקודש ואלתרומה דרגה כמה יבין ואדא נגע בקודש רדה שלישי ולא ירגע שני לתרומה ואנמא הו הדא אלאנסאן מתל אוכל שלישי נפסה אלדי הו פסול ולא יפסול גירה. פיכון תקדיר הדה אלמשנה ותביינהא הכדא האוכל אוכל שלישי של חולין שנעשו על טהרת תרומה נעשה שני לקודש ואינו שני לתרומה אלא שלישי. פקד באן לך מן כלאם ר' יהושוע אן מן אכל שלישי של חולין שנעשו על טהרת תרומה צאר פסול לתרומה אעני אנה לא ינזו לה אכלהא אמא אדא נגע בתרומה אינו פוסל אותה והדא אלחכם בעינה פי מן יאכל שלישי של תרומה עצמה אעני אנה פסול לאכול את התרומה ואינו פוסל את התרומה במגע כמא יפסול אותה האוכל אוכל שני והכדא בין אלתלמוד פי גמיע הדא אלקול פי גמר חולין פאחפט הדה אלאצול למא סיאתי וכן להא פאכרא והלכה כר' יהושע.

להם דרך להפריש עצמם מן המון העם עד שלא יאכלו ולא ישתו עמהם מפני שזה טוב להם כמו שיובן ממה שאמרנו באבות[ב] היו מחייבין עצמן שיאכלו חוליהם בטהרה. הנה אם היה האוכל על טהרת תרומה יעשו אלו החולין כאילו הם תרומה לענין טומאה ופיסול ואם היה האוכל על טהרת הקדש אלו החולין יהיו במדרגת קודש וכבר בארנו קצת מזה במסכת חגיגה[ג]. וכן התבאר באחרון[ג] ממסכת פרה שלפעמים נעשו חולין גם כן על טהרת החטאת רוצה לומר פרה אדומה. וידוע ששלישי של תרומה פסול ואם אכל שלישי שבחולין שנעשו על טהרת תרומה נעשה שני לקודש לפי שיש מעלה בין הקודש והתרומה כמו שיתבאר ואם נגע בקודש עושה אותו שלישי ולא נעשה שני לתרומה וזה האיש אינו אלא כמו אוכל שלישי עצמו שהוא פסול ולא יפסול זולתו. ולפיכך זה שיעור זאת המשנה וכן פירושה האוכל שלישי של חולין שנעשו על טהרת תרומה נעשה שני לקודש ואינו שני לתרומה אלא שלישי. וכבר התבאר לך ממאמר ר' יהושע שמי שאכל שלישי של חולין שנעשו על טהרת תרומה נעשה פסול לתרומה רוצה לומר שאינו מותר לו לאכלה אבל אם נגע בתרומה אינו פוסל אותה וזהו הדין בעצמו באוכל שלישי של תרומה עצמה רוצה לומר שהוא פסול לאכל את התרומה ואינו פוסל את התרומה במגע כמו שיפסול אותה האוכל אוכל שני ובן בארתלמוד[ד] ושמור אלו השרשים למה שיבא וזכור אותם והלכה כר' יהושע.

ג הראשון שבחולין טמא ומטמא השני פסול ולא מטמא והשלישי נאכל בנזיר הרמע:

קד בינא פי צדר הדא אלסדר אן כל טעאם נגס ולא ינגס גירה יסמיה פסול פאעלם דלך ואעלם איצא אן אלדי ינגס הדא אלדי יתסמי פסול יקאל לה פוסל

כבר בארנו בפתיחת זה הסדר שכל אוכל טמא ולא יטמא זולתו נקרא פסול ודע זה ודע גם כן שהמטמא זה הנקרא פסול הוא אשר יאמר בו פוסל ואל יהיה

פוסל

לך

ב) פ"ד מ"ח. ג) פ"ב מ"ז. ג) מ"ז. ד) ל"ד א' ב'.

פלא תשכל עליך הדה אלאסמיאת ולא יתלט לך פסול בפוסל ותעלמנא אן אלשני שבחולין נגס מן קולה וכלי חרש אשר יפול מהם אל תוכו כל אשר בתוכו יטמא ואותו תשברו ואלשרץ אב הטומאה ואלכלי ראשון ואלשי אלדי יכון תוכו מן אלאכלין שני וקאל תעאלי יטמא ולא יכון פי אלחולין שלישי בונה ונץ אלגמר אין שני עושה שלישי בחולין וקד ד׳כרנא דלך פי נאמס שוטה פקולה הנא השלישי אנמא הו בחולין שנעשו על טהרת התרומה וכדא יבין מן גמר חולין. ונזיד הדמע הוא אלטביך אלדי יכון פיה אלתרומה אלתי אסמהא דמע כמא קאל מלאתך ודמעך וקד אשתרט אלתלמוד פי הדא אלטביך שרטא והו אן לא יכון מן אלתרומה פי דלך אלטביך קדר יגי מנהא כזית בכדי אכילת פרס ולדלך נאו לקלה מקדאר אלתרומה אמא אן כאנת אלתרומה אטהר מן הדא פלא יחל אכל דלך אלטעאם באוכל שלישי לאנא קד בינא פי אלהלכה אלתי קבל הדה אן מן אכל שלישי שבחולין שנעשו על טהרת התרומה לא יגוז לה אכל אלתרומה ועלי אנה לא יפסול אותה בנגיעה. ופי תאני עשר זבחים קאלוא שלישי של תרומה עצמו אסור לאכול ומותר ליגע באכילה עבוד רבנן מעלה בנגיעה לא עבוד רבנן מעלה פאחפט הדה אלאצול.

לך ספק באלו השמות ולא תחליף פסול בפוסל ולמדנו ששני שבחולין טמא מאמרו ח) וכלי חרש אשר יפול מהם אל תוכו כל אשר בתוכו יטמא ואותו תשברו והשרץ אב הטומאה והכלי ראשון והדבר אשר יהיה בתוכו מן האוכלין שני ואמר יתברך יטמא ואין בחולין שלישי כלל ולשון הגמר ט) אין שני עושה שלישי בחולין וכבר זכרנו זה בחמישי נ) משוטה ולפי זה אמרו כאן השלישי לא יתכן אלא בחולין שנעשו על טהרת התרומה וכן יתבאר בגמר חולין ס). ונזיד הדמע הוא הנזיד אשר יש בו תרומה ונקראת דמע כמו שאמר ע) מלאתך ודמעך וכבר התנה התלמוד ו) בזה הנזיד תנאי שלא יהיה בזה הנזיד ממנה שיעור כזית בכדי אכילת פרס ולפיכך הוא מותר למיעוט שיעור התרומה אבל אם היתה התרומה יותר נראית מזה אינו מותר לאכול זה הנזיד באוכל שלישי לפי שכבר בארנו בהלכה אשר לפני זאת שמי שאכל שלישי שבחולין שנעשו על טהרת התרומה אינו מותר לו לאכל בתרומה אף על פי שלא יפסול אותה בנגיעה. ובשנים עשר ז) מזבחים אמרו שלישי של תרומה עצמה אסור לאכול ומותר ליגע באכילה עבוד רבנן מעלה בנגיעה לא עבוד רבנן מעלה ושמור אלו השרשים.

ד הראשון והשני שבתרומה טמאים ומטמאים השלישי פוסל ולא מטמא והרביעי נאכל בנזיד הקדש:

נעלנא אלשני יפסול שלישי בתרומה למא ונדנא אלנץ הרם עלי טבול יום אכל אלתרומה והו קולה ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים וסמאה אללה טמא והו קולה במים יבא וטמא עד הערב וטהר וקד עלמת אן שכבת זרע מן אבות הטמאות ובעל קרי ראשון כמא בינא פי אול אלסדר וסיני נץ פי אחר זבים בעל קרי כמנע

אמרנו שהשני יפסול שלישי בתרומה לפי שמצאנו שהתורה אסרה לטבול יום לאכול בתרומה וזהו אמרו ח) ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים והשם קראו טמא באמרו ט) במים יבא וטמא עד הערב וטהר. וכבר ידעת ששכבת זרע מן אבות הטומאות ובעל קרי ראשון כמו שבארנו בתחלת הסדר והלכה תבא באחרון י) מזבים

ח) ויקרא י״א ל״ג. צ״ל וכל כלי חרש. נ) חולין ל״ג א׳. ס) מ״ב. ע) ל״ה א׳. ו) שמות כ״ב כ״ב כ״ח. ז) חולין ל״ה א׳. ח) צ״ט ב׳. ט) ויקרא כ״ב ז׳. עי׳ ברכות ב׳ א׳. י) שם י״א ל״ב. י) מי״א.

שרץ פאדא טבל אנחט דרנה מן אלטומאה ורנע שני ולכנה מע דלך סמאה טמא והרם עליה אלתרומה פהו יפסול את התרומה וירדהא שלישי ולדלך שלישי בתרומה פסול אמא אלרביעי פהו טהור ולדלך יגוז אכלה בנזיד הקדש לאנא לו אכל שלישי שבתרומה רגע שני לקדש כמא תקדם.

בעל קרי כמנע שרץ ואם טבל יורד מדרגה אחת בטומאתו ויהיה שני אבל עם כל זה קרא אותו טמא ונאסר עליו לאכול בתרומה הנה הוא יפסול את התרומה ויעשה אותה שלישי ולכן שלישי בתרומה פסול אבל הרביעי טהור ומפני זה מותר לו לאכול בנזיד הקדש לפי שאפילו אם אכל שלישי שבתרומה יהיה שני לקדש כמו שקדם.

ה הראשון והשני והשלישי שבקדש טמאין ומטמאין הרביעי פסול ולא מטמא החמישי נאכל בנזיד הקדש:

מן אלאצול אלתי תקדמת אן מחוסר כפורים יחל לה אכל אלתרומה ולא יאכל אלקדשים חתי יביא כפרתו לקולה וכפר עליה הכהן וטהרה וקאלוא טהרה לאכל בזבחים. וקד בינא אן פי אלתורה בביאן כון שני שבחולין טמא והו קולה כל אשר בתוכו יטמא וקאל פי להום אלקדשים והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף וקולה בכל טמא דכל תחתה שני לטומאה אלדי נץ אלכתאב פיה אנה טמא כמא בינא והדא אללהם אדא נגע בשני פידנע שלישי ואמר אללה בחרקה לכונה נגס פקד וגדנא נץ אלתורה אן שלישי בקודש טמא וקלנא איצא אדא כאן מחוסר כפורים אלדי הו מותר בתרומה אסור בקדש פכיף אלשלישי אלדי הו פסול בתרומה לא אקל מן אן יפסול רביעי בקודש והדא הו קולהם למדנו שלישי לקודש מן התורה רביעי מקל וחומר. וכמא אן אלדי יאכל שלישי של תרומה אסור לאכול תרומה ואן כאן לא ינגס שלישי בתרומה לגירה בנגיעה עלי מא בינא כדלך איצא אלדי יאכל רביעי של קודש פסול ולא יגוז לה אכל אלקודש ולדלך לם יבח אכל נזיד הקודש אלא בחמישי לא ברביעי אנה ענד אכל אלרביעי יפסול גופו ולא יחל לה אכל נזיד הקדש. ולם נקל הנא מתל מא קלנא פי אלתרומה אנה אדא לם יכן כזית בכדי אכילת פרס נאז לה דלך לאן

מן השרשים אשר קדמו הוא שמחוסר כפורים מותר לאכל בתרומה ולא יאכל בקדשים עד שיביא כפרתו באמרו[ה]) וכפר עליה הכהן וטהרה אמרו[ו]) טהרה לאכל בזבחים. וכבר בארנו שבתורה מבואר שהשני בחולין טמא וזהו אמרו[ז]) כל אשר בתוכו יטמא ואמר בבשר הקדשים[ח]) והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף ואמרו[ט]) בכל טמא להביא שני לטומאה אשר פירש בו הכתוב שהוא טמא כמו שבארנו ואם נגע זה הבשר בשני נעשה שלישי וצוה השם לשרפו לפי שהוא טמא הנה כבר מצאנו לשון התורה ששלישי בקודש טמא ואמרנו גם כן שאם היה מחוסר כפורים שהוא מותר בתרומה אסור בקודש וכל שכן שלישי שהוא פסול בתרומה שלכל הפחות יפסול רביעי בקדש וזהו אמרם[י]) למדנו שלישי לקודש מן התורה רביעי מקל וחומר. וכמו שהאוכל שלישי של תרומה אסור לאכול תרומה אף על פי ששלישי של תרומה אינו מטמא זולתו בנגיעה כמו שבארנו כמו זה גם כן האוכל רביעי של קודש פסול ואינו מותר לו לאכול בקודש ולכן לא התיר נזיד הקודש ברביעי אלא בחמישי לפי שבעת שהוא אוכל רביעי יפסל גופו ואינו מותר לו לאכל נזיד הקודש. ולא אמרנו כאן מה שאמרנו בתרומה שאם אין בנזיד כזית בכדי אכילת פרס מותר לפי שלקודש מעלה

ללקודש בשני

ה) ויקרא י״ב ח׳. ו) ספרא תזריע פ״ג הל׳ ו׳. ז) ויקרא י״א ל״ג. ח) שם ז׳ י״ט. ט) פסחים י״ח ב׳ ועי״ש בפירוש ר״ח. ובמ״ת אבות הטומאות פרק י״א הל׳ ד׳. י) פסחים שם.

ללקודש מעלה יתרה על התרומה פי אשיא כתירה כמא באן פי תאני חגיגה והדא אלקודש אלמדכור הנא הו לחום אלקדשים ובבו אלקדשים ופי אלתוספתא באיזה קדש אמרו בקדשי מקדש המקודשין כגון חלות תודה ורקיקי נזיר שנשחט עליהם הזבח והמנחות שקדשו בכלי אבל חלות תודה ורקיקי נזיר שלא נשחט עליהן הזבח והמנחות שלא קדשו בכלי אינן לא בקדש ולא כחולין אלא הרי הן כתרומה והשרץ מטמא שנים ופוסל אחד בהם. והנאך קיל איצא החלה והבכורים ותשלומי תרומה וחמשה הרי הן כתרומה הטבל והמדומע וגדולי תרומה ומעשר שני הרי הן כחולין אמא מעשר ראשון פקד תקדם לך אכתלאפהם פיה פי חאדי עשר פרה.

יתרה על התרומה בדברים רבים כמו שמבואר בשני[ה] מחגיגה וזה הקודש הנזכר כאן הוא בשר הקדשים ולחם הקדשים. ובתוספתא[ג] באיזה קודש אמרו בקדשי מקדש המקודשין כגון חלות תודה ורקיקי נזיר שנשחט עליהם הזבח והמנחות שקדשו בכלי אבל חלות תודה ורקיקי נזיר שלא נשחט עליהן הזבח והמנחות שלא קדשו בכלי אינן לא בקודש ולא כחולין אלא הרי הן כתרומה והשרץ מטמא שנים ופוסל אחד בהם. ושם נאמר גם כן החלה והבכורים ותשלומי תרומה וחמשה הרי הן כתרומה הטבל והמדומע וגדולי תרומה ומעשר שני הרי הן כחולין ומעשר ראשון כבר קדמו לך מהלקותם בו באחר עשר מפרה.

ו השני שבחולין מטמא משקה חולין ופוסל לאכלי תרומה השלישי שבתרומה מטמא משקה קדש ופוסל לאכלי קדש שנעשה לטהרת הקדש אבל אם נעשה לטהרת תרומה מטמא שנים ופוסל אחד בקדש:

קד תבין פי גמר חולין אנה יריד בקולה הנא שנעשה לטהרת הקדש חולין שנעשו על טהרת הקדש פקאל אן הדא אלאוכל שלישי אדא נגע ברביעי של קודש פסלו וירדה פסול כמא תקדם וכדלך אם נגע בחולין שנעשו על טהרת הקודש. והדה הי משנה ראשונה אלתי תקול חולין שנעשו על טהרת הקדש כקדש דאמו פי גמיע אלאשיא וקד בינא פי תאני חגיגה אן דלך פי שש מעלות אלאולי פקט ואמא חמש אחרונות והי הכלי המצרף מה שבתוכו לקדש הרביעי בקדש פסול היד מטמאה את הברתה בקדש אין אוכלין אוכלים נגובים בידים מסואבות בקדש אונן ומחוסר כפורים צריכין טבילה לקדש פאן אלקדש וחדה אכתץ בהא דון חולין שנעשו על טהרת הקדש. פקד באן לך אן הרביעי אינו פסול בהן וכדלך אלשלישי ואנמא הי פי מעני מגע טמאות בחולין סוי כמא באן פי אבר נדה וכל מא תגד פי אלמשנה מן דכר

וכבר בארנו בנמר חולין ג) שרצה באמרו כאן שנעשה על טהרת הקודש חולין שנעשו על טהרת הקודש ואמר שזה האוכל שלישי אם נגע ברביעי של קודש פסלו ויעשהו פסול כמו שקדם וכמו כן אם נגע בחולין שנעשו על טהרת הקודש. וזאת היא משנה ראשונה שאמרה חולין שנעשו על טהרת הקודש כקודש דאמו לכל הדברים[ד]. וכבר בארנו בשני[ה] מחגיגה שזהו בשש מעלות הראשונות לבדן אבל החמש אחרונות והן הכלי מצרף מה שבתוכו לקדש הרביעי בקודש פסול היד מטמאה את חברתה בקדש אין אוכלין נגובים בידים מסואבות בקדש אונן ומחוסר כפורים צריכין טבילה לקדש הקודש לבדו הוא מיוחד בהן ולא חולין שנעשו על טהרת הקודש. הנה כבר מבואר לך שהרביעי אינו פסול בחולין וכן השלישי ואינו דומה לקודש אלא לענין מגע טמאות בחולין[ו] כמו שמבואר באחרון מנדה[ז] וכל מה שתמצא נזכר

אלשלישי במשנה

ה) מ"ו. ג) פ"א הל' ט"ו ע"ש. ד) ל"ה ב'. ה) נדה ע"א ב'. ו) מ"ז. ז) ר"ל לחולין. ח) ע"א ב'.

אלשלישי בחולין שנעשו על טהרת הקדש במשנה השלישי בחולין שנעשו על טהרת
הי משנה ראשונה. תם בין וקאל אן הדא הקודש הוא במשנה ראשונה. אחר זה באר
אלדי קלנא אן שלישי שבתרומה עושה ואמר שמה שאמרנו השלישי שבתרומה
רביעי בקדש אנמא דלך שלישי של תרומה עושה רביעי בקדש אין זה אלא שלישי
עצמה אמא שלישי של חולין שנעשו על של תרומה עצמה אבל שלישי של חולין
טהרת תרומה פלא ינגס אלקדש אדא ננע שנעשו על טהרת תרומה אינו מטמא הקדש
בו לאן חולין שנעשו על טהרת התרומה אם נגע בו מפני שבחולין שנעשו על טהרת
אנמא יונד פיהא אבדא שנים טמאין ואחד התרומה לא נמצא לעולם אלא שנים טמאין
פסול ולו בקדש ולא תתעדי מנהא אלטומאה ואחד פסול ואפילו בקדש ומאילו החולין
לאוכל רביעי ראסא והדא הו מעני קולה השומאה אינה עוברת לאוכל רביעי כלל
אבל אם נעשה לטהרת תרומה מטמא שנים וזה ענין אמרו אבל אם נעשה לטהרת
ופוסל אחד בקדש. מתאל דלך אן יכון תרומה מטמא שנים ופוסל אחד בקדש.
אוכל ראשון של חולין שנעשו על טהרת המשל בזה שאוכל ראשון של חולין
התרומה קד ננע באכלין של קדש פהו שנעשו על טהרת התרומה אם ננע באוכלין
ינעלהא שני ותכון טמאים פאן אנצמת תלך של קדש הוא עושה אותן שני ויהיו טמאים
אלאכלים באכלי קדש איצא פאן דלך ואם ננעו אלו האוכלין באוכלי קדש גם כן
אלאוכל יציר פסול ולא ינגס נירה ועלי זה האוכל יהיה פסול ואינו מטמא זולתו
אנה קדש אד ואצל אנתנאסה אנמא הו אף על פי שהוא קדש הואיל ותחלת
מן חולין שנעשו על טהרת התרומה פלא השומאה לא היתה אלא מן חולין שנעשו
תתעדי אלטומאה מנהא גיר אלי אלשלישי על טהרת התרומה והטומאה אינה עוברת
ולו כאן אלשני ואלשלישי אלדי תעדאת מהם אלא אל השלישי אף על פי שהיו
להמא אלטומאה קודש. פאפהם הדא אלמעני השני והשלישי אשר הטומאה עברה אליהם
אנה פי נהאיה מן אלעוץ פיכון תקדיר הדא קדש. והבן זה הענין שהוא סתום מאד
אלכלאם לנזיד אלמעני ביאנא הכדא השלישי ויהיה שיעור זה המאמר להוסיף ביאור ענינו
שבתרומה מטמא משקה קדש ופוסל אכלים כן השלישי שבתרומה מטמא משקה קדש
של קדש ושל חולין שנעשו על טהרת ופוסל אוכלים של קדש ושל חולין שנעשו
הקדש במה דברים אמורים בתרומה עצמה על טהרת הקדש במה דברים אמורים
אבל חולין שנעשו על טהרת תרומה שנים בתרומה עצמה אבל חולין שנעשו על טהרת
טמאין והשלישי פסול ואפילו היה השני תרומה שנים טמאין והשלישי פסול ואפילו
והשלישי קדש אינו עושה רביעי בקודש היה השני והשלישי קדש אינו עושה רביעי
הואיל והראשון של חולין שנעשו על בקדש הואיל והראשון של חולין שנעשו
טהרת התרומה פאפהם הדא וכן דאכרא על טהרת התרומה והבן זה וזכור מאמרנו
לכלאמנא פי טומאת משקין פי צדר הדא בטומאת משקין בפתיחת זה הסדר.
אלסדר.

ז רבי אלעזר אומר שלשתן שוין הראשון שבקדש ושבתרומה ושבחולין מטמא שנים ופוסל אחד בקדש מטמא אחד ופוסל אחד בתרומה ופוסל את החולין. השני שבכלן מטמא אחד ופוסל אחד בקדש מטמא משקה חולין ופוסל לאכלי תרומה. השלישי שבכלן מטמא משקה קדש ופוסל לאכלי קדש:

הדא כלה כלאם בין וצחיה אלא פצל כל הלכה הואת מבוארת ומפורשת היטב
ואחר מנה והו אלדי נאלף פיה ר׳ אלעזר מחלק אחד אשר ר׳ אלעזר חולק בו וזהו

והו קולה אן טומאת הקדש ולו כאן אבתדאהא מן אלחולין פאנהא יוגד פיהא אלרביעי כמא בין הנא פי קולה אן הראשון שבחולין תתעדי מנה אלטומאה אלי רביעי בקדש ואנה ינגס אלשני ואלשלישי ויפסול רביעי וכדלך קאל אן שלישי של חולין יפסול איצא רביעי של קדש וינגס משקה הקדש וירדהא משקין טמאין וקד תקדם כלאם תנא קמא אן לא יפעל הדא אלא שלישי של תרומה עצמה אמא חולין שנעשו על טהרת התרומה פלא יוגד פיהא גיר שנים טמאים ואחד פסול ולו בקדש לא תתעדי אלטומאה אלשלישי כמא בינא פביף אדא כאן אצל אלנגאסה מן אלחולין עצמן ואין הלכה כר׳ אלעזר.

אמרו שטומאת הקדש אף על פי שתחלתה מחולין עושה הרביעי כמו שיבאר כאן באמרו שהראשון שבחולין הטומאה עוברת ממנו לרביעי בקדש ושהוא מטמא השני והשלישי ויפסול רביעי וכמו זה אמר ששלישי של חולין יפסול גם כן רביעי של קדש ויטמא משקה הקדש ויעשהו משקין טמאין. וכבר קדם מאמר התנא קמא שלא יעשה זאת אלא שלישי של תרומה עצמה אבל חולין שנעשו על טהרת התרומה לא ימצא בהם אלא שנים טמאים ואחד פסול ואפילו בקדש הטומאה אינה עוברת אל שלישי כמו שבארנו ולא כל שכן אם היה תחלת הטומאה מן חולין עצמן ואין הלכה כר׳ אלעזר.

ח האוכל אוכל שני לא יעשה בבית הבד וחולין שנעשו על גבי הקדש הרי אלו כחולין. רבי אלעזר בר רבי צדוק אומר הרי אלו כתרומה לטמא שנים ולפסול אחד.

קד תבין אן האוכל אוכל שני יציר שני לטומאה והנאך תבין איצא אן השני לטומאה מטמא משקה חולין וקד בינא מראת אן תלך אלמשקין טמאין תציר תחלה ולדלך לא יעשה בבית הבד לילא ינגס אלזית. ונץ אלתוספתא האוכל אוכל שני לא יעשה בבית הבד מפני שהוא שני והשני מטמא את המשקין לעשותן תחלה. וקולה על גבי הקדש יעני על טהרת הקדש. וקולה לטמא שנים ולפסול אחד היא מא תסמעה פי גמיע אלמשנה ואלתלמוד מענאה אן יכון אלראשון ואלשני טמאים ואלשלישי פסול כמא תבין פי אחכאם טומאת תרומה. ואלדי יקול אנהא כחולין יכון הראשון טמא והשני פסול פהדה תלאתה מדאהב פי חולין שנעשו על טהרת הקדש וקד בינא אן קטוע אלהלכה חולין שנעשו על טהרת הקדש לאו כקדש דאמו ואן הראשון טמא והשני פסול בהן פקט והשלישי טהור בחולין.

כבר התבאר שהאוכל אוכל שני יהיה שני לטומאה ושם התבאר גם כן שהשני לטומאה מטמא משקה חולין וכבר בארנו פעמים הרבה שאלו המשקין טמאין נעשו תחלה ולפיכך לא יעשה בבית הבד כדי שלא ישמא השמן. ולשון התוספתא[ב] האוכל אוכל שני לא יעשה בבית הבד מפני שהוא שני והשני מטמא את המשקין לעשותן תחלה. ואמרו על גבי הקדש רצה לומר על טהרת הקדש. ואמרו לטמא שנים ולפסול אחד בכל מקום שתשמעהו במשנה ובתלמוד ענינו שהראשון והשני טמאים והשלישי פסול כמו שהתבאר בדיני טומאת תרומה ומה שאמר שהם כחולין יהיה הראשון טמא והשני פסול. ואלו הם שלש דעות בחולין שנעשו על טהרת הקדש וכבר בארנו שפסק הלכה חולין שנעשו על טהרת הקדש לאו כקדש דאמו ושהראשון טמא והשני פסול בהן לבד[ג].

הרוטב

ב) פ״א הל׳ ו׳. ג) בנוסחא אחרת הוסיפו: והשלישי טהור בחולין.

פרק שלישי.

א הרוטב והגריסין והחלב בזמן שהן משקה טופח הרי אלו תחלה קרשו הרי אלו שניים חזרו ונמחו כביצה מכוון טהור יתר מכביצה טמא שכיון שיצאת טיפה הראשונה ניטמאת בכביצה:

קד בינא מראת אן אלמשקין תחלה לעולם ולו אנתנסת באוכל שני. וקד שרחנא אן רוטב אלמרק אלדי אדא נמר רנע שבה אלגרא. וגריסין טבין אלפול ומן שאנה איצא אנה אדא ברד נמר וכדלך אללבן אדא בקי מדה נמר. פאדא כאן אחדי הדה אלמאיעאת אלתי מן שאנהא אן תנמר אדא בקאת קד אכד פי אלתנמר ובקי פיהא מן אלרטובה מקדאר מא ינדי אליד פהי במנזלה אלמשקין פאדא אנתנסת צארת תחלה. פאדא נמדת בעד אנתנאסהא וכמל נמאדהא רנעת שניים לאנהא חינאד אוכל והי מתל אוכל שננע במשקה טמא אלדי הו שני כמא תבין. פאן אנעכס אלחאל ואנתנסת והי נאמדה וצארת שני הם אכדת פי אלתמיע בעד חצולהא שני לטומאה פפי דלך תקסים. אן כאן אלשי אלנאמר בנמלתה כביצה מכוון הם תמיע פאן דלך אלמאיע טהור לאנה משקין לם תנתנם בשי לאן אלאוכל אלדי כאן אנתנם קד תגירת צורתה. ואן כאן הדא אלאוכל שני אלנאמד אכתר מכביצה פאן נמיע אלמשקה אלמאיע מנה טמא ואדא תמיע אלכל צאר משקין טמאין לאן ענד מא אכד פי אלתמיע אול נקטה תמיעת אנתנסת באלאוכל שני אלדי אנפצלת מנה לאנה בקי מנה נאמד כביצה בעד נרונ הדה אלנקטה וקד אצלנא אן כביצה מן אוכלים טמאים ינגם אלמשקין אדא ננע בהן וכל מא יתמיע בעד דלך יכתלט בתלך אלמשקין טמאים אלתי נרנת אולא והדא הו מעני קולה שכיון שיצאת טיפה הראשונה נטמאת בכביצה.

כבר בארנו הרבה פעמים שהמשקין תחלה לעולם אף על פי שנטמאו באוכל שני. וכבר פרשנו שהרוטב הוא המרק אשר אם קרש הוא דומה לדבק. וגריסין תבשיל של פולין אשר מדרכו גם כן שיקרוש אם נתקרר וכמו זה החלב אם ישהה איזה זמן יקרוש. ואם התחיל לקרוש אחד מאלו הדברים הלחים אשר מדרכם לקרוש אחר ששהו ונשאר בהן מן הלחות שיעור טופח יד הנה הם במדרגת משקין ואם נטמאו יהיו תחלה. ואם קרשו אחר שנטמאו ונשלמה קרישתן יעשו שניים לפי שאז הם אוכל והם כמו אוכל שננע במשקה טמא שהוא שני כמו שהתבאר. ואם היה הענין בהפך ונטמאו בעת קרישתן ונהיו שני ואחר זה התחילו להמחה אחר שנעשו שני לטומאה הנה יש בזה הפרש. אם יש בדבר הקרוש כולו כביצה מכוון ואחר זה נמחה זה הנמחה טהור לפי שהוא משקה שלא נטמא בדבר מפני שהאוכל אשר כבר נטמא נשתנה צורתו. ואם היה זה האוכל שני הקרוש יותר מכביצה כל המשקה הנמחה ממנה טמא ואם נמחה הכל נעשה משקין טמאין לפי שכאשר התחיל להמחה הטיפה הראשונה שנמחת נטמאת באוכל שני אשר ממנו נפרדה לפי שנשאר ממנו קרוש כביצה אחר שיצאת ממנו זאת הטיפה וכבר השרשנו שכביצה מן אוכלין טמאין מטמא משקין אם ננע בהן וכל הנמחה אחר זה התערב באלו המשקין טמאין אשר יצאו בתחלה וזהו ענין אמרו שכיון שיצאת טיפה הראשונה נטמאת בכביצה.

ב רבי מאיר אומר חשמן תחלה לעולם וחכמים אומרים אף הרבש רבי שמעון השזורי אומר אף היין. גוש של זיתים שנפל לתנור והוסק כביצה מכוון טהור יתר מכביצה טמא שכיון שיצאת טיפה ראשונה ניטמאת בכביצה אם היו פרודין [ב] אפילו הן כאה טהור.

מעני קולה תחלה לעולם אנה אדא נטמא תם נמד בעד דלך תם תמיע תם נמד תם תמיע ולו כאן דלך אלף מרה פאנה תחלה פי כל האל מנהא סוי נאמד או מאיע כמא כאן אולא לאן נמאדהא לים נמאד חקיקי ומשקה ינחסב ולו פי האל אלנמד. ותפסיר גוש אלנסר אלמתלזן וגוש עפר כל עצמנ) ואלמעני הנא אן תכון נמלה מן זיתון טמא מנתמעה מנצמה נסר ואחר. וקד אצלנא פי אלצדר ובינא אן אכלים טמאים לא תנגם אלכלים ואן משקין טמאין תנגם אלכלים ותבין איצא פי כלים אן משקין טמאין תנגם אלתנור באויר. פאדא כאן יתר מכביצה ענד מא ינרג אלדהן בהארה אלנאר ינתגם בכביצה אלבאקי מן לחם אלויתון קבל אחתראקה ותציר משקין טמאין ותנגם אלתנור לחצולהא פי הואה. הדא אדא כאן מנתמע אמא אן כאן אלויתון חבוב מפתרקה או אנא לים פי כל נו כביצה ולו כאנת אי קדר כאנת פלים ינתגם אלתנור לאן אלדהן אלדי ינרג יחתאג אן יגע בו כביצה אוכל טמא ויכון דלך מתצל וחיניד ינגסה ואין הלכה כר׳ שמעון שזורי.

ענין אמרו תחלה לעולם הוא שאם נטמא ואחר זה קרש וחזר נמחה ואחר זה קרש וחזר ונמחה ואפילו היה זה אלף פעמים הוא תחלה באיזה אופן שיהיה בין קרוש ובין נמחה נמו שהיה בראשונה לפי שקרישתו אינה קרישה באמת ונחשב למשקה אפילו בעת הקרישה. ופירוש גוש הגוף המדובק וגוש עפרג) וענינו כאן שכל הזיתים מקובצים אגודים מחוברים לגוף אחד. וכבר השרשנו בפתיחה ובארנו שאוכלים טמאים אינם מטמאין כלים ושמשקים טמאים מטמאין כלים והתבאר גם כן בכלים שמשקין טמאין מטמאין התנור באויר. הנה אם היה הגוש יתר מכביצה בעת שהשמן יוצא בחמימות האש נטמא בכביצה הנשאר מגוף הזית קודם שריפתו ויהיו משקין טמאין ויטמאו התנור להיותן באוירו. זהו אם היו מחוברין יחד אבל אם היו גרגירי זיתים פירורים או אם אין בחלק מחלקיו בכביצה אפילו היו באיזה שיעור שיהיה לא נטמא התנור מפני שהשמן היוצא צריך שיגע בו כביצה אוכל טמא ושיהיה זה האוכל מחובר ואז יטמאהו ואין הלכה כר׳ שמעון שזורי.

ג טמא מת שסחט זיתים וענבים כביצה מכוון טהור ובלבד שלא יגע במקום המשקה יתר מכביצה טמא שכיון שיצאת טיפה הראשונה ניטמאת בכביצה אם היה זב או זבה אפילו גרגר יחידי טמא שכיון שיצאת טיפה הראשונה ניטמאת במשא. זב שחלב את העז החלב טמא שכיון שיצאת טיפה הראשונה ניטמאת במשא:

אדא כנת תאכרא ללאצול אלמתקדם שרחהא של ופהמת מא תקדם מן אלשרה פהדא כלאם בין ואנמא יחתאג אלי מערפה אצל ואחד פקט. והו אן אלזב ואשבאהה אעני זבה נדה ויולדת ינגם כל מא ינקלה ואן לם ינגם בה בל ינגסה במשא וסוי פי דלך

אם אתה זוכר את השרשים אשר קדם פירושם והבנת פירוש מה שקדם זאת הלכה כולה היא מבוארת ואין אתה צריך אלא לדעת שורש אחד בלבד. וזהו שהזב והדומה לו רצונו לומר זבה נדה ויולדת יטמאו כל מה שישאו אף על פי שאין נוגעין

אלאוכלים בו

ב) עיין תוי״ט. ג) איוב ז׳ ה׳. ג) כן הוא בכתבי יד ואולי ענינו כל עצמותי לבאר מלות וגוש עפר ואלו השתי מלות חסרות בהעתקה הנדפסת.

אלאכלים ואלמשקין כמא סנבין פי אנר זבים.

בו אבל יטמאו במשא והאוכלים והמשקין שוין בזה כמו שנבאר באחרונה[ב]) מזבים.

ד כביצה אכלין שהניחן בחמה ונתמעטו וכן כזית מן המת וכזית מן הנבלה ובעדשה מן השרץ כזית פגול כזית נותר כזית חלב הרי אלו טהורין ואין חייבין עליהן משום פגול נותר וטמא. הניחן בגשמים ונתפחו טמאין וחייבין עליהן משום פגול נותר וטמא:

מעלום אן אלשמס תפני רטובה אלאנסאם ותנפפהא פלולך תצמר ואלמא ירטבהא ויוביהא ויזיד פי עטמהא. פאעלמך הנא אצלא והו אן אלשיעורין כלהא אנמא יראעי פיהא מקדאר אלעטם ולא ילתפת ללתלכל ואלתכאתף ולא למעני אלטומאה ולא למעני אלאסור ואלהתר. ושרה נתפחו אנתפאת יעני רבוהא ועטמהא.

ידוע שהשמש ממעט לחות הגופות ומיבשם ולכן יצמקו והמים ילחלחו הגופות וינפחום ויוסיפו על במותם. ואודיעך כאן שורש והוא שבכל השיעורין לא נעיין אלא על שיעור גדלם ולא נביט אל רפיונם ועבים לא לענין טומאה ולא לענין אסור והתר. ופירוש נתפחו נפחו רצונו רבו וגדלו.

ה כל הטמאות כשעת מציאתן אם טמאות טמאות ואם טהורות טהורות אם מכוסות מכוסות אם מגולות מגולות. מחט שנמצאת מליאה חלודה או שבורה טהורה שכל הטמאות כשעת מציאתן:

יריד בהדא אלקול אן אחכאם אלטמאות ואלטהרות תגרי עלי חסב אלחאלה אלתי יוגד עליהא אלשי אן כאן פי חאלה אן יקבל טומאה פהו טמא ואן כאן פי חאלה לא יקבל טומאה פהו טהור. ואלמתאל מא דכר והו אן יגד אברה ממלוה צדא או מכסורה אלתי לא תנתגם אברה הי עלי הדה אלחאלה לאנהא לא תצלה ללניאטה כמא בינא פי תאלת עשר כלים פלולך תכון ענדנא בחזקת טהרה ולים נקול לעלהא טמאה כאנת והי סאלמה ובעד אנתגאסהא אנכסרת או דראת אלתי תבקי פיהא טומאה עלי מא תאצל פי כלי מתכות אנהא חוזרין לטומאתן הישנה בל נחמלהא מחמל אלטהארה אד ווגדנאהא פי חאל אלטהארה.

ירצה בזה המאמר שדיני הטמאות והטהרות הולכות כפי הענין אשר הדבר נמצא עליו אם היה בענין שיקבל טומאה הוא טמא ואם היה בענין שלא יקבל טומאה הוא טהור. והמשל למה שזכר הוא מחט שנמצאת מלאה חלודה או שבורה שאם היתה המחט כזה אינה נטמאת לפי שאינה ראויה לתפירה כמו שבארנו בשלשה עשר[ג]) מכלים ולפיכך היא אצלינו בחזקת טהרה ולא נאמר שמא היתה טמאה בעודה שלמה ואחר הטמאותה נשברה או רותכה ואז תשאר בה טומאה לפי מה שהושרש בכלי מתכות שהן חוזרין לטומאתן הישנה אבל נחשוב כאילו היא טהורה לפי שמצאנוה בשעת הטהרה.

ו חרש שוטה וקטן שנמצאו במבוי שיש בו טומאה הרי אלו בחזקת טהרה וכל הפקח בחזקת טומאה וכל שאין בו דעת להשאל ספיקו טהור:

קד בינא מראת אן ספק טומאה ברשות היחיד טמא וברשות הרבים טהור ותעלמנא כבר בארנו הרבה פעמים שספק טומאה ברשות היחיד טמא וברשות הרבים טהור ולמדנו

דלך

ב) מ״ב. ג) מ״ה.

דלך מן אלשוטה אלתי אדא נסתרה מע רגל פי רשות היחיד חרמת עלי בעלהא ואלאמר שך לאנה רבמא קד נכההא או לם ינכה והו קולה תעאלי ונסתרה והיא נטמאה פהדא אנמודג אן כל ספק טומאה ברשות היחיד טמא. ובשרט אן יכון הדא אלדי חדת לה אלשך יש בו דעת וימכן סואלה פינזב במעקול אמא מי שאין בו דעת לשאול ולו כאן ברשות היחיד ספיקו טהור לאנא אנמא תעלמנא אן ספק טומאה ברשות היחיד טמא מן אלשוטה אלתי להא עקל וימכן סואל ויקאל להא הל נכחת או לם תנכה ותגאוב עז דלך והיניד חכמנא פי שכהא אנה טמא. וכדלך כל מן לה עקל וימכן סואלה הל אנתנם אם לא הו אלדי ספיקו ברשות היחיד טמא. ולהדא אלאצל קאל אן חרש שוטה וקטן אדא ונדנאהם פי דרב פיה טומאה טהורין ועלי אן אלדרב רשות היחיד ונחן לא נעלם הל ננעו בטומאה או לא לאנהם אין בהם דעת אמא אלפקה ספיקו ברשות היחיד טמא. וגיז אלתוספתא שאלו את בן זומא מפני מה ספק רשות היחיד טמא אמר להם שוטה מה היא לבעלה ודאי או ספק אמרו לו ספק אמר להם מצינו שהיא אסורה לבעלה ומיכן אתה דן לשריץ מה כאן רשות היחיד אף להלן רשות היחיד מה כאן דבר שיש בו דעת לשאול אף להלן דבר שיש בו דעת לשאול מכאן אמרו דבר שיש בו דעת לשאול ברשות היחיד ספיקו טמא ברשות הרבים ספיקו טהור ומפני מה ספק רשות הרבים טהור אמר להן מצינו שהציבור עושה את הפסח בטומאה בזמן שרובן של ציבור טמאין אם טומאה ודאית הותרה לציבור קל וחומר לספק טומאה רבן שמעון בן גמליאל אומר מפני מה ספק רשות היחיד טמא וספק רשות הרבים טהור מפני שאפשר לשאול ליחיד ואי אפשר לשאול לרבים.

ולמדנו זה מסוטה אשר אם נסתרה עם איש ברשות היחיד נאסרה על בעלה לפי שהדבר בספק שמא כבר בעל אותה או לא בעלה וזה אמרו יתברך[ב]) ונסתרה והיא נטמאה וזה ראיה שספק טומאה ברשות היחיד טמא. וזהו בתנאי שהאיש אשר נפל בו הספק יש בו דעת ואפשר לשאלו ושישיב בדעת אבל מי שאין לו דעת לשאול אפילו ברשות היחיד ספיקו טהור לפי שלא למדנו לספק טומאה ברשות היחיד טמא אלא מסוטה אשר לה דעת ואפשר לשאלה ולאמר לה הנבעלת או לא נבעלת והיא משיבה על זה ואז אנחנו דנין על ספיקה שהוא טמא. וכמו זה כל מי שיש לו דעת ואפשר לשאלו אם נטמא או לא הוא אשר ספיקו ברשות היחיד טמא. ולפי זה השורש אמר שהרש שוטה וקטן אם מצאנום במבוי שיש בו טומאה טהורין אף על פי שהמבוי הוא רשות היחיד ואנחנו איננו יודעים אם ננעו בטומאה או לא הואיל ואין בהם דעת אבל הפקה ספיקו ברשות היחיד טמא. ולשון התוספתא[ג]) שאלו את בן זומא מפני מה ספק רשות היחיד טמא אמר להם שוטה מה היא לבעלה ודאי או ספק אמרו לו ספק אמר להן מצינו שהיא אסורה לבעלה ומכאן אתה דן לשרץ מה כאן רשות היחיד אף להלן רשות היחיד מה כאן דבר שיש בו דעת לשאל אף להלן דבר שיש בו דעת לשאל מכאן אמרו דבר שיש בו דעת לשאל ברשות היחיד ספיקו טמא ברשות הרבים ספיקו טהור ומפני מה ספק רשות הרבים טהור אמר להן מצינו שהציבור עושה את הפסח בטומאה בזמן שרובן של ציבור טמאין אם טומאה ודאית הותרה לציבור קל וחומר לספק טומאה רבן שמעון בן גמליאל אומר מפני מה ספק רשות היחיד טמא וספק רשות הרבים טהור מפני שאפשר לשאל ליחיד ואי אפשר לשאל לרבים.

ז תינוק שנמצא בצד בית הקברות והשושנים בידו אם אין השושנים אלא מטמקום הטומאה

ב) במדבר ה׳ י״ג. ספרי במדבר פיסקא ז׳ סוטה כ״ח ב׳. ג) פ״ע הל׳ י״ז.

הטומאה טהור שאני אומר אחר לקטן ונתן לו. וכן חמור בין הקברות. כליו טהורין:

מעני הדא אלכלאם אן מע כון אלשושנים במקום הטומאה פקט ולא ימכן אלוצול אליהא אלא בעד אלאנתגאם לא נקול קד ארתפע אלשך ובאלחקיקה אנה בנפסה דכל הנאך וקד אנתגם טומאת מת בל אלשך באקיא לאנה ימכן אן גירה נמעה לה ואו ווקע אלשך פהו טאהר כמא אצלנא. וכדלך חמור בין הקברות אלכלים אלתי עלי טהרה שך לאנה אן כאן אנבטה עלי אלארץ ואנצמת באלקבר פקד אנתגסת תלך אלכלים ואן כאן לם תנצם בקבר פהי טאהרה פלאגל הדא אלשך הי טאהרה ללאצל אלדי קדמנא אנה אין בו דעת לשאול.

ענין זה המאמר שאף על פי שהשושנים הם במקום הטומאה לבד ואי אפשר שיבא אליהם התינוק אלא אחר שנטמא לא נאמר שכבר נסתלק הספק ובודאי נכנס בעצמו שם וכבר נטמא טומאת מת אלא הספק עומד לפי שאפשר שזולתו לקט לו השושנים ואחר שיש ספק זה התינוק טהור כמו שהשרשנו. וכן החמור בין הקברות וכלים על גבו הוא ספק לפי שאם היה גופו רבוץ על הארץ והכלים נגעו בקבר נטמאו אלו הכלים ואם לא נגעו בקבר הם טהורים ובשביל זה הספק הכלים טהורים לפי השורש אשר קדם שאין בו דעת לשאל.

ח תינוק שנמצא בצד העיסה והבצק בידו רבי מאיר מטהר וחכמים מטמאים שדרך התינוק לטפח. בצק שיש בו נקירת תרנגולים ומשקין טמאין בתוך הבית אם יש בין משקין לכברות כדי שינגבו את פיהם בארץ הרי אלו טהורין ובפרת ובכלב כדי שילחכו את לשונן ושאר כל הבהמה כדי שיחנגב. רבי אליעזר בן יעקב מטהר בכלב שהוא פקח שאין דרכו להניח את המזון ולילך לו למים:

הדא אלתינוק הו אלטמא ואלעגין טאהר והו פי רשות היחיד ווגדנא קטעה מן דלך אלעגין פי ידה פיקול ר׳ מאיר הו ספק הל הו קטע בידה פאנגם אלעגין או גירה קטע לה ולדלך ספיקו טהור ויכון אלעגין טאהר לאנה אין בו דעת לשאל כמא בינא. ואלחכמים יקולון לים הנא שך לאן חזקה שהתינוק מטפח ולדלך יכון אלעגין טמא באלחזקה. ועלי הדא אלוגה יגרי אלחכם פי תרנגולין ומשקין טמאין וכדלך סאיר אלחיואן לאן מע כון הדה אלאנואע אין בהם דעת לשאל לכנהא חזקה אנהא תשרב וחינית תאכל מן הדא אלעגין פאן כאן אלקרב בין אלעגין ומשקין טמאין מן חית תבקי נדוה פי אסמאמהא מן תלך אלמשקין פקד אנתגם אלעגין בלא שך ואין הלכה כר׳ מאיר והלכה כר׳ אליעזר בן יעקב.

זה התינוק הוא טמא והעיסה טהורה והם ברשות היחיד ומצאנו חתיכה מזאת העיסה ביד התינוק ר׳ מאיר אומר יש ספק אם הוא חתך בידו וטימא את העיסה או זולתו חתך לו ולפיכך ספיקו טהור והעיסה טהורה לפי שאין בו דעת לשאל כמו שבארנו. וחכמים אומרים אין כאן ספק לפי שיש חזקה שהתינוק מטפח ולזה העיסה טמאה בהחזקה. ועל זה הדרך הולך הדין בתרנגולים ומשקין טמאין ושאר הבהמות אף על פי שאילו המינים אין בהם דעת לישאל לפי שיש חזקה שהם שותים בעת שהם אוכלים מזאת העיסה מפני שהעיסה ומשקין טמאין הם קרובים זו לזו באופן שתשאר ליחות בפיהם מאלו המשקין ותטמא העיסה בלא ספק ואין הלכה כר׳ מאיר והלכה כר׳ אליעזר בן יעקב.

פרק רביעי.

א הזורק טומאה ממקום למקום כבר לבין המפתחות ומפתח לבין הכברות טהור רבי יהודה אומר כבר לבין המפתחות טמא מפתח לבין הכברות טהור:

הזורק טומאה מן ירמי שיא טמא. פקאל אן סוי רמי רניף טאהר בין מפאתח מנגוסה או רמי מפתאח מנגוס בין אלארנפה ווגד אלרניף גיר מנצם באלמפתאח פאן אלכבז טאהר והדא אלספק טהור ולא נקול איאך נגע אלכבר במפתאח פי האל גואזה עליה אד אלטומאה גיר מסתקרה מע אלשי אלטאהר בל גאזת עליה גואז. ור' יהודה יקול אנה אן רמי כבר טהור לבין המפתחות וגאז עליהא פאל כבר טמא לאן אלמפתחות הטמאות מסתקרה והרי יש לטומאה מקום ואן רמי מפתח טמא לבין הכברות הטהורות פהי טאהרה לאן אלטומאה גיר מסתקרה ולא תעין להא מוצע. ומתל באלמפתאח והו אלקיאם לסאיר אלטמאות ואנמא אלגרץ אנה רמי שיא טמא ולם יעלם ענד גואזה פי דלך אלמוצע הל נגע או לא נגע ואלמעלום פי אלאכתר אן ירמי מפתח או כבר ואין הלכה כר' יהודה.

הזורק טומאה הזורק דבר טמא. ואמר בין שזרק כבר טהור בין מפתחות טמאות או שזרק מפתח טמא בין הכברות ומצא שהכבר לא נגע בהמפתח הלחם טהור וזה הספק טהור ולא נאמר שמא נגע הכבר במפתח בעת עברו עליו הואיל והטומאה אינה נשארת במקומה עם הדבר הטהור אלא עוברת עליו. ור' יהודה אומר שאם זרק כבר טהור לבין המפתחות ועבר עליהן הכבר טמא לפי שהמפתחות הטמאות עומדות במקומן והרי יש לטומאה מקום ואם זרק מפתח טמא לבין הכברות הטהורות הם טהורות לפי שהטומאה אינה עומדת ואין לה מקום קבוע. ונתן המשל במפתח והקש לשאר הטמאות והכונה אינה אלא שזרק הדבר הטמא ולא נודע בעת עברו בזה המקום אם נגע או לא נגע וידוע שעל הרוב זורקים מפתח או כבר ואין הלכה כר' יהודה.

ב השרץ בפי החולדה ומהלכת על גבי כברות של תרומה ספק נגע ספק לא נגע ספקו טהור:

ועלי אנהא תרומה אד ולם תסתקר אלטומאה פי מכאן מעלום ספקו טהור.

אף על פי שהם של תרומה לפי שהטומאה אינה עומדת במקום ידוע ספיקו טהור.

ג השרץ בפי החולדה והנבלה בפי הכלב ועברו בין הטהורים או שעברו טהורים ביניהן ספקן טהור מפני שאין לטומאה מקום. היו מנקרין בהן על הארץ ואמר הלכתי למקום הלז ואיני יודע אם נגעתי אם לא נגעתי ספקו טמא מפני שיש לטומאה מקום.

הדא כלה בין. וקולה היו מנקרין בהן אל הארץ הו אן חצע הדא אלשרץ פי אלארץ ותנקר פיה ותאכל ובשרט אן יכון דלך פי רשות היחיד ולדלך אדא שך הל נגע אם לא נגע ספיקו טמא כמא אצלנא.

כל זה מבואר. ואמרו היו מנקרין בהן על הארץ רצה לומר שהחולדה הניחה זה השרץ על הארץ ומנקרת בו ואוכלת ובתנאי שיהיה ברשות היחיד ולזה אם היה ספק אם נגע אם לא נגע ספיקו טמא כמו שהשרשנו.

ד כזית מן המת בפי העורב ספק האהיל על האדם ועל הכלים ברשות היחיד ספק אדם טמא ספק כלים טהור. הממלא בעשרה דליים ונמצא שרץ באחד מהן הוא טמא וכולן טהורין. המערה מכלי לכלי ונמצא שרץ בתחתון העליון טהור:

קד תקדם לך פי אהלות אן כזית מן המת מטמא באהל וכדלך תבין אן כל מא ישמא באהל אדא האהיל על האדם או על הכלים טמאן ואנמא נעלנא ספק כלים טהור ועלי אנהא ברשות היחיד ללאצל אלדי דכרנאה והו אן אין לו דעת לשאל. והי אלעלה בעינהא פי עשרה דליים והמערה מכלי אל כלי לאן אלכלים אין בהן דעת לשאל ועלי אנה ספק לאן קד רבמא כל ואחד מן אלאדלא נגע בשרץ ענד אלאסתקי וכדלך קד רבמא אן אלשרץ כאן פי אלאניה אלפוקיה אלתי צב מנהא וענד מא צב הצל פי אלאניה אלספליה ומע דלך טהרנא הדא אלספק וקלנא אן העליון טהור והדליים טהורים אלא אלדי וגד פיהא אלשרץ.

כבר קדם לך באהלות[ה]) שכזית מן המת מטמא באהל וכמו כן התבארג) שכל מה שיטמא באהל אם האהיל על האדם או על הכלים טמאן ולא דנינו ספק כלים טהור אף על פי שהם ברשות היחיד אלא לפי השרש אשר זכרנו שאין לו דעת לישאל. וזהו הטעם בעצמו בעשרה דליים והמערה מכלי אל כלי לפי שהכלים אין בהן דעת לישאל אף על פי שיש ספק לפי שאפשר שכל אחד מהדליים נגע בשרץ בעת המילוי וכן אפשר שהשרץ היה בכלי העליון אשר ממנו היה מערה ובעת העירוי הגיע אל הכלי התחתון ועם כל זה טהרנו זה הספק ואמרנו שהעליון טהור והדליים טהורים חוץ מן הכלי שנמצא בו השרץ.

ה על ששה ספקות שורפין את התרומה על ספק בית הפרס ועל ספק עפר הבא מארץ העמים על ספק בגדי עם הארץ על ספק כלים הנמצאין על ספק רוקן הנמצאין על ספק מי רגלי אדם שהן כנגד מי רגלי בהמה. על ודאי מגען שהוא ספק טומאתן שורפין את התרומה רבי יוסי אומר אף על ספק מגען ברשות היחיד וחכמים אומרים ברשות היחיד תולין וברשות הרבים טהור:

קד בינא פי אלצדר אן אבואל אלטמאין הי איצא משקין טמאין ומעלום אן אבואל אלבהאים טאהרה. וקד תבין פי אלתוספתא אן אדא אכתלט מי רגלים טהורים מע מי רגלים טמאים וקאלוא רואין אותן כאלו הן יין במים אם בטלו מראיהן טהורים ואם לאו טמאים. פקאל הנא אן אדא אכתלטת מי רגלי אדם טמא מע מי רגלי בהמה באלסויה נצף בנצף פאן דלך אלמכתלט ספק הל בטלו מראיו פיכון טהור או לא בטלו מראה מי רגלי אדם פיכון אלכל טמא והדה מן נמלה אלספיקות אלתי שורפין עליה את התרומה. וקד תבין פי אהלות אן ארץ העמים ובית הפרס מטמאין במגע ובמשא והי שך הל פיהא עצם כשעורה או לא

כבר בארנו בפתיחה שמי רגלים המטמאים הם גם כן משקין וידוע שמי רגלים של בהמות טהורין. וכבר התבאר בתוספתאג) שאם נתערבו מי רגלים טהורים עם מי רגלים טמאים אמרו רואין אותן כאילו הן יין במים אם בטלו מראיהם טהורין ואם לאו טמאים. ואמר כאן שאם נתערבו מי רגלים של אדם טמא עם מי רגלים של בהמה בשוה מחצה על מחצה זאת התערובות ספק אם בטלו מראיה ותהיה טהורה או לא בטלו מראה מי רגלי אדם ויהיה הכל טמא וזאת היא מכלל הספיקות ששורפין עליה את התרומה. וכבר התבאר באהלות[ז]) שארץ העמים ובית הפרס מטמאין במגע ובמשא והם ספק אם נמצא בהם עצם כשעורה או

ב) פ״ב מ״א. ג) אהלות פ״ו מ״ו. ג) פ״ה הל׳ ב׳. ד) פי״ח מ״ו.

או ליס פיהא. וכדלך אלבואק אלמוגוד פי אלאסואק קד רבמא הו בואק רגל טמא והו משקין טמאין או הו בואק רגל טאהר. וכדלך כלים הנמצאים ימכן אנה כלי טמא או טהור ובגדי עם הארץ כדלך הי איצא ספק הל הי טמאים או טהורים פאנא מא דנאת תרומה באחד הדה אלאשיא אלנגסה אלתי נגאסתהא בספק פהי תחרק לאנהא נטמאת והדא הו מעני קולה על ודאי מגען שהוא ספק טומאתן יעני אן אלתרומה תנגס באחד הדה באלחקיקה וכדלך הו שך אלטומאה לאן הדה באנפסהא טמאין בספק כמא בינא. וקאל ר׳ יוסי אן על ספק מגען איצא ברשות היחיד שורפין את התרומה וחכמים אומרים ברשות היחיד תולין לאנהא שכין אהדהמא ספק נגע ספק לא נגע ואם תמצא לומר נגע ספק טמא הו הדא אלרוק או הדא אלכלי או טהור ואלאצל עגדנא אספק ספיקא לא שרפינן את התרומה כמא יבין פי ראבע נדה וכדלך תולין ברשות היחיד וברשות הרבים טהור עלי אלאצל ואין הלכה כר׳ יוסי.

לא. וכן רוק הנמצא בשוק אפשר שהוא רוק אדם טמא ויהיה במשקין טמאין או הוא רוק אדם טהור. וכמו זה כלים הנמצאים אפשר שיהיה כלי טמא או טהור ובגדי עם הארץ הם גם כן ספק אם הם טמאים או טהורים ואם נגעה תרומה באחד מאלו הדברים הטמאים אשר טומאתן בספק שורפין את התרומה לפי שהיא נטמאה וזהו ענין אמרו על ודאי מגען שהוא ספק טומאתן רוצה לומר שהתרומה נגעה באחד מאלו בודאי וזהו ספק טומאה לפי שאלו בעצמן הם טמאין בספק כמו שבארנו. ואמר ר׳ יוסי שעל ספק מגען גם כן ברשות היחיד שורפין את התרומה וחכמים אומרים ברשות היחיד תולין לפי שהם שני ספיקות האחד ספק נגע ספק לא נגע ואם תמצא לומר נגע ספק טמא הוא זה הרוק או זה הכלי או טהור והשרש אצלינו אספק ספיקא לא שרפינן את התרומה כמו שהתבאר ברביעי[ה]) מנדה לפיכך תולין ברשות היחיד וברשות הרבים טהור לפי מה שהושרש ואין הלכה כר׳ יוסי.

ו שני רוקין אחד טמא ואחד טהור תולין על מגען ועל משאן ועל הסיטן ברשות היחיד ועל מגען ברשות הרבים בזמן שהן לחין ועל משאן בין לחין ובין יבשין. היה רוק יחידי ונגע בו ונשאו והסיטו ברשות הרבים שורפין עליו את התרומה ואין צורך לומר ברשות היחיד:

קד בינא פי צדר הדא אלסדר אן רוק הזב מן אבות הטמאות וסיבין פי אכר זבים אנה מטמא במגע ובמשא ובהיסט ויבין לך פי אלפרק אלסאבע מן נדה אן רוק הזב אנמא ינגס טאל מא הו טרי אמא אדא גף ויבס נאיה אליבס פליס ינגס כמא יבין הנאך. פאדא כאן פי רשות היחיד שני רוקין אחד טמא ואחד טהור ונגע באחדהמא ולם יעלם באיהמא נגע וקולה הנא טמא ליס יריד בה טמא ודאי אנמא יריד בה אנה מן הרוקין הנמצאין אלתי תקדם אלקול פיהא אנהא טמאין ושורפין עליהן את התרומה פכאנה יקול רוק אחר

כבר בארנו בפתיחת זה הסדר שרוק הזב מן אבות הטמאות ויתבאר לך באחרון[ג]) מזבים שהוא מטמא במגע ובמשא ובהיסט ויתבאר לך בפרק שביעי[ג]) מנדה שרוק הזב אינו מטמא אלא בזמן שהוא לח אבל אם אינו לח והוא יבש בתכלית היבשות אינו מטמא כמו שיתבאר שם. הנה מה שאמר אם היו ברשות היחיד שני רוקין אחד טמא ואחד טהור ונגע באחד משניהם ואינו יודע באיזה מהם נגע אמרו טמא אינו רוצה בו טמא ודאי אלא רוצה בו שזה הרוק הוא מן הרוקין הנמצאין אשר אמר בהן בהלכה הקודמת שהן טמאין ושורפין עליהן את התרומה והוא

כאילו

טהור

ה) מ״א. ג) פ״ה מ״ז. ג) מ״א.

טהור ואחד נמצא ונגע או נשא או הסיט לאחד מהן ברשות היחיד ולם יעלם באיהמא נגע פאן הדא אלשכין אדא נגע בעד דלך בתרומה תולין ואין שורפין לאנהא תרי ספיקי והדא הו תבין קולהם פי אלהלכה אלמתקדמה אן על ספק מגען ברשות היחיד תולין. לאן לא פרק פי וקוע אלשך פי ככר של תרומה עצמה הל נגע או לא נגע או פי וקוע אלשך פי אלשכין אלדי נגע בתרומה בתחקיק הל נגע ברוק טהור או ברוק הנמצא וכדלך פי סאיר אלספיקות ששורפין עליהן את התרומה פאעלם דלך. קאל ועל מגען ברשות הרבים יעני אנה איצא הדא אלשכין אלדי ספק נגע ברוק הטהור ברשות הרבים או ברוק הנמצא תולין עליו את התרומה ועלה דלך מא באן מן אלתוספתא והו קולהם כיון שנתלש עליו נעשה רשות היחיד ומעני דלך אן אלרוק אדא כאן רטב פהו יתעלק באלעצו אלדי נגע בו וקד בינא אנה מטמא בכל שהוא פאדא חצל מנה עלי נפס הדא אלשכין אי קדר כאן פכאנה ספק ברשות היחיד לאן נפס אלאנסאן ליס הו רשות הרבים אמא אן כאן אלרוק הנמצא נאף וכדלך הרוק הטהור ונגע באחדהמא ברשות הרבים אלדי לם יתעלק בנפסה שי פאנה טהור לגמרי ולא יפסד אלתרומה ראסא כמא תקדם פי אלהלכה אלתי קבל הדה אן ספק מגען ברשות הרבים טהור. אמא אדא נשאן אעני נשא אחדהמא ולם יעלם איהמא נשא פאנה איצא תולין עליו את התרומה ועלי אנהמא נאפין לאן קד נשא ונרג אלשך ען רשות הרבים בכון דלך אלרוק נשא עלי הדא אלאנסאן ונאיה מא קלנא ספק טומאה ברשות הרבים טהור אדא כאן ספק נגע ספק לא נגע ואז נופי הדברים שנפל בהם הספק הם ברשות הרבים אבל לא במשא לפי השורש אשר זכרנו והוא אמרם ג) כיון שנתלש עליו נעשה רשות היחיד. ואמר היה רוק יחידי ענינו רוק יחידי נמצא ונגע בו או הסיטו ואפילו ברשות הרבים מפני

כאילו אמר רוק אחד טהור ואחד נמצא ונגע או נשא או הסיט לאחד מהן ברשות היחיד ואינו יודע באיזה מהן נגע ולפיכך אם נגע זה האיש אחר זה בתרומה תולין ואין שורפין לפי שיש תרי ספיקי וזהו ביאור אמרם בהלכה הקודמת שעל ספק מגען ברשות היחיד תולין. והטעם מפני שאין הפרש אם נפל הספק בככר של תרומה עצמה אם נגע או לא נגע או אם נפל הספק על האדם שנגע בתרומה בודאי אם נגע ברוק טהור או ברוק הנמצא וכן בשאר הספיקות ששורפין עליהן את התרומה ודע זה. ואמר ועל מגען ברשות הרבים ענינו שזה האיש גם כן ספק נגע ברוק הטהור ברשות הרבים או ברוק הנמצא תולין עליו את התרומה וטעם זה לפי מה שהוא מבואר בתוספתא ב) באמרם כיון שנתלש עליו נעשה רשות היחיד רצה לומר שאם הרוק הוא לח נתלה באבר אשר נגע בו וכבר בארנו ג) שהוא מטמא בכל שהוא אם בא על גוף זה האיש באיזה שיעור שיהיה זהו כמו ספק ברשות היחיד מפני שגוף האדם אינו רשות הרבים אבל אם היה רוק הנמצא יבש וכן הרוק הטהור ונגע באחד משניהם ברשות הרבים אשר לא נתלה בגופו שום דבר הוא טהור לגמרי ואינו פוסל את התרומה כלל כמו שקדם בהלכה אשר לפני זאת שספק מגען ברשות הרבים טהור. אבל אם נשאן רצה לומר אם נשא אחד משניהם ואינו יודע איזה מהם נשא תולין עליו גם כן את התרומה אף על פי ששני הרוקין יבשין לפי שהוא כבר נשא ואין עוד ספק רשות הרבים לפי שזה הרוק הוא נישא על זה האדם ותכלית מה שאמרנו ספק טומאה ברשות הרבים טהור הוא שיש ספק נגע ספק לא נגע ואז נופי הדברים שנפל בהם הספק הם ברשות הרבים אבל לא במשא לפי השורש אשר זכרנו והוא אמרם ג) כיון שנתלש עליו נעשה רשות היחיד. ואמר היה רוק יחידי ענינו רוק יחידי נמצא ונגע בו או הסיטו ואפילו ברשות הרבים מפני

שזה נמצא

ב) פ"ה הל' ה'. ג) כלים פ"א מ"ג. ג) תוספתא טהרות פ"ה הל' ה'.

נמצא ונגע בו או הסיטו ולו ברשות הרבים פאן דלך אלשכץ שורפין עליו את התרומה עלי מא תאצל אן על ודאי מגען שהוא ספק טומאתן שורפין ואפילו ברשות הרבים עלי מא בינא פי אלהלכה אלמתקדמה. ובין הו אן קולה הנא פי אלרוקים יבישים ליס יריד בה אנהא יבסת פי אלנאיה אנהא חיניד לא תנגס כמה יבין פי נדה ולו כאן רוק הזב ודאי ואנמא יריד בה אנהא צארת מן אלנפאף פי חיז לא תתעלק באליד אדא למסהא ללמעני אלדי בינא ולדלך קאלת אלתוספתא נגובין ולם תקל יבישים.

שזה האיש שורפין עליו את התרומה לפי מה שהושרש שעל ודאי מגען שהוא ספק טומאתן שורפין ואפילו ברשות הרבים כמו שבארנו בהלכה הקודמת. ומבואר הוא שאמרו כאן רוקים יבשים אינו רוצה בו שהם יבשים לגמרי מפני שאז אינם מטמאין כמו שיתבאר בנדה ב) אפילו היה רוק הזב ודאי ואינו רוצה בו אלא שהרוקן הם במדרגת היבשות עד שאינם נתלין בהיד הנוגע בהן לענין אשר בארנו ולזה אמרו בתוספתא ג) נגובין ולא אמרו יבשים.

ז אלו ספיקות שטיהרו חכמים ספק מים שאובין למקוה ספק טומאה צפה על פני המים ספק משקין ליטמא טמא ולטמא טהור ספק ידים ליטמא ולטמא וליטהר טהור ספק רשות הרבים ספק דברי סופרים ספק החולין ספק שרצים ספק נגעים ספק נזירות ספק בכורות וספק קרבנות:

מעלום אן שלשת לונין מים שאובין פמא זאד פוסלין את המקוה פאדא וקע אלשך הל נפלו מים שאובין להדא אלמקוה או לא נפלו או וקע אלשך איצא הל פיהא אלשיעור אלדי יפסול או לא פאן אלמקוה כשר כמא יבין פי תאני מסכת מקוות. והו יאנד פי תביין כל ספק מן הדה אלאחד עשר ספק אלבאקיה.

ידוע ששלשת לונין מים שאובין או יותר פוסלין את המקוה ואם יש ספק אם נפלו מים שאובין לזה המקוה או לא נפלו או היה ספק גם כן אם נפל זה השיעור אשר יפסול או לא המקוה כשר כמו שיבואר בשני ג) ממסכת מקוות. והוא מתחיל לבאר כל ספק מאלו אחד עשר ספיקות הנשארות.

ח ספק טומאה צפה על פני המים בין בכלים בין בקרקע רבי שמעון אומר בכלים טמא ובקרקעות טהור רבי יהודה אומר ספק ירידתו טמא ספק עלייתו טהור רבי יוסי אומר אפילו אין שם אלא מלא אדם וטומאה טהור:

למא לם תסתקר אלטומאה על גבי קרקע נעלוא שכהא טהור אדא שך הל ננע או לא ננע. ור׳ שמעון יקול אן אדא כאן אלמא אלדי אלטומאה צפה על פניו בכלים ספיקו טמא. ור׳ יהודה יקול אן ולו כאנת בקרקע ושך הל ננע או לא ננע ענד נזולה פי אלמא פהו טמא לאן אלמא חיניד קאר ואלטומאה קארה לאנה יריד הנא בירידה נזולה ליטבל פי הדא אלמא או לינתסל סיה אמא אדא טבל ועלה נשך

אחר שהטומאה אינה עומדת במקומה על גבי הקרקע נעשה ספיקה טהור אם יש ספק אם ננע או לא ננע. ור׳ שמעון אומר אם היו המים אשר הטומאה צפה על פניהם בכלים ספיקו טמא. ור׳ יהודה אומר אף על פי שהטומאה היתה בקרקע ואינו יודע אם ננע או לא ננע בשעת ירידתו לתוך המים הוא טמא לפי שאז המים עומדים והטומאה עומדת מפני שכונתו כאן בירידה להכנס לתוך המים ליטבול בהם או לרחוץ בהם

הל

אבל

ב) פ״ז מ״א. ג) פ״ה הל׳ ה׳. ג) מ״ג.

הל נגע או לא נגע פי׳ האל טלועה פהו טהור לאנה בתחריכה ללמא תנדפע אלטומאה לגאנב ותבעד ענה והו קולה פי אלתוספתא מפני שהמים דוחפין אותה לצדדין. ור׳ יוסי יקול ולו כאן אלמוצע מן אלציק חיז פי תני אלטומאה בלזקה סוי טאל מא לם יחקק אנה נגע ספיקו טהור לכונהא צפה על פני המים. ובין הו אן הדא כלה אנמא הו פי רשות היחיד אמא פי רשות הרבים ולו לם תכן צפה ספיקו טהור כמא סיבין וקד באן פי נמר נזירות אן הדא אלחכם אנמא הו לענין שרץ בלבד וקאלוא לא אמרינן צפה אינה מטמא אלא לענין שרץ בלבד. ודלך אן תנא קמא יקול אן קולה בכל השרץ השורץ ידל אנה ינגם בכל מקום ששורץ ולו על פני המים וקולה על הארץ ידל אנה לא ינגם אלא על הארץ פקאל אן אדא לם יכן השרץ על הארץ ושך הל נגע הל לא נגע ספיקו טהור. ור׳ שמעון יסתדל מן קולה אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור פדלך דליל אן אלשרץ לא ינגם פי אלמא תם קאל והנוגע בנבלתם יטמא עד הערב פהדא ידל אן מן נגע בשרץ ולו פי אלמא טמא פיחצל אן אדא חקק אנה נגע טמא ואדא שך הל נגע או לא נגע טהור הדא פי מעין ובור אלדי אלמא בקרקע אמא אדא כאן אלמא בכלים ספיקו טמא והלכה כתנא קמא. ותבין ר׳ יוסי ומבאלנתה פי אלאמר צחיח.

אבל אם טבל ועלה אנהנו מספקין אם נגע או לא נגע בעת עלייתו ולזה הוא טהור לפי שכאשר יניע המים המים דוחפין את הטומאה לצדדין ונתרחקה ממנו וזהו אמרו בתוספתא[ה] מפני שהמים דוחפין אותה לצדדין. ור׳ יוסי אומר אף על פי שהיה המקום צר באופן שתבא הטומאה ותדבק בו מכל מקום כל עוד שאינו נודע בודאי שנגע ספיקו טהור מפני שהיא צפה על פני המים. ומבואר הוא שכל זה אינו אלא ברשות היחיד אבל ברשות הרבים אף על פי שלא צפה ספיקו טהור כמו שיבאר וכבר התבאר בנמר נזירות[ג] שזה הדין אינו אלא לענין שרץ בלבד ואמרו לא אמרינן צפה אינה מטמא אלא לענין שרץ בלבד. ותנא קמא אומר שאמרו בכל השרץ השורץ מלמד שהוא מטמא בכל מקום ששורץ אפילו על פני המים ואמרו על הארץ מלמד שאינו מטמא אלא על הארץ ולפיכך אמר שאם לא היה השרץ על הארץ ולא ידע אם נגע אם לא נגע ספיקו טהור. ור׳ שמעון מביא ראיה מאמרו[ג] אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור מלמד שהשרץ אינו מטמא במים ואחר זה אמר והנוגע בנבלתם יטמא עד הערב מלמד שהנוגע בשרץ אפילו במים טמא ויצא מזה שאם נודע בודאי שנגע טמא ואם יש ספק אם נגע או לא נגע טהור וזהו במעין ובור כאשר המים הם בקרקע אבל אם היו המים בכלים ספיקו טמא והלכה כתנא קמא. ומה שבאר ר׳ יוסי והפליג בדבר הוא האמת.

ט ספק משקין ליטמא טמא כיצד טמא שפשט את רגלו לבין משקין טהורין ספק נגע ספק לא נגע ספקו טמא. היתה בכר טמאה בידו ופשטה לבין משקין טהורין ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טמא. ולטמא טהור כיצד היתה מקל בידו ובראשה משקין טמאין וזרקה לבין בכרות טהורות ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טהור:

הדא כלה בין ודלך אנה יקול אן אדא וקע אלשך פי אנתנאם אלמשקין פי נפסהא הל אנתנסת או לם תנתנם ספיקן טמא ותציר משקין טמאים. ואדא וקע אלשך פי

כל זה מבואר וזהו שאומר שאם יש ספק בטומאת משקין עצמן אם נטמאו או לא נטמאו ספיקו טמא ויהיו המשקין טמאין. ואם היה הספק בהבאת טומאת המשקין

אנגאסתא לאחרים

ה) פ״ה הל׳ ז׳. ג) ס״ד א׳. ד) ויקרא י״א ל״ג.

אנגאסהא לנירהא פיכון דלך אלגיר טהור כמא מתל ונאב אלמתאל בשבץ טמא וכבר טמא ליעלמנא אן לא פרק בין כון אלשך וקע פי מן יש בו דעת לשאל או שאין בו דעת לשאל פאן ספק המשקין למעני אן תנתנם פי נפסהא טמא.

לאחרים אלו האחרים טהורים והמשל שהוא נותן בזה הוא באדם טמא ובכבר טמא ללמדינו שין הפרש בין שנפל הספק במי שיש בו דעת לישאל או שאין בו דעת לישאל לפי שספק המשקין לענין שיטמאו בעצמן טמא.

י רבי יוסי אומר ספק משקין לאכלין טמא ולכלים טהור כיצד שתי חביות אחת טמאה ואחת טהורה עשה עיסה מאחת מהן ספק מן הטמאה עשה ספק מן הטהורה עשה זה הוא ספק משקין לאכלין טמא ולכלים טהור:

יקול ר' יוסי אן העיסה טמאה לכונהא אכלין והעריבה אלתי ענגת פיהא תלך אלעיסה טהורה לכונהא כלים. ופי טומאת משקין תלתה מדאהב תם מן יקול אין טומאה למשקין מן התורה כל עיקר ולו אנתנאסהא פי נפסהא אנמא הו מדרבנן ואן קולה תעאלי וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא אנמא יריד בה אן משקין התלושין מן הקרקע מכשירין ועלי אנהא בכלים ומעני יטמא יעד לטומאה אי יכשיר. ותם מן יעתקד אן אנתנאם אלמשקין פי נפסהא דאורייתא כמא מאהר אלגיץ ואנגאסהא לגירהא דרבנן והדא הו מדהב תנא קמא ולדלך קאל אן אדא וקע אלשך פי אנתנאסהא פי נפסהא ספיקן טמא ואדא וקע אלשך פי אנגאסהא לגירהא ספיקו טהור לכון דלך מדרבנן. ותם מן יעתקד אן ולו אנגאם אלמשקין לגירהא דאורייתא ואן קולה תאעלי יטמא יריד בה ינגם גירה. והדא הו מדהב ר' יוסי ולדלך יקול אן ולו וקע אלשך פי אנגאם אלמשקין ללאכלים פאן תלך אלאכלים טמאים אמא אדא וקע אלשך פי אנגאסהא לכלים פאן תלך אלכלים מאהרה לאן כון משקין טמאין תנגם אלכלים הו מדרבנן לדברי הכל כמה דכרנא פי צדר הדא אלסדר ואין הלכה כר' יוסי.

ר' יוסי אומר שהעיסה טמאה לפי שהיא מן האוכלין והעריבה אשר נלושה בה זאת העיסה טהורה מפני שהיא מן הכלים. ובטומאת משקין שלש דעות[b]) יש מי שאומר אין טומאה למשקין מן התורה כל עיקר ואפילו הטמאותן בעצמן אינה אלא מדרבנן ושאמרו יתברך וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא אינו רוצה בו אלא שמשקין התלושין מן הקרקע מכשירין ואף על פי שהן בכלים וענין יטמא מכין לטומאה רוצה לומר יכשיר. ויש מי שסובר שהטמאות המשקין בעצמן דאורייתא כמו שנראה מלשון הפסוק ושיטמאו אחרים דרבנן וזהו דעת תנא קמא ולפיכך אמר שאם נפל הספק בהטמאותן בעצמן ספיקן טמא ואם נפל הספק אם יטמאו אחרים ספיקו טהור לפי שזהו מדרבנן. ויש מי שסובר שאפילו שיטמאו המשקין את אחרים דאורייתא ושאמרו יתברך[c]) יטמא ירצה בו יטמא זולתו. וזאת היא דעת ר' יוסי ולפיכך הוא אומר שאפילו אם נפל הספק אם טימאו המשקין את האוכלין אלו האכלים טמאים אבל אם נפל הספק אם טימאו את הכלים אלו הכלים טהורים לפי שטומאת משקין לטמא כלים הוא דרבנן לדברי הכל כמו שזכרנו בפתיחת זה הסדר ואין הלכה כר' יוסי.

יא ספק ידים ליטמא ולטמא ולטהר טהור ספק רשות הרבים טהור ספק דברי סופרים אכל אכלים טמאים ושתה משקים טמאים בא ראשו ורובו במים

שאובין

---

b) פסחים ט"ו ב', ט"ז א'. c) ויקרא י"א ל"ד.

שאובין או שנפלו על ראשו ועל רובו שלשת לוגין מים שאובים ספיקו טהור אבל דבר שהוא אב הטומאה והוא מדברי סופרים ספיקו טמא:

קד בינא מראת אן מן נגע באכלים טמאים או במשקין טמאין או בכלים אן תכון ראשון לטומאה בידיו נטמאו ידיו וכדלך בינא אן ידים טמאים תנגס אלמשקין ופי חגיגה קלנא היד מטמא את חברתה לקודש. פאדא וקע לה אלשך הל אנתנגסת ידיה או לם תנגס או טהר ידה בעד אנתנאסתהא ווקע לה אלשך הל הו טהר עלי מא יגב או הו טהר פאסד וידה באקיה בנגאסתהא פאנא נגלב אלטהארה פי כל וגה מן הדה אלתלתה ויכון ספיקו טהור עלי מא נבין פי תאני ידים. וקולה ספק רשות הרבים טהור אבר תביין דלך לאנה סיפרץ פיה פרצאת כתירה והו יבינה פי אלפרק אלדי בעד הדא. ואבל פי תביין ספק דברי סופרים פדכר האולא אלארבעה אשבאץ אלדי כל ואחד מנהם טמא מדברי סופרים אעני אנה יפסול את התרומה והדה מן גאלה שמונה עשר דבר שגזרו אלמדכורה פי אול שבת וקד דכרנא עלתהם פי אוכל אוכלים טמאים וסנדכר עלה אלגמיע פי אבר זבים ולאי שי נעלוה פוסל את התרומה. פאדא וקע לה אלשך הל אכל אוכלין טמאים או שתה משקין טמאין או בא ראשו ורובו במים שאובין או נפלו על ראשו ועל רובו שלשת לוגין מים שאובין או לם יכון שיא מן דלך פהו טהור ואינו פוסל את התרומה. אמא אדא שך אלאנסאן הל נטמא באב מן אבות הטמאות אלתי הי מדברי סופרים פאן ספיקו טמא ושורפין עליו את התרומה. וקד בינא אבות הטמאות אלתי הי מדברי סופרים פי צדר הדא אלסדר ועדדנאהא כלהא אלא אן יכון אלאב נפסה ספק מתל בית הפרס פאנה אדא שך הל נגע או לא נגע אין שורפין עליו את התרומה לאנה ספק ספיקא עלי מא אצלנא.

כבר בארנו הרבה פעמים שהנוגע בידיו באכלים טמאים או במשקין טמאין או בכלים אם הם ראשון לטומאה נטמאו ידיו ובן בארנו שידים טמאים מטמאים משקין ובחגיגה ב) אמרנו היד מטמא את חברתה לקודש. הנה אם נפל לו הספק אם נטמאו ידיו או לא נטמאו או אם היו ידיו טמאים ונפל לו הספק אם טימאו זולתן אם לא טימאו או אם נטהרו ידיו אחר שנטמאו ונפל לו הספק אם טיהר ידיו כראוי או שלא כראוי ונשארו ידיו בטומאתן בכל אלו השלשה אופנים אנחנו נותנים היתרון לטהרה על הטומאה ויהיה ספיקו טהור כפי מה שנבאר בשני ג) מידים. ואמרו ספק רשות הרבים טהור איתר נ) לבאר זה לבסוף לפי שיתן בו פרטים רבים ויבארהו בפרק שאחר זה והתחיל לבאר ספק דברי סופרים וזכר אלו ארבעה אשים אשר כל אחד מהם טמא מדברי סופרים רוצה לומר שיפסול את התרומה והם מכלל שמונה עשר דבר שגזרו הנזכרים בראשון משבת ד) וכבר זכרנו טעמם באוכל אוכלים טמאים ונזכור טעם כולם באחרון מזבים ומפני מה אמרו שפוסלין את התרומה. הנה אם נפל לו הספק אם אכל אוכלין טמאין או שתה משקין טמאין או בא ראשו ורובו במים שאובין או נפלו על ראשו ועל רובו שלשת לוגין מים שאובין או אם לא היה דבר מזה הוא טהור ואינו פוסל את התרומה. אבל אם הארם הוא בספק אם נטמא באב מן אבות הטמאות שהם מדברי סופרים ספיקו טמא ושורפין עליו את התרומה. וכבר בארנו אבות הטמאות שהם מדברי סופרים בפתיחת זה הסדר ומנינו אותם כולם ובכל זה אם היה האב עצמו ספק כגון בית הפרס ולא ידע אם נגע או לא נגע אין שורפין עליו את התרומה מפני שהוא ספק ספיקא לפי מה שהשרשנו.

ספק

ב) פ״ג מ״ב. ג) מ״ה. נ) בכ״א אבל וצ״ל אבר. ד) י״ג ב׳.

יב ספק החולין זו טהרת פרישות ספק שרצים כשעת מציאתן ספק נגעים בתחלה טהור עד שלא נזקק לטומאה משנזקק לטומאה ספקו טמא ספק נזירות מותר ספק בכורות אחד בכורי אדם ואחד בכורי בהמה בין טמאה בין טהורה שהמוציא מחבירו עליו הראיה:

קד בינא פי הגינה אן פרושים הם אוכלי חוליהם בטהרה וזכרנא איצא פי הדה אלמסכתא אן אלחולין קד תכון על טהרת הקדש ועל טהרת התרומה והנאך קלנא בגדי עם הארץ מדרם לפרושים בגדי פרושין מדרם לאוכלי תרומה. פאדא שך הדא אלפרוש הל נגע בבגדי עם הארץ או לא נגע פהו טהור וכדלך אדא שך אוכל תרומה וחדת לה ספק פי בגדי הדא אלפרוש פאנה טהור ולדלך קאל זו טהרת פרישות ליעם אלמעניין. וספק שרצים כמא בינת אלתוספתא והו קולהם אי זהו ספק שרצים שטיהרו חכמים זה ספק הנזרקין מתל אן ירמי שרץ בין הכברות וישך הל נגע או לא נגע פאן אלכברות טהורות כמא תבין פי אול הדא אלפרק אד ולים יגד אלשרץ נוגע בכבר והו קולה כשעת מציאתן ולא נקול איאך ענד נואזה עלי אלכבר אנחך מעה. אמא ספק נגעים פקד בינאה פי כאמס נגעים וכדלך אדא חדת לה ספק נזירות כמא בינא פי תאני נזירות פאנה מותר לשתות יין ולטמא למתים. וספק בכורות טעמו מה שאמר המוציא מחבירו עליו הראיה אומרים לכהן הבא ראיה שהוא בכור וקההו לך. ואמרו בין טמאה בין טהורה רומז אל פטר חמור שעליו אמר יתברך[ו]) אך פדה תפדה את בכור האדם ואת בכור הבהמה הטמאה תפדה וכבר התבארו[ז]) דוגמאות הספיקות הנופלות בבכורות במקומם.

כבר בארנו בחגיגה[ח]) שפרושים הם אוכלי חוליהם בטהרה וזכרנו גם כן בזאת המסכתא[ג]) שלפעמים החולין הם על טהרת הקדש ועל טהרת התרומה ושם אמרנו בגדי עם הארץ מדרם לפרושים בגדי פרושין מדרם לאוכלי תרומה. הנה אם לא ידע זה הפרוש אם נגע בבגדי עם הארץ או לא נגע הוא טהור וכן אם לא ידע האוכל תרומה ונפל לו הספק בבגדי זה הפרוש הוא טהור ולפיכך אמר זו טהרת פרישות לכלול שני העניינים. וספק שרצים כמו שבארה התוספתא[ג]) וזהו אמרם אי זהו ספק שרצים שטהרו חכמים זה ספק הנזרקין למשל אם זרק שרץ בין הכברות ואינו יודע אם נגע או לא נגע הכברות טהורות כמו שהתבאר בתחילת זה הפרק הואיל ולא מצא השרץ נוגע בכבר וזהו אמרו כשעת מציאתן ולא נאמר שמא בעברו על הכבר נתחכך בו. וספק נגעים כבר בארנהו בחמשה[ד]) מנגעים וכן אם אירע ספק נזירות כמו שבארנו בשני[ה]) מנזירות שהוא מותר לשתות יין ולטמא למתים. וספק בכורות טעמו מה שאמר המוציא מחבירו עליו הראיה אומרים לכהן הבא ראיה שהוא בכור וקההו לך. ואמרו בין טמאה בין טהורה רומז אל פטר חמור שעליו אמר יתברך[ו]) אך פדה תפדה את בכור האדם ואת בכור הבהמה הטמאה תפדה וכבר התבארו[ז]) דוגמאות הספיקות הנופלות בבכורות במקומם.

יג ספק קרבנות האשה שיש עליה ספק חמש לידות וספק חמש זיבות מביאה קרבן אחד ואוכלת בוכחים ואין השאר עליה חובה:

הדא בין וקד תקדם לך הדא אלנין פי אול כריתות ועד הדא אלספק מן גמלה אלטהרות לאן מחוסר כפורים לים בכאמל

זה מבואר וכבר קדם לך לשון זאת המשנה בראשון[ט]) מכריתות ומנה זה הספק בכלל הטהרות מפני שמחוסר כפורים אין

טהרתו אלטהארה

ט) פ״ב מ״ז. י) שם. כ) פ״ח הל׳ ח׳ וצ״ל שם הנזרקין במקום הנזרק וכן הוא בערבי. ל) מ״ד. מ) מ״ח. נ) במדבר י״ח ט״ו. ס) בכורות פ״ג מ״א. ע) מ״ז.

אלמהארת ואנה לא יאכל בקדשים עד שיביא קרבנו כמא בינא מראת. טהרתו שלמה ולא יאכל בקדשים עד שיביא קרבנו כמו שבארנו הרבה פעמים.

פרק חמישי.

א השרץ והצפרדע ברשות הרבים וכן כוית מן המת וכוית מן הנבלה ועצם מן המת ועצם מן הנבלה וגוש מארץ טהורה וגוש מבית הפרס גוש מארץ טהורה וגוש מארץ העמים שני שבילים אחד טמא ואחד טהור הלך באחד מהם ואין ידוע באיזה מהן הלך האהיל על אחד מהם ואין ידוע על איזה מהן האהיל הסיט את אחד מהם ואין ידוע איזה מהם הסיט רבי עקיבא מטמא וחכמים מטהרים:

קד בינא פי אול כרים אן אלשרץ יטמא במגע לא במשא ומעלום אן אלצפרדע טהור כמא בינא פי אלצדר וכוית מן המת מטמא באהל ואלנבלה לא תנגם באהל ועצם מן המת מטמא ועצמות הנבלה לא תנגם עלי מא בינא פי אלצדר ויכון אלשביל טמא באן יכון בית הקברות וקד בינא פי תאני אהלות אן בית הפרס נפסהא וארץ העמים מטמאין במגע. וקולה הסיט את אחד מהם ראנע עלי גוש ארץ טהורה וגוש בית הפרס לאן בית הפרס וארץ העמים איצא מטמאין במשא אמא הנבלה והמת פכל ואחד מנהמא מטמא בהסיט כמא בינא פי אול כלים וסנוזד הלך ביאן פי זבים ואלשרץ לא יטמא בהיסט ואין הלכה כר׳ עקיבה.

כבר בארנו בראשון[ה] מבלים שהשרץ מטמא במגע לא במשא וידוע שהצפרדע טהור כמו שבארנו בפתיחה וכוית מן המת מטמא באהל והנבלה אינה מטמאה באהל ועצם מן המת מטמא ועצמות הנבלה אינם מטמאין לפי מה שמבואר בפתיחה והשביל טמא כגון שהיה בית הקברות וכבר בארנו בשני[ג] מאהלות שבית הפרס עצמו וארץ העמים מטמאין במגע. ואמרו הסיט את אחד מהם מוסב על גוש ארץ טהורה וגוש בית הפרס לפי שבית הפרס וארץ העמים מטמאין גם כן במשא אבל הנבלה והמת כל אחד מהם מטמא בהיסט כמו שבארנו בראשון מבלים ונוסף לבאר זה בזבים[ג] שהשרץ לא יטמא בהיסט ואין הלכה כר׳ עקיבה.

ב אחד שאמר נגעתי בזה ואיני יודע אם הוא טמא ואם הוא טהור נגעתי ואיני יודע באיזה משניהם נגעתי רבי עקיבה מטמא וחכמים מטהרים רבי יוסי מטמא בכולן ומטהר בשביל שדרך אדם להלך ואין דרכו ליגע:

קולה נגעתי בזה יעני באדם זה. ור׳ יוסי יקול לא בד ללנאס מן אלמשי פי רשות הרבים פלדלך סמך שבילים טהור אמא אלמגע אלדי לים הו צרורי פמתי שך הל נגע או לא נגע סמיקו טמא ואין הלכה כר׳ עקיבה ולא כר׳ יוסי.

אמרו נגעתי בזה רצה לומר נגעתי באדם זה. ור׳ יוסי אומר אי אפשר לבני אדם שלא ילכו ברשות הרבים ולפיכך סמך שבילים טהור אבל אין הכרח לאדם שיגע ולזה אם אינו יודע אם נגע או לא נגע סמיקו טמא ואין הלכה כר׳ עקיבה ולא כר׳ יוסי.

ג שני שבילים אחד טמא ואחד טהור הלך באחד מהם ועשה טהרות ונאכלו הזה ושנה וטבל וטהר והלך בשני ועשה טהרות הרי אלו טהורות ואם קיימות הראשונות אלו ואלו תלויות. אם לא טהר בינתיים הראשונות תלויות והשניות ישרפו:

כבר קל

ה) מ״א. ג) מ״ג. ג) פ״ה מ״ג.

קד בינא אן אלשביל לא יכון טמא אלא בטומאת מת ולדלך קאל הזה ושנה וטבל. וקולה והשניות ישרפו בין לאן ליסת הי ספק אד וקד דכל אלטריקין גמיעא וואחד מנהמא טמא פהו טמא ודאי.

כבר בארנו ס) שהשביל אינו טמא אלא בטומאת מת ולזה אמר הזה ושנה וטבל. ואמרו והשניות ישרפו הוא מבואר לפי שאינן ספק הואיל וכבר הלך בשני שבילין יחד ואחד משניהם טמא הנה הוא טמא ודאי.

ד השרץ והצפרדע ברשות הרבים נגע באחד מהם ועשה טהרות ונאכלו טבל נגע בשני ועשה טהרות הרי אלו טהורות אם קיימות הראשונות אלו ואלו תלויות אם לא טבל בינתים הראשונות תלויות והשניות ישרפו:

הדא בין והו חכם מתל אלחכם אלמתקדם ואנמא אסמענא אלחכם פי טומאת שביל ואלחכם פי טומאת מגע [ליעלמנא] אנה אלכל חכם ואחד ולו לר׳ יוסי אלדי יקול דרכו של אדם להלך ואין דרכו ליגע.

זה מבואר והדין שוה לדין הקודם ולא השמענו הדין בטומאת שביל והדין בטומאת מגע אלא [להודיענו] שהכל דין אחד ואפילו לר׳ יוסי האומר שדרכו של אדם להלך ואין דרכו ליגע.

ה שני שבילין אחד טמא ואחד טהור הלך באחד מהן ועשה טהרות ובא חברו והלך בשני ועשה טהרות רבי יהודה אומר אם נשאלו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו טהורין ואם נשאלו שניהם כאחת טמאים רבי יוסי אומר בין כך ובין כך טמאים:

לא אנתלאף אן אדא באו זה אחר זה שניהם טהורים לא כל מן גא מנהמא יקאל לה טהור אתה ואם נשאלו שניהם כאחת טמאים. ואנמא אנתלאפהמא פי מן שאל עליו ועל חבירו כמא בין אלגמר וכמא נצת אלתוספתא שנים הינו ובשני שבילים הלכנו ושתי טהרות עשינו ר׳ יהודה יגעלה מתל זה אחר זה ור׳ יוסי יגעלה מתל בבת אחת והלכה כר׳ יוסי.

אין מחלוקת שאם באו זה אחר זה שניהם טהורים לפי שכל אחד משניהם שהלך אומרים לו טהור אתה ואם נשאלו שניהם כאחת טמאים. ולא נחלקו אלא אם שאל עליו ועל חבירו כמו שבאר הגמרא) וכלשון התוספתא) שנים הינו ובשני שבילים הלכנו ושתי טהרות עשינו ר׳ יהודה חושב אותם כבאו זה אחר זה ור׳ יוסי כבאו בבת אחת והלכה כר׳ יוסי.

ו שני כברים אחד טמא ואחד טהור אכל את אחד מהם ועשה טהרות ובא חברו ואכל את השני ועשה טהרות רבי יהודה אומר אם נשאלו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו טהורין ואם נשאלו שניהן כאחת טמאים רבי יוסי אומר בין כך ובין כך טמאים:

קד תקדם לך פי אלפרק אלדי קבל הדא אן ספק דברי סופרים טהור ואנה אדא שך הל אכל אכלים טמאים או לם יאכל פהו טהור. ואנתלאפהמא איצא הנא אנמא הו פי נשאל עליו ועל חבירו כמא בינא פי מא תקדם ואעלמנא אן לא פרק

כבר קדם לך בפרק שלפני זה ז) שספק דברי סופרים טהור הנה אם לא ידע אם אכל אכלים טמאים או לא אכל הוא טהור. ולא נחלקו גם כן כאן אלא במי שנשאל עליו ועל חבירו כמו שבארנו במה שקדם והודיענו שאין הפרש בין טומאה חמורה

בין או

ס) מ״א. ג) פסחים י׳ ע״א. ג) פ״ו הל׳ ו׳. ז) מי״א.

בין טומאה חמורה או טומאה קלה פי מתל הדא אלשכוך והלכה כר' יוסי.

או טומאה קלה בכמו אלו הספיקות והלכה כר' יוסי.

ז מי שישב ברשות הרבים ובא אחד ודרס על בגדיו או שרקק ונגע ברוקו על רוקו שורפים את התרומה ועל בגדיו הולכין אחר הרוב. ישן ברשות הרבים ועמד כליו טמאים מדרס דברי רבי מאיר וחכמים מטהרין. נגע באחד בלילה ואין ידוע אם חי אם מת ובשחר עמד ומצאו מת רבי מאיר מטהר וחכמים מטמאים שכל הטמאות בשעת מציאתן.

קד תקדם פי אלפרק אלדי קבל הדא אן אלרוקים הנמצאים שורפין עליהם את התרומה ואן כאנת שך פלדלך אדא נגע ברוק הדא אלשבץ אלמנהול צאר טמא בספק ואדא נגע בתרומה תשרף. אמא אדא נגע בבגדיו אעני בבגדי הדא אלשבץ אלמנהול אלנאלם פי רשות הרבים פיתבע פי דלך אלאכתר אן כאן אכתר אהל אלבלד טמאים פהו טמא ואן כאן אכתרהם טהורים פהו טהור. תם קאל אן מן נאם פי רשות הרבים פאן כליו טמאים מדרס לאן קד רבמא דרס עליו זב הדא מדהב ר' מאיר אמא אלחכמים פיקולון לא נחויק טומאה בוגה אד לים תם עלקה. ופי אלתוספתא ומודים חכמים לר' מאיר שאם ראוהו חי מבערב אף על פי שהוא בא בשחרית ומצאו מת שהוא טהור מפני שזה ספק רשות הרבים והלכה כחכמים.

כבר קדם בפרק שלפני זה ה) שהרוקין הנמצאין שורפין עליהן את התרומה ואפילו אם היו ספק ולזה אם נגע ברוק של זה האדם שאינו ידוע טמא בספק ואם נגע בתרומה תשרף. אבל אם נגע בבגדיו רצונו לומר בבגדי זה האיש היושב ברשות הרבים שאינו ידוע הולכים בזה אחר הרוב אם רוב בני אדם שהם בארץ הזאת טמאים הוא טמא ואם רובם טהורים הוא טהור. אחר זה אמר שאם היה ישן ברשות הרבים כליו טמאים מדרס לפי שאנו חוששים שמא דרס עליו זב וזו היא דעת ר' מאיר וחכמים אומרים לא נחויק טומאה כלל אם אין שם במה לתלות. ובתוספתא ג) ומודים חכמים לר' מאיר שאם ראוהו חי בערב אף על פי שהוא בא בשחרית ומצאו מת שהוא טהור מפני שזה ספק רשות הרבים והלכה כחכמים.

ח שוטה אחת בעיר או נבריה או כותית כל הרוקים שבעיר טמאין. מי שדרסה אשה על בגדיו או שישבה עמו בספינה אם מכירתו שהוא אוכל בתרומה כליו טהורין ואם לאו ישאלנה:

קד בינא פי אלצדר אן אלנויים כובים לכל דבריהם וסיבין פי ראבע נדה אן אלכותית בחזקת נדה לעולם ומעלום אן אלמראה אלחמקא לא תחרם נפסהא ולא תעלם אוקאת אלנדה ולא תשתגל בדלך עלי מא יקתציה אלשרע. וקולה הנא כל הרוקים טמאים לים יריד בה אנהא טמאים בספק פתכון מתל רוקים הנמצאים לאן רוקים הנמצאים לים ענדנא תחקיק שנין

כבר בארנו בפתיחה שגוים כזבים לכל דבריהם ויתבאר ברביעי ג) מנדה שבותית בחזקת נדה לעולם וידוע שאשה שוטה אינה שומרת את עצמה ואינה יודעת עת נדתה ואינה מתעסקת בזה כפי הדת. ואמרו כאן כל הרוקים טמאים אינו רוצה בו שהם טמאים בספק ושיהיו כמו הרוקים הנמצאים לפי שברוקים הנמצאים אין אצלינו בודאי איש טמא אבל כאן שנתאמת לנו שיש

רוק

טמא

ה) מ"ה. ג) פ"ו הל' ח'. ג) מ"א.

טמא אמא הנא אלדי תחקקנא כון רוק טמא מוגוד פי הדה אלמדינה וצארת טומאה קבועה פכל רוק יוגד פי אלמדינה הו טמא במנולה רוק הזב אלחקיקי והדא הו מעני קולה טמאים.

רוק טמא בואת העיר ונעשית טומאה קבועה כל הרוק הנמצא בעיר הוא טמא במדרגת רוק הזב הודאי וזהו ענין אמרו טמאים.

ט עד אומר נטמאת והוא אומר לא נטמאתי טהור. שנים אומרים נטמאת והוא אומר לא נטמאתי רבי מאיר מטמא וחכמים אומרים הוא נאמן על ידי עצמו. עד אומר נטמא ושנים אומרים לא נטמא בין ברשות היחיד בין ברשות הרבים טהור. שנים אומרים נטמא ועד אומר לא נטמא בין ברשות היחיד בין ברשות הרבים טמא, עד אומר נטמא ועד אומר לא נטמא אשה אומרת נטמא ואשה אומרת לא נטמא ברשות היחיד טמא ברשות הרבים טהור:

הדא כלה בין ונאר עלי אלאצל אלמתקדם אן ספק טומאה ברשות היחיד טמא וברשות הרבים טהור ואין הלכה כר' מאיר.

כל זה מבואר והולך על השרש הקודם שספק טומאה ברשות היחיד טמא וברשות הרבים טהור ואין הלכה כר' מאיר.

פרק ששי.

א מקום שהיה רשות היחיד ונעשה רשות הרבים חור ונעשה רשות היחיד כשהוא רשות היחיד ספיקו טמא כשהוא רשות הרבים ספקו טהור. המסוכן ברשות היחיד והוציאוהו לרשות הרבים והחזירוהו לרשות היחיד כשהוא ברשות היחיד ספיקו טמא כשהוא ברשות הרבים ספיקו טהור רבי שמעון אומר רשות הרבים מפסקת:

המסוכן הו אלמחצרג פי אבר רמק והו שך הל הו חי או קד מאת ענד מא נגע בו. וקול ר' שמעון רשות הרבים מפסקת מענאה אן הדא אלמחצרג אלדי כאן ספיקו ברשות היחיד טמא תם אנרנוה לרשות הרבים פאלדי נגע בו הנאך טהור תם אדכלוה לרשות חיחיד שניה פאלדי יגע בו פי הדה אלרשות היחיד השניה טמא ואלדי נגע בו פי רשות היחיד אלאולי קבל אן יכרג לרשות הרבים יציר טהור לאן מנו קלנא אן אלדי נגע בו ברשות הרבים טהור לאנה הנאך בחזקת חי פואגב אן יכון טהור אלדי נגע בו מן קבל דלך והו פי רשות היחיד או כיף יקאל אנה אלאן ברשות הרבים חי ומן קבל ענד מא כאן ברשות היחיד כאן קד מאת הדא מחאל והדא הו מעני קולה רשות הרבים מפסקת

המסוכן הוא המתעלף בסוף הנשימה האחרונה והוא ספק אם הוא חי או כבר מת בעת שנגע בו. ור' שמעון אומר רשות הרבים מפסקת ענינו שזה המתעלף אשר היה ספיקו ברשות היחיד טמא הוציאוהו אחר זה לרשות הרבים הנה הנוגע בו שם טהור ואחר זה הכניסוהו לרשות היחיד שניה אז הנוגע בו בואת רשות היחיד השניה טמא ומי שנגע בו ברשות היחיד הראשונה קודם שהוציאוהו לרשות הרבים יהיה טהור מפני משאמרנו שהנוגע בו ברשות הרבים טהור לפי שהוא שם בחזקת חי מן ההכרח שיהיה טהור הנוגע בו בעודנו ברשות היחיד ואיך נאמר שהוא עתה ברשות הרבים חי וקודם זה כאשר היה ברשות היחיד כבר היה מת זה אי אפשר וזהו ענין אמרו רשות הרבים מפסקת רצה לומר תסיר

יעני

דין

יעני תויל חכם אלספק אלמתקדם פי רשות היחיד. ונץ אלתוספתא פי תביין כלאם ר' שמעון הכדא ור' שמעון מטהר שהיה ר' שמעון אומר רשות הרבים מפסקת למפרע שאינו יכול לומר מת היה ברשות היחיד וחיה ברשות הרבים ואין הלכה כר' שמעון.

דין ספק אשר קדם ברשות היחיד. ולשון התוספתא[ב]) בביאור דברי ר' שמעון כזה ור' שמעון מטהר שהיה ר' שמעון אומר רשות הרבים מפסקת למפרע שאינו יכול לומר מת היה ברשות היחיד וחיה ברשות הרבים ואין הלכה כר' שמעון.

ב ארבעה ספיקות רבי יהושע מטמא וחכמים מטהרין כיצד הטמא עומד והטהור עובר הטהור עומד והטמא עובר טומאה ברשות היחיד וטהרה ברשות הרבים טהרה ברשות היחיד וטומאה ברשות הרבים ספק נגע ספק לא נגע ספק האהיל ספק לא האהיל ספק הסיט ספק לא הסיט רבי יהושע מטמא וחכמים מטהרין:

אלספק אלאול אן יכון אלמצורע תחת אהל וינוז רגל טאהר מן הנאך ויקע לה שך הל חצל תחת אוהל אחד מע אלמצורע פאנתנם עלי מא באן פי תאלת עשר נגעים או לם ישמלה מעה אוהל אחד. ואלספק אלתאני אן יכון אלרגל אלטאהר תחת אוהל וינוז מצורע תחת דלך אלאוהל ווקע לה אלשך הל וקף אלמצורע פי האל מרורה פאנתנם אלרגל אלטאהר או לם יקף עלי מא בינא הנאך ען הדא אלפצל קאל פי אכר אלהלכה ספק האהיל ספק לא האהיל. ואלספק אלתאלת אן יכון שי טמא פי רשות היחיד ושי טהור פי רשות הרבים ונגע באחד אלשיין או הסיטו או האהיל עליו אן כאן אחדהמא ממא ינגם באהל ולא יעלם הל באלשי אלטמא נגע או באלטהור. ואלשך אלראבע אלשי אלטמא פי רשות הרבים ואלטהור ברשות היחיד ווקע אלשך איצא באיהמא נגע. ר' יהושע יחכם באלטומאה פי כל שך מנהא ואין הלכה כר' יהושע.

הספק הראשון שהמצורע תחת אהל ואיש טהור עבר מזה הצד ונפל לו הספק אם בא תחת אהל אחד עם המצורע ונטמא לפי מה שהתבאר בשלשה עשר[ג]) מנגעים או אם לא היה עמו יחד באהל אחד. והספק השני שהאיש הטהור היה תחת אהל ועבר מצורע תחת זה האהל ונפל לו הספק אם עמד המצורע בעת עברו ונטמא האיש הטהור או לא עמד לפי מה שבארנו שם ועל זה הספק אמר בסוף ההלכה ספק האהיל ספק לא האהיל. והספק השלישי שדבר טמא יש ברשות היחיד ודבר טהור ברשות הרבים ונגע באחד משני הדברים או הסיטו או האהיל עליו אם היה אחד משניהם ממה שיטמא באהל ואינו יודע אם נגע בדבר הטמא או בדבר הטהור. והספק הרביעי הדבר הטמא ברשות הרבים והטהור ברשות היחיד ונפל לו הספק גם כן באיזה משניהם נגע. ר' יהושע מטמא בכל ספק מאלו הספיקות ואין הלכה כר' יהושע.

ג אילן שהוא עומד ברשות הרבים והטומאה בתוכו עלה לראשו ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טמא. הכנים ידו לחור שיש בו טומאה ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טמא. חנות שהיא טמאה ופתוחה לרשות הרבים ספק נכנס ספק לא נכנס ספיקו טהור. שתי חנויות אחת טמאה ואחת טהורה נכנס לאחת מהם ספק לטמאה נכנס ספק לטהורה נכנס ספיקו טמא:

סיבין לך פי הדא אלפרק אן רשות היחיד לענין טומאה לים מן שרוטהא אן

יתבאר לך בזה הפרק[ג]) שרשות היחיד לענין טומאה אין מתנאיה שתהיה גם כן

רשות

תכון

ב) פ"ז הל' א'. ג) מ"ז. ג) מ"ז.

תכון רשות היחיד איצא לענין שבת פלדלך לא ימר בבאלך אן הדא אלאילן פיה שרוט פי ארתפאעה או פי גלטה וכדלך אלטאק בל לא שרט פי דלך אלא אן ראס האילן והחור בכון אלנאס לא יסתטרקונהמא פהמא רשות היחיד לטומאה וספיקן טמא. ומעלום אן אלחאנות רשות היחיד פאדא כאנת האנות טמאה ובאבהא פי רשות הרבים פגמלה אלחאנות במנזלה שי טמא פי רשות הרבים פכמא אן לו כאן שרץ פי רשות הרבים וספק נגע ספק לא נגע ספיקו טהור כדלך איצא הדה אלחנות טמאה אלתי הי פי רשות הרבים אדא שך הל נכנם בה או לא נכנם ספיקו טהור. אמא אדא וקע אלשך פי אי האנות דכל וכל ואחדה מנהמא רשות היחיד פכאנה ספק טומאה ברשות היחיד אלדי ספיקו טמא.

רשות היחיד לענין שבת ולפיכך לא יעלה בדעתך שבזה האילן עשו תנאים על גבהו או עביו וכן בחור אבל אין תנאי בזה אלא שראש האילן והחור אין בני אדם רגילין להלוך בהן ולפיכך הם רשות היחיד לטומאה וספיקן טמא. וידוע שהחנות רשות היחיד הנה אם היתה החנות טמאה ופתחה ברשות הרבים החנות כולה תהיה במדרגת דבר טמא ברשות הרבים ולפיכך כמו שאם היה שרץ ברשות הרבים וספק נגע ספק לא נגע ספיקו טהור כמו זה גם כן זאת החנות הטמאה שהיא ברשות הרבים אם לא ידע אם נכנם בה או לא נכנם ספיקו טהור. אבל אם נפל לו הספק באיזו חנות נכנם וכל אחת משתיהן רשות היחיד זהו כספק טומאה ברשות היחיד שספיקו טמא.

ד כל שאתה יכול לרבות ספיקות וספק ספיקות ברשות היחיד טמא ברשות הרבים טהור כיצד נכנם למבוי והטומאה בחצר ספק נכנם ספק לא נכנם טומאה בבית ספק נכנם ספק לא נכנם ואפילו נכנם ספק היתה שם ספק לא היתה שם ואפילו היתה שם ספק שיש בה כשיעור ספק שאין בה ואפילו יש בה ספק טמאה ספק טהורה ואפילו טמאה ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טמא רבי אלעזר אומר ספק ביאה טהור ספק מגע טומאה טמא:

מעלום אן אלדרב רשות היחיד מתל אלבית והדא כלה כלאם בין ואין הלכה כר׳ אלעזר.

ידוע שהמבוי רשות היחיד כמו הבית וזה כולו מאמר מבואר ואין הלכה כר׳ אלעזר.

ה נכנם לבקעה בימות הגשמים וטומאה בשדה פלונית ואמר הלכתי למקום הלז ואיני יודע אם נכנסתי לאותה השדה ואם לא נכנסתי רבי אלעזר מטהר וחכמים מטמאין:

אלבקעה והי אלארצי אלתי תחרת ותזרע הי בימות הגשמים רשות היחיד למעני אלטומאה ואלשבת כמא יבין פי הדא אלפרק. ועלה דלך אנהא פי הדא אלזמאן לא יסתטרקהא אלנאס לילא תפסדהא אלרגל ולא איצא לאחד פיהא שגל לאנהא קד חרתת וזרעת ס) (ואלשתא ינזל דאימא ולא יבקי גיר אנתטאר הגשמים

הבקעה והיא האדמה אשר תחרש ותזרע היא בימות הגשמים רשות היחיד לענין טומאה ושבת כמו שיתבאר בזה הפרק. וטעם זה לפי שבזה הזמן אין בני אדם הולכים עליה כדי שהרגל לא תפסיד אותה ואין לשום אדם עסק בה לפי שהיא כבר נחרשה ונזרעה. ואם שדה טמאה בכלל אלו השדות ואמר אני נכנסתי בזאת הבקעה

פלא אשר

ס) לא העתקנו כאן הסגור בין שני חצאי לבנה בערבי כי לא נמצא בהעתקה הנדפסת ולא בכ״י אוקספורד ונמצא להלן בדף 48.

פלא ידלהא אחד ולא יתצרף פיהא לאנהא יפסדהא אלניר אנתטאר אלקמח ינבת פקט וקד תבין פי גמר שבת אן קולנא עז אלבקעה אנהא רשות היחיד לשבת לומר שאינה רשות הרבים ואנמא הי כרמלית כמא בינא הנאך אלא אן כאן מחיצה אשר בה שדות הרבה ואינני יודע אם נכנסתי בואת השדה או לא ר' אלעזר מטהר לפי שזה ספק ביאה וחכמים מטמאין לפי השרש אשר קדם מדעותם שספק טומאה ברשות היחיד טמא בין בספק ביאה בין בספק נגיעה והלכה כחכמים.

דאירה בהא גבוהה עשרה טפחים פאנהא חיניד רשות היחיד לשבת כמא בין אלתלמוד ופי אלתוספתא אלו הן ימות החמה משתעקר תבואה מתוכה ואלו הן ימות הגשמים משתרד רביעה שנייה וקד בינא זמאן רביעה שנייה מראת פי פאה ונדרים וגירהמא) פאדא כאן שדה מן גמלה תלך אלשדות טמאה וקאל אני דכלת הדה אלבקעה אלתי פיהא שדות הרבה וא נעלם הל דכלת תלך אלשדה או לא ר' אלעזר מטהר לאנה ספק ביאה וחכמים מטמאין עלי אלאצל אלדי תקדם עז מדהבהם אן ספק טומאה ברשות היחיד טמא סוי פי דלך ספק ביאה או ספק נגיעה והלכה כחכמים.

ו ספק רשות היחיד טמא עד שיאמר לא נגעתי ספק רשות הרבים טהור עד שיאמר נגעתי. איזו היא רשות הרבים שבילי בית גלגול וכן כיוצא בהן רשות היחיד לשבת ורה"ר לטומאה אמר רבי אלעזר לא הוזכרו שבילי בית גלגול אלא שהם רשות היחיד לכך ולכך. השבילים המפולשים לבורות ולשיחין ולמערות ולגיתות רשות היחיד לשבת ורה"ר לטומאה:

שבילי בית גלגל מואצע ואערה לא יסתטרקהא גמהור אלנאס. ומעני מפולשין לשיחין אן יכון פי ראס אלדרב חפרה מחפורה פי אלארץ. אמא בור או שיח או מערה פיקום לה דלך מקאם האיט ויציר מבוי שאינו מפולש לאן לא ימכן אלנאס אן ידכלוה מן גהה ויכרגון מן אגרי. וקד בינא פי אול שבת ופי בקיה מסכת שבת ועירובין מן אחכאם רשויות שבת מא פיה אלכפאיה ובתלך אלאצול אלתי בינא הנאך תעלם אי מוצע יכון רשות היחיד ואיה הו רשות הרבים לענין שבת באלשרוט אלמבינה פי כל רשות מנהא עלי מא בינא הנאך.

שבילי בית גלגול הם הדרכים הקשות אשר המון העם אין הולכים עליהן. וענין המפולשין לשיחין שיש בראש המבוי חפירה שחפרו בארץ אם בור או שיח או מערה ותעמוד זאת החפירה במקום כותל ונהיה מבוי שאינו מפולש לפי שאי אפשר לבני אדם שיכנסו בו מצד אחד ושיצאו מצד אחר. וכבר בארנו בראשון משבת ובשאר מקומות ממסכת שבת ועירובין מדיני רשויות שבת מה שיש בו די ובאלו השרשים אשר בארנו שם תדע איזו מקום הוא רשות היחיד ואיזו הוא רשות הרבים לענין שבת עם התנאים המבוארים בכל רשות מהן לפי מה שבארנו שם.

ז הבקעה בימות החמה רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטומאה ובימות הגשמים רשות היחיד לכך ולכך:

אלבקעה פי איאם אלצית ועלי אנהא לא יסתטרקהא אלנמהור לכן יתצרף פיהא אלחצאדון ואלצנאע ללחצאד ואלדרס ועמארה אלארץ ואצלאחהא ללוראעה

הבקעה היא רשות הרבים לטומאה בימות החמה אף על פי שההמון אין הולך עליה אבל הקוצרים משמשין בה וכן אומני הקציר והדישה ועובדי האדמה המכינים

פי מא יאתי ולילך צארת רשות הרבים לטומאה. אמא בימות הגשמים פלא ירכלהא אחד ולא יתצרף פיהא לאנהא יפסדהא אלרגל ולא איצא לאחד פיהא שגל לאנהא קד חרתת וזרעת ואלמטר ינזל דאימא ולא יבקי גיר אנתטאר אלקמח ינבת פקט. וקד תבין פי גמר שבת אן קולנא עין אלבקעה אנהא רשות היחיד לשבת לומר שאינו רשות הרבים ואנמא הי כרמלית כמא בינא הנאך אלא אן כאן להא מחיצה דאירה בהא גבוהה עשרה טפחים פאנהא חיניד רשות היחיד לשבת כמא בין אלתלמוד. ופי אלתוספתא אלו הן ימות החמה משתעקר תבואה מתוכה ואלו הן ימות הגשמים משתרד רביעה שניה וקד בינא זמאן רביעה שניה מראת פי פיאה ונדרים וגירהמא

אותה לזריעה לשנה הבאה. אבל בימות הגשמים אין אדם נכנס בה ואין אדם משמש בה מפני שהרגל תפסיד אותם וכמו זה אין לשום אדם עסק בה לפי שהבקעה כבר נחרשה ונזרעה והמטר יורד תמיד ולא נשאר אלא להמתין עד שתצמח התבואה. וכבר התבאר בגמר שבת[ה] שאמרנו שהבקעה רשות היחיד לשבת לומר שאינה רשות הרבים ואינה אלא כרמלית כמו שבארנו שם רק אם היתה סביב לה מחיצה גבוהה עשרה טפחים או תהיה רשות היחיד לשבת כמו שבאר התלמוד[ג]. ובתוספתא[ג] אלו הן ימות החמה משתעקר תבואה מתוכה ואלו הן ימות הגשמים משתרד רביעה שניה וכבר בארנו זמן רביעה שניה בפיאה ונדרים וכיוצא בהן.

(כמא[ז]) בינא פוק פי הדא אלפרק וקד בינא חכמהא ואי וקת הו ימות החמה או ימות הגשמים).

ח בסילקי רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטומאה רבי יהודה אומר אם עומד הוא בפתח הזה ורואה את הנכנסין ואת היוצאין בפתח חלו רשות היחיד לכך ולכך ואם לאו רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטומאה:

בסילקי מסקף עשים נדא ממתר כתיר אלאבואב מתל אלמואצע אלתי תבני לאנתמאעאת אלנאס פיהא והי מן בניאן אלמלוך ולילך יקולון בסילקי של מלכים ואין הלכה כר' יהודה.

בסילקי אכסדרה גדולה מאד ארוכה ורחבה שיש לה פתחים הרבה כמו המקומות הבנוים לאסיפות העם והיא מבניני המלכים ולכן נקראת בסילקי של מלכים[ה] ואין הלכה כר' יהודה.

ט הפרן רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטומאה וכן הצדדין רבי מאיר אומר הצדדין רשות היחיד לכך ולכך:

קד תבין מן אלתוספתא אן הדא אלבניאן אלדי יסמונה פרן הו שבה בסילקי יכון להא שני פתחים מכוונין זה כנגד זה הכדא. אלחכמים יקולון אן גמלתהא רשות הרבים לטומאה אד ויתצרף פיהא אלרבים. ורבי מאיר יקול אן אלצדדים מנהא רשות היחיד לטומאה ווסטהא פקט הו אלדי יתצרף פיהא אלנאס הו רשות הרבים לטומאה ואין הלכה כר' מאיר.

כבר התבאר מן התוספתא[ו] שזה הבנין הנקרא פרן הוא דומה לבסילקי ויש לו שני פתחים מכוונין זה כנגד זה כמו זה 54. חכמים אומרים שכולו רשות הרבים לטומאה הואיל ורבים משמשים בו. ור' מאיר אומר שהצדדים שלו רשות היחיד לטומאה ושאמצעיתו לבד שמשמשים שם בני אדם היא רשות הרבים לטומאה ואין הלכה כר' מאיר.

האסטווגית

ה) ו' ב'. ג) שם. ז) ס"ז הל' ח'. ד) גם זה לא נמצא בכ"י אוקספורד. ועיין לעיל דף 47.
ה) עיין ע"ז פ"ז ב'. ו) שם הל' י"ג.

י האיסטוונית רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטומאה. חצר שתרבים נכנסים בזו ויוצאים בזו רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטומאה:

קד תבין פי נמר שבת אן אלאיסטונית היא כרמלית. וקולה הנא רשות היחיד לשבת יריד בה אינה רשות הרבים לשבת וקד בינא שרוט אלכרמלית והדודהא פי אול שבת.

כבר התבאר בנמר שבת[ב] שהאיסטונית היא כרמלית. ואמרו כאן רשות היחיד לשבת ירצה בו אינה רשות הרבים לשבת וכבר בארנו תנאי הכרמלית והלבותיה בראשון משבת.

פרק שביעי.

א הקדר שהניח את קדרותיו וירד לשתות הפנימיות טהורות והחיצונות טמאות אמר רבי יוסי במה דברים אמורים במותרות אבל באגודות הכל טמא. המוסר מפתחו לעם הארץ הבית טהור שלא מסר לו אלא שמירת המפתח:

תציר החיצונות טמאות לאן אלנאס ילעון בהא וילמסונהא ור׳ יוסי יקול אן אדא כאנת כלהא פי שבכה ואחדה פאן אלכל טמא לאן קד רבמא חרך אלגמלה זב ותבון טמאות בהסיט הזב ולו אלקדור אלתי לם ינצם בהא ואין הלכה כר׳ יוסי.

החיצונות הם טמאות לפי שבני אדם מתחככין ונוגעין בהן ור׳ יוסי אומר שאם כל הקדרות היו בשבכה אחת הכל טמא[ג] מפני שהוששין שמא הניע בולם הזב ונהיו טמאות בהסיט הזב ואפילו הקדרות שלא נגע בהן ואין הלכה כר׳ יוסי.

ב המניח עם הארץ בתוך ביתו ער ומצאו ער ישן ומצאו ישן ער ומצאו ישן הבית טהור ישן ומצאו ער הבית טמא דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אין טמא אלא עד מקום שהוא יכול לפשוט את ידו וליגע:

קד תבין פי הגיגה אן מגע עם הארץ טמא ואנה אדא נגע בכלים או בבגדים אנגסהא. וקולה הבית טמא יעני גמיע אלכלים ואלבגדים. ואלחכמים יקולון כל מא ימכן אן ילחקה אדא מד ידה הו אלדי נגאף איאך מד ידה אליה עגד מא אנתבה ליבצרה אד לם ירה מן קבל והלכה כחכמים.

כבר התבאר בהגיגה[ג] שמגע עם הארץ טמא ושאם נגע בכלים או בבגדים טימא אותם. ואמרו הבית טמא רצה לומר כל הכלים והבגדים. וחכמים אומרים כל מקום שאפשר ליגע בו אם פשט ידו חוששים אנהנו שמא פשט ידו אליו כאשר הקיץ משנתו לראות אותו לפי שלא ראהו עוד קודם זה והלכה כחכמים.

ג המניח אומנים בתוך ביתו חבית טמא דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אין טמא אלא עד מקום שהן יכולין לפשוט את ידם וליגע:

האולא אלצנאע הם עמי הארץ בלא שך. וכאן יקום בבאלנא אן בכונהם מתצרפין פי גמיע אלדאר יכון כל מא פי אלדאר טמא עגד אלחכמים פאעלמנא אן ולו

אלאומנין

אלו האומנין הם עמי הארץ בלא ספק. והיה אפשר שנדמה במחשבתנו לפי שהם הולכים ובאים בכל הבית כל מה שבבית טמא לדעת החכמים לפיכך הודיענו שאפילו

האומנין

ב) ו׳ א׳. ג) עיין תוי״ט. ג) פ״ב מ״ז.

אלאומנין לא ינגסון אלא כל מא ימכן אן יגע בו דון אן יתסלק עלי אלשי או יטלע עלי שי מרתפע וחינית ילחקה וכדא באן פי אלתוספתא והלכה כחכמים.

האומנין לא יטמאו אלא כל מה שיכולין ליגע בו מבלי שירדו אל הדבר או שיעלו על דבר גבוה ואז יגעו בו וכן התבאר בתוספתא[6]) והלכה כחכמים.

ד אשת חבר שהניחה לאשת עם הארץ טוחנת בתוך ביתה פסקה הרחים הבית טמא לא פסקה הרחים אין טמא אלא עד מקום שהיא יכולה לפשוט את ידה וליגע הוי שתים בין כך ובין כך הבית טמא שאחת טוחנת ואחת ממשמשת דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אין טמא אלא עד מקום שהן יכולות לפשוט את ידן וליגע:

מן אצולנא אן אשת חבר הרי היא כחבר ובניו ובני ביתו של חבר הרי הן כחבר ובניו ובני ביתו של חבר הרי הן כחבר ואשת עם הארץ ובניו ובני ביתו מתלה סוי בחזקת טומאה וקד בינא דלך פי זרעים. וכאן יקום בבאלנא אן אלחכמים מקרין לרי מאיר פי אלמראה לאנהא נתירה אלפצול ואלבחת עמא לא יכצהא ואנהא תתצור עלי מא לא תמלך ותפתש ותקלב פאסמענא אנהם יכאלפונה ולו פי אלנסא והלכה כחכמים.

משרשינו[3]) הוא שאשת חבר הרי היא כחבר ובניו ובני ביתו של חבר הרי הן כחבר ואשת עם הארץ ובניו ובני ביתו הם כמוהו בחזקת טומאה וכבר בארנו זה בזרעים[3]) והיה עולה במחשבתנו שהחכמים מודים לר' מאיר באשה לפי שהיא מבחנת וחוקרת ובודקת במה שאין לה עסק בו וישהיא ממשמשת ומחפשת והופכת מה שאינו שלה לפיכך השמענו שהחכמים חולקין על ר' מאיר אפילו בנשים והלכה כחכמים.

ה המניח עם הארץ בתוך ביתו לשמרו בזמן שהוא רואה את הנכנסין ואת היוצאין האכלים והמשקים וכלי חרס הפתוחים טמאים אבל המשכבות והמושבות וכלי חרש המוקפין צמיד פתיל טהורין ואם אינו רואה לא את הנכנסין ולא את היוצאין אפילו מובל אפילו כפות הכל טמא:

קד עלמת אן אלאכלים ואלמשקים טומאתן קלה וכדלך כלי חרש לא יכון אב הטומאה פלדלך גזרו אן ינתגם כל מא פי אלבית מן הדה אלאנואע מן אגל הראסה אלעם ארץ. אמא אלמשכבות ואלמשבות אלתי הי אב הטומאה פלא נחכם עליהא באנהא צארת משכב הזב אלא אנא לם יכן צאחב אלבית ירי מן ידכל אלבית ולא מן יכרג מנה ואנפרד אלעם ארץ באלחרז וכדלך כלי חרש המוקפין צמיד פתיל לא תנתגם במגע טומאה אלא במשא הזב נאצה כמא יבין מן כלאמנא פי צדר אלסדר וקד בינא דלך פי עדיות פלדלך לא נחכם עליהא באלטומאה חתי

כבר ידעת שהאכלים והמשקין טומאתן קלה וכן שכלי חרש לא יהיו אב הטומאה לפיכך גזרו שיטמא כל מה שבבית מאלו המינים לפי ששומר הבית הוא עם הארץ. אבל המשכבות והמושבות שהם אב הטומאה אין אנחנו דנין עליהם שנהיו משכב הזב אלא אם בעל הבית אינו רואה הנכנס לבית ולא היוצא ממנו ונשאר עם הארץ לבדו לשמרו וכן כלי חרש המוקפין צמיד פתיל לא יטמאו במגע טומאה אלא במשא הזב בלבד כמו שהתבאר בדברנו בפתיחת הסדר וכבר בארנו זה בעדיות[7]) ולפיכך אין אנחנו גוזרין עליהם בטומאה אלא אם נשאר עם הארץ לבדו עמהם מבלי שיירא או שישמור עצמו ממי

6) פ"ח הל' א'. 3) ע"ז ל"ט א'. ג) שביעית פ"ה מ"ט. 7) פ"ב מ"ה ע"ש.

AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

ינפרד אלעם ארץ בהא וחדה דון כוח ולא רקבה מן יראה. ומובל הו אלמקטוע אלידין ואלרגלין חתי לא יקדר ינתקל אלא אדא אנדה אלאצחא פי אידיהם ונקלוה ולגלך יתסמי מובל מן קולה יובל שי למורא. וקד קיל אן מובל אלמנדם אלדי תנאתרת אעצאה חתי לא יסתטיע קיאם ולא מד יד. ומע דלך לכון אלבית חצל ברשות עם הארץ רגע במנולה ביתו של עם הארץ אלדי הכל טמא.

שיראהו. ומובל הוא מי שנחתכו ידיו ורגליו עד שלא יובל לזוז ממקומו אלא אם יאחזוהו הבריאים בידיהם וישאוהו לפיכך יקרא מובל מאמרו[ה]) יובל שי למורא. ויש אומרים שהמובל הוא המוכה שחין עד שנרפו אבריו ואינו יכול לקום ולהושיט ידו. ועם כל זה מפני שהבית הוא ברשות עם הארץ נהיה במדרגת ביתו של עם הארץ שבו הכל טמא.

ו הגבאין שנכנסו לתוך הבית הבית טמא אם יש עמהן גוי נאמנין לומר נכנסנו אבל לא נגענו. הגנבים שנכנסו לתוך הבית אין טמא אלא מקום רגלי הגנבים ומה הן מטמאין האכלים והמשקים וכלי חרש הפתוחין אבל המשכבות והמושבות וכלי חרש המוקפין צמיר פתיל טהורים ואם יש עמהם גוי או אשה הכל טמא:

האולא אלגבאין איצא הם עמי הארץ ואלאצל ענדנא ממשכנין על הצדקה אפילו בערב שבת פאדא דכלוא אלבית ליאכלוא אלרהן אנפסוא כל מא פי אלבית אלא אן כאן מעהם גוי. ועלה דלך מא דכרוא פי אלתוספתא מפני שאימת הגוי עליהם פלים ימדון אידיהם. וקד תבין פי אלתוספתא אן אלגבאין אדא לם יכן אלרהן פי אידיהם ולא כאנת תם בינה תשהד באן נכנסו לבית וקאלוא הם נכנסנו ולא נגענו נאמנין שהפה שאסר הוא הפה שהתיר. אמא אלגנבים פאלדי פי טריקהם פקט הו אלדי הו בחזקת טומאה לאנהם לא יתסיבון פי אלבית בשיתהם אלאשתהאר פאן כאן מעהם גוי אלדי הו כוב לכל דבריו ומטמא משכב ומושב או אשה פאן כל מא פי טריקהם בחזקת טומאה ולו אלמשכבות ואלמושבות.

אלו הגבאין הם גם כן עמי הארץ והשרש אצלינו[ג]) ממשכנין על הצדקה ואפילו בערב שבת הנה אם נכנסו אל הבית ליטול המשכון טימאו כל מה שבבית אלא אם היה עמהם גוי. ועם זה מה שזכרו בתוספתא[ג]) מפני שאימת הגוי עליהן ואינם מושיטין ידיהם. וכבר התבאר בתוספתא[ד]) שהגבאין אם אין המשכון בידיהם ואין שם ראיה שתעיד שנכנסו לבית ואמרו הם נכנסנו ולא נגענו נאמנים שהפה שאסר הוא הפה שהתיר. אבל הגנבים מקום רגליהם לבדו הוא בחזקת טומאה לפי שהם לא יסובבו בבית מיראתן שיראו. ואם היה עמהן גוי שהוא כוב לכל דבריו ומטמא משכב ומושב או אשה כל מה שהוא מקום רגליהן הוא בחזקת טומאה ואפילו משכבות ומושבות.

ז המניח את כליו בחלון של אוריארין רבי אלעזר בן עוריה מטהר וחכמים אומרים עד שיתן לו את המפתח או חותם או עד שיעשה סימן. המניח את כליו מגת זו לגת הבאה כליו טהורין ובישראל עד שיאמר בלבי היה לשמרם:

אוריארין אלחמאמין ופי אלחמאמאת טיקאן יגעל כל שבין תיאבה פי טאקה אוריארין הבלנין ובמרחצאות יש הלונות אשר ישימו בהן הבגדים כל אחד ואחד בחלונו

מנהא

ה) תהלים ע״ו י״ב. ג) בבא בתרא ח׳ ב׳. ג) פ״ח הל׳ ח׳. ד) שם.

מנהא וידבל אלחמאם ולתלך אלשיקאן אבואב ואנאלק. פקאל ר׳ אלעזר בן עזריה אנה מנד׳ סד אלאבואב עלי תיאבה פהי בחזקתן לאן מא ימד אחד ידה לטאק מסדוד יפתחה. ואלחכמים יקולון אנהא מנגוסה לאן קד ינע בהן טמא אלא אן נלק עליהא במגלק ודפע אלמפתאח ללחמאמי לאנה ואן כאן עם ארץ לא מסר לו אלא שמירת המפתח כמא תבין אול אלפרק או ינעל טאבע מן טין ונחוה עלי אלאבואב כמא בינת אלתוספתא או ירשם רשם ידלה אן אלטאק לם יפתח ולא אנצם אחד בכלים. וקולה המניח כליו מנת זו לנת הבאה הו אן יכון כהן תנאול עציר אלתרומה הדא אלעאם תם תרך אואני אלעציר עלי טהארתהא פי מוצע מן אלמעצרה פאנה יעצר בהא פי אלסנה׳ אלמסתקבלה׳ אד׳ ולם יעלם אחד אנצם בהא ואלנאס איצא יתחפטון מנהא ולו גפל הו לעלמהם אנה כהן והוקת אלשי אלדי׳ ענדה טהור אמא ישראל פמתי מא גפל עין חרסא פקד אנתנסת והו קולה עד שיאמר בלבי היה לשמרו ואין הלכה כר׳ אלעזר בן עזריה.

בחלונו ויכנס במרחץ ולאלו החלונות דלתות ומנעול. ואמר ר׳ אלעזר בן עזריה שאם סגר הדלתות על בגדיו הם בחזקתן לפי שאין אחד מושיט ידו להדלת סגורה לפתוח אותה. וחכמים אומרים שהם טמאים לפי שלפעמים ינע בהן טמא אלא אם סגר עליהם במנעול ומסר המפתח לבלן שאף על פי שהוא עם הארץ לא מסר לו אלא שמירת המפתח כמו שהתבאר בתחלת הפרק או אם שם חותם מטיט וכיוצא בו על הדלתות כמו שבארה התוספתא[ב]) או ירשם רשם המורה לו שהחלון לא נפתחה ולא נגע אחד בכלים. ואמרו המניח כליו מנת זו לנת הבאה הוא שהלוקח יין של תרומה הוא כהן ולקח בשנה זו והניח כלי הבצירה על טהרתם במקום אחד מן הנת הנה יבצור בהן לשנה הבאה הואיל ולא ידע שנגע בהם אחד ואף על פי שהכהן מסיח דעתו מהם בני אדם נשמרים מהם לפי שהם יודעים שהוא כהן וחזקה שהדבר שהוא אצלו טהור אבל ישראל המסיח[ג]) דעתו מלשמרם כבר נטמאו הכלים והוא אמרו עד שיאמר בלבי היה לשמרו ואין הלכה כר׳ אלעזר בן עזריה.

ח מי שהיה טהור והסיע את לבו מלאכול רבי יהודה מטהר שרך טמאין פורשין ממנו וחכמים מטמאין. חיו ידיו טהורות והסיע את לבו מלאכול אף על פי שאמר יודע אני שלא נטמאו ידי ידיו טמאות שהידים עסקניות:

יעני כהן טהור לאכול בתרומה אדא אזאל מן באלה אלתהיו לאכל אלתרומה ולם יחרז נפסה ולא יעלם לנפסה איצא נגאסה׳ ר׳ יהודה יקול הרי הוא בחזקת טהרה לאן אלטמאים לא ינצמון בה לעלמהם אנה טהור לאכל בתרומה. ואלחכמים יקולון אנה ינתגם בהסח הדעת ויחתאג טבילה אמא אלידים פאלכל מקרין אנהא תנתגם בהסח הדעת למעני אלתרומה. ועלה׳ דלך מא דכר שהידים עסקניות אעני כתירה׳ אלולוע ורבמא נגע בטומאה והו לא יעלם והדה מן גמלה׳ שמונה עשר דבר שגזרו

רצה לומר כהן טהור לאכל בתרומה אם הסיע מלבו דעתו לאכל בתרומה ואינו שומר עצמו ואינו יודע לנפשו שום טומאה ר׳ יהודה אומר הרי הוא בחזקת טהרה לפי שהטמאים אינם נוגעים בו מפני שהם יודעים שהוא טהור לאכל בתרומה. וחכמים אומרים שהוא מיטמא בהסח הדעת וצריך טבילה. אבל בידים הכל מודים שהם מטמאות בהסח הדעת לענין תרומה. והטעם הוא מה שזכר שהידים עסקניות רצה לומר שהם משמשות הרבה ואולי נגעו בטומאה והוא לא ידע וזה מכלל שמנה עשר דבר

שגזרו

אן

ב) פ״ח הל׳ ח׳. ג) ר״ל העושה ייגו בטהרה ועי׳ רע״ב.

אן אלידים תפסול את התרומה ואן לא יעלם להא נגאסה כמא נבין פי אגר זבים והלכה כחכמים.

שגזרו שהידים פוסלות את התרומה אף על פי שהטומאה אינה נודעת להם כמו שנבאר באחרון מזבים והלכה כחכמים.

ט האשה שנכנסה להוציא פת לעני ויצאת ומצאתו עומד בצד ככרות של תרומה וכן האשה שיצאת ומצאת את חברתה חותה גחלים תחת קדרה של תרומה רבי עקיבה מטמא וחכמים מטהרין אמר רבי אליעזר בן פיאבי וכי מפני מה ר״ע מטמא וחכמים מטהרין מפני שהנשים גרגרניות הן שהיא חשודה לגלות את הקדרה של חברתה לידע מה היא מבשלת:

גרגרניות נהימאת פי אלאכל מן גרגרת והו אלחנגרה תרגום כי הייתי זוללה פי תרגום ירושלמי הרי הות גרגרנית והלכה כחכמים.

גרגרניות מתאוות לאכל מן גרגרת והיא בערבי אלחנגרה תרגום[b] כי הייתי זוללה בתרגום ירושלמי הרי הות גרגרנית והלכה כחכמים.

פרק שמיני.

א הדר עם עם הארץ בחצר ושכח כלים בחצר אפילו חביות מוקפות צמיד פתיל או תנור מוקף צמיד פתיל הרי אלו טמאין רבי יהודה מטהר בתנור בזמן שהוא מוקף צמיד פתיל רבי יוסי אומר אף התנור טמא עד שיעשה לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים:

קד עלמת אן אלחצר יתסמי צחן אלדאר ונמיע אלגיראן יתצרפון פיה ואן כאן אלתנור מבני ולא ימכן פיה אלהיסט והו איצא מוקף צמיד פתיל ואינו מטמא מגבו פבאדלאלה פי אלדאר קד יזיל אלצמיד פתיל וירדה. ור׳ יהודה יקול לים פי אלתנור מא יאכד פילתני להדא כלה ואין הלכה כר׳ יהודה והלכה כר׳ יוסי.

וכבר ידעת שהמקום אשר לפני הבית יקרא חצר וכל השכנים משתמשים בו ואם היה התנור בנוי שאי אפשר להסיטו והוא גם כן מוקף צמיד פתיל ואינו מטמא מגבו [העם הארץ] בהליכתו אנה ואנה בבית לפעמים יסיר את הצמיד פתיל ויישיבהו. ור׳ יהודה אומר אין בתנור דבר שיקחהו וישיצריכהו לכל זה ואין הלכה כר׳ יהודה והלכה כר׳ יוסי.

ב המפקיד כלים אצל עם הארץ טמאים טמא מת וטמאין מדרס אם מכירו שהוא אוכל בתרומה טהורין מטמא מת אבל טמאין מדרס רבי יוסי אומר אם מסר לו חיבה מלאה בגרים בזמן שהיא רוצצת טמאין מדרס אם אינה רוצצת טמאין מדרס אף על פי שהמפתח ביד הבעלים:

קד בינא פי צדר הדא אלסדר אהכאם אלכלים אדא כאנת טמא מת פלדלך קאל אנהא איצא במנזלה טמא מת ואן כאן הדא אלעם הארץ יערף אן הדא אלדי אודע עגדה אוכל בתרומה פהו יחרזהא מטומאת מת ונאמן

כבר בארנו בפתיחת זה הסדר דיני הכלים אם הם טמא מת ולפיכך אמר שהם גם כן במדרגת טמא מת. ואם זה עם הארץ יודע שהאיש המפקיד אצלו הוא אוכל בתרומה הוא שומר הכלים מטומאת מת

b) איכה א׳ י״א.

מת והו מצדק פי קולה לא נטמאו במת ואן כאן עם הארץ כמא בינא פי עאשר כלים. אמא טומאת מדרס פבאקיה פיהא לאן קד רבמא גלסת עליהא אשתו נדה והו לא יבחת ענהא לכונה עם הארץ. וקד שרחנא אן רוצצת מצנוטה ומעני דלך אן ר׳ יוסי יקול אן כאנת הדה אלתיאב מעביה בעצהא עלי בעץ פי אלצנדוק חתי יצנטהא נטא אלצנדוק פהו אלדי ימכן אן תגלס עליהא אשתו נדה אמא אן כאנת גיר מלאה בגדים בל יבקי בין אלנטא ואלתיאב פצא פהי לא תגלס עליהא לילא תנסף בהא ואנמא תנתגס טומאת מדף פקט אעני אנהא תציר מתל אלכלים שנשאו על גבי הזב אלתי תנתגס טומאה קלה לטמא אוכלים ומשקין כמא בינא אול כלים וכמא יבין פי זבים והנאך יבין לך אן אלכלים אלתי ישא הזב תסמי איצא מדף. וקולה אף על פי שהמפתה ביד הבעלים אלדי כאן יקום באלבאל אן אד ולא יתמכן מנהא תכון טהורים פאעלמנא אנהא טמאים. ופי אלתוספתא נאמנין עמי הארץ על טבילת טמא מת ואין נאמנין על טבילת מדף יעני אדא קאלוא קד טהרנא הדא אלדי כאן טמא מדף ואין הלכה כר׳ יוסי.

ונאמן לומר לא נטמאו במת אף על פי שהוא עם הארץ כמו שבארנו בעשירי[ה] מכלים. אבל הכלים נשארו טומאת מדרס לפי שאולי ישבה עליהם אשתו נדה והוא לא חקר עליה לפי שהוא עם הארץ. וכבר פרשנו שרוצצת פירושו דהוקה וענין זה שר׳ יוסי אומר אם היו אלו הבגדים ערוכים קצתם על קצתם בתיבה עד שידחקם כיסוי התיבה אז הוא אפשר שתשב עליהם אשתו נדה אבל אם לא היתה מלאה בגדים ונשאר הלל בין הכיסוי והבגדים אינה יושבת עליהם כדי שלא תפסידם ולא יטמאו אלא טומאת מדף לברו רצה לומר שהבגדים הם גם כן כמו כלים שנשאו על גבי הזב שהם טומאה קלה לטמא אכלים ומשקים כמו שבארנו בראשון[ג] מכלים וכמו שיתבאר בזבים ג) ושם יתבאר לך שהכלים אשר ישא הזב נקראים גם כן מדף. ואמרו אף על פי שהמפתה ביד הבעלים לפי שהיה עולה במחשבתינו שהם טהורים הואיל ואין רשותו עליהם ולזה הודיענו שהם טמאים. ובתוספתא[ד] נאמנין עמי הארץ על טבילת טמא מת ואין נאמנין על טבילת מדף רצה לומר אם אמרו כבר טבלנו מי שהיה טמא מדף ואין הלכה כר׳ יוסי.

ג המאבד ביום ומצא ביום טהור ביום ומצא בלילה בלילה ומצא ביום ביום ומצא ביום שלאחריו טמא זה הכלל כל שעבר עליו הלילה או מקצתו טמא. השוטח כלים ברשות הרבים טהורין וברשות היחיד טמאין ואם היה משמרן טהורים. נפלו והלך להביאן טמאים. נפל הליו לתוך בורו של עם הארץ והלך להביא במה יעלנו טמא מפני שהונח ברשות עם הארץ שעה אחת:

הדא אלדי אנתלף לה אלשי ווגדה אנמא הו פי רשות הרבים ולדלך אדא נאז עליה אלליל טמא מדרס לאנה ידרסה אלאנסאן והו לא יראה וכדא בינת אלתוספתא. אמא אדא תלף לה שי ווגדה פי רשות היחיד אלתי ספיקה טמא כמא תקדם פאן תלך אלכלים טמאין מדרס וטמא מת. וכון אלכלים אלמנשורה פי רשות הרבים טהורים בין לאנה ספק. ולא

מי שנאבד לו דבר ומצאו זה אינו אלא ברשות הרבים ולכן אם עבר עליו הלילה טמא מדרס לפי שהאדם דורס אותו והוא לא ראה וכן בארה התוספתא ה). אבל אם נאבד לו דבר ברשות היחיד ומצאו ברשות היחיד אשר ספיקה טמא כמו שקדם ו) אלו הכלים הם טמאין מדרס וטמא מת. ומה שהכלים השטוחים ברשות הרבים טהורים הוא ברור לפי שהם ספק. ואל יקשה לך

אמרו

ישכל

ח) מ״א. ג) מ״ג. ד) פ״ד מ״ו. ה) פ״ט הל׳ ד׳. ו) שם הל׳ ח׳. ז) פ״ג מ״ו.

ישכל עליך קולה פי אלדלו טמא ועלי אגה בתוך הבור לאנה מנד חצל ברשות עם הארץ רגע טמא מת כמא בינא ויחתאג הזיה שלישי ושביעי וחיניד יטהר.

אמרו שהדלי טמא אף על פי שהוא בתוך הבור לפי שמשבא ברשות עם הארץ נחיה טמא כמו שבארנו וצריך הזאה שלישי ושביעי ואז יטהר.

ד המניח את ביתו פתוח ומצאו פתוח נעול ומצאו נעול פתוח ומצאו נעול טהור נעול ומצאו פתוח רבי מאיר מטמא וחכמים מטהרין שהיו גנבים ונמלכו והלכו לחן:

הדא בין והלכה כחכמים.

זה מבואר והלכה כחכמים.

ה אשת עם הארץ שנכנסה לתוך ביתו של חבר להוציא בנו או בתו או בהמתו הבית טהור מפני שנכנסה שלא ברשות:

אדא נכנסה שלא ברשות אלא לתגרג אלהאנה אלפלאניה ותגרג פלא תגסר עלי אלתצרף פי אלבית לאן אימת בעל הבית עליה ולא תמד ידהא לשי.

אם נכנסה שלא ברשות אלא להוציא דבר פלוני ותצא אינה מעיזה לעסוק בדבר בהבית מפני שאימת בעל הבית עליה ואיננה מושטת ידה לשום דבר.

ו כלל אמרו בטהרות כל המיוחד לאכל אדם טמא עד שיפסל מלאכל הכלב וכל שאינו מיוחד לאכל אדם טהור עד שייחדנו לאדם כיצד גוזל שנפל לגת וחשב עליו להעלותו לנכרי טמא לכלב טהור רבי יוחנן בן נורי מטמא. חשב עליו חרש שוטה וקטן טהור אם העלוהו טמא שיש להן מעשה ואין להן מחשבה:

טומאת אוכלים אנמא הי למאכל אדם פקט ומא ליס הו מעלום במאכל אדם פלא בד לה מן מחשבה והו אן יעול עליה למאכל אדם. ודלך אלשי אלדי הו מעלום למאכל אדם אדא פסד חתי לא יצלח למאכל אדם פלא ינתגם חיניד לקולה תעאלי מכל האוכל אשר יאכל קאלוא פרט לאוכל סרוח לאנה לא ללאכל. ואדא אנתגם אלאוכל ثם פסד בעד אנתנאסה פהו באק בטומאתו עד שיפסל מלאכול הכלב פיכון תקדיר אלכלאם כל המיוחד למאכל אדם שנטמא טמא עד שיפסל מלאכול הכלב. וסיבין לך פי אגר עוקצים אן נבלת העוף הטהור לא תחתאג אלמחשבה פי אלמדן ואנמא תחתאג אלמחשבה פי אלבואדי אעני אלאריאף והדא אלנוזל אלדי וקע פי אלבמר ומאת למא פסד ותקדר במותה פי אלבמר צאר כאנה פי בארית ואן כאנת אלמעצרת פי אלמדינת ולדלך

טומאת אוכלים הם רק למאכל אדם לבדו ומה שאינו מיוחד למאכל אדם צריך בהכרח למחשבה רצה לומר שיחשב עליו למאכל אדם. וזה הדבר שהוא מיוחד למאכל אדם אם נפסל עד שאינו ראוי למאכל אדם לא יטמא עוד לאמרו יתברך ב) מכל האוכל אשר יאכל ואמרו ג) פרט לאוכל סרוח לפי שאינו לאכילה. ואם נטמא האוכל ונפסל אחר הטמאותו ישאר בטומאתו עד שיפסל מלאכל הכלב ולפי זה יהיה שיעור המשנה כל המיוחד למאכל אדם שנטמא טמא עד שיפסל מלאכל הכלב. ויתבאר לך באחרון ג) מעוקצין שנבלת העוף הטהור אין צריך מחשבה בעירות ואינו צריך מחשבה אלא במדברות רצוני לומר מקומות המרעה וזה הנוזל שנפל ביין ומת אחר שנפסל ונמאס במותו בתוך היין נעשה כאלו הוא במדבר אף על פי שהנת היא בעיר ולפיכך צריך מחשבה ואז יטמא טומאת אכלים וזהו

אמרם

צריך

ב) ויקרא י״א ל״ד. ג) ספרא שמיני פ״ט הל׳ א׳ (ד׳ ג״ד ע״ג). ג) מ״ג.

צריך מחשבה וחיניד ישמא טומאת אוכלים והו קולהם פי גמר נדה לעולם בכרך ונתו מאסתו ועשאתו כפר פלדלך אן עול עליה והו בתוך הבור אן יטעמה ללנוי ישמא טומאת אכלים ואן חשב עליו לעלותו לכלב פלא ישמא טומאת אוכלים והו מעני קולה טהור. פתרי אלגזל לבונה מאכל אדם מע בונה קד פסד וצאר יצלח למאכל הכלב פקט אדא חשב עליו יקבל טומאה והדא הו מתאל קולה אן כל מאכל אדם לא יזאל ימכן אנתגאסה חתי יפסל מלאכל הכלב. ור׳ יוחנן בן נורי יקול אנה ישמא טומאת אכלין דון מחשבה אד והו פי אלמדינה כמא בינא ואין הלכה כר׳ יוחנן בן נורי.

אמרם בגמר נדה ו) לעולם בכרך ונתו מאסתו ועשאתו כפר ולכן אם חשב עליו והוא בתוך הבור להאכילו לגוי ישמא טומאת אכלים ואם חשב עליו להעלותו לכלב לא ישמא טומאת אוכלים וזהו ענין אמרו טהור. הנה אתה רואה שגוזל לפי שהוא מאכל אדם אף על פי שכבר נפסל ולא נעשה ראוי אלא למאכל הכלב אם חשב עליו יקבל טומאה וזהו המשל שהביא לאמרו כל מאכל אדם לעולם אפשר שיטמא עד שיפסל מלאכול הכלב. ור׳ יוחנן בן נורי אומר שיטמא טומאת אוכלין בלא מחשבה לפי שהוא בעיר כמו שבארנו ואין הלכה כר׳ יוחנן בן נורי.

ז אחורי כלים שנטמאו במשקים רבי אליעזר אומר מטמאין את המשקין ואינן פוסלין את האכלין רבי יהושע אומר מטמאין את המשקין ופוסלין את האכלין שמעון אחי עזריה אומר לא כך ולא כך אלא משקין שנטמאו באחורי הכלים מטמאין אחר ופוסלין אחר הרי זה אומר מטמאיך לא טמאוני ואתה טמאתני:

קד תבין פי מואצע ממא תקדם אן אלמשקין תנגס אלכלים ותציר תלך אלכלים שני לטומאה ואן דלך מדרבנן. ותבין פי נאמס עשר כלים אן משקין טמאין אדא נגעו באחורי כלים נטמאו אחוריו ולא נטמא תוכו לתרומה. ובינא פי אלצדר אן אלמשקין טמאין תחלה לעולם ולו אנתגסת בשני לטומאה. פאדא אנתגסת אחורי הכלי במשקין טמאין רגע אחורי הכלי שני ואדא נגעו משקין טהורין באחורי הדא אלכלי נטמאו ונעשו תחלה ואדא נגעו אכלין של תרומה באחורי הדא אלכלי לא נפסלו וכאן אלקיאס אן תפסל ותציר שלישי לכן ר׳ אליעזר יכפף פי דלך לבונהא טומאה קלה מדרבנן והו קולהם מאי שנא אחורי כלים דנקט משום דקילא טומאתן והנאך קיל טמאין את המשקין ואפילו דחולין ואין פוסלין את האכלין ואפילו דתרומה. ור׳ יהושע יקול אן אחורי הדא אלכלי איצא פוסלין את האוכלין מתל כל שני קל וחומר

כבר התבאר בהרבה מקומות שקדמו שהמשקין מטמאין כלים ונעשו הכלים שני לטומאה ושוהו מדרבנן. והתבאר בחמשה עשר ג) מכלים שמשקין אם נגעו באחורי כלי נטמאו אחוריו ולא נטמא תוכו לתרומה. ובארנו בפתיחה השרש שמשקין טמאין תחלה לעולם אף על פי שנטמאו בשני לטומאה. הנה אם נטמאו אחורי הכלי במשקין טמאין נעשו אחורי הכלי שני ואם נגעו משקין טהורין בזה הכלי נטמאו ונעשו תחלה ואם נגעו אכלין של תרומה באחורי זה הכלי לא נפסלו והיה הדין שיפסלו ויעשו שלישי אבל ר׳ אליעזר מקיל בזה לפי שהוא טומאה קלה מדרבנן וזה אמרם ג) מאי שנא אחורי כלים דנקט משום דקילא טומאתן ושם אמרו מטמאין את המשקין ואפילו דחולין ואין פוסלין את האכלין ואפילו דתרומה. ור׳ יהושע אומר שאחורי זה הכלי פוסלין גם כן את האכלין כמו כל שני קל וחומר מטבול יום הפוסל את

מטבול התרומה

ו) ג׳ ע״ב. ג) צ״ל בחמשה ועשרים מ״א. ג) נדה ד׳ ב׳.

מטבול יום אלדי פוסל את התרומה ואינו מטמא את המשקין כמא בינא פי תאמן פרה פכף הדא אלדי יטמא משקין פאנה יפסול. ור׳ אליעזר לא יקאיס קל וחומר בין טבול יום דאוריתא ואחורי כלים דרבנן לאנה יקול אין דנין דברי סופרים מדברי תורה. וגא שמעון אחי עזריה וקאל אן כלאם ר׳ יהושע אלדי קאל אן אחורי הכלי פוסלין את התרומה גיר צחיח וכדלך קול ר׳ אליעזר אלדי קאל אין פוסלין גיר צחיח בונהמא ודלך אן אחורי הכלי אדא נגעו במשקין צארת תלך אלמשקין תחלה והי מטמאין אוכל אחד וירגע שני ודלך אלשני יפסול אוכל שלישי פקד תעדאת אלטומאה מן אחורי הכלי ללאכלין בומאטה אלמשקין ואדא דנאת אלאכלין נפסחא באחורי הכלי לא תפסל פלדלך תקול אלאכלין להדה אלמשקין אלתי אנתנסת מאחורי הכלי ואנגסתהא מטמאיך לא טמאוני ואתה טמאתני פיכון שמעון אחי עזריה עלי הדא אלתאויל גיר מנאלף עלי ר׳ אליעזר אלא שבה שארה למא ילום ען מדהבה. ולכד כאן יכון אלתאויל אלאליק בהדא אלכלאם אן יכון ר׳ אליעזר יעתקד אן משקין שנטמאו מאחורי הכלים לא תנגס אלאכלים ועלי אנהא פי נפסחא משקין טמאין ויכון ר׳ שמעון קד באלף עלי דלך ויגי קולה לא כך ולא כך לא כר׳ יהושע אלדי יקול תפסול אחורי הכלי לאכלין ולא כר׳ אליעזר אלדי יקול לא תפסול משקין שנטמאו מאחורי הכלי לאכלין לולא אני וגדת נץ אלתוספתא באן משקין שנטמאו מאחורי הכלים תטמא כלים ותטמא תלך אלכלים ללאכלים ואלתלמוד קד קטע הנא הלכה כר׳ אליעזר פלא ימכן אן יתאול כלאם שמעון אחי עזריה אלא כמא דכרנא.

התרומה ואינו מטמא את המשקין כמו שבארנו בשמיני[ב]) מפרה כל שכן זה המטמא את המשקין שיפסול. ור׳ אליעזר אינו דן קל וחומר בין טבול יום דאוריתא ואחורי כלים דרבנן לפי שהוא אומר אין דנין דברי סופרים מדברי תורה. ובא שמעון אחי עזריה ואמר שדברי ר׳ יהושע האומר שאחורי הכלי פוסלין את התרומה אינם אמת וכן דברי ר׳ אליעזר האומר אין פוסלין אינם אמת כלל וזה שאחורי הכלי אם נגעו במשקין נעשו אלו המשקין תחלה והם מטמאין אוכל אחד ונעשה שני וזה השני יפסול אוכל שלישי ולפי זה הדרך הטומאה עוברת מאחורי הכלי לשני אכלין באמצעית המשקין ואם נגעו האוכלין עצמם באחורי הכלי אינן נפסלין ולפיכך האכלין אומרין לאלו המשקין אשר נטמאו מאחורי הכלי וטימאו האכלין מטמאיך לא טמאוני ואתה טמאתני. ולפי זה הפירוש שמעון אחי עזריה אינו חולק על ר׳ אליעזר אלא שהוא כמבאר מה שהתחייב מדעתו. והיה אפשר שיהיה הפירוש היותר נכון בזה המאמר שר׳ אליעזר סובר שמשקין שנטמאו מאחורי הכלים אינן מטמאין אכלים אף על פי שהם בעצמן משקין טמאין ושר׳ שמעון חולק על זה ויהיו דבריו לא כך ולא כך לא כר׳ יהושע שאומר שאחורי הכלי פוסלין את האכלין ולא כר׳ אליעזר האומר שמשקין שנטמאו מאחורי הכלי אין פוסלין את האכלין לולא שמצאתי בתוספתא[ג]) שמשקין שנטמאו מאחורי הכלים יטמאו כלים ואלו הכלים יטמאו את האכלים והתלמוד[ג]) כבר פסק שם הלכה כר׳ אליעזר הנה אי אפשר לפרש דברי שמעון אחי עזריה אלא כמו שזכרנו.

ח עריבה שהיא קטפרס והבצק מלמעלן ומשקה טופח מלמטן שלש חתיכות בכביצה אינן מצטרפות ושתים מצטרפות רבי יוסי אומר אף שתים אינן מצטרפות אלא

ב) מ״ז. ג) פרה פ״ח הלכה ב׳ ולשון הר״ם: ואלו הכלים יטמאו אוכלים. ר״ל יפסלו אוכלין של תרומה ובתר בטלת יטמאו בעבור מליצת המשנה: מטמאיך לא טימאוני ואתה טימאתני. ג) נדה ז׳ ב׳.

אלא אם כן היו רוצצות משקה ואם היה משקה עומד אפילו כעין החרדל מצטרף ר' דוסא אומר אוכל פרוד אינו מצטרף:

קד שרחנא פי אהלות אן קטפרס הו אלסטה אלגיר מואזי לסטה אלארץ אלא טרפה אלואחד מרתפע ואלאכר מנכפץ שבה זלקה. פאדא כאנת נפנה עלי הדא אלוצע וכאנת פיהא רטובה משקין ותלת קטע ענין טמא פי דלך אלתצויב נמלתהא כביצה פהי לא תנצאף בעצהא אלי בעץ מן היה אן תנגס דלך אלמשקה אלדי תחתהא וינגס אלנפנה ואן כאנת קטעתין פתנצאף. ומעני רוצצות משקה אן יכון משקה מחצור בין אלקטעתין פכאנה אוצלהמא. ומעני משקה עומד אן תכון רטובה מסתקרה תחת אלענין ולא תכון פי מדרון. וקאל ר' דוסא אן אוכל מפתת ולו כאן כלה מנתמע ממאם בעצה לבעץ אינו מצטרף לכביצה ואין הלכה כר' יוסי ולא כר' דוסא.

כבר פירשנו באהלות ב) שקטפרס הוא השטה שאינו בשוה לשטה הארץ אלא קצהו האחד עולה והאחד יורד כמו סולם. אם היתה העריבה בזה המצב והיתה בה ליחות משקין ושלש חתיכות בצק טמא בזה. שהם יחד כביצה אינן מצטרפות קצתן עם קצתן לטמא זה המשקה אשר תחתיתן ויטמאו העריבה ואם היו שתי החתיכות מצטרפות. וענין רוצצות משקה שיהיה המשקה מבוצר בין שתי החתיכות והוא כאילו מחבר את שתיהן. וענין משקה עומד שתהיה הליחות עומדת תחת הבצק ואיננו במדרון. ואמר ר' דוסא שהאוכל שהוא חלוק לפירורין אפילו הם כולם ביחד ונוגעין אלו באלו אינו מצטרף לכביצה ואין הלכה כר' יוסי ולא כר' דוסא.

ט מקל שהיא מלאה משקין טמאין כיון שהשיקה למקוה טהורה דברי רבי יהושע וחכמים אומרים עד שיטביל את כולה. הנצוק והקטפרס ומשקה טופח אינן חבור לא לטומאה ולא לטהרה והאשבורן חבור לטומאה ולטהרה:

קד עלמת אן קטפרים אלגיר מואזי לסטה אלארץ אלא אדא סכב עליה שי אנחדר וסאל. ואשבורן אלמוצע אלמקער אלדי יסתקר פיה אלשי אלמאיע ויגתמע. ואחצר לי הנא בבאלך אצל ואחד והו אן אלמא נאצה מן סאיר אלמשקין טמאין יטהר פי אלמקוה ויטהר כמא דכרנא פי ביצה פי קולהם משיקין את המים בכלי אבן לטהרן וסיבין דלך איצא פי ראבע מכשירין. קאל פי הדה אלהלכה אן אלעצא אדא אבתלת במשקין טמאין יעני במא טמא פענד מא יצם טרף אלעצא למקוה אתצל מא אלמקוה בתלך אלמשקין טמאין ותטהרת כלהא אעני אלמשקין אלתי עלי גמלה אלעצא. ומעני השיקה מן ושקה לי בני עלי נהה אלתשביה בבון טרף

כבר ידעת שקטפרים הוא השטה שאינו בשוה לשטה הארץ אלא אם נשפך עלי דבר יורד וגוזל. ואשבורן הוא מקום עמוק אשר בו יעמוד ויאסף הדבר הלה. וזכור בלבך שרש אחד שהמים לבדם מכל המשקין טמאין יטהרו במקוה ויטהרו כמו שזכרנו בביצה ג) באמרם משיקין את המים בכלי אבן לטהרם ויתבאר לך זה גם כן ברביעי ג) ממכשירין. ואמר בזאת הלכה שהמקל שנתלחלה במשקין טמאין רצה לומר במים טמאים אם קצה זה המקל נוגע במקוה מי המקוה מתחברין באלו המשקין טמאין ויטהרו כולם רצוני לומר המשקין שהם על המקל כולו. וענין השיקה מן ד) ושקה לי בני על דרך הדמיון לפי שקצה המקל לבדו תדבק במי המקוה ואינו צריך שיכנם

יקולון בהמקוה

ב) פ"ג מ"ג. ג) פ"ב מ"ג. ד) מ"ח. ד) בראשית כ"ז כ"ו.

אלעצא ילצק במא אלמקוה פקט ולא נחתאג אן ידכל פי אלמקוה. ואלחכמים יקולון חתי תהצל אלמשקין כלהא דאכל אלמקוה וחיניד תטהר. תם נאב פי הדא אלנרץ בעינה הנצוק והו אלעמוד אלסאיל מן אלאנא אלדי יפרג מנה אלשי אלמאיע אלי אלארץ פאן דלך אלעמוד כלה אינו במנולה גסם ואחד כן חית אדא אנתגם בעצה אנתגם כלה. מתאל דלך לו צב אלאנסאן מא מן עלו על גבי השרץ ואבתטף אחד שי מן אלמא מן אלהוא מן דלך אלעמוד פאן דלך אלמא טאהר אעני אלדי אבתטף. וכדלך אינו חבור לטהרה מתל לו סבב אלמשקין טמאין מן עלו על המקוה פלא נקול אן אלעמוד כלה טהר לכון בעצה פי אלמקוה כמא לם נקל פי אלמקל. וכדלך איצא אלמשקין אדא כאנת פי קטפרים ויכון אלמא כלה קד אבתקר פי אלמוצע אלמנפץ ובקי דלך אלסטח אלמנצב פיה משקה טופח פקט כמא תקדם קבל הדא פי קולה ומשקה טופה מלמטן לאן בכונה מוכן לא יסתקר פיה גיר הדא אלמקדאר מן אלנדוה פלים נחסב איצא נמיע דלך אלמשקה טופח שעל גבי הקטפרים מתצל מן חית אדא אנתגם בעצה אנתגם נמיע אלמשקה אלדי עלי הדא אלסטח או אדא הצל בעצה במקוה טהרת אלמשקין כלהא. אמא אן כאן מוצע מקער ופיה משקין. אמא משקה טופח או אכתר פמנד תנצם טומאה בבעצה אנתגם כלה. וכדלך אדא הצל בעצה במקוה טהר כלה לאן לים תטהיר אלמא באן יתלט במי מקוה אבתלאטא אלא באן ילצק מי מקוה בסטה מן סטוה דלך אלמא אלמנגום פקט כמא באן פי ביצה פלדלך אדא כאן אלמא אלנגם פי אשבורן והצל בעצה בתוך המקוה פקד אנגם מי מקוה סטה מן סטוה הדא אלמא אלדי בתוך הכלי לאן אלאשבורן הו כלי בלא שך והדא בין ענד אלתאמל והלכה כחכמים.

בתוך המקוה. וחכמים אומרים עד שיהיו המשקין כולן נכנסין בתוך המקוה ואז יטהרו. אחר זה בא לדבר בזה הענין בעצמו בנצוק והוא עמוד המים הנוזלים מן הכלי אשר הורק ממנו אל הארץ שזה העמוד כולו אינו במדרגת גוף אחד עד שאם נטמא קצתו יטמא כלו. המשל בזה אם שפך אדם מים ממעל על גבי השרץ וקלט אחד באויר חלק מאלו המים מזה העמוד אלו המים טהורים רצה לומר מה שקלט. וכמו זה אינו חבור לטהרה המשל בזה אם שפך משקין טמאין ממעל על המקוה לא נאמר שהעמוד כולו טהור מפני שקצתו הוא במקוה כמו שלא אמרנו במקל. וכמו זה גם כן אם המשקין היו בקטפרים ועמדו בבר המים כולם במקום הנמוך ונשאר זה השטה אשר בו נזלו המים משקה טופח לבד כמו שקדם לפני זה באמרו ומשקה טופח מלמטן מפני שהמים היו במדרון ואינם עומדים בו אלא בזה השיעור מן הליהות ולזה לא נחשוב גם כן כל זה המשקה טופח שעל גבי הקטפרים חיבור עד שאם נטמא קצתו יטמא כל המשקה אשר על זה השטה או שאם היה קצתו במקוה יטהרו המשקין כולן. אבל אם היה מקום עמוק ובו משקין בין שהיה משקה טופח או יותר משנגעה טומאה בקצתו נטמא כולו. וכמו זה אם נכנס קצתו במקוה יטהר כלו מפני שטהרת המים איננה בהתערבם במי מקוה אלא בהתחבר מי מקוה בשטח מן שטחי אלו המים הטמאים לבד כמו שהתבאר בביצה ס) ולפיכך כאשר היו המים הטמאים באשבורן ובאו קצתם בתוך המקוה כבר כללו מי המקוה שטח מן שטחי אלו המים אשר בתוך הכלי לפי שאשבורן הוא כלי בלא ספק וזהו ברור אצל המבינים והלכה כחכמים.

זיתים

ס) פ״ב מ״ג.

פרק תשיעי.

א זיתים מאומתי מקבלין טומאה משיזעו זיעת המעטן אבל לא זיעת הקופה כרבי בית שמאי רבי שמעון אומר שיעור זיעה שלשה ימים בית הלל אומרים משית־חברו שלשה זה לזה רבן גמליאל אומר משתגמר מלאכתן וחכמים אומרים כדבריו:

תחפר פי אלארץ חפר יכתזן פיהא אלזיתון ויתעפן הנאך אלי וקת אלעציר יכרג ויעצר ודלך אלמוצע יתסמי מעטן של זיתים. פקאלוא בית שמאי אן אדא ערקת הנאך ואבתלת בתעבית בעצהא עלי בעץ פקד תם להא אלהכשר והוכשרו לטומאה אמא אדא אבתלת בערקהא פי אלקפף פי חאל נקלאנהא פלים דלך הכשר. וקאל בית הלל אן לים בכונהא ערקת פי אלחפרת תוכשר אלא אדא אנפצלת ואנענת חתי תתצל בעצהא בבעץ ותטלע תלת זיתונאת מתצלת. ואלחכמים יקולון אן טאל מא הו פי חאל אלבזן ואלתעבית פלא תקבל טומאה ולו כאנת פי הדה אלחאל מן אלבלל אמא אדא תם שגלה ותרכהא מערת ללעציר פקט הוכשרו לטומאה חיניד ברטובתהא. ומעלום אן אלזית מן גמלת שבעה משקין אלתי תכשיר או תטמא ולדלך תציר אלזיתון מוכשרין לטומאה מן רטובתהא והלכה כחכמים.

עושין חפירות בארץ שאוצרין בהן הזיתים ויתעפשו שם עד זמן הסחיטה ואז מוציאין וסוחטין אותן וזה המקום יקרא מעטן של זיתים. ואמרו בית שמאי אם יזיעו שם הזיתים ויתלחלחו בהערכת קצתם על קצתם כבר נשלם להם ההכשר והוכשרו לטומאה אבל אם נתלחלחו מפני שהזיעו בקופות כאשר נושאין אותן לבית הבד אין זה הכשר. ובית הלל אומרים שאינם מוכשרים אם הזיעו בחפירה אלא אם נתרוצצו ונכבשו עד שיתחברו קצתם עם קצתם ויעלו מן המעטן שלשה זיתים מדובקים. וחכמים אומרים כל זמן שהם נערכים במעטן אינם מקבלים טומאה אף על פי שנתלחלחו באופן הזה אבל אם נגמרה מלאכתן והניחם מוכנים לבית הבד אז הוכשרו לטומאה כאשר יתלחלחו. וידוע שהזית הוא בכלל שבעה משקין המכשירין או מטמאין ולפיכך הזיתים הם מוכשרין לטומאה משיתלחלחו והלכה כחכמים.

ב גמר מלמסוק אבל עתיד ליקח גמר מליקח אבל עתיד ללוות ארעו אבל או משהה או אונס אפילו זבים וזבות מהלכים עליהן טהורין נפלו עליהן משקין טמאין אין טמא אלא מקום מגען והמוחל היוצא מהן טהור:

קד עלמת אן מסיקה התסמי גמע אלזיתון ונפצה מן אשגארת. קאל אנה אדא נפץ כל זיתון ענדה וגמעה במעטן לכנה מעול אן ישתרי ויצוף אליה או תם נפץ מא ענדה ותם אלשרא איצא לכנה מעול אן יתסלף זיתון ויצוף אליה פאנה לא נגמרה מלאכתו ולא הוכשר חתי לא יעול עלי זיארת עליה ומתי מא אנאקה עאיק ען אלזיארת מתל פרח או חזן פלו תעפנת ואבתלת אינן מוכשרין אד ופי נפסה אן יזיד ועדיין לא נגמרה מלאכתן ולדלך אדא

כבר ידעת שהמסיקה הוא שם לאסיפת הזיתים ולנשירתן מן האילן. ואמר שאם השיר כל הזיתים שלו ואספן במעטן אבל היה במחשבתו ליקח עוד זיתים ולהצטרף עמהם או שגמר נשירת הזיתים שלו וגמר גם כן ליקח אבל במחשבתו ללות זיתים ולהצטרפן עמהם לא נגמרה מלאכתן ולא הוכשרו עד שלא יחשוב עוד להוסיף עליהם. ואם עיכבו איזה דבר מלהוסיף עליהן כמו שמחה או אבל אף על פי שנתעפשו הזיתים ונתלחלחו אינן מוכשרין

הלכו עליהם זבים וזבות טהורים לאן אינן מוכשרים ואן וקעת עליהא חיניד משקין טמאין אלתי תנגם דון הכשר פלא תנגם מן הדא אלזיתון אלא מא נגעו בו המשקין פקט. תם אנברנא בחכם אבר וקאל המוהל היוצא מהן טהור ומוהל הו אלמא אלאסוד אלדי יסיל מן אלזיתון יקול אן אלתי אלזיתון אלדי לא נגמרה מלאכתן דלך אלמא אלדי יסיל מנהא אינו משבעה משקין פלדלך יכון טהור לא ינתגם פי נפסה ולא יכשיר כמא אצלנא פי אלצדר. ופי אלתוספתא ר׳ מאיר אומר מוהל משקה הוא ומפני מה טהרו מוהל היוצא מן הזיתים עד שלא תגמר מלאכתן לפי שאינו רוצה בקיומו.

הואיל ובמחשבתו להוסיף עליהן ועדיין לא נגמרה מלאכתן ולפיכך אם הלכו עליהם זבים או זבות טהורים לפי שאינם מוכשרים ואם נפלו עליהם בזה הזמן משקים טמאין המטמאין בלא הכשר לא נטמא מאלו הזיתים אלא מה שנגעו בו המשקין לבד. אחר זה הודיענו דין אחר ואמר המוהל היוצא מהן טהור ומוהל הוא המים השחורים הזובים מן הזיתים ואמר שאלו הזיתים שלא נגמרה מלאכתן אלו המים היוצאים מהם אינם משבעה משקין ולפיכך הם טהורים ואינם מיטמאים בעצמן ואינם מכשירין כמו שהשרשנו בפתיחה. ובתוספתא[ח] ר׳ מאיר אומר מוהל משקה הוא ומפני מה טהרו מוהל היוצא מן הזיתים עד שלא תגמר מלאכתן לפי שאינו רוצה בקיומו.

ג נגמרה מלאכתן הרי אלו מוכשרין. נפלו עליהן משקין טמאין המוהל היוצא מהן רבי אליעזר מטהר וחכמים מטמאין. אמר רבי שמעון לא נחלקו על המוהל היוצא מן הזיתים שהוא טהור ועל מה נחלקו על היוצא מן הבור שרבי אליעזר מטהר וחכמים מטמאין:

קאל אן הדא אלזיתון אלדי הו מוכשר אדא נפלו עליו משקין יעני משקין טמאין פאן אלזיתים כלהא טמאים ולו אלתי לם תנגם במשקין הטמאין. ועלה דלך אן אלרטובה אלתי פיהא כלהא אלתי נעלתהא מוכשרין לטומאה מתצלה בתלך אלמשקין טמאין שנפלו פדלך אלמשקה בעינה אלדי הכשיר אותם הו אלדי אנתגם איצא במשקין שנפלו וטמא כל הזיתים. תם רגע לחכם אבר וקאל אן אלמא אלאסוד אלדי יסיל מן זיתים שנגמרה מלאכתן ר׳ אליעזר לא יחסבה משקה ולדלך לא ינתגם ראסא ולא יכשיר וחכמים ינעלונה מן תולדות השמן ולדלך ינתגם פי נפסה ויכשיר. הדא כלאם תנא קמא אמא ר׳ שמעון פיקול אן אלמוהל לדברי הכל אינו משקה ואנמא הו מי פירות ומן שאן אלזית ענד עצרה אן יבאלטה שי מן מא אלזיתון פאדא אנתמע אלזית

בתוך

הזיתים אמר שאלו הזיתים שהם מוכשרים אם נפלו עליהם משקין רצוני לומר משקין טמאים[ג] הזיתים כולם טמאים ואפילו הזיתים אשר לא נגעו בהם המשקין טמאין. והטעם הוא שהליחות אשר בהם כולם שעשתה אותם מוכשרים לטומאה היא מחוברת עם אלו המשקין טמאין שנפלו הנה זה המשקה בעצמו אשר הכשיר אותם הוא גם כן נטמא במשקין שנפלו וטימא כל הזיתים. אחר זה שב לדין אחר ואמר שהמים השחירים הזובים מהזיתים שנגמרה מלאכתן ר׳ אליעזר אינו חושב אותה משקה לפיכך לא ימאו כלל ולא יכשירו וחכמים עושים אותם מן תולדות השמן ולפיכך ימאו בעצמם ויכשירו. אלו הם דברי תנא קמא אבל ר׳ שמעון אומר שהמוהל לדברי הכל אינו משקה אלא מי פירות ומדרך הזיתים בזמן הסחיטה שיתערב עם המוהל דבר מועט ממי הזיתים הנה אם

ח) פ״י הל׳ ב׳ ושם הגירסא ר׳ יעקב. ג) נראה מזה שטלית טמאים לא היתה בנוסחת הר״ם.

בתוך הבור ותקעד יוגד פי אספל אלבור תחת אלזית מא אסוד דלך אלמא הו אלדי יקול אלחכמים אנה משקה וינתגס מן אגל בקאיא אלזית אלדי פיה. וסינין אבתלאף ר׳ שמעון מע ר׳ מאיר פי הדא אלמעני פי אנר מכשירין ופי אלתוספתא ר׳ שמעון אומר מוחל מי פירות הוא ומפני מה טמאו מוחל היוצא מעוקת בית הבד לפי שאי אפשר לו לצאת ידי צחצוחי שמן ואין הלכה כר׳ שמעון ואנמא אלהלכה כחכמים עלי מא דכר תנא קמא.

הזיתים נאספו יחד בתוך הבור והניחו שמריהם ימצאו בתחתית הבור תחת הזיתים מים שהורים ועל אלו המים חכמים אומרים שהם משקה ושיטמאו מפני שיורי השמן אשר בהם. ותבא לך מחלוקת ר׳ שמעון ור׳ מאיר בזה הענין באחרון[ב] ממכשירין ובתוספתא[ג] ר׳ שמעון אומר מוחל מי פירות הוא ומפני מה טמאו מוחל היוצא מעוקת[ג] בית הבד לפי שאי אפשר לו לצאת ידי צחצוחי שמן. ואין הלכה כר׳ שמעון רק הלכה כחכמים לפי מה שזכר תנא קמא.

ד הגומר את זיתיו ושייר קופה אחת יתננה לעני כהן דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר יוליך את המפתח מיד רבי שמעון אומר מעת לעת:

הדה הלכה קד תבינת פי גמר חגיגה ודלך אן אלאצל ענדנא אן טהרת יין ושמן של תרומה לא יצדק עליהא אלנאם כלהם גיר בשעת הגתות והבדים אן ולו אלעם ארץ חיניד מצדק אדא קאל הדא אלזית או הדא אלגמר תרומה טהורה לאן אלנאם כלהם בשעת הגתות והבדין מתאתבין מתחפטין ליעצרוא עציראהם בטהרה פאדא תם שעת הגתות והבדים ולם יבק מן יעצר אלא אחאד ושואד ואלאשיא איצא אלתי תעצר קלילה אלמקדאר יתהאון בהא ויקע אלתפריש ואלאבתלאש פי אלתצרף ויתהאון באלטהרה פלדלך לא יצדקון חיניד עמי הארץ על טהרת יין ושמן של תרומה בל אדא נאבהא ללכהן לא יקבלהא מנה לאן קד רבמא הי תרומה טמאה פלדלך אדא תם וקת אלעציר ובקי ללאנסאן בקיה מן זיתון לא יקדר יעצרהא ויכרג מנהא תרומה שמן לאנה גיר מצדק על טהרתה ולא תוכד מנה כמא תבין פי חגיגה ואנמא יכרג מנהא אלתרומה זיתים וידפעהא לכהן. וקולה לעני כהן ולם יקל לכהן עלי אלאכתר אן אלזיתון תעטי לעני לקלתהא ואלזית ידפע ולו לעשיר. וקאל ר׳ יהודה אנה יחמל לה אלמפתאה ענד תמאם אלגתות ואלבדים

זאת הלכה כבר היא מבוארת בגמר הגינה[ד] וזה שהשרש אצלינו שטהרת יין ושמן של תרומה אין נאמן עליה כל אדם אלא בשעת הגיתות והבדים שאז אפילו אם עם הארץ הוא נאמן אם אמר זה השמן או זה היין הוא תרומה טהורה לפי שכל אדם בשעת הגיתות והבדין מוכן ונשמר לעשות סחיטתן בטהרה ואם נשלמה שעת הגיתות והבדים ולא נשאר מן העוצרין אלא איזו אנשים יחידים והדברים אשר יעצרו הם גם כן מעטים במדה יולזלו בהסחיטה ויפול ערבוביא ואי סדרים בתשמישה ויזלזלו בטהרה ולפיכך אינם נאמנים עוד עמי הארץ על טהרת יין ושמן של תרומה ויותר מזה שאם יביאן לכהן לא יקבלן ממנו לפי שאפשר שהן תרומה טמאה ולזה אם נשלמה שעת הסחיטה ונשארו לאדם שיורי זיתים אינו יכול לסחוט אותם ולהוציא מהם תרומה שמן לפי שאינו נאמן על טהרתה ואין מקבלין אותו ממנו כמו שהתבאר בחגיגה[ה] ולא יוציא את התרומה אלא בזיתים ויתנם לכהן. ואמרו לעני כהן ולא אמר לכהן לפי מה שיארע על הרוב שנותנים הזיתים לעני למיעוטם והשמן ינתן לעשיר. ור׳ יהודה

אומר וידפעה

ב) מ״ה. ג) פ״ו הל׳ ג׳. ג) הר״ש העתיק משוקת אבל בערבי ובתוספתא הנדפסת הנוסחא: מעיקת. ועי׳ ערוך ערך עקה. ד) פ״ג מ״ד. ה) שם בפי׳ הר״ם.

וידפעה לכהן עלי אלמקאם ליבקי כל מא פי דלך אלנת או אלבית הבד בהזקת טהרה ויני אלכהן ותעצר אמאמה ויאכד מנה תרומה שמן בטהרה. ור' שמעון יקול אנה ולו בקי מן בעד תמאם אלנאס אלעציר מעת לעת וחיניד יחמל לה מפתאח בית הבד פאן בית הבד או הגת בחזקת טהרה והלכה כר' יהודה.

אומר שיולך לו המפתח בעת שנשלמו הניתות והבדים ויתנם לכהן מיד כדי שישאר כל מה שבתוך זאת הגת או בית הבד בחזקת טהרה ויבא הכהן ותעשה הסחיטה בפניו ויקח ממנה תרומה שמן בטהרה. ור' שמעון אומר שאפילו המתין אחר שהשלימו בני אדם סחיטתן מעת לעת ואז הוליך לו מפתח בית הבד או הגת הם בחזקת טהרה והלכה כר' יהודה.

ה המניח זיתים בכותש שימחינו שיהו נוחין לכתוש הרי אלו מוכשרים שימחינו ושימלחם בית שמאי אומרים מוכשרים ובית הלל אומרים אינן מוכשרין. הפוצע זיתים בידים טמאות טימאן:

כותש אלמהראס אלדי תהרס פיה אלזיתון. פאדא תרכהא הנאך לתבקי חתי תרתבי ויסהל דרסהא פקד נגמרה מלאכתן אמא אן כאן יעול אן תבקי הנאך מדה חתי תלין תם יכרנהא וימלחהא פהי לא נגמרה מלאכתן ואינן מוכשרין עלי מדהב בית הלל. ופוצע אלדי ישקק אלזיתון או ישרחה אן כאנת ידיה מנגוסה פקד אנגסהא אן כאנת תרומה לאן אלידים טמאותשניות אבדא כמא יבין פי תאלת מסכת ידים.

כותש הוא המכתש שכותשין בו הזיתים. ואם הניחם שם כדי שישארו עד שיתרככו ותקל דריסתן כבר נגמרה מלאכתן. אבל אם היה במחשבתו שישארו שם איזה זמן עד שיהיו רכות וישוציאם אחר זה וימלחם לא נגמרה מלאכתן ואינן מוכשרין לפי דעת בית הלל. ופוצע משיבקע הזיתים או ימעכם והיו ידיו טמאות כבר טימאן אם היו של תרומה לפי שהידים טמאות שניות לעולם כמו שיתבאר בשלישי ממסכת ידים.

ו המניח זיתיו בגג לגרגרם אפילו הן רום אמה אינן מוכשרין. נתנן בביח שילקו ועתיד להעלותם לגג נתנן בגג שילקו או שיפתחם הרי אלו מוכשרין. נתנן בביח עד שישמר את גנו או עד שיוליכם למקום אחר אינן מוכשרין:

לגרגרם ליחבבהא אלמעני לתיבם ותנף ולו כאן ארתפאעהא דראע אלדי נעלם אן ואן יבם אעלאהא פאן אלאספל יבתל בלא שך לכן מנד קצרה אלתנפיף אינן מוכשרים. פאדא נעלהא פי אלבית לתתעפן והו קולה שילקו ולו עול אן יטלעהא בעד דלך ללסטה או אדא נעלהא פי אלסטה איצא לתעפן ולו עול בעד דלך אן יבסטהא פי אלסטה ותנף בעד תעפינהא פאנהא מוכשרים לטומאה מנד קצד תעפינהא לאן אבתלאלהא במא יגרנ מנהא מן אלרטובה ממא יעין פי תעפינהא ולדלך תכשר. אמא אן נעלהא

לגרגרם לעשות מהם גרעינים. והבונה שיתיבשו ויצמקו אף על פי שהן ברום אמה אשר נדע בו שאף אם העליונות יבשות התהתונות הן לחות בלי ספק מכל מקום משחשב עליהם שיצמקו אינן מוכשרין. ואם נתנן בבית כדי שיתעפשו וזהו אמרו שילקו אף על פי שחישב להעלותם אחר זה אל הגג או אם נתנן בגג גם כן שיתעפשו אף על פי שחישב עליהם אחר זה שימתחם על הגג וישיצמקו אחר שנתעפשו הם מוכשרים לטומאה מעת שהיתה כונתו שיתעפשו מפני שנתלחלחו בהלחות אשר

פי מוצע ועפנת לים בקצרה אלתעפין פאנהא גיר מוכשרים ודלך עלי אלאצל אלדי ענדנא פי אלהכשר אנה יתאנג אן יכון לרצונו כמא יבין פי מוצעה.

יצאה מהם ובכח זאת הלחות נתעפשו ולפיכך הם מוכשרים. אבל אם הניחם במקום אחר ונתעפשו מבלי שחישב שיתעפשו אינם מוכשרים לפי השרש אצלינו בהכשר שצריך שיהיה לרצונו כמו שהתבאר במקומו.

ז רצה ליטול מהן בר אחד או שני בדין בית שמאי אומרים קוצה בטומאה ומחפה בטהרה בית הלל אומרים אף מחפה בטומאה רבי יוסי אומר חופר בקרדומות של מחבת ומוליך לבית החבר בטומאה:

אדא כדם אלזיתון בעצה עלי בעץ פי אלמעטן פאן תלך אלנמלה תסמיהא אלמשנה ואלתוספתא אם של זיתים. וקולה בד או שני בדין מענאה מלו מעצרת או מעצרתין לאן מעצרת אלזיתון תתסמי בד. וקד באן פי אלתוספתא אן הדא אלאבתלאף אנמא הו פי זיתים שלא נגמרה מלאכתן אלדי לא הוכשרו. פאדא עול אן יאבד מן הדה אלזיתן מקדאר מא יסיר והו קולה בד או שני בדין תם ינטי אלבקיה ויתרכה פעגד מא יקטע מן אם של זיתים בד או שני בדין יגוז לה אן יקטע בטומאה לאן לא הוכשרו לטומאה פאדא אראד תגטיה מא בקי לא ינטיה אלא בטהרה לאנהא חינידְ נגמרה מלאכתן והוכשרו לטומאה פלא ינצם בהא אלא בטהרה. ובית הלל יקולון אנהא ולו ענד תגטיתהא לא נגמרה מלאכתן ולא הוכשרו ולדלך יחפה איצא בטומאה. ור' יוסי יקול אנה ולו נקל הדה אלאם כלהא שי בעד שי בטומאה אלא ונאז אד ולא הוכשרו בכונהא לא נגמרה מלאכתן ולא תקול בד או שני בדין פקט בל ולו נקל אלכל מא נקול קד נגמרה מלאכתן אנה תראה לם יבק לה גיר נקלהא ללמעצרת אד וכאן מעולה אן יזיד ועדין לא נגמרה מלאכתן וכדא באן פי אלתוספתא אן הדה הו מעני כלאם ר' יוסי. ואנמא קצד לקרדמות של מחבת יעני אלטמאים לאנהא אמכן קבול לטומאת מת מן סאיר אלכלים וכמא בינא פי אלצדר והדא מתל קולהם קביל אפילו

אם צבר הזיתים קצתם על קצתם במעטן כולם ביחד יקרא בהמשנה ובהתוספתא[b]) אם של זיתים. ואמרו בר או שני בדין ענינו מלא גת או שתי גתות מפני שהגת יקרא בר. וכבר התבאר בתוספתא[c]) שזאת המחלוקת אינה אלא בזיתים שלא נגמרה מלאכתן שלא הוכשרו. הנה אם חשב ליטול מאלה הזיתים איזו שיעור מועט והוא אמרו בר או שני בדין ולכסות השאר אחר זה ולהניחם בשעה שהוא חותך מאם של זיתים בד או שני בדין מותר לו לעשות בטומאה מפני שלא הוכשרו לטומאה ואם רצה לכסות מה שנשאר אינו מותר לו אלא בטהרה מפני שאז נגמרה מלאכתן והוכשרו לטומאה ולפיכך לא יגע בהן אלא בטהרה. ובית הלל אומרים שאפילו בשעה שיכסה אותם לא נגמרה מלאכתן ולא הוכשרו ולכן יחפה גם כן בטומאה. ור' יוסי אומר שאפילו אם נטל זאת האם בולה מעט מעט בטומאה מותר בודאי הואיל ולא הוכשרו לפי שלא נגמרה מלאכתן ולא תאמר בר או שני בדין לבד אלא אפילו נטל הכל לא נאמר כבר נגמרה מלאכתן הלא אתה רואה אותן שלא נשאר לו אלא שישאהו לגת הואיל והיה במחשבתו להוסיף ועדין לא נגמרה מלאכתן זהו מבואר בתוספתא ושזהו העניין מאמר ר' יוסי. ולא כיון בקרדמות של מחבת רצה לומר הטמאים אלא לפי שאפשר להם שיקבלו טומאת מת יותר משאר הכלים כמו שבארנו בפתיחה וזה דומה למה שאמרו לפני זה אפילו זבים

מן

וזבות

b) פ"י הל' י"א. c) שם הל' י"ב.

MTA AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

COMMENTAIRE DE MAIMONIDE

SUR

LA MISCHNAH SEDER TOHOROT

PUBLIÉ POUR LA PREMIÈRE FOIS EN ARABE

ET ACCOMPAGNÉ D'UNE TRADUCTION HÉBRAIQUE

PAR

J. DERENBOURG

MEMBRE DE L'INSTITUT.

QUATRIÈME LIVRAISON.

BERLIN.

IMPRIMERIE H. ITZKOWSKI, GR. HAMBURGERSTRASSE 18-19.

1889.